

1429 [١٤٢٩]

390025

Mag. St. Dr. I

Librodus

X. Maciej Wójcikowski
1845. r. mp

Q
VIa 107

390025

I

Gummi.

BIBL. JAG.

49.

Libreriey Ponty
Pays, Valant

Nowy Te-
stament Pána ná-
šego IESVSA
CHRISTVSA

znova z Řeckého y z
Grackého ná Póllie wiernie
a pözryše přeložony.

Ant. uel. Crucio
přez **D. IAKUBA WYKA**
Theologá Societatis IESV.

Cosm. Discalceat
Z dozwoleniem Staršých.

pod rozsádek Kóściolá S. powshehne
go Řzymštiego wšyřko niech podleže.

W KRAKOWIE,
W Drukárni Andrzejá Piotrko-
wczyká. Roku Páňsk: 1605.

2 d

25/10/18

TLVMACZ

Czytelnikowi łaskawemu.

Nowego Testamentu / przez mnie
przesłanego roku z Łacińskiego
y z Grackiego języka
na Polski przełożonego / z przydaniem
Annotacy / Czytelniku miły: wymyśliłem
był zaraz wydać tenże text Nowego
Testamentu bez żadnych Annotacy / na
mnieysze modum, iakoż owia: dla tych /
ktorzyby albo wietszego Testamentu ku-
pić nie przemogli; albo sam goly text bez
Annotacy radzi mieli. Jednom tego
pragnął / aby pierwey text Bibliey świę-
tey od wszelkich przysad y omyłek pisar-
skich / y różnego czytania oczyszciony / od
nawyszey zwierzchności w Rzymie był
skończony: żebych według niego tenże
Polski Testament wydał. Bo iż varia-
lectiones, albo różne czytania (które ie-
dnak w piśmie biegłym y uczonym lu-
dziom / a zwłaszcza káznodzieiom y di-
spucatorom do prawego wyrozumienia

Przemowa

pisma s. wiele pomagala) na brzegach
tego mniejszego wydania Nowego Te-
stamentu zmiescic sie nie mogly: tedy
trzeba bylo / inſe odrzuciwszy / z nich co
naprawdziwsze y napewniejszy obrac.
Ale i z tego zadani inny / bez omylki roz-
sadzic y rozeznac nie moze; iedno abo
walny Zbor / lub Synod Biskupow Kato-
lickich; abo nawyzszy po P. Chrystu-
sie Pasterz Kosciola powszedniego: kto-
ry z wczonemi ludzmi te miejsca roze-
brawszy y dobrze wazacywszy / moze y ma
komiecznie rozsadzic y konkludowac kto-
re czytane z tych roznych jest wlasne / a
ktore podrzucone: przeto wszyscy Kato-
olicy zdawnia pragneli tego / aby ta
poprawa Biblii s. dokonczona byla. A
zdarzyl to Pan Bog / ze prawnie w tym
czasie wyszedl na swiat w Rzymie tekst
Biblii s. od ludzi wczonych (na to od
kilku Papiezwow wybranych y wysadz-
zonych) z wielka pilnoscia przezyrzany / ro-
strzasniony / y z starymi ksiegami tak
Lacinskiemi reka pisanemi / iako y z Gre-
ckimi / Zydowskiemi / z Chaldeyskimi y
Syryjskimi / y z starych Doktorow pi-
smy zmiesiony / y od omylek pisarskich / y

popraw

Do Czytelniá.

popraw oblednych / im nalepiey być mogło / oczyszciony. W którym nie mało słow w Bibliey Łowáńskiey y Páreśkiey ná brzeg z textu przeniesionych / záśie do textu wśádzono ; á drugdźie niektóre słowa / których w tercie náśym nie było / z ksiąg stárych przydano : y záśie drugie ktore w tercie náśym były / ále sie w stárych księgách nie náydowały / z textu wymázano : y odrzuciwszy róźne czytánia (które ludziom niebiegłym w piśmie ś. ráczey rośiárgnienie y watpliwosć / á niżli pożytek przynoszą) iedno czytánie co napewniérse obrano y zostáwiono. Ktora Biblia iáko rychło do rąk moich przysła / wnetem wśytek text Łowego Testámentu náśego z nią konferował : y gdziem co ináczey nálaź / tom według niej wśedzie korigował.

Jáko ná przykład / Matth: 3. v. 2. y Matt: 4. v. 17. miásto tego co w tercie Łowáńskim y Páryśkim było; Abowiem przybliży sie krolestwo niebieskie : teraz poprawiono / położywszy to co ná brzegu stało ; Abowiem przybliżyło sie krolestwo niebieskie : iáko miáły czwory stáre księgi / Łácińskie reka pisáne / y Krole-

Przemowa

roście / y Græckie / y Syryjskie. Tãkże
 Matt: 4. v. 6. miãsto tego co w tercie by-
 ło; Anytolom swoim roszkãze o tobie: po-
 łożono to co nã brzegu stało; Roskazał
 o tobie. Tãkże Matt: 5. v. 1. A widząc Je-
 sus rzekł/ przydano to słowo/ Jezus/ kto-
 re było nã brzeg wyrzucone. Jãko y
 Matt: 8. v. 25. wsãdzono w text te slo-
 wã; Uczniowie iego; Ktore nã brzegu
 położone były: Ktore miały stãre księgi
 Lãcińskie/ Græckie/ y Krolewskie/ y Sy-
 ryjskie. A przeciwny obyczãiem Matt: 12.
 v. 2. Czego sie im nie godzi czynić; od-
 rzucono to słowo/ Im/ tãk położywszy;
 Czego sie nie godzi czynić: iãko czwory
 księgi/ Lãcińskie/ Krolewskie/ Græckie/
 y Syryjskie miały. Tãkże Luk: 6. v. 26.
 Kiedy was bẽdã wychwãláć wszyscy lu-
 dzie/ to słowo / Wszyscy z textu wyrzuczo-
 no; Ktorego pewne księgi stãre Lãciń-
 skie reka pisanã / y Græckie y Syryjskie
 nie miały.

Tãkich popraw przez wszystkie księgi
 Nowego Testãmentu naydzie sie po-
 trofã: Ktore ácz sie lekkie y mãło potrze-
 bne komu widziãć mogã / wszãkże w pi-
 smie s. nic nie iest lekkiego: Kedy ani ie-

dnã liter

Do Czytelniká.

Ódná literá nie ma być odmieniona. A przetoż iest chwały godná pilność y wierność Theologow Páryskich y Lozańskich / ktorzy chcąc text Bibliey s. według przemożenia swego korigować y oczyścić / acz niektóre słowá z textu ná bżeg / a drugie z bżegu do textu przysádzili; wszakże żadney litery písmá s. odmienić nie śmieli; ále wszytek rozsadek o tych różnicách w czytaniu / nawyższej zwierzchności zostawili. Ktora ponieważ iuż za pomoca Páńskiego wrzedu swego to spírawiłá / co ná Tridentiskim Concilium uchwalono było; áby text Bibliey s. vulgatae editionis co naszezerzey y nawierniey był wydrukowany: słusniegi wszyscy Kátholicy wdzięcznie przysiać / y Pánu Bogu za ten zacny dar podziękować máia.

Nas tedy / Chrześciański Czytelniku / w tych nie wielkich ksiąskách wszytek słowy Testamentvulgatae editionis Latinae (ktora nie tylko nád wszytkie inne przekłady Lacińskie / ále y nád Grackie teraznieszkie Testamenty / dáleko iest szersza y perwnieszka; iákom w Przedmowie ná słowy Testament pierwšie

Przemowa

go wydania feroce pokazał) wiernie przełożony / y według tey ostatniey korekciey Rzymiskiey / wśbady poprawiony. W którym sam text pisma s. bez żadnych przysad y przypiskow / abo Annotacyi maś wyrażony: á ná bżegu nic innego nie naydzieś / iedno zacząłá / to iest Rozdziały Słowieńskie / ktorych Rus náśladuie; á Concordancie / abo miyscá podobne pisma s. położone. W samym tercie zaśie / kedy naydzieś ktore słowo insha l tera wydrukowane; o tym rozumiey / że go w tercie Lacińskim nie maś; ále iż dla lepszego zrozumienia potrzebnie iest przydane. Wiersze lepák / y poczatki ich / liczba / á znákiem kluczy / są náznáczone: y litery miedzy nimi rozśádzone / ktorem i insha księgi co wierfew nie máia / czeski rozdziałow dla przedśego náleziema dzieła. Ktemu poczatki Ewángeliy / ktore w Uiedziele y w éwietá w kóściele czytáia / gwiazdka z przodku są náznáczone; (wyiamś te Ewángeliy / ktore się od poczatku Rozdziału začínáia; bo tam gwiazdki nie było potrzebá) á koniec lepák tychże Ewángeliy / raczká pokázuie. Przydány też iest

Do Czytelniká.

też jest ná przodku porządek Historiey
Ewangeliey s. y o czym wszyscy ábo nie
wszyscy Ewangelistowie / y w ktorym
Rozdziale pisáli ; y Dzieie Piotra y Pá-
wła S. y Regestr Epistol y Ewange-
lii Wiedzielných y odświecnych / ná kon-
cu. Używać też tedy tych swietych ksiąg /
człowiecze Chrześcijański / w łasce Bo-
żej / ku pożytku swemu duchowitemu : á
mnie też grzeszne^o w swych modlitwach
nie rącz przepominąć. W Poznaniu /
w dzień Nalezienia Krzyża S.

Roku Páńskiego /

1594.

**Porządek ksiąg Nowego
Testamentu.**

IIII. EWANGELIE. Do Thessłontez: pierwszy.
Według Mattheusza. Do Thessłontezian wtory.
Według Mārka. Do Tymotheusza pierwszy.
Według Łukasza. Do Tymotheusza wtory.
Według Janá. Do Tytusa.
Do philemoná.
Do Żydow.

**DZIEIE APO-
stolskie.**

**VII. LISTOW
Pomsechnych.**

**XIIII. LISTOW
Páwla S.**

Do Rzymian.
Do Korynthian pierwszy.
Do Korynthian wtory.
Do Gálátow.
Do Epheszan.
Do philippowian.
Do Kolossan.

S. Jákuśa Apostoła.
S. Piotra pierwszy.
S. Piotra wtory.
Janá S. pierwszy.
Janá S. wtory.
Janá S. trzeci.
S. Judáša Apostoła.

**● BIAWIENIE
Janá S.**

Summa

Summá y porzadek Hystoriey E-
wangelicy świętey / ze czterech Ewange-
listow zebrány / y ná sive części y lá-
ká / ktorych sie co działo /
rozdzielony.

A prvéym porovnání Ewangelistow / y iásne
pokazání o czym mŕšyſcy czterey / o czym trzy, o
czym dwáy / abo tyľko jeden / y w Etorym Rozdziale
piſe Eedy M. Matthėjša / R. Márta / L. Luťá /
Šá / I. Janáznačy.

M. L. I.

1	Národzenie Pána Chrystusowe prze- de wshem wiefi.	Pierwsza część o	
1	Anioł Gábrriel Zacháryasowi pocze- cie Janowe opowiada.	dzieciń- stwie P.	
1	Tegoż anioła poselstwo do Pánn-y Márey y wáclenie P. Chrystusowe.	Iesuso- wym.	
1	Pánná Mária Gálibriete náwiedza- Janowe národzenie y obrezánie.		
1	Anioł oznaymia Iesephowi iá Mía- cie maizentá tego poczełá z Duchá S.		
1	2	Narod Pána Iesufow wedlug ciála.	
1	3	Narodzenie Pána Chrystusowe w Bethleem y obrezánie.	
2		Medrey ze wschodu stońcá przyśed- sy / czynia pokłon pánu Chrystusowi.	
2	2	Christus ofiárowan w foście / od Symeoná y Anny byi poznány.	
2		Joseph z dziećciem y z márká tego wáclá do Egiptu : y dniewiatého rołu Pánn-y wraen sie do Nazárethu.	Roku Pánn-y 15- go, 9.

Summa y porzadek

M	R.	L.	I.		Roku Pán
			2	Jesús we dwunáście leciech/náležton	12.
3	1	3		w Kościele między Dořtorámi.	II. część
4	1	4		Jan Krzciatel káže y krzčí ná puřczy:	o przygo-
				od ktorego y pan Christus okřezon.	tování
				pořcí sie czterdzieřci dni/ y da sie ku-	na obia-
				říc řátánowi.	wienie ie
			1	Jan láwne řwiřdectwo dáte o Chri-	go. Roku
				řuste pořtom řydowsřim/ ludowi y	Pánřkie-
				olařnym vřniom řwom.	go, 31.
				Christus czyni řwote pierwfše cudo/	
				odmiěńáac wode w wino ná weseľu.	Pierwfša
			2	W řwietopářchy wyrřuca řupulace/	Pářřhá
				y přeřáac w Kościele, oznáymuac řy	Roku
				o řmierz y zmarřwy řwřřanie řwote.	Pánřkie-
			3	Uřy řřřkodemá w nocy/ y krzčí w	go, 31.
				řudřřey řiemř přez pořřuge vřniom	
				řwoich. řřad sie wřřczyńa pyřáńie v	
14	6	3		Janá/o tym krzcie dwotiřim.	
				Jan Krzciatel wřadřon do řiemńice	
				od řerodáře go řřofowal ř cudřolot	
				řřwá řego.	
4			4	po wřadřeniu Janá/ wracá sie Pán	III. część
				Christus do Gáľileey/ přez řámá-	od řřářu,
				řřa/ y rozmawia z řámáryřanká.	ktorego
			4	Vřřřawia řyná Řřolřkowsęo.	řiępoczál
4	1	4		Přepowięřa w Gáľileey/ y řlawá	o kářo-
				řře o nim řerokó rořřodřř.	wáć.
4	1	5		Wřřřwa řřřřřř vřniom w řodřř/ y	(Matt:4.
				nářřářuńa go.	12. y 17.)
			1	Uřřřáńęo wyřawia w bořńicy.	přez ká-
8	1	4		Vřřřawia řwřřřř řřřřřřřř/ y inne	řáńie y
				řřřřřřřř řorřř.	cudá.

Wpřád

Historye Evangeliey S.

Wtorek
Páschx.
Roku Pán-
skiego 32

Jan pos

Summá y porzadek

M.R.	L.	I.	
11	7		Jan posyła z więzienia wcznie swoje.
	7		Odpuszcza grzechy Máriaey Magdás
12	3	11	leme / przekładając ja daleko nád Pharyzeuszá / ktory ja był wzgórdził.
			Uzdrowia onego ktory miał czartá gluchego y niemego / y strofue bluznierstwo Pharyzeuszow.
12	3	8	Záchowuiace słowo tego / przekłada nád rodzice bráty / y powinne swoje.
13	4	8	Podobieństwo ściełacego.
13	4		Podobieństwo o fakelu / o nasieniu roścącym kiedy ludzie spáli. O gorczyznym ziarnie y o kwásie.
13			Podobieństwo o starbie zakrytym w roli / y o perle drogiey / y o nterwodzie.
13	6	4	Uczac w Nazarcie strofue ludzie z niedowiárstwá.
10	6	9	Posyła dwunásć Apostołow ná kazanie.
14	6	9	Janá ścíná / á sławá o Jესusie przychodzi do Herodá.
14	6	9	6 Pieć tysiecy ludzi pięciorgiem chleba násyca.
14	6	6	6 Chodzi po morzu / y piotrowi także chodzić káże.
		6	6 Ukáphárnáitow czyni rzecz o mán Trzećia nie / y o práwym chlebie: ktory sstąpił Pascha. z niebá. Roku P.
16	7		Strofue Pharyzeuse / ktorzy zá złe mieli wczniom tego / iż radáli nieumywszy reku. (wiasły.
15	7		Uzdrowia córke Chánáney skiey nie

Uzdra

Historyey Ewangeliey S.

M. R.	L.	I.		
■	7	11	Vzdrowia człowieka głuche ^o y nieme ^o .	
15	8		Siedmiorgiem chleba cztery tysiące ludzi nasyca.	
16	8	13	Strofiue Pharyzeusze! Ktorzy żądali cudu/ y ucznie swe nąpomina/ aby się strzegli kwąsu ich.	
	8		Vzdrowia ślepego v Bethsaidu.	
16	8	9	Piotrowi wyznawającemu / iż Jęsus jest Synem Boga żywego / obiecuie klucze królestwa niebieskiego / y meke / Która miał w Jerusalemie podać / opowiadają.	III cześć ad czasu którego Pan przemawia. Iac
17	9	9	Panśkie przemienienie.	począł v-
17	9	9	Wyzyca czartá / Ktorego ucznie wyrzucić nie mogli / zalecciać im post y modlitwe.	cznió / no im / Matt: 16. 21. / że
17			Plać dwie dydrachmy / za się y za piotrą / pultalarkiem w gębie rybey od piotrą należonym.	miał iść do Hieru-
18	9	9	Uczniowie spierający się o przedkowanie nuczają pokory.	salem y tam wie-
18	9		Potępia tych / Ktorzy gorzą małutkie.	le cier-
18			Uczy odpuszczając bratu przeciw nam grzeszącemu.	pieć.
19	10	9	Opuściwszy Galileę idzie do Judzkiej ziemi / a Sannarytanowie go nie przyjmują.	V. część o przyściu do lud-
		17	Na tejże drodze / vzdrowia dziesięć trędowatych.	skiej zie-
		7	Nuczają w kościele w świeto Zuczek albo Namiotow.	mię na v-
		8	Wybawia niewiastę na cudzołóstwie	mezenie
			poimają	

Summá y porzadek

M R. L.	1.	poimána. Nauczta w Kościele / y wstepu- te tym ktorzy go chcieli kántonować.
	9	Oświeca ślepo narózonego.
	10	Rozmawia o dobrym pasterzu y ow- cách tego.
	10	Wyśyla siedm dżiesiąt uczniow / y ws- tacáia sie. Podobienstwo o Samaryta- nie / y tym co wpadł między zbojce.
	11	Nauczta sposobu y mocy modlitwy / y strofue opáczna czystość pharyzay /
	12	Nie káże sie bać tych / ktorzy zabijáia ciało : Przypowieść Bogacza / ktorzy rozspraszczemal gminá swoiey o wier- nym słudze czekájącym ná przyszcie Pa- na swego.
	13	Potępia ich / iesli nie beda potępo- wái: pokázuać cierpliwosc Boża przez fige nieplodna / ktorey ieszcze do roku czekał owocu. Vzdawia nie miaste skurczona / y vczy że ciásna iest droga do nieba.
	14	Vzdawia opuchlego w Sobote / y vczy że potrzeba wšytkiego sie wyrzec dla niego.
	10	W święto Kościoła poświęcenia / w- chodzi rekutych ktorzy go chcieli ká- ntonować.
	15	Przypowieść o owcy zginioney / o dráchnie / y o synie marnotrátnym.
	16	Przypowieść o sáfáru niespráwi- dliwym.
19 10 15	15	O nierozdzielności małżeństwa.

Historyey Ewangeliey S.

M R. L. I. O Bogaczu/y o Łazarzu.

18 9 16 Wiada tym/ktorzy drugich gorsha: O skutku wiary/ ktora samym flowem gory przenosi.

17 O pharyzeusz/y o Celniku/ modlacych sie w kościele.

19 10 18 Rece na działki wleđa/ y mlodziencá bogatego tu doskonałości wiedzie. Przepowieść o robotnikach naitetych do winnice.

20 11 Łazarza ożywia á Żydzi sie rządzá iáby go strácić.

20 10 18 Smierć swa opowiada/y synom Zebedeuszowym prośacym pierwszych mteysc/ odpáwe dawa.

18 Vzdrowia ślepego przed wesećtem swym do Jerychá.

19 Zacheusz przymuie páná do swego domu: Przepowieść o dnieściá grzywnách dánych dnieściá flugom.

20 10 Vzdrowia dwu ślepych wychodząc z Jerychá.

26 14 12 Na wieczery w Bethániey Mária wylewa olejek na giowe tego.

21 11 19 12 Siedząc ná ośle/ z wielką czcią y dwóła wiedzjá do Jerusálem.

21 12 Vzdrowia chome y ślepe. A pogánie widzieć go prágna.

21 11 19 Prz. Elina nigo y wyrzuca kapiące y przedájące z kościolá.

21 11 20 Żydom pytáacym/ czytaby moca w cetyl/ zádawa questya o frzcie Jano

Kwietna Niedziela. VI. część która ma w sobie tydzień święty mski w Hierusaleń.

wym: y

Summá y porzadek

M.R.	L.	I.	wym : y opowiada im odrzucenie / á náwrocenie pogénow / przez przypo- wiesć o dwu synach / z ktorých jeden obiecáł uczynić / á drugi uczynił oycow- wstie roztazanie.
21	12	20	Podobieństwo o winnicy nájetej o- rączom : ktorzy / y slugi / y syná posła- nego ná zbieranie owocow zabili.
22			Podobieństwo o Frolu ktorý uczynił gody synowi swemu náprosiwszy go- sca / ktorzy przyść niechcieli.
22	12	20	Odpowiedz ná pyttanie o czynszu / ma- li być dány Cesarzowi : y ná pyttanie Saduceuszow o umartwychwstaniu.
22	12		Odpowiedz ná pyttanie Pharyzeu- sow. o nawietszym przykazaniu.
22	12	20	Zawiera im wstá / tym pyttaniem / iáko Chrystus jest y Synem y Pánem Daw- widowym ?
23	12	20	Że im czynić iáko uczą / á nie iáko czynią Pharyzeusowie.
	12	21	Wstáre vbogiej wdowy przykład / ná dśiáre bogatych.
24	13	21	Opowiada uczniom swym spusťosze- nie kóscióła / y miásta Jerozolimskiego : go : wspomínájac y to co sie má dziać przed sťosťizením swiátá / y o Anty- chryście : y o sánym dniu sadnym : á byśny gotowymi byli / czekać ná przyjcie tego.
25			Przez podobieństwo o dśiesięci pán- nách / y o tálentách / pokázuje co sie má

Historyey Ewangeliey S.

M.	R.	L.	I.	Text	Notes
			1.	Dzielać na sadzite z dobrymi y ze złymi / z gotowymi y z niegotowymi: a iż ci co dobrze nie czynia beda potepieni.	
26	14	22		Judaś sie znowia z Żydy / aby im wydał páná: dwa z uczniow Pásche gotuia.	
			13	Po wieczerzy wmywa nogi uczniow swoich.	
26	14	22		Ustawienie ofiary ciála y krwi swej w naswietlonym Sakramencie.	Czwarta Páscha.
26	14	22	13	Opowiada iż go tedy ze dwunastcie wydać miał / hamując spor ich o przełożenstwie, a iż sie go zaprzec mieli.	Roku P. 34.
			14	Razanie tego po wieczerzy.	
			17	Modlitwa do Oycá.	
26	14	22	18	Historya o mecy y pogrzebie tego / ob	
27	15	23	19	wieczorá Czwartkowego aż do wieczorá Piątkowego.	
28	16	24	20	Zmartwychwstanie dnia trzeciego /	Niedziela Wiel-
	16		20	Wstąpił sie Máriae Mágdalenie.	końska.
28				A drugim niewiastom.	
			24	A Piotrowi 7. 34. A dwiemá idącymi do Emaus 7. 15.	
			24 20	A uczniom zgromadzonym w tedy w domu w Jerusalemi / kiedy wszedł zamkniętymi drzwiami / dał im moc zatrzymywania y odpuszczania grzechow.	
	16		20	A zaśie po ośmi dniach uczniom zgromadzonym pospolu z Thomaśem.	Przewodna Niedziela.
			21	Porzym nad morzem Cyberyadskim	
				Piotrow	

Summá y porza: Ewáng: s.

M R. L. I. piotrowi / y innym ryby łowiacym /
E. dy też owce swe poruczył piotrowi.

28 16. Zásie wezmom ná rzdney gorze Gá-
lileyſkicy : dāac im moc kázania po
wsytkim świecie.

24. Nāostátek w Bethánicy / Eedy im o-
biecal Duchá swietego (kázac im po-
czekac w Jerusáleim) y ták požegnaw-
16 24. sy te wstapit do niebá.

w niebo-
wstapie-
nie Pan-
skie.

SWIETA

SWIETA EWANGELIA

IESV CHRISTV-
SOWA, WEDLVG
MATTHEVSZA,

ROZDZIAL I.

A Siegi rodzaíu Iesusa ^{Zacza-}
Christusa / syna Dawido ^{lo 1.}
wego / syna Abrahámowe ^{Luk: 3,}
² go. ^{f 31.} Abrahám zrodził Iśa-
áká. A Iśaák zrodził Jákobá. A Jákob
³ zrodził Jude / y brácia iego. [?] Judás
lepák zrodził Pháresá y Šare z Thámá-
ry. A Pháres zrodził Efroná. A Efron
⁴ zrodził Arámá. [?] Arám zaś zrodził A-
minádábá. Aminádáb zrodził Nášso-
⁵ ná. A Nášson zrodził Sálmoná. [?] A
Sálmon zrodził Boozá z Ráháby. Bo-
oz lepák zrodził Obedá z RUTHY. A O-
⁶ bed zrodził Jessego. [?] Lecz Jesse zro-
dził Dawidá krolá. A Dawid krol zro-
dził Sá-

1. Krol:
16. 41.

czternaście. a od Dawida aż do zaprowa-
dzenia Babilońskiego / pokolenia
czternaście. a od zaprowadzenia Babi-
lońskiego aż do Chrystusa / pokolenia
czternaście.

- 18 [?] A narodzenie Chrystusowe tak było. Zaczę-
* Gdy była poslubiona matka ie^o Maria lo 2.
Josephowi: pirwey niżli sie zeszli / nale^o Luk. 1.
żona jest brzemienna z Duchá święte^o c 27.
19 go. [?] A Joseph maż ie^y bedac spráwie-
dliwym / y niecheac ie^y osławić: chćiał
20 ia potáiemnie opuścić. [?] A gdy to on
D myslł / oto ányoł Páński wkażal mu sie
we snie mowiac: Josephie synu Dawi-
dow / nie boy sie przyiać Márie^y mał-
żonki twe^y. ábowiem co sie w nie^y vro-
21 dzilo; iest z Duchá święte^o. [?] A porodzi Luk: 1.
syná: y názwieš imie iego IES^{us} s. ábo^o c 31.
wiem on wybáwi lub swo^y od grzechow^o Dzie: 4.
22 ich. [?] (A to sie wšyſtko sšialo; áby b 12.
sie wypelniło to co iest powiedziano od
23 Pána przez Proroá mowiacego: [?] Oto Iſa: 7.
pánna bedzie brzemienna / y porodzi syⁿ c 14.
ná: y názowa imie iego Emmánuel: co
34 sie wykláda Bog z námi.) [?] A Joseph o-
cuciwšy sie ze snu / uczynil iáko mu byl
rozkázał ányoł Páński: y wziął žonę swo-

ie. ¹ A nie vznal iey aż porodziła syna ²
 swego pierworodnego: y nazywał imie
 iego *IESUS*,

ROZDZIAŁ II.

Zaczá-

lo 3.

Luk: 2.

a 7.

A Gdy sie národził Iesus w Betle-
 hemie Judskim / we dni Herodá
 Krolá: oto Medrey ze wschodu
 stonćá przybyli do Jerosolimy / ¹ mo-
 wiac: Gdzie iest Ktory sie národził Krol
 Zydowski: Abowiem widzieliśmy gwia-
 zde iego ná wschod stonćá / y przpiáchá-
 lisiny poklonić sie iemu. ² Co gdy vsly-
 szál Krol Herod / zátrowózył sie / y wysyła
 Jerosolimá z nim. ³ A zebrałszy wysy-
 kie Arcykáplany / y Doktory ludu / do-
 wiedował sie od nich / gdzie sie miał
 Christus národzić. ⁴ A oni mu rzekli:
 W Betlehemie Judskim. Bo tak iest
 nápisano przez Proroká: ⁵ A ty Betle-
 hemie ziemio Judska / z żadney miáry
 nie iestes napodleyšy miedzy Ksiázety
 Judskimi. abowiem z ciebie wymydzie
 wodz / Ktory będzie rzadził lud moy I-
 sraelski. ⁶ Tedy Herod wezwawšy po-
 tájemnie onych Medrcow; pilnie sie wy-
 wiadował od nich czasu / Ktorego sie im
 gwiazda

Mich: 5.

a 2.

Ian 7.

f 42.

8 gwiazda wkażala. ⁹ A postawszy ie do
 Betlehema / rzekl: Idziecie / a wywiaduy-
 cie sie pilno o dzieciatko: a gdy naydzie-
 cie / oznaymiecie mi / abym y ia przyiach-
 9 wszy poklonil sie iemu. ¹⁰ Ktorzy wyslu-
 chawszy króla / poiaćhali. A oto gwiazda
 ktora widzieli na wschod słońca / pro-
 wadziła ie / aż przyszedszy stanęła nad
 10 *miejscem* gdzie było dzieciatko. ¹¹ A wy-
 szawszy gwiazde / wradowali sie rado-
 11 ścia bārzo wielką. ¹² A wszedszy w dom /
 nalešli dzieciatko z Marią matką iego. y
 upadszy poklonili sie iemu: a otworzywa-
 12 sy skarby swe / ofiarowali mu dary; zło-
 to / kadzidło / y mirre. ¹³ A napomnieni we
 śnie / aby sie nie wracali do Heroda / in-
 13 *śa* droga wrocili sie do krainy swojej.
 14 ¹⁴ Ktorzy gdy odiachali / oto anioł Pań-
 C ski wkażal sie we śnie Josephowi / mo-
 wiac: Wstań / a weźmi dzieciatko y ma-
 tkę iego / a wciecz do Egiptu: y bądź
 tam / aż ci opowiem. Albowiem będzie
 15 Herod szukał dzieciatką / aby ie zatrącił.
 15 ¹⁵ Ktory wstawszy / wziął dzieciatko y
 matkę iego w nocy: y wszedł do Egiptu.
 15 ¹⁶ A był tam aż do śmierci Herodowej:
 aby sie spełniło / co powiedziano jest od

psal: 71
 b 10.

Zaczę-
 lo 4.

Oze: 11.
a 1. Páná przez Proroká mowiaceg: z Egi-
ptu wezwalem Syná moiego. ¹ Tedy 16
Herod widzac że byl omylonym od Me-
dicow/ rozgmiemal sie bázno: y postaw-
szy pobil wszystkie dzieci/ ktore byly w Be-
tlehemie/ y po wszystkich gránicách ie-
go/ ode dwu lat y niżej/ według czasu
ktorego sie byl dostatecznie wywiedzial
od Medicow. ¹ Tedy sie wypelnilo to co 17
Iere: 31.
6 15. jest rzeczonno przez Jeremiaśá Proroká
mowiaceg: ¹ Głos byl slyšan w Ramie/ 18
pláč y nárzekanie wielkie: Rachel plá-
czaca synow swoich/ y niechciála sie dáć
poćieszyć/ iż ich nie máš.
* ¹ A gdy Herod umarl/ oto ányol Pán 19
ski wřazal sie we snie Josephowi w E-
gypcie/ ¹ mowiac: Wstań. á weźmi dzie- 20
ciatko y mátkę iego/ á idź do ziemie I-
sráeliskiej. Abowiem pomárli/ ktorzy
duśe dziecięcey szukali. ¹ Ktory wstaw 21
szy/ wziął dzieciatko y mátkę iego/ y przy-
szedł do ziemie Isráeliskiej. ¹ Lecz gdy 22
wstýřal/ iż Archelaus królowal w Iud-
skiej ziemi/ ná miejscu Herodá oycá swé-
go/ bał sie tam iść: ále nápomniony we
snie/ wstąpił w strony Gálilejskie. ¹ A 23
przyszedszy mieřkal w mieřcie/ ktore 30

wa Nazareth: aby sie wypelnilo co rzec-
zono iest przez proroki: iż Nazareya
tym będzie nazwany.

ROZDZIAŁ III.

- A** **M** Wedni one przyšedł Jan Krzci-
ciel / każac na puſczy Judſkiej / Zaczę-
ło 5.
2 **M** i mówiac: Czynćie pokute: Mar: 1.
a 4.
3 bowiem przybliżyło ſię królestwo niebie-
skie. Luk: 3.
a 3. **W** bowiem ten iest / o którym mo-
wił Iſaiasz prorok / rzekac: Głos woła-
jącego na puſczy: Gotuyćie droge
Pánſka: proſcie czynćie ſcieſki iego. Iſa: 40.
a 3.
4 **A** ten Jan miał odzienie z ſierci wiel-
bladowey / y pás ſtorżany około biodr
ſwoich: **A** pokarm tego był ſaráncze y
5 miód leśny. **W** tedy wychodziła do niego
Jeruſolimá / y wſyteká Judſka zie-
6 mia; y wſytek éray około Jordanu. Dzie: 19.
d 18. **A** byli krzčení w Jordanie od niego / spo-
7 wiadaiać ſie grzechom ſwoich. **A** gdy
B widział wielu z Pharyzeuſów y Saddu-
ceuſów przychodzących do krztu ſwe-
go / mówił im: Rodzaiu iáſzczorczy / ktoż
8 ſłego gniewu? **C**zynćieſ tedy owoc
9 godny pokuty. **A** niechćieyćie mowić Niey 23.
d 33.
Ian 8. c 39

sami w sobie / Oycá mamy Abraháma.
 Abowiemci wam powiadam / iż może
 Bog z kámenia tego wzbudzić syny A-
 bráhánowi. ¹¹ Bo inż siekiera do korze-
 niá drzewu iest položona. Przeto wśel-
 kie drzewo ktore nie dáie owocu, dobre-
 go będzie wycięte / y w ogień wrzucone.
¹² Zaćwas krzese woda tu pokucie: ale
 ten ktory przydzie za mna (mocnieyszy
 iest niż ja: ktoregom trzewikow nie iest
 godzien nosić) ten ci was okrzyć Du-
 chem świętym y ogniem. ¹³ Ktore^o lopátá
 w raku iego / á wyczysci boiowisko swo-
 ie / y zgromádzi psenice swa do gumná /
 á plewy spali ogniem niengásonym.
¹⁴ Tedy Jესus przyszedł od Galileiey
 náđ Jordan do Janá / aby był okrzest-
 on od niego. ¹⁵ A Jan mu nie dopuszczał /
 mówiac: Ja potrzebuie ábym był okrz-
 eston od ciebie / á ty idziesz do mnie? ¹⁶ A
 Jესus odpowiadáiac rzekł mu: Zánte-
 chay teraz. ábowiem tak sie nam godzi
 wypelnić wśelka sprawiedliwość. A
 także go dopuscił. ¹⁷ A gdy był Jესus o-
 krzestony / wnet wystąpił z wody. A oto
 sie mu otworzyły niebiosá: y widział Du-
 chá Bożego ostepniacego iáko gołębi-
 ce / y przy-

Nizey 7.
 5 19.

Mar: 1.
 b 8.
 Jan 1. d 26.
 Dzie: 11.
 c 16. y 19.
 a 4.

Zaczá-
 lo 6.

Mar: 1.
 b 9.
 Lúk: 3.
 d 21.

17 ce / y przychodzącego nań. ? A oto głos
z niebios mówiący: Ten ci jest Syn mój
miły / w którymem się ukochał.

Mar: 1. 11.

Luk: 3.

C 22.

2. Piot: 1.

C 17.

R O Z D Z I A L I I I I.

1 **G**dy Jezus był zawiedzion na Zaczą-
A puszczą od Ducha / aby był ku- lo 7.
2 sion od dyabła. ? A gdy posłał Mar: 1.
3 czterdzieści dni y czterdzieści nocy / po- b 12.
4 tym łaknął. ? A przystąpiwszy kuściół Luk: 4.
5 rzekł mu: Jesliś jest Syn Boży / rzecz 4 1.
6 aby to kámiennie stało się chlebem. ? A
on odpowiadając rzekł: Napisano jest /
Nie samym chlebem żywie człowiek: a s. Moy: 8.
7 le wszelkim słowem które pochodzi z ust 4 3.
8 Bożych. ? Tedy go wziął dyabel do miá-
9 sta świętego / y postawił go na ganku
kościelnym: ? A rzekł mu: Jesliś jest
Syn Boży / spuść się na dół. Abowiem
napisano jest: Jż aniołom swoim rozka- Psal: 90.
zało o tobie / y beda cie na rękach nosić / a 6 11.
bys snadź nie obraził o kámiem nogi swo-
7 iej. ? Rzekł mu Jezus: Jásie napisano /
B Nie bedziesz kusil pána Boga twego. s. Moy: 6.
8 ? Wziął go zaś dyabel na gore wysoko 6 16.
9 bázro: y ukazał mu wszystkie krolestwa
świátá / y ozdobeich: ? A rzekł mu: To

wszystko dam tobie / jeśli wpadysz wezyńś
mi pokłon. ^{9 r} Tedy mu rzekł Jezus: Podś
przez śiatanie. Abowiem napisano jest: 10

5. Moj: 6. Pánu Bogu twemu klaniać się / á iemu
c 13. samemu *Boska* służbe oddawać będzieś: 11

Mar: 1. Tedy opuścił go dyabel: á oto ányoła 12
b 13. wie przystąpili / y służyli iemu.

Zac: 8. A gdy wysłyszał Jezus iż Jan był po 13

Mar: 1. iman / odszedł do Galileiey. A opuścił 14
b 14. wszy miasto Nazareth / przyszedł y miesi-

Luk: 4. kał w Kapharnaum / ktore jest nad mo- 15
c 14. rzem / na gránicách Zabulońskich y Ne-

Ian 4. phtalimskich. Aby się wypełniło to co 16
f 43. jest rzeczone przez Izaiášá Proroká:

Isa: 9. a1. Ziemiá Zabulońska y ziemiá Nephtá- 17
liska / drogá morska zá Jordanem /

Galilea poganow: Lud ktory siedział 18
w ciemności / wyžrzał światłość wielką:

y tym ktorzy siedzieli w kráinie ciemná 19
śmierci / wešla im światłość. Od tad 20

Mar: 1. poczał Jezus kázac y mowic: Pokutuy- 21
b 15. cie: ábowiem przybliżyło się krolestwo

niebieskie.

Zac: 9. * A gdy Jezus chódził nad morzem 22

Mar: 1. Galilejskim / wyžrzał dwu bráciey / Sy- 23
b 16. moná ktorego zowa Piotrem; y Andrze-

Luk: 5. a1. á brátá iego / zápuśczáiace sieci w mo- 24

rze (ábo

9 rze (áborwiem byli rybitwi.) ¹ A rzekl
 im: Podźcie zámna: á uczynia was że
 10 będziecie rybitwami ludzi. ² A oni ná-
 11 tychmiast opuścivšy sieci / sli zá nim.
 12 ³ A postapivšy stamtad / wyrzazal dru-
 13 gich dwu bráciey / Já kubá Zebedeusowe
 14 go / y Janá brátá iego w łodzi z Zebede-
 15 uszem oycem ich / opráwuiace sieci swo-
 16 ie: y wezwał ich. ⁴ A oni nátychmiast o-
 17 pusćivšy sieci y oycá / sli zá nim. ⁵
 18 ⁶ A obchodził Jesus wszytkę Gálilea /
 19 náuczaiac w bożnicách ich / y przepo-
 20 wiádaiac Ewángelia krolestwa: á vz-
 21 drowiáiac wseláká choroby y wseláká
 22 niemoc miedzy ludem. ⁷ A rozestlá sie
 23 sławá iego po wszytkiey Syryey. y przy-
 24 nosili mu wszytkie ktorzy sie źle mieli / á
 25 byli zięci rozmaitemi chorobami y dze-
 26 czenim; y opetáne / y lunátski / y powie-
 27 trzem ruszone: y vzdrowil ie. ⁸ A sly zá
 28 nim wielkie rzesze od Gálileiey / y Deká-
 29 poley / y z Jerusálem / y z Judskiey zię-
 30 mie / y z kráin zá Jordanem.

Mar: 3.

a 7.

Luk: 6.

c 17.

ROZDZIAŁ V.

A **W**idzac Jesus rzesze / wstapil ná Zaczá-
 gore: á gdy vsiadł / przystapili k lo 10.

niemu

Luk : 6.

c 20.

Psal : 36.

a 11.

Iša : 61. a3

Psal : 23.

a 4.

1. Piot : 2.

d 20.

1. Piot : 4.

d 14.

Zaczá-

lo 11.

Mar : 9.

g 50.

niemu uczniowie tego : [?] a otworzywszy
 wstał iwe / nauczał ich mówiac : [?] Błogo-
 sławieni wbo dzy duchem : a bowiemi ich
 jest królestwo niebieskie. [?] Błogosła-
 wieni ciży : a bowiemi oni obśiedzicie
 ziemię. [?] Błogosławieni ktorzy są smiet-
 ni : a bowiemi oni będą pocieszeni. [?] Bło-
 gosławieni ktorzy łakną y pragną spra-
 wiedliwości : a bowiemi oni będą nasy-
 ceni. [?] Błogosławieni miłośniemi : a b-
 wiemi oni miłosierdzie otrzymają. [?] Bło-
 gosławieni czystego serca : a bowiemi oni
 Boga oglądaia. [?] Błogosławieni po-
 koy czyniacy : a bowiemi nazwani będą
 synami Bożymi. [?] Błogosławieni kto-
 rzy cierpia przesładowanie dla sprawie-
 dliwości : a bowiemi ich jest królestwo
 niebieskie. [?] Błogosławieni iestescie /
 gdy wami złorzeczyć będą / y przesłado-
 wac was / y mówić wszytko złe przeciw-
 ko wam klamając / dla mnie. [?] Raduj-
 cie się y weselcie : a bowiemi zaplata w-
 ssa obfita jest w niebiesiach.

Boć tak przesładowali Proroki / kto-
 rzy przed wami byli.

* [?] Wy iestescie sol ziemi. A iesli sie
 sol skazi / czymże solić będą? Uli nacz się

wiecey

wiecey nie zgodzi / jedno aby była precz
 wyrzucona y podeptana od ludzi. [?] Wy
 iestescie swiatlosc swiata. Nie moze
 sie miasto zatryc na gorze osadzzone: [?] A
 ni zapalania swiece / y klada iey pod ko-
 rzec / ale na swieczniku: aby swiečila w
 wszystkim ktorzy sa w domu. [?] Tak niechay
 swieci swiatlosc wasza przed ludzmi: a
 by widzieli uczynki wasze dobre / y chwa-
 lili Oycę waszego ktory jest w niebie-
 siech. [?] Nie mniemaycie abym przyszedł
 rozwiezowac zakon abo Proroki. nie
 przyszedłem rozwiezowac / ale wypelnic.
 Naprawdę bowiem powiadam wam: [?]
 Aż przeminie niebo y ziemia / jedno iota
 abo jedna kreska nie odmieni sie w zakon-
 nie / aż sie wszystko sstanie. [?] Ktoby kol-
 wiek tedy rozwiązał jedno z tych przyka-
 zan namnieyszych / y takby ludzi nauczał:
 bedzie zwan namnieyszym w krolestwie
 niebieskim: Lecz ktobykolwiek czynił y
 nauczał; ten bedzie zwan wielkim w
 krolestwie niebieskim.

Mar: 4.

c 21.

Luk: 8.

b 16.

1. Piot: 1.

c 12.

Luk: 16.

d 17.

Iak: 2.

b 10.

Zaczá-

lo 12.

lestwa

2. Mo: 20. c 13. 5. Mo: 5 b 17.
 iestwá meblestkiego. ¹ Słyfelisćcie iź rze-
 czo no iest siarem; Nie bedzieś zábijał:
 á kobykolwiek zábil / będzie winien sa-
 du. ¹ A ia wam powiádam; iź káždy kto-
 ry sie gniewa ná brátá swego / będzie wi-
 nien sadu. A kto rzecze brátu swemu /
 Ráká: będzie winien rády. A kto rzecze /
 falony: będzie winien ognia piekielne-
 go. ¹ Jesli tedy ofiáruięś dar twoy do
 oltarzá / á tam wspomnięś iź brát twoy
 ma nieco przeciw tobie: ¹ zostaw tam
 dar twoy przed oltarzem / á idź pierw-
 ziednáć sie z brátem twoim: á tedy przy-
 sędzysz ofiáruięś dar twoy. ¹

Luk: 12.

g 58.

¹ Zgodź sie z przeciwnikiem twoim
 rychło / pokis iest z nim w drodze: by cie
 snadź przeciwnik nie podał sędziemu /
 sędziaby cie podał sędze / á byłbyś wzru-
 con do ciemnice. ¹ Záprawde powie-
 damci; nie wyrudzieś stamtad / áż odo-
 daś ostatni pieniążek.

Zac: 13.

2. Mo: 20

c 14.

Niz: 18.

4 8.

Mar. 9.

g 47.

¹ Słyfelisćcie iź powiedziano stárymi:
 Nie bedzieś cudzołożyl. ¹ A ia powiá-
 dam wam; iź káždy ktory pátrzy ná nie-
 wiáste / aby iey požadał / iuż ia z cudzo-
 żyl w sercu swoim. ¹ Jesli tedy práwe o-
 to twoie goršy cie / wyrwi ie / á zárzuć od

siebie.

śiebie. Abowiem pożyteczniej jest tobie / aby zginalieden z członków twoich / niżliby miało być wrzucone wszystko ciało twoje do piekła. [?] A jeśli cie prawa reszta twoja gorzys / odetni ją y zaruć od siebie. Abowiem pożyteczniej jest tobie / aby zginalieden z członków twoich / niżliby wszystko ciało twoje miało iść do piekła.

[?] Zásie powiedziano; Jż ktokolwiek opuści żonę swoję / niech iey da list rozwodny. [?] A ja wam powiadam; iż wszelki który opuści żonę swoję / oprócz przyczyny porubstwa / przywodzi ją w cudzołóstwo: y ktoby opuszczona poia / cudzołóży. [?] Słyszeliście zaśie iż powiedziano starym; nie będziesz krzywo przysięgał: ale oddaś Panu przysięgi twoje. [?] A ja wam powiadam / abyscie zgoła nie przysięgali; ani na niebo / gdyż jest stolicą Bożą; ani na ziemię / abowiem jest podnożkiem nogiego; ani na Jersusalem / abowiem jest miasto wielkiego krola; [?] Ani na głowę twoję będziesz przysięgał / abowiem nie możesz uczynić leśnego włosia białym albo czarnym. [?] Niechayże mowa wasza będzie; Tak / tak: Nie / nie. A co nad to wiecey jest / od

Zac: 14.

5. Mo: 24.

a 1.

Nijey 19.

a 7.

Mar: 10.

a 4.

Luk: 16.

d 18.

1. Kor: 7.

b 10.

Rzym: 7.

a 2.

2. Mo: 20.

a 7.

1. Mo: 19.

c 12.

5. Mo: 5.

b 11.

Nijey 23.

c 22.

Iak: 5.

c 12.

złego

z tego jest. [?] Słyszeliście iż powiedziano:
 2. Mo: 21. Kto za oko / a za zab za zab. [?] A ja wam po-
 c 24. wiadam / żebyście sie nie sprzeciwiali
 3. Mo: 24. złemu: owsem kto cie kolwiek vderzy w
 d 20. prawy policzek twoy / nastaw mu y dru-
 5. Mo: 19. giego. [?] A temu ktory sie chce z toba pra-
 d 21. worać / a suknia twoie wziąć / puść mu-
 Luk: 6. y płaszc. [?] A ktoby cie kolwiek przymu-
 d 29. śał na iedne mile / idź z nim y drugie
 1. Kor: 6. dwie. [?] Temu ktory cie prosi / day mu
 b 7. á od tego ktory chce v ciebie pożyczyć
 nie odwracay sie.

Zac: 15.

 3. Mo: 19.
 d 18.

 Luk: 6.
 d 27.

 Rzym: 12
 d 17.

 Luk: 23.
 c 34.

 Dzie: 7.
 g 60.

 1 Kor: 4.
 c 13.

 Luk: 6.
 c 35.

* [?] Słyszeliście iż powiedziano; Be-
 dzieś miłował bliźniego twego / á be-
 dzieś miał w nienawiści nieprzyjaciela
 twego. [?] A ja wam powiadam / Miłuy-
 cie nieprzyjacioly wasze: dobrze czynicie
 tym ktorzy was mają w nienawiści: á
 modlcie sie za temi ktorzy was przesła-
 duia y potwarzają: [?] ábyście byli synami
 mi Oycá waszegó ktory jest w niebiesiech:
 ktory słońcu swemu dopuszcza wscho-
 dzić na złe y na dobre / y spuszcza deszcz na
 sprawiedliwe y na niesprawiedliwe. [?] Je-
 bowiem ieslibyście miłowali te co was
 miłuią / coż za zapłatę mieć będziecie: á
 zaż y celnicy tego nie czynią? [?] A iesliby-

ście po

ście pozdrawiali tylko bracia wasze / coż
 wieccy czynicie? áżáż y Poganí tego nie
 4 czynia? ¹ Bądźcieś wy tedy doskonáli/
 iáko y Ociec wasz niebieski doskonálny jest.

R O Z D Z I A L V I.

A **S** Trzeźcie ábysście sprawiedliwo-
 ści waszey nie czynili przed ludź-
 mi / dla tego ábysście byli widziani
 od nich : bo ináczey zapłaty mieć nie be-
 2 dziecie y Oycá waszego ktory jest w nie-
 bieśiech. ¹ Gdy tedy czyniś iálmużne
 nie trąb przed sobą / iáko obludnicy czy-
 nia w bożnicách y po vlicách / áby byli
 ważeni od ludzi : záprawdę powiadam
 3 wam / iż wzięli zapłatę swoje. ² Ale ty
 gdy czyniś iálmużne / niechay niewiele
 4 wicá twojá co prawicá twojá czyni : ¹ á
 by iálmużná twojá była w skrytości : ² á
 Ociec twoy ktory widzi w skrytości / od-
 da tobie.

Zac: 12.

Rzym: 12.
b 8.

Luk: 14.
c 14.

Isa: 29.
d 15.

4. Krol: 4
c 33.
Dzie: 10.
a 9.

5 ¹ A gdy sie modlicie / nie będziecie iáko
 obludnicy / ktorzy sie rádzi w bożnicách
 y ná rogách vlic sioiac modla / áby byli
 widziani od ludzi : Záprawdę powiá-
 6 dam wam / iż wzięli zapłatę swoje. ² Ale
 ty gdy sie modliś / wnidź do komory swo-

Luk: 11.
a 2.

Zac: 17.

Nisey 18.
d 35.

Mat: 11.
a 25.

Syr: 28.

a 2.

iey / á záwársky dzíwi / modl sie Oycu twe-
mu w skrytości: á Oćiec twoy ktory wi-
dzi w skrytości / odda tobie. [?] A modląc
sie nie bądźcie wielomówni / iáko pogá-
ni: ábowiem mniemáia / iż w wielomo-
wności siwer beda wysłucháni. [?] Nieś
bądźcieś tedy im podobni: Abowiemni B
wie Oćiec wáś czego potrzebuiecie /
pierwey niżbyście go prośili. [?] Wy tedy
ták sie modlcie: Oycze náš ktoryś iest
w niebiesiech: Swieć sie imie twoie.
[?] Przydź krolestwo twoie. Bądź twa
wola iáko w niebie tak y ná ziemi. [?] Chle-
bá nášego powszedniego day nam dziś-
sia. [?] A odpusć nam náše winy / iáko y
my odpuszczamy nášym winowáycóm.
[?] A nie wwodź nas w pokuśenie. Ale
nas zbaw ode złego. Amen.

[?] Bo iesli odpusććie ludźlom wysze-
pki ich: odpusći teź wam Oćiec wáś
niebieski grzechy wáše. [?] Lecz iesli nie
odpusććie ludźlom: y Oćiec wáś nie od-
pusći wam grzechow wáśzych.

^{*?} A gdy pośććie / nie bądźcieś iáko o-
błudnicy smetnymi. Abowiem oni twa-
rzy swoje niscza / áby sie ludźlom okázá-
li poszczacemi. Záprawde powiádam

wam /

- 17 wam / iż wzięli zapłatę swoje. [?] Ale ty
 kiedy pościsz / namaż głowę twoją / y w
 18 myi oblicze swoje: [?] abyś się nie okazał
 ludziom iż pościsz / ale Ojcu twemu kto-
 ry jest w skrytości: a Ojciec twój który
 19 widzi w skrytości / odda tobie. [?] Nie- *Luk: 12.*
 C skarbcie sobie skarbow na ziemi: gdzie *d 33.*
 rdza y mol psuie / y gdzie złodzieje wyko- *1. Tim: 6.*
 20 pywają y kradną. [?] Ale skarbcie sobie *d 19.*
 skarby w niebie: gdzie ani rdza / ani mol
 nie psuie / gdzie też złodzieje nie wyko-
 21 pują ani kradną. [?] Abowiem gdzie jest
 skarb twój / tam jest y serce twoje. *¶*
 22 [?] Swieca ciała twego / jest oko two- *Zac: 18.*
 ie. Jesliby oko twoje było śczerę: wszy- *Luk: 11.*
 23 tko ciało twoje światłe będzie. [?] Ale ie- *c 34.*
 sliby oko twoje złe było: wszystko ciało
 twoje ciemne będzie. Jesliż tedy swia-
 tło które jest w tobie / ciemnością jest:
 iakoż wielka będzie sama ciemność?
 24 [?] Żaden nie może dwiema panom słu- *Luk: 16.*
 żyć. Bo albo jednego będzie nienawi- *c 13.*
 dział / a drugiego będzie miłował: albo
 jednego trzymać się będzie / a drugiego
 wzgardzi. Nie możecie Bogu służyć y
 25 mammonie. [?] Dla teź wam powiadam; *Luk: 12.*
 nie troszczcie się o żywot wasz co byście *c 22.*

1. Piot: 5.

b 7.

Psal: 54.

d 23.

Philip: 4.

a 6.

1. Tim: 6.

b 8.

iedli / ani o ciało wasze czymbyście sie o-
 dziewali. Alaz żywot nie jest ważniejszy
 niż pokarm: y ciało niżli odzienie:
 ? Weyźrzyćcie ná ptaki powietrzne / iż ci-
 nie sieia ani żna / ani zbierają do gu-
 mien: a Ociec wasz niebieski żywi je. Al-
 zaście wy nie daleko ważniejszy niż oni:
 ? A któż z was troszczać sie może przy-
 dać do wzrostu swego łokieć ieden: ? A
 o odzienie przeez sie troszczyć: Przy-
 patrzyćcie sie liliam polnym iako rosta:
 nie pracują ani przeda. ? A powiadam
 wam / iż ani Salomon we wszytkiej o-
 dobie swej nie bywał tak przybrany / iako
 to iedną z tych. ? A iesliż trawę polną /
 ktora dziś jest / a jutro będzie w piec w-
 rzucona / Bog tak przyodziewa: iakoż
 daleko więcej was o mało wierni: ? Nie
 troszczcieś sie tedy mówiac: Coż be-
 dzien iść / albo co bedziem pić / albo czym
 sie bedziem przyodziewać: ? Boć sie o
 tym wszytkim pogani wielce starają. Al-
 bowiem Ociec wasz niebieski wie że te-
 go wszytkiego potrzebujecie. ? Szukaj-
 cieś tedy naprzód Królestwa Bożego / y
 sprawiedliwości jego: a to wszytko be-
 dzie wam przydano.

3. Krol: 3.

a 9.

Nie

34 ¹ Nie troszczcieś się tedy o intrze. ² **A**bowiem intrzeyśy dzień o swoje potrzeby trościć się będzie. Dosyćci ma dzień na swej niedźy.

R O Z D Z I A L VII.

1 **M** Je sadźcie / ábysście nie byli sa- **Zac: 19.**
 2 **S** dzeni. ¹ **A**bowiem ktorym sadem **Luk: 6.**
 3 **A** sadzicie / sadzeni będziecie: ² y kto **c 37.**
 4 ra miara mierzyćcie / będzie wami odmie- **Rzym: 2.**
 5 rzono. ¹ **A** coż widzisz trzasczkę w oku **a 1.**
 6 brata twego; á tramu w oku twoim nie **Mar: 4.**
 7 widzisz? ¹ **A**bo iáko mówisz bratu twe- **c 24.**
 8 mu; **Dopusć izći wiyme trzasczkę z oka** **Luk: 6.**
 9 **twego; á oto tram jest w oku twoim?** **f 36.**
 10 ¹ **Obludniku / wyrzuć pierwey tram z o-**
 11 **ka twego: á tedy przyźrzyś ábys wyrzu-**
 12 **cił trzasczkę z oka brata twego.** ¹ **Nie**
 13 **dawaycie psom swietego: ani mieccie**
 14 **perel wáśy ch przed wieprze: by ich snadź**
 15 **nie podeptáli nogámi swemi / y obroci-**
 16 **wśy sie áby was nie podrápáli.**

7 ¹ **Proście / á będzie wám dano: su-** **Zac: 20.**
 8 **łaycie / á naydziecie: kołáccie á będzie** **Nisey 21.**
 9 **wám otworzono.** ¹ **A**bowiem wfelki kto **b 22.**
 10 ry prosi / bierze: á kto szuka / naydzie: á **Mar: 11.**
 11 temu co kołáce / będzie otworzono. ¹ **A**bo **c 24.**

Luk: 11. b 9. Jan 14. b 13. y 16. c 23. Któryż z was iest człowiek / Ktorego iesliby prosil syn iego o chleb / izali mu poda kámién? ¹ Abo iesliby prosil o rybe / izali mu poda węzà? ¹ Jesli wy tedy / bedac zlymi / wmiciecie dary dobre dawać synom waszym / iákoż wiecey Ociec wasz / Który iest w niebiesiech / da rzeczy dobre tym ktorzy go prosza?

Zac: 21. ¹ Wszytko tedy cobysćcie chcieli aby wam ludzie czynili: y wy im czynicie. Luk: 6. d 31. Boć ten iest zakon y prorocy. ¹ Wchodźcie przez ciasna brana: Abowiem szeroka brana / y przestrona iest droga ktora wiedzie ná zátrocenie: á wiele ich iesi ktorzy przez nie wchodza. ¹ Jákoż ciasna brana / y wąska iest droga ktora wiedzie do żywota: á málo ich iesi / ktorzy nájdą! Luk: 13. c 24.

Zac: 22. ^{*1} Strzeżcie sie pilnie fałszywych prorokow / ktorzy do was przychodza w owym dzeniu owczym / lecz wewnątrz sa wilki drapieżnymi. ¹ Z owocow ich poznacie je. Izali zbierają z ciernia groná winne / ábo z ostu figi? ¹ Takci wsfelkie drzewo dobre / owoce dobre rodzi: á zle drzewo / owoce zle rodzi. ¹ Nie może drzewo dobre / owocow zlych rodzić: áni drzewo

zle owoc

- 19 zle owocow dobrych rodzić. ^{Wszystkie} Wysz: 3.
 drzewo ktore nie rodzi owocu dobrego/
 20 będzie wyćiete y w ogień wrzucone. ^A b 10.
 przeto z owocow ich poznaćcie ie.
 21 ^{Nie każdy} Który mi mówi / Pánie / Zac: 23.
 Pánie / wnidzie do Królestwa niebieskie / Niz: 25.
 go: ále który czyni wola Oycá mego kto / b 11.
 ry jest w niebiesiech / ten wnidzie do
 Królestwa niebieskiego.
 22 ^{Wiele} Wiele ich rzeczy mi dnia onego / Pá-
 nie / Pánie / izalifny w imie twoie nie / Dzie: 19.
 prorokowali / y w imie twoe czártow nie / c 13.
 wyganiáli / y w imie twoe wiele cudow / Luk: 13.
 23 nie czynili? ^A tedy wyznam im / žem / c 25. y 27.
 D was nigdy nie znał: Odstapćcie odemnie / Pf: 6. 49.
 którzy nieprawość czynicie. / Niz: 25.
 24 ^{Wszystki} Wtedy który słucha tych słow / Za: 24.
 moich / y czyni ie: będzie przypodobion / Luk: 6.
 meżowi mądremu / który zbudował dom / g 47.
 25 swoy ná opoce. ^y spadł deszcz / y przyšly / Rzym 2.
 rzeki / y wiały wiatry / y vderzyły ná on / b 13.
 dom / á nie vpadł. bo był ná opoce vgrun / Jak: 1.
 26 towány. ^A wśelki który słucha tych / d 22.
 słow moich / á nie czyni ich / będzie przy-
 podobion meżowi głupiemu / który zbu-
 27 dował dom swoy ná piasku: ^y spadł / Eze: 13.
 deszcz / y przyšly rzeki / y wiały wiatry / y / b 11.

Mar: 1.

c 22

Luk: 4.

c 32.

vdierzły ná on dom / y wpadł / y był wpa-
dek iego wielki. ⁹ A stało sie: gdy do-
konczył Jezus tych mow / zdumiewały sie
rzeże nad nauką iego. ¹⁰ Abowiem ie-
czył iáko władza máiacy / á nie iáko Do-
ktorowie ich y Pháryseusowie.

R O Z D Z I A L V I I I.

Mar: 1.

d 40.

Luk: 5.

c 12.

A Gdy sstąpił z gory / sly zá nim
wielkie rzeże. ¹ A oto tredowaty
przyšedšy / pokłonił sie mu / mo-
wiac: Pánie / iesli chceš / możesz mie oc-
czyścić. ² A ściagnawšy Jezus reke / do-
tknął sie go mowiac: Chce / bądź oczys-
ści on. A był zarazem oczyszcion trad iego
go. ³ A rzekł mu Jezus: Pátrz ábys nie-
komu nie powiádał: ále idź / wkaż sie ká-
planowi. y ofiáruy dar ktory przykazal
Moyzeš / ná świádectwo im.

3. Mo: 14.

a 2.

Zac: 25.

Luk: 7.

a 1.

Ian 4.

g 46.

Luk: 7.

a 6.

⁴ A gdy wšedł do Kaphárnaum /
przyšedł do niego Kotmistrz / prośac
go / ⁵ mowiac: Pánie / slugá moy leży
w domu powietrzem rušony / y srodze w-
trapiiony. ⁶ A rzekł mu Jezus: Ja przy-
de / á vzdrowie go. ⁷ A odpowiadaiac
Kotmistrz / rzekł: Pánie / nie iestem go-
dzien ábys wšedł pod dách moy: ále ty-
ko rzec

- 9 to rzecz słowem / á będzie uzdrowion
 10 slugą moym. [?] Boćiem y ia jest człowiek
 pod władzą postawiony / mający pod so-
 ba żołnierze: y mówię temu: Idź / á idzie:
 á drugiemu: Chodź: á przychodzi. á słu-
 11 dze miemu / Czyni to / á czyni. [?] A usły-
 12 szałszy to Jezus / dziwował się: y rzekł
 tym którzy sli za nim: Naprawdę powia-
 dam wam / nie znalazłem tak wielkiej
 13 wiary w Izraelu. [?] A powiadam wam /
 B Jż wiele ich ze wschodu słońca y z zach-
 14 du przyjdzie / y wstąpią z Abrahámem / y
 15 Izaakiem / y Jakobem w królestwie nie-
 16 bieśkim: [?] á synowie królestwa będą wy-
 rzuceni w ciemności zewnętrzne: tam
 17 będzie płacz y zgrzytanie zębów. [?] A
 rzekł Jezus Rotmistrzowi: Idź; á ia-
 kós uwierzył niechci się ośtanie. A o-
 zdrowiał slugą teyże godziny.
 14 [?] A gdy przyszedł Jezus do domu Pio-
 15 trowego / wyjrzał świeckę jego leżącą á
 16 mającą gorączkę: [?] y dotknął się reki
 17 iej / y opuściła ia gorączką: y wstała / y
 posługowała im. [?] A gdy był wieczor /
 przywiedli mu wiele opętanych: y wy-
 rzucał duchy słowem: y wszystkie którzy
 17 się zle mieli uzdrowili: [?] Aby się wypel-

Iza: 41.

f 25.

Mal: 1. 611

Luk: 13.

c 29.

Niz: 22.

b 13.

Luk: 13.

f 28.

Psal: 106.

b 20.

Mad: 16.

b 12.

Za: 26.

Mar: 1.

c 29.

Luk: 4.

f 38.

Mar: 1.

c 32.

Luk: 40.

g 4.

Iſa : 53.

a 4.

1. Piot: 2.

d 24.

Luk : 9.

559.

nito / eo ieſt rzeczono przez Iſaiasza Pro
 rokã mowiaceg: On niemocy naſe przy
 iał / y choroby naſe noſił. ? A widzae Je
 ſus wielkie rzeſe około ſiebie / kazał ſie
 przepiãwić na drugã ſtronã morza. ? A
 przyſtapiwſzy ieden Doktor zakonny.
 rzekł mu: Nauczycielu / poydź za tobã
 gdzie iedno poydzieć. ? A rzekł mu Je
 ſus: Liſtki mają tãmy / y ptacy powietrza
 ni gniazdã: a ſyn człowieczny nie ma gdzie
 by głowe ſklonił. ? A drugi z wezniów
 iego rzekł mu: Pãnie / dopuſć mi pier
 wey odejść / y pogrzeſć oycã mego. ? A
 rzekł mu Jeſus: Podź za mnã / a niechay
 wmarli ſwe wmarle grzebia.

Za: 27.

Mar: 4.

d 36.

Luk : 8.

622:

*? A gdy on wſtąpił w łódź / weſłł za
 nim wezniowie iego. ? A oto wzruſzenie
 wielkie ſtãło ſie na morzu / tak iż wãły
 łódź odkrywały: a on ſpał. ? A przyſtapili
 k niemu wezniowie iego / y obudzili go
 mowiac: Pãnie / zachoway nas / ginie
 my. ? A rzekł im Jeſus: Czemuſcie bo
 iãzliwi / mało wierni? Tedy wſtawſzy ro
 ſkazał wiatróm y morzu / y ſtãło ſie
 cichoſcie wielkie. ? A ludźie ſie dziwowã
 li mowiac: Jakiſ to ieſt ten / że mu y
 wiatr y morze ſa poſlušne?

A gdy

28¹ A gdy sie przewiozł ná druga strone / Zac: 28.
 do kráiny Gerázeńskiey / zábieżeli mu Mar: 5.
 dwa opetáni / z grobow wychodzący / a 1.
 bárzo okrutni / ták iż żaden nie mógł Luk: 8.
 29 prześć ona droga. ¹ A oto zákrzykneli / d 26.
 mówiac: Coż ty maś z námi **J**ezusie
 30 Synu Boży? przyśedles tu przed czá-
 sem męczyć nas? ¹ A było nie dáleko od
 nich stádo wielkie wieprzow ná pászey.
 31 Tedy czártowie prosili go / mówiac:
 32 Jesli nas werzucasz / puść nas w stádo
 wieprzow. ¹ A rzekłim: Idźcie. A oni
 wyszedşy / weszli w wieprze. A lic oto w-
 şytko stádo wielkim pędem z przykrá w-
 pádło w morze / y pozdycháło w wodách.
 33 A pásturze vciekli: y przyśedşy do miá-
 stá / opowiedzieli wşetko: y o onych kto-
 34 rzy byli opetáni. ¹ A oto wşytko miásto
 wyszło przeciwko Jezusowi: y wyżrzaw-
 şy go / prosili áby z ich gránic odşedł.

R O Z D Z I A L IX.

A 1 Wstąpiwşy w łódź / przewiozł Za: 29.
 sie / y przyşedł do miásta swego. Mar: 2.
 2 ¹ A oto przyniesli mu powie- a 3.
 3 trzem ruşonego ná łóžu leżacego. A wi- Luk: 5.
 4 dzac Jezus wiáre ich / rzekł powietrzem d 18.
 5 ruşone ¹ Jan 5. a 1.

ruşone

Isa: 43.
d 25.

Dzie: 9.
f 34.

Za: 30.
Mar: 2.
b 14.
Luk: 5.
c 27.

Mar: 2.
c 17.

ruszonemu: Vřay synu: odpuszczać si
grzechy twoie. ? A oto niektórzy z Do
ktorow mówili sami w sobie / Ten blu
żni. ? A widzac Jesus myśli ich / rzekł:
Przecż myślicie złe rzeczy w sercäch was
szych? ? Coż iest łacniey / rzec / Odpus
zczone są tobie grzechy twoie? czyli rzec
Wstań a chodź? ? Lecż abyście wiedzie
li że moc ma Syn człowieczy na ziemi
odpuszczać grzechy (tedy rzekł powie
trzem ruszonemu:) Wstań / weźmi łóż
twoe a idź do domu twego. ? A wstawszy
poszedł do domu swego. ? A widzac to
rzese bały się / y chwaliły Boga / ktory
dał takowā moc ludziom.

* ? A gdy stāmtad sedł Jesus / wyřzał
człowiekā siedzacego na cie / Mattheu
sā imieniem. A rzekł mu: Podź sā mna.
A wstārořy / poszedł sā nim. ? A stało
się: gdy on siadł do stolu w domu / oto
wiele celników y grzesników przysied
sły / siedzieli wespół z Jesusem y z uczniā
mi iego. ? A widzac Pharyseuřorcie /
rzekli uczniom iego: Cemu z celniki y z
grzesniki ie Nauczyciel wasz? ? Lecż Je
sus vřlyřawřy / rzekł: Nie trzeba zbro
wym lećarżā / ale złe się maiaćym. ? Szedł

řy tedy

Rozd: 9. S. Mattheusza.

29.

57 tedy nauczcie sie / co to jest; Miłosierdzia chce / a nie ofiary. Bom nie przyszedł wzrywać sprawiedliwych / ale grzesznych.

Oze: 6.
c 7.
Niszy 12.
a 7.
1. Tim: 1.
c 15.

4 Tedy przysli do niego wezniowie Janowi / mowiac: Przecz my y Pharyseusowie posćimy czesto: a wezniowie twoi nie posćiza? A rzekl im Jezus: Izali towarzysze oblubiencowi w żalobie chodzić moga / poťi z nimi iest oblubieniec? Aleć przyda dni / gdy będzie wzięt od nich oblubieniec: a tedy beda posćić. A żaden nie wprawiue płata grubego sukna w wiotcha śate. Abo wiem ono żalatanie obrywa nieco od śaty / y sstawa sie gorsze przedarcie. A ni leia winá młodego w stare śatki: bo ináčzy / pućaia sie śatki y wino sie rozlewa / y śatki sie psuia. Ale młode wino zlewaiia w śatki nowe: a oboie społem bywaiia zachowane.

Zac: 31.
Mar: 2.
c 18.
Luk: 5.
f 33.

8 * * To gdy on do nich mowil / oto kśiaż że jedno przyszedłszy poklonilo mu sie / mowiac: Panie corká moia dopiero skonáła: ale podź / wlož ná nie reke twoie / a oźpie. A wstawłszy Jezus / sedł za nim / y wezniowie jego. A oto niewiasta ktora krwa-

Zac: 32.
Mar. 5.
b 22.
Luk: 8.
f 41.
3. Mo: 15.
d 24.

ra krwa-

Mar: 5.

c 25.

Luk: 8.

f 43.

ra krwawa niemoc przez branaście lat
cierpiała / przystąpiwszy z tyłu / dotknęła
sie krwią świątego. ¹ Bo mówiła sama
w sobie: Bych się tylko dotknęła świątego
tego / będzie zdrowa. ² A Jezus obróciwszy
się / y wyjrzawszy ją / rzekł: Ośmiesz
wiara twoja ciebie uzdrowiła. A uzdrowiona
jest niewiasta od onej godziny.
³ A gdy przyszedł Jezus w dom księż-
cia / y wyjrzał piśczki y tłum ludzi giel-
czyniacy / rzekł: Odstapcie: abowiem
nie umiera dziewczęta / ale spi. A smia-
li się z niego. ⁴ A gdy wygnano rzekł
wspędzając ją za rękę / y powstała dzie-
weczka. ⁵ A rozekła się ta sława po
wszystkiej onej ziemi. ✠

Zaczę-
ło 33.

⁶ A gdy Jezus przechodził zonan / śli-
żąc nim dwa ślepi wołając y mówiąc:
Zmiłuj się nad nami / synu Dawidowi.
⁷ A gdy przyszedł do domu / przystąpili do
niego oni ślepi. A rzekł im Jezus: Wie-
rzyście iż wam to mogę uczynić? Rzekli
mu: Tak / Panie. ⁸ Tedy się dotknął o-
czu ich / mówiąc: Wedle wiary wasza
niechaj się wam stać. ⁹ A otworzyły
się oczy ich. A Jezus zagroził im / mó-
wiąc: Patrzcie aby nikt o tym nie wie-
dział.

Dział

dział. ¹ Lecz oni wyszedłszy / rozstawili go po wszystkiej onej ziemi. ² A gdy ci odešli / oto przywiedli mu człowieka niemieckiego / opętanego. ³ A gdy był wygnany dyabeł / przemówił niemy / y dziwowały się rzeźe / mówiac: Nigdy sie tak nie okazało w Izraelu. ⁴ Ale Pharyseusowie mówili: Moca księżęcia dyabelskiego węgania dyabły. ⁵ A obchodził Jezus wszystkie miasta y wsi / nauczając w bożnicach ich / y przepowiadając Ewangelię królestwa / a uzdrawiając wszelką chorobę y wszelką niemoc.

⁶ A widząc rzeźe / rozlicował się nad nimi: iż były spracowane y porzucone jako owce nie mające pasterza. ⁷ Tedy rzekł uczniom swoim: Żniwoć w pracu wdzie wielkie / ale robotników mało. ⁸ Proścież tedy pana żniwa / aby wysłał robotniki na żniwo swoje.

ROZDZIAŁ X.

M Jezwawszy dwunastcie uczniów swoich / dał im moc nad duchy nieczystymi / aby je wyganiáli / y uzdrawiali wszelką chorobę / y wszelką niemoc. ¹ A dwunastcie Apostołów te są

imiona:

Niżej 12.

b 22.

Luk. 11.

b 14.

Niżej 12.

b 24.

Mar: 2.

c 22.

Luk: 11.

b 15.

Mar: 6.

a 6.

Luk: 13.

c 22.

Zac: 34.

Mar: 6.

c 34.

Luk: 10.

a 2.

Ian 4.

c 36.

Mar: 6.

b 7. y 6.

a 7.

Lu: 6. c 13

y 9. a 1. y

10. a 1.

imioná: Pierwszy / Symon / Ktorego 30
 wia Piotrem / y Andrzej brátie^o / Jákub
 syn Zebedeusow / y Jan brátiego: Phi
 lip y Bártłomiej / Thomas y Máttheus
 celnik: Jákub Alpheusow / y Tháddeus
 y Symon Kanáneyczyt / y Judas Iskariot / Który go też wydal. Tych dwu
 nasćie posłał Jესus: rostkázuiac im / mo
 wiac: Ná droge Poganow nie záchodź
 cie / y do miast Samárytańskich nie w
 chodźcie: ále ráczey idźcie do owiec kto
 re poginęły z domu Isráelskiego. T
 sedsy przepowiadaycie / mowiac: Jż su
 przybliżyło Krolestwo niebieskie. T
 mocne vzdrowiaycie / umárle wskrę
 ściaycie / tredowáte oczysćciaycie / czárny
 wyrzucaycie: dármosćie wzieni / dárno
 dawaycie.
 Zac: 35. T Nie mieycie złotá / áni srebřá / áni
 Mar: 6. piennedzy w trzosách wászych: áni táł
 b 8. stry ná droge / áni dwu sukien / áni bo
 Luk 9: 43 tow / áni lastki. ábowiem godzien iest ro
 y 10: 44 botnik skřawy swoiey. A do ktorego kol
 1. Tim: 5. wiek miastá ábo wsi wnidziećie / wypwiá
 c 18. duycie sie kto w micy iest godzien: y táni
 Mar: 6. b 10. że miesćkaycie póki nie wyidziećie. A
 Lu: 9: 44. wchodzac w dom / pozdrowiaycie gi mo
 wiac: Po

13 wiac: Połoy temu domowi. [?] A iesliby
był on dom godny: przydzie nań połoy
waf. á iesliby nie był godny: połoy waf
14 wroci sie do was. [?] A ktoby was nie przy-
ial ani słuchał słow wafych: wychodząc
15 przez z domu ábo z miasta otrząśnicie
proch z nog wafych. [?] Zaprawdę powia-
dam wam: Iżey będzie ziemi Sodom-
skiej y Gomoreyskiej w dzień sadny / á
niżli miastu onemu.

16 * [?] Oto ja was posyłam iáko owce
miedzy wilki: Bądźcieś tedy mądrymi
iáko węzowie; á śczyrymi iáko gołebice.
17 [?] A strzeżcie sie ludzi. Abowiem was be-
C da wydawać do siedzącej rady / y w bo-
18 żnicach swoich was biczować beda. [?] A
do starost y do królów będziecie wódze-
ni dla mnie / ná świadectwo im y pogá-
19 nom. [?] A gdy was wydádza / nie myślćie
iáko ábo cobysćie mowić mieli: Boć
wam będzie dano oney godziny / cobys-
20 cie mowili. [?] Abowiem nie wy iestescie
ktorzy mowicie; ále duch Oycá wáfego
21 ktory mowi w was. [?] A wydać brát brátá
ná śmierć / y oćiec syná: y powstańa sy-
22 nowie przeciw rodzicom / á mordować ie
beda: [?] y będziecie w nienawiści w wafy

Mar: 6.
b 11.Luk: 9.
a 5.Dzie: 13.
g 51. y 18.
b 6.Zaczá
lo 36.Luk: 10.
a 3.Mar: 13.
b 11.
Luk: 12.
b 11.Luk: 21.
d 16.

Zaczá-
lo 37.

Luk: 6.

f 40.

Lan 13.

b 16. y 15.

c 20.

Mar: 4.

c 22.

Luk: 18.

c 17. y 12.

a 2.

ekich / dla imienia mego. Ale kto wytrwa
aż do końca / ten będzie zbawion.

* [?] A gdy was przesładować będą w
tym mieście; uciekajcie do drugiego. Ja
prawdę powiadam wam / że nie skończycie
miast Izraelskich / póki nie przyjdzie
Syn człowieczy. [?] Nie jestci wczeln nad
mistrza / ani sługa nad pana swego. [?] Do-
syc wczniowi aby był iako mistrz iego; a
słudze / iako pan iego. Jesliżec gospoda-
rza Beelzebubem nazwali: iakoż daleko
wiecey domownicy iego? [?] Nie boycieś-
sie ich tedy.

* Abowiem nie jest nie skrytego / coby
odkryto być nie miało: ani tajemnego /
czegoby wiedzieć nie miano. [?] Co wam
w ciemności mówię / powiadamaycie na
świátle: a co w vcho słysycie / przepo-
wiadamaycie na dachách. [?] A nie boycie sie
tych ktorzy zabijają ciało / a dusze zabić
nie moga: ale ráczey boycie sie tego kto-
ry y dusze y ciało może zatracić do pie-
kła

[?] Izali dwu wroblíkow za piniadz
nie przedai: a wždy ieden z nich nie v-
pádníe na ziemię oprócz Wycá waszego?
[?] A wásze y włosy wszystkie na głowie są

policzoo

1 policzone. ¹ Nie boycieś sie tedy: lepsz-
ście wy niż wiele wroblików.

2 ¹ Wszakże tedy któryby mnie wyznał przed ^{Zac: 38.}
ludźmi / wyznam go i ja też przed ^{Mar: 8.}
moim / który jest w niebiesiach. ^{d 38.}

3 ¹ A któryby sie mnie zaprzął przed ludź-^{Luk: 9.}
mi: zaprze sie go i ja przed ^{c 26. y 12.}
moim / który jest w niebiesiach. ^{b 8.}

4 * ¹ Nie mniemaycie żebym przyszedł ^{2. Tim: 2.}
puszczać pokoy na ziemi. nie przyszedł ^{b 12.}
35 ¹ tem puszcząc pokoy / ale miecz. ^{Luk: 12.} ^{f 51.} ¹ Bom
przyszedł rozłaczyć człowieka z oycem ie-
36 go / y corkę z matką iey / y niewiastkę z ^{Mich: 7.}
swiętą iey: ¹ y beda nieprzyjacióły czło-
wiekowi domownikuy iego. ^{b 6.}

37 ¹ Kto miłuje oycą albo matką nād ^{Zac: 39.}
mie / nie jest mnie godzien. a kto miłuje ^{Luk: 14.}
syna albo corkę nād mie / nie jest mnie ^{f 26.}
38 godzien. ¹ A kto nie bierze krzyża swego / ^{Mar: 8.}
a nie naśladuje mnie / nie jest mnie go- ^{d 34.}

39 dzien. ¹ Kto by znalazł dusze swoie / straci ^{Niecy 16.}
ia: a kto by wrócił dusze swa dla mnie / ^{d 24.}
40 ¹ naydzie ia. ¹ Kto was przyjmie / mnie ^{Luk: 9.}
przyjmie: a kto mnie przyjmie / przy- ^{c 24.}

41 ¹ mie tego który mnie posłał. ¹ Kto przy- ^{Ian 12.}
mie proroką w imie proroką: zapłate ^{d 25.}
proroką weźmie. a kto przyjmie sprawie- ^{Luk: 10.}
c 16.
Jan 13.
c 20.

Mar: 9. dliwego w imie sprawiedliwego : spr
f 41. wiedliwego zaplate weźmie. ? A ktoby 41
kolwiek dal sie napić iednemu z tych to
malych kubek zimney wody / tylko w
imie ucznia : Zaprawde powiadam
wam / nie straci zapłaty swoiey.

R O Z D Z I A L X I.

Mstało sie : gdy Jesus przestał ,
rozkazować dwiemanaście ucz
niom swoim / poszedł z onad / aby
uczyl y przepowiadał w miastach ich.

Zac 40 * ? A Jan uslyshawszy w więzieniu dzies 2

Luk : 7. ła Chrystusowe ; postawszy dwu z uc
c 18. niow swoich / ? rzekł mu : Tyżes iest on, z

ktory ma przysć / czyli inszego czekamy?

? A odpowiadaiac Jesus / rzekł im: Szede 4

fy oznaymicie Janowi coście słyseli y

Iza: 35. widzieli. ? Słepi widza / chromi chodza / 5

a 5. y 61. tredowáci bierza oczyszczenie / głuszy sły 6

a 1.

sa / umarli zmartwychwstaia / w bodzy

Ewangelia przymuia : ? á błogosła 6

wiony iest ktory sie ze mnie nie zgorshy.

Luk : 7. ? A gdy oni odesli / poczał Jesus mowić 7

d 24. onym rzekam o Janie: Cożescie wysłi

na puszeza widzieć? czy trzcinie chwieia

ca sie od wiatru? ? Ale coście wysłi wi 8

dzieć : czy

dziec? czy człowieka w miękkie ściany ob-
bleczonego? Oto ktorzy miękkie ściany no-
6 śa / w domiech królewskich są. ? Ale co-
B ście wysłi widzieć? czy proroká? Zaiście
powiadam wam / y wiecey niż proroká.
10 ? Boć ten iest o ktorym napisano: Oto
ia posyłam anioła mego przed obliczymi
twoim / który zgotuje drogę twą przed
toba.

Mala: 3.

a 1.

Mar: 1. a 2.

Luk: 7.

d 27.

11 ? Zaprawdę powiadam wam / nie po-
wstał między narodzonemi z niewiaśc
wietšy nad Janá Krzciciela: Lecz kto-
ry iest mnieyszym w królestwie niebies-
12 kim / wietšy iest niżli on. ? A od dni Jan-
ná Krzciciela aż do tad / królestwo nie-
bieskie gwałt cierpi / á gwałtownicy po-
13 rywają ie. ? Bo wszyscy prorocy y za-
14 kon / aż do Janá prorokowali: ? á iesli
chcecie przyiać / ten ci iest Elias który
15 miał przysć. ? Kto ma vsy ku słucha-
niu / niechay słucha.

Luk: 16.

d 16.

Mala: 4.

b 5.

Zac: 41.

Luk: 7.

c 31.

16 ? A komuż podobnym wczynie ten ro-
dzay? Podobny iest chłopietam / ktore
siedzą na rynku: y wołaiac ku towárzys-
17 som swoim ? mówia: Spiewaliśmy
18 wam / á wysście nie stakáli: lamentowa-
C lismy / á wysście nie plákáli. ? Abowiem

E u

przyszedł

przyszedł Jan ani iedzac ani pijac: y po-
wiadaia; Czarta ma. ¹ Przyszedł Syn
człowieczy iedzac y pijac: y mowia; Oto
człowiek obżerca y pijaniec / przyacieli-
celników y grzesników. A vsprawniedli-
wiona iest mądrość od synów swoich.

Zac: 42

¹ Tedy poczał wymawiać miastom /
w których sie stało bårzo wiele cudów

Luk: 10.
b 13.

iego / że nie poĸutowały. ² Biada tobie
Korozaimie / biada tobie Bethsaido:
Bo gdyby sie byly w Tyrze y w Sydonie
te cuda stały ktore sie stały miedzy wa-
mi / dawno by byli w wlosiennicy y w
popiele poĸutowali. ³ Wszakże powia-
dam wam / iż Tyrowi y Sydonowi lżej
bedzie w dzień sadny niżli wam. ⁴ A ty
Kapharnaumie izali sie aż do nieba wy-
niesiesz: aż do piekła stapiysz. Bo gdyby
sie byly w Sodomie te cuda stały ktore
sie stały w tobie / snadź by byly zostaly aż
do dnia dzisiejszego. ⁵ Wszakże powia-
dam wam / iż znośniej bedzie ziemi So-
domitow w dzień sadny / niżli tobie.

Luk: 10.
d 21.

⁶ W on czas odpowiadaiac Iesus /
rzekl: Dziekuie tobie Oycze Panie nieba
y ziemi / żeś te rzeczy zakrył przed ma-
drymi y rostopnemi / a obiawiles je ma-
łymi

lukim

16 luttim. [?] Takci Wydze: iż sie tak vpo-
dobalo przed toba.

27 [?] Wszytkie rzeczy dānemi sa od Oycá Zac: 43
mego. A nikt nie zna Syná iedno Ociec: Ian 3.
d 35.
ani Oycá kto zna / iedno Syn / á komu by Ian 6.
c 46.
28 chciał Syn obić. [?] Podźcie do mnie
wszyscy ktorzy prācutecie / y iestesćcie ob-
29 cieżeni / á ia was ochłodze. [?] Weźmićcie Ier: 6.
d 16.
iárzmo moie ná sie / á vcźcie sie odemnie
żem iest cichy y pokornego sercā: á nays-
30 dźciećie vspokoienie dūšam wāšym. [?] A Ian 5. a 3
borwiem iárzmo moie słodkie iest; á bze-
mie moie lekkie.

R O Z D Z I A Ł X I I.

1 On czas śedł Jezus w śábát Za: 44.
A Mar: 2.
d 23.
przez zboża: á vcźniowie iego
głodni będąc pōczeli rwać kłos-
2 sie / y iesć. [?] A wyżrzawšy Pharyseuśo-
wie / rzekli mu: Oto / vcźniowie twoi
czynia czego sie nie godzi czynić w śábá-
3 ty. [?] A on im powiedział: Nie czytali-
ście co uczynił Dawid kiedy láknał / y ci 1. Krol: 21
b 6.
4 ktorzy z nim byli? [?] iáko wśedł do domu
Bożego / y chleb pokładny iadł; ktorego 3. Mo: 24.
b 9.
sie mu nie godziło iesć / ani tym ktorzy z
5 nim byli / tylko śányym kápłanom? [?] A 2. Mo: 29.
c 33.

Oze: 6.
c 6.

Zac: 45.

Mar: 3-

a 1.

Lu: 6. a 1.

5. Mo: 22.

a 4.

Za: 46.

boście nie czytali w zakonie / że w śabá-
ty káplani w kościele gwałca śabát / á
bez winy są? [?] Lecz mówię wam / iż oto
tu więtszy jest niż kościół. [?] A gdybyście
wiedzieli co jest ; Miłosierdzia chce á
nie ofiáry : nigdybyście byli nie potepia-
li niewinnych. [?] Abowiem y śabátu pá-
nem jest Syn człowieczy. [?] A poszedł y
stamtąd / przyszedł do bożnicy ich.

[?] A oto człowiek máiacy vschla rękę : y
pytali go mówiac : Godzili się w śabá-
ty vzdziáwiác : áby go oskárżyli. [?] A on
im rzekł : Który człowiek z was będzie
ktoryby miał owce iedne : á gdyby oná
wpádła w doł w śabát / izali iej nie wy-
nie y wyniesie? [?] A iákoż dáleko wá-
nieyszy jest człowiek niżli owcá : Przetoż
się godzi w śabáty dobrze czynić. [?] Te-
dy rzekł człowiekowi : Wyciągni rękę
twoię. A wyciągnął : y sstała się zdro-
wa iáko y druga.

[?] A Pháryseusowie wyszedłszy / uczynili
rádę przeciw niemu / iáko by go stráćili.
[?] Ale Jesus poznawszy to odszedł stám-
tąd : y sło za nim wiele ludzi / y ozdrowił
ie wszytki : [?] y srodze im zákazal / áby go
nie obiańwiali. [?] Aby się wypełniło to co

było

było powiedziano przez Izaiaś Proro-
 18 kę/ mowiącego: [?] Oto sluga moy ktore-
 gom sobie obrał/ umiłowany moy w kto-
 rym sobie ulubiał duszą moją. Położy
 ducha moiego na nim / a sad Poganom
 19 opowie. [?] Nie będzie się wadził / ani be-
 dzie wołał / y żaden nie wstysy po wlicach
 20 głosu iego. [?] trzciny zgniecioney nie zla-
 mie / a lnu kurzacego się nie zagási: aż
 21 wystawi sad ku zwycięstwu: [?] a w imie-
 niu iego pagani beda nadzieie mieli.
 22 [?] Tedy mu przywiedzion iest opetany/
 ślepy y niemy: y uzdrowił go / tak iż mo-
 23 wił y widział. [?] A zdumiały się wszystkie
 rzese/ y mówiły: Nie tenli iest on syn Da-
 24 widow: [?] A Pharyseusowie wstyska-
 sy rzekli: Ten nie wygania czartow ie-
 dno mocą Beelzebubá księżecią czar-
 25 towskiego. [?] Ale Jezus wiedząc myśli
 ich/ rzekł im: Wszakie królestwo rozdzie-
 lone przeciwko sobie/ będzie spustoszone;
 y wszelkie miasto ábo dom rozdzielony
 26 przeciwko sobie/ nie ostoi się. [?] A jeśli śa-
 tan śatana wyrzuca/ przeciwko sobie
 iest rozdzielon: iakoż tedy ostoi się kró-
 27 lestwo iego: [?] A jeśliż ja mocą Beelze-
 bubá wyrzucam czarty: synowie waży

Isa: 42.

a 1.

Wyż: 9.

d 32.

Luk: 11.

b 14.

Wyż: 9.

d 34.

Mar: 3.

c 22.

Luk: 11.

c 17.

czyiaż moce wyrzucaia: Dla tego omiedzi beda sedziami waszymi. ¹ Lecz iesli iednym Duchem Bozym wyganiam czarty: tedy na was przyslo krolestwo B^og^owe. ² Albo iako moze kto wmidz do domu mocarzowe^g y sprzet iego rozchwyctic: azby pierwey zwiatal mocarza onego: toz wiec dopiero dom iego splundruie.

Zaczalo 47. ¹ Kto nie jest zemna / przeciwno mnie jest: a kto nie zbiera zemna / rozpiera. ² Dla tego powiadam wam: Wszelkie grzechy y bluźnierstwo bedzie odpuszczone ludziom: ale bluźnierstwo Ducha nie bedzie odpuszczone. ³ A ktobykolwiek rzekl słowo przeciwno Synowi czlowieku / czemu / bedzie mu odpuszczone: ale kto by mowil przeciwno Duchowi swietemu / nie bedzie mu odpuszczone ani w tym to wieku / ani przyszlym. ⁴ Albo czyncie dzewo dobre / y owoc iego dobry: albo czyncie dzewo zle / y owoc iego zly. albo wiem z owocu dzewo bywa poznane. ⁵ Rodzaiu iaszczo rczy / iako możecie dobre rzeczy mowic / bedac zlymi: poniewaz z obfitosci serca wsta mowia. ⁶ Dobry czlowiek z dobrego skarbu wnośi rzeczy dobre: a zly czlowiek ze zlego skarbu wnośi

wodzi

- 36 wodzi zle. ¹ A powiadam wam / iż z ká-
 37 ludzie / dádza liczbę w dzień sadny. ¹ A
 bowiem z słow twoich będzieś vsprá-
 wiedliwiony : y z słow twoich będzieś
 potępiony.
- 38 ¹ Tedy odpowiedzieli mu niektorzy z Zaczá-
 Doktorow y z Pharyseuszow / mowiac: lo 48.
 Náczyteli / chcemy od ciebie známie
 39 widzieć. ¹ Ktery odpowiadaiac rzekł
 im: Rodzay zly y cudzołożny známienia Nitey 16.
 szuka: á známie mu nie będzie dano / ie- a 4.
 40 dno známie Jonaszá Prorožá. ¹ Abo Luk: 11.
 Dwie miało był Jonasz w brzuchu wielo- d 29.
 rybá trzy dni y trzy noci : także będzie 1. Kor: 1.
 Syn człowieczý w sercu ziemié trzy dni c 22.
 41 y trzy noci. ¹ Mežowie Ninuiešcy po- lon: 2. a 2
 wstána ná sadzie z tym narodem / y po-
 42 tępia gi: iż pokutowáli ná kazanie Jo- lon: 3.
 nafowe. ¹ A oto tu wiec y niżli Jonasz. b 5.
 Krolowa z południá powstanie ná sa-
 dzie z tym narodem / y potępi gi: iż przy- 3. Kro: 10
 iáchała z kraiow ziemié słuchać mądro- a 1.
 ści Sálomonowey. á oto tu wiecey niż 2. Kron: 9
 43 Sálomon. ¹ A gdy nieczýsty duch wyni- a 1.
 dzie od człowieká / chodzi po mieyscách Luk: 11.
 bezwodnych szukaie odpoczynienia / á c 24.

nie náy-

2. Piot: 2.
d 20.

Mar: 3.
d 31.

Luk: 8.
c 20.

Zac: 49

nie náyduie. [?] Tedy mowi: Wrocz sie 44
do domu mego skadem wyszedl. A przy-
szedysz náyduie gi pusty / wnieciony / y o-
chedożony. [?] Tedy idzie / y bierze z sobą 45
siedmi inszych duchow gorszych niż sam /
y wszedysz mieścić tam: y bywają ośm-
teczne rzeczy człowieka onego gorsze niż
żli pierrosze. Tak będzie y temu narodo-
wi złemu. [?] A gdy on jeszcze mówił do 46
rzeczy / oto matka iego y bracia stali
przed domem / chcąc z nim mówić.

[?] A rzekł mu niektórzy: Oto matka 47
twoja y bracia twoi przed domem stoja-
sukając cie. [?] A on odpowiadając rzekł 48
temu który mu powiedział: Ktoraż jest
matka moja / y którzy są bracia moi? [?] A 49
ściągnawszy rękę na wcznie swoje / rzekł:
Oto matka moja y bracia moi. [?] Albo 50
wiem ktobykolwiek uczynił wola Oycā
mego który jest w niebiesiach: ten jest
bratem moim / y siostrą / y matką.

ROZDZIAŁ XIII.

Mar: 4.
d 1.

Luk: 8. 44

Dnia onego wyszedł Jęsus z do-
mu / siedział nad morzem. [?] A ze-
brały się do niego wielkie rzesze /
tak iż wstąpiwszy w łódź siedział / a rosy-

tekā onā

3 tka ona rzeża na brzegu siałá : [?] A mo-
wił im wiele przez podobieństwo / rze-
kac: Oto ten który sieie wyszedł siał.

4 [?] A gdy siał / niektóre ziarná pádły przy
drodze / y przylecieli ptacy powietrzni á

Zaczá
lo 50.

5 pozobáli ie. [?] Drugie zaśie pádły na mie-
scá opoczyste / gdzie ziemié nie wiele mia-
ły: y wnet weszły / iż nie miały głębo-
ści ziemié. [?] á gdy słońce weszło / wygo-
rzały / á iż nie miały korzenia / vschły.

7 [?] Drugie też pádły w ciernie: á ciernie
wzgóre wyrosło / y zadusiło ie. [?] Drugie
zaśie pádły na ziemié dobra: y dały o-
woc iednosetny / drugie sześćdziesiątny /
9 á drugie trzydziestny. [?] Kto ma vsy ku
słuchaniu niechay słucha.

10 [?] Tedy przystąpiwszy uczniowie rze-
kli mu: Dla czego im przez podobień-

Zaczá
lo 51.

11 stwa mówisz: [?] A on odpowiedział rze-
kł im: Iż wam dano iest wiedzieć tajem-

12 nie królestwa niebieskiego: á onym nie
iest dano. [?] Albowiem któkolwiek ma-

Niż: 25.
6 29.

bedzie mu dano / y obfitować będzie: á
kto nie ma / y to co ma będzie wzięto od

13 niego. [?] Dla tego im przez podobień-
stwa mówię: iż widzac nie widza / y sły-

14 szac nie słysza / ani rozumieia. [?] A pełni
sie w nich

Iſa : 6.

c 9.

Mar : 4.

b 12.

Luk : 8.

b 10.

Ian 12.

f 40.

Dzie : 28.

f 26.

Rzym : 11.

b 8.

Luk : 10.

d 24.

Mar : 4.

b 15.

Luk : 8.

b 11.

sie w nich proroctwo Iſaiaſowe ktory
mowi : Słofemim ſłuchac będziecie / a
nie zrozumiecie : a widzac widziec be-
dziecie / a nie wyſzrycie. ¹ Abowiem za-
tyło ſerce ludu tego / a wſyma cieſto ſly-
ſeli / y oczy ſwe zamrużyli : żeby kiedy o-
czyma nie ogladali / y wſyma nie ſlyſeli /
a ſercem nie rozumieli / y nie nawrocili
ſie a wzdrzwiłbym ie. ² Lecz wasze oczy
ſzczesliwe ſa iż widza / y wſy wasze iż ſly-
ſa. ³ Abowiem zaprawdę mowie wam /
iż wiele Prorokow y ſprawiedliwych za-
dali widziec / co widzicie / a nie widzieli :
y ſlyſec co ſlyſycie / a nie ſlyſeli. ⁴ Wy
tedy ſłuchaycie podobieńſtwá onego ro-
ſiewce. ⁵ Do káżdego ktory ſłucha ſło-
wá kroleſtwá a nie rozumie / przychodzi
złoſnik / y porywa to co ieſt wſiano w
ſercu iego. Ten ci ieſt on przy drodze po-
ſiany. ⁶ A ná opoczyſtych mieyſcách po-
ſiany / ten ieſt / ktory ſłucha ſłowá / y za-
razem ie z radoſcia przyimuie : ⁷ ale nie
ma korzenia w ſobie / owſem doczeſny
ieſt. a gdy przydzie wtrapienie y prze-
ſladowanie dla ſłowá / wnet ſie gorſzy.
⁸ A miedzy ciernie wſiany / ieſt ten / kto
ry ſłucha ſłowá / ale pieczołowanie ſwoia

tá tego /

23 ta tego / y omiwienie bogactw za dusza
słowo / y sstawa sie niepożyteczne. ¹ A
wstawany na ziemię dobra / jest ten który
słucha słowa / y rozumie / y owoc przynosi
ei / y czyni ieden setny / drugi śesćdziesiąt-
ny / á drugi trzydziestny.

24 * ¹ Juse podobieństwo przelozył im /
mowiąc : Podobne jest królestwo nie-
biekie człowiekowi siciacemu dobre na-
sienie na roley swojej. ² A gdy ludzie

25 D śpali / przyszedł nieprzyjaciel jego / y na-
siał kakolu między pszenica / y odszedł.

26 ¹ A gdy wrosła trawa / y owoc wezrył /

27 tedy sie pokazał y kakol. ² A przystapiw-
szy studzy gospodarscy / rzekli mu : Pa-
nie / izaliś nie posiał dobrego nasienia
na roli twoiej ? Skąd tedy kakol ma ?

28 ¹ A rzekl im : Nieprzwiązny człowiek to
wezrył. A studzy rzekli mu : Chceśże iż

29 pojdziemy y zbierzemy gi ? ² A on rzekl :

30 Nie ; byście snadź zbierali kakol / nie
wykorzemił zaraz z nim y pszenice. ³ Do-

pusćcie obowgu spolu rość aż do żniwa :
á czasu żniwa rzekł żeńcom : Zbierzcie
pierwey kakol / á zwiążcie gi w snopki
ku spaleniu : á pszenica zgromadźcie do
gumna moiego.

Zac: 52.

Mar: 4.

c 26.

Mad: 2.

d 24.

Zac: 53.

Mar: 4.
d 30.Luk: 13.
d 18.

Luk: 13.

e 21.

Mar: 4

d 33.

Psal: 77.

a 2.

Zaczá

lo 54.

* ? Inſe podobieństwo powiedział³¹
im / mówiac : Podobne ieſt króieſtwo
niebieſkie ziárnu gorczycznemu / ktore
wziawſzy człowiek wſiał ná roley ſwo-
iey. ? Ktore namnieyſze ieſt ze wſzego³²
naſienia : ále kiedy wroſcie / wietſze ieſt
ze wſech ziół ogrodnych : y ſtawa ſie
dziewem / cák iſz przychoǳa ptacy po-
wietrzni / y mieſtáia ná gáłázkách tego.

? Inſe podobieństwo powiedział im :³³
Podobne ieſt króieſtwo niebieſkie kwá-
ſowi / ktory wziawſzy niewiaſtá zát Krylá
we trzy miáry máki / áż wſytká ſkwá-
ſniáta. ? To wſytko mówił Jeſus przez³⁴
podobieństwa do rzeſzey : á krom podo-
bieństwá nie mówił im : ? áby ſie wypeł-³⁵
niło to co ieſt rzezonó przez Proroká
mowiacego : Otworze wſtá moje w przy-
powieſciách / opowiem ſkryte rzeczy od
záloženia ſwiátá.

? Tedy roſpusciwſzy rzeſze przyſeǳł do³⁶
domu :

A przyſtapili k niemu uczniowie te-
go mówiac : Wylož nam podobieństwo
o kátolu roley. ? A on odpowiaǳájac³⁷
rzekł im : Ten ktory ſieie dobre náſienie /
ieſt ſyn człowieczy. ? A rola ieſt ſwiát.³⁸

39 Lecz dobre nasienie / ci sa synowie krolestwa. Kákol teź / sa synowie onego zlega-
 40 go. [?] Nieprzyjaciel zaśie ktory go ná-
 41 siał / iestci dyabel. A żimwo / iest do koná-
 nie swiátá. Żenicy teź / sa ányołowie.
 42 [?] Jáko tedy kákol zbieráia / y pala o-
 F gniem: ták bedzie w do konániu swiá-
 41 tá. [?] pošle Syn człowieczy ányoły swo-
 ie / á zbiora z krolestwa iego wšytkie po-
 42 goršenia / y te ktoryz czynia niepráwośc:
 43 y wrzuca ie w piec ognisty. Tám bedzie
 43 płáč y zgrzytanie zebow. [?] Tedy spá-
 wiedliwi rozjáśnieia jáko słońce w kro-
 lestwie oycá swego. Kto ma všy ku slu-
 chániu / niechay slucha.
 44 * [?] Podobne iest krolestwo niebieskie
 45 kárbowi skrytemu ná roley: ktory ná-
 lazšy człowiek / skrył. á z rádošci iego od-
 46 chodzi / y wšytko co ma przedáie / á one
 45 rola kupuie. [?] Žásie podobne iest krole-
 stwo niebieskie człowiekowi kupcowi /
 46 szukáiacemu dobrych perel. [?] A nálazšy
 47 jedné kořtowná perle / šedšy popzedá-
 47 wšytko co miał / y kupil ía. [?] Žásie podo-
 bne iest krolestwo niebieskie niewodo-
 wi zápuřczonemu w morze / á z káždého
 48 rodžánu ryb zgromadzáiacemu. [?] Który

Obja: 14.

c 15.

Madr: 3.

b 7.

Dan: 12.

a 3.

Zaczá-

10 55.

gdy sie napelnul / wyciągnaręsy / á ná
 bzegu vsiadęsy wybráli dobre w nacze-
 nia / á złe przez wyrzucili. ⁴⁹ Ták ci będzie
 w dokonaniu świata. wynida ánwo-
 wie / y wylacza złe z pośrodku správie-
 dliwych / ⁵⁰ y wrzuea ie w piec ognisty :
 tam będzie płacz y żargytanie zębów. ⁵¹
⁵² Wyrozumieliżescie to wszystko? Po-
 wiedzieli mu : Ták. ⁵³ *A on im rzekł: Prze-
 toż każdy Doktor náuczony w królest-
 wie niebieskim podobny iest człowieko-
 wi gospodarzowi / ktory wymunie z stár-
 bu swego nowe y stáre rzeczy.*

⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

Zac: 56

Mar: 6.

a 1.

Luk: 4.

c 16.

Ian 6.

c 42.

Mar: 6.

a 4.

Luk: 4.

d 24.

Ian 4.

f 44.

⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰

ROZDZIAŁ XIII.

¹ **A** **W** owi czas wyslyfial Herod Te- ^{Zac: 57.}
² trarcha sławe o J^u ⁹ Mar: 6.
³ rzekł słuzebnikom swoim: Ten ^{b 14.}
⁴ ci iest Jan Krzciiciel: on zmartwych ^{Luk: 9.}
⁵ wstaf / y dla tego cudá sie przezeń dzieia. ^{a 7.}
⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹

Luk: 9. **śawšy** **Jesus** / **všlapil** **zonad** **w łodzi** / **ná**
 a 10. **mieysce** **puste** **osobno** : **á** **všlyšawšy** **rzes**
 Mar: 6. **še** / **šlyžá** **nim** **z miast** **piešo**.
 d 31. **?** **A** **wyšedšy** **vyrzał** **wielka** **rzeša** / **y** 14
Zaczá- **vlitował** **sie** **nád** **nimi** / **y** **vzdrowil** **nie-**
lo 58. **mocne** **ich**. **?** **A** **gdy** **był** **wieczor** / **przystá-** 15
pili **k niemu** **wezniowie** **iego** / **mowiac** :
Puste **iešć** **to** **mieysce** / **á** **godziná** **iuz** **mine-**
lá / **rospušč** **te** **rzeše** / **áby** **odšedšy** **do** **miá-**
šeczet / **kupili** **sobie** **žywnošći**. **?** **A** **Je-** 16
sus **im** **rzekł** : **Nie** **potrzebá** **im** **odcho-**
Mar: 6. **dzić** / **dayćie** **im** **wy** **iešč**. **?** **Odpowiedzieli** 17
c 37. **mu** : **Nie** **mamy** **tu** **iedno** **piecioro** **chle-**
Luk: 8. **bá** / **á** **dwie** **rybie**. **?** **A** **on** **im** **rzekł** : **Przy-** 18
b 13. **niešćie** **mi** **ie** **tu**. **?** **A** **roškazawšy** **rzešam** 19
Ian 6. **všiešč** **ná** **trawie** / **wžiwawšy** **ono** **piecioro**
a 9. **chlebá** **y** **dwie** **rybie** / **pozřzawšy** **w** **niebo**
blagošlávil / **á** **lamiac** **dawał** **vezniom**
chleb / **á** **vezniowie** **rzešam**. **?** **A** **iedli** **w-** 20
šyscy / **y** **náiedli** **sie**. **A** **zebráli** **co** **zbywáło** **C**
vlončkov / **dwánašćie** **košow** **pełnych**.
? **A** **tych** **ktoży** **iedli** **bylá** **liczbá** **pieč** **ty-** 21
šiecy **mežow** / **oproc** **niemiast** **y** **dziatek**.
Zac: 59 ***** **?** **A** **Jesus** **zarázem** **roškazal** **vezniom** 22
Mar: 6. **wštápić** **w** **łódž** / **á** **vprzedzić** **go** **do** **du-**
f 45. **giego** **brzegu** / **ážby** **rospuščil** **rzeše**. **?** **A** 23
Ian 6. **rospuščiwšy** **rzeše** / **wšlapil** **ná** **gore** **sami**
b 15. **sie** **modlič**.

sie modlić. A gdy był wieczor/sam tam
 24 był. ¹ a łódź na środku morza wały fro- Luk: 6.
b 12.
 dze clukły. a bowiem był wiatr przeciwny.
 25 ¹ Lecz czwartey strażey nocney po-
 26 śedł do nich chodząc po morzu. ¹ A wy-
 zrawszy go chodzącego po morzu / za-
 trwożyli sie / mówiąc: Jż jest obluda. A
 27 od boiaźni krzykneli. ¹ A wnet im mo-
 wił Jęsus / rżekac: Miecćie vřnosć; ia-
 28 ciem jest / nie boycćie sie. ¹ A Piotr od-
 porwiałaiac rżekl: Pánie ieslis ty iesť /
 29 kaź mi przysć do siebie po wodách. ¹ A
 D on rżekl: Chodź. A wystapiwřszy Piotr z
 łodzi / śedł po wodzie aby przysedł do Je-
 30 susa. ¹ A widzac wiatr gwałtowny / zlekl
 sie: a gdy poczał tonac / zawałoł mo-
 31 wiac: Pánie / zachoway mie. ¹ A wnet
 Jęsus ściagnawřszy reke / zachwycił go;
 y rżekl mu: Málowierny / przeczes wat-
 32 pił: ¹ A gdy wřfli w łódź / vćichnal
 33 wiatr. ¹ A ci ktorzy byli w łodzi / przy-
 śedřszy poklonili mu sie / mówiac: Praw-
 dzinwies iesť Syn Boży.
 34 ¹ A przeprawiwřszy sie / przysli do sie- Zaczá-
lo 60.
 35 mie Genesár. ¹ A poznawřszy go mezo- Mar: 6.
g 53.
 wie miesća onego / postáli po wřřytćiey
 oney kráinie / y przyniesli mu wřřetki

którzy się złem mieli: i prosili go aby się tylko dotykali krainy szaty jego. A którzy siękolwiek dotknęli / ozdrowieli.

R O Z D Z I A L X V.

Mar: 7.

a 1.

Edy przysli do niego Doktorowie z Jerusálem y Pharyseusowie / mówiac: Cemu uczynicie twoi przestępstwa vsiáwe stáršych: ábowiem nie winowáta reku swych gdy chleb jedza. A on odpowiadájac rzekł im: Cemu też wy przestępuiecie rozkazanie Boże dla vsiáwy wášey? Abowiem Bog mówił: i Czci oycá y mátkę. A / ktoby złorzeczył oycu ábo mátcy / śmierćciá niechay wmrze. A wy powiedacie: Ktobykolwiek rzekł oycu ábo mátcy; Dar ktorykolwiek iest zemnie / tobie się w pożytek obroci: y nie będzie czcił oycá swego ábo mátki swoiey: A skáziliście rozkazanie Boże dla vsiáwy wášey. Obludnicy / dobrze o was prorokował Iŝaiáš / mówiac: Ten lud czci mnie wárgámi: ále serce ich dáleko iest odemnie. Lecz darmo mnie chwala / uczac náuk y wstaw ludzkich. A wezwawšy do siebie rzecšey / rzekł im: Słu-

chaycie

2. Mo: 20.

e 12.

1. Mo: 5.

16.

Ephes: 6.

a 2.

3. Mo: 20.

b 9.

Przy: 20.

e 20.

2. Mo: 21.

e 16.

Iŝa: 29.

d 13.

Mar: 6.

a 6.

11 chajcie á rozumeycie. ¹ Nie to co w-
chodzi w vsta / połala człowiek: ále co
wychodzi z vst / to połala człowiek.

12 ¹ Tedy przystapiwszy uczniowie iego Zaczą-
rzekli mu: Wieś / iż Pharyseusowie / v- lo 61.

13 slyšarowy to słowo zgorzeli sie: ¹ A on
odpowiadaiac rzekł: Wszakie śzepie- Jan 15. 22

nie ktorego nie śzepił Ociec moy nie- Luk: 7.
14 bieści / wykorzenione będzie. ¹ Zaniechay- 6 39.

cieś ich: śać ślepi / y wodzowie ślepych.
15 A ślepy iesliby ślepego prowadził / oba-
dwa w doł wpadna. ¹ A Piotr odpowie-

16 dajac rzekł mu: Wyłóż nam to podo- Mar: 6.
bieństwo. ¹ A on rzekł: Jeszcześ y wy bez d 17.

17 wyrozumienia iesiecie: ¹ Nie rozumie-
cie iż wszystko co wchodzi w vsta / do bzuz-
chą idzie / y do wychodu śle wyrzucą:

18 ¹ Ale ktore rzeczy z vst wychodzą / z serca
pochodzą / á one połalają człowiek.

19 ¹ Abowiem z serca pochodzą złe myśli / 1. Mo: 6.
meżoboystwa / cudzołóstwa / porubstwa / a 5. y 8.
kradziestwa / fałszywe świadectwa / blu- d 21.

20 żnierstwa. ¹ Teć są ktore połalają czło-
wiek. Ale iesć nie vmytymi rękoma /
człowiek nie połala.

21 ¹ A wyszedłszy Jezus z onab odszedł w Zaczą-
22 strony Tyrn y Sydonu. ¹ A oto niewia- lo 62

D iij śta Chaj

Mar: 7. sta Chánanéyska wyszedšy z onych krá-
 6 25. iow zámolála / mowiac mu: Zmiluy sie
 nádenma Pánie Synu Dawidow: cor-
 ke moje srodze dyabel morduie. ? A on²³
 nie odpowídział iey słowá. A przystapi-
 wšy vczinowie iego prošli go mowiac:
 Odpraw ia: bo woła za námi. ? A on²⁴

Wjś: 10. odpowídáiac / rzekł: Nie iestem poslan-
 a 6. iedno do owiec / ktore zgineły z domu Iz-
 Luk: 19. raelskiego. ? A oná przysedšy poklonila²⁵
 b 10. mu sie mowiac: Pánie rátny mie. ? A²⁶
 Jan 10. on odpowídáiac rzekł: Nie dobra iest
 a 3. brác chleb synowski á mlotác psom. ? A²⁷
 oná rzekla: A owšem Pánie; Bo y šce-
 nieta iedza odrobiny ktore pádái z sto-
 lu pánow swych. ? Tedy odpowídáiac²⁸
 Jezus / rzekł iey: O niewiásto / wielka
 iest wiára twojá: niechayci sie sšanie
 iáko chceš. y ozdrowiála corká iey od o-
 ney godziny.

Zaczą-
 lo 63.

Isa: 35.

a 5.

Luk: 7.

d 22.

? A Jezus pošedšy stámtad / przysedł²⁹
 nád morze Galileyskie: á wstapiwšy ná
 gore siedział tam. ? A przysly do niego³⁰
 wielkie rzeše / máiac z sobá nieme / sle-
 pe / chrome / vlomne / y inšych wiele: y
 porzucáli ie v nog iego / y vzdrowil ie:
 ? tak iž sie rzeše džiwowały widzac nie-³¹
 me mowia-

me mowiace / chrome chodzace / slepe
widzace: y wielbili Boga Izraelskiego.

32 [?] A Jezus przyzwawszy uczniow swo- Zaczę-
10 64.
Mar: 8.
4 1.
ich / rzekł: Żal mi tey rzesey: abowiem
już trzy dni trwają przy mnie / a nie ma-
ją co by iedli: a niechce ich opuścić gło-

33 dnych / aby nie wstali w drodze. [?] A rze-
kli mu uczniowie: Skądże tedy dosta-
niem tak wiele chleba na pustyni / aby-

34 smy tak wielką rzesę nakarmili? [?] A
rzekł im Jezus: Wiele macie chleba: A
oni rzekli: Siedmioro / y troche rybek.

35 [?] A rozkazał rzesam sieść na ziemi. [?] A

36 wziawszy ono siedmioro chleba / y ryby / y
dzielił uczyniwszy złamał / y dał uczniom
swoim / a uczniowie rozdawali ludziom.

37 [?] A iedli wszyscy / y naledli sie: y zebrali
co zbywało w łomkowi / siedmioro peł-
nych. [?] A było tych ktorzy iedli / cztery ty-

38 siace mężow / oprócz dziatek y niewiaśc.
39 [?] A rozpuszczivszy rzesę / wstąpił w łódź: y
przyśedł do krańcow Magedańskich.

R O Z D Z I A L XVI.

1 **A** Przyśłapiwszy k niemu Pharyse- Mar: 8.
b 11.
Luk: 12.
g 54.
sowie y Saducensowie / kusac pro-
sili go / aby im cudo z nieba okazał.

Zaczá-
lo 65.

Wyj: 12

c 39.

Ion 2. a 2

Zaczá-
lo 66.

Mar: 8.
b 14.

Luk: 12.
a 1.

Wyj: 14.
c 21.

Wyj: 15.
d 34.

⁊ A on odpowiadając rzekł im: Gdy
bywa wieczor mówicie / Pogoda będzie /
bo się niebo czerwieni. ⁊ A rano / Dżis
będzie niepogoda / a borem się czerwieni
pochmurne niebo. Poślawz tedy niebá
rozsadzić wniecie: a znanion c. ⁊ Wo
wiedzieć nie możecie: ⁊ Rodzar y y c
dzołożny znanionia słuca: a z. i. mie nie
będzie mu dano jedno znanie Jonášá
Proroka. A opuścivszy ie / odszedł. ⁊ A
przybywvshy się wieczniowie tego do drugie
go brzegu / zapamiętali wziąć chlebá.

⁊ A on im rzekł: Pátrzcie / a strzeżcie
się kwásu Pháryseuśow y Sádduceu-
śow. ⁊ A oni myślili sami w sobie / mó-
wić: Jesiny nie wzięli chlebá. ⁊ Co wie-
dzac Jesus / rzekł: Coż myślicie między
sobá małowierni / że chlebá nie macie:
⁊ Jeszcześ nie rozumiecie / ani pámieta-
cie onego pięciorgá chlebá ná pieć ty-
sięcy ludzi / wieleście kóśow wzięli:
⁊ ani onego siedmiorgá chlebá ná czterzy
tyśiace ludzi / y wieleście kóśow wzięli:
⁊ Czemuż nie rozumiecie / że m wam nie
o chlebie powiedział / abyście się strzegli
kwásu Pháryseuśow y Sádduceuśow:
Tedy porozumieli że nie mówił aby się

strzegli

strzegli kwasu chlebowego / ale nauki
Phariseusow y Sadduceusow.

13 * A gdy przyşedł Jezus w strony Zaczá-
Cesáreies Philippowey / prtal weźniom lo 67.
swoich / mówiac : Kim powiádaia być *Mat : 8.*

14 Ludzie Syná człowieczego ? A oni rze- *6 27.*
Celi : Jedm Janem Krzćicielem / á dru- *Luk : 9*
dzy Eliasem inşy teŝ Jeremiašem / ábo *b 18.*

15 iednym z Prorokow. A rzekł im Jezus :

16 A wy kim mie być powiádaćie ? A Sy-
mon Piotr odpowiádaiać rzekł : Tyś ieś *Ian 6.*

17 Christus Syn Boga żywego. A odpo- *8 69.*

wiádaiać Jezus / rzekł mu : Błogostá-
wionyś ieś Symonie Bártioná : bo ciá- *Ian 1 f 42*
ło y Króć nie objáwiłá tobie / ale Oćiec.

18 moy który ieś w niebiesiech. A ia teŝ

tobie powiádam / iżeś ty ieś opoká : á ná

teyŝe opoce zbudwie Kościół moy : á bra-

19 ny piekielne nie zwycięŝa go. A tobie *Nis : 18.*

dam klucze Królestwa niebieskiego. A co- *6 18.*

kolwieć zwiáŝeś ná ziemi / będzie zwiá- *Ian 20.*

zano y w niebiesiech : á cokolwieć ro- *6 23.*

zwiáŝeś ná ziemi / będzie rozwiązano y

w niebiesiech.

20 A Tedy przykázal weźniom swoim áby

nikomu nie powiádałi ŝe on ieś Jesu-

sem Christusem.

Zaczá ¹ Odtad poczał J^hsus okazować vs
 lo 68. cziom swoim iż mu trzeba odejść do
 Jersálem / y wiele cierpieć od starszych
 y od Doktorow / y od Arcykaplanow /
 y być zabitym / y trzeciego. dnia zmar-
 twychwstać. ² A odwiódłszy go Piotr /
 poczał go strofować / mówiac: Nie
 day tego Pánie / nie przyidziec to ná cie.
³ A on obeyrzawszy sie rzekł Piotrowi: ²¹
 Mar: 8. Podź za mne ścátanie / iestes mi zawá-
 d 33. da: iż nie rozumiesz co iest Bóžego / ále
 co iest ludzkiego.
Zaczá ¹ Tedy J^hsus rzekł wezniom swo- ²⁴
 lo 69. im: Jesli kto chce za mna iść / niech
 Wyj: 10. sam siebie záprzy / y weźmie krzyż swoy /
 d 38. á násláduje mie. ² Bo kto by chciał zá-
 Luk: 9. chorwać dusze swoje / stráci ja: á kto by
 c 23. y 14 strácił dusze swoje dla mnie / naydzie ja.
 c 17. y 17. ³ Bo coż pomoże człowiekowi / iesliby ²⁶
 g 33. wszytek świat zyskał / á wškodziłby dusze
 Jan 12. swa: ábo co zá odmiáne da człowiek zá
 d 25. dusze swoje? ⁴ Abowiem przyidzie Syn ²⁷
 Psal: 48. a 8. człowieczny w chwale Oycá swego z án-
 Psal: 61. y oły swoimi: á tedy obda každemu wes-
 b 13. Dnie: 17. dług wezynkow iego.
 g 31. ⁵ Záprawde powiádam wam / sa nies ²⁸
 Rzy 2. a 5 ktorzy z tych. co tu stoia. ktorzy nie wku-

sa śmierci

śa śmierci / aż wyrze Syna człowieka /
go przychodzącego w królestwie swoim.

Mar: 9.

a 1.

Luk: 9.

6 27.

R O Z D Z I A L XVII.

A Po sześciu dniach wziął Jezus Pio-
trą y Jakubą y Janą brata iego /
y wprowadził ie na górę wysoką.
2 osobno: y przemienił sie przed nimi.
3 A oblicze iego rozjaśniało iako słońce:
4 ściany też iego stały sie białe iako śnieg.
5 A oto sie im ukazał Moyses y Eliasz
6 z nim rozmawiający. A odpowiadając
7 iac Piotr / rzekł do Jezusa: Panie / do-
8 bry jest nam tu być: Jesli chcesz / uczyn-
9 my tu trzy przybytki; tobie ieden / Moys-
10 zowi ieden / a Eliaszowi ieden. Gdy
11 on ięszcze mówił / oto obłok jasny odkrył
12 ie. A oto głos z obłoku mówiący: Ten
13 jest mój Syn miły / w którym sie mnie
14 dobrze upodobało: iego słuchajcie. A
15 wysłyszawszy uczniowie / wpadli na twarz
16 swoje / y bali sie bázno. A przystąpiwszy
17 Jezus / dotknął sie ich / y rzekł im: Wstań-
18 cie / a nie bójcie sie. A podniosszy oczy
19 swe / nikogo nie widzieli / iedno samego
20 Jezusa. A gdy zstępowali z góry / przy-
21 kazał im Jezus / mówiąc: Nikomu nie
22 powiadać

Zaczá-

ło 70.

Mar: 9.

a 2.

Luk: 9.

d 28.

2. Piot: 1.

d 17.

Wyj: 3.

d 17.

powiadaćcie widzenia tego. aż Syn człowieczy zmartwychwstanie.

Zaczá-¹ A pytali go wezmowie / mówiac: Coż
lo 71. tedy Doktorowie zakonni powiadaia
Mar: 9. iż Eliasz musi pierwej przysć: ² A on od-
b. 11. powiadaiać / rzekł im: Eliaszci przys-
Mal: 4. dzie / y naprąmi wszystko. ³ Wszakże wam
a 5. powiadam / iż Eliasz już przyszedł / á nie
Wj: 1. poznali go / ále wezynili nád nim cohol-
b 14. wiek chcieli. Tákci y Syn człowieczy be-
Wj: 14. dzie od nich cierpiać. ⁴ Tedy porozumie-
a 9. li wezmowie / że im o Janie Krzcićielu
powiedział.

Zaczá-⁵ A gdy przyszedł do rzeszey / przystąpił
lo 72. k niemu człowiek / y wpadł przed nim ná-
Mar: 9. koláná ⁶ mówiac: Pánie zmiłuj sie nád
c 14. synem moim: ábowiemci lunatykiem
Luk: 9. iest / y źle sie ma: bo czestokroć wpada w
c 37. ogień / y czestokroć w wodę. ⁷ y przywio-
dłem go wezmiom twódim: ále go nie mo-
gli vzdrowić. ⁸ A odpowiadaiac Jezus /
rzekł: O rodzaui niewierny y przewro-
ny / y pókiž bede z wami: pókiž was bede
cierpiać: przymiesćcie mi go tu. ⁹ A zfu-
kał go Jezus / á wyszedł z niego czárt / y
vzdrowione iest páchole od oney godzi-
ny. ¹⁰ Tedy przyszedšy wezniowie do Jezu-

śusa ośso

susá osobno / rzekli: Czemużesmy go my
20 wyrzucić nie mogli? Rzekł im Jezus:

Luk: 17.

b 6.

Dla niedowiarstwa waszego. Bo wam
zaprawdę powiadam: Będziecie mi mieć
wiarę / iáko ziarno gorczyczne / rzeczećie
tey gorze / przędzi ślad ondzie: á przeye-
dzie / y nie nierodobnego wam nie be-
21 dzie. A ten ci rodzaj nie wychodzi ied-

22 no przez modlitwę y post. A gdy oni

Niż: 20.

b 18.

przebywali w Gálieicy / rzekł im JE-

Luk: 9.

f 44.

23 sus: Syn człowieczy ma być wydan w

Mar: 9.

c 31.

24 D dnia zmartwychwstanie. y zasmucili
sie bárzo.

24 A gdy przyšli do Kápharnaum / przy-
stapili do Piotra ci ktorzy podatki wy-
bieráia / y rzekli: Mistrz wás nie daie

Zaczá

lo 73.

25 podatku? Rzekł; A owšem. A gdy w-

szedł w dom / wprzędził go Jezus / mo-

26 wiac: Co sie tobie zda Symonie? Kro-

lowie ziemscy od kogo biora podatek á-

26 cych? A on rzekł: Od obcych. Powie-

dział mu Jezus: Tedyć wolni są syno-

27 wie. Wszakże ábyśmy ich nie zgorzeli-

szedłszy do morza rzucić węde / á one rybe

27 ktora napierwey wynidzie / weźmi: á o-

tworzymy

tworzywszy gebe iey / naydzieś stater :
ktory wziawszy / day im za mie y za sie.

R O Z D Z I A L XVIII.

Zaczą-
ło 74.

Mar: 9.

f 34.

Luk: 9

f 46.

Niszy 19.

b 14.

1. Kor: 14

d 20.

Mar: 9.

f 42.

Luk: 17.

a 7.

Niszy 5.

c 30.

Mar: 9.

g 43

One godzinie przyszli do Jesu-
sa uczniowie / mowiac: Ktoli A-
wieszym iest w krolestwie nie-
bieskim? ¹ A Jezus wezwawszy dziecię-
cia / postawił ie w posrzedku ich / ² y ³
rzekl: Zaprawde powiadam wam; ie-
śli sie nie nawrócicie / y nie sstaniecie sie
iako małe dziatki / nie wnidziecie do kro-
lestwa niebieskiego. ⁴ Kto sie tedy w-
mży iako to dzieciatko / ten ci iest wiet-
szy w krolestwie niebieskim. ⁵ A ktoby
przyial iedno dzieciatko takowe w imie
moie / mnie przyjmie. ⁶ A ktoby zaś
zgoršył iednego z tych to małych ktorzy
w mie wierza / lepieyby mu było aby za-
wiešono kámién młyński v syie iego / y
zátopiono go w glibokości morskiej.
Luk: 17. ⁷ Biada światu dla zgoršenia. Abo
a 7. wiem musać przysć zgoršenia: a wsáka
ze biada czlowiekowi onemu przez kto-
regó zgoršenie przychodzi ⁸ A iesli res-
ta twoia / ábo noga twoia goršy cie: o-
detni ia y zárzuc od siebie. Lepiey ci to
bie włom-

bie włomnym ábo chromym wniść do żywotá / niżli máiac dwie rece ábo dwie nodze być wrzuconym w ogień wieczny. ⁹ **B**ie / y zárzuć od siebie. Lepieyćci tobie iednoořim wniść do żywotá / niżli dwie oczy máiac być wrzuconym do piekła ognistego.

¹⁰ ⁹ Patrzyćcieś ábysćcie nie wzgardzáli iednego z tych to máłych. Abowiemćci wam powiádam / iż ányołowie ich / w niebiesiech záwře widza oblicze oycá mego / ktory iest w niebiesiech.

Zaczá-

lo 75.

Psal: 33.
a 8.

¹¹ ⁹ Bo syn człowieczy przyšedł áby zbá-
¹² wil to co było zginelo. ⁹ Co sie wam zda?

Luk: 19.

b 10.

Luk: 15.

a 4.

Jesliby kto miał sto owiec / á zabládzi-
łaby iedná z nich: ázaż opuścimy dzie-
wiećdziesiąt y dziewięć ná gorách / nie
¹³ idzie szukać oney ktora zabládziła? ⁹ A
iesli mu sie przyda náleść ia: záprawde
powiádam wam / że sie z niey wiecey
wefeli / niż z onych dziewięćdziesiąt
¹⁴ dziewięci / ktore nie bládziły. ⁹ Tákci
nie iest wola przed oycem wářym / kto-
ry iest w niebiesiech / áby zginal ieden
z tych namniejszych.

¹⁵ * ⁹ A iesliby zgrzeszył przeciwko tobie

3. Mo: 19.

d 17.

swo mebielkie czlowiekowi krolowi /
 ktory chcial klasc liczbe z slugami swoi-
 24 mi. ¹ A gdy poczal liczbe klasc ; przywie-
 dziono mu iedneg co byl winien dziesiec
 25 trsiety talentow. ² A gdy on nie miał
 skad oddac / kazal go pan iego zaprzedać /
 y zone iego y dzieci / y wszystko co miał / y
 26 zaplacić. ³ A wpadly sluga on / prosil
 D go / mowiac: Mney cierpliwosc nade-
 27 mna / a wszystko tobie oddam. ⁴ A pan
 zlitowawsy sie nad onym sluga / wypu-
 28 scil go / y dlug mu odpuscil. ⁵ Lecz sluga
 on wyszedly / znalazl iednego z tych co z
 nim sluzyli ktory mu byl winien sio gro-
 sy: y poimawly go dusil gi mowiac:
 29 Odday cos winien. ⁶ A wpadly on to-
 warzysh iego / prosil go / mowiac: Mney
 cierpliwosc nadenmna / a oddam ci w sy-
 30 tko. ⁷ A on nie chcial: ale sedke wrzucil
 31 go do wiezienia / azby oddal dlug. ⁸ A
 wyrzawly towarzysh iego co sie dzialo /
 zasinnuli sie barzo: y sedky oznarmili
 32 panu swemu wszystko co sie dzialo. ⁹ *lak: 2.*
 dy wezwawly go pan iego / rzekl mu: *c 13.*
 Slugo zloscinny / wszystko dlug odpuscic
 33 lemcie / izes mie prosil: ¹⁰ Izali tedy e ty
 nie miales sie zmilowac nad towarzy-

sem twoim / iákom sie y ia zmiłował
nád toba: ? y rozgniewawšy sie pan ie- 34
go / podał go kátom / ážby zápláčil wše-
tek dlug. ? Tákci y oćiec moy niebieski 35

Wyj: 6. wczyni wam / iesli nie odpusćicie káždy
b 12. brátu swemu z serc wáśnych.

ROZDZIAŁ XIX.

Zaczą-
ło 78.

Mar: 10.

a 1.

M Stało sie / gdy dokończył Jesus
tych mów / odšedł z Gálileiey / y A
przyszedł ná gránice Judské zá
Jordan. ? A ślyzá nim wielkie rzeše / y 2
vzdrowilić tám.

Mar: 10.

a 2.

* y A przysli do niego Pháryseusowie / 3
kušac go / y mówiac: Godzili sie czło-
wiekowi opusćić žone swoje / dla kto-
rychkolwiek przyczyny: ? A on odpowie: 4

1. Mo: 2.

d 27.

dáiac / rzekł im: Nie czytaliście / iż ten
ktory stworzył człowieka od początku /
mężczyźne y niewiáste stworzył ie: y

1. Mo: 2.

d 24.

rzekł: ? Dla tego / opuści człowiek oycá
y mátkę / y przyłączy sie ku ženie swey: y

Ephe: 5.

g 31.

beda dwoie w iednym cieie. ? A tak iuż 6
nie są dwoie / ále iedno ciało. Co tedy

1. Kor. 6.

d 16.

Bóg złączył / człowiek niechay nie rozlá-
cza. ? Rzekł im: Przeczże tedy Moy: 7

5. Mo: 24.

a 1

żeś rozkázal dáwać list rozwodny / y o-
pusćić: ?

8 puszcic? Rzekł im: Jż Mojżesz dla
twardości serca waszego dopuścił wam
opuszczać żony wasze: lecz od początku
nie było tak. A powiadam wam / iż
B kto bykolwiek opuszczał żonę swoją / oprócz
dla porubstwa / a inşaby poiał / cudzoło-
ży / a kto by opuszczona poiał cudzoło-
ży. Rzekli mu uczniowie jego: Jesli
tak iest sprawa człowieka z żoną / nie
pożytecznie się żenić. A on im rzekł:
Nie wszyscy poymnią mowy tej / ale kto
rym iest dano. Abowiem są rzeźnicy
ktorzy z żywota matki tak się narodzili:
y są rzeźnicy ktorzy od ludzi są wrzezani:
y są rzeźnicy ktorzy się sami wrzezali dla
królestwa niebieskiego. Kto to może po-
iać niechay poymnie.
13 Tedy mu przyniesiono dziatki / aby
rece włożył na nie y modlił się. A uczni-
wie sukali ie. Lecz Jezus rzekł im: Daj-
niechaycie dziatki / a nie zabranaycie
im przychodzić do mnie: abowiem tak
kowych iest królestwo niebieskie. A
włożywszy na nie rece / pośedł z onad.
16 A oto ieden przystąpiwszy / rzekł mu:
Nauczycielu dobry / co dobrego mam
17 czynić aby miał żywot wieczny? A

2. Mo: 20.

c 13:

on mu rzekł: Co mnie pytaś o dobrym?
 Jedenć jest dobry / Bog. A jeśli chcesz
 wnieść do żywota / chowajże przykaza-
 nia. ¹ Rzekł mu: Ktore? A Jezus odpo-
 wiedział; Nie zabijaj: Nie cudzołóż: C
² Nie krádni: Nie świádecz fałszywie:
³ Czci oycá twego y mátkę twoię: Mi-
 łuj bliźniego twego iáko sámego siebie.
⁴ Rzekł mu młodzieniec: Wszystkięm
 tego strzegł od młodości moiey: czegoż
 mi ięscze nie dostawa? ⁵ Rzekł mu Je-
 sus: Jeśli chcesz być doskonałym / idź/
 przeday co masz y day v bogim / á będzieś
 miał skarb w niebie; á przydź / y podź
 za mną. ⁶ A gdy to słowo młodzieniec v-
 słyszał / odśedł smutny: ábowiem miał má-
 ietności wiele. ⁷ A Jezus rzekł vczniom
 swoim: Záprawde powiádam wam / i-
 bogácy trudno wnidzie do królestwa
 niebieskiego. ⁸ A záśie powiádam wam:
 Łatwiey iest wielbládomi przez dziure
 igielną przeysć / niż bogátemu wnieść do
 królestwa niebieskiego. ⁹ A vstyskawšy
 to vczniowie / zdumieli sie bárzo / mó-
 wiac: Ktoż tedy może być zbáwion? A
 Jezus poyrzawšy / rzekł im: V ludźi
 to nie podobno iest / ále v Bogá wšytko
 iest podobno.

Tedy

- 27 * Tedy Piotr odpowiadając / rzekł Mar: 10. d 28.
 mu: Grosziny my opuścili wszystko / y pos- Luk: 18. c 28.
 łichmy za toba: coż nam tedy będzie?
 28 A Jezus rzekł im: Zaprawdę powia-
 dam wam / iż wy ktorzysście sli za mna /
 w odrodzeniu gdy wsiedzie Syn czło- Luk: 22. c 30.
 wieczy na stolicy maiestatu swego / be-
 dziecie y wy siedzieć na dwanastu sto-
 licach / sadzac dwoięnasie pokolenia
 29 Izraelskie. A wszelki któryby opuścił
 dom / albo bracia / albo siostry / albo oycá /
 albo matkę / albo żonę / albo syny / albo role Niż: 20. b 16.
 dla imienia mego: tyle stokroć weźmie / Mar: 10. c 31.
 30 żywot wieczny odziedziczy. A wie- Luk: 13. f 30.
 le pierwszych / beda ostatecznymi: a o-
 statecznych / pierwszymi.

ROZDZIAŁ XX.

- 1 W podobne iest królestwo niebie- Zaczá-
 2 A **W**skie człowiekowi gospodarzo- lo 80.
 wi / który wyszedł bázno ráno
 nąymować robotniki do winnice swo-
 3 iej. A znowiwszy sie z robotnikami z
 groszą na dzień / posłał ie do winnice
 4 swojej. A wyszedszy o trzeciej godzinie /
 wyrztał drugie stojace na rynku proznu-
 5 iace / y rzekł im: Idźcie y wy do win-

nice / á co będzie sprawiedliwa / dam
 wam. ¹ á oni posli. Zásie wyszedšy o 5
 foštey y dziewiatey godzinie / tážs e vczy-
 nil. ² A o iedennastej godzinie wyszedšy / 6
 nálaží drugie stošace / y rzekł im: Co tu
 stošcie cály dzień proznušacy? ³ Rzekli-
 mu: Jž nas ništ nie nálał. Rzekł im:
 Idšcie y wy do winnice moiey. ⁴ A gdy 8
 wieczor przyšedł / rzekł pan winnice B
 sprawcy swemu: Závolaý robotníkoro /
 y oddaý im zapláte / poczałosy od osta-
 tnych áž do pierwszych. ⁵ A gdy przyšli o 9
 ni ktorzy o iedennastej przyšli byli / wzię-
 li káždy po grošu. ⁶ Przyšedšy tež y pier- 10
 wszy / mieli máli žeby wiecey wziąć mie-
 li: ále wzięli y oni káždy po grošu. ⁷ A 11
 wzięłosy šemráli przeciwo gospodarzo-
 wi / ⁸ mowiac: Ci oštáteczni iedite go- 12
 dšine robili: á vczyniše ie rownymi
 nam ktorzyšmy niesli ciężar dnia y vs-
 palenia. ⁹ A on odpowiadáiac / rzekł ie- 13
 dnemu z nich: Przyiaćielu / nie czynieć
 krzywdy: Ažas sie zemna zá groš nie
 zmowił? ¹⁰ Weźmiž co twego iešt / á idž: 14
 Chce tež y temu oštátecznemu dáć iáko
 y tobie. ¹¹ Czyli mi sie nie godži vczynić 15
 co chce? Czyli oko twoie złošciwe iešt

- 16 iżem ia iest dobry? [?] Tákci ostateczni/
 beda pierwszymi: á pierwszy ostateczny-
 mi. Abowiem wiele iest wezwanych: ále
 málo wybranych.
- 17 * [?] A wstepuiac Iesus do Jerusálem/
 wziął dwunásćie uczniow osobno / y
 18 rzekł im: [?] Oto wstepuiemy do Jerusá-
 C lem / á syn czlowieczy bedzie wydan Ar-
 cykapłanom y Doktorom / y osadza go
 19 ná śmierć: [?] y podádza go pogánom ku
 nágrawaniu y biczowaniu / y krzyżowa-
 niu / á trzeciego dnia zmartwychwstanie.
- 20 * [?] Tedy przysła do niego matka synow
 Zebedeusowych z syny swemi / czyniac
 21 mu pokłon y prosiac czegos od niego. [?] A
 on iey rzekł: Czego chcesz? Rzekła mu:
 Rzecz aby siedzieli ci dwa synowie moi/
 ieden po prawicy twoiej / á drugi po le-
 22 wicy w krolestwie twoim. [?] A Iesus
 odpowiadaiac / rzekł: Niewiecie czego
 23 bede pił? Rzekli mu: Możemy. [?] Rzekł
 im: Kielich ci moy pić będziecie: ále sie-
 dzieć po prawicy moiej y po lewicy / nie
 iest moia rzecz dáć wam / ále ktorym iest
 24 zgotowano od oycá moiego.
- [?] A vstyslawszy dziesięć / nie miło im
 było

Wyż: 19.

d 30.

Mar: 10.

e 31.

Luk: 13.

f 31.

Zaczá

lo 81.

Niż: 22.

b 14.

Mar: 10.

e 32.

Luk: 18.

f 31.

Mar: 10.

e 38.

Mar: 10.

f 41.

Luk: 22.
6 25.

było ná onych dwu brátow. [?] A Jezus
wezwał ich do siebie / y rzekł: Wiecie iż
Kéiażetá narodow pánuia nád nami: á
ktorzy wietšy są / wšywáia zwierzchno-
ści nád nimi. [?] Ale ták będzie między
wámi. ále ktobykolwiek między wámi
chciał wietšym być / niech będzie sluga
wášym: [?] A ktoby między wámi chiał
pierwszym być / niech będzie sluga wá-
šym. [?] iáko syn człowieczny nie przesedl
áby mu služono / ále služyc / y dáć duše
swa ná okup zá wielu.

Phil: 2.
4 7.

Zaczą-
lo 82:

Mar: 10.
g 46.

Luk: 15.
f 35.

[?] A gdy oni wychodzili z Jerychá /
zá nim rzeka wielka. [?] A oto dwa slepi-
siedzacy przy drodze / wšlyšawšy iż Je-
sus przechodzi / záwołáli mowíc: Zmi-
luy sie nád námi Pánie- synu Dawidow.
[?] Lecz rzeka fučála ná nie / áby mileze-
li. A oni bázniey woláli / mowiac: Pá-
nie / zmiluy sie nád námi / synu Dawi-
dow. [?] A Jezus stánawšy záwołal ich /
y rzekł: Co chcecie ábym wam uczynil:
[?] Rzekli mu: Pánie / áby otworzone
były oczy náše. [?] A Jezus vlitowawšy
sie ich / dotknal oczu ich: á nátychmiast
przeyžrzeli y šli zá nim.

ROZDZIAŁ XXI.

- A** **21** Gdy sie przybliżáli ku Jerusálem / Zaczą-
y przeszli do Bethphagi do gory lo 83.
oliwney: tedy Jesus posłał dwu *Mar: 11.*
2 uczniow / ^{a 1.} mówiac im: Idźcie do mia-
steczka ktore jest przeciwko wam / a ná- *Luk: 19.*
tychmiasz nasydziecie oslice wwiązana y *d 29.*
osle z ma: odwiązawszy / przywiedźcie
3 mi. ^{a 1.} A iesliby wam kto co rzekł / po-
wiedźcie; iż Pan ich potrzebne: a za-
4 razem puśćcie. ^{a 1.} A to sie wszystko stało /
aby sie wypelniło co jest powiedziano
5 przez proroka mówiącego: ^{a 1.} Powiedźcie *Isa: 62.*
corce Syonskiej; Oto król twój idzie *d 11.*
tobie cichy / siedzacy ná oslicy y ná osle *Zach: 9.*
6 ciu synu podiárzemney. ^{a 1.} Szedşy tedy *b 9.*
uczniowie / uczynili iáko im był rozka- *Ian 12.*
7 zał Jesus. ^{a 1.} A przywiedli oslice y osle: y *b 15.*
włożyli ná nie odzienia swoje / y wsádzili
8 go ná nie. ^{a 1.} A rzesza bázro wielka stáli
stáły swoje ná drodze: a drudzy obcináli
9 gálazki z dzew / y ná drodze stáli. ^{a 1.} A rze- *Psal: 117.*
şe naprzód y ná zad idace wołały mo- *d 26.*
wiac: Hosánná synowi Dawidowemu: *Mar: 11.*
błogosławiony ktory idzie w imie Páń- *b 9.*
skie: Hosánná ná wysokościach. *Luk: 19.*
10 ^{a 1.} A gdy wiechał do Jerusálem / wzrus- *f 38.*

było się

Mar: 11.

b 11.

Jan 2. c 14

5. Mo: 14

d 25.

Luk: 19.

g 45.

Iśa: 56.

a 7.

Ier: 7.

b 11.

Mar: 11.

c 18.

Luk: 19.

g 47.

Pf: 8. a 3.

Zaczá-

lo 84.

Mar: 11.

b 13.

było sie wszytko miásto / mowiac: Ktoż
to iest? ¹ A rzekę mowily: Jest to Jęsus ¹¹
Prorok / z Názáretu Gálilejskiego. ¹² A
wşedł Jęsus do koşciola Bożego / y wy-
rzucał wszytkie ktory przedawáli y ku-
powáli w koşciele: á stoly myńcarzow /
y stoly tych ktory przedawáli gołębie
poprzewracał: ¹ y rzekł im: Nápisano ¹³
iest; Dom moy / dom modlitwy názwan
bedzie: á wysćie gi uczynili iástinia zbo-
row. ¹ A przystąpili k niemu slepi / y ¹⁴
chromi w koşciele: y vzdrowili ie. ¹ A wi- ¹⁵
dzac Arcykapłani y Doktorowie dżirwy B
ktore czynił / y dziećci wołaiace w koşcie-
le / y mowiacę; Hosánná synowi Dawi-
dowemu: rozgniewáli sie / ¹ y rzekli mu: ¹⁶
Slyşysz co ci mowia? A Jęsus rzekł im:
A owşem. nie czytálišćie nigdy; Jż z wst-
niemowiatek y sacych wykonałes chwa-
łę: ¹ A opuścivşy ie / wyszedł precz z miá- ¹⁷
stá do Bethániey: y táńże nocował.
¹ A ráno wracáiac sie do miásta / iá- ¹⁸
kał. ¹ A wyşrzawşy iedno figowe drze- ¹⁹
wo przy drodze / przyszedł k niemu: y nie
nálażł nic ná nim iedno tylko lişćie / y
rzekł mu: Niechay sie wiecey zćiebie o-
woc nie rodzi ná wieli. A vşchłá zárá-

zem oná

- 20 zem ona figa. [?] A wyrzawszy uczniowie *Mar: 11.*
 dzinowali sie / mowiac: Jakoc natych- *c 20.*
 21 maast vschlá! [?] A odpowiadaiac Jezus/
 rzekl im: Zaprawde powiadam wam;
 iczlibyscie mieli wiare / á nie watpilibys-
 scie / nie tylko to z figowym drzewem wy-
 czynicie / ale tez gdybyscie tey gorze rze-
 kli / Podnies sie á rzuc sie w morze: ssta- *Wyj: 7.*
 22 nie sie. [?] y wszytko o cobyscie prosili w *a 7.*
 modlitwie wierzac / wezmiecie. *Mar: 11.*
 23 [?] A gdy przyszedl do koscioła / przysta- *c 24.*
 pili k niemu gdy uczyl Arcykapłani y *Zacza-*
 starszy z ludu / mowiac: Ktora mocá to *lo 85.*
 24 czynisz? á ktoč dal te władza? [?] Odpo- *Mar: 11.*
 C wiadaiac Jezus rzekl im: Spyta miá te- *d 28.*
 was o iedne rzecz: Ktora iesli mi powie- *Luk: 20.*
 cie / ia te-ż wam powiem Ktora mocá to *a 2.*
 25 czynie. [?] Arzest Janow skad byl? z nie-
 bá / czyli z ludzi? A oni myslili sami w
 26 sobie / mowiac: [?] Jesli powiemy z niebá /
 rzecze nam / Czemużescie mu tedy nie
 27 wierzeli? Jesli zaś powiemy z ludzi /
 boimy sie rzeke. bo wszyscy mieli Janá *Wyj: 14.*
 za Proroka. [?] A odpowiadaiac Jezus o- *a 5.*
 wi / rzekli: Niewiemy. Rzekl im te-ż on: *Mar: 6.*
 A ia te-ż wam nie powiem Ktora mocá *c 20.*
 to czynie.

Zaczá-
lo 86.

⁊ coż sie wam zda? Niektory czlo-
wiek miał dwu synu: ⁊ przyszedłszy do pier-
wszego / rzekł: Synu idź rob dziś ná win-
nicy moiey. ⁊ A on odpowiadáiac rzekł: *21*
Niechce. Ale potym wpámietawszy sie/
poszedł. ⁊ A przyszedłszy do drugiego / rzekł *37*
takież. A on odpowiadáiac / rzekł: *38*
Jde pánie: á nie fedł. ⁊ Ktoryż z tych dwu v-
czynił wola oycowską? Rzekli mu: Pier-
wszy. Powiedział im Jesus: Zaprawdę
powiadam wam / iż celnicy ⁊ wfetecz-
nice vprzedza was do Królestwa Bożeg.
⁊ Abowiem przyszedł do was Jan droga
sprawiedliwości: á nie wwierzyliście
mu. celnicy zaś ⁊ wfetecznice wwierzy-
ły mu: á wy widzac ániście sie wpámie-
táli ná potym / ábysście mu wwierzyli.

Zaczá-
lo 87.

* ⁊ Drugiey przypowieści sluchaycie: *41*
Był niektory człowiek gospodarz Ktory *42*
sádzil winnice / ⁊ plotem ia ogrodził / ⁊
włopał w niey prásę / ⁊ zbudował wieże /
y náiał ia oraczom: ⁊ odiechał precz. ⁊ A *43*
gdy sie przybliżył czas owocow / posłał
slugi swe do onych oraczow / áby odebráli
owoce iego. ⁊ A oracze poimawszy slugi
iego / iednego ubili / drugiego zámordo-
wali / drugiego zaś wtkámonowali. ⁊ Zá-
sie posłał

a 1.

Luk: 20.

b 9.

Isa: 5. a 1

b 5.

Ier: 2.

d 21.

sie posłał inſych ſlug wiecey niſli pier-
 37 wſych. y tákże im uczynili. [?] A náosťá-
 cet poſtał do nich ſyná ſwego / mowiac:
 38 Beda ſie wſydać ſyná mego. [?] A oracze
 wierzawſy ſyná / mowili miedzy ſoba:
 Ten ci ieſt dziedzie / podźcie / zabiemy go /
 39 á otrzymamy dziedziectwo tego. [?] A poi-
 mawſy go wyrzucili przecz z winnice / y
 40 zámordowali. [?] Gdy tedy przydzie pan
 winnice / co uczyni oraczom onym?
 41 [?] Rzekli mu: Ŗle ſle potráci: á winnice
 ſwoa naymie inſym oraczom / ktorzy od-
 dadzą mu owoc czáſow ſwoich.
 42 [?] Rzekł im Ieſus: Nie czytaliſcie ni-
 gdy w piſmiach: Kámién ktorzy odrzu-
 cili buduiacy / ten ſie ſſtał głowa we-
 gielna. Od Pánáć ſie to ſſtało: y dzie-
 43 no ieſt w oczách náſych? [?] Przetoż po-
 madam wam / iż będzie odiete od was
 44 czeſtać o Roże y będzie dáne narodowi
 ná ten kámién / będzie ſruſon: á ná to-
 45 goby wpadł / zetrze go. [?] A wſtykawſy
 Arcykapłani y Phariſeuſowie przypo-
 46 wieſci tego: poználi iż o nich mowił. [?] A
 ſukárac iáko by go poimáli / bali ſie rze-
 ſe: poniewáż go iáko proroká mieli.

Niſ: 26.

a 3. y 27.

a 2.

Ian 11.

g 13.

Zac: 88.

Pſal: 117.

c 22.

Dzie: 4.

b 11.

Rzym: 9.

g 33.

1. Piot: 2.

a 7.

Luk: 20.

c 17.

Mar: 12.

a 10.

Zach: 12.

a 3.

Dan: 2.

c 34.

12 dzianego odzieniu wesela. [?] A rzekł mu:
B przyjacielu / iakoś tu wszedł nie mając
13 odzienia wesela: [?] A on zamilknął. [?] Te-
dy rzekł król slugom: [?] Związawszy rece y ^{Wjś: 8.}
nogi jego / wrzucicie go w ciemności ze ^{b 12. y 13.}
wnetrzne: [?] tam będzie płacz y zgrzytanie ^{f 42.}
14 zębów. [?] [?] Albowiem wiele jest wezwá- ^{Niecy 25.}
nych / [?] lecz mało wybranych. ^{d 30.}

15 * [?] Tedy odszedłszy Pharyseusowie / [?] rás ^{Zaczą}
dzili się iakoby go podchwycili w mę- ^{lo 90.}
16 wie. [?] A posłali mu ucznie swoje z ^{Mar: 12.}
rodzanymi / [?] mówiąc: [?] Nauczycielu / [?] wiemy ^{b 13.}
iżes jest prawdziwy / [?] y drogi Bożcy w ^{Luk: 20.}
prawdzie nauczasz / [?] á niedbasz ni na ko- ^{d 20.}
go. [?] ábowiem nie ogladasz się na osobe
17 ludzka. [?] Powiedzże nam tedy coć się
zda / [?] godzili się dać czynsz Cesarzowi / czy-
18 li nie? [?] A Jezus poznawszy złość ich /
rzekł: [?] Czemu mnie kusicie obłudnicy? [?]
19 [?] Pokażcie mi monetę czynszowa. A oni
20 mu przyniesli groś. [?] y rzekł im Jezus:
21 [?] Cziy jest ten obraz / [?] y napis? [?] Rzekli
C mu: Cesarzski. Tedy powiedział im: ^{Rzym: 13.}
oddawaycie Cesarzowi / [?] co jest Cesa-
rskiego: [?] á Bogu / [?] co jest Bożego. [?]

22 [?] A wsłyszawszy dziwowali się / [?] y opi-
ściwszy go odeszli.

Zacza- [?] Dnia onego przysli k niemu Saddu- 23
 lo 91. ceusowie / ktorzy powiadai i z nie mäs
 zmartwychwstania: y pytali go / [?] mo- 24
 Mar: 12. wiac: Nauczycielu / Moryzes rzek / Je-
 c 19. sliby kto umarl nie matic dziatek / niech
 Luk: 20. brat ieg pomye zone iego / y wzbudzi na-
 d 28. sienie bratu swemu. [?] Otoz bylo siedm 25
 Dze: 23. braciey v nas: a pierwssy ozeniwssy sie
 b 6. umarl: a nie matic potomstwa / zostal
 s. Mo: 25. wil zone swoje bratu swemu. [?] Takze 26
 a 5. tez wtory y trzeci az do siodmego. [?] A na 27
 ostatek po wssytkich umarla tez y zona.
[?] W zmartwychwstaniu tedy ktoregoz 28
 z onych siedmi bedzie zona: gdyz ia wssy-
 scy mieli. [?] A odpowiadaiac Iesus / 29
 rzekl im: Bledzicie / nie rozumiecie
 pism / ani mocy Bozey. [?] Abowiem w 30
 zmartwychwstaniu ani sie zenic beda /
 ani za maz poyda: ale beda iako anio-
 wie Bozy w niebie. [?] A o powstaniu v 31
 marlych nie czytalisce co wam powie-
 dziano iest od Boga mowiacego: [?] Jam 32
 2. Mo: 3. iest Bog Abrahimow / y Bog Isakow /
 b 6. y Bog Jakobow: Nie iestci Bog Bo-
 giem umarlych / ale zywyh. [?] A wssysaw- 33
 sy rzese / zdumiewaly sie na nauke iego.
 Zac: 91. * [?] A wssysawssy Pharyseusowie i z v 34

- stażawarł Sádduceusom / żeśli sie spo- Mar: 12.
 35 lu: ? y zopytał go ieden z nich zakonny d 28.
 36 Doktor / kuszac go: ? Nauczycielu / kto-
 re jest wielkie przykazanie w zakonie?
 37 ? Rzekł mu Jezus: Miłuy Pána Boga 5. Mo: 6.
 twego ze wszytkiego sercá twego / y ze a 5.
 wszytkiey duše twoiey / y ze wszytkiey myś- Luk: 10.
 38 śli twoiey. ? Toć jest nawietże y pierws- c 27.
 39 że przykazanie. ? A wtore podobne jest
 temu: Miłuy bliźniego twego iáko sá- 3. Mo: 10.
 40 mego siebie. ? Ná tym dwoygu przyka- d 18.
 zaniu wszytek zakon y prorocy záwisneli. Mar: 12.
 41 ? A gdy sie Pháryseusowie zebráli / spy- c 31.
 42 talich Jezus / ? mowiac: Co sie wam Mar: 12.
 zda o Chrystusie: czyi jest syn: Rzekli mu: d 35.
 43 Dawidow. ? Rzekł im: Jákoż tedy Da- Luk: 20.
 wid w Duchu zowie go Pánem / mo- g 41.
 44 wiac: ? Rzekł Pan Pánu memu / siedź Psal: 109.
 po práwicy moiey / áż poloże nieprzyia- a 1.
 45 cioly twoie podnożkiem nog twoich:
 46 ? Jesli tedy Dawid zowie go Pánem: iá-
 koż jest synem iegó? A żaden nie mógł mu
 odpowiedzieć słowa: áni śmiał żaden
 od onegó dnia ni ocz go wiecey pytać.

ROZDZIAŁ XXIII.

A **E**dy Jezus mowil do rzęse / y do Zacza-
 wczniow swoich / ? rzekac: Ná lo 93.

2. Ezdr: 8
 a 4. stolicy Mozyseuſowej vsiedli Doktoro-
 wie y Pharyseuſowie. [?] Wſzytko tedy 3
 coſkolwiek wam roſkaza / zachowuywa-
 cie y czyncie: ale wedle wezynkow ich
 nie czyncie. Abowiem mowia a nie czy-
 nia. [?] Bo wiaza bremiona cieſkie y 4
 g 46. nieznosne / y klada na plecy ludzkie: a
 Dzie: 15.
 b 10. palcem ſwoym niechca ſie ich ruſzyć. [?] A 5
 J. Mo: 22
 b 38. dziani od ludzi. Abowiem rozſzerzaia
 bramy ſwe / y roſpuſzczaja kraie. [?] A 6
 Mar: 12.
 d 38. ia teſz pierwſze ſiedzenia na wieczerzach /
 y pierwſze ſtolice w boſznicach / [?] a na 7
 Luk: 11.
 f 43. y 20 rynku pozdrowiania / a izby ie ludzie
 g 46. zwali Rabbinaſmi: [?] Ale wy nie daycie 8
 Iak: 3.
 a 1. ſie zwac Rabbinaſmi: abowiem ieden
 ieſt nauczyciel was / a wy wſzyſcy ieſte-
 ſcie bracia. [?] Ani zowcie ſobie oycami na 9
 Mal: 1.
 b 17. ziemi: abowiem ieden ieſt Ociec was /
 ktory ieſt w niebieſtech. [?] Ani ſie daycie 10
 zwac nauczycielmi: gdyz ieden ieſt nau- B
 czyciel was Chriſtus. [?] Ktory ieſt wiet- 11
 Luk: 14.
 c 11. y 18 ſzy z was / bedzie ſluga waszym. [?] A kto 12
 c 14. by ſie wywyſſzal / bedzie wnizon: a ktoby
 ſie wnizal / bedzie wywyſſſon. [?] 13
 Zaczajcie [?] A biada wam Doktorowie y Pharyse- 13
 lo 94. uſowie obludni: iz zamykacie kroleſtwo
 niebieſkie

niebieskie przed ludźmi. ábowiem wy nie
 wchodźcie: ani wchodzącym dopuścić
 14 cie wnieść. [?] Biada wam Doktorowie y
 Pharyseusowie obludni: iż wyiadaćie
 domy wdow/ długie modlitwy czyniac:
 15 dla tego srožszy sąd odnieściecie. [?] Bi-
 da wam Doktorowie y Pharyseusowie
 obludni: iż obchodźcie morze y ziemie/
 abyście uczynili iednego nowego Żydo-
 winá: á gdy sie sstanie/ czynićcie go synem
 potępienia dwaćroć wiecey niż wy sami
 16 jesteście. [?] Biada wam wodzowie ślepi/
 ktorzy mówicie; Ktobykolwiek przy-
 śniął ná kościół/ nie to: ále ktoby przy-
 śniął ná złoto kościelne / ten winien.
 17 [?] Głupi y ślepi: ábowiem coż wietšego
 jest/ złoto/ czy kościół ktory poświęca
 18 złoto? [?] A ktobykolwiek przysięgał ná
 ołtarz/ nie to: lecz ktoby przysięgał ná
 19 dar ktory jest ná nim/ ten winien. [?] Śle-
 pi: ábowiem coż wietšego jest/ dar/ czy
 20 li ołtarz ktory poświęca dar? [?] Kto te-
 C dy przysięga ná ołtarz/ przysięga nań y
 21 ná wszystko co jest ná nim. [?] á Ktobykolwiek
 przysięga ná kościół/ przysięgać nań / y
 22 ná tego ktory w nim mieška. [?] y kto
 przysięga ná niebo/ przysięga ná stolicę

Mar: 12.
 d. 40.
 Luk: 20.
 g 47.

Wyj: 5.
 c 34.

Zaczá-

ło 95.

Luk: 11.

f 42.

Boża / y ná tego ktory ná męy siedzi.

Luk: 11.

c 39.

Biada wam Doktorowie y Pharyseusowie obludni : iż dawacie dziesięć ne z miutki / z anyżu / y z kmínu / á opuścić liście ważnieysze rzeczy zakonne : sąd y miłosierdzie / y wiara. Toć było trzeba działać / á owego nie opuszczać. Wo- dzowie ślepi / ktorzy przecadzacie komo- ra / á wielbiada połkacie. Biada wam Doktorowie y Pharyseusowie obludni : iż oczyszcacie kubek y misę zwierzchu : á wewnatz pełni iestecie drapieżstwa y plugaństwa. Pharyseusie ślepy / oczysć pierwey co iest wewnatz kubka y misy : áby y to co zewnatz iest / czystym sie ssta- ło. Biada wam Doktorowie y Pharyseusowie obludni : iż iestecie podobni grobom pobielanym / ktore zwierz- chu zdadzać sie piękne / ále wewnatz pełne sa kości umarłych / y wśelákiey nieczystości. Także y wy zwierzchu sie w prawdzie zdacie ludziom sprawiedli- wi : lecz wewnatz pełni iestecie oblu- dności y nieprawości.

Zaczá-

ło 96.

Biada wam Doktorowie y Pharyseusowie obludni : ktorzy budwicie gro- by prorokow / y zdobiecie pamiatki spra-

wiedli

- 30 wiedliwych / [?] y powiadać: Bysmy by-
 31 liżá czásu oycow nászych / nie bylibysmy
 32 towarzyszy mi ich we krwi prorokow. [?] A
 33 ták świadczyćcie sami o sobie / iżescie sy-
 34 nowie tych ktorzy Proroki pomordowa-
 35 li. [?] Wy też dosypćcie miárki oycow wa-
 36 szych. [?] Weżowie / rodzaíu iáśczorczy; iá-
 37 łoż wćieczecie przed sądem potępienia? ^{Wyż: 3. c 7.}
- * [?] Przeto oto ja posyłam do was Pro-
 38 roki / y medrce / y Doktory / á z nich iedne
 39 zabićcie y wkrzyżuiećcie / á drugie vbić-
 40 cie w bożnicách waszych / y będziecie
 41 ie przesładować od miásta do miásta: [?] á
 42 by przysła ná was wszytká krew spía-
 43 wiedliwa ktora rozłaná jest ná ziemi /
 44 ode krwi Abła sprawiedliwego aż do
 45 krwi Zacháryasa syná Barachiaszowe-
 46 go / ktoregoście zabili między koscio-
 47 łem y oltarzem. [?] Záprawde powiadam
 48 wam; przydźcie to wszytko ná ten ná-
 49 rod. [?] Jerusálem / Jerusálem / ktore za-
 50 bijaś Proroki / y kámienuies te ktorzy
 51 do ciebie są posłani. Ilekroć chciałem
 52 zgromádzić syny twoie iáko kółos kur-
 53 czetá swoje pod strzydla zgromadza / á
 54 niechćiałos? [?] Oto wam zostánie dom
 55 wasz pusty. [?] Abowiem powiadam wam /

1. Mo: 4.

b 8.

Zyd: 11.

a 4.

1. Kro: 24

f 22.

Luk: 13.

g 34.

4. Esdr: 1.

e 30.

nie wyrzycie mnie od tad aż rzeczećie:
Błogosławiony ktory idzie w imie Pána
Kie.

ROZDZIAŁ XXIII.

Zaczá
lo 97.

Mar: 13.

a 1.

Luk: 21

a 5.

N Wyshedšy Iešus z košciolá / po-
sedl. A przystapili wezmowie ie- A
go / aby mu vřazáli budowanie
košcielne. ? A on odpowíadáiac řekl z
im: Widžicie to vsytřo ? Žáprawde po-
wiádam wam / nie zořtanie tu kámen
ná kámeniu ktoryby nie byl rozwałon.

Zaczá

lo 98.

Luk: 19.

g 44.

Ephe: 5.

b 6.

Kolof: 2.

c 16.

* ? A gdy on siedział ná gorze oliwe-
ney / przystapili k niemu ořobno wezmio-
wie / mowiac: Powiedz nam kiedy sie to
sřiane ? á co zá znáť przysřcia twego / y
dokonánia řwiátá ? ? A odpowíadáiac
Iešus / řekl im: Pátrćie aby was kto
nie zwiódł. ? Abowiem wiele ich przy-
dzie w imie moie / řekac: Jam ieřt Chri-
řtus: y wiele ich zwióda. ? Bo vsřysřcie
woyny y wieřci o woynách. Pátrćieř
abyřcie soba nie trwořyli. Boć sie to
muři sřiać: ále ieřře nie ieřt koniec.
? Abowiem powřanie narod przećiwko
narodowi / y kroleřtvo przećiwko kroleř-
řtviu: y beda mory, y řlody / y drřenia řie-

nie po

8 nie po mieyscach. [?] A to wszystko sa po-
 9 czatki bolesci. [?] Tedy podadza was w ^{lan 15.}
 wdreczenie / y beda was zabiać: y bedzie ^{c 20. y 16.}
 cie nienawidzeni od wszech narodow ^{a 2.}
 10 dla imienia mego. [?] A tedy wiele sie ich ^{Wyj: 10.}
 Bzgorzsy: a ieden drugiego wydadza / y ^{c 17.}
 11 nienawidziec beda. [?] A wiele falszowych ^{Luk: 21.}
 prorokow powstanie: y wielu zwioda. ^{c 12.}
 12 [?] A iz sie rozmnozy nieprawosc: oziebnie ^{2. Piot: 2.}
 13 miłosć wiela ludzi. [?] A kto wytrwa aż do ^{a 1.}
 końca / ten bedzie zbawion.
 14 [?] A bedzie przepowiadana ta Ewán: ^{Zaczą}
 gelia krolestwa po wszystkiej ziemi / ná ^{lo 99.}
 świadectwo wszystkim narodom. a tedy ^{Rzym: 15.}
 przydzie koniec. ^{c 20.}
 15 * [?] Gdy tedy wyrzycie brzydkie spusto- ^{Mar: 13.}
 senie / ktore iest przepowiedziane przez ^{b 14.}
 Dánielá Proroká / stojace ná miejscu ^{Luk: 21.}
 świętym (kto czyta niech rozumie.) ^{d 20.}
 16 [?] Tedy ktorzy sa w Judskiej ziemi / niech ^{Dan: 9.}
 17 uciekaja ná gory: [?] a ktoby był ná domie / ^{g 27.}
 niechay nie sstepuie aby co wziął z do-
 18 mu swego: [?] a kto ná roley / niech sie ná
 19 zad nie wraca brąc sukniey swojej. [?] A
 20 biada brzemiennym y piersiami karmia-
 20 cym w one dni. [?] Proście tedy aby u-
 ciekanie wasze nie było zimie ábo w śa-

Dsie: 1. bāt. ? Abowiem ná on čás będzie wiel- 21
 b 12. ki wciſt / iáki nie był od poczatku ſwiátá
 áż do tad / ani będzie. ? A gdyby nie były 22
 ſtrocone one dni / nie byłby zachowany 31
 żaden człowiek: ále dla wybranych be-
 Mar: 13. da ſtrocone dni one. ? Tedy ieſliby wam 23
 c 21. kto rzekł: Oto tu ieſt Chriſtus / ábo on- 32
 Luk: 17. dzie: nie wierźcie. ? Abowiem powſtá- 24
 c 23. na fałſzywi Chriſtuſowie / y fałſzywi pro-
 rocy: y czynić będą známioná wielkie y 33
 cudá / ták iżby zwiedli (by mogło być) y
 wybrane. ? Ocomci wam opowiedział. 25 34
 ? Jeſliby tedy wam rzekli: Oto ná pu- 26
 ſczy ieſt / nie wychodźcie. oto ieſt w zám- 35
 knieniu: nie wierźcie.

Zaczá- ? Abowiem iáko błſkawicá wycho- 27
 lo 100. dzi od wschodu ſłońcá / y okázuie ſie áż 36
 Luk: 17. ná zachodzie: ták będzie y przyſcie ſyná 37
 g 37. człowieczego. ? Gdziekolwiek będzie 28 D
 Mar: 13. ſcierró / tam ſie y orłowie zgromádfa. 38
 c 24. ? A nátychmiáſt po wtrápieniu onych 29
 Luk: 21. dni ſłońce ſie záćmi / y kſieżyc nie dá
 c 25. ſwiátłoſci ſwoiey / á gwiazdy będą pá- 39
 Eze: 32. dác z niebá / y mocy niebieſkie poruſhone 39
 b 7. będą. ? A ná on čás ſie wkaże znát ſyná 30 40
 Iſa: 13. człowieczego ná niebie: y tedy będą ná-
 b 10. rzekać wſytkie pokolenia ziemie: y wy- 41
 Ioel: 2. g 31. y 3.

21 23a Syná człowieczego przychodzącego
 w obłokách niebieskich z mocą wielką y
 22 ■ 1 z máiestatem. [?] A posle ányoly swoje z
 traba/ y z glosem wielkim: y zgromádzá
 wybráne iego ze czterech wiatrów od
 23 32 kraíow niebios áž do kraíow ich. [?] A od
 figowego drzewá vczcie sie podobieńs
 24 stwá: gdy inž gálaž iego odmładza sie/
 y liście wypuścza/ znaćie iž blisko iest
 33 láto. [?] tákže y wy gdy vyžrzyćie to wšyt-
 ko/ wiedźćie iž blisko iest we drzewiách.
 25 34 [?] Žáprawde powiádam wam/ iž nie
 26 przeminie ten narod/ ážby sie sstało to
 35 wšytko. [?] Ulebo y ziemiá przemina/ ále
 słowa moje nie przemina.
 27 36 [?] Lecz o onym dniu y godzinie niht
 37 sam Wćiec. [?] A iáko *bylo* za dni Noego:
 28 D ták bedzie y przyšćie syná człowieczego.
 38 [?] Abowiem iáko we dni one przed poto-
 29 pem iedli y pili/ y ženili sie/ y za maž da-
 wáli/ áž do onego dnia ktorego wšedł
 39 Noe do korabia: [?] y nie poználi áž przy-
 šedł potop/ y zabrał wšytki: ták bedzie
 30 40 y przyšćie syná człowieczego. [?] Tedy beda
 41 dwa ná roli: ieden bedzie wzięt/ á drugi
 zostáwion. [?] Dwie mielace we młynie: ie-

Obiá: 1.
 b 7.
 1. Kor: 15.
 g 52.

Zaczá
 lo 101.
 Mar: 13
 d 31.

Zacza-
 lo 102.
 Luk: 17.
 f 26.

1. Mo: 7.
 b 5.
 1. Piot: 3.
 d 20.

Luk: 17.
 g 35.

dná be

dná będzie wzięta / a druga zostawiona.
 Zaczą- *? Czujcieś tedy: ábowiem niewiecie 4
 lo 103. ktorey godziny wáś Pan przydzie. ? Al 4
 Mar: 13. to wieǳcie / że gdyby wiedział gospo-
 d 32. darz ktorey godziny złodziey ma przysć/
 Luk: 12. czułby wǳy / á nie dopuściłby podkopać
 e 39.
 1. Tess: 5 domu swego. ? Przetoż y wy badźcie go 4
 a 2. towi: bo ktorey godziny nie mniemacie.
 Luk: 12. Syn człowieczy przydzie. ? Ktoryż te 4
 e 42. dy iest slugá wierny y roztropny / ktoreś
 go postanowił pan iego náw czeláǳia
 swoia / áby im dał obroć času swego ?
 Obiá: 16. ? Błogosławiony slugá on / ktorego 4
 e 15. przyśedłszy pan iego / naydzie tak czynią-
 cego. ? Záprawde powiádam wani / że 4
 go postanowi náw wszytkimi dobry swes-
 mi.
 ? A iesliby rzekł on zły slugá w sercu 4
 swoim; Dlugo pan moy przysć omieś-
 kiwa: ? y począłby bić towarzyše swo- 4
 ie / á iesć y pić z puánicami: ? Przydzie 4
 pan slugi onego w dzień ktorego sie
 nie spodziewa / y w godzinie ktorey nie
 wzroie: ? y rozetnie go / á część iego po- 4
 42.
 25. łoży z obludnymi: Tam będzie płácz y
 30. zgrzytanie zębów.

R O Z D Z I A L XXV.

1 **A** Edy podobne będzie królestwo **Zaczą-**
 2 **A** Niebieskie dziesięci pánnam: **ło 104.**
 3 Które wzięwšy lámpy swoje wy-
 4 šły przeciw oblubienicowi y oblubieni-
 5 cy. ¹ A pieć z nich było głupich / á pieć
 6 mądrych. ² Ale pieć głupich wzięwšy
 7 lámpy / nie wzięły z sobą oleju: ³ á ma-
 8 dre wzięły oleju w naczynia swoje z lám-
 9 pami. ⁴ Lecz gdy oblubieniec omiešta-
 10 wał / zdzymały sie wszytki y posnęli. ⁵ A
 11 w połnocy sstało sie wołanie: Oto oblub-
 12 ieniec idzie / wynidźcie przeciwko iemu.
 13 ⁶ Tedy wstały one wszytkie pánny: y o-
 14 chedożyły lámpy swoje. ⁷ Lecz głupie
 15 rzekły mądrym: Dajcie nam z oleju wa-
 16 šego; boć lámpy naše gášna. ⁸ Odpowie-
 17 działy mądre / mowiac: By snadź nam y
 18 wam nie dostało / idźcie ráczey do przeda-
 19 iących / á kúpcie sobie. ⁹ A gdy šły kupo-
 20 wać / przyšedł oblubieniec: á które były
 21 gotowe / wešły z nim ná gody / y zamknio-
 22 no drzwi. ¹⁰ Náostaték przyšły teź y dru-
 23 gie pánny / mowiac: Pánie / Pánie / o-
 24 tworz nam. ¹¹ A on odpowádaiac rzekł:
 25 Zaprawde mowie wam: nie znam was.
 26 ¹² Czuycieš tedy: bo niewiećie dnia ani
 27 go dšiny.

Albowiem

Mar: 13.
 d 33.
 Wyš: 24.
 d 42.

Zacza- * ? Abowiem iako człowiek precz od- 14
 lo 105. iezdżaiac / wezwał slug swoich / y dał im B
 Luk : 19. majątności swoje. ? y dał jednemu piec 15
 b 12. talentow / á drugiemu dwa / á drugiemu 2
 ieden / każdemu wedle własnego przemo- 16
 żenia : y wnetże odiachał. ? A poszedşy 2
 on ktory był wziął piec talentow / robił 17
 imi / y zyskał drugie piec. ? Także y ten 17
 ktory był wziął dwa / zyskał drugie dwa. 11
 ? Lecz ten ktory wziął ieden / sedşy za- 11
 kopał w ziemi / y skrył pieniądze páná 18
 swego. ? A po niemáłym czasie wrocił 18
 sie pan onych slug / y uczynił liczbę z ni- 2
 mi. ? A przystapiwşy ten ktory wziął 21
 piec talentow / przyniósł drugie piec tá- 24
 lentow / mowiac : Pánie / dales mi piec 24
 talentow : otom drugie piec zyskał imi. 21
 ? Rzekł mu pan iego : Dobrzeć slugo do- 21
 bry y wierny : gdyżes nád málem był 21
 wiernym / nád wilem cie postanowie : 21
 wnidż do wesela páná twego. ? A przy- 21
 stapiwşy y on ktory dwa talenty wziął / 23
 rzekł : Pánie / dales mi dwa talenty : otom 23
 drugie dwa imi zyskał. ? Rzekł mu pan 2
 iego : Dobrzeć slugo dobry y wierny : gdy- 32
 żes był wiernym nád málem / nád wilem 32
 cie postanowie : wnidż do wesela
 páná twego. A przy-

24 ¹⁴ ? A przystąpiwszy y ten który był ieden
 B talent wziął / rzekł: Panie / wiem iż es
 25 iest człowiek srogi / który źnieś gdzieś nie
 26 śiał / y zbieraś gdzieś nie rosproszył: ? a
 27 boiać się odśedłem / y strylem talent
 28 twoy w ziemi: Oto masz co iest twego.
 29 ? A odpowiadając pan iego / rzekł mu:
 30 Sługo zły / y gnuśny / wiedziałeś iż źne
 31 gdzieś nie śiał / y zgromadzam gdzieś
 32 nie rosproszył: ? miałeś tedy pieniadze
 33 moje poruczyć tym co pieniadzi mi hań
 34 dliu / a ia przyszedłszy wzdrybym był ode
 35 brał swe z lichwa. ? A przetoż weźmićie
 36 od niego talent / a dajcie temu który ma
 37 dziesięć talentow. ? Abowiem wśelkie
 38 mu mającemu będzie dano / y obfitować
 39 będzie: a temu który nie ma / y to co sie
 40 zda mieć / będzie wzięto od niego. ? A
 41 niepożytecznego sługe wrzucicie do cie
 42 mności zewnetrzney. Tam będzie płac
 43 y zgrzytanie zębów.
 44 * ? A gdy przydzie Syn człowieczy w
 45 mająstacie swoim / y wszyscy aniołowie z
 46 nim / tedy siedzie na stolicy mająstatu
 47 swego: ? y beda zgromadzone przed
 48 wśytłi narody / y odlaczy ie iedne od dru
 49 gich / iako pasterz odlacza owce od ko

Wys: 13.

b 12.

Mar: 4.

c 25.

Luk: 8.

c 18. y 19.

d 26.

Wys: 8.

b 12. y 22.

b 23.

Zaczę
lo 106.

słow: y

złow: [?] y postawi owce po prawicy swo- 33
 iey / á kózły po lewicy. [?] Tedy rzecze krol 34
 tym ktorzy beda po prawicy iego: Podź- E
 cie błogoślawieni Oycá mego / otrzymay-
 cie krolestwo wam zgotowane od zálo-
 1sa: 58. żenia świata. [?] Abowiem łáknalem / á 31
 b 7. dáliście mi iest: prágnałem / á nápoili-
 Ezech: 18. ście mnie: byłem gościem / á przyieliście
 b 7. mnie: [?] byłem nágin / á przyodzialiście 31
 Syr: 7. mnie: chorowałem / á náviedziłiście mnie:
 d 39. byłem w więzieniu / á przyšliście do
 mnie. [?] Tedy mu odpowiedza sprawie- 31
 dliwi / mówiac: Pánie / kiedyż esmy cie
 widzieli łáknacym / á nákarmilišmy cie;
 prágnałym / á nápoilišmy cie? [?] Kiedy 31
 smy cie też widzieli gościem / y przyieli-
 smy cie: ábo nágin / y przyodziališmy cie?
[?] ábo kiedy smy cie widzieli niemocnym /
 ábo w ciemnicy: y przyšlišmy do ciebie?
[?] A odpowiadáiac krol / rzecze im: Zá- 4
 prawde powiadam wam; Pošliście v-
 czynili iednemu z tych bráctey moiey ná-
 Psal: 6. mniešsych / mnieście vczylni. [?] Tedy 4
 b 9. rzecze y tym ktorzy po lewicy beda: Idź-
 Wyż: 7. cie odemnie przekleći w ogień wieczny /
 c 23. ktory zgotowany iest dyablu. y ányołom
 Luk: 13. iego. [?] Abowiemem łáknal / á nie dáliš- 4
 f 27.

cie mi

43 cie mi ieść : pragnałem / á nie dálišcie
 44 mi pić : [?] byłem gościem / á nie przyteli-
 ście mie : nágim / á nie przyodziałišcie
 45 mie : niemocnym y w ciemnicy / á nie
 nárwiedžilíšcie mie. [?] Tedy mu odpowie-
 dza y oni / mowiac : Pánie / kiedyżesmy
 46 cie widzieli látnacym / ábo pragnacym /
 ábo gościem / ábo nágim / ábo niemoc-
 nym / ábo w ciemnicy : á nie służylišmy
 45 tobie? [?] Tedy im odpowie / mowiac : Já-
 prawde powiádam wam ; Połíšcie nie
 46 uczyniliśednemu z tych namnieššych / y
 meke wieczna : á spráwiedliwi do żywot-
 á wiecznego.

Jan 5. c 19

Dan: 12.

4 2.

ROZDZIAŁ XXVI.

1 **M** Stało sie / gdy dokończył Jéſus Zaczá-
 2 tych wššytkich powiešci / rzekł 10 107.
 2 uczniom ſwoim : [?] Wiećie iž po Mar: 14.
 3 dwu dniu Páſchá będzie / á ſyn człowie-
 4 czy będzie wydan áby był wſſrzyžowan. Luk: 22.
 3 [?] Tedy ſie zebráli árcykapłani y ſtáršy z
 4 ludu do dworu árcykapłana / ktore^o zwa-
 5 no Káiphásem : [?] y rádzili ſie ſpolu áby
 5 Jéſuſá zdráda poimáli / y zábili. [?] Lec-
 mowali : Nie w ſwiéto : áby nie był roz-

G

ruch mie.

Jan 11. a 2 ruch między ludem. ? A gdy Jezus był a
 y 12. a 3. w Bethániey w domu Symona tředo-
 Mar: 14. wátého / ? przystąpiła do niego niewiasta z
 a 3. máiaca stoiek álábástromy oleyku bárzo
 drogiego / y wylała gi ná głowe iego gdy
 v stołu siedział.

Zaczá- ? A widzac wezniowie iego / zágniéwá-
 lo 108. li sie mowiac: Ná což tá utrátá? ? ábo- 9
 wiem možono to drogo předác / y roz-
 dáć v bogim. ? Co gdy poznal Jezus / 10
 rzekł im : Przecz sie przykrzýcie tey nie-
 wieście? gdyž doby vczynek přeciwko
 5. Mo: 13. mnie vczynila. ? Abowiem záwše vbo- 11
 b 11. gie máte z soba / ále mnie nie záwše
 máte. ? Bo tá wylawšy ten oleiek ná 12
 těálo moje: vczynila to ná pogrzeb moy.
 ? Záprawde mowie wam; gđžiekolwiek 13
 będzie přepowíádána tá Ewangelia
 po wšytkim šwiecie / y to co ona vczyni-
 la będzie powíádáno / ná iey pámiatce.

Mar: 14. ? Tedy sedšy ieden ze dwunásce / ktore 14
 b-10. go zwano Judášem Iškáryotem do ár- B
 Luk: 22. cytáplanow / ? rzekł im : Co mi chcecie 15
 a 4. dáć. á ja go wam wydam? A oni názná-
 czyli mu trzydšesći srebrnych. ? A od 16
 Mar: 14. onego času šukal pogody / áby go wy-
 b 12. dal. ? W pierwšy tedy dšien přasniťow 17

przyšli

- przysli uczniowie do Jესusá / mówiac: *Luk: 22.*
 Gdzie chceś abyśmy zgotowali ięć *a 7.*
 18 Pásche? ¹ A Jესus rzekł: Idźcie do miá-
 sta do niektóre^o człowieka, á rzecźcie mu:
 Mistrz mówi; Czas moy blisko iest / w-
 ciebie czynie Pásche z uczniámi memi.
 19 ² A uczynili uczniowie iáko im rozkázal
 20 Jესus: y zgotowali Pásche. ³ A gdy był
 wieczor / wsiadł ze dwiemańásćie uc- *Mar: 14.*
 21 niów swoich. ⁴ A gdy oni iedli / rzekł: *b 17.*
 Záprawdę powiádam wam / iź ieden *Luk: 22.*
 223 was mnie wyda. ⁵ A zasmuciwszy sie *b 14.*
 bázno / poczeł káždy z nich mówić: A za- *Ian 13.*
 23 zemia iest Pánie? ⁶ A on odpowiadáiac *c 21.*
 rzekł: Ktory macza zemna reke w mi-
 24 sie / ten mnie wyda. ⁷ Synći człowieczy *Psal: 40.*
 C idzie iáko nápisano o nim: ále biáda o- *b 10.*
 nemu człowiekowi / przez ktorego Syn
 człowieczy będzie wydan. lepiey mu by-
 25 ło / áby sie był nie národził ten człowiek.
⁸ A odpowiadáiac Judas ktory go wy-
 dał / rzekł: Ażáżem ja iest Mistrzu?
 26 Rzekł mu: Tys powiedział. ⁹ A gdy oni *I. Kor: 11.*
 wietczerali / wziął Jესus chleb / y błogo- *c 24.*
 sławił / y łamał / y dawał ucznióm swo-
 im / y rzekł: Bierźcie / y iedźcie: toć iest
 27 ciało moie. ¹⁰ A wzięwszy kielich / dzieki

czynił / y dał im rzekac: Piycie z tego w
 szyscy. ²⁸ Abowiem ták iest krew moia no-
 wego testamentu / ktora za wiele ich be-
 dzie wylana na odpuszczenie grzechow.
²⁹ A powiadam wam / iz nie bede pil od-
 tychmiast z tego owocu winney maci-
 ce / aż do dnia onego / gdy gi bede pil z
 wami nowy w królestwie Oycá mego.

Mar: 14. ¹ A hymn odprawivszy / wysli na gore zo
 b 27. olivna. ² Tedy im rzekł Jęsus: Wszyscy 31
 Jan 16. wy zgorzenie weźmiecie ze mnie tej no-
 d 32. cy. Abowiem iest napisano: Vderze pá-
 Zach: 13. sterzá / y rosprosza sie owce trzody. ³ Lec 32
 b 7. gdy zmartwychwstane / vprzedze was
 Mar: 14. do Gálileiey. ⁴ A odpowiadaiac Piotr / 33
 c 28. y 16. rzekliemu: Choćby sie wszyscy zgoršyli
 b 7. z ciebie / ia nigdy sie nie zgorše. ⁵ Rzekł 34
 mu Jęsus: Záprawde powiadamci; iz
 tejže nocy / pierwey niż kur zápoie / trzy
 Mar: 14. kroć sie mnie záprzyš. ⁶ Rzekł mu Piotr: 35
 g 32. Choćby mi tež z toba przyšlo vmrzeć /
 Luk: 22. nie záprze sie ciebie. Tákže y wszyscy vcz-
 d 39. niowie mowali. ⁷ Tedy przyšedł Jęsus 36
 z nimi do wsi ktora zowia Gethsemani: D
 y rzekł vczniom swoim: Siedźcie tu / aż
 ia šedšy bede sie tam modlił. ⁸ A wziá 37
 wšy z soba Piotrá y dwu šynow Zebede-

uřowych /

uślowych / poczał sie smuć i y testnić so-
38 bie. [?] Tedy rzekł im : Smetna jest dus-
śa moia aż do śmierci : Zostanie tu / a
39 czujcie zemna. [?] A postawwszy troche /
padł na oblicze swoje / modląc sie / y mo-
wiac : Oycze moy / iesli można rzecz /
niechay odeydzie odemnie ten kielich.
40 Wszakże nie iako ja chce / ale iako ty. [?] Te-
dy przyszedł do uczniow swoich / y znalazł
ie spiacę / y rzekł Piotrowi : Taki nie
mogliście iedney godziny czuć zemna ?
41 [?] Czujcie / a modlcie sie abyście nie we-
śli w pokusę. Duchci w prawdzie iest o-
42 chotny / ale ciało mdle. [?] Zásie powtore
odszedł / modlił sie rzekac : Oycze moy /
iesli nie może ten kielich odeysć iedno-
abym go pił : niech sie dzieie wola two-
43 ia. [?] A przyszedł powtore / znalazł ie spia-
44 ce. abowiem były oczy ich obciążone. [?] A
zostawivszy ie / zaś odszedł : y trzeci raz
45 sie modlił / tyż słowa mowiac. [?] Tedy
przyszedł do uczniow swoich / y rzekł im :
Już więc spicie / y odpoczywajcie : oto
przybliżyła sie godzina / a Syn człowie-
46 czy będzie wydan w ręce grzesników.
47 [?] Wstanie / podźmy : oto sie przybliżył
Fktorij mie wyda. [?] A gdy on ieszcze mo-

Mar: 14.

c 43.

Luk: 22.

c 47.

Jan 18.

a 3.

wil / oto Judasz ieden ze dwunastcie
 przyszedl / a z nim wielka rzesza z mieczmi
 y z kiyimi / postami od Arcykáplanow y
 stárshych ludu. ¹ A ten ktory go wydal /
 dal im byl znát / mowiac : ktorego kole
 wiek pocálunie / ten ci jest: imaycieś go.
² A wnet przystapiwszy ku Jezusowi /
 rzekl: Wadź pozdrowion Rabbi: y po-
 cálował go. ³ A Jezus rzekl mu: Przyja-
 cielu / ná cos przyszedl: Tedy przystapi-
 wśy rzucili sie ná Jesusá / y poimáli go.
⁴ A oto ieden z tych ktorzy byli z Jesus-
 sem / wyciagnawśy reke / dobył kordá
 swego; a vderzywśy sluge kśiażecia ká-
 plánskiego / vciál mu vcho. ⁵ Tedy mu
 rzekl Jezus: Obróć kord swoy ná mieysce
 iego. ábowiem wśyscy ktorzy miecz bio-
 ra / mieczem pogina. ⁶ Czyli mniemasz
 ábym nie mogl prosić Oycá mego: á stá-
 wilby mi teraz wiecey niź dwánastcie
 ciem ányolow? ⁷ Jákož sie tedy wypel-
 nia písmá / ktore opowiedáia iż sie ták musi
 sśtác: ⁸ Oney godziny mowil Jezus rze-
 sham: Wyślisćcie iáko ná zloczynce z mie-
 czmi y z kiyimi poimác mie: Siedzialem
 ná káždy dzień v was vezac w kóściele:
 á nie poimáliście mie. ⁹ A to sie wśytko

1. Mó: 9.

a 5.

Obiá: 13.

c 10.

Isa: 52.

c 10.

dzialo /

działo / aby sie wypełniły pisma Proroctwie. Tedy uczeniowie wszyscy / opuścili go pouciekali.

Wys: 31.

57 A oni poimawszy Jhesusa / wiedli do Zaczęcia

Kaiphasa Arcykapłana / gdzie sie byli 109.

58 zebrałi Doktorowie y starszy. A Piotr

Mar: 14.

sedł z nim z daleka / aż do dworu Arcy

c 53.

kapłáńskiego. A wszedłszy tam / siedział z

Luk: 22.

59 slugami : aby widział koniec. Tedy

f 54.

Arcykapłani y wszyscy rada siedząca

Ian 18.

szukali fałszywego świadectwa przeciw

d 24.

60 ko Jhesusowi / aby go zamordowali: y

Mar: 14.

nie náleżli / ácz wiele fałszywych świad

f 55.

ków przychodziło. A nákoniec wystąpi

61 wszy dwá fałszywi świadkowie / rzekli :

Ten mówił ; Noge rozwalić kościół

Ian 2.

Boży / a po trzech dniach zaśie gi zbudo

d 19.

62 wać. A wstawłszy Arcykapłan / rzekł

mu : Nle nie odpowiadasz ná to co ci

63 przeciwko tobie świadczą? Lecz J

sus milczał. A Arcykapłan rzekł mu :

Poprzyśięgam cie przez Boga żywego /

abyś nam powiedział ieslis ty iesł Chri

Wys: 16.

64 stus Syn Boży. Rzekł mu Jhesus : Tys

d 27.

powiedział. Jednąk powiadam wam /

1. Thef: 4.

od tad wyrzycie Syna człowieczego sie

c 14.

dzacego ná prawicy mocy Bożej / y przy

Rzym 14.

b 10.

Iſa: 50.

b 6.

Mar: 14

f 65.

Luk: 22.

f 55.

Jan 18.

d 25.

chodzące w obłokach niebieskich. [?] Tedy Arcykapłan rozdarł odzienie swoje / mówiac: iż bluźnił: coż daley potrzebujemy świadków? otosćie teraz słyszeli bluźnierstwo: [?] coż siemam zda? A oni odpowiadaiac rzekli: Winien iest śmierć ci. [?] Tedy plwáli na oblicze iego / y zaſiſkowáli go: a drudzy go policzkowali / G [?] mówiac: Proroekuy nam Chrystusie; kto iest ktory cie vderzył? A Piotr się [?] dział przed gmachem w sieni: y przysła [?] piła k niemu iedną służebnicą / mówiac: A tyś był z Jესusem Galilejskim. [?] A on się [?] zaprzal przed wſytkimi / rzekac: Nie wiem co mówisz. [?] A gdy on wychodził na przysionek / wyſzła go druga służebnicą / y rzekła tym co tam byli: A ten był z Jესusem Włazareńskim. [?] A po wtore zaprzal się z przysięga / iż nie znam człowieka. [?] A przystapiwſzy mało po tym ci co tam ſtali / rzekli Piotrowi: Prawdziwieś y ty iest z nich? bo y mowa twoia cie wydawa. [?] Tedy się poczał przeklinac y przysięgac iż nie znał człowieka. A natychmiast kur zapiał. [?] A wspomnial Piotr na ſłowo Jესusowe ktore mu był powiedzial: Jż pierwey

niż kur

niz kur zápoie / trzykroć sie mnie zá-
przysł. A wyszedłszy z dworu / gorzko plakał.

R O Z D Z I A L XXVII.

A Gdy było ráno weszli w radę rosy-
scy Arcykapłani y stárszy ludu
przeciwko Jesusowi / áby go zá-
mordowali. ¹ A zwiázawszy go przy-
wiedli / y podáli Pontskiemu Pilatowi
stároście.

² Tedy wyrzawszy Judasz ktory go był
wydal iz był skazan: záluiać / wrocil trzy-
dziesci srebrnych Arcykapłanom y stár-
szym / ³ mówiac: Zgrzeszyłem / wydawszy
krwó sprawiedliwa. A oni rzekli: A nami
co do tego / ty wyrzysł. ⁴ A porzuciwszy
srebrniki w kósćciele / odszedł: y poszedłszy
obiesił sie. ⁵ A Arcykapłani wzięawszy
ony srebrniki / mówili: Nie godzi sie ich
klásć do korbony: gdyż iest zapláta
krwie. ⁶ A náradziwszy sie / kupili zá nie
rola gárnarzowa / ná pogrzeb piel-
grzymow. ⁷ Dla tego oná rola názwána
iest Záceldámá / to iest rola krwie / áż do
dnia dzisiejszego. ⁸ Tedy sie wypelniło
to co iest powiedziano przez Jeremiaśá
Proroká / mowiacego: A wzięli trzydzie-

Zaczá-
ło II O.

Mar: 15.

a 1.

Luk: 22.

f 66.

Jan 18.

c 28.

Zaczá-
ło III.Dzie: 1.
c 18.Dzie: 1.
c 19.

Ier: 32.

b 9.

Zach: 11.

c 12.

Mar: 15.

a 2.

Luk: 22.

a 3.

Ian 18:

f 33.

ści srebnych / zápláte osácowánego
 ktory byl osácowan od synow Izrael-
 skich: ? A dáli ie nárola gárnarczowa /
 iáko mi postánowił Pan. ? A Jesus stá-
 nał przed stárostá : y pytał go stárostá
 mówiac: Tyś iest ktol Żydowski? Rzekł
 mu Jesus: Ty powiádaś. ? A gdy nań
 skárzyli Arcykáplani y stárşy / nic nie
 odpowiedział. ? Tedy murzekł Pilat: 13
 Nie słyszyś iáko wiele przeciwo tobie
 świádecza? ? A nie odpowiedział mu ná-
 żadne słowo : tak iż sie bárzo dżiwował
 stárostá. ? A ná swieto zwykł byl stáro-
 stá wypuszczać pospolstwu iednego wie-
 źniá ktoregoby chcieli. ? A miał ná ten
 czas więźniá znácznego / ktorego zwa-
 no Báraabbasem ? A gdy sie zebráli / rzekł
 im Pilat: Ktorego chcecie wypuszcze-
 wam; Báraabbasá / czyli Jesusá ktore-
 go zowa Christussem? ? Bo wiedział iż
 go z zazdrości byli wydáli. ? Lecz gdy on
 siedział ná stolicy sadowey / posłala do
 niego żoná iego / mówiac: Nie miey ty
 nic z tym spráwiedliwym. ábowiem wie-
 lem cierpiála dżis we śnie dla niego. ? A
 Arcykáplani y stárşy náмовili pospol-
 stwo áby prosili Báraabbasá / á Jesusá
 stráćili.

Mar: 15.

a 11.

- 21 strącili. [?] A odpowiadając starostą / rzekł im : Ktoregoż chcecie abym wam wypuścił z tych dwu : A oni odpowiedzeli / Barabbasą. [?] Rzekł im Pilat : Coż tedy uczynie Jezusowi ktorego zowa Christusem : Rzekli wszyscy : Niech będzie wkrzyżowan. [?] Rzekł im starostą : Coż wżdy z tego uczynił : A oni tym więcej wołali / mówiac : Niech będzie wkrzyżowan. [?] A widząc Pilat iż nic nie pomogło / owsem więcej się rozruch dźiał : wziawszy wodę / wymył ręce przed pospółstwem / mówiac : Nie jestem ja winien krwi tego sprawiedliwego : wy wyrzycie. [?] A odpowiadając wszystek lud / rzekł : Krwó iego na nas / y na syny nasze. [?] Tedy im wypuścił Barabbasą : a uciekawszy Jhesusa podał im aby był wkrzyżowan.
- 27 [?] Tedy żołnierze starościni wziawszy Jhesusa do ratusza / zebrali do niego wszyscy łkote : [?] a zwoławszy go / włożyli nań płaszcz fioletowy : [?] y wplotwszy koronę z ciernia / włożyli na głowę iego / y trzcinę w prawicę iego. A klaniając się przed nim / nagrawali go / mówiac : Bądź pozdrowion królu Żydowski. [?] A pluł nań / wzie-

Luk: 23.

a 18.

Jan 18.

g 40.

Dzie: 3.

6 14.

Zacza-

lo 112.

Mar: 15.

b 16.

Jan 19.

a 1.

Mar: 15.

b 21.

Luk: 23.

d 26.

Zaczą-
ło 113.

Mar: 15.

b 22.

Luk: 23.

e 33.

Ian 19.

c 17.

Mar: 15.

c 24.

Luk: 23.

e 34.

Psal: 21.

c 19.

Ian 2.

d 19.

nań / wzięli trzcinę / y bili go w głowę iego.
 go. [?] A gdy sie z niego nasmiali / zwlekli
 go z oney siaty: y oblekli go w odzienie
 iego / y wiedli go na wřzyżowanie. [?] A
 wychodząc znaleźli człowieka Cyreney-
 czytę / imieniem Symoná: tego przy-
 musił aby niość krzyż iego.
[?] A przyszedłszy na miejsce rzeczone
 Golgorhá / co sie wykláda / miejsce tru-
 pich głow / [?] dali mu pić wino z żolcia
 zmieszane. á kosztowawszy / niechtiał
 pić. [?] A wřzyżowawszy go / rozdzielili
 odzienia iego / rzuciwszy los: aby sie wy-
 pełniło to co jest rzeczone przez Proro-
 ká mowiacego: Rozdzielili sobie odzie-
 nia moje: á o suknia moje los miotali.
[?] A siedząc strzegli go. [?] A włożyli nád-
 głowę iego wine iego napisana: TEN
 JEST IESVS KROL ZYDOVSKI. E
[?] Tedy byli wřzyżowani z nim dwá
 boycy: ieden po prawicy / á drugi po le-
 wicy. [?] A ci ktorzy przechodzili mimo
 bluźnili go chwielec głowami swemi /
[?] y mowiac: Ehey co rozwalaś kościół
 Boży / á za trzy dni gi zaśie budujesz: zaś
 choway sam siebie: Jesliś Syn Boży /
 esiap z krzyża. [?] Także y Arcykapłani

Dokto-

Doktorámi y staršymi nágrawáiac mo-
 42 wili: ? Inšych rátoval; sam siebie ráto-
 wać nie može: Jesli iest krol Izráelski/
 niech teraz sstapi z krzyža / á wwierzymy
 43 iemu. ? Dufal w Bogu: niech go teraz
 wybáwi iesli chce: Boć powiedział; Jes-
 44 siem Synem Bożym. ? Tákże teź y zlo-
 czyńce ktorzy byli z nim wkrzyżowani /
 45 wragáli mu. ? A od szóstej godziny / ssta-
 ła sie ciemność po wšey ziemi / aż do
 46 dziewiatej godziny. ? A około dziewia-
 tej godziny zawołał Jezus wielkim gło-
 sem / rzekac: Eli / Eli / lámásábáchtanir
 to iest; Bożemoy / Bożemoy / czemuś
 47 nie opuścił: ? A niektorzy z tych co tam
 stali slyšac to / mówili: iż Eliáš ten
 48 woła. ? A nátychmiasť biežawšy ieden z
 F. nich / wziawšy gębke nápełnił iá octem /
 y włożył ná trzćine / y dawał mu pić.
 49 ? Lecz drudzy mówili: Dániechay / pá-
 trzaymy iesli przyjdzie Eliáš aby go wy-
 50 bawił. ? A Jezus zawoławšy powtore-
 51 wielkim głosem / wypuścił ducha. ? A
 oto zasłona kóścielna rozdarta sie ná
 52 dwoie / od wierzchu aż do dołu. y ziemia
 s2 zadrżála / á skały sie popádály: ? y groby
 41 sie otworzyły: y wiele ciał świętych kto-

Mad: 2.

d 18.

Psal: 21.

b 9.

Psal: 21.

a 1.

Psal: 68.

c 22.

2. Kron: 3

d 14.

rzy byli

rzy byli posneli / powstało. ¹ A wyszedłszy z grobow po zmartwychwstaniu iego / weszli do miasta świętego: y wskazali sie wielom. ² A Kotmistrz y ci co z nim byli strzegąc Jესusą / wyrzawszy trzesienie ziemi y to co sie działo / zlekli sie bārzo / mowiac: Zaiszeć ten był Synem Bożym. ³ A było tam wiele niewiast z daleka / ktore były poszły za Jესusem od Galilei y posługuiac mu: ⁴ między którymi była Mária Mągdalena / y Mária matka Jákobá y Josophá / y matka synów Zebedeusowych. ⁵ A gdy był wieczor / przyszedł niektóry człowiek bogaty z Arymáthiay / imieniem Josoph / który też był uczniem Jესusowym. ⁶ Ten szedłszy do Pilatá / prosił ciała Jესusowego. ⁷ Tedy Pilat kazał oddać ciało. ⁸ A Josoph wziawszy ciało / wwinął je w czyste prześcieradło: ⁹ y położył je w nowym grobie swoim który był w skale wykwal. y przywoławszy do drzwi grobu kamień wielki / odszedł. ¹⁰ A była tam Mária Mągdalena / y druga Mária / siedząc przeciwko grobowi. ¹¹ A nazajutrz / który jest dzień po przygotowaniu / zebrałi sie Arcykapłani y Pharyseu

Mar: 15.
d 40.

Mar: 15.
d 42.

Luk: 23.
g 50.

Ian 19.
g 38.

Zaczalo 114.

Pharyseu

63 Pharyseusowie do Pilata / ? mówiac:
 Panie. wspomnielismy / iż on zwodził
 powiedział iść żyć; po trzech dni
 64 z martwych stał. ? Przetoż rozkaż a
 by strzeżono grobu aż do dnia trzeciego:
 aby snadź przyszedłszy uczniowie jego nie
 ukradli go / y powiedzieli ludowi; Po-
 65 wstał z martwych: y będzie ostatni błąd
 gorzsy niż pierwszy. ? Rzekł im Pilat:
 66 Macie straż. idźcie / strzeżcie iako w
 grobie. ? A oni śpiący / obwątłowali
 grob / zapieczetowawszy kamień / y straż
 przystawili.

ROZDZIAŁ XXVIII.

A **W** wieczor Sobotni ktory zaświ-
 ta na dzień pierwszy po Sobocie /
 przysła Maria Magdaleną / y dru-
 2 ga Maria oglądać grob. ? A oto się sta-
 3 ło wielkie drżenie ziemi. A bowiem anioł
 Pánski sstał z nieba: y przystąpiwszy
 4 odważył kamień / y siedział na nim. ? A
 było weyrzenie jego iako błyskawica: a
 5 odzienie jego iako śnieg. ? A od boiaźni
 jego stroże przestraszeni są / y sstałi się
 jakoby umarli. ? A odpowiadając anioł
 rzekł niewiastom: Nie boycie się wy.

Za: 113.

Mar: 16.

41.

Jan 20.

41.

Boć wiem iż Jezusa wkrzyżowanego szukaćcie. [?] Nie maści go tu : ábowiem powstał / iáko powiedział. Przystapćie / á ogladayćcie mieysce gdzie leżał Pan. [?] A przedko idac / powiedzćcie wczniom iego iż powstał z martwych : á oto vprzedzawas do Gálileiey. tám go wyrzycie : o tómcí wam powiedział.

[?] A wyszedşy przedko od grebu z boiaźnią y z radością wielką / bieżáły opowiedzieć wczniom iego. [?] A oto Jezus potykał sie z nimi / mowiac : Bądźcie pozdrowione. A ony przystapiwşy obłápiły nogi iego / y pokłon mu uczyniły. [?] Tedy im rzekł Jezus : Nie boycie sie : Idźcie / á oznaymćcie bráćiey moiey áby poszli do Gálileiey : tám mie wyrza. [?] A gdy ony šły / oto niektorzy z strożow przyszli do miásta / y oznaymili Arcykáplanom wşytko co sie sstało. [?] A zebrawşy sie z stárşymi / y nárádżiwşy sie / wiele powiedzayćcie; Iż wczniowie iego noca przyszedşy / ukrádlí go gdysiny my spáli. [?] A iesli sie to stároşty doniesie / my go názmowimy / á bezpiecznymi was uczynimy. [?] A oni wzíawşy pieniadze / uczyni-

nili iáko

mili iako ie nauczono. A rozniosta sie ta
powiesc miedzy Żydy / aż do dnia tego.

- 16 *? Lecz iedennasćie uczniow sli do Zaczá-
Gálileiey / ná gore gdzie im postanowil lo 116.
17 Jesus. ? A wyrzawšy go / poklon mu v-
18 czynili: á niektorzy watpili. ? A przy-
D stapiwšy Jesus / mowil im / rzekac:

- * Daná mi iest wszytká wladza ná Ian 17. a2
19 niebie y ná ziemi. ? Idac tedy nauczay- Zyd: 2. b 8
cie wszytki narody: krzeczac ie w imie Mar: 16.
20 Oycá y Syná y Duchá swietego: ? ná- 6 15.
uczaiac ie chowác wszytko com wam
przykazał. A oto ia iesiem z wami
po wszytki dni / aż do skonczes-
nia swiata. ☞

S W I E T A E
W A N G E L I A I E S V
C H R I S T V S O W A,
V V E D L V G M A R K A.
R O Z D Z I A L I.

Zac: 1.

Mala: 3.

a 1.

Isa: 40.

a 3.

Jan 1. 615.

Luk: 3. 44

Mat: 3. 41

Matt: 2.

a 5.

3. Mo: 11.

c 22.

Naczatek Ewangeliey
Jesusa Chrystusa syna Bo-
zego. ? Jako napisano jest
w Isaiasa Proroka: Oto
ja posylam aniola mego przed obliczno-
scia twoja / ktory zgotuje droge twa
przed toba. ? Glos wolaiacego napu-
szczy: Gotujcie droge Pansta / czyncie
proste scieski jego. ? Byl Jan na pus-
czy krzescac / y przepowiadaiac krzest po-
kuty na odpuszczenie grzechow. ? A wy-
chodzila do niego wsytka kraina Jude-
ska / y Jerozolimiianie wszyscy: y byli od
niego krzesceni w rzece Jordanie / spo-
wiedaiac sie grzechow swoich. ? A Jan
odziany byl sierscia wielbladza / y pa-
sem skorzanyim okolo biodr swoich: a ia-
dal farancze y miod lesny. ? A przepo-

wiadai

wiadał mowiac: Idzie za mną ten kto
ry możnięsy jest niżli ja: do którego
nog przypadłszy nie jestem godzien roz-
wieszać rzemysłá trzewikow jego. [?] Jam-
ci was krzcił woda / áleć on was będzie
krzcił Duchem świętym.

Matt: 3.

c 11.

Luk: 3 c 26

Jan 1. d 27

Dzie: 1. a

5. y 2. a 4.

y 11. c 16.

y 19 a 4.

Zac: 2.

Matt: 3.

d 14.

Luk: 3.

d 22.

Jan 1. d 32.

Matt: 4.

a 1.

Luk: 4.

a 1.

Zac: 3.

Matt: 4.

c 12.

Luk: 4.

c 14

Jan 4. f 43

Zac: 3.

Matt: 4.

c 18.

Luk: 4.

c 14

Jan 4. f 43

Zac: 3.

Matt: 4.

c 18.

[?] A stało się: w one dni przyszedł Je-
sus od Nazaretu Galilejskiego: y okrzy-
czon jest od Janá w Jordanie. [?] A ná-
B tychmiasł wystąpiwszy z wody / wyrzał
A otworzone niebiosá; y Duchá iáko go-
2 lebice sstepniacego y trwáiacego ná
3 nim. [?] A stał się głos z niebá: Tys jest
4 syn moy mily / w tobie mi się wpodobáło.
5 [?] A nátychmiasł Duch wygnał go ná pu-
6 scza. [?] A był ná puszczy czterdzieści dni /
7 y czterdzieści nocy: y był kušon od śá-
8 táná. y był z żwierzęty / á ányołowie stu-
9 żyli mu.

[?] A potym gdy Jan był wydan / przy-
szedł Jesus do Galileiey / przepowiadá-
12 iac Ewángelia Krolestwa Bożego / [?] á
13 mowiac: Iż się wypełnił czas / y przy-
14 bliżyło się Krolestwo Boże: Pokutuy-
cieś / á wierzcie Ewángeliey.

[?] A chodząc nád morzem Galilejskim /
wyrzał Symoná y Andrzejá brátá jego.

- Luk: 5. 28
 4 2. zapuszczające sieci w morze (bo byli ry-
 bitwi) ? y rzekł im Jezus: Podźcie za-
 mna / a uczynie was że będziecie rybi-
 twami ludzi. ? A natychmiast opuściv-
 sy sieci / szli za nim. ? A stamtąd odszed-
 sy małuczkę / wyrzał Jakubá Żebedeu-
 szowego y Janá bratá iego / a oni opira-
 wowáli sieci w łodzi: ? y wnet ich zawo-
 lał. A zostawivszy oycá swego Żebedeu-
 szá w łodzi z najmnikami / poszli za nim. ? A
 Matt: 4. 32
 b 13. weszli do Kapharnauma: a wnet w śa-
 Luk: 4. 33
 c 31. bąty chodząc do bożnicy / nauczał ich.
 Matt: 7. 33
 d 28. ? Zdumiewáli sie ná náukę iego. abo-
 wiem ie uczyl iáko władza máiacy / a nie
 iáko zakonni Doktorowie.
 Zac: 4. 34
 Luk: 4. 35
 c 33. ? A byl w bożnicy ich człowiek / w
 którym byl duch nieczysty: y zawołał /
 ? mówiac: Coż ty masz z námi Jezuśie
 Nazárenski? Przyszedles trácić nas? C-
 znam cie ktoś iest / on święty Boży. ? A
 zfuł go Jezus / mówiac: Milczże / a
 wymidż z człowieka. ? A potárgawiv go
 duch nieczysty / y zawołał glosẽm
 wielkim / wyszedł z niego. ? A zdumieli sie
 wszyscy: tak iż sie miedzy sobą pytáli /
 mówiac: Coż to iest? coż to za nowa
 náuka? iż z władza y duchom nieczystym
 rozkazuje /

28 roztázuie / á sa mu poslušni: ¹ A wnet
sie rozestla slawa iego po wszytkiej kra-
nie Galilejskiej.

29 ¹ A nátychmiast wysedšy z božnice /
pryšli do domu Symonoweg y Andrze-
30 iowego z Jakubem y z Janem. ² A šviele

31 nátychmiast ležala w goraczce: á
nátychmiast morili mu o nie. ³ A przy-
štapiršy podniošli ja / viawšy reke icy:

32 im. ⁴ A gdy byl wieczor gdy slonce zácho-
dziło / przynosili do niego wsytke ktorzy
33 sie žle mieli y opetane: ⁵ á wsytke mia-
34 što zbiežalo sie bylo okolo dziwi. ⁶ A w

Dzdrwił wielu ktorých rozmaíte choro-
by trapiły: á wyrzucił wiele czártow / y

35 ⁷ A ráno bázro wštawšy wysedl / y od-
šedl ná puste miejsce: y tam sie modlił.

36 ⁸ A šedl zá nim Symon / y či co przy-
37 nim byli. ⁹ A nálašy go / powiedželi

38 mu: Že cie wsytscy šuká. ¹⁰ A rzekl im:
Idžmy do blízkich wší y miasť / ábych y

39 šedl. ¹¹ A kázal w božnicách ich / y po
wsytkiej Galilei: y wyrzucal czárty.

40 ¹² A přyšedl do niego tredowáty prošac

Zac: 5.

Matt: 8.

b 14.

Luk: 4.

f 39.

Luk: 4.

g 41.

Zac: 6.

Luk: 4.

g 43.

Mat: 8. a 2.

Lu: 5. c 12.

go / y wpadłszy na Kolaną / rzekł mu: Jesli
 chceś / możesz mnie oczyszczyć. ⁴¹ A Jezus
 zmiłowałwszy się nad nim / ściagnął re-
 kę swą: y dotknąłwszy się go / rzekł mu:
 Chce / bądź oczyszczony. ⁴² A gdy to mo-
 wil / natychmiast odszedł trad od niego /
 y był oczyszczony. ⁴³ A zagroziłwszy mu / na-
 tychmiast go odprawił. ⁴⁴ y rzekł mu:
 Patrz abyś nikomu nie powiadał: ale
 idź / włóż się Arcykapłanowi: y ofiaruj
 za oczyszczenie twe to co rozkazał Moya-
 zesz na świadectwo im.
⁴⁵ Lecz on odszedłszy poczał opowia-
 dać y rozstawić tę rzecz: tak iż już po-
 tym nie mógł iawnie wnieść do miasta:
 ale był na wstroniu na miejscach pu-
 stych: a zewsząd przychodzili do niego.

R O Z D Z I A L II.

Matt: 9.

a 1.

Luk: 5.

d 13.

N Zásie przyszedł do Kapharnaum
 po ośmi dni: y usłysano że był w A-
 domu: ¹ a wnet się ich wiele zebra-
 ło / tak iż się zmieścić nie mogli ani prze-
 de drzwi: y mówił do nich słowo.
² A przysli k niemu niosąc powietrzem
 ruszonego / którego niesli czterzey. ³ A
 nie mogąc go przedeń przynieść dla rze-
 4

se / odar-

1 se / odárli dach *tam* gdzie był Pan: á prze-
 2 brawszy *potáp*, spuścili ložko / ná ktorym
 3 powietrzem rušony ležal. [?] A Jesus o-
 4 baczywszy wiäre ich / rzekł powietrzem
 5 rušonemu: Synu odpuszczone sa tobie
 6 grzechy twoie. [?] A byli *tám* niektorzy z
 7 Doktorow / siedzac y myslac w sercäch
 8 swoich: [?] Czemu ten tak mowi: blužni.
 9 Ktož grzech odpuscić može / iedno
 10 sam Bog: [?] Co wnet poznawšy Jesus
 11 duchem swym / iž tak w sobie myslili /
 12 rzekł im: Czemu to myslicie w sercäch
 13 wäšych: [?] Což láčwiey iest / rzec powie-
 14 szem rušonemu; Odpuszczone sa tobie
 15 grzechy: czyli rzec; Wstan / Weźmi lož-
 16 ko twoie y chodź: [?] A ižbyście wiedzieli
 17 iž Syn człowieczy ma moc odpuszczać
 18 grzechy ná ziemi (rzekł do rušonego po-
 19 wietrzem) [?] Tobie mowie; wstan / we-
 20 źmi ložko twe / á idź do domu twego. [?] A
 21 on nátychmiast wstał: á wstałšy lož-
 22 ko wyszedł przed wszytkimi / tak iž sie w-
 23 šyscy zdumieli / y chwalili Boga / mo-
 24 wiac: Jžsmy nigdy tak nie widáli.
 25 [?] A wyszedł zá sie do morzá: á wsytka Zacza-
 26 rzeša przychodžila ku niemu / y náuczał lo 8.
 27 ie. [?] A mimo idac / wyrzal Lewiego *syná*

Iob 14.

a 4.

Iša: 43.

d 25.

Matt: 9. Alpheusoweg siedzacego ná cle: y rzekl
 a 9. mu; Podz za mna. A wstawsy / sedl za
 Luk: 5. nim. [?] A estalo sie: gdy siedzial v stole 15
 e 27. w domu iego / wiele celnikow y grzesni-
 kow wespolek siedzieli z Iesusem y z w-
 czniami iego. Bo ich wiele bylo ktorzy
 y chodzili za nim. [?] A widzac Doktoro 16
 wie y Pharyseusowie iz iadl z celniki y z
 grzesniki / mowili wczniom iego: Cemu
 z celniki y z grzesniki ie y pje mistrz
 1. Tim: 1. wasz: [?] Co wstawosy Iesus rzekl im: 17
 e 15. Zdrowi nie potrzebuja lekarsa: ale ci C
 Matt: 9. ktorzy sie zle maja. Abowiem nie przy-
 b 13. sedlem wzywac sprawiedliwych / ale
 Luk: 5. f 32. grzesnych.
 Zacza- [?] A wczniowie Janowi y Pharyseyscy 17
 lo 9. poscili: y przysli / y mowili mu: Cemu z
 wczniowie Janowi y Pharyseyscy po-
 scza: a twoi wczniowie nie poscza: [?] A 19
 rzekl im Iesus: Izali moga towarzysze
 god malzenskich poscic / po ki z nimi iest
 oblubieniec? Jako dlugo z soba oblub-
 Matt: 9. biencá maja / nie moga poscic. [?] Alec 20
 b 15. przyida dni gdy od nich odiyty bedzie o-
 Luk: 5. g 35. blubieniec: a tedy beda poscic w one
 dni. [?] Zaden nie przyzywá lity sukna 21
 grubego do starey sáty: bo inaczey / ona

22 **D**ruká nowa wymuie z stárey sáty / y by-
wa wietše zdárcie. ⁷ A žádnem nie leie

Winá nowego w stáre státki: bo ináczey/
wino rozsadza státki / y rozleie sie wino/
á státki sie zepsuia. Ale wino nowe ma
być wlewáne w státki nowe.

23 ⁷ A estálo sie potym gdy Pan przecho-
dził w sáбаты przez zboža / á wczniowie
iego poczei isc w droge y rwáć kłosy.

24 ⁷ A Pháryseusowie mu mowili: Wey/
25 coć czynia w sáбаты co sie nie godzi? ⁷ A

on im powiedział: Zásće nigdy nie czy-
táli co uczynil Dawid / gdy potrzebo-
26 wał á láknal sam y ci co z nim byli? ⁷ iá-

ko wšedł do domu Božego zá Abiáthá-
rá Arcykáplaná / y iadł chleb pokládny/
ktorego sie nie godziło iesc iedno kápla-

27 nom: y dawał tym ktorzy z nim byli? ⁷ A
mowil im: Szábátci uczynion iest dla
człowieká: á nie człowiek dla sábatu.

28 ⁷ A tak Syn człowieczy iest pánem tež
y sábatu.

Zaczą-
lo 10.

Matt: 12.

a 1.

Luk: 6.

a 1.

1. Krol: 21.

b 6.

2. Mo: 29.

c 33.

3. Mo: 8.

f 31. y 24.

b 9.

ROZDZIAŁ III.

1 **A** Wšedł zásie do Božnice: á tam
2 byl człowiek máiacy reke vschla.
⁷ A podstrzegáli go iesliby w sá-

Matt: 12.

a 9.

Luk: 6.

a 6.

h v

báty v

báty vzdrowiał: aby go oskarżyli. ¹ y
 rzekł człowiekowi mającemu rękę wś-
 chła: Powstań w posrzedek. ² A rzekł
 im: Godzili się w szabaty dobrze czynić/
 czyli źle? człowieka zdrowić / czyli za-
 bić? A oni milczeli. ³ A porzawszy po-
 nich z gniewem / zaśmuciwszy się dla sła-
 poty serca ich / rzekł człowiekowi: Wy-
 ciagni rękę twą. A wyciągnął: y przy-
 wroconta mu iest ręką.

Zaczá-
 lo II.

Matr: 12.

b 14.

Ian 10.

g 39.

⁴ A wyszedłszy Pharyseusowie / czynili
 natychmiast także z Herodyanym przeci-
 wko iemu iakoby go strącili. ⁵ A Jezus
 z uczniami swymi wszedł do morza: a
 wielką rzęsą z Galileiey y z Judskiey zie-
 mie ślą za nim: ⁶ y z Jerusálem y z Jdu-
 meiey / y z za Jordania / y tych wielkie B-
 mnostwo co około Tyru y Sydonu / sty-
 śac o tym co czynił / przyszli do niego. ⁷ A
 rzekł uczniom swym aby miał łódkę po-
 gotowiu dla rzęsy / aby go nie ciśneli.
⁸ Abowiem wiele ich zdrowiał / tak iż
 się nań ciśneli aby się go dotykali ile ich
 miało iakie niemocy. ⁹ A duchowie nieczy-
 ści / gdy go záprzeli / wpadali przed nim: y
 wołali mówiac: Tyś iest Syn Boży. ¹⁰ A
 bázno im groził aby go nie wyiawiali.

A wyszedłszy

- 13 [?] A wsędzsy ná gore wezwał do siebie Zacz-
 14 [?] A posłanowił dwunásćie áby byli z ktorých sam chciał: á przysli k niemu. ^{lo 12.}
 15 nim: á izby ie posłał przepowíadác. [?] A ^{a 1.}
 16 [?] C dał im moc v zdawíania niemocy / y wy- ^{Luk: 6.}
 17 [?] ganiánia czártow. [?] A dał Symonowi ^{b 13. y 9.}
 18 [?] imie Piotr. [?] A Jáku bá Žebedeufow- ^{a 1.}
 19 [?] go / y Janá bratá Jáku bowego: y dał im ^{Nížey 6.}
 20 [?] imioná Boánerges / to iest / synowie ^{a 7.}
 21 [?] gromu. [?] y Andžeciá y Philippá / y Bár-
 22 [?] tlonieciá y Máttھےusá / y Tomášá y Já-
 23 [?] kubá Alpheufowego / y Thádeusá y
 24 [?] Symoná Kanánecyzká / [?] y Judášá
 25 [?] Iskárjotá ktorý go též wydal.
- 20 [?] A przysli do domu: y zbieglá sie z ásie ^{Zacza-}
 21 [?] rzesa / ták iz nie mogli y brác pokármu. ^{lo 13.}
 22 [?] A gdy to wstýpeli iego powínowáci /
 23 [?] wysli áby go poimáli. bo mówili / iz od-
 24 [?] sedł od rozumu. [?] A Doktorowie ktorzy
 25 [?] byli przysli z Jerusálem / mówili; iz ma ^{Matt: 9.}
 26 [?] Beelzebubá: á iz moca kšiažeciá czár- ^{d 34. y 12.}
 27 [?] towstkiego czártý wygania. [?] A wezwa- ^{b 24.}
 28 [?] Dwšy ich / mówił ku nim w przypowies- ^{Luk: 11.}
 29 [?] ciách: Jákož może šátan šátaná wy- ^{b 15.}
 30 [?] ganiác? [?] y Krolestwo iesliby przeciw so-
 31 [?] bie było rozdzielone / nie może sie ošćac
 32 [?] Krolestwo ono. [?] A dom iesliby przeciw

sobie był rozdzielon / nie może sie ostać
on dom. ¹ A sáatan iesliby sam przeciw 26
sobie powstał / rozdzielon iest / y nie be-
dzie sie mógł ostać / ále ma koniec. ² Nie 27
możec żaden sprzetu mocarzowego ws-
iedszy w dom splondrować / iesliby pier-
wey mocarzá *onego* nie związał / á tam
dopiero dom iego splondruie.

Zaczá- ³ Zaprawdę powiádam wam / że wszy- 28
lo 14. tkie grzechy beda odpuszczone synom lu-
Matt: 12. dzkim / y bluźnierstwa ktorymbykol-
c 31. wiek bluźnili. ⁴ ále ktobykolwiek bluź- 29
Luk: 12. nił przeciw Duchowi świętemu / nie ma
b 10. odpuszczenia ná wieki / ále będzie wi-
1. Jan 5. nien grzechu wiecznego. ⁵ Jż mówili; 30
d 16. ma ducha nieczystego. ⁶ A przysli mátká 31
Matt: 12. y brácia iego: á stoiac przed domem po-
c 46. stáli do niego rozrywáiac go: ⁷ á rzeka 32
Luk: 8. siedziála okolo niego: y powiedziano
c 19. mu; Oto mátká twojá y brácia twoi
przed domem cie szukaia. ⁸ A odpowie 33
dział im / mówiac: Ktoż iest mátká mo-
iá y brácia moi? ⁹ A poyrzawszy ná ty 34
ktorzy kolo niego siedzieli / rzekl: Oto
mátká mojá y brácia moi. ¹⁰ Albowiem 35
ktoby czynił wola Bożá / ten iest brát
moy y siostrá mojá y mátká mojá.

R O Z D Z I A L IIII.

- 1 **M** Poczał zaśie wczyc przy morzu: Zaczá-
 A y zebrała sie do niego rzęsa wiel- lo 15.
 ka/ ták iż on wśedłszy do łodzi sie- Matt: 13.
 dział ná morzu/ á wśytká rzęsa była przy a 1.
 2 morzu ná ziemi. ? A náuczal ich wiele Luk: 8.
 3 rzeczy w przypowieściach/ y mówił im w a 4.
 4 náuce swoiey: ? Sluchaycie; Oto / roz-
 5 siewcá wyszedł síać. ? A gdy síał/ iedno
 6 pádło podle drogi / á ptacy powietrzní
 7 przyšli y poiedli ie. ? A drugie pádło ná
 8 opoczyste *mieyscá*, gdzie nie miało wiele
 9 ziemi: y nátychmiast wśflo/ przeto iż nie
 10 miało głąbokiey ziemi: ? á gdy stónce
 11 wśflo/ wygorzáło: á przeto iż nie miało
 12 korzenia/ wśchło. ? A drugie pádło w ciera-
 13 nie: á wśflo ciernie / y záduśiło ie / y nie
 14 dáło owocu. ? A drugie wpádło ná ziera-
 15 mie dobra: y dáło owoc wśchodzacy y
 16 rostacy: á iedno przyniosło trzydziści/
 17 drugie śesćdziesiąt/ trzecie zaśie sto. ? A
 18 mówił: Kto ma wśy tu sluchániu nie-
 19 chay slucha.
 20 ? A gdy sam był osobno / pytáli go či Zaczá-
 co przy nim byli dwánaście o *tey* przypo- lo 16.
 21 wieści. ? A mówił im: Wamci dano po-
 B znác táiemnice Królestwá Bożego: ále

tym kto

Iſa: 6.

c 9.

Matt: 13.

b 14.

Luk: 8.

b 10.

Ian 12.

f 40.

Dzie: 26.

f 26.

Rzym: 11.

b 8.

1. Tim: 6.

c 17.

tym ktorzy ná stronie są / wſytko bywa
 w przypowieſciách: ? aby pátrzac pá 12
 trzyli / á nie widzieli: á ſlyſac ſlyſeli / á
 nie zrozumieli: by ſie kiedy nie návroci-
 li / á byſy im odpuſzczone grzechy. ? A 13
 rzekl im: Nie rozumiecie tey przypowie-
 ſci: ? á iákož zrozumiecie wſytkie przy-
 powieſci: ? Rozſiewcá on / ſłowo ſieie. 14
 ? A ci ſa ktorzy podle drogi: gódie ſie roz- 15
 ſiewa ſłowo / á gdy wſtyſa / nátychmiáſt
 przychodzi ſátan / á wybiera ſłowo wſia- 16
 ne w ſercá ich. ? Táržec y ci ſa co ná o-
 poczyſtych mieyſcách ſa poſiani: ktorzy
 gdy wſtyſa ſłowo / nátychmiáſt ie z rado-
 ſciá przyimú: ? á nie máia korzenia 17
 w ſobie / ále ſa doczeſnymi: potym gdy
 przydzie wciſnienie y przeſládowanie
 dla ſłowá / nátychmiáſt ſie gorſa. ? A dru- 18
 dzy ſa ktorzy miedzy ciernie ſa poſiani:
 ci ſa ktorzy ſłowá ſłucháia / ? á pieczo- 19
 wánia ſwiátá / y omamienie bogactw / y
 chciwoſci innych rzeczy / wſedſzy zádu-
 ſáia ſłowo / y bywa bez pożytku. ? A ci ſa 20
 ktorzy ná dobra ziemié ſa poſiani; kto-
 rzy ſłucháia ſłowá y przyimú ie, y przy-
 noſia owoc / iedno trzydzieſtny / drugie 21
 ſeſćdzieſiatny / á drugie ſetny. ? A mo- C

wił im:

- wil im: Izali świece przynosa aby ia
 stawiano pod korcem / albo pod łozem?
 22 zaż nie przeto aby była na świeczniku po
 stawiona? ? Abowiemci nic nie iest taie
 23 mneg coby sie obiarwić nie mialo: ani by
 wa zakryto / ale izby naitasnia wyslo. ? Je
 24 si kto vsy ma ku sluchaniu niech slucha.
 ? A mowil im: Obaczcieś czego slu
 chacie. Jaka miara mierzycie / bedzie
 25 wam odmierzono: y bedzie wam przy
 dano. ? Abowiem kto ma / bedzie mu da
 26 niego. ? y mowil: Takci iest krolestwo
 27 Boze / iako gdyby czlowiek wrzucil na
 sienie w ziemie / ? a spalby y wstawal w
 28 y rosto gdy on niewie. ? Boć ziemia sa
 ma z siebie owoc rodzi. naprzod trawe /
 29 potem klos / a potem pelne ziarno w klo
 30 ści sierp / bo żniwo przyšlo. ? A mowil:
 Komuż podobnym uczynimy krolestwo
 31 Boze: albo ktoremu podobienstwu przy
 rownamy ie? ? Jako ziarno gorczyczne:
 32 D ktore gdy sieia w ziemie / mnieysze iest ze
 wsskiego nasienia ktore iest na ziemi:
 a gdy bedzie wsiane / wschodzi / y bywa
 wietse

Matt: 5.

b 15.

Lu: 8. c 26

y 11. c 33.

Matt: 10.

c 26.

Lu: 8. c 17.

Zacza

10 17.

Matt: 7.

a 2.

Luk: 6.

f 38.

Matt: 13.

b 12. y 25.

c 29.

Lu: 8. c 15

y 19. d 26.

Matt: 13.

d 31.

Luk: 13.

d 19.

Matt: 13.

c 34.

Zaczá-
lo 18.

Matt: 8.

d 23.

Luk: 8.

c 22.

wietrze nád wšytkie žiold: y czyni gále-
zie wielkie / ták iž pod čieniem iego mo-
ga mieřtác ptacy powietrzni. [?] A wiela ³³
tátoowych przypowieřci mowił do nich
řlowo / iáko mogli řluchác: [?] á oprocz ³⁴
přypowieřci nie mowił im. wřátže včy-
niom ťwaim ořobno wřytko wřkládal.

[?] A mowił im w onže džen / gdy iuž ³⁵
był wieczor: Přepřawmy řie ná druga
řtrone. [?] A opuřciwř řzeřa / wřieli go ³⁶
ták iáko byl w łodži: á ine łodži byly z
nim. [?] y eřtála řie narwáľnoř wielka ³⁷
wiátru / y biły wály wielce ná łodž; ták
iž řie łodž nápelňiála. [?] A on byl ná zá- ³⁸
džie łodži řpiac ná weřgłowku: y obu-
džili go / y mowili mu: Náuczycielu / nie-
dbař ty iž giniemy? [?] A ocuřiwř řie zá- ³⁹
grožil wiátru / y řzekł morzu; Mřlcz/
zámřłni. A přeřtal wiátr: á řtála řie
čifa wielka. [?] A řzekł im: Čemu řeřcie ⁴⁰
ták boiáźliwi? ieřčeř nie mácie wiáry?
[?] A přeřekli řie bárzo: y mowili ieden řu ⁴¹
drugiemu: Ktož wřdy ten ieř / že y
wiátr y morze řa mu pořluřne?

Zaczá-
lo 18.

Matt: 8.

d 28.

ROZDZIAŁ V.

M Přyřli ná druga řtrone morřa / ¹ A
do řráiny Ģeráženčyřow. [?] A ²

gdy on

gdy on wychodził z łodzi / natychmiast
 mu zabiegał z grobowo człowieka w du-
 chu nieczystym / który miał mieszkanie
 w grobiech. a nie mógł go już nikt y lán-
 cuchami zwiazać: przeto iż często be-
 dac petami y lánecuchami wiązany / lán-
 cuchy rozrywał y petá łamał. y nie mógł
 go żaden okrocić. a zawżdy we dnie y
 w nocy wołał w grobiech y w górach / a
 tłukł sie sam kánienimi. A wyrzawszy
 Jესusá z daleká / przybieżały poślonał sie
 mu: a wołaiac głosem wielkim / mo-
 wił: Coż ty zemna masz Jესusie Synu
 Boga nawyższego: poprzyśiegam cie
 przez Boga abyś mie nie meczył. Abo
 wiem mu mówił: Wynidź ducha nieczy-
 sty z człowieka. A zopytał go; Co za
 imie masz: A on mu powiedział: Imie
 mi Woysko: abowiem nas jest wiele. A
 prosił go bárzo / aby ich nie wyganiał z
 oney kráiny. A było tam przy gorze wiel-
 kie stádo wieprzow ná pasy. A prosił
 B go czárci / mówiac: Pusc nas w wie-
 prze / abyśmy w nie weszli. A natych-
 miast im dopuścił Jესus. A wyszedszy
 duchowie nieczysći / weszli w wieprze:
 y wpádło ono stádo wielkim pedem z

Luk: 8.

d 26.

Matt: 8.

d 30.

Luk: 8.

d 32.

przykła w morze / około dwu tysięcy /
 y potoneli w morzu. ¹⁴ A którzy ie päsli /
 zuciękali / y oznaymili to w mieściech y
 po wsiách. A wysli aby ocladali to co
 sie sstało. ¹⁵ A przyšli do Jესusa y wyrzeli
 onego który był opetany / siedzącego / o-
 bleczonego / y z dobrym baczeniem : y bali
 sie. ¹⁶ A ci którzy to widzieli / opowiedzie-
 li im / iáko sie przydało onemu opetane-

Luk: 8. mu / y o wieprzách. ¹⁷ A pocze-
 d 36. li go prosić / aby wyszedł z gránie ich. ¹⁸ A gdy w-
 Dzie: 16. stąpił w łódź / prosił go on co był opetá-
 8 39. nym / aby był przy nim. ¹⁹ Lecz go nie

przypuścił / ále mu rzekł: Idź do domu
 twoiego do swych / á oznaymi im iáko
 wielkie rzeczy Pan uczynił y zlitował sie
 nád toba. ²⁰ A odszedł / y począł sławić
 w Dekápolu / iáko wielkie rzeczy z nim
 uczynił Jესus : á wszyscy sie dziwowali.

Zaczá: ²¹ A gdy sie zás Jესus przeprawił w łó-
 lo 20. dzi ná druga stronę / zebrała sie do nie- C
 go wielka rzesza / á on był nád morzem.

Matt: 9. ²² A przyšedł ieden z Arcybożniczych
 c 18. imieniem Jair : á wyżrzawszy go / padł v-

Luk: 8. nogiego : ²³ y prosił go wielce / mowiac :
 f 42. Jż córká mojá kona / Podź / wlož ná nie
 rękę / żeby ozdrowiała y żywá zosłała.

A šedł.

- 24¹ A sedl z nim: á za nim síla wielka rze-
 25 śa / y ściśkali go. ^{3. Mo: 15.} A niewiasta ktora ^{d 24.}
 miała płymienie krwi dwanaście lat /
 26² y wiele była wcierpiała od wiela lek- ^{Matt: 9.}
 27 rzom / á wšytko swe náložyla była / á nic ^{c 20.}
 iey nie pomogło / ořešem sie iey tym wie- ^{Luk: 8.}
 28 cey pogarskało: ^{f 43.} A wšyshawšy o Jესusie /
 przysła z tylu miedzy rześa / y doeknela
 29 sie śáty iego. [?] Bo mowila: Jż iesli sie
 30 tylko tře śáty iego / bede zdrowa. [?] A
 nátychmaśt wyschło źródło krwi iey:
 y poczuła ná čiele iż iest vdzrowiona od
 31 oney choroby. [?] A poznawšy wnet Je-
 32 sus w sobie moc ktora od niego wysła /
 obroćawšy sie do rześy / rzekł: Kto sie
 33 dotknał śat moich? [?] A weźmiorie iego
 D mowili mu: Widziś rześa čijnaca čie /
 34 á mowiś; Kto sie mnie dotknał: [?] A o-
 beyrzał sie aby obaczyl one ktora to w-
 35 czynila. [?] A niewiasta boiac sie y drżac /
 wiedzac co sie iey przydało: przysła y w-
 36 padła przed nim / á powiedziała mu w-
 37 śetke prawde. [?] A on iey rzekł: Córko /
 38 wiara twoia vdzrowila čie: idźże w po- ^{Luk: 7.}
 39 łow / á bądź zdrowa od choroby twoiej. ^{f 50.}
 40 [?] A gdy on iefcze mowil / przysli od Ar- ^{Zac: 21.}
 41 cyboźniczego / mowiac: Jż córka two- ^{Luk: 8.}
 42 ja vmara. ^{g 42.}

iá vmárlá: czemuż ieszcze trudziś w łau-
 czyciela? [?] A Jęsus wstępiawszy słowa ³⁶
 ktore powiádano / rzekł Arcybożnicze-
 mu: Nie boy się; wierz tylko. [?] A nie do- ³⁷
 puścił żadnemu chodzić zą soba / iedno
 Piotrowi y Jákubowi y Janowi brátu
 Jákubowemu. [?] A przyszedłszy w dom ³⁸
 Arcybożniczego / wyrzał zgiełk / y plácz ³⁹
 ce / y bázro ryczace. [?] y wśedłszy / rzekł im: ³⁹
 Przecz zgiełk czynicie y pláczecie? dzie-
 weczka tá nie vmárlá / ále spi. [?] A śmia- ⁴⁰
 li się z niego. A on wygnawszy wśrętki /
 wziął oycá y mátkę dzieweczki / y oiny
 ktorzy przy nim byli: y wśfli tam gdzie
 dzieweczka leżała [?] A wiarłszy rękę dzie- ⁴¹
 weczki / rzekł iey: Tábita kumi: co iest /
 wśłożyłszy / Pánienko (tobie morwie)
 wśstań. [?] A nátychmiast pánienka wśsta- ⁴²
 ła: y chodziła. á była we dwunásć le-
 ciech. y zdumieli się zdumieniem wielkim.
[?] A zázkażal im wielce áby tego żaden nie ⁴³
 wiedział: y kazał iey dáć iesć.

Matt: 9.
 c 24.

Dnie: 9.
 g 40.

Zacz-
 ło 22.
 Matt: 13.
 g 54.

ROZDZIAŁ VI.

A Wyśedłszy stámtad / przysedł do
 oyczyny swey: á zą nim śli wcz-
 niowieiego. [?] A gdy było w śá-
 2

bát poczał

bát počzał w bożnicy nauczać: á wiele
 ich słuchając zdumiewáli sie náuce ies
 go mówiac: Skądże temu to wszystko?
 á co to za mądrość ktora mu jest daná /
 y takie cuda ktore sie dzieia przez rece ies
 go? Izali ten nie jest cieslá / syn Má-
 riey / brát Jákurow y Iosephow y Judá-
 sow y Symonow: ázaż y tu v nas nie
 máś siostr iego: y gorzeli sie z niego.
 A Iesus im mówił: Iz Prorok nie jest
 beze czci / chyba w oyczyźnie swoiey / y w
 domu swoim / á miedzy krewnymi swo-
 mi. A nie mógł tam uczynić żadnego
 cudu: iedno máło chorych kładac ná nie-
 rece vzdrowił: á dziwował sie dla nie-
 dowiárstwa ich: y chodził po miastecz-
 kách okolicznych nauczać.
 A wezwał dwunásćie: y počzał ie-
 po dwu rozsyłać: y dał im moc nad du-
 chy nieczystymi. A rozkazał im aby nie
 B ná droge nie bráli iedno tylko laske: ani
 táisry / ani chleba / ani pientedzy w trzo-
 sie: ále aby sie obuli w trzewiki / á nie
 obłoczyli dwu sukien. A mówił im:
 Gdziekolwiek wnidziecie do domu: tam
 mieszkajcie aż stamtad wynidziecie. A
 ktorzybykolwiek was nie przyjmowali /

Luk: 4.

b 16.

Iain: 4.

f 44.

Iain: 6.

c 42.

Matt: 13.

g 57.

Luk: 4.

d 24.

Iain: 4.

f 44.

Matt: 9.

d 35.

Luk: 13.

d 22.

Zac: 23.

Matt: 10.

a 1.

Wyt: 3.

b 14.

Lu: 9. a 1.

Dzie: 12.

b 8.

Matt: 10.

b 14.

Lu: 9. a 5.

Dnie: 13. ^a 1. ^b 6. ^c 14. ^d 19. ^e 21. ^f 23. ^g 25. ^h 27. ⁱ 29. ^j 31. ^k 33. ^l 35. ^m 37. ⁿ 39. ^o 41. ^p 43. ^q 45. ^r 47. ^s 49. ^t 51. ^u 53. ^v 55. ^w 57. ^x 59. ^y 61. ^z 63. ^{aa} 65. ^{ab} 67. ^{ac} 69. ^{ad} 71. ^{ae} 73. ^{af} 75. ^{ag} 77. ^{ah} 79. ^{ai} 81. ^{aj} 83. ^{ak} 85. ^{al} 87. ^{am} 89. ^{an} 91. ^{ao} 93. ^{ap} 95. ^{aq} 97. ^{ar} 99. ^{as} 101. ^{at} 103. ^{au} 105. ^{av} 107. ^{aw} 109. ^{ax} 111. ^{ay} 113. ^{az} 115. ^{ba} 117. ^{bb} 119. ^{bc} 121. ^{bd} 123. ^{be} 125. ^{bf} 127. ^{bg} 129. ^{bh} 131. ^{bi} 133. ^{bj} 135. ^{bk} 137. ^{bl} 139. ^{bm} 141. ^{bn} 143. ^{bo} 145. ^{bp} 147. ^{bq} 149. ^{br} 151. ^{bs} 153. ^{bt} 155. ^{bu} 157. ^{bv} 159. ^{bw} 161. ^{bx} 163. ^{by} 165. ^{bz} 167. ^{ca} 169. ^{cb} 171. ^{cc} 173. ^{cd} 175. ^{ce} 177. ^{cf} 179. ^{cg} 181. ^{ch} 183. ^{ci} 185. ^{cj} 187. ^{ck} 189. ^{cl} 191. ^{cm} 193. ^{cn} 195. ^{co} 197. ^{cp} 199. ^{cq} 201. ^{cr} 203. ^{cs} 205. ^{ct} 207. ^{cu} 209. ^{cv} 211. ^{cw} 213. ^{cx} 215. ^{cy} 217. ^{cz} 219. ^{da} 221. ^{db} 223. ^{dc} 225. ^{dd} 227. ^{de} 229. ^{df} 231. ^{dg} 233. ^{dh} 235. ^{di} 237. ^{dj} 239. ^{dk} 241. ^{dl} 243. ^{dm} 245. ^{dn} 247. ^{do} 249. ^{dp} 251. ^{dq} 253. ^{dr} 255. ^{ds} 257. ^{dt} 259. ^{du} 261. ^{dv} 263. ^{dw} 265. ^{dx} 267. ^{dy} 269. ^{dz} 271. ^{ea} 273. ^{eb} 275. ^{ec} 277. ^{ed} 279. ^{ee} 281. ^{ef} 283. ^{eg} 285. ^{eh} 287. ^{ei} 289. ^{ej} 291. ^{ek} 293. ^{el} 295. ^{em} 297. ^{en} 299. ^{eo} 301. ^{ep} 303. ^{eq} 305. ^{er} 307. ^{es} 309. ^{et} 311. ^{eu} 313. ^{ev} 315. ^{ew} 317. ^{ex} 319. ^{ey} 321. ^{ez} 323. ^{fa} 325. ^{fb} 327. ^{fc} 329. ^{fd} 331. ^{fe} 333. ^{ff} 335. ^{fg} 337. ^{fh} 339. ^{fi} 341. ^{fj} 343. ^{fk} 345. ^{fl} 347. ^{fm} 349. ^{fn} 351. ^{fo} 353. ^{fp} 355. ^{fq} 357. ^{fr} 359. ^{fs} 361. ^{ft} 363. ^{fu} 365. ^{fv} 367. ^{fw} 369. ^{fx} 371. ^{fy} 373. ^{fz} 375. ^{ga} 377. ^{gb} 379. ^{gc} 381. ^{gd} 383. ^{ge} 385. ^{gf} 387. ^{gg} 389. ^{gh} 391. ^{gi} 393. ^{gj} 395. ^{gk} 397. ^{gl} 399. ^{gm} 401. ^{gn} 403. ^{go} 405. ^{gp} 407. ^{gq} 409. ^{gr} 411. ^{gs} 413. ^{gt} 415. ^{gu} 417. ^{gv} 419. ^{gw} 421. ^{gx} 423. ^{gy} 425. ^{gz} 427. ^{ha} 429. ^{hb} 431. ^{hc} 433. ^{hd} 435. ^{he} 437. ^{hf} 439. ^{hg} 441. ^{hh} 443. ^{hi} 445. ^{hj} 447. ^{hk} 449. ^{hl} 451. ^{hm} 453. ^{hn} 455. ^{ho} 457. ^{hp} 459. ^{hq} 461. ^{hr} 463. ^{hs} 465. ^{ht} 467. ^{hu} 469. ^{hv} 471. ^{hw} 473. ^{hx} 475. ^{hy} 477. ^{hz} 479. ^{ia} 481. ^{ib} 483. ^{ic} 485. ^{id} 487. ^{ie} 489. ^{if} 491. ^{ig} 493. ^{ih} 495. ⁱⁱ 497. ^{ij} 499. ^{ik} 501. ^{il} 503. ^{im} 505. ⁱⁿ 507. ^{io} 509. ^{ip} 511. ^{iq} 513. ^{ir} 515. ^{is} 517. ^{it} 519. ^{iu} 521. ^{iv} 523. ^{iw} 525. ^{ix} 527. ^{iy} 529. ^{iz} 531. ^{ja} 533. ^{jb} 535. ^{jc} 537. ^{jd} 539. ^{je} 541. ^{jf} 543. ^{jj} 545. ^{jk} 547. ^{jl} 549. ^{jm} 551. ^{jn} 553. ^{jo} 555. ^{jp} 557. ^{jq} 559. ^{jr} 561. ^{js} 563. ^{jt} 565. ^{ju} 567. ^{jv} 569. ^{jw} 571. ^{jx} 573. ^{ky} 575. ^{kz} 577. ^{la} 579. ^{lb} 581. ^{lc} 583. ^{ld} 585. ^{le} 587. ^{lf} 589. ^{lg} 591. ^{lh} 593. ^{li} 595. ^{lj} 597. ^{lk} 599. ^{lm} 601. ^{ln} 603. ^{lo} 605. ^{lp} 607. ^{lq} 609. ^{lr} 611. ^{ls} 613. ^{lt} 615. ^{lu} 617. ^{lv} 619. ^{lw} 621. ^{lx} 623. ^{ly} 625. ^{lz} 627. ^{ma} 629. ^{mb} 631. ^{mc} 633. ^{md} 635. ^{me} 637. ^{mf} 639. ^{mg} 641. ^{mh} 643. ^{mi} 645. ^{mj} 647. ^{mk} 649. ^{ml} 651. ^{mn} 653. ^{mo} 655. ^{mp} 657. ^{mq} 659. ^{mr} 661. ^{ms} 663. ^{mt} 665. ^{mu} 667. ^{mv} 669. ^{mw} 671. ^{mx} 673. ^{my} 675. ^{mz} 677. ^{na} 679. ^{nb} 681. ^{nc} 683. nd 685. ^{ne} 687. ^{nf} 689. ^{ng} 691. ^{nh} 693. ⁿⁱ 695. ^{nj} 697. ^{nk} 699. ^{nl} 701. ^{no} 703. ^{np} 705. ^{nq} 707. ^{nr} 709. ^{ns} 711. ^{nt} 713. ^{nu} 715. ^{nv} 717. ^{nw} 719. ^{nx} 721. ^{ny} 723. ^{nz} 725. ^{oa} 727. ^{ob} 729. ^{oc} 731. ^{od} 733. ^{oe} 735. ^{of} 737. ^{og} 739. ^{oh} 741. ^{oi} 743. ^{oj} 745. ^{ok} 747. ^{ol} 749. ^{om} 751. ^{on} 753. ^{oo} 755. ^{op} 757. ^{oq} 759. ^{or} 761. ^{os} 763. ^{ot} 765. ^{ou} 767. ^{ov} 769. ^{ow} 771. ^{ox} 773. ^{oy} 775. ^{oz} 777. ^{pa} 779. ^{pb} 781. ^{pc} 783. ^{pd} 785. ^{pe} 787. ^{pf} 789. ^{pg} 791. ^{ph} 793. ^{pi} 795. ^{pj} 797. ^{pk} 799. ^{pl} 801. ^{pn} 803. ^{po} 805. ^{pp} 807. ^{pq} 809. ^{pr} 811. ^{ps} 813. ^{pt} 815. ^{pu} 817. ^{pv} 819. ^{pw} 821. ^{px} 823. ^{py} 825. ^{pz} 827. ^{qa} 829. ^{qb} 831. ^{qc} 833. ^{qd} 835. ^{qe} 837. ^{qf} 839. ^{qg} 841. ^{qh} 843. ^{qi} 845. ^{qj} 847. ^{qk} 849. ^{ql} 851. ^{qn} 853. ^{qo} 855. ^{qp} 857. ^{qq} 859. ^{qr} 861. ^{qs} 863. ^{qt} 865. ^{qu} 867. ^{qv} 869. ^{qw} 871. ^{qx} 873. ^{qy} 875. ^{qz} 877. ^{ra} 879. ^{rb} 881. ^{rc} 883. rd 885. ^{re} 887. ^{rf} 889. ^{rg} 891. ^{rh} 893. ^{ri} 895. ^{rj} 897. ^{rk} 899. ^{rl} 901. ^{rn} 903. ^{ro} 905. ^{rp} 907. ^{rq} 909. ^{rr} 911. ^{rs} 913. ^{rt} 915. ^{ru} 917. ^{rv} 919. ^{rw} 921. ^{rx} 923. ^{ry} 925. ^{rz} 927. ^{sa} 929. ^{sb} 931. ^{sc} 933. ^{sd} 935. ^{se} 937. ^{sf} 939. ^{sg} 941. ^{sh} 943. ^{si} 945. ^{sj} 947. ^{sk} 949. ^{sl} 951. ^{sn} 953. ^{so} 955. ^{sp} 957. ^{sq} 959. ^{sr} 961. ^{ss} 963. st 965. ^{su} 967. ^{sv} 969. ^{sw} 971. ^{sx} 973. ^{sy} 975. ^{sz} 977. ^{ta} 979. ^{tb} 981. ^{tc} 983. ^{td} 985. ^{te} 987. ^{tf} 989. ^{tg} 991. th 993. ^{ti} 995. ^{tj} 997. ^{tk} 999. ^{tl} 1001. ^{tn} 1003. ^{to} 1005. ^{tp} 1007. ^{tq} 1009. ^{tr} 1011. ^{ts} 1013. ^{tt} 1015. ^{tu} 1017. ^{tv} 1019. ^{tw} 1021. ^{tx} 1023. ^{ty} 1025. ^{tz} 1027. ^{ua} 1029. ^{ub} 1031. ^{uc} 1033. ^{ud} 1035. ^{ue} 1037. ^{uf} 1039. ^{ug} 1041. ^{uh} 1043. ^{ui} 1045. ^{uj} 1047. ^{uk} 1049. ^{ul} 1051. ^{un} 1053. ^{uo} 1055. ^{up} 1057. ^{uq} 1059. ^{ur} 1061. ^{us} 1063. ^{ut} 1065. ^{uu} 1067. ^{uv} 1069. ^{uw} 1071. ^{ux} 1073. ^{uy} 1075. ^{uz} 1077. ^{va} 1079. ^{vb} 1081. ^{vc} 1083. ^{vd} 1085. ^{ve} 1087. ^{vf} 1089. ^{vg} 1091. ^{vh} 1093. ^{vi} 1095. ^{vj} 1097. ^{vk} 1099. ^{vl} 1101. ^{vn} 1103. ^{vo} 1105. ^{vp} 1107. ^{vq} 1109. ^{vr} 1111. ^{vs} 1113. ^{vt} 1115. ^{vu} 1117. ^{vv} 1119. ^{vw} 1121. ^{vx} 1123. ^{vy} 1125. ^{vz} 1127. ^{wa} 1129. ^{wb} 1131. ^{wc} 1133. ^{wd} 1135. ^{we} 1137. ^{wf} 1139. ^{wg} 1141. ^{wh} 1143. ^{wi} 1145. ^{wj} 1147. ^{wk} 1149. ^{wl} 1151. ^{wn} 1153. ^{wo} 1155. ^{wp} 1157. ^{wq} 1159. ^{wr} 1161. ^{ws} 1163. ^{wt} 1165. ^{wu} 1167. ^{wv} 1169. ^{ww} 1171. ^{wx} 1173. ^{wy} 1175. ^{wz} 1177. ^{xa} 1179. ^{xb} 1181. ^{xc} 1183. ^{xd} 1185. ^{xe} 1187. ^{xf} 1189. ^{xg} 1191. ^{xh} 1193. ^{xi} 1195. ^{xj} 1197. ^{xk} 1199. ^{xl} 1201. ^{xn} 1203. ^{xo} 1205. ^{xp} 1207. ^{xq} 1209. ^{xr} 1211. ^{xs} 1213. ^{xt} 1215. ^{xu} 1217. ^{xv} 1219. ^{xw} 1221. ^{xx} 1223. ^{xy} 1225. ^{xz} 1227. ^{ya} 1229. ^{yb} 1231. ^{yc} 1233. ^{yd} 1235. ^{ye} 1237. ^{yf} 1239. ^{yg} 1241. ^{yh} 1243. ^{yi} 1245. ^{yj} 1247. ^{yk} 1249. ^{yl} 1251. ^{yn} 1253. ^{yo} 1255. ^{yp} 1257. ^{yq} 1259. ^{yr} 1261. ^{ys} 1263. ^{yt} 1265. ^{yu} 1267. ^{yv} 1269. ^{yw} 1271. ^{yx} 1273. ^{yy} 1275. ^{yz} 1277. ^{za} 1279. ^{zb} 1281. ^{zc} 1283. ^{zd} 1285. ^{ze} 1287. ^{zf} 1289. ^{zg} 1291. ^{zh} 1293. ^{zi} 1295. ^{zj} 1297. ^{zk} 1299. ^{zl} 1301. ^{zn} 1303. ^{zo} 1305. ^{zp} 1307. ^{zq} 1309. ^{zr} 1311. ^{zs} 1313. ^{zt} 1315. ^{zu} 1317. ^{zv} 1319. ^{zw} 1321. ^{zx} 1323. ^{zy} 1325. ^{zz} 1327.

Zaczął ^a 1. ^b 2. ^c 3. ^d 4. ^e 5. ^f 6. ^g 7. ^h 8. ⁱ 9. ^j 10. ^k 11. ^l 12. ^m 13. ⁿ 14. ^o 15. ^p 16. ^q 17. ^r 18. ^s 19. ^t 20. ^u 21. ^v 22. ^w 23. ^x 24. ^y 25. ^z 26. ^{aa} 27. ^{ab} 28. ^{ac} 29. ^{ad} 30. ^{ae} 31. ^{af} 32. ^{ag} 33. ^{ah} 34. ^{ai} 35. ^{aj} 36. ^{ak} 37. ^{al} 38. ^{am} 39. ^{an} 40. ^{ao} 41. ^{ap} 42. ^{aq} 43. ^{ar} 44. ^{as} 45. ^{at} 46. ^{au} 47. ^{av} 48. ^{aw} 49. ^{ax} 50. ^{ay} 51. ^{az} 52. ^{ba} 53. ^{bb} 54. ^{bc} 55. ^{bd} 56. ^{be} 57. ^{bf} 58. ^{bg} 59. ^{bh} 60. ^{bi} 61. ^{bj} 62. ^{bk} 63. ^{bl} 64. ^{bm} 65. ^{bn} 66. ^{bo} 67. ^{bp} 68. ^{bq} 69. ^{br} 70. ^{bs} 71. ^{bt} 72. ^{bu} 73. ^{bv} 74. ^{bw} 75. ^{bx} 76. ^{by} 77. ^{bz} 78. ^{ca} 79. ^{cb} 80. ^{cc} 81. ^{cd} 82. ^{ce} 83. ^{cf} 84. ^{cg} 85. ^{ch} 86. ^{ci} 87. ^{cj} 88. ^{ck} 89. ^{cl} 90. ^{cm} 91. ^{cn} 92. ^{co} 93. ^{cp} 94. ^{cq} 95. ^{cr} 96. ^{cs} 97. ^{ct} 98. ^{cu} 99. ^{cv} 100. ^{cw} 101. ^{cx} 102. ^{cy} 103. ^{cz} 104. ^{da} 105. ^{db} 106. ^{dc} 107. ^{dd} 108. ^{de} 109. ^{df} 110. ^{dg} 111. ^{dh} 112. ^{di} 113. ^{dj} 114. ^{dk} 115. ^{dl} 116. ^{dm} 117. ^{dn} 118. ^{do} 119. ^{dp} 120. ^{dq} 121. ^{dr} 122. ^{ds} 123. ^{dt} 124. ^{du} 125. ^{dv} 126. ^{dw} 127. ^{dx} 128. ^{dy} 129. ^{dz} 130. ^{ea} 131. ^{eb} 132. ^{ec} 133. ^{ed} 134. ^{ee} 135. ^{ef} 136. ^{eg} 137. ^{eh} 138. ^{ei} 139. ^{ej} 140. ^{ek} 141. ^{el} 142. ^{en} 143. ^{eo} 144. ^{ep} 145. ^{eq} 146. ^{er} 147. ^{es} 148. ^{et} 149. ^{eu} 150. ^{ev} 151. ^{ew} 152. ^{ex} 153. ^{ey} 154. ^{ez} 155. ^{fa} 156. ^{fb} 157. ^{fc} 158. ^{fd} 159. ^{fe} 160. ^{fg} 161. ^{fh} 162. ^{fi} 163. ^{fj} 164. ^{fk} 165. ^{fl} 166. ^{fm} 167. ^{fn} 168. ^{fo} 169. ^{fp} 170. ^{fq} 171. ^{fr} 172. ^{fs} 173. ^{ft} 174. ^{fu} 175. ^{fv} 176. ^{fw} 177. ^{fx} 178. ^{fy} 179. ^{fz} 180. ^{ga} 181. ^{gb} 182. ^{gc} 183. ^{gd} 184. ^{ge} 185. ^{gf} 186. ^{gg} 187. ^{gh} 188. ^{gi} 189. ^{gj} 190. ^{gk} 191. ^{gl} 192. ^{gn} 193. ^{go} 194. ^{gp} 195. ^{gq} 196. ^{gr} 197. ^{gs} 198. ^{gt} 199. ^{gu} 200. ^{gv} 201. ^{gw} 202. ^{gx} 203. ^{gy} 204. ^{gz} 205. ^{ha} 206. ^{hb} 207. ^{hc} 208. ^{hd} 209. ^{he} 210. ^{hf} 211. ^{hg} 212. ^{hi} 213. ^{hj} 214. ^{hk} 215. ^{hl} 216. ^{hm} 217. ^{hn} 218. ^{ho} 219. ^{hp} 220. ^{hq} 221. ^{hr} 222. ^{hs} 223. ^{ht} 224. ^{hu} 225. ^{hv} 226. ^{hw} 227. ^{hx} 228. ^{hy} 229. ^{hz} 230. ^{ia} 231. ^{ib} 232. ^{ic} 233. ^{id} 234. ^{ie} 235. ^{if} 236. ^{ig} 237. ^{ih} 238. ⁱⁱ 239. ^{ij} 240. ^{ik} 241. ^{il} 242. ⁱⁿ 243. ^{io} 244. ^{ip} 245. ^{iq} 246. ^{ir} 247. ^{is} 248. ^{it} 249. ^{iu} 250. ^{iv} 251. ^{iw} 252. ^{ix} 253. ^{iy} 254. ^{iz} 255. ^{ja} 256. ^{jb} 257. ^{jc} 258. ^{jd} 259. ^{je} 260. ^{jf} 261. ^{jj} 262. ^{jk} 263. ^{jl} 264. ^{jm} 265. ^{jn} 266. ^{jo} 267. ^{jp} 268. ^{jq} 269. ^{jr} 270. ^{js} 271. ^{jt} 272. ^{ju} 273. ^{jv} 274. ^{jw} 275. ^{jx} 276. ^{jy} 277. ^{jz} 278. ^{ka} 279. ^{kb} 280. ^{kc} 281. ^{kd} 282. ^{ke} 283. ^{kf} 284. ^{kg} 285. ^{kh} 286. ^{ki} 287. ^{kj} 288. ^{kk} 289. ^{kl} 290. ^{kn} 291. ^{ko} 292. ^{kp} 293. ^{kq} 294. ^{kr} 295. ^{ks} 296. ^{kt} 297. ^{ku} 298. ^{kv} 299. ^{kw} 300. ^{kx} 301. ^{ky} 302. ^{kz} 303. ^{la} 304. ^{lb} 305. ^{lc} 306. ^{ld} 307. ^{le} 308. ^{lf} 309. ^{lg} 310. ^{lh} 311. ^{li} 312. ^{lj} 313. ^{lk} 314. ^{ln} 315. ^{lo} 316. ^{lp} 317. ^{lq} 318. ^{lr} 319. ^{ls} 320. ^{lt} 321. ^{lu} 322. ^{lv} 323. ^{lw} 324. ^{lx} 325. ^{ly} 326. ^{lz} 327. ^{ma} 328. ^{mb} 329. ^{mc} 330. ^{md} 331. ^{me} 332. ^{mf} 333. ^{mg} 334. ^{mh} 335. ^{mi} 336. ^{mj} 337. ^{mk} 338. ^{ml} 339. ^{mn} 340. ^{mo} 341. ^{mp} 342. ^{mq} 343. ^{mr} 344. ^{ms} 345. ^{mt} 346. ^{mu} 347. ^{mv} 348. ^{mw} 349. ^{mx} 350. ^{my} 351. ^{mz} 352. ^{na} 353. ^{nb} 354. ^{nc} 355. nd 356. ^{ne} 357. ^{nf} 358. ^{ng} 359. ^{nh}

22 narodzenia swego sprawil wieczera na
 23 pane swoje / na rotmistrze / y na przed-
 24 nieysze w Galilei. ? A gdy wešla cor-
 25 ká oney Herodryady / y táncowalá / y spo-
 26 dobálá sie Herodowi / y spolu siedzacym:
 27 rzekł król oney dziewice: Proś mię oczie-
 28 szyć dno chcesz: a dam tobie. ? y przysięgli: *Esth: 5.*
 29 Jż oczekowięć prosić będziesz damci / by *b 6.*
 30 też połowice królestwa mego. ? Ktora
 31 dwójeś / rzekła matce swojej: Czegoli
 32 mam prosić? A ona rzekła: Głowy Ja-
 33 ná Krzciela. ? A nátychmiast wysła-
 34 ły z przedkością do króla / prosila mo-
 35 wiac: Chce abyś mi terazże dał ná mi-
 36 sie głowę Jana Krzciela. ? A zafró-
 37 sował sie król. *musákże* dla przysięgi y dla
 38 spolu siedzących niechciał iesz zasmucić:
 39 ale postawşy kátá rozkazał przynieść
 40 głowę iego ná misie. ? A ściał go w wie-
 41 zieniu / y przynioşł głowę iego ná misie:
 42 y oddał ia dziewce: a dziewczka oddálá ia
 43 matce swej. ? Co uslyşawşy wczniowie
 44 iego / przyşli y wzięli ciało iego: y polo-
 45 żyli ie w grobie. *¶*
 46 ? A zgromádzivşy sie Apostołowie do *Zac: 25.*
 47 Jesusa / opowiedzieli mu wszytko co czy- *Matt: 14*
 48 mli / y czego uczyli. ? A rzekł im: Podźcie *b 13.*

Jm

osobno

- Luk: 9. osobno na miejsce puste / a odpoczynięcie
a 10. miałużć. Bo wiele tych było co przy-
chadzali y odchadzali: tak iż nie mieli
czasu ku iedzeniu. ³¹ A wstapiwszy w łódź
wstapili na miejsce puste osobno. ³² A wi-
dzieli ie odiezdżaiace / y poznali mnożę / E-
y zbieżeli sie tam pieśo ze wszech miast / y
Matt: 9. vprzedżili ie. ³³ A wyszedşy Jęsus wyrzał
d 3 6 y 14 wielką rzęśa: y był ruşony miłosierdzim
b 14. nad nimi / iż byli iako owce nie mające
pasterzā: y poczał ie wczęć wiela rzeczy.
Matt: 14. ³⁴ A gdy iuż był tego czas niemāy / przy-
b 15. şedşy uczniowie iego / rzekli: Jż to mie-
Matt: 14. sce iest puste / a iuż czas przeminał. ³⁵ Ro-
b 15. spuscźcie ie / aby sie rozşedşy do bliskich
wsi y miasteczek / kupili sobie pokār-
mow ktoreby iedli. ³⁶ A on odpowiadā-
Matt: 14. iac rzekl im: Dajcie wy im ięć. A rzę-
b 16. kli mu: Szędşy kupmy żā dwieście gro-
Luk: 9. şy chlebā: a damy im ięć. ³⁷ A rzekl im:
b 13. Wieleş chlebā macie? idźcie a dowiedz-
cie sie. A oni dowiedziawşy sie / powie-
Ian 6. dzieli; Piecioro / y dwie rybie. ³⁸ A rośka-
a 9. żał im posādżić wsętki / rząd podle rze-
du na zieloney trawie. ³⁹ y rozsādżili sie
na cześci / tu po stu / tu żās po pięćdzie-
siat. ⁴⁰ A wziawşy ono pięcioro chlebā / y F
⁴¹

dwie rybce: wyrzawszy w niebo / błogo-
 sławił / y łamał chleb / y dawał uczniom
 swoim / aby przed nie kładli: y dwie rybce
 42 podzielił wszystkim. ? A iedli wszyscy / a
 43 nąiedli sie. ? A zebrali oścátki / włomców
 dwánasćie kóšow pełnych / y z onych
 44 ryb. ? A tych ktorzy iedli było pięć ty-
 45 ściecy meżow. ? A wnet przymusił ucza-
 nie sive wstąpić w łódź / aby go wprze-
 dzili na druga stronę do Bethsáidy / aż
 46 by on rospuścił lud. ? A odprawiwszy ie-
 odśedł na gore modlić sie.
 47 * ? A gdy było w wieczor / była łódź w
 pośrzodku morza / a on sam był na ziemi.
 48 ? A widząc ie morduiace sie wiosły ro-
 biac (bo im był wiátr przeciwny) a o-
 kóło czwartey strážey nocney przyśedł
 do nich chodząc po morzu: y chciał ie
 49 minać. ? A oni wyrzawszy go chodzace-
 go po morzu / mniemáli żeby była obłú-
 50 dá / y zátrzykneli. ? A bowiem wszyscy go
 G widzieli / y zátrowżyli sie. A natychmiast
 mowil z nimi / y rzekł im: Wśaycie / iama-
 51 ci iest: nie lekaycie sie. ? A wstąpił do
 nich w łódź / y wśiszył sie wiátr. A tym
 wiecey a wiecey sie sami w sobie zdumie-
 52 wáli. ? Bo nie zrozumieli byli o chlebie:

Matt: 14.

c 21.

Iań 6.

b 10.

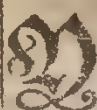
Zaczą

Io 26.

Matt. 14. i z serce ich było zaślepione. ¹ A gdy sie
d 34. przepiłowili / przyšli do ziemie Genesaretu : y przybili sie ku brzegu.

Zaczo- ² A gdy wysli z łodzi / natychmiast go
lo 27. poznali : ³ y zbiegawszy wsiytkę one kra-
nie / poczeli nosic na łóżach zle sie maza-
ce / skoro wsiyśli iz tam był. ⁴ A gdzie-
kolwiek iedno wsiedł do wsi albo do mia-
steczka albo do miast / kładli niemocene
po vlicach : y prosili go aby sie tylko do-
tkneli krainy sáty iego : á ile sie go z nich
dotknęło / ozdrowieli.

ROZDZIAŁ VII.

Matt. 15. Zebrałi sie do niego Pharyseu-
sowie y niektorzy z Doktorow / ¹ A
2. co byli przyšli z Jerusálem. ² A
wyzrawszy niektore z vcznow iego ied-
zace chleb rekomá pospolitemi / to iest
nie vmytymi / przygámili im. ³ Abowiem
Pharyseusowie y wsiyscy Żydowie / iesli-
by czesto rák nie vmywali / nie iedza-
trzymájac vstáwe stáršych : ⁴ y z rynku
przysiedszy / iesliby sie nie vmyli / nie iedza-
y wiele są innych rzeczy ktore im do cho-
wánia są podáne / iáko vmywanie kub-
kow y kruszcow / y naczynia miedzianeg
y łózek.

A pytali

5 ¹ A pytali go Pharyseusowie y Do- Zaczą-
 ktorowie: Przecz uczyniowie twoi nie cho lo 28.
 6 dza według wodania starfych / ale iedza
 7 chleb nie wmywszy reku? ² A on odpo-
 8 wiedziawszy rzekł im: Dobrze Izaiasz o
 9 was obłudnikach prorokował / iako iest
 10 napisano: Lud ten wsty mnie chwali; ale
 11 serce ich daleko iest odemnie. ³ Lecz pro-
 12 bno mnie chwala / uczac nauk y przykazá-
 13 nia ludzkiego. ⁴ Abowiem opuścivszy
 przykazanie Boże / trzymacie wstáwy lu-
 14 dzkie wmywanie kruzycow y kubkow: y
 15 wiele innych rzeczy tákowych czynicie.
 16 ⁵ A mowil im: Czysćcie nisczyćcie przy-
 17 kazanie Boże / abyście wstáwe wasze zá-
 18 chowáli. ⁶ Bo Moyses rzekł: Czci oyc- 2.Mo:20.
 19 cá twego y mátkę twoie: A / koby zło- b 12.
 20 rzeczył oycu ábo mácce / niechay smier- 5.Mo:5.
 21 ćia vmrze. ⁷ A wy mowicie: Jesliby czło- b 16.
 22 wiek rzekł oycu ábo mácce; korbán (co Eph:6.
 23 iest dar) kterykolwiek bedzie odemnie / a 2.
 24 tobie pomocny bedzie. ⁸ A nie dopu- 2.Mo:21.
 25 szacie mu wiecey nic czynić oycu swo- c 16.
 26 27 mu ábo mácce: ⁹ zniwazáiác slovo Bo- 3.Mo:20.
 28 że przez wstáwe wasze ktorásćie vchwali- b 9.
 29 li: y wiele innych rzeczy tym podobnych Prsy:20.
 30 czynicie. b 20.

A przyzwawo

Zac: 29.

Matt: 15.

b 10.

2 A przysławszy zaście rzeżey / mowil
 im: Sluchaycie mnie wszyscy / á zrozu-
 mieycie. 3 Wie jest rzecz żadna zewnatrz
 wchodząca w człowieka / ktoraby go po-
 kałic miała: lecz rzeczy pochodzące z czło-
 wiekã / one są ktore pokalają człowieka.
 4 Jesli kto ma vsy tu słuchaniu / niechay
 słucha. 5 A gdy wszedł w dom odrzeżey /
 pytali go uczniowie jego o oney przypo-
 wieści. 6 A rzekł im: Także y wy bez
 rozumienia jesteście: y nie rozumie-
 cieś iż wszytko co zewnatrz wchodzi w
 człowieka / nie może go pokalic: 7 ábo-
 wiem nie wchodzi w serce jego / ále w
 brzuch idzie y do wychodu wychodzi / czy-
 ścąc wszytki potrawy: 8 A powiadał
 że co pochodzi z człowieka / to pokala
 człowieka. 9 Bo z wnetrzności serca
 człowieczego wychodzą myśli złe; cudzo-
 łostwa / porubstwa / morderstwa / 10 zło-
 dziestwa / łakomstwa / złości / zdrada /
 niewstydy / oco złe / bluźnierstwo / pycha /
 śalenstwo. 11 Wszytko to złe z wnetrz-
 ności pochodzi / y pokala człowieka.

1. Mo: 6.

45. y 6.

d 21.

Zac: 30

Matt: 15.

c 21.

12 A wstawszy stamtąd odszedł na po-
 granicza Tyru y Sydonu: á wszedłszy w
 dom / niechciał aby o nim kto wiedział:

lecz sie

25 lecz sie zataić nie mogł. ? Albowiem wa-
 26 net wystygaroszy o nim niewiasta / ktorey
 corka miała ducha nieczystego / przyszed-
 27 sy wpadła v nogiego. ? Bo była niewi-
 sta pogańska / rodem Syrofenistka. y pro-
 28 siła go aby czartá wyrzucił z corki iey.
 29 ? A on iey rzekł: Day sie pierwey nátesc
 synom: Boć nie dobra iest odermować
 30 chleb synom i miotać psom. ? A ona od-
 powiedziała / y rzekła mu: Takci Panie:
 31 wskażże y szczenieta iadaia pod stołem
 32 odrobiny synowskie. ? A rzekł iey: Dla
 33 tej mowy idźże / wyszedłci czart z corki
 34 twej. ? A gdy odeszła do domu swego:
 35 nálażła corkę leżaca ná lożu / a iż czart
 wyszedł od niej.

36 * ? A wyszedszy zaś z granic Tyrskich / Zacza-
 przyszedł przez Sydon do morza Gáli- 31.
 leyckiego przez poszrodek granic Deká-
 32 polskich. ? A przymiedli mu gluchego y Matt: 9.
 niemego: a prosili go aby náń rękę wło- d 32.
 33 żył. ? A odwiódłszy go ná strone od rzeki / Luk: 11.
 wpuszcil pálce swe v vsy iego: a splu- b 14.
 34 nowszy / dotknal ięzyka iego: ? A wey-
 35 rzawszy w niebo / westchnal / y rzekł mu;
 Effetháh: to iest / otworz sie. ? A wnet
 sie otworzyły vsy iego / y rozwiązała sie

zwiadka ięzyka iego / y wymawiał dobrze.
 1. Mo: 1. ^{d 31.} ^{Syr: 39.} ^{6 21.} ² A przykazał im aby nikomu nie powiada-
 dali. Ale im on pilniey im zakazywał /
 tym wiecey rozstawiali: y tym barżiey sie
 dziwowali mówiac: Dobrze wszystko
 czynił: y głuche uczynił że słyszą / y nieme
 że mówią.

R O Z D Z I A L VIII.

Zaczę-
 10 32.
 Matt: 15.
 d 32.

W One dni zaśie gdy wielka rze-
 fa była / a nie mieli coby iedli: A
 wezwawszy uczniow / rzekł im :
 2 [?] Żal mi tego ludu: iż oto już trzy dni
 trwają przy mnie / a nie mają coby iedli:
 3 [?] a iesli ie opuścze głodne do domow ich /
 wstana na drodze: bo niektórzy z nich z
 4 daleką przyšli. [?] A odpowiedzieli mu uc-
 zniowie iego: Skądże tych może to tu
 5 na puszczy nakarmić chlebem: [?] A zapy-
 6 tał ich: Wiele chleba macie: A oni rze-
 7 kli: Siedmioro. [?] A rozkazał rzeszy wsięść
 8 na ziemi. A wziawszy ono siedmioro chle-
 9 bą / dzięki czyniac łamał / y dawał uc-
 10 niom swoim / aby przed nie kładli: y kła-
 11 dli przed rzeszą. [?] Mieli też y troche ry-
 12 beł: y te błogosławiwszy / kazał prze nie
 13 położyć. [?] Jedli tedy y naiedli sie: y ze-
 14 brali co

brali co zbyło vłomków / siedm košow.

9^a A bylo tych co iedli / około czterech tysięcy: y rozpuscił ie.

10^a A wnet wšedšy w łódź z uczniami swoimi / przyšedł w strony Dalmánuškie.

Matt: 15.
d 36.

11^a A wysłi Pháryseušowie / y poczełi sie z nim gádać / domagáiac sie v niego

Zaczą-
ło 33.

12 znáku z nieba / kušac go. A wšedł na

Matt: 16.
4 1.

13 wšy w duchu / rzekł: Przeczże narod ten znáku sie domaga? Záprawde powiá-

Luk: 11.
8 54.

14 dam wam / iž nie będzie dány znák na-

15 rodowi temu. A opušciwšy ie / wšedł

Matt: 16.
a 5.

16 pilžáše w łódź / y odšedł ná druga stro-

17 ne. A zápošmnicki wzięć chlebá: y nie

18 mieli z soba iedno ieden chleb w łódži.

19 A rozkázoval im / mowiac: Pátržcie / á

20 chronćcie sie k wásu Pháryšáškicž y k wá-

21 su Herodowego. A mowili ieden ku

Wyi: 6.
f 41.

22 drugiemu rzekac: Ze nie mamy chlebá.

Ian 6.
b 11.

23 Co poznałšy Ješus / rzekł im: Což my-
24 ślicie / že chlebá nie maćie? iefcež nie
25 baczyćie áni rozumiećie? iefcež maćie
26 serce wáše záślepiłone? Cczy máiac
27 nie widzićie / y wšy máiac nie slyšyćie?
28 A nie pámetaćie? gdem ono pięćioro
29 chlebá łamał ná pięć tršciecy ludzi: wiele-
30 ście odmiesli košow pełnych vłomków?

Rzekli

Rzekli mu: Dwanaście. ¹ A gdy sied- 20
mioro chleba na cztery tysiące/ wiele
ście košow zebrali włomkow? A rzekli
mu: Siedm. ² A mówił im: Jákž ie- 21
ſzcze nie rozumiecie?

Zaczá-
ło 34.

³ A przyſli do Bethſáidy: y przywie- 22
dli mu ślepego/ y prosili/ áby ſie go dot-
knął. ⁴ A wiałyſy ślepego reke/ odwiódł 23
go precz za miáſteczko: á plunąłyſy na
oczy iego/ włożyłyſy nań rece ſwe/ pytał
go ieſli by co widział. ⁵ A on przegladá- 24
jąc/ mówił: Widze ludzie iákž drzewa/
chodzące. ⁶ Potym záſie położył rece na 25
oczy iego: y poczał widzieć/ y wzrówio-
ny ieſt/ ták iż widział wſytko iáſnie. ⁷ A 26
odeſtał go do domu iego/ mowiac: Idź
do domu ſwego: á ieſli wwidzieſz do miá-
ſteczká/ żadnemu nie powiáday.

Zaczá-
ło 35.

Matt: 16.

b 13.

Luk: 9.

b 18.

⁸ A wyſedł Jeſus y wczniowie iego do 27
miáſteczek Cezárei Filippowey: á w dro-
dze pytał wczniow ſwoych/ mowiac im:
Kim mnie powiádaia być ludzie? ⁹ A oni 28
mu odpowiedzieli/ mowiac: Janem
Krżciélem/ drudzy Eliáſem/ á drudzy
iákžoby iednym z Prorołow. ¹⁰ Tedy im 29
rzekł: A wy kim mnie być powiádać? D
A odpowiadáiac Piotr/ rzekł mu: Tyś

ieſt Chriſ

- 30 iest Christus. [?] A zagroził im aby o nim
nikomu nie powiádali.
- 31 [?] A poczał ie náuczác / iž potřeba že Zacza-
by Syn człowieczy wiele cierpiał: y w- 10 36.
zgárdzonym był od stárfych y od Arcy-
kaplanow y od Doktorow: y zámordo-
wánym; á po trzech dni zmartwych-
32 wstál. [?] A mowil otworzyscie ty słowá.
Tedy odwiódšy go Piotr / poczał go gro-
33 mić. [?] A on obroćšy sie / á widzac v-
cznie swe / zgromil Piotrá / mowiac:
Jdž zámna šátanie: bo nie rozumieš
co iest Božego / ále co iest ludžkiego.
- 34 [?] A wezwatšy rzeše z vczniámi swe-
mi / rzekl im: Jesli kto chce zámna išć /
niech sámego siebie záprzy: á weźmie
35 krzyž swoy / á niech mie násláduje. [?] A-
bowiem ktoby chciał záchowác duše
swa / stráci ja: á ktoby vtrácił duše swa
dla mnie y Ewángeliey; *ten ja záchowa.*
- 36 [?] Bo což pomože człowiekowi / chočby
wšytek šwiát pozyskal / á vškodžilby du-
37 še swa? [?] Abo / co zá odmíáne da czło-
38 wiek zá duše swa? [?] Abo wiem ktoby sie
wštydal mnie / y słow moich miedzy na-
rodem tym cudzołóžnym y grzešnym:
záwštyda sie go tež y Syn człowieczy;

Matt: 10.

d 38. y 16.

d 24.

Luk: 9.

c 23. y 14.

f 27.

Luk: 17.

g 33.

Jan 12.

d 25.

Matt: 10.

d 33.

Luk: 9.

c 26.

gdy przyjdzie w chwale Oycá swego z anioły swietymi. [?] A mowil im: Zapra-³⁹ wde powiadam wam; iż sa niektorzy z tych co tu stoia / ktorzy nie wkuśa śmierci / aż wyrza Krolestwo Bożé przycho- dzace w mocy.

R O Z D Z I A L IX.

Zacza-

Ło 38.

Matt: 16.

d 28.

Luk: 9.

d 27.

Matt: 17.

a 2.

Luk: 9.

d 28.

N Po sześci dniach wziął Jęsus Pio-¹ trą y Jákubá y Janá: y wwiódł A-² ie na gore wysoka sámy osobno / y przemienil sie przed nimi. [?] A skáty ięgo sstały sie iásne y bárzo białe iáko śnieg: iákich nie może blecharz ná ziemi wybie-³ lić. [?] A wyrzeli Eliášá z Moysesem: á z oni rozmawiali z Jęsusem. [?] A odpo-⁴ wiádaiac Piotr / rzekł Jęsusowi: Ráb-⁵ bi / dobrzeć nam tu być: y uczynimy trzy przybytki / tobie ieden / á Moysesowi ie-⁶ den / á Eliášowi ieden. [?] Albowiem nie-⁷ wiedział co mowil: bo przestráśeni by-⁸ li. [?] A sstał sie obłok ktory ie zástonił: y przyśedł glos z obłoku / mowiac: Ten⁹ iest Syn moy namilśy: tegoż słuchaycie. [?] A wnet obeyrzawszy sie / żadnego wie-¹⁰ cey nie widzieli / iedno tylko Jęsusá z so-¹¹ ba. [?] A gdy sstepowali z gory / rośka-¹²

Matt: 17.

b 9.

zał im

zał im aby nikomu nie powiádali co
widzieli : áž kiedyby Syn człowieczy
zmarwychwstał.

9 ? A zachowali to słowo v siebie : py- **Zaczą-**
tając sie spólnie coby to było ; kiedy **3-10 39.**

10 martwychwstanie : ? A pytali go / mo-
wias : Což tedy Pharyseusowie y Do- **Mala: 4.**
ktorowie powiádai ; iž pierwey potrze- **b 5.**

11 ba aby przyszedł Eliasz : ? A on odpowia-
dając / rzekł im : Eliaszci przyszedł pier-
wey / naprąwi wszystko : a iáko iest napi- **Isa: 53.**
sano o synu człowieczym / potrzebá aby wie **a 3-**

12 le vcierpiał y wżgądzony był. ? Ale **Mala: 4.**

Cwani powiádam / że przyszedł Eliasz **b 5.**
(y wezmili mu co chcieli) iáko o nim iest **Matt: 17.**
13 napisano. ? A gdy przyszedł do swych v- **b 12.**

czniow / wyrzucił ich z rzeszą okolo nich /
y Doktory zákonne gadáiacie sie z nimi.

14 ? A wnet wyrzucił Jhesusa wysytek lud-
zdumiał sie / y polekali sie ; a przybieża-

15 wszy witáli go. ? A pytali : O co sie
gadacie miedzy sobą :

16 * ? A odpowiadając ieden z oney rzeszy / **Zaczą-**
rzekł : Nauczycielu / przywiódlam do **10 40.**

17 mego : ? Ktory gdziekolwiek go napá- **Matt: 17.**
dme tluče go / y sliń sie / y zgrzyta zebá- **b 14.**

Luk: 9.

mi á schnie: A mowilem wczniom two-
im áby go wyrzucili/á nie mogli. ⁹ A on
odpowiadając im rzekł: O narodzie nie-
wierny dośadze przy was bede: dośad-
ze was cierpieć bede: przyniesćcie go do
mnie. ¹⁰ A przyniesli go. A gdy go wy-
rzał / natychmiast go duch iáł tãrgãc: á
wpadłszy ná ziemię / przewracał sie śli-
niac sie. ¹¹ A spytał oycá iego; Jãko da-
wno to sie mu przydãło? A on powie-
dzał: Z dzieciñstwã: czesto miotał go
w ogień y w wodę / áby go strãcił. ále
możesli co / rãtuy nas / zlitowawszy sie
nãd nãmi. ¹² A Jezus rzekł mu: Jesli
wierzyć mozesz / wszystko iest podobno
wierzącemu. ¹³ A natychmiast zãwola-
wszy oćiec onego dziecieciã / ze łzãmi rzekł:
Wierze Pãnie: rãtuy niedowiañstwã
mego. ¹⁴ A widzac Jezus iż sierzeszã zbie-
gãł / zfućał onego ducha nieczystego/
mowiac mu: Głuchy y niemy duchu / iã
tobie rośkãznie / wynidź z niego: á nie
wchodz wiecey weń. ¹⁵ A zãwolałszy on
duch y bãrzo go stãrgawszy / wyszedł z nie-
go: y sstał sie on człowiek iãko umãrły:
tãk / że ich wiele mowilo / iż umãrł. ¹⁶ A
Jezus wiałszy go zã rękę / podniósł go: y
wstał.

27 wstał. ? A gdy wszedł do domu / wiecznio-
 wie ięǳ pytali go osobno: Cemużesiny
 28 go nny wyrzucić nie mogli? ? Rzekł im:
 Ten rodzaj żadnŷ sposobem wynisć nie
 może/iedno za modlitwa y postem.
 29 ? A wyszedŷy stamtad przesli przez Gá-
 30 lilea: á niechćiał áby kto wiedział. ? A
 E nauczał wiecznie swe/ y mówił im: Jż syn
 czlowieczny będzie wydan w rece ludzkie/
 y zamorduią go / á zamordowany wsta-
 31 nie dnia trzeciego. ? Lecz oni tey powie-
 ści nie zrozumieli: á bali sie go spytać.
 32 ? A przysli do Kapharnauma. A be-
 33 dac w domu/ pytalich: Coście w drodze
 rozmawiali? Lecz oni milczeli. ábo-
 34 z nich był wiecŷy. ? A siedzac wezwwał
 dwunastcie / y rzekł im: Jesli kto chce
 być pierwszym/ niechay będzie ze wŷech
 35 ostatiecznym / y sluga wŷytkich. ? A
 36 wŷiawŷy dziećiatko / postawił ie w po-
 37 ŷrzedich: á oblapiáiac ie rzekł im: ? Ktoż
 kolwiek iedno z tákowŷch dzieteczek
 przymie w imie moje mnie przymuie: á
 ktokolwiek mnie przymie; nie mnie
 przymuie / ále tego ktory mie posłał.
 38 ? Odpowiedział mu Jan/ mowiac: Wła-

Matt: 17.

d 22.

Luk: 9.

c 44.

Zacza-
lo 41.

Matt: 18.

a 1.

Luk: 9.

f 46.

Luk: 9.

f 49.

A iij uczycielu/

uczycielu / widzieliśmy niektorego w imie twoje czarty wyrzucajacego / ktory nie chodzi za nami : y zakazalismy mu.

⁊ A Jezus rzekl : Nie zakazujcie mu. 238

1. Kor: 12.

a 3.

bowiem żaden nie jest / ktoryby czynił cuda w imie moie / a moglby przedko źle mówić o mnie. ⁊ Bo ktoć nie jest prze- 39

Matt: 10.

a 42.

ciw nam ; za wamić jest. ⁊ Abowiem 41
ktobykolwiek wam dał ku picciu kubek wody w imie moie / iżescie Chrystusowi ;
zaprawdę powiadam wam / nie utraci swej zapłaty.

Zacza-

ło 42

Matt: 18.

a 6.

Luk : 17.

a 2.

Matt: 5.

e 30. y 18

a 8.

Isa: 66.

g 24.

⁊ A ktobykolwiek zgorzyl iednego 41
tych maluczkich wierzacych w nie : le-
piejby mu izby byl wiazan mlyniski kamien o kolo szyie iego / y byl wrzucon w morze. ⁊ A iesliby rek twoja gorszyla cie / 42

odetni ja. lepiej jest tobie wnisc do ży- G
wota wlomnym / niz matic obie rece isc
do piekla / w ogien nieugasony : ⁊ gdzie 43
robać ich nie vmiera / a ogien nie gasnie.

⁊ A iesli cie noga twoja gorszy / wtnis ja. 44
lepiej jest tobie wnisc chronym do ży-
wota wiecznego / niz matic obie nogi /
byc wrzuconym do piekla ognia nieuga-
szonego : ⁊ gdzie robać ich nie vmiera / a 45
ogien nie gasnie. ⁊ A iesli cie oko twoje 46

pogarza /

pogarša / wyrzuc ie : Lepiej jest tobie
 wnieść iedno oku do królestwa Bożego /
 niżli mieć obie oczy / wrzuconym być
 47 do piekła ognistego : [?] gdzie robić ich
 48 nie wnieta / á ogień nie gśnie. [?] Albo ^{3. Moy: 2.}
 wiem każdy ogniem będzie posolon : á ^{c 13.}
 49 każda ofiara będzie sola osolona. [?] Do ^{Matt: 5.}
 braci jest sol. ale jeśli sól nie stona będzie: ^{b 13.}
 czymże ja naprawicie? Nieycieś w so- ^{Luk: 14.}
 bie sol / á pokoy mieycie między soba: ^{g 34.}

R O Z D Z I A Ł X.

1 **A** Stamtąd wstawszy / przyszedł na ^{Matt: 19.}
 2 granice Judskie po onej stronie ^{a 1.}
 3 Jordani: y zbieżały sie zaś do nie-
 go rzese. y wczylie zaśie / áto brłzwył.
 4 [?] A przystapiwszy Pharyseusowie / Zaczá-
 5 pytali go: Jeśli sie g dzi meżowiżone ^{lo 43.}
 6 opuścić: Kupac go. [?] A on odpowie-
 7 dziawszy / rzekł im: Co wam rozkazat
 8 Moyzesz? [?] A oni rzekli: Moyzesz dopu- ^{5. Mo: 24}
 9 ścił napisać list rozwodny / y opuścić. ^{a 1.}
 10 [?] Ktorým odpowiedziawszy Jesus / rzekł:
 11 Dla zátwardzenia serca waszego napi- ^{1. Moy: 1.}
 12 sal wam to rozkazanie. [?] Aleć od po- ^{d 27.}
 13 czátku stworzenia meżczyzne y niewia- ^{Matt: 19.}
 14 ły sie wczynił ie Bog. [?] Dla tegoż opuści ^{a 4.}

A mój

człowiek

1. Moj: 2. człowiek oycą swego y matką: a przyla-
 d 24. czy się kużenie swej: ? y beda dwoie w
 1. Kor: 6. iednym ciele. A tak iuż daley nie sa dwo-
 d 16. ie/ ale iedno ciało. ? Co tedy Bog zla-
 Ephef: 5. czył tego niech człowiek nie rozłącza. ? A
 g 31. w domu zaśie uczniowie iego o tymże
 1. Kor: 7. go pytali. ? A rzekł im: Ktobykolwiek
 b 10. opuścił żonę swą a poialby inną; cu-
 dzolostwa się dopuszcza przeciwko iey.
 ? A iesliby żoną opuścił a meżą swojego/
 a ślaby za drugiego; cudzoloży.

Zacza- ? A przyniesiono mu dziatki / aby się
 lo 44. ich dotknął. A uczniowie fukali na te
 Matt: 19. co ie przynosili. ? Co widząc Iesus/
 b 13. mial im zaśle / y rzekł im: Dopusćcie
 Luk: 18. dziatkom iść do mnie: a nie zakazyć
 d 17. im. abowiemci takowych iest Królestwo
 Boże. ? Zaprawdę mowię wam: Kto-
 bykolwiek nie przyial Królestwa Boże-
 go iako dzieciatko / nie wnidzie do nie-
 go. ? A obłapić ię / y kładac na nie
 ręce / błogosławił ię.

Zacza- ? A gdy wychodził w drogę / przybiegłszy
 lo 45. ieden / y wpadłszy na kolana przed nim / py-
 Matt: 19. tał go: Nauczycielu dobry / co uczynię
 b 16. abych otrzymał żywot wieczny: ? A Je-
 Luk: 18. sus mu rzekł: Czemu mnie zowieś dobry:
 d 18.

- Żaden nie *jest* dobry / iedno ieden / Bog.
 19° Przykazania umieś: Nie cudzołoż: 2. Mo: 20.
 Nie zabijay: Nie krádni: Nie mów
 6 13.
 świadectwa fałszywego: Nie zdradzay:
 20° Czci oycá twego y mátkę. ? A on odpo-
 wiedziawşy rzekł mu: Nauczycielu / te-
 21° go mi wszytkiego strzeżł od młodości mo-
 1° lej. ? A Jezus weyrzawşy nań umiło-
 3° wał go / y rzekł mu: Jednegoż ci nie do-
 starwa: idź / przeday wszytko co masz / á
 1° day v bogim / á będziesz miał skarb w nie-
 3° bie: á przydź náslá dny mie.
 22° ? A on záśraşowawşy sie z tego słowa / Zacza-
 4^oł odşedł smetny. ábowiem miał wiele 10 46.
 23° máietności. ? A obeyrzawşy sie Jezus /
 rzekł vczniom swym: Jákoż trudno ci
 24° stwá Bożeg! ? A vczniowie sie zdumieli
 15° D ná te słowa iego. Lecż Jezus záśie odpo-
 1° wiedziawşy rzekł im: Dziatki / jákoż iest
 18° trudno tym co w pieniádzách vřáia /
 25° wniść do kroleřtwá Bożeg! ? Láćwiey
 17° iest wielbládomi wyniść przez vcho igiel-
 C^o ne / niż bogaczowi wniść do kroleřtwá
 26° Bożego. ? A oni sie tym wiecey dżiwo-
 18° wáli / mówiac sámi ku sobie: A ktoż mo-
 27° że być zbáwion? ? A Jezus poyrzawşy

Matt: 19
d 27.
Luk: 18.
e 28.

na nie / rzekł: U ludzi to nie podo-
nie u Bogá. ábowiem u Bogá wszystko
jest podobno. ? A poczał mu Piotr mo-
wić: Odrochny my wszystko opuszcili / á
slichmy za tobą. ? A Jezus odpowie-
dziawszy rzekł: Zaprawdę mówię wam:
Żaden nie jest któryby opuścił dom / ábo
bracia / ábo siostry / ábo oycá / ábo mat-
kę / ábo dzieci / ábo role dla mnie y dla E-
wangeliey: ? żeby nie miał wziąć tyle sto-
troc teraz / za tego czasu; domow / y brá-
ciey / y siostr / y mátek / y dzieci / y rol / y
prześladowáním: á w przyszłym wieku
żywotá wiecznego. ? A wiele pierwszych
będą poslednimi: á poslednich pierw-
szymi. ? y byli w drodze wstępując do Jeru-
rusálem: á Jezus siedl przed nimi / y zdu-
miewáli sie: á idąc za nim bali sie. A zą-
siewáli wszyscy z sobą dwánaście / poczał
im powiádać co nań przysć miało. ? Jes-
to wstępujący do Jerusálem: á syn czło-
wieczy będzie wódan Arcykapłanom / y
Doktorom / y stáršym: y osádzá go ná
śmierć / y wódadzá go Pogánom: ? y be-
dá go nágráwáć / y beda nań plwáć / y
vbiczúia go / y zámordúia go: á dnia
trzeciego zmartwychwstanie. ? A przys-
li do

Zaczá-
lo 47.
Matt: 19.
d 30.
Luk: 13
30.
Matt 20
c 17.
Luk: 18
f 31.

gli dę. tego Jakub y Jan synowie Zebe-
 deuszowi / mówiac: Uczycielu / chcemy
 abyś to o cokolwiek prosić będziemy / uczy-
 36 nil nam. ? A on im rzekł: Coż chcecie a-
 37 bych wam uczynił? A rzekli: Day nam
 abychmy siedzieli / jeden po prawicy
 twej / a drugi po lewicy twej w chwale
 38 twojej. ? A Jezus im rzekł: Nie wiecie
 Focz prosićie. Możecież pić kielich kto-
 ry ja piję? albo być krzczeni krztym kto-
 39 rym sie ja krzczę? ? A oni mu powie-
 dzieli; Możemy. A Jezus im rzekł:
 Kielichci który ja piję pić będziecie /
 y krztym którym sie ja krzczę krzczę-
 40 ni będziecie: ? ale siedzieć po prawe-
 cy mojej albo po lewicy / nie moia rzecz
 dać wam; ale którym jest nagotowano. Matt: 20.
 41 ? A wysłyszawszy dziesięć / poczeli za złe 6 24.
 42 mieć Jakubowi y Janowi. ? A Jezus Luk: 22.
 wezwawszy ich / powiedział im: Wiecie 6 25.
 iż ci których widzimy przoduraczych mie-
 dzy narody / pánuią nad nimi: a książetá
 43 ich władzey używáia nad nimi. ? Lecz
 między wámi tak nie jest: ale ktobykół-
 wiek chciał być wietšym / niech będzie słu-
 44 ga wászym: ? a ktobykółwiek między wá-
 mi chciał być pierwszym / niech będzie ro-

bytkich

Zaczą-
ło 48.

Matt: 20

d 29.

Luk: 18.

f 35.

byłkich sluga. [?] Abowiem syn człowie-
czy nie przyśedł aby mu słužno / ale aby
służył / y dał dusze swa okupem za wielu.

[?] A przysili do Jerychá : a gdy on wy-
chadzał z Jerychá y wezmiowie iego y G
rześa niemala / syn Tymeusow Barty-
meusz ślepy / siedział podle drogi żebząc.
[?] Który wstępowy iz Jesus Nazareński
jest ; poczał wołać y mówić : Jesucie sy-
nu Dawidow / zmiłuy sie nademna. [?] A
wiele ich go gromiło / aby milczał. A on
tym wiecey wołał : Synu Dawidow /
zmiłuy sie nademna. [?] A Jesus zaśtano-
wiony sie / kazał go zawołać. A zawoła-
no ślepego mówiac mu : Tys sobie do-
brze / wstań woła cie. [?] A on porzuciwszy
plaszcz swoy porwarwszy sie / przyśedł do
niego. [?] A odpowiedziawszy Jesus rzekł
mu : Co chcesz aby chci uczynił : A ślepy
powiedział mu : Mistrzu aby ch przye-
rzal. [?] A Jesus mu rzekł : Idź / wiara
twoia ciebie ozdrowiła. A natychmiast
przyerzał / y siedł za nim w drodze.

Zaczą-
ło 49.

Matt: 21.

a 1.

ROZDZIAŁ XI.

A Gdy sie przybliżali do Jerusalemu
y do Betaniey przy gorze Oliw. A
ney / posłał dwu z wezniow swoich /

y rzekł

- 2° y rzekli im: Idźcie do miasteczka ktore *Luk: 19.*
 jest przeciwko wam: a natychmiast wsze-
 dŝy do niego / naydziecie osle wwiązane /
 na ktorym ieszcze żaden z ludzi nie sie-
 3° dział: odwiązawszy ie przywiedźcie. ⁶ A
 iesliby wam kto rzekł; Co czynicie? Po-
 wiedźcie iż go Pan potrzebuie: a wnet
 4° ie tu posle. ⁷ A poszedŝy náleŝli osle wwia-
 zane v forty ná dworze / g dzie sie dwie
 5° drodze schadzały: y odwiązali ie. ⁸ A nie-
 ktorzy z onych co tam stali / rzekli im: Co
 6° czynicie odwiezuiać osle? ⁹ A oni im od-
 powiedzieli iáko im był rozkazal Iesus:
 7° y puscili im. ¹⁰ y przywiedli osle do Ie-
 susa: y wrzucili ná nie ŝaty swe / y w-
 8° siadł ná nie. ¹¹ A wiele ich stało odzienia
 swoje ná drodze: drudzy zaśierabáli gá-
 9° lazki z drzew y rozciékali ná drodze. ¹² A
 B w przod y ná zad idacy wołáli / mowiac: *Luk: 21.*
 10° Hosanna / Błogosławiony ktory idzie *a 9.*
 w imie Páńskie. ¹¹ błogosławione ktore *Luk: 19.*
 idzie kroleŝwo oycá náŝego Dawida / *f 38.*
 Hosanna ná wysokościach. *Psal: 117.*
 11° ¹² A wŝedł do Jerusálema do kościoła: *d' 24.*
 a obeyrzawszy wszytko / gdy iuŝ była wie-
 czorna godzina / wyszedł do Bethániey / *Zaczá*
 12° z dwiema náŝcie. ¹³ A ná záutrz gdy wy-
lo 50.
Matt: 21.
a. 10.
 chodzili

Luk: 19.

g 45.

Matt: 21.

b 19.

Iza: 58.

b 7.

Iere: 7.

b 11.

Matt: 21.

b 19.

Zaczá-

lo 51.

chodžili z Bethániey / láknał. [?] A wyrza-
 wszy z dáleká fige máiaca liście / przy-
 sedlázaby co ná niey nálaží. A przysed-
 šy ku niey / nie nie nálaží iedno liście.
 bo nie byl czas figam. [?] A odpowiadá-
 iac rzekł iey: Niech iuż mié ná wielki
 nie vžywa owocu z ciebie. A slyšeli wcz-
 niowie iego. [?] A przysli do Jerusálem.
 A wsedšy do kościoła / poczał wyrzucać
 przedáiacie y kupuiace w kościele / y
 przewracal stoły tych co pieniádzmi
 hándluiá / y stolki tych co przedawáli go-
 lebie. [?] áni dopuścił aby miał kto niesć
 naczynie przez kościół: [?] á náuczał / mo-
 wiac im: Izaż nie iest nápisano; Ze-
 dom moy / dom modlitwy będzie názwán
 wšytkim narodom: A wysćie gi wcz-
 mli iáskinia zboycow. [?] Co vslyšawšy
 Arcykáplani y Doktorowie / szukáli iá-
 koby go zátráćili. Abowiem sie go bali:
 iż wšytká rzeša zdumiewála sie z náuki
 iego. [?] A gdy bylo wieczor / wychadzał z
 miásta. [?] A ráno idac mimo / wyrzeli one
 fige z korzenia vschlá. [?] A Piotr wspo-
 mniawšy / rzekł mu: Rabbi / wey / figa
 ktorás przeklał / vschlá.

[?] A Jesus odpowiedziawšy rzekł im:

Niey cie

- 23 Miescie wiare Boża. [?] Zaprawdę mo-
wie wam iż ktobykolwiek rzekł tey go-
rze / Podnies sie á wrzuc sie w morze / á
nie wotpilby w sercu swoim / áleby w-
wierzył że sie stanie coby iedno rzekł:
- 24 stanie sie mu. [?] Przetoż wam powiá- *Matt: 7.*
dam ; wszytko oczkolwiek modlac sie *a 7. y 21.*
prošicie / wierzcie że otrzymacie / á stá- *b 22.*
nie sie wam. *Luk: 11.*
- 25 [?] A gdy stániecie ná modlitwie ; od- *b 9.*
pusćcie iesli co przeciw komu macie : á- *Matt: 6.*
by y Ociec wasz ktory jest w niebiesiech / *b 14. y 18.*
odpuscił wam przestępstwa wasze. *d 35.*
- 26 [?] Lecz iesli wy nie odpusćcie : áni O-
ciec wasz ktory w niebie jest / odpusći
wam przestępstwa wasze.
- 27 [?] A przyšli zaśie do Jerusálem. A gdy Zacza-
chodzil w košciele / przystapili do niego lo 52.
- 28 Arcykapłani y Doktorowie y stárfy / [?] y *Matt 21.*
mowili mu : Ktoraz to mocá czynisz : á *b 23.*
- 29 Ktoć dal te władza ábys to czynił : [?] A *Luk: 20.*
Jesús odpowiadáiac rzekł im: Spytam *a 1.*
y ia was o rzecziedne / á odpowiedzcie
mi : á powiem wam ktora to mocá czy-
30 nie. [?] Arzest Janow z niebáli byl / czyli
31 z ludzi : odpowiedzcie mi. [?] A rozmyślá-
li v siebie mowiac : Jesli powiemy / Z
niebá:

niebá: rzecze / Przeczżeście mu tedy nie
wierzyli? ³¹ A jeśli rzeczymy / Słudzi: bo
inni sie ludu. ábowiem wszyscy trzymáli
o Janie iż prawdziwie był Prorokiem.
³² A odpowiadáiac rzekli JEsusowi;
Uwieroiemy. A JEsus odpowiedziawszy
rzekl im: A ja wam nie powiem ktora
moca to czynie.

ROZDZIAŁ XII.

Zaczá-
ło 53.

Matt: 21.

d 33.

Luk: 20.

b 9.

Isa: 5 a1.

Ier: 2. d21

N Poczał im mowić przez podob-
ieństwa: Winnice náśádził ie- ^A
den człowiek / y ogrodził płotem /
y wkopal práse / á zbudował wieże / y ná-
iała oraczom / y odiechał. ² A ná čás-
postał sluge do oraczow / áby od nich
wzial z owocu oney winnice. ³ A oni poi-
mawszy go vbili / y odestáli próżnego. ⁴ A
zá sie do nich drugiego sluge postał: kto-
regó teź ránili w głowe y zelżyli. ⁵ A zá-
sie postał drugiego / y onego zabili: y wie-
le inych; iedny bijac / á drugie mordow-
iac. ⁶ JEszeze tedy máiac iednego syná
namilšego / postał go teź ostateczniego
do nich / mowiac: Ze sie wstydać beda
syná mego. ⁷ A oni oracze rzekli miedzy
soba: Tenci jest dziedzic: Podźcieś / zá-

biemy go /

- biemy go: a nasze będzie dziedzictwo.
 3[?] A poimawszy go / zamordowali: y wy-
 7[?] rzucili przez z winnice. Coż tedy uczyni
 pan oney winnice? Przyjdzie / a potraci
 10[?] oracze: y da winnice innym. Ażasście
 tego pisma nie czytali; Kamień który
 odrzucili buduiący / ten się stał głową
 11[?] węgelną: "Panci to sprawił / a dziwno
 12[?] jest w oczach naszych: A starali się go
 poimać: lecz się bali rzeszy. bo poznali
 iż przeciw nim to podobieństwo powie-
 dział. A opuściwszy go odeszli.
 13[?] A poszli do niego niektórzy z Pha-
 ryseusów y Herodyanów: aby go pod-
 14[?] chwycili w mowie. Ktorzy przyszedłszy
 B[?] rzekli mu: Nauczycielu / wiemy żeś pra-
 wdziwy jest / a nie dbasz ni na kogoż: a-
 bowiem nie patrzasz na osobę ludzką:
 ale w prawdzie drogi Bożey nauczasz.
 15[?] godziś się dać dań Cesarzowi / czyli nie
 dać? A on wiedząc obłudność ich / rzekł
 im: Czemu mnie kusicie? przyniescie mi
 16[?] grosz abych oglądał. A oni mu przynie-
 śli. y rzekł im: Czyż to jest obraz / y na-
 17[?] pis? Powiedzieli mu: Cesarzski. A odpo-
 wiedziawszy Jezus rzekł im: Oddajcieś
 tedy co jest Cesarzkiego / Cesarzowi: a co

Psal: 117.

c 22.

Iśa: 28.

d 16.

Dzie: 4.

b 11.

Rzym: 7.

g 33.

1. Piot: 2.

b 8.

Matt: 21.

d 42.

Zaczą-

lo 54.

Matt: 22.

b 15.

Luk: 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

d 20.

Zaczą-
ło 55.

Matt: 22.

c 23.

Luk: 20

d 27.

5. Mo: 25.

4 5.

Bożego / Bogu. A żądziwili sie temu.
 A przysli do niego Sądduceusowie,
 ktorzy powiádali iż nie mają zmartwych-
 wstania: y pytali go mówiac: Nauczycy-
 cielu / Moyses sam napisał; iż iesliby
 czyi brat umarl / y pozostawil żone / a
 dziatekby nie zostawil / aby wziął brat
 jego żoneiego / y wzbudził nasienie brat-
 tu swemu. Otoż było siedm bráćiey: a 29
 pierwszy poiawszy żone / umarl nie zo-
 stawiwszy plemienia. A poial ia wto- 21
 ry / y umarl: lecz ani ten pozostawil po-
 tomstwa. A trzeci także. A wzieni ia 22
 także siedm: a nie pozostawili potoma-
 stwa. Ostatnia po wszystkich umarla y
 niewiasta. W zmartwychwstaniu te- 23
 dy gdy powstana / ktoregoż z nich będzie
 żoną: bo siedm ich mieli ia za żone? A 24
 Jezus odpowiedziawszy / rzekl im: Iżaż
 nie dla tego bładziacie / że nie rozumie-
 cie pisma / ani mocy Bożey? Abowiem 25
 gdy zmartwychwstana / ani sie żenić be-
 da / ani za maż chodzić: ale sa iako anyo-
 lowie w niebiesiech. A o umarłych iż 26
 zmartwychwstać mają / nie czytaliście
 w księgach Moysesowych / iako v krzą-
 moril Bog do niego / rzekac: Jaciem
 iest Bog

- 27 jest Bog Abrahámov / y Bog Isáákov / 2. Mo: 3.
 y Bog Jákovow : ¹ Nie iestci Bog w ^{b 6.}
 mártych / ale żywych. A przetoż wy bára ^{Matt: 22.}
 30 bładzićie. ^{d 32.}
 28 ¹ A przystąpił ieden z Doktorow co sły ^{Luk: 20.}
 fał gdy sie gadáli : á widzac że im do ^{f 27.}
 bzie odpowiedział / spytał go ktore iest lo ^{Zaczą-}
 29 przednieysze ze wszech przykazanie : ¹ A ^{16.}
 Jezus mu odpowiedział: Jż przedniey-
 sze ze wszytkich przykazanie iest ; Sły ^{5. Mo: 6}
 chay Isráelu / Pan Bog twoy / Bog iest ^{4 4.}
 30 den iest. ¹ A miluy Páná Boga twego
 ze wszytkiego serca twego / y ze wszytkiey
 dusze twoiey / y ze wszytkiey wmysłu twee-
 go / y ze wszytkiey siły twoiey. Toć iest
 31 pierwsze przykazanie. ¹ A wtore iest te-
 mu podobne. Miluy bliźniego twego ^{3. Mo: 19.}
 iáko samego siebie. Nád tyc nie máś ^{d 18.}
 32 innego wietšego przykazania. ¹ A rzekł ^{Matt: 22}
 mu Doktor : Dobrześ / Nauczycielu / w ^{d 39.}
 prawdzie powiedzial / iż ieden iest Bog / ^{Rzym: 13.}
 33 á nie máś innego procz niego. ¹ á iżby ^{c 9.}
 był miłowan ze wszytkiego serca / y ze ^{Galat: 5.}
 wszytkiego zmysłu / y ze wszytkiey dusze / y ^{c 14.}
 ze wszytkiey siły : k temu miłowác bliź-
 34 niego iáko samego siebie : wiecey iest ^{Iak: 2.}
 náđ wszytkie całopalone y inne ofiáry. ^{b 8.}

widzac Jezus iz roztroplnie odpowie-
 dzial / rzekl mu: Nie dalekos iest od kros-
 lestwa Bozego. A nie smial go zadem-
 Male: 22. dalek pytac. ? A Jezus odpowiedzial: 38
 d 41. sy / mowil / naucezaiac w kosciele: Jakoż D
 Luk: 20. mowia Doktorowie iz Christus iest sy- 39
 g 41. nem Dawidowym: ? Abowiem sam Da- 36
 Psal: 109. wid mowi w Duchu S. Rzekl Pan Pa-
 a 1. nu memu / siadz po prawicy moiej: az
 poloze nieprzytacioly twoie pod nozkiem
 nog twoich. ? Sam tedy Dawid zowie 37
 go Panem: a skladze iest synem iego: A
 sluchala go wielka rzesa z radooscia.
 Zaczal- ? A mowil im w nauce swojej: Strze- 38
 lo 57. cie sie Doktorow / ktorzy chca chodzic
 Matt: 23. w dlugich szatach / y byc pozdiawiani na
 a 6. rynkach: ? y siedziec na pierwszych sto- 39
 Luk: 11. licach w boznicach / y miec pierwsze mie-
 f 43. y 20. sca na wieczerszach: ? ktorzy wyiadaja 40
 g 46. domy wdow pod pokrywka dlugiego
 modlenia. Ci odniosa obfity sad. ? A 41
 Luk: 21. siedzac Jezus przeciwn skarbni- / pa-
 a 1. trzal iako rzesa kladla pieniadze do skar-
 bu: a wiele bogaczow wiele kladli. ? A 42
 przyszedszy iedna wdowa uboga / wlozy-
 la dwa drobne pieniadze / co wazy qua-
 drant. ? A wezwawszy uczniow swych / 43

rzekl im:

rzekł im: Naprawdę powiadam wam /
iż ta wdowa więcej włożyła a
44 niżli wszyscy ktorzy kładli do skarbca. A
bowiem wszyscy z tego co im zbymało /
rzucali: a ta z ubóstwa swego / wszystko co
miała wrzuciła / wszystkie żywności swoje.

ROZDZIAŁ XIII.

A **G**dy wychodził z kościoła / rzekł Zacz-
mu ieden z uczniow jego; Naucz- lo 58.
czycielu / wey iakie to kamienie / y Matt: 24.
iakie budowania. A Jezus odpowiada- a 1.
dać / rzekł mu: Widzisz te wszystkie wiel- Luk: 21.
kie budowania: Nie zostanie kamień na a 5.
3 kamieniu / ktoryby nie był rozwalon. A Luk: 19.
gdy siedział na gorze oliwney przeciw g 44.
kościołowi / pytali go osobno Piotr y
Jakub y Jan y Andrzej: Powiedz
nam / kiedy sie to stanie: y co za znaki
będzie gdy sie to wszystko pocznie wypeł-
5 niać: A Jezus odpowiedziawszy po-
czął im mówić: Patrzącieś aby was kto Ephes: 5.
nie zwiódł. a bowiem wieleć ich przyi- b 6.
dzie w imie moje powiedać iż ia iem 2. Thes: 2.
7 stem: y wiele ich zwiódka. A gdy usly- a 3.
sycie wojny y wieści o wojnach / nie
trwożcieś soba. Boć sie to dziać musi:

alec nie iuz koniec. ¹ Abowiem powsta: i
nie narod przeciw narodowi / y krole: B
stwo przeciw krolestwu: y beda miesca:
mi trzesienia ziemi / y glody. Poczetk:
ci to bolesci.

Zacza- ² A wy mieycie sie sami na pieczy. Boz
lo 59. was wydadza do wrzedu / y w boznicach
was bic beda / a przed starosty y przed
krolmi dla mnie stawac beda: onym
na swiadectwo. ³ A potrzeba aby nas to
przod w wszystkich narodow byla opo-
Matt: 10. wiedana Ewangelia. ⁴ A gdy was wo- 11
b 19. dzic beda wy dawaiac / nie myslcie przed-
Luk: 12 tym co byscie mowic mieli: ale co wam
b 11. y 21. bedzie dano oney godziny / to mowcie.
c 14. Abowiem nie wy iestescie ktorzy mowi-

cie: ale Duch swiety. ⁵ A wyda brat 11
brata na smierc / a ociec syna: y powsta:
na dzieci przeciw rodzicom / y beda ie
zabijac. ⁶ A beda iecie w wszystkich w nie- 13

Zacza- nawisci / dla imienia mego. Lecz kto
lo 60. dotrwa do konca / ten bedzie zbawion.

Dan: 9. ⁷ A gdy wyrzycie obrzydle spustoszenie / 14
g 27. stojace gdzie nie trzeba (kto czyta / niech
Matt: 24. wyrozumie) tedy ci ktorzy sa w Judskiej
b 15. ziemi; niech wciekaja na gory: ⁸ a ktorzy 15
Luk: 21. bedzie na dachu; niech nie schodzi do
d 20. domu /

domu / ani wychodzi aby miał co wziąć z
 16 domu swego: ? Który też będzie na po-
 lu; niech się nie wraca na zad / brąc pla-
 17 szczy swego. ? Lecz biada *nieniąstam* brze-
 miennym y piersiami karmiacym w o-
 18 ne dni. ? Modlcie się / aby nie było zi-
 19 mie. ? Abowiem one dni beda z takimi
 Cwiczkami / iakie nie byly od poczatku
 stworzenia ktore stworzył Bog aż do
 20 tad / ani beda. ? Aby był nie wtrocił Pan
 dni *onych*: żadneby ciało nie było zachowa-
 21 ne: ale dla wybranych ktore wybrał /
 wtrocił dni *onych*. ? A tedy iesliby wam *Matt: 24.*
 kto rzekł: Oto / tuć jest Christus / oto *d 23.*
 22 tam: nie wierzcies. ? Boć nastana fal-
 szywi Christusowie y falszywi Prorocy: y *Luk: 21.*
 beda czynić znaki y cuda ku zwiedzie-
 23 niu / by mogło być / y wybranych. ? Wy
 sie tedy strzeżcie. otomci wam w przod
 wszystko powiedział.
 24 ? Ale w one to dni po wciśnieniu onym *Zac: 61.*
 zacićmi sie słońce / y księżyc nie da iasno-
 25 ści swojej. ? y gwiazdy niebieskie beda *Eze: 32.*
 spadać / a mocy ktore są na niebiesiach *b 7.*
 26 porusza sie. ? A tedy wyrza syna czło-
 wieczego przychodzącego w obłokach / *Isa: 13.*
 27 wielka moc y chwala. ? A tedy pośle *b 10.*
 30. *10el: 2.*
 31. *3c 10. g 31.*
 32. *3. 5 15.*

Matt: 24. 6 31. anioły swe / y zbierze wybrane swe od czterech wiatrów / od wierzchu ziemi aż do wierzchu nieba. ⁷ A od figi wście 28 sie podobieństwa / gdy sie już gałązka Diey odmładza / y wypuszcza liście: poznaćcie iż blisko jest lato. ⁷ także y wy 29 gdy obaczycie iż sie to dziać będzie / znaycieś żeć już blisko jest we drzewiach. ⁷ Já 30 prawdę powiadam wam / żeć nie przeminie ten rodzaj / aż sie to wszystko stanie. ⁷ Aleboć y ziemią przeminie / lecz 31 słowa moje nie przeminie.

Zaczá- ⁷ A o dniu onym ábo godzinie żaden 32 lo 62. niewie / ani aniołowie w niebie / ani Syn: jedno Oćiec.

Matt: 24. 4 42. ⁷ Strzeżcieś sie / czuycieś / á modlćie 33 sie. bo niewiecie kiedy czas będzie: ⁷ Já 34 Ko człowiek ktory odiachawszy przeczo stawił dom swoy: y dał slugom swym władza każdemu nad robotą swoją / y wrótnemu rozkazał aby czuł. ⁷ Czuycieś 35 tedy (bo niewiecie kiedy Pan domu przyidzie: z wieczorali / ábo w pułnocy / ábo gdy kury poia / ábo z poránku) ⁷ by 36 z przedką przyśedşy nie znalazł was śpiących. ⁷ Alecoć wam mówie / wszystkimci 37 mówie: Czuycie.

R O Z D Z I A L XIII.

A **Q** Była páschá y święto Przasni-
 1 kow po dwu dni: y szukali Arcy-
 2 káplani y Doktorowie iákoby go
 3 zdrađa poimawšy zábili. ¹ A mówili;
 Nie w święto / aby snadź nie był rozruch
 4 ludzi. ² A gdy był w Bethániey w domu
 Symoná kredowátého / y siedział v sto-
 5 lu / przyšla niewiasta máiac stoiek álá-
 6 bástrowy oleyku Spikánárdowego báz-
 7 zo drogiego: a sflukšy álábástr wylała
 8 ná głowę tego. ³ A byli niektorzy co sie
 9 gniewáli sami w sobie / a mówili: Ná
 10 což sie sstała vtráta oleyku tego? ⁴ Abo-
 11 wiem mogł sie ten oleiek przedać dro-
 12 żey niż za trzy stá grošy / y rozdać vbo-
 13 gim. A frásowali sie ná nie. ⁵ A Jesus
 14 rzekł: Daycie iey počoy / czemu iey przy-
 15 krość czynicie? Dobryč vczynek przeči-
 16 sło mnie vczynila. ⁶ bo záwždy vbo-
 17 gacie z soba: y kiedykolwiek záchcecie /
 18 možecie im dobrze czynić: lecz mnie nie
 19 záwždy macie. ⁷ Oná co miała / vczyni-
 20 la: vprzedžila pomázac ciało me ná po-
 21 grzeb. ⁸ Záprawde powiadam wam:
 22 Kedyžkolwiek opowiadána bedzie E-
 23 wángelia tá po wšytkim świecie / też

Zacza-
lo 63.

Matt: 26.

a 1.

Luk: 22.

a 1.

Matt: 26.

a 6.

Jan 11. a 1.

Matt: 26.

a 8.

Jan 11.

a 4.

co tá vezyniá / powiádać beda ná pá-
miatke iey.

Zaczá-
lo 64.

Matt: 26.

b 14.

Luk: 22.

a 4.

Matt: 26

b 16.

Luk: 22.

a 6.

⁊ A Judas Iskariot ieden ze dwunastu
ście odszedł do Arcykapłanow / aby go B
im wydał. ⁊ Ktorzy wstyskawszy wrado-
wali sie: ⁊ obiecowáli mu dáć pieni-
dze. ⁊ szukali iákoby go czasu pogodnego
go wydał. ⁊ Pierwszego dnia Prazni-
kow gdy Pásche zabijáli / rzekli mu wcz-
niowie: Gdzie chcesz aby chmyć siedszy
nágotowáli żebys iadł Pásche? ⁊ po-
stał dwu z swych wczniow / ⁊ rzekł im:
Idźcie do miasta: a potka sie z wami
człowiek niosąc dzban wody / idźcież za
nim: ⁊ gdziekolwiek wnidzie / powiedzie
cież gospodarzowi iż náuczyciel mowí:
Gdzie jest złozenie moje / Kedybym poży-
wał Páschy z wczniámi moimi? ⁊ On
wám włoży wieczernik wielki wstány:
támiż nam nágotuyćie. ⁊ A posli wcz-
niowie iego / ⁊ przyšli do miasta: ⁊ nále-
zli iáko im powiedział / ⁊ nágotowáli
Pásche. ⁊ A gdy był wieczor / przyşedł ze
dwiemánasćie. ⁊ A gdy oni siedzieli ⁊ i-
edli / rzekł Jesus: Zaprawde powiádam
wám / iż ieden z was wyda mie / Ktory ie-
zemna. ⁊ A oni poczeli sie smecić / ⁊ mo-
wić mu

Matt: 26.

b 20.

Luk: 22.

b 14.

Ian 13.

c 21.

20 więc mu jeden po drugim; Izali ta? A
 on im rzekł: Jeden ze dwunastcie który
 21 zemia macza ręce w misie. Syn ci
 człowieczy idzie iako o nim jest napisan
 no: lecz biada człowiekowi onemu przez
 którego Syn człowieczy będzie wydan:
 lepiey mu było/ by sie brł człowiek on nie
 22 narodził. A gdy oniiedli/ wziął Jezus
 chleb: y błogosławiac łamał/ y dawał
 im/ y rzekł: Bierzcie/ toć jest ciało moje.
 23 A wziawszy kielich/ dzięki uczyniwszy
 24 dawał im. y pili z niego wszyscy. A
 rzekł im: Tąc jest krew moia nowego
 testamentu/ ktora za wielu będzie wyla
 25 na. Zaprawdę powiadam wam/ iż nie
 bede wiecey pił z tego owocu winny
 26 de (nowy) w królestwie Bożym. A
 hymn odprawivszy wysli na gorę oliw
 27 na. A rzekł im Jezus: Wszyscy sie zgor
 fyćcie ze mnie tej nocy: iż napisano jest;
 Vderze pasterzá/ á rozprosza sie owce.
 28 Ale gdy zmartwychwstane/ wprzede
 29 was do Galilei. A Piotr mu rzekł:
 Choćiażby sie też wszyscy z ciebie zgor
 30 byli/ ale nie ja. A rzekł mu Jezus: Zą
 Dprawde powiadam ci/ iż ty dziś tej nocy/

Luk: 22.

c 21.

Psal: 4.

c 10.

Dzie: 1.

c 16.

Matt: 26.

b 24.

1. Kor: 11.

c 24.

Ian 16.

d 32.

Zach: 13.

c 7.

Nisey 16.

b 7.

pierwey

Matt: 26.

d 36.

Luk: 22.

d 40.

pierwszy niż dwakroć tur zapole / trzy-
 kroć sie mnie zaprzyś. ? A on tym wie- 31
 cey mówił: Wy potrzebá y vmrzeć mi- 4
 toba / nie zaprze sie ciebie. Tátże też y
 wszyscy mówili. ? A przysli do solwárku 32 4
 ktory zwano Gethsemani. A rzekł wcz-
 niom swoim: Siedzcie tu póki sie mo-
 dlić bede. ? A wstawszy z soba Piotra 33 4
 y Jakuba y Jana y począł sie strácháć y
 tęsknić sobie. ? A rzekł im: Smetna jest 34
 duszá mojá aż do śmierci: zostáńcie tu /
 á czuycie. ? A odszedšy málo / padł na 35 4
 ziemié: y modlił sie żeby oná godziná ie-
 szliż možná rzecz / odesłá od niego; ? A 36 4
 mówił: Abbá / Dycze / wszystkoć tobie jest
 podobno / przenies odemnie ten kielich.
 Wszakże nie to co ja chce / ále co ty. ? A 37
 przyszedł / á znalazł ie spiace. A rzekł Pio-
 trowi: Symonie / spiš? nie mogłes czu-
 c jednej godziny? ? Czuycieš / á modlćie 38 4
 sie byście nie przysli w pokušenie. Boć
 duch ochotny / ále ciało mdle. ? A zász 39
 odszedšy modlił sie / w też słowá mo-
 wiac. ? A wróciwszy sie / znalazł ie zász 40
 spiace (bo oczy ich były obciążone) á nie
 wiedzieli coby mu odpowiedzieć. ? A 41
 przyszedł potrzeć / á rzekł im: Spicieš 42 5

iż y od

inż y odpoczymaycie. Dosyć/przyszła go-
dzina: oto będzie wydan syn człowieczy
42 w rece grzeszników. ? Wstańcież/podź-
my. oto ktory mie wyda/blizko jest.

43 ? A gdy ieszcze mowil/przyszedł Judasz Zaczą-
Iskariot / ieden ze dwunastie / a z nim lo 65.
wielka rzesza z mieczmi y z kiyami / od Ar- Matt: 22.
44 cykapłanow y Doktorow starších. ? A d 47.
dał im bylna / ten ktory go wydał/mo- Luk: 22.
wiał: Ktoregokolwiek pocałuje / ten ci c 47.
jest: imaycieś go / a wiedźcie ostrożnie. Ian 18.
a 1.

45 ? A przyszedłszy / natychmiast przystapiw-
szy k niemu rzekł: Hadz pozdrowion Mł-
46 strzu. y pocałował go. ? A oni targneli
47 sie nań rełomá / y poimáli go. ? A ieden
niektory z tych co stali dobywszy mieczá/
wderzył słuze Arcykapłánskiego: y vciał
48 mu vcho. ? A Jesus odpowiedziawszy
rzekł im: Jákoby ná zboyce wysłisćie z
49 mieczmi y z kiyami poimáć mie? ? ná ká-
dy m dzień był v was w kosciele vczac/
a nie poimálistcie mie. Ale żeby sie wy-
50 pełniły pisma. ? Tedy vczniowie tego o-
51 pusćiwśy go / wśyscy vciekli. ? A nie-
F ktory młodziemiec šedł zá nim odziany
prześcierádlem ná nágie ciáto: A poimá-
52 li go. ? A on porzuciwśy přescierádło/

náci

Matt: 26.
f 56.

Luk: 22. nągi wciekł od nich. ? A przymiedli Jezu-
 f 54. susa do Arcykąplana: a zefli sie wszyscy
 Jan 18. Kąplani y doktorowie y starszy. ? A Piotr
 c 13. za nim siedl z daleka aż w dwor Arcyką-
 Matt: 26. planski: y siedział z służebniki w ognia-
 f 59. y grzał sie. ? Lecz Arcykąplani y wszyscy
 siedząca rada szukali przeciw Jესusowi
 świadectwa / aby go na śmierć zdali / ale
 nie nalezli. ? Abowiem wiele ich prze-
 ciw iemu fałszywie świadczyli: lecz świad-
 dectwa zgodne nie były. ? A niektórzy
 powstałszy / fałszywie świadczyli prze-
 ciw iemu / mówiac: ? Jesmy my sly-
 Jan 2. śli iego mówiącego: Ja rozwałę ko-
 d 19. ciol ten reka uczyniony / a za trzy dni in-
 ny nie reka uczyniony zbudnie. ? Lecz y
 tak nie było zgodne ich świadectwo. ? A
 powstałszy w pośrodek Arcykąplan /
 spytał Jესusa / mówiac: Ulic nie odpo-
 wiadaś na to co ci przeciw tobie świado-
 cza? ? Ale on milczał / a nic nie odpo-
 wiadał. Znowu pytał go Arcykąplan /
 y rzekł mu: Tyżes iest Christus Syn Bo-
 ga błogosławionego? ? A Jესus mu
 rzekł; Jam iest: y wyrzycie Syna czło-
 wieczego siedzącego na prawicy mocy
 Bożej / y przychodzącego z obłoki nie-
 bieści.

- 63 bieskami. ° Tedy Arcykapłan rozdąrszy
 64 świątkach: ° Słyszeliście bluźnierstwo:
 65 coż sie wam zda: ° A oni wszyscy osadzili
 go być winnym śmierci. ° A poczęli nań
 niektórzy plwać / y zakrywać oblicze ie-
 go / y posyłować go / y mówić mu; Pro-
 rokujże. A słudźbnicy policzkowali go.
 66 ° A gdy Piotr był w sieni na dole / przy- *Matt: 26.*
 śląd jedną z słudźbnic arcykapłanowych. *g 69.*
 67 ° A widząc że sie Piotr grzeie / porzaw- *Luk: 22.*
 sy nań / rzekł: A tyś był z Jესusem Ch- *f 56.*
 68 zaremskim. ° A on sie zaprzął / mówiac: *Ian 18.*
 Ani wiem / ani rozumiem co mówisz. A *g 17.*
 wyszedł precz do przysionka: a kur za-
 69 piał. ° A słudźbnica wyrzawszy go zaśie- *Matt: 26.*
 poczęła mówić tym którzy stali: Jż ten *g 71.*
 70 z onych iest. ° A on powtore zaprzął. A *Luk: 22.*
 zaśie rychło potym ci co tam stali / rzekli *f 58.*
 Piotrowi: Prawdźiwie z nich iestes: *Ian 18.*
 71 bos y Galilejczyk iest. ° A on począł *g 17.*
 72 kłać y przysiegając; Jż nie znam człowieka
 tego o którym powiadaćie. ° A wnet
 powtore kur zapiał. A wspomniął Piotr
 na słowo / ktore mu mówił Jესus: Pier- *Matt: 26.*
 wey niż kur dwa kroć zápoie / trzy kroć *g 75.*
 sie mnie záprzyś. A począł plakać. *Ian 13.*
d 38.

ROZDZIAŁ XV.

Zaczá-
lo 66.

Matt: 27.

a 1.

Luk: 22.

g 66.

Ian 18.

d 28.

Matt: 27.

b 12.

Luk: 23.

a 6.

Ian 18.

f 33.

MWnet rániuczko zšedšy sie do rady Arcykáplani z stáršymi y z A Doktormi y wšotka siedząca rada / zwiázawšy Jესusá / wiedli y podáli Pilatowi. ? A pytał go Pilat: Tyżes iest krolém Żydowskim? A on odpowiedzia wšy / rzekł mu: Ty powiádasz. ? A stárzyli nań Arcykáplani o wiele rzeczy. ? A Pilat go záśie spytał / mówiac: Tlic nie odpowiadasz? wey w iáto wielkich rzeczách cie winnia. ? A Jესus przódšie nie odpowiedział: tak iż sie Pilat dziwował. ? A ná świeto zwykł im był wypuścić iednego więźniá / ktorego żądali. ? A był ieden co go nazywano Bárabbášem: ktory z inšymi zwadźcami był w więzieniu / ktory był w rozruchu popelnil mežoboystwo. ? A gdy wstąpił rzeša / poczełi prosić o to / iáto im záwōdny czynil. ? A Pilat im odpowiedział / mówiac: Chcecież pusić wam krolá Żydowskiego? ? Abowiem wiedział iż go z zazdrości byli Arcykáplani wydali. ? Lecz Arcykáplani poduſzczali rzeša / áby im rádšey Bárabbáša pusił. ? A odpowiedzia wšy záś Pilat:

rzekł im:

- rzekl im: Coż tedy chcecie uczynie Kro- Matt: 27.
 13 lowi Żydowskiemu? A oni zaśie wolą d 21.
 14 li: Wkrzyżuy go. A Pilat im mowil: Luk: 23.
 Coż wżdy zlego uczynil: A oni tym wie- c 23.
 15 cey krzyczeli: Wkrzyżuy go. A Pilat Ian 18.
 chcac rzefy dosyc uczynic / puscil im g 39. y 19.
 Barabbasa / a Jezusa wbiezowanego a 6.
 podal aby byl wkrzyżowan.
 16 A żołnierze wprowadzili go do sie- Zacza-
 ni ratuszney / y zawolali wstetkiey roty. lo 67.
 17 A oblekli go w purpure / y wlozyl i nań / Matt: 27.
 18 wplotly cierniowa korone. A poczeli c 27.
 go pozdrawiac: Witayze Krolu Żydow- Ian 19.
 19 ski. A bili glowe iego trzcina: y plwali a 2.
 nań. a wpadaiac na kolana / klaniáli sie
 20 iemu. A gdy sie z niego nagráli / zwle-
 21 tli go z purpury / y oblekli go w szate ieg-
 y wywiedli go aby go wkrzyżowali. A Matt: 27.
 przymusili niektorego mimo idacego / d 32.
 Symona Cyreneyczyka idacego ze wsi / Luk: 23.
 oycá Alexandrowego y Rufiego / aby d 26.
 niosl krzyż iego.
 22 A przywiedli go na miejsce Golgo- Zaczá
 tba: co sie wykláda / Miesce trupich lo 68.
 23 glow. A dawáli mu picie reino z mirra: Matt: 27.
 24 ale nie wzial. A wkrzyżowawszy go / d 33.
 C podzielili szaty iego / miecac o nie los / co Luk: 23.
 e 33.

Jan 19. Kto miał wziąć. ⁹ A była trzecia godzina ²⁸
 c 17. na: y wkrzyżowali go. ⁹ Był też napis ²⁶
 Matt 27. winy iego napisany: KROL ZYDOVV-
 d 35. SKI ⁹ A z nim wkrzyżowali dwu zboj: ²⁷
 Luk: 23. corow: iednego po prawicy/ a drugiego po
 e 34. lewicy iego. ⁹ A wypełniło się pismo Kto: ²¹
 Jan 19. re mówi: A ze złoczyńcami jest policzon.
 d 23. ⁹ A mimo przechadzający bluźnili go: ²⁹
 Isa: 53. ⁹ A mówiąc głowami swemi/ y mówiąc: E-
 d 12. her który rozwalasz kościel Boży / y we-
 Jan 2. trzech dniach znnowu budujesz / ⁹ wybaro ³⁰
 c 19. sam siebie sfiapiofsy z krzyża. ⁹ Tąż ³¹
 też y Arcykapłani sydzac / iedni do dru-
 gich z Doktormi mówili: Imne zacho-
 wai/ a samego siebie zachować nie mo-
 że. ⁹ Uciechżeć teraz Chrystus on Krol ³²
 Izraelski sfiapi z krzyża: abyśmy wyrzeli
 y uwierzyli. Ci też co z nim byli wkrzy-
 żowani/ sromocili go. ⁹ A gdy była go: ³³
 dzina szósta sfiala nie ciemność po wszy-
 stkiey ziemi aż do dziewiatey godziny.
⁹ A dziewiatey godziny zawołał Jezus ³⁴
 psal: 21. głosem wielkim/ mówiąc: Eloi/ Eloi/
 a 1. lámásábáchtháni: co jest wyłożony:
 Matt: 27. Boże mój/ Boże mój/ czemuś mnie opu-
 c 46. ścił: ⁹ A słysząc niektórzy z stojących D-
 tami/ mówili: Oto Eliasz woła. ⁹ A ³⁶

- przybieżawşy ieden / y nápełniwşy gębę ^{Psal 68.}
 be octu / y włożywşy ná trzćinę / dał mu ^{6 23.}
 pić / mowiąc: Niechaycie / wyrzyny iesli
 37 przyǳie Eliáš zdesymować go. ¹ A Je-
 38 sus wypuściwşy głos wielki skonal. ¹ A
 rezdaráł sie ná dwoie za stoná kościelna
 39 od wierzchu aż do dołu. ¹ A widzac Ro-
 mistrz ktory stał przećiwko / iż tak wo-
 łaiac skonal / rzekł: Prawdźiwie czło-
 40 wiek ten był Synem Bożym. ¹ Były też ^{Matt: 27.}
 y niewiaşły pátrzáiac z daleká: między ^{f 55.}
 ktorymi była Mária Mágdalená / y Mária
 Jakubá mnieyszego y Josephá má-
 41 rty / y Sálome: ¹ ktore też gdy był w
 Gálileiey chodziły za nim / y służyły mu: ^{Luk: 8.}
 y wiele innych ktore były społem z nim ^{a 2.}
 wstąpiły do Jerusálem.
 42 ¹ A gdy iuż był wieczor (áborem był Zaczá-
 dzień przygotowania / ktory iesi przed lo 69.
 43 kábátem.) ¹ przyszedł Joseph z Arymá- ^{Matt: 27.}
 theiey wćziwy Senator / ktory też oczes- ^{g 57.}
 tawał krelestwa Bożego: y śmiele ro- ^{Luk: 23.}
 szedł do Pilatá / y prosił o ciało ^{g 50.}
 44 Jeśu. ¹ A Pilat sie zdziwił iesli iuż w- ^{Ian 19.}
 mął. A wezwawşy Rómistrzá / pytał ^{d 38.}
 45 go iesli iuż umął. ¹ A dowiedziawşy sie
 od Rómistrzá / därewał ciało Josepho-

wi. ? A Joseph Kupiwszy przesćieradło /
y wziawszy go wwinął w przesćieradło: y
położył go w grobie który był wyćiosan
z opoki: y przywalił kámiem do drzwi
grobowych.

! A Mária Mágdalená y Mária Jo⁴⁷
zwowá pátrzyły kedy go kładziono.

ROZDZIAŁ XVI.

Zacza
ło 70.

Matt: 28.

a 1.

Luk: 24.

a 1.

Ian 20.

a 1.

Matt: 28.

a 5.

Luk: 24.

a 4.

Ian 20.

a 12.

A Gdy minął śábát / Mária M¹
gdalená / y Mária Jakubowá / y A¹
Sálome / nákupily másći / aby
przyśedşy námázaly Jესusá. ? A bárzo
ráno pierwszego dnia z śábátow / przyşły
do grobu: gdy inż wśko słońce. ? A mo³
wile między soba: Ktoż nam odwali ká
mien ode drzwi grobowych: ? A poy⁴
rzawszy obaczęły odwalony kámiem: á
bowiem był bárzo wielki. ? A wśedşy
w grob / wyżrzały młodziencá siedzacę
po prawey stronie / vbránego w śáte
białą: y zdumiały sie. ? A on im rzekł: ⁶
Nie lekawcie sie: Jესusá śukacie N^B
záreńskiego / vkrzyżowanego: wstałci
z martwych / nie máś go tu: oto mieysce
gdzie go było położono. ? Ale idźcie /
powiedzcie vczniom iego y Piotrowi / iż

was vprze

was vprzedza do Galileiey: tam go o- Matt: 26
gladacie/ iáko wam powiedział. c 31.

8 [?] A one wyszedŝy/ vciekły z grobu. ábo Wyj: 14.
wtem ziéło ie drzenie y zumienie: á ni c 28.

9 komu nie powiádały. bo sie bały. [?] A

wstawiŝy rániuczko pierwszego dnia fía- Ian 20.
batu/ vřazal sie naprzod Máriej Má- d 16.

gdálenie: z ktorey byl wyrzucił siedmi Luk: 8.
czártow. [?] Oná ŝedŝy opowiedziála a 2.

10 tym ktoryz z nim bywali/ smutnym y

11 pláczacym. [?] A oni vŝlyŝawŝy iŝ ŝywie/

Cy byl widzian od niey/ nie wierzyli. [?] Po- Luk: 24.
12 tym teŝ dwiema z nich idacym w drodze b 13.

okázal sie w inŝym křtalcie/ idacym do

13 miáŝteczká. [?] A oni ŝedŝy opowiedzieli

drugim: ále y tym nie vvierzyli. Luk: 24.

14 ^{*?} Náostátek onym ieden náŝcie ŝpořem c 36.
v ŝtołu ŝiedzacym vřazal sie; y wyma- Ian 20.
wial im niedowiarŝtvo ich/ y zářwár- c 19.
dzenie ŝercá/ iŝ tym ktoryz go widzieli

15 zmartwychwřtálego/ nie vvierzyli. [?] A

mowił im: Jdac ná wřyřtek ŝwiát/ řáŝcie Matt: 28.
16 Ewángelia wřřemu řtworzeniu. [?] Kto d 19.

vvierzy y okřřci ŝie/ zbáwion będŝie. á

17 řto nie vvierzy/ będŝie poteřion. [?] A

D cudá/ tych co vvierza/ te nářláadowáć Dřie: 16.
będa. W imie moie czártý będa wyrřu- d 18.

Dnie: 2. *a 4. y 10. g 46.* *Dnie: 28. a 3. Dnie: 28. b 8. Luk: 24. g 51.* *cac: nowemi ięzykami beda mowic: weze beda bracy chochy co smiertelne- go pili / skodzie im nie bedzie. Na niemocne rece beda klasc / a beda zdrowi. ¶ A tak Pan Jezus potym gdy rzecz do nich odprowil / wziety jest do nieba / y wsiadl na prawicy Bozey. ¶ A oni wyszed- sy przepowiadali wszedy: ktorym Pan dopomagal / y nauke ich wtwierdzal przytomnemi cudami. ¶*

S W I E T A E-
WANGELIA IESV
CHRISTVSOWA,
WEDŁUG ŁŮKASZA.
R O Z D Z I A L I.

N Oniemaz wiele ich o Zaczę-
to sie kusilo / zeby porzad- lo i.
na spisali historia o tych
sprawach / ktore sie w nas
wypelnily: i iako nam podali ci / ktorzy
sie im od poczatku sami przypatrowali /
y byli slugami slowa. i Zdalo sie y mnie /
ktorym z poczatku pilnie wszytkiego do-
chodzil / porzadnie tobie / cny Theophi- Dzie: 1.
le / to wszytko wypisac: i abyś poznal pra- a 1.
wodrzecze tych / ktorych cie nauczono.
* i Byl: a dni Heroda krola Indskie. Zaczę-
A go / kapien niektorym inteniem Zacharis lo 2.
as / z przemiany Abiego: a zons tego 1. Kron:
byla z corek Aaronowch / a imie iey El. 24. a 10.
zbieta i A byli oboje sprawiedliwemi
przed Bogiem / chodzac we wszytkich
przekazaniach y w sprawiedliwosciach

Pánškich bez náganienia: ? A nie mieli syná: przeto iž Elžbietá byla nieplodná / á byli oboje podešlymi w swych leciech.

? Stało sie tedy / gdy odprawował w rzed káplánski w porządku przemiany swey przed Bogiem: ? według zwyczá-
 19

in wrzedu káplánskiego / przypadł nań los že miał kádzic wšedšy do kościoła

2. Mo: 30.

a 7.

Pánškiego: ? á wšetká wielkość ludu

3 Mo: 16.

d 17.

byla zewnatrz modlac sie času kádzenia. ? A wtázal mu sie ányol Pánški / sto-
 20

iac po prawey stronie oltarzá kádzenia.

? A zátwožil sie Žácháryaš wyrzawšy: y przypádlá nań boiažn. ? A rzekl do nie-
 21

go ányol: Nie boy sie Žácháryašu / boć

ieš wšluchána prošba twojá: á žoná

twoja Elžbietá wrodzi tobie syná / y názo-

Niš: f 63

wieš imie iego Jan. ? á ty będzieš miał

wesele y radość / y wiele innych beda sie

radować z národzenia iego. ? Abowiem

będzie wielki przed Pánem: winá y na-

poju piánego pić nie będzie: y będzie

nápełnion Duchem swietym iešcze z ży-

wotá mátki swey: ? á náwroci wiele sy-

Matt: 11.

b 14.

now Isráelskich ku Pánu Bogu ich. ? A

Mala: 4.

b 6.

on w przod poydzie przed nim / w duchu y mocy Eliášowej: áby obrocił serca

oycom

oycom ku synom; a niedowiarki ku ro-
stropności sprawiedliwych: iżby zgoto-
wał Panu lud doskonały.

18. Tedy rzekł Zácharyasz do ányolá: po-
czymże to poznam? bom ja iest stary: y
19 żoná moia podeślá we dniách swych. Al
odpowiedziałowšy ányol rzekł mu: Ja
ciem iest Gábriel ktory stoie przed Bo-
giem: a iestem poslan ábych mówił do
ciebie: a iżbych ci to dobre poselstwo od-
20 miast. Aloto będzieś milczacym/ani be-
dzieś mogli mówić aż do oneg dnia gdy
sie to stanie: dla tego żeś nie wwierzył
słowom moim / ktore sie wypelnia czaśu
21 swoiego. Lecz lud oczekiwáł Zácharia-
śa: y dżiwowali sie że tak omieśławáł
22 w kościele. Al gdy wyszedł nie mógł do
C nich mówić: y poználi że widzenie wi-
dział w kościele. Al on im przez znáki v-
23 kázował/ y został niemym. Al sstało sie:
gdy sie wypelnily dni wstugowania ie-
go/ odszedł do domu swego.

24. Al po onych dniách poczelá Elżbietá Zacza-
żoná tego: y tála sie przez pieć mieśie-
25 cy / mówiac: Iż mi tak Pan uczynił
we dni w ktore poyrzał áby odiał moje
vraganie miedzy ludźmi.

lo 3.

Matt: 1.
c 18.

Isa: 7.
c 14.

Nit: 2.
c 21.

Matt: 1.
d 21.

Dan: 7.
d 14. y g

27.
Mich: 4.
b 7.

* ? A miesiąca szóstego / poſtan ieſt an: 26
rol Gábriel od Boga do miáſia Gáliley:
ſkiego / ktorego imie Mázáreth / ? do pán: 27
ny poſlúbiſioney meżowi / ktoremu bylo
imie Joſeph / z domu Dawidowego: á
imie Pánny Mária. ? Wpędſzy tedy an: 28
rol do mey / rzekł: Bądź pozdrowiona
láſki pełná / Pan z tobą: błogoſtáwionás
ty miedzy niewiáſtámi. ? A oná wſlyſhá: 29
roſhy / zácwóżyła ſie z mowy iego / y mř:
ſlúſlá iákieby to bylo pozdrowienie. ? A 30
rzekł iey ányol: Nie boj ſie Mária. ábo
wotem náláziás láſke v Boga. ? Oto po: 31
cznieſz w żywoćie / y porodziſz ſyná: á ná:
zowieſz imie iego Jeſus. ? Ten będzie 32
wielki / á będzie zwan ſynem náywyſſhe:
go: A dá mu Pan Bog ſtolice Dawida
oycá iego: ? y będzie królował w domu 33
Jákobowym ná wieki: á króleſtwu ie:
go nie będzie kóńcá. ? A Mária rzekłá 34
do ányolá: Jákož ſie to ſtánie: gdyž D
mežá nie znam: ? A ányol odpowiedziá: 35
roſhy rzekł iey: Duch ſwięty ſſtápi ná
cie / á moc náywyſſhego zácini tobie. prze:
tož y to co ſie z ciebie národzi ſwięte /
będzie názwano Synem Božym. ? A o: 36
to Elžbietá krewná twojá / y oná pocze:
lá ſyná

37^a 38^a 39^a 40^a 41^a 42^a 43^a 44^a 45^a 46^a 47^a
 ła sęna w starości swej : a ten miesiąc
 był jest oney ktora zowa nieplodna :
 Bo w Bogu nie będzie żadne słowo
 niepodobne. ^a Rzekła Maria : Oto slu-
 żebnica Pańska / niechay mi sie stanie
 wedle słowa twego. ^a I odszedł od
 niey anioł.
 * ^a A roztawszy Maria w onych dniach /
 posłała w gorna krainę z kwapieniem do
 miasta Judyckiego : ^a y wešla w dom Za-
 chariasza / y pozdrowiła Elżbietę. ^a I
 stało sie : skoro wstąpiła Elżbieta po-
 zdrowienie Marię / skoczyło dzieciątko
 w żywocie iey : y napełniona jest Duchą
 świętego Elżbieta : ^a a zawołała głosem
 wielkim / y rzekła : Błogosławionas ty
 między niewiastami / y błogosławiony o-
 woc żywota twego. ^a A składze mnie to
 że przysła matka Pana mego do mnie :
^a Abowiem oto iako doszedł głos pozdro-
 wienia twego do uszu moich / skoczyło
 od radości dzieciątko w żywocie moim.
^a A błogosławiona ktoraś uwierzyła /
 I że sie ziścią te rzeczy ktoreć powiedziano
 od Pana. ^a I rzekła Maria : Wielbi
 dusza moja Pana. ^a A rozradował sie
 duch mój w Bogu zbawicielu moim.

Zacza-
 lo 4.

? Jż weyrzał ná miłość służebnice 48
 swojej. Abowiem oto odcad błogosła-
 wiona mie zwać beda wszytkie narody.
 ? Abowiem uczynił mi wielkie rzeczy on 49
 ktory możny jest / y święte imię jego. ? A 50
 miłosierdzie jego od narodu do naro-
 dow / boiacym się jego. ? Wykonał moc 51
 ramięniem swoim / rosproszył pyśne my-
 śla sercá ich. ? Złożył mocarze z stolice / 52
 a podwyższył niskie. ? Łáknace nápełnił 53
 dobrámi: a bogacze z niszczym odpráwił.
 ? Przyiał Izraelá słuze swego / wspom- 54
 niawszy ná miłosierdzie swoje. ? Jáko 55
 mówił do oycow nászych / do Abraháma y E-
 násienia jego ná wieki. ? A mieškála 3 56
 matka Iákoby trzy miesiące: y wro-
 ciła się do domu swego.
 * ? A Elżbiecie wypelnił się czas po- 57
 rodzenia: y porodziła syná. ? A wstęśli 58
 sąsiedzi y krewni iej iż w wielbił Pan
 miłosierdzie swe z nią / y radowali się z
 nią. ? A gdy było dnia osmego / przysli 59
 obżezować dzieciatko / y dawáli mu
 imię oycá jego Zácháryáš. ? A odpowie- 60
 dziawszy mátká jego / rzekła: Nie ták /
 ále nazwan będzie Janem. ? A mówili 61
 do niej: Jż żadnego nie máś w naro-
 dzie twym /

Iśa: 51.

b 9.

Pśal: 32.

b 10.

1. Krol: 2.

b 5.

Pśal: 33.

b 11.

Iśa: 41.

b 3. y 54.

b 5.

Ier: 31.

a 3. y d 20

Pśal: 131.

c 11.

1. Mo: 17.

c 19. y 22.

c 16.

Wyś:

b 14.

62 Dzie twym / co by go zwano tym imie-
 63 niem. ? A dawáli znać oycu iego / iáko-
 64 by go chciał nazwać ? A on żadałszy
 65 tabliczki / nápisal te słowa: Jan iest
 66 imie iego. A dziwowali sie wszyscy. ? A
 67 wnet sie otworzyły usta iego / y ięzyk ie-
 68 go / y mówił błogosławić Boga. ? A
 69 padł strách ná wszystkie sąsiády ich: y po
 70 wszystkich gornym kráiu Judskim rozsta-
 71 wione są wszystkie te słowa. ? A wszyscy
 72 ktorzy słyszeli / kładli do serca swego mó-
 73 wiąc: Coż wżdy to za dzieciátko będzie?
 74 ábowiem była z nim reka Páńska. ? A
 75 Zácháriasz oćiec iego nápełnion iest Du-
 76 chą świętego: y prorokował / mówiąc:
 77 Błogosławiony Pan Bog Izráelski:
 78 G iż náwiedził y uczynił odkupienie ludu
 79 swoiego.

Wył:
 b 13.

Niż: 2.
 d 30.
 Matt: 1.
 d 21.
 Psal: 131.
 d 17.
 Psal: 73.
 c 12.
 Iere: 23.
 a 6. y 30.
 b 10.
 1. Mo: 22.
 c 16.
 Iere: 31.
 f 33.
 Zyd: 6.
 c 13. y d 17.

69 ? A podniósłrog zbawienia nam / w
 70 domu Dawda słuzebnika swego. ? Za-
 71 ło opowiadał przez usta świętych / kto-
 72 rzy od wieku byli / proroków swoich.
 73 ? Wybawienie od nieprzyaciół naszych /
 74 y z ręki wszystkich ktorzy nas nienawie-
 75 dzą. ? Aby użył miłosierdzia z ocy na-
 76 szymi: y wspominał ná testament swój
 77 święty. ? Ta przysięga która przysię-
 78

Abrahámo:

Abrahámowi oycu naszemu / [?] że nam to ⁷⁴
 dać miał; Jżbysmy / wybawieni będąc z
 reki nieprzyjaciół naszych / bez boiaźni
 1. Piot: 1. mu służyli / [?] w świetobliwośći y spła ⁷⁵
 b 15. wiedliwośći / przed nim / po wszystkie dni
 Mala: 4. żywota naszego. [?] A ty dzieciatko / pro ⁷⁶
 b 15. rokiem Nawrższego będziesz nazywane:
 Wyj: 6 17. Bo poróżniesz wprzód przed oblicznoś
 cia Pańska / abyś gotował drogi tego.
[?] Jżbys dal naukę zbawienia ludowi ie ⁷⁷
 go / na odpuszczenie grzechow ich. [?] Dla ⁷⁸
 wnetrznosci miłosierdzia Boga nasze
 Zach: 3. go / przez ktore nawiedził nas / Wschod /
 d 9. y 6. z wysokości: [?] aby zaświecił siedzącym ⁷⁹
 c 12. w ciemności / y w cieniu śmierci / ku wy
 Mala: 4. prostowaniu nog naszych na drogę po
 a 2. toiu. [?] A dzieciatko ono podrasłało / y so
 wmacniało się duchem: y było na pusty
 niach / aż do dnia ktorego. się okazało
 przed Izraelem.

ROZDZIAŁ II.

Zaczá
 lo 5.

Stało się / w oneż dni wyszedł
 dekret od Cesarza Augusta / aby A
 popisano wszystkie świat. [?] Ten
 popis pierwszy / był od starosty Syrijs
 kiego Cyryna. [?] A sli wszyscy aby się po
 pisali /

4 pisali / każdy do miasta swego. ! Szedł
 też y Joseph od Galilei z miasta Flá-
 zárethu / do Judzkiej ziemi / do miasta
 Dawidowego ktore zowa Bethleem: Mich: 5.
 5 dorowego: ? aby był popisany z Mária po- a 2.
 slubiona sobie małżonką ktora była bżez- Matt: 2.
 6 mienna. ? A szłało się gdy tam byli wy- a 6.
 7 pełniły się dni aby porodziła. ? A poro- Ian 7.
 dziła syna swiego pierworodnego / a w- f 42.
 winela go w pieluski / y położyła go w
 żłobie: iż mieśca dla nich nie było w go-
 8 spodzie. ? A byli pászierze w teyże kráinie
 9 czuiacy / y strzegacy nocne straże ná-
 B nal podle nich: a iáśność Boża zewszad-
 ie oświeciła: y wlekli się wielką bojá-
 10 nia. ? A rzekł im ányol: Nie boycie sie:
 bo oto opowiadam wam wesele wielkie /
 11 ktore będzie wszytkiemu ludowi: ? iż sie
 wam dziś národził zbawiciel / ktory jest
 Christus Pan / w mieście Dawidowym.
 12 ? A ten wam dáie znák: Żnaydziecie nie-
 mowiátko wwinione w pieluski / y po-
 13 łozone we żłobie. ? A nátychmiast z onym
 ányołem przybyło wiele zastepow nie-
 biestkich / chwálacych Boga / y mówias-
 cych: Chwaa

cych? Chwała ná wysokości Bogu ná 14
ziemi pokoju ludziom dobrej wolej.

* ? A stało sie: gdy odešli aniołowie 15
od nich do nieba / Pasterze oni mówili ieden do drugiego: Podźmy aż do Bethlehem / á ogladamy to słowo ktore sie stało / ktore nam Pan oznaymił. ? A 16
przyšli kwápiac sie / y náleżli Mária y Iosephá / y niemowiatko leżace we żłobie. ? A wyrzawszy dowiedzieli sie o słowie / ktore im było powiedziano o dzie- 17
ciatku onym. ? A wszyscy ktorzy to słysze- 18
li dziwowáli sie / y temu co do nich pasterze mówili. ? Lecz Mária te wszystkie 19
czy zachowywała / wważając je w sercu swoim.

Zac: 6. ? A wroćili sie pasterze / wystawiając y 20
1. Mo: 17. chwalać Boga ze wszystkiego co słyseli
b 18. y widzieli / iáko im porządano było.

3. Mo: 12. * ? A gdy sie spełniło ośm dni izby ob- 21
a 3. rzezano dzieciatko: nazwano jest imie
Wyj: 1. iego IESVS: ktore było mianowane od
c 31. Matt: 1. anioła pierwey niżli sie w żywocie po-
d 21. częło.

Zac: 7. * ? A gdy sie wypełniły dni oczyszczenia u 22
3. Mo: 12. iey według zakonu Mojżesowego / przy-
b 6. niesli go do Jerusálem / aby go stawili

Pánu /

23 Pánu / (¹ iáko nápisano iest w zákonie 2. Mo: 13.
 Pánstím / Ze wśelki meżczyzna otwie- 4 2.
 ráciacy żywot / świetym Pánu nazwany 4. Mo: 8.
 24 będzie.) ² á iżby oddáli ofiáre / wedle tego 5 16.
 co iest powiedziano w zákonie Pánstím / 3. Mo: 12.
 pare synogárlie / ábo dwoie gołabiat. 6 3.

25 ¹ A oto / był człowiek w Jerusáleń / Zac: 8.
 Doktoru imie Symeon : á ten był czło-
 wiek sprawiedliwy y bogoboyny / oczeká-
 wáiaczy počiechy Jsraelskiey : á Duch
 26 świety był w nim. ² A oznaymiono mu
 było przez Duchá świetego / że nie miał
 ogladać śmierci / áżby pierwey ogladał
 27 Chrystusá Pánstkiego. ³ A przyszedł w du-
 chu do kościoła. A gdy rodzicy wnosili
 dzieciátko Jესusá / áby zá nie uczynili
 28 wedle zwyczáiu zákonnego : ⁴ on też
 wziął ie ná rece swoje / y błogosławił Bo-
 29 gá / y mówił : ⁵ Teraz Pánie puszczáś stu-
 ge twego w pokoiu / według słowa twee-
 30 go. ⁶ Gdyż oczy moje ogladały zbáwie-
 31 nie twoie : ⁷ Acores zgotował przed o-
 E blicznością wszytkich ludzi : ⁸ Świát-
 32 łość ná objáwienie poganow / y chwale
 ludu twego Jsraelskiego.
 33 * ⁹ A oćcieciego y mátká dżiwowali sie
 34 temu co o nim mowiono. ¹⁰ A błogosłá-

Iſa: 8. wilim Symeon / y rzekł do Máriej má-
 c 14. tki iego: Oto ten położon ieſi ná vpad/
 Rzym: 9. y ná powſtanie wielu ich w Iſráelu / y
 8 32. ná znát przećiw ktoremu mowić beda:
 1. Piot: 2. ^{b 8.} (y duſztwo właſne przeniſnie miecz) 35
 aby myſli z wiela ſerc były obiaſnione.
 ? Bła też Anná prorokini / cotta Jác 34
 nuelowa / z pokolenia Aſer: tá była báre-
 zo podeſła w lećiech / á ſiedm lat żyła z
 mężem ſwym od pánienſtwa ſwego. 1 A 17
 tá była wdowa áż do lat oſmdziesiat y 18
 czterzech: ktora nie odchadzała z ko-
 ciolá / poſtámi y modlitwámi ſłużac Ro-
 gu we dnie y w nocy. ? Tá też oneyże go- 38
 dziny nádeſedſy chwaliła Pána: y po-
 wiádała o nim wſytkim ktorzy oczeka-
 wali odkupienia Iſráelſkiego. ? A gdy 39
 wykonáli wſytko według zakonu Pána
 ſkiego / wrocili ſie do Galileiey / do Wlá-
 żaretu miáſta ſwego. ? A dziećie roſto / 40
 y vmacniało ſie: nápełnione mądroſci /
 á láſká Boża była w nim. 41
 ? A rodzicy iego chodzili ná káždy rok 42
 2. Mo: 23. do Jeruſálem / ná ſwięto Páſchy.
 115 134. * ? A gdy iuż był we drounaſcie lećiech / 43
 b 17. gdy oni wſtapili do Jeruſálem wedle
 5. Mo: 16. zwyczáiu ſwięta / ? á ſkonczywſy dni 44
 a 1.

gdy ſie

- gdy sie wracali / zostało dziecko Jesus w
 Jerusalemem: a nie obaczyli rodzicy tego.
 44° A mniemaiac ze on byl w towarzy-
 stwie / wšli dzien drogi / y szukali go miedzy
 45 krewnymi y znaiomemi. ^o A nie nalaze-
 ky / wrocili sie do Jerusalemu / szukaiac
 46 go: ^o A stalo sie po trzech dniach nale-
 gli go w kosciele siedzacego w posrodku
 Doktorow / a on ich slucha y pyta ich.
 47° A zdumiewali sie wszyscy ktorzy go slu-
 chali rozumowi y odpowiedziami jego.
 48° A wyrzawszy go wielce sie zdziwili. A <sup>Matt: 7.
d 28.</sup>
 rzekl ku niemu matka jego: Synu prze- <sup>May: 1.
b 22.</sup>
 czesz nam tak wezynil: oco ociectwoy y
 49 ia zalosni szukalichmy cie. ^o A rzekl do <sup>Niccy 4.
c 32.</sup>
 nich: Cemużescie mnie szukali? Ciemwie-
 dzeliście / iż tymi rzeczami ktore sa Wy-
 50 ca mego iam sie bawic powinien: ^o A
 oni nie zrozumieli tego slowa ktore im
 51 mowil. ^o A posledz nimi / y przyfiedl do
 Nazaretu: a byli poddani. A matka
 jego wszytki te slowa zachowala w ser-
 52 cu swym. ^o A Jesus sie pomnazal w wie-
 drosci y we wzroscie / y w lasce v Bogu
 y v ludzi.

R O Z D Z I A L III.

Zac: 9.

W piatymnastym roku panowa-
nia Tyberiusza Cesarza / gdy Pont-
ski Pilat starosta był Judskim / a
Herod Tetrarcha Galilejskim / a Filip
brat jego Tetrarcha Iturejskim y Tra-
chonijskiej krainy / a Lizaniusz Abilene-
jskim tetrarcha: ? za Arcybiskupow An-
nasa y Kaimphasa: stało sie słowo Pán-
skie do Jana Zachariaszowego syna na-
puszcz. ? A przyszedł do wszytkiej krái-
ny nad Jordanem / opowiadając krzest
pokuty na odpuszczenie grzechow: ? iá-
?o jest napisano w księgách mow Izai-
asa Proroka: Głos wołaiacego na pu-
szczy: Gotujcie droge Pánka / czyncie
proste ścieżki jego. ? Każda dolina bez-
dzie napełniona: a każda góra y págó-
rek pomizon będzie. y mieysca krzywe sie
wyprosiua / a drogi ostre stana sie bity-
mi: ? A oglada wselkie ciało zbawie-
nie Bożé.

Matt: 3.

a 1.

Mar: 1.

a 4.

Isa: 40.

a 3.

Isa: 1.

6 23.

Matt: 3.

b 7.

? Mowił tedy rzekam przychodzącym
aby byli okrzesczeni od niego: Rodzaju
iákczoicy / Ktoż wam pokazał żebyście
wcielali przed gniewem przysli? Czyn-
cieś tedy owoce godne pokuty: a nie po-

czynaycie.

czynaycie mowic / Oycá mamy Abrahá-
 má. Abowiem wam powiadam iż może
 Bog z tych kámení wzbudzić syny A-
 9 bráhámowi. ? Boć iuż siekiera do ko-
 rzenia dzew iest przyłożoná. A przetoż
 każde dzewo nie rodzące owocu dobrego
 będzie wyciete / y w ogień wrzucone.
 10 ? A pytały go rzeße mowiac : Coż tedy
 11 czynić będziemy? ? A odpowiadając /
 C rzekł im : Kto ma dwie sukni / niech v-
 dzieli temu co nie ma : á kto ma potár-
 12 my / niech także czyni. ? Przyšli też y
 Celnicy áby sie dáli krzcić / y rzekli mu :
 13 Nauczycielu / co czynić będziemy? ? A
 on rzekł do nich : Nic wiecey nie czyn-
 14 cie nád to co wam postanowiono. ? Py-
 táli go też y żołnierze mowiac : A my co
 mamy czynić? A rzekł im : Żadnego nie
 biycie áni potwarzaycie : ále ná żoł-
 15 dziech waszych przestawaycie. ? A gdy
 D sie lud spodziewał / y wszyscy myslili w
 16 sercach swych o Janie / iesli by snadż on
 nie był Chrystusem : ? Odpowiedział
 Jan wszystkim mowiac : Jać was krzczę
 woda : áleć przydziecie mocniejszy nád
 mnie / ktoremu nie iest godzien rozwiá-
 zać rzemyká v botow iego : tenci was

Iák : 2.

c 15.

2. Ian 3.

b 17.

Matt: 3.

c 11.

Mar: 1. a 8

Ian 1. d 26

Dzie: 1.

a 5. y 11.

b 16. y 19.

a 4.

krzcić będzie Duchem świętym y ogniem.

Matt: 3. ^{c 12.} Ktorego łopata w ręku iego / a wyche-
doży boiorwisko swoje / y zgromadzi pfe-
nice do spisklerza swego / a plewy palic
będzie ogniem niengasnym. ^{c 18} Wiele
tedy y innych rzeczy napominając opo-
wiadał ludowi.

Zac. 10. ^{c 19} A Herod tetrarcha będąc sfrosowa-

Matt: 14. ^{a 3.} ny od niego o Herodiade żone brata ie-

Mar: 6. ^{c 17.} go / y o wszystkie złości które czynił He-
rod: ^{c 20} przydał też to nąd wszystko / że

Matt: 3. ^{c 13} zamknął Janá w ciemnicy. ^{c 21} A stało

Matt: 1. ^{a 49} się gdy był krzczon wszystkie lud / gdy y

Jan: 1. ^{a 32} Jezus był okrzczon y modlił się / że się
Ist: 4. ^{a 21} niebo otworzyło: ^{c 21} A spisał nań Duch

Matt: 3. ^{a 17} święty w osobie cielesney iako golebicą / E
d: 7. ^{a 17} y stał się głos z nieba: Tyś jest syn mój

d: 5. ^{a 15} miły / w tobiem się wkochoł.

Mat: 1. ^{a 15} A tento Jezus poczynął być iakoby

Mat: 1. ^{a 17} we trzydziestu lat będąc, iako mnimano /

Matt: 13. ^{a 55} synem Josephá / syná Zelego / syná Mát-

Mar: 6. ^{a 43} thatego / Lewiego / Melchiego / Janá

Zac: 11. ^{a 25} nego / Josephowego / ^{c 25} Mattháthio-

Niz: 4. ^{a 22} wego / Amosowego / Naumowego / Ze-

Jan: 1. ^{a 45} lego / Naggiego / ^{c 26} Mahátowego /

16. ^{c 42} Mattháthiowego / Semeiego / Jose-

phowego / Judowego / ^{c 27} Jóhannowe-

go / Keso-

20 / Kesowego / Zorobabelowego / Să-
 21 iaczelowego / Nerego / ¹ Melchiego /
 22 Aodego / Kesaniowego / Elmádámego /
 23 Herowego / ¹ Jezuego / Elizerowego /
 24 Jorimowego / Máthátego / Lewiego /
 25 ¹ Symeonowego / Judowego / Josepho-
 26 wego / Jonánowego / Eliácimowego /
 27 Melchowego / Ellenowego / Mát-
 28 tathowego / Náthánowego / Dawi-
 29 dowego / ¹ Jessego / Obedowego / Boo-
 30 zego / Sálmonowego / Náássonowego /
 31 ¹ Aminádabowego / Arámowego / Esro-
 32 Gmowego / Saresowego / Judowe^o / ¹ Jáz-
 33 kobowego / Isáákowego / Abrahámo-
 34 wego / Ehárego / Náchorowego / ¹ Să-
 35 tudowego / Nágámowego / Sálegowego /
 36 go / Heberowego / Sálego / ¹ Káináno-
 37 wego / Arpháxadowego / Semowego /
 38 Noego / Lámechowego / ¹ Mátusálo-
 39 wego / Henochowego / Járedowe^o / Mă-
 40 lăleclowego / Káinanowe^o / ¹ Henosowe-
 go / Sethowego / Adámowego / Bożego.

Matt: 1:
 2 6.

ROZDZIAŁ IIII.

A **Q** **I** Jesus pelen Duchá świątego / w Zac: 12:
 rocił się od Jordanu / y zaprowá Mat: 4. 4 i
 dzon jest przez Duchá nápuszcza: Mar: 1 bis

N III

y był

y był przez czterdzieści dni kuszon od
 dyabła. A nie iadł nic w one dni: a gdy
 sie one skończyły / iaknał. ¹ A rzekł mu
 dyabeł: Jeslis iest Syn Boży / rzecz ká-
 mieniomu temu áby sie stał chlebem.
² A odpowiedział mu Jesus: Napisano ⁴
 5. Mo: 8. iest; Iż nie samym chlebem żywie czło-
^{a 3.} wiek / ale wszelkim słowem Bożym. ⁵ A
 Matt: 4. wwiódł go dyabeł na gore wysoka / y w-
^{a 4.} kazał mu wszystkie królestwa wśego świata
 w ocemgnienu: ⁶ y rzekł mu: To-
 bic dam władza te wszystkie / y ozdobe ich:
 bo mnie podane sa / á komu chce darwam
 ie. ⁷ Ty tedy iesli sie poklonisz przede-
 mná / beda twoie wszystkie. ⁸ A odpowia-
 dając Jesus rzekł mu: Napisano iest / B
 5. Mo: 6. Pánu Bogu twemu będziesz sie kłaniał /
 c 13. y 10. y iemu samemu służył. ⁹ A wiodł go do
 d 20. Jerusálem / á postáwił go na ganku ko-
 ścielnym: y rzekł mu: Jeslis iest syn Bo-
 ży / zrzuc sie sam stąd na dol. ¹⁰ A borem
 Psal: 90. napisano iest / że ányołom swym rozkazał
 c 11. o tobie / áby cie strzegli: ¹¹ á iż cie na re-
 ku nosić beda / byś snać nie obraził o ká-
 miení nogi twoiey. ¹² A odpowiadając
 5. Mo: 6. Jesus rzekł mu; Powiedziano iest; Nie
 c 16. będziesz kusil Pána Boga twago. ¹³ A

skończyw

skończywszy wszystkie kuszenie dyabel odszedł od niego / aż do czasu.

- 14 ? A Jezus wrócił się w mocy Ducha Matt: 4.
 G do Galilei: a wysła o nim sławą po wsze b 12.
 15 strony oney okoliczney krainie. ? A on Mar: 1.
 nauczał w bożnicach ich / y był sławny b 14.
 w wszystkich. Ian 4.
 16 ? A przyszedł do Názaretu / gdzie był f 45.
 wychowan: y wszedł według zwyczaju Zacza-
 swego w dzień Sobotni do bożnicy: y lo 13.
 17 wstał czytać. ? A podano mu księgi Iśa- Matt: 13.
 iasza proroka. A otworzywszy księgi / ná- g 54.
 18 laził miejsce gdzie było napisano: ? Duch Mar: 6.
 Pański nademną: dla tego mnie pomá- a 1.
 zał / abym opowiadał Ewangelia wbo- Iśa: 61.
 gim: posłał mnie abych uzdrowił skrú- a 1.
 19 ne ná sercu / ? abych opowiadał wie-
 dom wypuszczenie / y ślepych przywró-
 20 cił / y dzień odpłaty. ? A zámknawszy
 D księgi / oddał je słudze / y siadł. A oczy
 wszystkie w bożnicy były nań wlepione.
 21 ? A począł do nich mówić: Iś sie dziś
 spełniło to pismo w vsách waszych.
 22 ? A wszyscy dawáli mu świadectwo: y Zaczá-
 10. 14.
 10. 14.

które pochodziły z wst jego: y mówili;
 Jaz ten nie jest syn Josephow: ? A 23
 rzekł im: Perwie mi rzeczećie te przy-
 powiesć; Lekárzu / wlec samego siebie.

* ? Cosinykolwiek syfeli zes czynił w 24
 Kápharnaumie / wczyn y tu w oyczynie
 twoiej. ? A rzekł: Jáprawde wam po- 25

Jan 4. f 44 wiadam; iż żaden prorok nie jest przyje-
 mny w oyczynie swojej. ? Wprawdzie 26

3. Krol: 17 mówię wam; było wiele wdow za dni E
 b 9. Eliaszowych w Izraelu / gdy było zam-
 Jak: 5. knione niebo do trzech lat y sześci mie-
 d 18. śiecy / gdy był wielki głód po wszytkiej

ziemi: ? a do żadney z nich nie był posłan 27
 4. Krol: 5 Eliasz / iedno do Sarepty Sydonskiej /
 9 205 do niewiasty wdowy. ? A wiele tredo- 28

wących było w Izraelu za Elizenfą pro-
 roká: a żaden z nich nie był oczyszcion
 iedno Naámán Syriámin. ? Wszyscy te 29
 dy w bożnicy nápelnieni są gniewu / sy-
 fac to. ? A powstawszy / wyrzucili go 30

przez 3 miasta: y wyrwiedli go aż ná
 wierzch gory / ná ktorej miasto ich zbu-
 dománe było / aby go zrzucili. ? A on prze- 31
 szedłszy przez pośrodek ich / poszedł.

Zac: 15.

Matt. 4.

b 13.

Mar: 1.

b 21.

? A przyszedł do Kápharnauma miá- 32
 stá Galilejskiego: y tam ich nauczał w

Sábáty.

- 53 **Sábátę.** [?] A zdumiewali się nad nauką **Matt : 7.**
 Fiego : bo była poważna mowa jego. [?] A **d 28.**
 34 to bożnicy był człowiek mający czartá **Mar : 1.**
 nieczystego : y zawołał wielkim głosem **b 22.**
 35 [?] mówiąc : Uciechaj / co nam z toba Je- **Mar : 1.**
 susie Włazarzku : przyśpiesz zetrącić **b 23.**
 nas : znam cię ktoś jest : on Święty Bo-
 36 ży. [?] A zstąpił go Jezus mówiąc : Zami-
 kni / á wymydz z niego. A czart porzucił
 37 go w posrodku / wyszedł od niego /
 nie mu nie zaszkodziłszy. [?] A padł strach
 na wszystkich : y mówili jeden do drugiego :
 Coż to za rzecz / iż z władzą y mocą ro-
 38 skazuje duchom nieczystym / á wychodzą.
[?] A rozchodziła się sława o nim na **Zacza-**
 wszelkie mieysce okoliczney krainy. **lo 18.**
 39 ^{*} [?] A powstałszy Jezus z bożnice / **Matt : 8.**
 wszedł do domu Symonowego. A świe- **b 14.**
 tła Symonową zięta była gorączka wiel. **Mar : 1.**
 40 ka : y prosili go za nią. [?] A stojąc nad **b 30.**
 Gnią rozkazał gorączce / y opuściła ją. A
 41 natychmiast wstawszy / służyła im. [?] A
 gdy zachodziło słońce / wszyscy ktorzykol-
 wiek mieli chorujące rozlicznemi nie-
 mocami / przywodzili je do niego. A on
 42 na każdego z nich kładąc ręce wzdrowiał **Mar : 1.**
 je. [?] Wychodzili też czarci z wielu ich **b 34.**
 wołając

Mar: 1.
d 35.

wolając y mówiac: Jżes ty ieś syn Bo-
ży. ale on grożac nie dopuſzczal im mo-
wić / że wiedzieli iż on był Chryſtuſem.
? A gdy był dzień / wyſzedſzy ſedł ná pu- 43
ſte mieyſce: a rzeſe go ſuſały. A przyſły
aż do niego: y zatrzymawały go aby nie
odchodził od nich. ? A on rzekł do nich: 44
Jec mi też potrzeba innym miáſtam o-
powiádać kroleſtvo Boże: gdyżem ná
to poſlan. ? A kazał w bożnicách Ga- 45
lileyſkich.

ROZDZIAŁ V.

Zacza-
ło 17.

Matt: 4.
c 18.

Mar: 1.
b 16.

M Sstało ſie gdy rzeſe nálegály
nań/aby ſłuchały ſłowá Bożego. A
a on ſtał podle ieziorá Genezá-
retſkiego. ? A wyſrzał dwie łodzi ſtoiace 2
przy iezierze: a rybitwi wyſzedſzy z nich
płókałi ſieci. ? A wſzedſzy w iedne łódz 3
ktora była Symonowa / proſił go aby
máluczeko odiechał od ziemi. A ſiadſzy
wczyl rzeſe z łodzi. ? A gdy przeſtał mó- 4
wić / rzekł do Symoná: Zaiedź ná gle-
bia / a zápuſćcie ſieci waſze ná polow.
? A Symon odpowiedziały / rzekł mu: 5
Nauczycielu / przez cála noc prácuiać/
nicesmy nie włowili: wſátże ná ſłowo
twoje zá-

- 6 twe zápuszcz sieć. ? A gdy to uczynili/
 B zágarńeli ryb mnostwo wielkie / áž sie
 7 rwała sieć ich. ? A sklneli ná towárzy-
 še co brli w drugiey łodzi / áby przybyli á
 rátorwali ie. A przybyli / y nápełnili obie
 8 łodzi / áž sie máło nie zápurzály. ? Co wi-
 dzac Symon Piotr / wpadł v kolan Je-
 susowych / mówiac: Wymdž odemnie/
 9 bomci jest człowiek grzesny / Pánie. ? A-
 bowiem go było zdumienie ogárńelo / y
 wszytkie co przy nim byli / z onego polo-
 10 wu ryb / ktory poimáli. ? Tákže tež Já-
 kubá y Janá syny Zebedeusowe / ktorzy
 byli towárzyše Symonowi. A rzekł Je-
 sus do Symoná : Nie boy sie: od tad inž
 11 ludzie łowić będzieš. ? A wyciągnawszy
 C łodzi ná ziemié / wszytko opuściwszy / sli-
 zá nim.
 12 ? A stało sie gdy byl w iednym mies- Zaczá-
 cie / álic oto mōž pelny tredu / á wyrzaw- lo 18.
 šy Jesusa y padšy ná oblicze / prosił go Matt: 8.
 mówiac: Pánie / iesli chceš / możesz mie a 2.
 13 oczyścić. ? A sčiągnawszy reke / dotknął Mar: 1.
 sie go / mówiac: Chce: bądź oczysčion. d 40.
 A nátychmiast odsedł trad od niego.
 14 ? A on mu przykázal áby nikomu nie po-
 wiádal: ále sedšy / práwi, wčáz sie kápla-
 nowi / y

nowi / y odday ofiäre za oczyszczenie two-
 3. *Mat: 14.* ie / iäko roztazal Mojżesz / na świadec-
 4. two im. ¹ A rozchodźlä sie o nim tym 15
 wiecey powieść. y schodźli sie wielkie
 rzeße äby słuchäli / y byli wzdrowieni od
 niemocy swoich. ² A on wstępowal na 16
 pustynia / y modlił sie.

Zacza-
 10 19.

³ A przydälo sie dnia iednego / gdy on 17
 siedział wiecz. A siedzieli też Pharyseu- D
 sowie y zakonni Doktorowie ktorzy sie
 byli zešli ze wszystkich miästeczek Galis-
 lejskich y Judskich y z Jerusälem: ä moc
 Pänsta bylä ku wzdrowieniu ich. ⁴ A o- 18
 to meżowie niosacy na łozku czlowiekä
 2. ktory był rušony powietrzem: y sukäli
 3. iäkoby go wnieść / y postawić przed nim.
⁵ A nie nälazšy koredyby go wnieśli 19
 prze rzeßa / wstępiwšy na däch / przez
 dächowki spuścili go z łozkiem w po-
 rzodek przed Iesusa: ⁶ ktorych wiäre 20
 wyrzawšy / rzekł: Czlowiecze / odpuszczä-
 ia sie tobie grzechy twoie. ⁷ A poczeki 21
 myslieć Doktorowie y Pharyseusowie
 mowiac: Ktož jest ten co mowi blu-
 nierstwä? Ktož może odpuszcic grzechy /
 iedno sam Bog? ⁸ A Iesus poznawšy 22
 myśli ich / odpowiadäiac rzekł do nich: E

Což myś

- 23 Coż myślicie w sercach waszych: ? Coż
 jest łatwiejsze rzec; Opuścić się to-
 bie grzechy: czyli rzec; Wstań a chodź:
 24? Lecz abyście wiedzieli iż Syn człowie-
 czy ma władza na ziemi odpuszczać grze-
 chy (rzekł ruszonemu powietrzem) To-
 bie mówię/wstań/a wzięwszy łożko two-
 25 ie/ idź do domu twego. ? A natychmiast
 wstałszy przed nimi/ wzięwszy łożko na
 którym leżał/ szedł do domu swego/ chwa-
 26 lac Boga. ? A zdumienie ziela wszyst-
 kich: y chwalili Boga. A napełnili się
 bojaźnią/ mówiąc: Żesmy dziś dziwy wi-
 dzieli.

- 27 ? A potym wyszedł/ y wyrzał Celniká Zacza-
 F imieniem Lewiego/ siedzącego na cle: lo 20.
 28 y rzekł mu: Podź za mną. ? A on wšyt, Matt: 9.
 kiego zaniechawszy/ wstał y siedł za nim. a 9.
 29? A uczynił przeń Lewi wielką ucztę w Mar: 2.
 domu swoim: y była wielka rzeża Cel- b 14.
 nikow/ y innych ktorzy z nim siedzieli.
 30? A feniżeli Pharyseusowie y Doktoro- Matt: 9.
 wie ich/ mówiąc ku uczniom ięg: Przecz- b 11.
 że z Celniki y z grzešniki iadaćte y pija- Mar: 2.
 31 ćcie? A Jezus odpowiedziałwszy rzekł do b 16.
 nich: Nie potrzebować zdrowi lekárz:
 32 ale ci co się źle mają. ? Nie przyszedłem
 wzywać

wzywac sprawiedliwych / ale grzesnych
ku poŹucie.

Zac: 21.

Matt: 9.

b 14.

Mar: 2.

c 18.

⁊ Oni rzekli k niemu: Przeczże wcz- 33
niowie Janowi poŹcza czesto / y modli-
twy czynia / taksze y Pharyzayscy: a twoi
iedza y pija? ⁊ On rzekl do nich: Zali 34
możecie wczynic / żeby towarzyŹe oblu- G
biencowi poŹcili / poŹi z nimi iest oblu-
bieniec? ⁊ Lecz przyda dni gdy teŹ o- 31
blubieniec bedzie wziet od nich / tedy w
one dni poŹcić beda. ⁊ Powiedzial im 34
teŹ podobieństwo: Iż żaden plát su-
tná nowego nie przyŹywa do Źaty Źá-
rey: bo ináczey y nowe drze / y nie przy-
Źoi Źáremu plát od nowego. ⁊ Żaden 35
nie leie winá nowego w Źáre Źátki: bo
ináczey wino nowe rozŹádi Źátki / y Źá-
mo wyćiecie / y Źátki Źie zepsuia. ⁊ ale 36
nowe wino ma być lano w Źátki nowe:
a oboie bywáia zachowane. ⁊ A żaden 39
piiac Źáre / nie wnet chce nowego. bo
mowi; LepŹe iest Źáre.

Zac: 22.

Matt: 12.

a 1.

Mar: 2.

d 23.

ROZDZIAL VI.

S Stało Źie teŹ w Źábát wtoro-
pierszy / gdy Źedł przez zboŹá / iż A
wczniowie iego rwáli kłosy / y iez-
dli / wyćie-

- 2 bli / wycierając rękoma. ¹ A niektorzy
 3 Pharyseusów mówili im: Co czynicie
 3 co się nie godzi w śabaty? ¹ A Jezus od-
 powiadać / rzekł do nich: Ażście te-
 go nie czytali co uczynił Dawid / gdy
 4 sam łaknął y ci co z nim byli? ¹ iako w- ^{1. Krol: 21}
 śedł do domu Bożego / y wziął chleb ^{b 6.}
 pokładny / y iadł / y dał też tym ktorzy z
 nim byli: ktorego nie godziło się iadać
 5 jedno samym kapłanom? ¹ A mówił im: ^{2. Mo: 29.}
 że Syn człowieczy jest panem y śabat. ^{c 32.}
 6 ¹ Stało się też y w drugi śabat / że wśedł ^{3. Mo: 8.}
 do koźnice / y uczyl. A był tam człowiek / ^{f 31. y 24.}
 7 ktorego ręka prawa była wśchła. ^{b 9.} A pod- ^{Matt: 12.}
 strzegali go Doktorowie y Pharyseus- ^{a 10.}
 wie iesliby w śabat wzdawiał: aby na- ^{Mar: 3.}
 8 leżli czymby go obwinili. ^{a 1.} A on wie-
 dział myśli ich: y rzekł człowiekowi kto-
 ry miał rękę wśchlą: Wstań / a stań w po-
 9 środku. A powstawszy stanął. ¹ Rzekł
 B tedy do nich Jezus: Pytam was iesli się
 godzi w śabaty dobrze czynić czyli źle?
 10 człowieka zachować czyli zatracić? ¹ A
 poyrzawszy po wszytkich rzekł człowie-
 kowi: Wyciągni rękę twoją. A wycią-
 gnął: y przywrocona mu jest ręka jego.
 11 ¹ A oni napełnili się śaleństwą: y na-

Zaczá-
lo 23.

Matt: 10.

a 1.

Mar: 3.

b 13. y 6.

a 7.

Nis: 9 a1

marciáli sie coby uczynić **I**esufowi.
 *? **A** stálo sie w onež dni / odsedł ná¹²
 gore modlić sie: y nocował ná modli-
 twie Božey. ? **A** gdy byl dzień / przyzwał¹³
 uczniow swych: y wybrał z nich dwu-
 naście (ktore tež názwał Apostoły) **S**ym¹⁴
 moná ktorego názwał Piotrem / y An-
 drzeá brátá iego / **J**akubá y **J**aná / **P**hi-
 lippá y **B**ártłomejá / ? **M**áttheusá y¹⁵
Thomasá / **J**akubá **A**lpheusowego y
Symoná ktorego zowa Zelotem / ? y¹⁶
Jude **J**akobowego / y **J**udasá **I**škáry-
 otá / ktory byl zdrajca.

Zaczá-

lo 24.

*? **A** šezedšy z nimi / stánał w polu ná¹⁷
 rowninie / y rzeša uczniow iego / y mno-^C
 stwo wielkie ludu ze wszytkiey **J**udskéy
 ziemie y z **J**erusalem / y z kráiu pomor-
 skiego / y z **T**yrú y **S**rdonu: ? ktorzy byli¹⁸
 przyšli áby go slucháli / y byli vzdrowie-
 ni od niemocy swoich. **A** ci ktorzy ná-
 gábánie mieli od duchow nieczystych /
 vzdawiani byli. ? **A** wsytká rzeša prá-¹⁹
 gnela sie go doctnać: ábowiem moc wy-
 chodžila od niego / y vzdawiała wsytki.

Matt: 5.

a 2.

Luk: 65.

b 13.

? **A** on podniošy oczy ná ucnie swoje / ²⁰
 mowil: **B**łogosławieni vbodzy: boć
 wáše jest królestwo Bože. ? **B**łogosłá-²¹

wieni

wieni ktorzy teraz łakiecie: bo będziecie nasyćeni. Błogosławieni ktorzy teraz płaczeć: bo się śmiać będziecie.

Isa: 61.

23. y 66.

b 10.

Matt: 5.

a 11.

- 22° Błogosławieni będziecie gdy was będą nienawidzić ludzie / y gdy was wyślą / y beda sromocić / a imię wasze wywyższać jako złe / dla Syna człowieczego.
- 23° Weselcie się dnia onego y radujcie się: boć oto zapłata wasza jest obfita w niebie.

Boć tymże sposobem Prorokom czynili orcowie ich.

- 24° Wszakże biada wam bogaczom: bo dziś macie pociechę waszą. ¹ Biada wam

Zac: 25.

Amos 6.

a 1.

- 25° ktorzyście się nasyćili: abowiem łaknąć będziecie. Biada wam ktorzy się teraz

Syr: 31.

a 8.

- śmiecicie: bo będziecie narzekać y płakać. ² Biada kiedy was beda wychwalać

Isa: 65.

c 13.

- 26° ludzie: boć też także czynili fałszywym

- 27° prorokom orcowie ich. ³ Aleć wam powiadam ktorzy słuchacie: Wysłuchcie nie

Matt: 5.

g 44

- 28° co was nienawidzi. ⁴ Błogosławcie ten co was prześludzi: a modlić się za

Matt: 5.

f 39.

1. Kor. 6.

- 29° tymi ktorzy was potwarzają. ⁵ A temu ktooby dał pogebek / naszym y drugiego: a temu ktorzyby brał płaszcz / y sukienę

b 7.

Matt: 5.

f 40.

nie zbierajay. [?] A każdemu któryby cie ³⁰
 o co prosił / day: a temu co twoie bierze/
 nie wpoiminay sie.

Zaczą- [?] A iako chcecie aby wam ludzie czy- ³¹
ło 26. nili / także im y wy czynicie. [?] A iesli mi- ³²

Matt: 7. luiecie te którzy was mluia / coż za dzie-
b 12. łe macie? abowiemci y grzesznicy mlu-

Tob: 4. ia te co ich mluia. [?] A iesli dobrze czyni- ³³
c 16. cie tym którzy wam dobrze czynia / coż E

Matt: 5. za dziełe macie? abowiemci y grzesznicy
g 42. toż czynia. [?] A iesli pożyczacie tym od ³⁴

Matt: 5. których sie spodziewacie odebrać / coż za
g 46. dziełe macie? abowiemci y grzesznicy

5. Mo: 15 grzesznikom pożyczają / aby tyleś ode-
b 8. brali. [?] Przetoż mluycie nieprzyacioly ³⁵

Matt: 5. wasze: czyncie dobrze y pożyczaycie / ni-
g 44. czego sie stad nie spodziewając: a będzie
 wielka zapłata wasza / y będziecie synmi
 Najwyższego: abowiem on dobrotliwy
 jest przeciw niewdzięcznym y złym.

* [?] A tak bądźcie miłosierni / iako y ³⁶
 Ociec wasz miłosierny jest.

Zaczą- [?] Nie sadzcie / a nie będziecie sadzeni. ³⁷
ło 27. Nie potepiajcie / a nie będziecie pote-

Matt: 7. pieni. Opuuszczaycie / a będzie wam od-
a 1. puszczone. [?] Dawajcie / a będzie wam ³⁸
 dano. miarę dobra y natłoczona y po-

trzesiona

- trzesiona y opływająca dądzą na lono
wąsę. Bo tak miara ktora mierzycie / *Matt: 7.*
39 będzie wam odmierzona. ^{a 2.} A powie
działu podobieństwo: *Mar: 4.* Jeśli może śle-
py ślepego prowadzić: ażaz nie obadwają *c 24.*
40 w dol wpadają. ^{Matt: 15.} Nie ieszci wcześ nad *b 14.*
F mistrza: lecz doskonały każdy będzie / be- *Matt: 10.*
41 dzieli iako mistrz iego. ^{c 24.} A coż widzisz *lan 14.*
trząszcze w oku brata twego: a tramu *b 15. y 15.*
ktory masz w oku własnym / nie baczysz? *c 20.*
42 ^{Matt: 7.} Abo iako możesz rzec bratu twemu: bracie /
daj ci wyrzuce trząszcze z oka twego: *a 3.*
sam tramu *ktory jest w oku twym nie ba-*
czac: Obludniku / wyrzuc pierwey tram
z oka twego: a tedy przeyrzyysz abyś wy-
rzucił trząszcze z oka brata twego.
- 43 ^{Matt: 7.} Abo wiem nie iesz dziewo dobre / kto *c 17.*
re czyni złe owoce: ani dziewo złe / kto
44 re czyni owoc dobry. ^{Matt: 7.} Gdyż każde dzie- *c 16. y 12.*
wo z własnego owocu bywa poznane: *c 33.*
45 Bóg nie zbieraia z ciernia fig: ani z gło-
gu zbieraia winnych iągód. ^{c 33.} Człowiek
G dobry / z dobrego skarbū serca swego wy-
nosi dobre: a zły człowiek / ze złego skar-
bū wynosi złe. Abo wiem z obfitości ser-
ca / vsiá mówia.
- 46 ^{Zac: 28.} Przeczże mie tedy zowiecie Panie /

Matt: 7. c 21. *Rzym: 2. b 13.* *Iak: 1. d 22.* Pámie: á nie czynicie tego co powiádam:
 Každý ktory przychodzí do mnie / á słu⁴⁹
 cha słow moich / y czyni ie: ożaje wam
 komu iest podobnym. ¹ Podobny iest
 człowiekowi dom buduiacemu / ktory
 wykopał gleboko / y záložyl fundáment
 ná skále. á gdy wzebrała powodz / otra-
 ciła sie rzeká o on dom / ále go nie mogła
 porušíć. bo byl záložony ná skále. ² Lecz
 ten ktory słuha á nie czyni / podobien
 iest człowiekowi ktory budue dom swoy
 ná ziemi bez gruntu: o ktory otraciła
 sie rzeká / y nácyh miast vpadl: y státo
 sie obálenie domu onego wielkie.

ROZDZIAŁ VII.

Mate: 8. a 5. *Ian 4. f 46.* **G**dy dokończył wszystkich słow
 swych do vsu ludu / wšedl do Ká-
 pharnauma. ¹ A niektorego R²
 mistrzá slugá zle sie máiac poczynal w-
 mierác: ktory w niego byl ważny. ² A
 vstýpawšy o J³esúsie / poslal do niego
 stárše žydowskie / prosac go áby przy-
 šedšy vždrowil slugę iego. ⁴ A oni przy-
 šedšy do J⁵esusa / prosili go z pilnošcia /
 mowiac mu: Jž godzien iest ábys mu
 to uczynil. ⁶ Abowiem narod náš mi-
 luie: y

1. kucie: y onże nam zbudował bożnice.
 2. Tedy Jęsus siedł z nimi. A gdy już nie
 daleko był od domu / posłał do niego Kot-
 mistrz przyiacioly / mowiac: Panie / nie *Matt: 8.*
 trudź sie. Bo ciem nie iest godzien / abyś *a 8.*
 3. wśedł pod dach moy: ? Przetożem sie y
 sam nie miał za godnego / abych był miał
 przysć do ciebie: ale rzekni słowem / a o-
 4. zdrowiecie sluga moy. ? Bo ciem y ia iest
 5. Bęzłowiek pod władza postanowiony /
 mając pod sobą żołnierze: y mowie te-
 mu; Idź / a idźie: a drugiemu; Przydź
 y przychodzi: a słudze moiemu; Wczę-
 6. to / y częmi. ? Co wślyshawy Jęsus / dzi-
 wował sie: y obroćmyy sie rzekł rzęsam
 7. za sobą idacym: Zaprawdę poręładam
 wam / nie nalezem tak wielkiey wiary
 8. ani w Israęlu. ? A wroćmyy sie oni co *Psal: 106.*
 9. byli posłani / do domu; nalezli slugę kto- *b 20.*
 10. ry chorował / zdrowego. *Mad: 16.*
 11. * ? A sstało sie / potym siedł do miasta *b 12.*
 12. ktore zowa Naim: a z nim sli wczniowie *Zaczę-*
 13. iego y rzęsa wielka. ? A gdy sie przybli-
 żył ku branie mieysckiey / alic wynoszą w-
 mārlego / syna iedynego mārki iego: a
 14. tā / była wdowa: a rzęsa mieyscka wiel-
 15. ka z nią. ? Ktora wyżrzawy Pan / vli-

W iu

tował sie

torwał sie nad nią / y rzekł: Nie płacz.

⁊ przystąpiwszy / dotknął sie mar. (A ci¹⁴
co niesli / stáneli.) y rzekł: Młodzieńcze / C
tobieć mówię / wstań. ⁊ wsiadł on kto¹⁵

⁊ 19. ry był umarły / y poczał mówić. y dał go
Jan 4. matce iego. ⁊ ział wszytki strach: y id
⁊ 19. y 6. chwalili Boga / mówiac: Że p:orok
b 14. y 7. wielki powstał między námi: á iż Bog
f 40. nawiedził lud swoy.

Zac: 31. ⁊ rozekłá sie o nim tá powieść po
wszystkiey Judskiey ziemi / y po wszyst
kim pograniczu. ⁊ oznaymili Janowi¹⁸

Matt: 11. uczniowie iego o tym wszystkim. ⁊ Jan¹⁹
⁊ 2. wozwaroşy dwu z uczniow swoich / po
stał do Jესusá / mówiac: Tyżes iest on
ktory maş przysć: czyli inşego czeka
my? Gdy tedy przysli do niego mezo²⁰
wie oni, rzekli: Jan Krzćiciel postał nas
do ciebie / mówiac: Tyżes iest ktory maş
przysć: czyli inşego czekamy? (A oney²¹
że godziny wiele ich wzdrówił od niemo
cy y trapienia / y od duchow złych: á wie
le ślepych wzrokiem dárował.) ⁊ A od²²
powiedziawoşy / rzekli im: Szedşy odnie^D

Isa: 29. ście Janowi co ście słyşeli y widźieli: Iż
f 12. y 35. ślepi widza / chromi chodza / tredowáci
a 5. biora oczysćcienie / głuşy słyşá / umarli

powsta

- powstał / wbodzy Ewangelia przy
 23 mnia: ? á błogosławiony jest którykol
 24 wiek sie nie zgoršy ze mnie. ? A gdy ode-
 šli postowie Janowi / poczał o Janie
 mówić do rzešy: Co żeście wysli ná pu-
 25 šez widzieć: trzćine ktora sie od wiá-
 26 tru chwieie: ? Ale coście wysli widzieć:
 człowiek w miękkie šáty obleczonego:
 Oto ktorzy sa w odzieniu koštownym y
 w roškošách / či sa ná palacách krolow
 27 slich. ? Ale coście wysli widzieć: Pro-
 roká: Zaiste powiadam wam / że wiet-
 28 šego niš proroká. ? Ten ci jest o ktorym
 napisano: Oto ja posylam ányolá mego
 przed obliczem twoim: ktory zgotuie
 29 droge twoie przed toba. ? Abowiem po-
 wiadam wam: Miedzy národzonemi z
 niewiašt / Źaden nie jest wietšy prorok
 nád Janá Krzćicielá. Lecz ktory mnieš-
 30 šym jest w kroleštwie Božym / wietšym
 29 jest nišli on. ? A šlyšac lud wšytek y Cel-
 E nicey / wystawiali špráwiedliwego Boga /
 dawšy sie okrzćić krzem Janowym.
 30 ? Ale Pháryseušowie y Doktorowie za-
 konni zniewažyli ráde Boža sami prze-
 31 31 ? Arzeł Pan: komuž tedo przyrow-

Matt: 15.

d 30.

Isa: 61.

a 1.

Matt: 11.

a 1.

Matt: 3.

a 1.

Matt: 11.

b 10.

Mar: 1.

a 2.

Zac: 32.

Matt: 11
v 16.

nam ludzie rodząu tego: a komu są podobni? Podobni są chłopietom na rynku siedzącym / y do siebie wołającym / y mówiącym: Graliśmy wam na piśczalach / a nie tańcowaliście: nárzeżaliśmy / a nie płakaliście. ? Abowiem przyśedł

Matt: 13.

a 4.

Mar: 1.

a 6.

Jan Krzciiciel / ani iedząc chleba / ani piśiac winá: a mówicie; Czartá ma. ? Przyśedł ³¹ Syn człowieczy iedząc y pijąc: a mówicie; Oto człowiek obżerca y winopilca / przyiaciel Celników y grzešników. ? Lecz vspráwiedliwioná jest matka

Lac: 33.

Matt: 26.

a 7.

Mar: 14.

a 3.

Ian 12.

a 3.

* ? A meštoré z Pháryseušov prošíł ³⁶ go áby z nim iadł. A wšedšy w dom Pháryseušov / vsiadł. ? A oto niewiásta ³⁷ ktora bylá w miešcie grzešnica / dowiedziawšy ſie iž ſiedział w domu Pháryseušovym / przynosiá álabáſtrovy floze oleju: ? A ſtánawšy z tylu v nog iedł ³⁸ go / poczełá łzami polewáć nogi iego / a wloſámi głowy ſwoiey vcieráá / y cáłowáá nogi iego y olejem mázáá. ? A ³⁹ widzac Pháryseuš ktory go byl wezwál / rzečł ſam w ſobie / mówiac: Być ten był prorocím / wždyčby wiedział ktora y iáka to ieſt niewiáſta co ſzła go doryka: bo

ieſt grzeš

40 jest grzesznica. ? A Jezus odpowiedział
 wsey / rzekł do niego: Symonie / mamci
 coś powiedzieć. A on rzekł; Mistrzu/
 41 powiedz. ? Lichwiarz niektóry miał
 dwu dłużników: ieden dłużen był pieć
 set srebrnych groszy / á drugi piecdzieś
 42 siat. ? A gdy oni nie mieli czym płacić/
 Godpuszcil obiemá. Ktoryż tedy więcej go
 43 miłuje? ? A Symon odpowiedział wsey
 rzekł: Niemam iż ten ktorémá wię-
 cey odpuszcil. A on mu powiedział; Do-
 44 bżesz rozsądził. ? A obróciwszy się ku nie-
 wieście / rzekł Symonowi: Widzisz te
 niewiaste? Wszedłem do domu twego/
 nie dałeś wody ná nogi moje: á tá łzami
 polalał nogi moje / y włosami swymi o-
 45 tarta. ? Nie pocałowałeś mie: á tá iá-
 koż wešla / nie przestała całować nog
 46 moich. Nie pomazałeś oliwą głowę mo-
 iey: á tá olejkiem nogi moje pomazała.
 47 ? Przeto powiadam ci; Odpuszczone iey
 są wiele grzechów / iż wielce umiłowá-
 48 ła. A komu mało odpuszczáia / mało mi-
 49 łuje. ? A rzekł do niey: Odpuszczone są
 50 tobie grzechy. ? A poczełi społem sie-
 dzacy mówić między sobą: Ktoż to jest
 51 co to y grzechy odpuszcza. ? A rzekł ku

Matt: 9.

42.

Mar: 5.

d 24.

niewieś

niewieście: Wiara twoja zbawiła cie:
idźże w pokoiu. ➊

ROZDZIAŁ VIII.

Zaczą-
ło 34.

Mstało się potym / że on chodził /
po mieściech y miasteczkach ob-
woływać y przepowiadać
królestwo Boże: a oni drągaszcie z nim /
y niektóre niewiasty które były vzdro-
wione od duchow złych / y od chorob /
Mária ktora zowa Magdálena / z ktorey
siedm czartow wyszło było: ? Johanna
żoná Chuzego sprawce Herodowego / y
Suzanna / y innych wiele które mu służy-
ły z majątności swoich.

Matt: 16.
6 9.

Matt: 13.

a 3.

Mar: 4.

a 2.

Zaczą-
ło 35.

* ? A gdy sie wielka rzęsa schodziła / y
miast Ewąpili sie do niego / rzekł przez
podobieństwo.

? Wyszedł ten który sieie / siać nasienie
swoie. A gdy siał / iedno wpadło podle
drogi / y podeptano iest / a ptacy powie-
trzni pozobáli ie. ? Drugie zaś wpadło
na opokę: a roszczedşy vschło / iz nie mia-
ło wilgotności. ? Drugie też pądło mies-
dzy ciernie: a społem wzroszşy ciernie
zaduşilo ie. ? A drugie pądło na ziemię
dobrą: a roszczedşy / uczyniło owoc sto.

Protny

9 Krotny. To mowiac wołal: Kto ma w
 10 sy ku słuchaniu niechay słucha. [?] A py-
 11 tali go uczniowie iego / coby to za podob-
 12 ieństwo było. [?] Ktorem on rzekł: Wam
 13 ę dano poznać tajemnice Królestwa Bo-
 14 żego / a innym przez podobieństwo / aby
 15 widzac nie widzieli / a słyszac nie rozu-
 16 miali. [?] Jest tedy to podobieństwo: Na-
 17 sienie jest słowo Boże. [?] A ktorzy podle
 18 drogi: cię sa ktorzy słuchają / potym przy-
 19 chodzi dyabel / y wybiera słowo z serca
 20 ich / aby uwierzywszy nie byli zbawieni.
 21 Ktorzy zaś na opożde: ci gdy wstyska / z
 22 weselem przyjmują słowo: a ci korzenia
 23 nie mają ktorzy do czasu wierzą / a czasu
 24 pokusy odstepują. [?] A ktore pądlę mie-
 25 dzą ciernie: ci sa ktorzy słuchali / a od-
 26 sedzysy / od starania y od bogactw / y od ro-
 27 kosy żywota bywają zaduszeni / y nie
 28 przynoszą owocu. [?] A ktore na ziemi do-
 29 bra: Cię sa ktorzy dobrym a wprzeymym
 30 sercem wstyskawsy słowo zatrzymują /
 31 y owoc przynoszą w cierpliwości.
 32 [?] A żaden zapaliwszy świecę / nie na-
 33 krywa iey naczyniem / albo kładzie pod
 34 łozę: ale stawia na świeczniku / aby ci
 35 ktorzy wchodzą widzieli światło. [?] Albo

wiem nie

Isa: 6.

c 9

Matt: 13.

b 14.

Mar: 4.

b 12.

Ian 12.

f 40.

Dzie: 20.

d 26.

Rzym: 11.

b 8.

Zac: 36.

Matt: 5.

c 15.

Mar: 4.

c 21.

Matt: 10 c 26. wiem nie miał nic tajemnego coby sie oba-
 Mar: 4. c 22. iawić nie miało: ani skrytego coby po-
 Matt: 13. b 12. y 25. znano nie było / y ná iásnia nie wyszło.
 c 29. ? A przetoż pátrzcíe iáko słuchać macie. 18
 Abowiem kto ma / będzie mu dano: a
 ktokolwiek nie ma / y to co mniema żeby
 miał / będzie od niego odieto. ? A przysli-
 do niego mátká y brácia iego: ále k nie-
 mu przystąpić nie mogli / dla rzesey. ? A 20 28
 oznaymiono mu; Mátká twa y brácia
 twoi stoia przed domem / chcąc cie wi-
 dzieć. ? Ktory odpowiedziamy rzeł 21
 do nich: Mátká moia y brácia moi / cie
 są ktorzy słowa Bożeg słucháia y czynia.
 Zac: 37. ? A sstało sie dnia iednego: á on wstał 22
 Matt: 8. c 23. pił do łodzi / y wczniowie iego / y rzeł do
 Mar: 4. d 36. nich: Przepławmy sie ná one stronę ie-
 ziorá. Odwiezli sie. ? A gdy sie wiezli / 23
 wstał: y przysła nawálność wiátru ná
 iezioro / y zálawali sie / y byli w niebespie-
 czeństwie. ? A przystapiwszy / obudzili 24
 go / mówiac: Mistrzu / ginie my. A on sie
 ocuciwszy / zfułal wiátry y wáły wodne:
 y wspotoiły sie / y sstała sie pogoda. ? A 25
 rzeł im: Gdzież iest wiára waszá: kto-
 rzy zleknamy sie / dziwowáli sie / mó-
 wiac ieden do drugiego: Ktoż to wždy
 iest / że

jest / że y wiatrom y morzu roztázuie / á
słucháia go:

26 [?] A przewiešli sie do kráiny Gerázá-
now / która jest ná drugiey stronie przečiró

27 Gálileiey. [?] A gdy wystąpił ná ziemię/
zábieżał mu niektóry máž co miał czár-
tá od wiela czásow / y nie obłoczył sie w
odźienie / y nie mieskał w domu / ále w
28 grobiech. [?] Ten gdy wyrzál Jესusá / w-

padł przed nim: A záwołałszy wielkim
głosem / mowil: Co ty zemna máž Je-

29 súsie Synu Bogá nawyzšego: prosze cie
nie męcz mie. [?] A borciem roztázował dus-
chowi nieczyštemu áby wyszedł od czło-
wieká onego. Bo go od wiela czásow po-
rywał / y chocia go wiazano láncuchami
y w petách sirzežono / iednáž zwiastí po-
tárgawšy brwał zápedzon od czártá ná
30 puššynie. [?] A rýtal go Jესus / mowiac:

E Jákoć imie: A on powiedział / Woyšło:
31 bo wiela czártow wešlo było weń. [?] A
prošili go áby im nie roztázował išć do
32 przepásci. [?] A było tám stádo wiela wie-

25
D 33 przow pášacych sie ná gorze: y prošili
go / áby im w nie dopušcił wnišć. A do-
pušcił im. [?] Wyšli tedy czárći od czło-
wieká / y wešli w wieprze: y pedem wpá-

Zac: 38.

Matt: 8.

d 28.

Mar: 5.

a 1.

Matt: 8.

d 30.

Mar: 5.

a 1.

do *ono* stádo z przykrá wiezióro / y wto-
 nelo. [?] A wyrzawszy ktorzy pásli co sie za-
 stáło / wciekli: y oznaymili to w mieście:
 y po wsiách. [?] A wysfli áby ogladáli co za-
 sie było stáło: á przyšli do Jესusa / y ná-
 leżli człowieká *onego* od ktorego wysfli
 czárci / siedzacego / vbránego / y z dobra
 pámiećia v nog iego y bali sie. [?] A po-
 wiedzieli im też ci ktorzy widzieli / iáko
 był v zdrowion *on opetány* od woyská czára-
tonw. [?] A prosił go wszytek gmin okolicze-
 nego kráiu Gerázánow áby odszedł od
 nich: ábowiem byli wielkim stráchem
 zięci. A on wsiadşy w łódź / wrocił sie.
[?] A prosił go on mąż od ktorego wysfli
 byli czárci / áby był przy nim. Ale go Je-
 sus odpráwił / mowiac: [?] Wroć sie do
 domu twego / á opowiaday iákoć wiel-
 kie rzeczy Bóg uczynił. A poszedł po
 wszytkim mieście / opowiadaiac iákoć wiel-
 kie rzeczy uczynił z nim Jესus.

Zac: 39. [?] A stáło sie: gdy sie názed wrocił

Jesus / przyielá go rzesa. bo wszyscy go
 Matt: 9. czekáli. [?] A oto przyshedł mąż imieniem

c 18.

Mar: 5.

b 12.

Jair: á ten był przelożonym bożnice: y
 padşy do nog Jესusowych / prosił go áby
 wshedł w dom iego: [?] iż miał córkę iedy

na iáko

na iakoby we dwanaście leciech / ktora
vmierała. A przydalo sie / gdy siedl / rze-
43 se go ścisłały. ? A niewiasta niektora
plynienie krwi cierpiaca od lat dwu-
nasćie / ktora nałożyła była na lekarze
wszystke swa majątnosc / a nie mogła
44 być od żadnego wleczonea : ? przystapi-
wszy z tyłu / dotknęła sie krainy spódnicy jego :
a natychmiast sie zaszanowilo plynienie
45 krwi iey. ? A rzekł Jezus : Kto jest co
sie mnie dotknął ? A gdy wszyscy przeli-
rzekł Piotr / y ci ktorzy z nim byli : Mi-
strzu / rzeże cie ścisłaię y tłocza / a mo-
46 wiś ; Kto sie mnie dotknął ? A Jezus
rzekł : Tknał sie mnie ktos. bo ja wiem
47 że moc wysła odemnie. ? A widzac nie-
wiastę / że sie nie zataila / dżac przysła /
a przypadşy do nog ięg / oznaymła prze-
de wszystkim ludem / dla ktorey sie go
przyczyny dotknęła : y iako natychmiast
48 wzdrowiona była. ? A on iey powiedział :
Corko / wiara twoia ciebie wzdrowila :
49 idżże w pokoiu. ? Gdy on ieszcze mowil /
G przysiedl niektory do Arcybożniczego /
powiadaiać mu : Jż vmiera corka two-
50 ia nie trudź go. ? A Jezus wslyszawszy to
słowo / odpowiedział oycu dżierzeczi :

Nie borsie: wierz iedno / á bedzie zdrowá. ? A wšedšy w dom / nie dopuścił wniść nikomu z soba iedno Piotrowi Jakubowi y Janowi / á oycy y matce dzieweczky. ? A plákali iey wšyscy / y sz nárzekáli. Lecz on rzekł; Nie płáčcie: nie umárłáć dzieweczka / ále spi. ? Y śmiali sie z niego: wiedzac iż bylá umárłá. ? A on wiawšy rękę iey / zawołał mo-¹⁵⁴ wiac: Dzieweczko wstań. ? Y wrocił sie ś duch iey / y wnet wstałá. Y rozkazał áby iey ieść dano. ? Y zdumieli sie rodzice iey: ktorým zakazał áby nikomu nie po-¹⁵⁶ wiádali tego co sie sšáło.

R O Z D Z I A L IX.

Ła: 40.

Matt: 10.

a 1.

Mar: 3.

b 13.

Matt: 10.

a 9.

Mar: 6.

a 8.

D Jezwawšy dwánaście Apostołow /
dal im moc y władza ná wšetkie A-
czárty / y vzdawianie chorob. ? Y
posłał ie przepowiać królestwo Bo-
że / y vzdawiać niemocene. ? Y rzekł do
nich: Nie bierzcieś nic w drogę / ani
laski / ani táistry / ani chlebá / ani piemi-
dzy: ani po dwu sukien miećcie. ? A do
ktorego kolwiek domu wnidziecie / tam
że mieřkaycie / y z támtad nie wycha-
dzaycie. ? A ktorzyby kolwiek was nie

przyieli:

- przynieli: wyszedłszy z miasta onego / y Dzie: 13.
 proch otrząsajcie z nog waszych na świad 8 51.
 6 dectwo przeciw im. Wyszedłszy tedy cho-
 dzili po miasteczkach / opowiadając E-
 wangelia / a wszedzie vzdziarćiac.
- 7 ? A wysłyszał Herod tetrarcha wszystko Zac: 41.
 co czynił: y wątpił prze to że niektórzy Matt: 14.
 powiadali / iżby Jan z martwych powstał: a 1.
 8 ? niektórzy zaśie; Iż sie Eliasz wskazał: a Mar: 6.
 9 dwojzy też; Iż prorok ieden z onych sta- b 14.
 9 rych powstał. A mowił Herod: Jan a-
 ciem ia ściał: Ale kto wždy ten iest o-
 ktorym ia takowe rzeczy słysze? y żadał
 10 go widzieć. A wróciwszy sie Aposto- Matt: 14.
 łowie / oznaymili mu cokolwiek czynili: b 13.
 y wziawszy ie z soba odszedł osobno na Mar: 6.
 miejsce puste / ktore iest Bethsaidskie. d 31.
- 11 ? Czego dowiedziawszy sie rzese / słyżá B
 nim: a przylawszy ie / powiadał im o
 królestwie Bożym: a te ktorzy lekár-
 swá potrzebowali vzdziarćiac.
- 12 ? A dzień sie był poczał skłaniać ku wie- Za: 42.
 czoru. A przystawwszy dwá nasćie / rzekli Matt: 14.
 mu: Rozpusć rzese / aby odszedł do mia- b 15.
 steczek y wsi okolicznych / gospodarzami Mar: 6.
 śiali / y żywności dostali: bochmy tu są c 36.
 13 na puszym miejscu. A rzekł do nich:

1. 6. Dacie im wy iść. A oni powiedzieli:
 6 9. Nie mamy wiecy tylko pięcioro chle-
 ba / a dwie rybie: chybąbysmy fedse kus-
 pili potarmow na ten lud wszytek. ⁹ A ¹⁴
 było meżow około pięci trziesięcy. A rzekl
 do weźniow swoich: Posadzcie ie rzeda-
 mi po piacidzieciar. ⁹ A weźmli tak: y ¹⁵
 posadzili wszytki. ⁹ A wziawszy ¹⁶ one pie-
 cioro chleba y dwie rybie / porzawszy w
 niebo / błogosławil ie: y połamal / y da-
 wal weźniom swoim / aby kładli przed
 siebie. ⁹ A iedli wszyscy / y naledu sie. y ze-
 brano włomkow / ktore im zbymaly / ko-
 szow dwanaście.

1. 43. A stało sie: gdy sie on sam osobno ¹¹
 1. 16. modlił / byli z nim y weźniowie: y zopy-
 1. 13. tal ich mówiac: Kim mie powiadaia
 1. 8. być rzese? A oni odpowiadaiac rzekli: ¹⁰
 6 27. Janem Arzciicielem: drudzy też Elias C
 hem: a drudzy iż Prioroek niektory z onych
 starych powstal. ⁹ A rzekl im: A wy kim ²⁰
 mie być powiadaacie? Odpowiedziawszy
 Symon Piotr rzekl: Chrystusem Bo-
 żym. ⁹ A on im zagroziwszy / rozkazał ²¹
 1. 17. by tego nikomu nie powiadałi: ⁹ mo-
 6 23. wiac; ⁹ Jż potrzeba aby Syn człowieczy
 1. 8. wiele cierpiał / a był wzgardzon od stary-
 1. 21. fych y

fych y

- fych y od Arcykapłanow y Doktorow /
 y aby był zabity / a trzeciego dnia powstał.
 23. ¹ A mówił do wszytkich: Jesli kto chce Zac: 44.
 za mną iść / niech zaprzy samego siebie / Matt: 10.
 a weźmie krzyż swoy na każdy dzień / y d 38 y 10.
 24. niech idzie za mną. ¹ Bo ktoby chciał d 24.
 dusze swoie zachować / straci ją: Bo kto- Matt: 8
 by stracił dusze swoie dla mnie: ten ją za- d 34.
 25. chowa. ¹ Albowiem coż sobie pomoże f 37. y 17.
 człowiek / by zyskał wszytek świat / a g 33.
 samby siebie stracił / albo sam siebie w- lan 12.
 26. stracił: ¹ Bo ktoby sie wstydzil mnie d 25.
 y słow moich / tego sie Syn człowieczy Matt: 10.
 wstydzic będzie kiedy przydzie w maie- c 33.
 27. ścią swymi y Wycowstkim / y świętych Mar: 8.
 28. ątłow. ¹ A powiadam wam prawdzie d 38.
 wie; iż są niektorzy tu stojacy / ktorzy 2 Tim: 2.
 nie wkuśa śmierci / aż ogladają Krole- b 12.
 30. stwo Boże. Matt: 16.
 31. ¹ A stało sie po tych mowách iakoby d 28.
 28. D w osm dni / że wzlawszy Piotra y Jaku- Mar: 9.
 29. ba y Jana / wstąpił na gore aby sie mo- a 1.
 30. dlił. ¹ A gdy sie modlił / stała sie inak- Za: 45.
 31. 32. postać oblicza iego: y odzienie tego bia- Matt: 17.
 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

maieście / opowiadali iego zezście ktore
wykonać miał w Jerusale. ¹ A Piotr ³²
y ci co byli z nim / snem ociążeni byli. A
ocuciroşy sie / wyrzeli maiestat iego / y
onych dwu meżow ktorzy z nim stali.

¹ A stało sie : gdy oni odchodzili od niego ³¹
go / rzekł Piotr do Jezusa : Mistrzu / Do
bzieć nam tu być : y wezyńmy trzy przy
bytki ; ieden tobie / á ieden Moysesowi /
y ieden Eliaszowi : nie wiedzac co mo
wil. ¹ A gdy on to mowil / stał sie obłok / y ³⁴
zastłomilie : y bali sie / gdy wchodzili w
obłok. ¹ A głos był z obłoku mowiacy : ³⁵

Matt: 3.

d 17.

2 Piot: 1.

c 17.

Ten iest Syn moy miły : iegoż słuchajcie. ¹ A gdy zabrzmiel on głos / náleżon ³⁶
iest sam Jezus. A oni milczeli : y we dni
one nikomu nic nie powiadali tego co
widzieli.

Za: 46.

Matt: 17.

b 14.

Mar: 9.

c 16.

¹ A stało sie : náziutrz gdy oni zste ³⁷
powáli z gory / zabiężalá im rzeşa wiel
ka. ¹ A oto mąż z oney rzeşe záołal / mo ³⁸
wiac : Nauczycielu / proşe cie / weyżrzy
ná syná mego : boć iedynego mam. ¹ á ³⁹
oto duch go porywa / y nátychmiast
krzyczy / y rostraca y rozdziera go áż do
wslimienia / á záledwie odchodzi stárga
woşy go. ¹ A prosilem wezniow twoich ⁴⁰

aby go

41. aby go wyrzucili / ale nie mogli. ¹ A Jezus odpowiedział im / rzekł: O narodzie niewierny y przewrotny / do kadże *nzdy* bede v was y cierpieć was bede? Przy-
 42. wiedz tu syna trego. ¹ A gdy on przy-
 chodul / rozrąził go cząt y roztąrgal.
 43. ¹ Lecz Jezus zfułal ducha nieczystego / y
 wzdrowil dziecie: y oddal ie oycu iego.
 43. ¹ A zdumieli sie wszyscy nād wielką mo-
 cą Boga. A gdy sie wszyscy dziwowali
 wszystkim rzeczom które czynil / rzekł do
 wezmiow swoich:

44. ¹ Klądźcieś wy do serc waszych te po- **Za: 47.**
 wieści: abyem Syn człowieczy ma-
 45. być wydan w ręce ludzkie. ¹ Lecz oni
 nie rozumieli tego słowa / y zakryte było
 przed nimi / żeby sie w nim nie poczuli:
 46. y bali sie pytać go o tę rzecz. ¹ Węstał **Nisz: 22**
 iepół meśl w nie / ktoby z nich był wieś- **6 24.**
 47. sym. ¹ A Jezus widzac myśli serc ich / **Matt: 13:**
 wział w dzieciatko / postawił ie podle **a 1.**
 48. siebie: ¹ y rzekł im; Ktobykolwiek przy- **Mar: 9.**
 48. **6 34.**
 iął to dzieciatko w imie moje / mnie
 przyjmie: a ktokolwiek mnie przyjmu-
 ie / przyjmie onego który mnie postał.
 Abowiem ktoć iest mnieyszym między
 wszystkimi wami tenć iest wiecszym.

⁊ A odpowiedziałoſy Jan rzekł: Mi- 49
 strzu / widzieliſiny niektorego imieniem
 twoim czarty wyrzucaiącego / y zabroni-
 liſiny mu: abo wiem nie naślądnie cie z
 nami. ⁊ Rzekł do niego Jeſus: Nie za- 50
 braniaćcie mi: bo ktoć nie ieſt przeciw
 to wam / za wamić ieſt. ⁊ Stało ſie 51
 gdy ſie wypełniały dni wzięcia tego / a
 on poſtawę ſwoję ſtawował aby ſzedł do
 Jeruſalem. ⁊ A wyprawił poſty przed 52
 ſobą: a idąc weſli do mięſcia Samary-
 tkańſkiego aby mu naęgotowali goſpode. 53
 ⁊ Lecz go nie przyieli / iż poſtawę ożazo-
 walidacego do Jeruſalem. ⁊ A widząc 54
 wczniowie tego Jakub y Jan / rzekli:
 Panie / chceſ iſz rzeczymy / aby ogień ſta-
 pil z niebá y ſpalili ie: ⁊ A obrociwoſy ſie 55
 zſukał ie / mówiac: Uſiewiecie czyiego
 ducha ieſcieſcie. ⁊ Syn człowieczy nie 56
 przyſzedł duſe trącić / ale zachowywać.
 ⁊ ſli do drugiego mięſteczkã.
 ⁊ A przydało ſie: gdy oni ſli w drodze / 57
 rzekł niektory do niego: Poyde za toba
 gdzie iedno poydzieſ. ⁊ Rzekł mu Jeſus: 58
 Liſki máia iamy / a ptacy powietrzni
 gniazda: Lecz Syn człowieczy nie ma
 gdzie przytknąć głowy. ⁊ Rzekł ku drug- 59
 giemu:

Jan 3.

b 17. y 12.

f. 47.

Zac: 49

Matt: 8

c 19.

giemu: Podzámna. A on rzekł: Pá-
nie / dopuść mi ábych pierwey odśedfy
60 pogrzebłoycá mego. ¹ A Jezus mu rzekł:
Niechay umárli grzeba sive umárle: á
ty śedfy / opowiaday krolestwo Boże.
61 ² Rzekł też y drugi: Pordezám toba Pá-
nie; ále mi pierwey dopuść rospřawić
62 te rzeczy ktore są w domu *moim*. ¹ Rzekł
do mego Jezus: Zaden ktory reka siva
przyložyl do plugá / á oglada sie ná zad-
me iest sposobny do krolestwa Bożego.

ROZDZIAŁ X.

¹ **A** Potym náznáczyl Pan y drugich Zac: 50
siedmidziesiąt y dwu: y rozestál
ie po dwu przed soba do každego
miásta y mieyscá kedy sam przysć miał.
2 ² A mowil im: Żniwoć iście wielkie: ále *Matt: 9.*
robotników málo. Prościeś tedy Páná *d 37.*
Żniwá / áby wysłał robotniki ná żniwo
3 swoje. ¹ Idźcieś: oto ia was posyłam *Matt: 10.*
4 iáko bóránki miedzy wilki. ¹ Nie nosz *b 16.*
cieś mieśká / ani táistry / ani botow: á *Mar: 6.*
żadnego w drodze nie pozdrawiajcie. *b 8.*
5 ¹ Do ktorego kolwiek domu wnidziecie / *4. Krol: 4*
napřod mowcie; Pořoy temu domowi. *6 29.*
6 ¹ A iesliby tám byl syn pořoiu / odpoczy-

Matt: 10.

6 10.

5. Mo: 24

6 14.

1. Tim: 5.

6 18.

nie na nim położy was: a jeśli nie / wró-
ci się do was. ¹ A w tymże domu mie-
skajcie / iedzac y piąc to co w nich jest. B
abowiem godzien jest robotnik zapłaty
swey. Nie przechadzac się z domu do
domu. ² A do ktoregokolwiek miasta s
wchodzić / a przyjmą was / iedźcie co
przed was położy: ³ y wzdawiaćcie nie-
mocne którzy w nim są / a powiadaćcie
im: Przybliżyło się do was Królestwo
Boże. **ED**

Dzie: 13

8 51.

⁴ A do ktoregokolwiek miasta wni-
dzieć / a nie przyietoby was / wysłedy-
nać wlicie tego / mówcie: ⁵ A proch który
przylnął do nas z miasta waszego / ocie-
ramy na was. Wszakże to wieście że
się przybliżyło Królestwo Boże. ⁶ Powie-
dam ci wam; że Sodomie w on dzień

Matt: 11.

6 21.

lżej będzie / niżli miastu onemu. ⁷ Bła-
dą tobie Korozaimie / biada tobie Beth-
saido: abowiem gdyby w Tyrze y Sy-
donie takie cuda czynione były iakie się
w tobie działy; dawno by siedząc w
włosienicy y w popiele pokutowali.
⁸ Wszakże Tyrowi y Sydonowi lżej be-
dzie na sądzie / niżli wam. ⁹ A ty Ka-
pharnaumie / któryś się aż do nieba wy-
niósł / aż

niósł / aż

niost. aż do piekła będziesz pogrążony.

16 * ? Ktoć was słucha / mnie słucha: a Zac: 51.

któ wami gardzi / mnie gardzi. A kto Matt: 10.

mnie gardzi / gardzi onym który mnie po- d 40.

17 stał. ? Wrócili się oni siedmdziesiąt y lan 13.

dwó z weselem / mówiac: Panie / y czar- c 20.

cowieć się nam poddaia w imię twoie.

18 ? Rzekł im: Widziałem Szatana iako

19 błyskawice z nieba spadającego. ? Oto

dałem wam moc deptać po węzłach y

niedźwiadkach / y po wszytkiej mocy

nieprzyjacielowey; a nic was nie wsko-

20 dzi. ? Wszak oż się z tego nie weselcie / iż

D się wam duchowie poddaia: ale się wes-

selcie / że imiona wasze napisane są w

niebiesiech.

21 ? Oneyże godziny rozradował się Du- Matt: 13.

chem s. y rzekł: Dziękuję tobie Oycze / d 25.

Panie nieba y ziemi / iżś to zakrył od

madrych y rozumnych / a objawiłeś to

małutkim. Takci Oycze: iż się tak wpodo-

22 bało tobie. ? Wszak oż mnie iest podano

od Oycá mego. A żaden niemie kto iest

Syn / iedno Ociec: y kto iest Ociec / ied-

no Syn / a komuby chciał Syn objawić.

23 * ? A obroćmy się do uczniow swoich / Zac: 52.

rzekł: Błogosławione oczy które widza Matt: 13.

b 16.

to co wy

to co wy widzicie. [?] Bo powiadam 24
wam; iż wiele proroków y królów żada- 3
li widzieć co wy widzicie / a nie widzieli:
y słyszeć co słyszcie / a nie słyszeli.

Zac: 53.

Matt: 22.

d 35.

Mar: 12.

6 28.

5 Mo: 6.

4 3.

[?] A oto niektory Doktor zakonny po- 25 3
wstał / kuszac go / a mowiac: Nauczycie: E
lu / co czyniac dostapie dziedzictwa ży-
wota wiecznego? [?] A on rzekł do niego: 26
W zakonie co napisano: iako czytasz?
[?] A on odpowiedziawszy rzekł: Miluy 27 3
Pana Boga twego ze wszytkiego serca
twego / y ze wszytkiey dusze twey / y ze w- 3
szytkich sił twoich / y ze wszytkiey myśli
twoiey: a bliźniego twego iako samego
siebie. [?] A rzekł mu: Dobrześ odpowie- 28 3
dział. toż czyn a będziesz żył. [?] A on chcąc 29
sie sam usprawiedliwić / rzekł do Jesu-
sa: A któż jest mój bliźni? A przyaw- 30 3
szy rzecz tego Jezus / rzekł: Człowiek nie-
ktory szedł z Jerusalemu do Jery-
cha / y wpadł między zbojce: ktorzy go
y złupili / y rany zadawszy odesli na polu-
vmarłego zostawivszy. [?] A przydało sie 31
że niektory kapłan szedł tąż drogą:
a wyśzawszy go minął. [?] Także y Lewit / 32
bedąc podle onego miejsca / y widząc go /
minął. [?] A Samarytan niektory idąc / 33

przyszedł

przyszedł wedle niego: y wyzrawszy go /
34 wlitował się. ? A przystąpiwszy / zawią-
zał rany jego / nalałszy oliwy y winą: a
włożywszy go na bydle swoje / wprawa-
35 dał do gospody / y miał pieczę o nim. ? A
nazastrz / wyciawszy dwa srebrne gro-
śa / dał gospodarzowi / y rzekł: Weźmi
go na swą opieczę: a cokolwiek nąd to
wydaś / ja gdy się wroce oddam tobie.
36 ? Ktoryż z tych trzech zda się tobie bli-
żnim być onemu co był wpadł między
37 zbawcy? A on rzekł: Ktory uczynił mi-
łosierdzie nąd nim. A rzekł mu Jezus:
Idźże / y ty uczyn takżę. ☞

38 * ? A stało się gdy sli / iż on wszedł do Za: 54.
Gnieńtatego miasteczka: a niewiasta nie-
ktora imieniem Martha / przyzwała go do
39 domu swego. ? A ta miała siostrę imie-
niem Maria: ktora też siedząc w nog
40 Pańskich słuchała słów jego. ? Ale
Martha roztargniona była około roz-
maitey posługi. Ktora stanawszy rzekła:
Panie / nie dbaś ty iż siostrą moją opu-
ściła mnie żebym sama posługowała:
41 Rzeczże iey tedy / aby mi pomogła. ? A
odpowiadając rzekł iey Pan: Martho /
Martho / trościsz się / y frąsuiesz około
wielu:

wiela: [?] Aleć iednegoż potrzeba. Ma-
ria najlepſza czaſtka obrzą/ ktora od niey
odietą nie będzie.

R O Z D Z I A L XI.

Za: 55.

Matt: 6.
b 9.

M Sstało ſię: gdy on był na niekto-
rym mieyſcu modlać ſię/ gdy prze-
ſtał/ rzekł do niego ieden z wcz-
niow iego: Pánie/ náucz nas modlić ſię/
iáko y Jan náuczyl wcznie ſwe. [?] Rzekł:
im: Gdy ſię modlicie/ mówcie: Oycze/
ſwieć ſie imię twoie. Przydź królestwo
twoie. [?] Chleba náſzego powszedniego
daj nam dzisia. [?] A odpuść nam grze-
chy náſze: gdyż y my odpuſzczamy każde-
mu winowácy náſemu. A nie wwodź
nas w pokuſzenie.

* [?] Rzekł do nich: Kto z was będzie
miał przyiáciela/ y poydzie do niego o-
pułnocy/ y rzecze mu: Przyiácielu/ po-
życz mi troygá chleba: [?] ábowiem przy-
iáciel moy przyſzedł do mnie z drogi/ á
nie mam co przedem położyć. [?] A on be-
dac w domu odpowiedziałby mówiac:
Nie żádaway mi trudności: iużci dzwi-
zámkniono/ á dziatki moje ſą na łożu ze-
mna: nie mogeć wſtáć y dáćci. [?] A ieſli

on będzie

on będzie trwał kołącac: powiadam
wam / chociażby mu też nie dał wsta-
szyć pize to że jest przyjaciel jego: wstał
dla przykrego nalegania jego / wstał
da mu ile potrzebuie.

9 ? A ia wam powiadam: Proście / a Za: 36.
dada wam: szukaycie / a nardziecie: ko- Matt: 7.
10 laczcie / a otworza wam. ? Abowiem ka- a 7 y 21.
zdy ktory prosi / bierze: a ktory szuka b 22.
znayduie: a kołącacemu będzie otworzo- Mar: 11.
11 no. ? A ktoryż z was oycą prosi o chleb / c 24.
zali mu poda kamicę? A jeśli ryby; izali Ian 14.
12 miasto ryby poda mu węz? ? Abo ie- a 7 y 16.
sliby prosił o ianie; izali mu poda niedz- c 23.
13 wiadką? ? Jeśliż tedy wy bedac zemi- Jak: 1.
wniecie dawać dobre datki dzieciom a 5.
waszym: iakoż daleko wiecey oćiec was Matt: 7.
z nieba da ducha dobrego tym ktorzy b 9.
go prosza.

14. * ? A wyrzucal czarć / ktory był niemy. Zac: 57.
A gdy wyrzucil czarć / przemowil me- Matt 9.
15 my: y dziwowały sie rzekę. ? A mekto- d 32. y 12.
rzy z nich mówili: Moca Beelzebuba b 22.
książecia czartowskiego wyrzuca czar- Mar: 3.
16 ty. ? Druzzy zaśie kufac / domagali sie c 22.
17 znaku od niego z nieba. ? A on widzac
C myśli ich / rzekł im: Każde krolestwo

przeciw

przeciwo sobie rozdzielone / będzie spustoso-
 fone / y dom ná dom vpádníe. [?] A iesliż
 y Szatan rozdzielon iest przeciwo sobie:
 iákoż sie ostoi krolestwo iego: gdyż po-
 wiádać ię ia moca Beelzebubá wyrzu-
 cam czárty. [?] A iesliż ia moca Beelze-
 bubá wyrzucam czárty: Synowie wa-
 sy cziaż moca wyrzucáia? Dla tegoż
 om sedziámi wáśymi beda. [?] Lecz iesli
 pálcem Bożym wyrzucam czárty: zá-
 ślec do was przysło krolestwo Boże.
[?] Gdy mocarz zbroyny strzeże dworu
 swęgo w pokoju sa máietności iego. [?] Ale
 iesli mocniejszy nádeń nádśedśy zwycię-
 że go: odepnie wśytkę bróń od niego w
 ktorę wśal / y korzyści iego rozda.

Zac: 58. [?] Ktoć nie iest zemna / przeciwo mnie-
 iest: á kto nie zgromadza zemna / ten ro-
 śpraśa. [?] Gdy duch nieczysty wynidzie
 od człowieka / chodzi po mieścách bez-
 wodnych / szukaíac odpoczynku. A nie
 náleżśy / mowi: Wroce sie do domu me-
 go śladem wyszedł. [?] A przyszedśy / ná-
 dme gi vmieciony y ochedożony. [?] Tedy
 idzie / y bierze z soba siedmiu innych / du-
 chow gorszych nád sie / á wśedśy mieś-
 cáia tam y sślawáia sie posłednię sie

czy czło

- czy człowieka onego gorke niżli pierwsze.
 27 *¹ A stało się: gdy on to mówił / pod-
 mioszły głos niektora niewiasta z rzęse/
 rzekła mu: Błogosławiony żywot kto-
 28 ry cie nosił / y pierśi ktoreś ssał. ¹ A on
 rzekł: Nowsem / błogosławieni którzy
 słuchają słowa Bożego / y strzegą go. ²
 29 ¹ A gdy się rzęse nabierało / począł Zac: 59.
 mówić: Ten naród / jest naród złości. Matt: 12.
 wy: żada znaku / á znak mu nie będzie ^{c 39.}
 30 dan tylko znak Jonaśa proroka. ¹ Bo ^{Ion: 2.}
 iako był Jonaś znakiem Ninivitom: ^{a 1.}
 takżec będzie y Syn człowieczy narodo-
 31 wi temu. ¹ Krolowa z południa wsta- ^{3. Krol: 10}
 me ná sadzie z meżmi narodu tego / y ^{a 1.}
 potępi ie: iż przyiachala od kraiw sie- ^{2. Kron: 9}
 mie słuchac mądrości Salomonowej: ^{a 1.}
 32 á otoć tu wiecey niż Salomon. ¹ Me-
 żowie Niniwitscy powstana ná sadzie
 z narodem tym / y potępia gi: iż poku- ^{Ion: 3.}
 rowali ná Jonaśowe kazanie: á oto tu ^{b 5.}
 wiecey niżli Jonaś.
 33 ¹ Żaden świece zápalivşy nie stawia ^{Matt: 5.}
 E w skrytości / ani pod korzec: ale ná świe- ^{b 15.}
 cznik; aby ci którzy wchodza widzieli ^{Mar: 4.}
 światło. ^{c 21.}
 34 ¹ Swieca ciała twego jest oko twoie. Za 60.

Matt: 6.

6 22.

Jesliby tedy oko two było śczyre / wszytko
to też ciało twoe świetne będzie. Lecz ies-
liby złe było / y ciało też twoie ciemne
będzie. ¹ Patrząże tedy żeby światło
ktore w tobie jest / ciemności nie było.
² Jesliby tedy ciało twoe wszytko świetne
było / nie mając iakiey cząstki ciemney:
będzie wszytko świetne / a iako świeca
iásna oświeci cie.

Matt: 23.

6 25.

¹ A gdy mówił / prosił go niektory Pháry-
seus aby obiedwał v niego. Wszedłszy
tedy vsiadł. ² A Pháryseus poczał sam
w sobie śaćniac mówić / czemu by sie nie-
wmył przed obiadem. ³ A rzekł Pan do
niego: Teraz wy Pháryseusowie to co
jest z wierzchu kłbka y misy oczyszcacie;
lecz co jest we wnatrz w was / pełno jest
drapiestwa y nieprawości. ⁴ Szaleń-
iż ten ktory uczynił to co jest z zwi-
erchu / nie uczynił też tego co jest y we
wnatrz: ⁵ Wszakże z tego co macie dawać
cie iálmużne: a oto wszytkie rzeczy będą
wam czyste.

Zac: 61.

¹ Ale biada wam Pháryseusom / iż dawa-
cie dziesięcine z mietki y z ruty y z kła-
zdego ziela: a opuszczacie sąd y miłość
Bożą. Lecz te rzeczy trzeba było czynić /

a onych

- 43 a onych nie opuścić. [?] Biada wam ^{Niz: 20.}
 Pharyseuskom / iż milnicie pierwsze sie ^{g 46.}
 dzienia w bożnicach / y pozdrawiania na ^{Matt: 23.}
 44 rynku. [?] Biada wam iż iścieście iako ^{a 6.}
 groby ktorych nie widać / a ludzie ktorzy ^{Mar: 12.}
 45 sie po nich przechodzą / niewiedzą. ^{d 38.} [?] Od-
 powiedziawszy tedy niektory z Zakon-
 nych Doktorow / rzekł mu: Nauczycielu,
 46 to mówiac y nas hańbisz. [?] A on rzekł:
 Biada y wam Zakonnym Doktorom: ^{Matt: 23.}
 bo wiem obciążacie ludzi brzemiony kto- ^{a 4.}
 rych wnieść nie mogą / a sami sie iednym
 palcem swym nie dotykacie brzemion.
 47 [?] Biada wam ktorzy budujecie groby ^{Za: 62.}
 prorokow: a oycowie waszy pomordo-
 48 wali je. [?] Zaiste świadczycie iż zezwa-
 Glacie na uczynki oycow waszych: abo-
 wiemci je oni zamordowali / a wy budu-
 49 ciecie groby ich. [?] Dla tegoż też mądrość ^{Matt: 23.}
 Boża rzekła: Pośle do nich Proroki y ^{d 34.}
 50 apostoły / a z nich *niektore* zamordują y
 51 przesładować beda: [?] aby szukano krwi
 wszystkich prorokow / ktora wylał ten na-
 rod od założenia świata / [?] od krwi A-
 belowej / aż do krwi Zacharyaszowej. ^{1. Moy: 4.}
 Ktorego zabito między ołtarzem a kościo- ^{b 8.}
 lem. ^{2. Kron:} Zaiste wam powiadam / bedać ^{gi 24. c. 22.}
 szukac od narodu tego. **O ij Biada**

⁊ Biada wam Zakonnym Doktorom / iż
 iżeszcie odielei klucze wyrozumienia: sá-
 miszcie nie wesli / á tych ktorzy wchodzie-
 li hánowaliście. ⁊ A gdy to do nich mo-
 wil / poczelí Pháryseusowie y Doktoro-
 wie bázno nań nácierác / y obludnie go o-
 wiele pytác / ⁊ czyháiac nań / y szukáiac
 żeby co wlowili z wstie / aby go oškárzyli.

R O Z D Z I A L XII.

Zac: 63.

Gdy sie nágronádziło bázno wice-
 le rzese / ták iż iedni drugie deptá. A
 li poczał mowić do wezmow swo-
 ich. Wyszregaycie sie kwásu Phárysey-
 skiego / ktory jest obludność. ⁊ A nie má-
 nic zákrutego / coby sie wyiáwić nie má-
 lo: áni táemnego / czego by sie nie do-
 wiedziáno. ⁊ Abowiem coście w ciem-
 nościách mowali / ná iásniey slyseć be-
 dzie: á coście w vcho mowali w zám-
 knieniu / ná dáchách ogłoszono bedzie.
 ⁊ A mowie wam przyiáciolom moim;
 Nie stráchaycie sie tych ktorzy zabijá-
 ciálo / á potym nie máia coby dáley mo-
 gli czynić. ⁊ Lecz wam okaże tego sie
 bać macie. Boycie sie onego ktory gdy
 zabije / ma moc wrzucić do piekła. Zai-

Matt: 16.

a 6.

Mar: 8.

b 15.

Matt: 10.

c 26.

Mar: 4.

c 22.

ste wam

6 ste wam powiadam / tego sie boycie. [?] Je-
zali przeci wroblkow nie przeda za dwa
pieniażki: a jeden z nich nie jest w zapas-
7 mietaniu przed Bogiem: [?] Alec y wlo-
sy glowy waszey w wszystkie sa zliczone. A
przec z sie nie boycie: drozyscie wy ni-
zli wiele wroblow.

8 [?] A mowie wam; Wselli ktory mie- **Za: 64.**
B wyzna przed ludzmi / tego y Syn czlo- **Matt: 10.**
wieczy wyzna przed anyoly Bozymi. **c 32.**

9 [?] A ktory sie mnie zaprzy przed ludzmi / **Mar: 8.**
10 bedzie zaprzan przed anyoly Bozymi. **d 38.**

11 **Kazdemu ktoryby co mowil przeciw Sy-** **2. Tim: 2.**
nowi czlowieczemu / bedzie odpusczo- **b 12.**
no: ale temu coby bluźnil przeciw Du- **Matt: 12.**
chowi swietemu / nie bedzie odpusczo- **c 32.**

12 **no. [?] A gdy was beda wodzic do bożnic /** **Mar: 3.**
y do wrzedow y zwierzchnosci / nie fras- **d 28.**
zciez sie iako y cobyscie odpowiedziec **Matt: 10.**

13 **abo mowic mieli. [?] Bo Duch swiety** **b 19.**
nauczy was oneyze godziny co wam po- **Mar: 13.**
trzeba mowic. **b 11.**

14 **[?] Rzekl mu niektory z oney rzese: Na-** **Zacz:**
uczycielu / rzecz bratu memu aby sie ze- **10 65.**

15 **mna podzielim dziedzictwem. [?] A on mu**
rzekl: Czlowieczu / ktoz mie postanowil
16 siedzia abo dzielnikiem nad wami: [?] A

rzekł do nich: Baczcieś a strzeżcie się
wšelákiego łákonistwa: gdyż nie ná tym
iż kto ma obfite máietności / záwiśť ży-
wotiego.

Za: 66. ¹ A powiedział im podobieństwo mo-¹⁶
Syr: 12. wiac: Niektóremu bogátemu człowie-
c 19. kowi zrodziło się obficie ná gruncie iego:
² A rozmyślał sam w sobie mowiaci Což¹⁷
uczynię / gdyż nie mam dołádbych zgro-¹⁸ C
mádzić miał vrodzáie moje? ¹ A rzekł:¹⁹
To uczynię: Połáże gumná moje / á
wietře pobudnie: á táń zgrohádze wřy-
tki vrodzáie moje y dobrá moje: ¹ y rzekł¹⁹
duřy swoiey: Duřo mář wiele dobr v-
ložonych ná wiele láť: odpoczyway / iedz-
piy / báđž dobreý myřli: ² A rzekł mu²⁰
Bog: Szalony / teýže nocý duře tweý
vpomináia się v ciebie: á coř nágotó-
wał / czyteř bedzie? ² Táťci iest ten ktory²¹
Matt: 6. sobie škárbi / á nie iest ku Bogu bogá-
d 25. tym. ² A rzekł do vczniow swoich: Dla²²
z. Piot: 5. tegoč wam powiádam: Nie trořećcie
b 7. się o żywot wář cobysćie iedli: áni o cia-
Iob 39. ło w cobysćie się obłoczyli. ² Wietřyc²³
a 3. iest żywot niřli żywność / á ciało niřli o-
Psal: 146. dzienie. ² Przypátrźcie się krukóm / iř nie²⁴
a 9. sieia áni žna: ktorzy nie máia řpiřára
niey áni

nicy ani gumná / á Bogie karmi. Jákož
 25 daleko wy iestescie drozsy niżli oni : ? A
 ktož z was trośczać sie może ieden ko-
 26 cieć przydać do wzrostu swego : ? Jesliž
 tedy y rzeczy namnieyshey nie przemoże-
 27 cie / czemuž sie o inne frásuiecie : ? Przy-
 D patrzcie sie liliiom iáko rosta : nie pracu-
 ja ani przeda : á powiadam wam / że y
 28 byl tak wbránym iáko iedná z tych. ? Ale-
 sliž ziółko ktore dziś iest ná polu / á iutro
 będzie w piec wrzucone / tak Bog przyo-
 dziewa ; iákož wiecey was małowier-
 29 ni : ? A wy nie pytaycie sie / cobyscie
 iesc ábo pić mieli : á wzgore sie nie pod-
 30 noście. ? Abowiem tego wszytkiego lu-
 dzie tego sroiątá szukáia. Aleć wie Ociec
 31 wasz że tego potrzebuiecie. ? Owšem
 szukaycie naprzod krolestwa Božego y
 sprawiedliwosci iego : á to wszytko przy-
 dano wam będzie.

32 * ? Nie boycie sie wy mále stádo : ábo Zacza-
 wiemci sie w podobáło Oycu waszemu lo 67.
 33 dáć wam krolestwo. ? Poprzedayciež Matt: 19.
 E máietności wasze / á daycie iákmužne. 6 21.
 Czyncie sobie mieski ktore nie wiotke Matt: 6.
 ia / skarb nie vstawáiacy w niebiesiech : 6 20.

gdzie złodziey nie dochodzi ani mól psu-
ie. [?] Albowiem gdzie jest starb wasz tam ³⁴
y serce wasze będzie.

* [?] Uciechżeć beda przepasane biodra ³⁵
wasze / y pochodnie zapalone w rekach
waszych: [?] a wy podobni ludziom czeka- ³⁶
iacym na pana swego az sie z god na-
wroci: iz gdyby przyszedl a zakolatal /
wnetby nim otworzono. [?] Szczęśliwi o- ³⁷
ni sludzy / ktore przyszedly pan / znaydzie
czuiace. Naprawde powiadam wam / iz
sie przepasie / a posadzi ie / a przechadzaj-
iac sie będzie im służył. [?] A iesliby przy- ³⁸
szedl o wtorey straży / y potym o trzeciej
straży / a takżeby znalazł: szczęśliwi sa o-

Matt: 24. ni sludzy. [?] A oto wiedzcie / iz gdyby wie- ³⁹

d 43. dzial gospodarz ktorey godziny złodziey

Obia: 16. ma przysć / czulby wždy / a nie dopuscil

c 15. by podkopac domu swego. [?] A wy gotowi ⁴⁰

badzcie: bo tey godziny ktorey sie nie do-
mniemacie / syn czlowieczy przyidzie.

[?] Rzekl mu Piotr: Panie / do nasze ⁴¹
mowisz to podobienstwo: czyli y do ^F
wszystkich?

Zacza- [?] A Pan rzekl: Ktoryz wždy jest wier- ⁴²
lo 68. ny a rostopny sasarz / ktoreg pan posta-
nowil nad czeladzia swoia; aby im czai-

su swego

43 su swego rozdał miare psenice. ? Szczę-
 44 śliwy on sluga / ktorego pan przyszedł /
 45 mowie wam; że go nad wszystka maie-
 46 tność swoja postanowi. ? Lecz iesliby
 rzekł on sluga w sercu swoim; onieśka-
 wa przysć pan moy: y poczałby bić slugi
 y służebnice / y iesć y pić / y wpić sie:
 46 przysć pan slugi onego / w dzień w
 ktory sie nie spodziewa / y w godzinę kto-
 rey niewie; y oddzieli go / á część iego z
 47 niewiernymi położy. ? On zaśie sluga
 ktory wiedział wola pána swego / á nie
 nágotował ani uczynił wedle woli iego:
 48 wiele będzie karan. ? ále ktory niewie-
 dział / á uczynił co godnego karania;
 mniej będzie karan. A od káždego kto-
 remu wiele dano / wiele żadać beda: á
 ktoremu wiele zlecono / tym wiecey beda
 chcieć od niego.

49. ? Przysiedłciem miotać ogień ná zie- Zacza-
 mie: á czegoż chce iedno áby był zápa- lo 69.
 50 lon? ? Lecz mam być krzem ostrzezon:
 G á rátem jest ściśnion / aż sie wykona?
 51 ? Uważajcieś ábych przysiedł dawać Matt: 10.
 potoy ná ziemię? Wynamniey / mowie d 34.
 52 wam: owšem rozłączenie. ? Albowiem

od tad będzie ich pięć w jednym domu
rozłączonych; trzey przeciwko dwiemá/
á dwá przeciwko trzem: ? Oddzieli sie
oćiec przeciw synowi / á syn przeciw oycu
swemu: matka przeciw corce / á córka
przeciw matce: swiekrá przeciw nie-
wiaszce swey / á niewiaśka przeciw swie-
krze swoiey. ? Mowil też y do rzesey: 54
Gdy widzicie obłok wschodzący od za-
chodu / wnet mowicie; Będzie deszcz: y
tak bywa. ? A gdy wiatr wieiacy od po-
łudniá / powiadać; iż będzie goraco:
y bywa. ? Obludnicy / postawoy niebá y
ziemie doświadcząc umieć: á tego to
czasu iáko nie doświadczacie? ? Przecz-
że y sami z siebie nie sadzicie co jest sprá-
wiedliwego? ? Gdy tedy idziesz z twym
przeciwnikiem do wrzedu / starayże sie w-
drodze iáko byś był wolen od niego: by-
cie śnać nie poćiągnął przed sedziego / á
sedziaby cie podał opráwcy: á opráwca-
by cie wrzucił do więzienia. Powiadam
ci; nie wynidziesz stamtad / áż y oślátni
drobny pieniadz oddasz.

Matt: 16.

a 2.

Matt: 5.

d 25.

ROZDZIAŁ XIII.

Za: 70.

Bzyskli też niektórzy ná ten
čas / oznáymuiac mu o Gáliley. A
czyłách

1 których których kręć zmieszał Płat z o-
 2 sianami ich. ? A odpowiedział im: rzekł
 im: Mniemacie że ci Galilejczycy nad
 wszystkie inne Galilejczyki grzeszniejszy-
 mi byli / iż takowe rzeczy wciერიeli ?
 3 ? Bynamniej / powiadam wam: lecz ie-
 4 śli pokutować nie będziecie / wszyscy tak-
 5 że zginiecie. ? Jako osmnasście onych
 na które wpadła wieża w Syloe / y po-
 6 biła ie: mniemacie żeby y oni winni-
 7 byli nad wszystkie ludźie miasta-
 8 ce w Jerozolimie ? ? Bynamniej / mówię
 wam: owszem jeśli pokutować nie be-
 9 dziecie / wszyscy także zginiecie.
 10 ? A powiedział to podobieństwo:
 B Miał niektory człowiek figowe drzewo
 11 szczepione w winnicy swojej: y przyszedł
 12 szukać na nim owocu / y nie znalazł. ? A
 13 rzekł ku winiarzowi: oto już trzy lata sa-
 14 jakto przychodzi szukać owocu na tey
 15 figie: a nie znajduję. Wytnij ją tedy:
 16 ? przecz y ziemię próżno zasiepuję ? ? A on
 17 odpowiedział mu: Panie / za-
 18 niechaj iey y na ten rok / aż ja okopam y
 19 obłożę gnoiem: ? owa snąć da owoc: a
 20 jeśli nie / wiec ją na potym wytniesz.

21 ? A nauczał w Bożnicy ich w sabáty. Zac: 71.

A oto

1 A oto niewiasta / ktora miała ducha
 niemocy od osminasćie lat; a była skur-
 czona: e nie mogła żadna miara wzgo-
 re porzrzed. 2 Która wyzrawszy Jezus /
 przrzwał iey do siebie / y rzekł iey: Nie-
 wiasto rozwiązana jest od niemocy two-
 iey. 3 A włożył na nie rece: a natych-
 miast podmościła sie / e chwaliła Boga.
 4 A odpowiadawszy Arcybożniczy / gnie-
 wając sie że Jezus w szabát vzdawiał /
 rzekł do oney rzekie: Sąc sześć dni w kto-
 re sie godzi robić: w te tedy przychodząc
 leczćie sie: a nie w dzień sobotni. 5 A
 odpowiadając Pan rzekł do niego: O
 bludnicy ażaz każdy z was w szabát nie
 odwiezie wołu swego albo osła od żło-
 bu; y odwiodszy napawa? 6 A tey córki
 Abrahimowej ktora oto związała ściana
 od osminasćie lat / zali nie potrzeba by-
 ło od związki tey rozwiązać w dzień so-
 botny? 7 A gdy to mówił / zawstydzali sie
 wszyscy przeciwnicy iego: a wszystek lud
 radował sie / ze wszystkiego co sie chwale-
 bnie działo od niego.

Zac: 72.

Matt. 13.

d 31.

8 A mówił: Czemuż podobne jest kro-
 lestwo niebieskie / a czemu ie podobne w-
 czynie? 9 Podobne jest ziarnu gorczycz-
 nemu:

nemu:

nemu: ktore roziawszy czlowiek / wrzu- Mar: 4.
 cił do ogrodu swego; y wrosło / y stało c 30.
 sie drzewem wielkim / a ptacy powietrza
 20 ni odpoczywáli na gálazkach iego. ? A Matt: 12.
 zaśierzeł: Komuż przypodobnie krole e 33.
 21 sroko Boże? ? Podobne jest kwasowi /
 E ktory roziawszy niemiastá / zakrełá we
 trzy miary maki: ażby sie wszystko zá-
 22 kwasilo. ? A chodzil po miastách y miá-
 steczách / náuczaiac / á idac w drogę do
 23 Jerusálem. ? A rzekł mu mektory: Pá-
 nie / iesli málo tych co máie być zbawie-
 24 ni? A on rzekł ku nim: ? Usiluycie aby Matt: 7.
 ście weszli przez ciasna fortke. Bo lo b 13.
 wam powiadam / że ich wiele beda chcie-
 25 li wniść / a nie beda mogli. ? A gdy wni- Matt: 25.
 dzie gospodarz / zámknie dzwi / po- a 10.
 czniecie stać ná dworze / y kolátáć we
 dzwi / mowiac: Pánie / otworz nam: A
 odpowiadaiac rzecze wam: Nie znam
 26 was skadesście. ? Tedy poczniece mo-
 wić: Jadálichmy przed toba / y pijáli / y
 27 uczyles ná wlicách nászych. ? A rzecze
 F wam: Nie znam was skadesście: od Matt: 7.
 stapcieś ode mnie wszyscy robotnicy c 23. y 25.
 28 niepráwosci. ? Tám bedzie pláčz y zgrzy- d 41.
 tánie zebow: gdy wyrzycie Abirániá / y Psal: 6.
b 9.

Isaák /

Matt: 19.

d 30. y 20

b 16.

Mar: 10.

d 31.

Zac: 73.

Matt: 23.

d 37.

Niz: 19.

f 38.

Iśaáká / y Jákobá / y wśyſtkie Proroki
 w Kroleſtwie Bożym / á was precz wy-
 rzuconych. [?] A przyida od wschodu y z zachodu /
 od pułnocy y południá : y wśieda
 w Kroleſtwie Bożym. [?] A oto ſa oſtátec-
 czni / ktorzy beda pierwſzymi : á ſa pier-
 wſzy / ktorzy beda oſtátecznymi.
[?] W onże dzień przyſtapili niektorzy
 z Pháryſeuſow / mowiac mu : Wynidź
 á idź ſiad : bo cie Herod chce zabić. [?] A
 rzekł im : Idźcie / á powiedźcie temu li-
 ſowi ; oto wrzucam czárty y wykony-
 wam wzdawiania dziś y iutro / y trze-
 ćiego dnia koniec mieć bede. [?] A wſá-
 koż potrzebá mi dziś y iutro y po iutrza-
 iść *w drodze* : bo nie przyſtoyna prorokowi
 indzie zginąć okrom w Jeruſalem. [?] Jeru-
 ſalem / Jeruſalem / ktore zábijaſ pro-
 roki / y kámienuieſ te ktorzy ſa do ciebie
 poſłani : ilekroćiem chciał zebrać dzia-
 łki twe iáko kókoſ gniazdo ſwe pod ſkrz-
 dła / á niechciałóſ. [?] Otoż zoſtanie wam
 dom waſ pusty. A powiádam wam ;
 że mie nie wyżrzyćie áż przyidzie *czás* kie-
 dy rzeczećie : Błogoſławiony ktory idzie
 w imie Pánſkie.

ROZDZIAŁ XIII.

Za: 74.

A Stało się: gdy Jezus wszedł do domu jednego przedniejszego Pharyseusza / w szabát iść chleba / a oni go podstrzegali. ¹ A oto człowiek niektóry opuchły był przed nim. ² A Jezus odpowiedziałwszy rzekł do zakonnych Doktorów y Pharyseuszów / mówiąc: Godzili się w szabát wzdrawić? ³ Lecz oni milczeli. A on wiawszy go wzdrowił / y odprawił. ⁴ A odpowiadając rzekł do nich: Ktorego z was ośiel albo woł wpadnie w studnia: a nie wnet go wyciągnie w dzień sobotny? ⁵ A nie mogli mu na to odpowiedzieć. ⁶ A powiedział też podobieństwo ku tym którzy byli wezwani / baczac iako pierwsze siedzenia obierali / mówiac do nich: ⁷ Gdy będzieś wezwan na gody / nie siadajże na pierwszym miejscu: abyś snać pocziwszy nadsiebie nie był wezwan od niego: ⁸ a przyszedłszy ten który ciebie y onego wezwał / nie rzekłci: Daj temu miejsce: a tedy byś ze wstydem począł siedzieć na ostatnim miejscu. ⁹ Ale gdy będzieś wezwan: siadźże na poslednim miejscu: że gdy przyjdzie ten który cie wezwal / rzekł:

Przy: 35. a 7. wał / rzecze tobie: Przyjacielu / posiadź
 Matt: 23. b 12. sie wyższey. Tedy będziesz wczczon przed
 Nis: 18. co sie wynosi / niżon będzie: a kto sie w
 c 14. niża / wyrzżon będzie.
 Zac: 75. [?] Mowil też y onemu ktory go był we: 12
 Tob: 4. zwał: Gdy sprawnieś obiad abo wiecze
 b 7. rza / nie wzywayże przyjaciół twoich / a
 Przyp: 3. a 9. ni bráccy twey / ani krewnych / ani sá
 siad bogátych: żeby cie też oni nie we
 zwáli / y nie sstałać sie nagrodá. [?] Ale gdy
 sprawnieś wczte; wzowże vbogich / v
 łomnych / chromych y ślepych: [?] a be: 14
 dzieś błogosławionym: żeć nie máia
 czym oddać. abo wiemci będzie oddano
 w zmartwychwstanie sprawiedliwych.
 Zaczą- [?] To vstyskawşy niektory z spolu sie: 11
 lo 76. dzacych / rzekł mu: Błogosławiony kto: 12
 ry będzie iadł chleb w królestwie Bo
 żym. [?] A on mu powiedział. 16
 Matt: 22. * Człowiek niektory sprawił wiecze
 a 2. rza wielką / y zaprosił wielu. [?] A posłał 17
 Obia: 19. slugę swego / w godzinę wieczerzy / aby
 b 9. powiedział zaproszonym / żeby przysli
 boć inż wşytko gotowo. [?] A poczełi sie 11
 wşyscy społecznie wymáwiać. Pier
 wşy mu rzekł: Kupilem wies / y mam po
 trzebe

- 19 trzebe wynieść á oglądać ia : prośe cie/
 20 miey mie za wymowionego. ? A drugi
 rzekł : Kupilem pieć iarzm wołow / y ide
 ich doświadczać : prośe cie miey mie za
 21 wymowionego. ? A drugi rzekł : Donem
 22 poial / á przeto nie moge przyść. ? A wro-
 E ciwfy sie slugá / oznaymil to pánu swemu.
 Tedy sie gospodarz rozgniewawfy /
 rzekł slugze swemu : Wynidź rychło ná
 vlice y ná przecznice miásta : á vbogie y
 vdomne / y slepe y chrone wprowadź tu.
 23 ? A rzekł slugá : Pánie / ośtáło sie iákos
 24 rostkazal : lecz iefcze iest mieysce. ? A
 rzekł pan slugze : Wynidź ná drogi y mie-
 dzy opłotki : á przymus wniesć ; áby był
 25 dom moy nápełnion. ? A powiadam
 wam żeć żaden z onych meżow ktorzy sa
 záprošeni nie vkusi wieczerzy moiey.
 26 ? A sly zá nim rzesze wielkie : á obroz **Za: 77.**
 ciwfy sie rzekł do nich.
 27 * ? Jesli kto idzie do mnie / á nie ma w **Matt: 10.**
 mienawiści oycá swego y mátki / y żony d 37.
 y dzieci / y bráciey / y siostr / iefcze też y
 zdrowia swego / nie może być uczniem
 28 moim. ? A kto nie nosi krzyża swego / á **Matt: 10.**
 F idzie zá mna ; nie może być uczniem mo- **d 38. 7 16.**
 29 im. ? Abowiem kto z was chce budo- **d 24.**

Mar: 8.
d 34.

wać wieże / nie pierwey siadşy oblicza
nakład / iesli ma czego potrzebá do wy-
konania: ? aby snac / gdyby záložyl fun-²⁹
dament á nie mogl dokończyc / wszyscy
patrzący nie poczeli śmiać sie z niego /
? mówiac: Jż ten człowiek poczał bu-³⁰
dować á nie mogl dokonać: ? Albo kto-³¹
ry król / iádac ná wojne potykáć sie z
drugim królem / nie pierwey siadşy my-
śli iesliż może z dziesiácia tysiecy pot-
káć sie z onym / ktory z dwudziestu tysie-
cy iedzie przeciw niemu: ? A iesliż nie;³²
gdy on ieszcze iest dáleko / posly wypią-
wuszy prosí o to coby było tu pokoi-
wi. ? Także tedy każdy z was kto sie nie-
wyrzecze wszystkich majątności swoich /
nie może być moim uczniem.

Matt: 5.
b 13.

Mar: 9.
g 50.

? Dobrac iest sol. Lecz iesli sol zwie-
trzeie czymże ~~ie~~ naprawia: ? Nie przy-³⁴
godzi sie ani do ziemi / ani do gnoiu: ale
ia precz wyrzuci. Kto ma vszy tu słu-
chaniu niechay slucha.

ROZDZIAŁ XV.

Za: 78.

M przybliżeli sie do niego Celnicy
y grzebnicy aby go slucháli. ? A
semrali Pharyseusowie y Do-³⁵

ktorowie

3 ktorowie / mowiac : Jż ten przymuie
 4 nich to podobieństwo / mowiac : ¹ Kto-
 ry z was człowiek miał sto owiec / a
 straciwszy jedne z nich / izali nie zosta-
 wnie dziewięćdziesiąt y dziewięć na
 puszczy / a idzie za ona co zginęła / aż ia
 5 naydzie? ² A znalazłszy / kładzie ia na rą-
 6 cioną swe radowiac się : ³ a przyszedłszy do
 B domu wzywa przyjaciół y sąsiad / mo-
 wiac im : Radowcie się zemna / iżem na-
 7 znalazł owce moje która była zginęła. ⁴ Po-
 wiadam wam / żeć także będzie radość
 w niebie nad jednym grzesznikiem po-
 kutującym / *niecey* niż nad dziewięć-
 dziesiąt y dziewięć sprawiedliwych
 8 ktorzy nie potrzebuia pokuty. ⁵ Albo któ-
 ra niewiasta miała dziesięć groszy / ie-
 śliżby straciła grosz jeden / zali nie zapala
 9 świece y nie wmiata domu / y szuka z
 pilnością / ażby znalazła? ⁶ A znalazłszy /
 wzywa przyjaciół y sąsiadów / mowiac :
 Radowcie się zemna / bo ciem znalazła
 10 grosz którym była straciła? ⁷ Takżeć po-
 wiadam wam / radość będzie przed an-
 yły Bożymi nad jednym grzesznikiem
 pokutującym.

Matt: 18.
 b 12.

* ¹ **R**zekł: Człowiek niektóry miał ¹¹
 dwu synu: ¹ **R**zekł młodszy z nich oycu: ¹²
 Oycze / day mi część majątności na mie
 przypadaiaacey. **A** rozdzielił im mająt-
 ność. ¹ **A** po niewielu dni / zebrawszy ¹¹
 wszystko młodszy syn odiął chab w daleką
 krainę: y rozproszył tam majątność swo-
 ą żywić rozpustnie. ¹ **A** gdy wszystko w ¹⁴
 tracił / sstał się głod wielki w oney kra-
 inie / y on poczał niedostatek cierpieć.
¹ **A** kiedy przyszedł do iednego obywatela ¹⁵
 oney krainy. **A** posłał go do folwarku
 swego paść wieprze. ¹ **A** radby był napeł- ¹⁶
 nił brzuch swoy młotem które iadali wie-
 prze: ale mu nić nie dawał. ¹ **A** przy- ¹⁷
 siedszy k sobie / rzekł: Jāto wiele naimni-
 kow w domu oycā mego mają dosyć chle-
 bā: ā ia tu głodem umieram! ¹ **W**sta- ¹⁸
 ły poyde do oycā mego / y rzekł mu: O-
 ycze / zgrzeszyłem przeciw niebu y przed
 tobā: ¹ jużem nie iest godzien być zwan- ¹⁹
 ym synem twoim: uczyn mi iako iednego
 z naimników twoich. ¹ **A** wstałszy ²⁰
 siedł do oycā swego. **A** gdy ieszcze był dā-
 leko / wyszedł go ociec iego / y wlitował
 się: ā przybieżawszy przypadł do szyi
 go / y pocałował go. ¹ **R**zekł mu syn: ²¹

Oycze

Oycze zgrzeszyłem przeciw niebu y przed
toba: iużem nie iest godzien być zwan
22 synem twoim. ? Rzekł tedy oćiec do slug
swoich: Rychło przyniesćie przednia
sáte / á obleczyć go: y dáyćie piérsćien
23 ná rekeiego / y boty ná nogi iego: ? á
F przywiódşy tłuste čiele zábićie: á iedz
24 my y badşmy weseli. ? Abowiem ten
moy syn umárl byl / lecz ożył: zgináł byl /
25 á náleził sie. A poczełi sie weselić. ? A
stárşy syn iego byl ná polu. Lecz gdy
przychodzac byl blisko domu / wşlyşál
26 muzykę y táńce: ? á przyzwawşy iedne
27 go z slużebníkow / pytał coby to bylo. ? A
on mu powiedział: Brát twoy przyszedł:
y zábił oćiec twoy čiele tłuste / iž go zdro
28 wego dostál. ? Rozgniewál sie tedy / y
niechćiał wnidz. A ták oćiec iego wy
29 şedşy poczał go prosić. ? Lecz on od
G powiedziałşy rzekł oycu swemu: Co
toć ták wiele lat sluże / y nigdy nie prze
şłapil roşkazánia twego: á nigdyś mi
nie dáł kózleciá žebych vżywał z przyia
30 cioly moiimi. ? Ale gdy ten syn twoy /
ktory požárl máietność swá z nierza
dnicámi / przyszedł / zábiłes mu tłustego
31 čilcá. ? A on mu powiedział: Synu / tyś

zawždy jest zemna / y wszytkie dobra moje
sa twoie. ¹ Lecz trzeba bylo używać y
weselić się / iż ten brat twój był umarły /
a ożył: zginął był / a náleżon jest.

ROZDZIAŁ XVI.

Za: 80.

M Owil też y do uczniow swych: ¹
Był niektory człowiek bogaty A
ktory miał śáfárzá: a ten był od-
niesion do niego / iáťoby rospisał do
bráiego. ² A wezwawşy go / rzekł mu: ²
Coż to słyşe o tobie: odday liczbę śáfá-
rswá twego: ábowiem iuż *wiscey* nie be-
dziesz mogli śáfrować. ³ A mowil on śáf-
arz sam w sobie: Coż uczynie gdyż pan
moy odeymie ode mnie śáfárstwo: ko-
pác nie moge / żebráć się wstydze. ⁴ Wiem
co uczynie: że gdy bede złożon z śáfá-
rswá / przyjmą mnie do domow swoich.
⁵ Przyzwawşy tedy z osobná każdego z
dłużnikow pána swego / rzekł pierwsze-
mu: Wieleś ty winien pánu memu? ⁶ A
on powiedział: sto bárel oliwy. A rzekł
mu: Weźmi zapis twój / a siadşy ná-
tychmiast nápiş pięćdziesiąt. ⁷ Potym
drugiemu rzekł: A ty wieleś winien? A
on rzekł: sto beczek psenice. ⁸ A rzekł mu:

Weźmiş

Węznuż zapis swoy / á nápisí ósmdzies-
 9 siat. ⁹ A pochwalil pan sáfárzá niesprá-
 wiedliwego / iz rostopnie uczynil. Bo
 synowie tego swiata / rostopnierzsy sa
 w rodzáiu swoim nád syny swiátlosci.
 10 ⁹ A ia wam powiádam : Czyncie sobie
 C przytácioly z mámmony niespráwiedli-
 wey : áby gdy wstániecie / przyieli was
 do wiecznych przybytkow.

10 ¹ Kto wierny iest w mále / y w wielu Zac: 81.
 wierny iest : á kto w mále niespráwiedli-
 wy iest / y w wielu niespráwiedliwy iest.

11 ¹ Jesliżescie tedy w niespráwiedliwej
 mámmonie wiernymi nie byli : ktoż sie
 12 wam prawdziwej zwierzy ? ¹ A iesliście
 w cudzym wiernymi nie byli : ktoż wam

13 dato co wáše iest : ¹ Żaden slugá dwie-
 má pánom służyć nie może : bo ábo ied-
 nego będzie miał w mienawisći / á dru-
 giego miłować będzie : ábo do iednego
 przystanie / á drugiego wzgárdzi. Nie

14 możecie Bogu y mámmonie służyć. ¹ A
 słucháli tego wszytkiego Pháryseusowie
 ktorzy byli łákomí : y śmiali sie z niego.

15 ¹ A rzekł im : Wy iesceście ktorzy sami Za: 82.
 D siebie wspráwiedliwiacie przed ludźmi :
 lecz Bogzna sercá wáše : ábowiem to co

Matt: 6.
 624.

jest v ludzi wyniosłego / obrzydłość jest
 Matt: 11. przed Bogiem. ' Zakon y Prorocy / aż do 16
 b 12. Janá. od tych miest krolestwo Božé o-
 Matt: 5. powiádáia / á každý go gwałtem doby-
 c 18. wa. ' Alácwiey niebu y ziemi przeminać / 17
 Matt: 5. mž tedney kresce z zakonu vpáść. ' Ktož 18
 c 32. kolwiek opuszcza žone swa / á druga po-
 Mar: 10. muie / ten cudzoložy : á kto kolwiek od me-
 b 11. ža opuščzona poymuie / tež cudzoložy.
 1. Kor: 7. * ' Był niektory człowiek bogáty kto 19
 b 10. Zac: 83. ry sie obločzył w purpure y w bištor : y E
 vžíwał hoynie ná každý dzień. ' Był tež 20
 niektory žebrák imieniem Lázarz / ktory
 ležal v wrot iego / wšytek owrzedšáły :
 ' chcac być nášycon z odrobín / ktore pá- 21
 dály z stolu bogaczowego : á žaden mu
 nie dawal. ále y psi przychodzac lizáli
 wrzody iego. ' A sštálo sie že vmárl 22
 žebrák / á odniesion byl od ányolow ná
 lono Abrahámowe. Vmárl tež y bogacz
 y pogrzebion jest w piekle. ' A podnioz 23
 šy oczy swoje gdy byl w mekách / vyžrzał
 Abraháma z dáleká / y Lázáržá ná lonie
 iego : ' y záwoławšy řekl : Oycze Abrahá- 24
 hámie / zmiluy sie nádemna : á pošli Lá-
 záržá áby omočyl koniec pálcá swego w
 wodzie / áby ochlódzil iežyk moy : bo čier-
 pie meki

- 25 pie meki w tym plomieniu. [?] A rzekł mu.
 Abrahám: Synu/ wspomni żeś odebrał
 dobrą za żywota twego / a Łazarz także
 zle: a teraz też on ma pocieche / a ty me
 26 ki cierpiś. [?] A nąd to wyszko / między
 nami y wami otchłań wielka iest wtwier-
 dzona: aby ci ktorzy chca skad przesć do
 was/ nie mogli: ani oni skamtad przesć
 27 sam do nas. [?] A rzekł: Prośe cie tedy
 oycze abyś go posłał do domu oycá me-
 28 go: abowiem mam pieć bráciey: [?] aby
 im świadectwo wydał iżby też oni nie
 29 przysli ná to miejsce meki. [?] A rzekł mu
 Abrahám: Miałac Moyzesá y Proroki:
 30 niechże ich słucháia. [?] A on rzekł: Nie/
 G Oycze Abrahámie: ale gdyby kto z már-
 31 tych siedł do nich/ beda pokutować. [?] A
 rzekł mu: Jeslić Moyzesá y Prorokow
 nie słucháia / tedyć / by też kto z már-
 troych powstał/ nie uwierza.

ROZDZIAŁ XVII.

- Rzekł do uczniow swoich: Nie
 A może to być/aby zgośnienia przysć
 nie miały: lecz biada temu przez
 2 kogo przychodza. [?] Pożyteczniemy mu
 było / gdyby młynski kámiień zawieszono.

Matt: 18.

a 7.

Mar: 9.

f 42.

K v

ná syty

na syiey iego / y wrzucono go w morze;
niżliby miał zgorzyć iednego z tych ma-
lutkich.

Za: 84.

Matt: 18.

c 2.

3. Mo: 19.

d 17.

Syr: 19.

b 13.

Matt: 17.

c 20.

Wiedzieć się na pieczy. Jesliby twoy
brat zgrzeszył przeciw tobie / strofuy go:
a iesliby się wpamiętał / odpusć mu. ¹ A
iesliby siedm kroć na dzień zgrzeszył prze-
ciw tobie / y siedm kroć na dzień nawro-
cił się k tobie / mówiac; Żalci mi: odpusć
mu. ² Rzekli Apostołowie Panu: Prze-
mnoż nam wiary. ³ A Pan rzekł: Jesli-
byscie mieli wiare iako ziarno gorczy-
czne / moglibyscie rzec temu drzewu le-
śney figi; Wyrwi się z korzenia / a wsadź
się w morzu: a wsluchaloby was. ⁴ A
ktoż z was iest coby miał sluge orzacego
abo pásacego. Ktory gdyby się z polá wro-
cił / rzekłby mu; Żaraz / podź / vsiadź za-
siadł: ⁵ Ale zaż mu nierzecz: Włagotuy
cobych wieszerzał; a przepásawşy się
sluż mi / aż się náiem y napije: a potym ty
będziesz iadł y pił: ⁶ Żali dziekuie sludze-
onemu / iż uczynił to co mu rozkażal: ⁷
Nie zda mi się. Także y wy / gdy uczy-
niacie wszystko co wam rozkazano / mów-
cie; Sludzy niewzyteczni iestesmy: cos-
my byli winni uczynić / tośmy uczynili.

A stało

- 11 *? A stało się / gdy siedł do Jerus[alima] Zac: 85.
12 lem / siedł srodkiem Samaryey y Gáliles
D[awid] szeczká / zabieżeli mu dziesięć meżow
13 t[re]dowátých : ktorzy stáneli z dáleká /
14 y podniesli głos mówiac: J[es]usie náš
uczycielu / zmiłuy się nad nami. ? Ktore
wyżrzawşy / rzekł: Szedşy okażcie się 3. Mo: 14.
kapłanom. A stało się gdy sli / byli o-
15 czyszcieni. ? A ieden z nich / widzac że
był v[oz]drowion: wrocil się / głosem wiel-
16 kim chwalać Boga: ? y padł ná oblicze
v nogiego / dziekuiac: á ten był Samá-
17 rytan. ? A J[es]us odpowiedziawşy / rzekł:
18 Zaż nie dziesięć iest oczyszczonych? á
19 dziewięć kiedy są? ? Nie iest náleziomy
ktoryby się wrocil / á dal Bogu chwałę/
20 iedno ten cudzoziemiec? ? A rzekł mu:
Wstań / idź : bo wiara twoia ciebie v-
zdrowiła.
21 ? A bedac zopytány od Pharyseuřow; Za: 86.
Kiedy przydzie krolestwo Boże? odpo-
wiedziat im y rzekł: Nie przydziec kro-
22 lestwo Boże z przyrzeżeniem: ? áni rze-
ka; Otoć tu / ábo tam. Abowiem oto
krolestwo Boże wewnatrz was iest. ? A
Erzekł do weźniow swoich: Przydąć dni/
gdy

Matt: 24.

b 23.

Mar: 13.

c 21.

Za: 87.

Matt: 4.

d 37.

1. Moj: 7.

4 5.

1. Mo: 19.

c 24.

gdy będziecie żądali oglądać ieden dzień Syna człowieczego: a nie ogladaćie. ¹ y bedać wam mówić: Oto tu / albo oto tam. Nie chodźcieś / ani sie za nimi dawaycie. ² Albowiem iako błyskawica błyskając sie od iedney strony z podniebia / na druga ktora jest pod niebem / świeci: takżec będzie Syn człowieczy w dzień swoy. ³ Lecz potrzebá mu pierwey wiele wcierpieć / y być wzgardzonym od narodu tego.

⁴ A iako było we dni Noego / takżec będzie y we dni Syna człowieczego. ⁵ Jedli y pili; żemili sie y za małż wydawali: aż do dnia ktorego wszedł Noe do Korabía: y przyszedł potop / a wytrącił wszystkie. ⁶ Także też iako sie działo za dni Lotowych: Jedli y pili; kupowali y sprzedawali: szczepili y budowali: ⁷ a tegoż dnia gdy wyszedł Loth z Sodomy / spadł iako deszcz ogień z siarka z nieba / y wytrącił wszystkie. ⁸ Tymże sposobem będzie on dzień w ktory Syn człowieczy sie obćiawi. ⁹ Oney godziny kto będzie na dachu / a naczynie iego w domu; niechayże nie schodzi bracie: a kto na polu; niech sie także nazad nie wraca: ¹⁰ Pamietajcie na

cie na

- 33 cie ná žone Lotowe. ¹ Ktoby sie kóla-
 21 wiek starał zachować duše swoa / stráci-
 ia: á ktokolwiekby ia vtráčil / ožywi ia.
 34 ² Powiádam wam; oney noci beda dwa
 24 ná iednym łóžu: iednego wezma / á dru-
 35 giego zostáwia: ³ Dwie beda mleć spo-
 26 łu: iedne wezma á druga zostáwia:
 Dwa beda ná polu: ieden będzie wzięt / á
 36 drugi zostáwion. ⁴ A odpowiadáiac rze-
 27 kłi mu: Gdzież Pánie? A on im rzekł:
 87 ⁵ Gdziekolwiek będzie écierw / tam sie
 zbiora y orłowie.

Wys: 9.
 C 14.
 Matt: 10.
 d 39.
 Mar: 8.
 d 35.
 Ian 12.
 d 25.
 Matt: 24.
 d 40.
 1. The: 4.
 d 17.

ROZDZIAL XVIII.

- 1 **M** Powiedział im teź podobien-
 A stwo / iż sie ząwždy modlić po-
 2 trzeba / á nie wstáwáć / ¹ mowiac:
 3 Był niektory sedzia w iednym mieście /
 ktory sie Boga nie bał / á człowieka sie
 3 nie wstydał. ² A w tymże teź mieście /
 była iedná wdowá / ktora chodziła do
 niego / mowiac: Vczyń mi sprawiedli-
 4 wość z przeciwnikiem moim. ³ Lecz on
 niechciał przez niemáły czas. A potym
 rzekł w sobie: Aczci sie Boga nie boie / y
 5 człowieka sie nie wstydam: ⁴ wsákoż iż
 B mi sie vprzykza tá wdowá / vczynie iey

Za: 88.
 Syr: 18.
 C 22.
 1. The: 5.
 d 17.

sprawie

sprawniedliwość, aby tak zarządy przycho-
dzac nie frąsowała mnie. [?] Rzekł tedy
Pan: Słuchajcieś co mówi niesprawnie-
dliwy sędzia. [?] A Bog / zali nie uczyni
sprawniedliwości wybranym swoim wo-
łaiącym do niego we dnie y w nocy: y
będzie długo cierpliwym z strony ich:
[?] Powiadam wam; żeć im w rychle
uczyni sprawiedliwość. Wszakże Syn czło-
wieczy przyśedłszy / izali znajdzie wiara-
ną ziemi?

Za: 89.

* [?] Rzekł też y do niektórych ktorzy
wřali sami w sobie / iakoby byli sprawie-
dliwymi / a inszych sobie za nic nie mieli
to podobieństwo. [?] Dwote ludzi wřa-
pilo do kościoła aby sie modlili: iedem
Pharyseusz / a drugi Celnik. [?] Pharyse-
usz stojac / tak sie sam w siebie modlił:
Dziękuję tobie Boże / żeć nie iest iako-
inni ludzie; drapieżni / niesprawniedliwi /
cudzołożnicy: iako y ten Celnik: [?] Pośce-
dwaćroć w tydzień: dawam dziesięćni-
ze wřetkiego co mam. [?] A Celnik stojac
z daleka / niechciał ani podnieść oczu w
niebo: ale sie bił w pierśi swoje / mo-
wiac: Boże bądź miłosćiwu mnie grze-
snemu. [?] Powiadam ci wam; żeć ten od-
piedl

bedł vsprawniedliwionym do domu swego / wiecey niżli on. Abowiem ktokol-
wiek się podwyższa / będzie wnizn: a kto
się wnizna / będzie podwyższon.

Wyz: 14.

b 11.

Matt: 23.

b 12.

15 ? Przynoszono mu też y dziateczki / a by się ich dotykał. Co widzac wezniowie,

Za: 90.

Matt: 19.

b 13.

16 gromili ie. ? Lecz Jesus przyzwawszy ich / rzekł: Dopuszczcie dziateczkom przy-
chodzić do mnie / a nie zabraniajcie im
tego: abowiem takowych iest krolestwo

17 Boże. ? Zaprawdę wam powiadam;
D Ktobykolwiek nieprzyjął krolestwa Bo-
że^o iako dzieciatko / nie wnidzie do niego.

18 ? A pytało go niektóre książe / mo-
wiac: Nauczycielu dobry / co czyniac o-

Zac: 91.

Matt: 19.

c 16.

19 trzymam żywot wieczny? A Jesus mu
rzekł: Przecz mię zowieś dobrym? za-

Mar: 10.

b 17.

20 den nie iest dobrym tylko sam Bog. ? V-
mieś przykazania: Nie zabijaj: Nie cu-
dzoloż: Nie krádni: Nie świadcz fał-

2. Mo: 20

b 14.

21 szywie: Czci oycá twego y matkę. ? A on
rzekł: Tegom wszytkiego przestrzegal od
22 mlodości moiey. ? Co vsłyszawszy Jesus

rzekł mu: Jednegoć iescze nie dostawa:
Sprzeday wszytko co masz / a rozdaj v-

23 wrociwszy się chodź za mną. ? Lecz on

to vsly-

to vstýšawšy / zásmučil sie bázno: bo byl wielmi bogátym. ²⁴ A Jesus widzac go bázno zásmuconym / rzeł: Jákož tru- E dno / či co máia pientadze / wniđa do krolestwa Božego! ²⁵ Abowiem ľacwiej iest wielbładowi prześć przez vcho igiel- ne / niź bogaczowi wniść do krolestwa Božego. ²⁶ Rzełli tedy či co slucháli: A ktož može być zbáwion? ²⁷ A on rzeł: Niepodobne rzeczy v ludzi / podobne są v Bogá. ²⁸ A rzeł Piotr: Oto / my opu- ścilisny wšytko / á slišny zá toba. ²⁹ A on im powiedział: Záprawde wam po- wiádam; iž nie máš žadnego kторыby o- pusił dom / ábo rodžice / ábo brácia / ábo žone / ábo dźieci dla krolestwa Božego / ³⁰ kторыby nie miał wźiać dáleko wiecey w tym czásie / á w przyšlym wieku žy- wot wieczny.

Za: 92.

Matt: 20.

b 17.

Mar: 10.

c 32.

* ³¹ A wźiawšy z soba Jesus onych dwu náście / rzełli im: Oto wštepuiemy do Jeru- rusałem: á skončy sieroštko co nápisá- no iest przez Proroki o Synie człowie- czym. ³² Bo będzie wydan Pogánom: y będzie nágrawan / y vbiczowan / y v- plwan: ³³ á vbiczowawšy zámordnia- go: á dnía trzećiego zmartwychwsta-

nie. A

34 nie. [?] A oni tego nic nie rozumieli: y było to słowo zakryte od nich: ani wie-
dzieli o czym mówił.

35 [?] A stało się/gdy się przybliżał ku Jery- Za: 93.
chu/slepy niektóry siedział wedle drogi/ Matt: 20

36 żebrać. [?] A usłyszawszy rzekł przecho- d 39.
dzaca/pytał coby to było. [?] A powiedział Mar: 10.
37 li mu / iż Jęsus Nazareński mimo idzie. g 46.

38 [?] A zawołał/mowiac: Jęsusie synu Da-

39 widow zmiłuj się nademną. [?] A ci co sli
wprzód/sukali nań aby mileżał. Lecz on
tym więcej wołał: Synu Dawidow zmi-

40 łuj się nademną. [?] A Jęsus stanawszy/
rozkazał go przywieść do siebie. A gdy

41 się przybliżył/ pytał go/ [?] mowiac: Co
chcesz abyśmy ci uczynili: A on powiedział:

42 Panie abych przeżył. [?] A Jęsus mu
rzekł: Przeżyj: wiara twoja ciebie v-

43 zdrowiła. [?] A natychmiast przeżył/ y
siedląc nim wielbiac Boga. A lud wszy-
tek widząc/dawał chwałę Bogu.

R O Z D Z I A L XIX.

1 **W**yszedłszy/siedl przez Jerycho. [?] A Za: 94.
2 **O**to mąż imieniem Zachęsz: kto-
ry był Arcycelnikiem/ a temu bo-
3 gątym: [?] y starał się aby widział Jęsus/

S

coby

coby zaczął był: a nie mógł przedrzeć / bo
 był małego wzrostu. ¹ A bieżąc na-
 przód / wstąpił na drzewo płonnej figi /
 aby go wyrzał: bo tam tedy iść miał.
² A gdy przyszedł ku onemu miejscu / po-
 żrząc go wzgore Jezus wyrzał go / y
 rzekł do niego: Zachęsu / sstap przed-
 ko: a bo wiem dziś potrzeba mi znieść
 kąc w domu twoim. ³ A przedko sstąpił /
 y przyjął go z radością. ⁴ A widząc w sy-
 scy śemrali / mówiac: iż stał gospo-
 da u człowieka grzesznego. ⁵ A stanaw-
 śy Zachęsu / rzekł do Pána: Oto Pánie /
 połowice majątności moich dajam w
 bogim: a ieslim tego w czym podśedł
 wracam we czwornasob. ⁶ A rzekł mu
 Jezus: Iż sie dzisiaj zbawienie sstało te-
 mu domowi: dla tego że y on iest synem
 Abrahánowym. ⁷ Bo przyszedł Syn
 człowieka synu: ac y zachować to co było
 zgineło.

Matt: 18.
6 12.

Zac: 95

⁸ A gdy oni tego słuchali / dokładając
 powiedział podobieństwo: dla tego że
 był blisko Jerusálem / a iż mniemali że
 sie wnet królestwo Boże okazać miało.

Matt: 25.
b 14.

⁹ A rzekł tedy: Człowiek niektory rodu
 zacnego iachał w daleką kráinę wziąć C

sobie

- 13 sobie królestwo / y wrócić się. [?] A przy-
zwawszy dziesięci sług swych / dał im
dziesięć grzywien / y rzekł do nich: *Jana*
14 dlućcieś pości / sie nie wroce. [?] A mieś-
czanie tego mieli go w nienawiści: y
wyprowadzi za nim poselstwo / mowiąc:
Niechcemy aby ten królował nad ná-
15 mi. [?] A stało się że się wrócił dostawszy
królestwa: y rozkazał wezwać *onych* slug/
którym był dał pieniądze: aby wiedział
16 co by kto zrobił. [?] A przyszedł pierwszy/
mowiąc: Panie / grzywna twoja dziesięć
17 grzywien zrobiła. [?] A rzekł mu: Dobrze
slugo dobry: iżś był na małe wiernym:
będzieś miał władza nad dziesięcią
18 miast. [?] Przyszedł y drugi / rzekac: Pá-
nie / grzywna twoja pięć grzywien przy-
19 czyniła. [?] Rzekł y temu: A ty bądź nad
20 pięćmi miast. [?] A drugi przyszedł / mo-
wiąc: Panie / oto grzywna twoja / ktorą
21 miał zachowaną w chustce. [?] bom się
bał ciebie / żeś jest człowiek srogi: bierzęś
czegoś nie położył / a żnieś czegoś nie
22 siał. [?] A rzekł mu: Z vsz twoych sadze cie
Dzły slugo. wiedziałeś że ma jest człowiek
23 srogi / biorąc czegoś nie położył / y żnac
czegoś nie siał: [?] a przecześ nie dał

srebra mego na bank / a ia wrocimscy sie
 wzialbych ie byl z lichwa? ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³
 ktorzy tuż stali: Weźmicie od niego grzy-
 wne / a daycie temu ktory ich ma dzie-
 sieć. ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³
 Rzekli mu: Pánie / mać dziesięć
 grzywien. ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³
 Powiadam ci wam; iż wscl-
 kiemu ktory ma / bedzie dano / y bedzie
 obfitował: a od tego ktory nie ma / y to
 co ma / odeyma od niego. ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³
 Wszakże nieprzyjaciół moje / one co
 niechcieli aby m krolował nád nimi / E
 przymiedzcie tu: a pobijcie przedemna.
 A to rzeksy / sedl w przod idac do Je-
 rusalem. ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³
 Rzekało sie / gdy sie przyblżył
 do Bethphagiy Bethanies / v gory kto-
 ra zowa oliwna; poslal dwu uczniow
 swoich / ³⁰ ³¹ ³² ³³
 mówiac: Idźcie do miastecz-
 ka ktore jest przeciwko: do ktorego wsc-
 dsy / nadźciecie osle wwiązane / ná kto-
 rym żaden czlowiek nigdy nie siedział;
 odwiazawsy ie przymiedzcie. ³¹ ³² ³³
 A ie-
 sly was kto spytał: Przecz odwieznie-
 cie: także mu powiedzcie: Jż go Pan
 potrzebuie. ³² ³³
 A odsedysy ci ktorzy byli
 posłani / znaleźli iako im powiedział / o-
 sle stojace. ³³
 Gdy tedy odwiezowali om
 osle; rzekli pánowie iego do nich: Przecz

odwiezua

- 34 cdmieście osle? ¹ A oni porwiedzieli:
 35 ² Iż go Pánu potrzeba. ³ A wiedli ie do *Ian 12.*
 F. ⁴ Jęsusá. A nákręwsy sáátami swemi *ono b 14.*
 36 osle / wsádzili Jęsusá. ⁵ A gdy iáchal /
 stáli sáaty swe ná drodze.
 37 ⁶ A gdy sie iuż przybliżał tám gdzie sie *Za: 97.*
 spuszczaia z góry Olivney / poczely wszy
 38 tkie rzese wczniow weselac sie chwalić
 Boga glosiem wielkim / ze wszytkich cu
 39 dom ktore widzieli: ⁷ mowiac: Błogo
 sławiony krol ktory idzie w imie Páns
 40 kie: Połoy ná niebie á chwaia ná wy
 41 sokości. ⁸ A niektorzy Pharyseusowie z
 42 oncy rzese / rzekli do niego: Náuczycie
 43 lu / z sukay wcznie swoje. ⁹ Ktorem on
 rzekł: Powiádam wam / iż iesliby ci mil
 44 czeli / kámiennie wołac beda.
 45 ¹⁰ * ¹¹ A gdy sie przybliżył / wyrzawsz miá
 46 sto / plákał ná d nim / mowiac: ¹² Iż gdy
 bys y ty poznało / á zwołaszá w ten to
 dzień twoy / co iesł tu połoiowi twemu:
 47 ¹³ lecz to teraz zákręto od oczu twoich.
 48 ¹⁴ Abowiem przyida ná cie dni: kiedy cie
 obtocza nieprzyiaciele twoi wálem: y *Matt: 24*
 49 oblega cie / y ścisna cie zewśad: ¹⁵ y zro *a 2.*
 50 wnaia cie z ziemia / y działki twe w to *Mar: 13.*
 51 bie: á nie zosławia w tobie kámienia ná *a 2.*

Nisze 21. kámienu: dla tego iżes nie poznało cza-
 a 6. su náuwienia iego.
 Za: 98. ¹ A wśedſzy do kościoła/ poczał wygá- 45
 Matt: 21. niąc te ktorzy przedawali w nim y kupo-
 b 12. wáli: ² mowiac im: Nápifano/ Iż dom 46
 Mar: 11. moy/ dom modlitwy ieſt. A wyście gi v-
 b 17. czynili iáſkinnia zboycow. ³ A wczyl ná 47
 Iſa: 56. każdy dzień w kościele.
 t 7.
 Jer: 7. ⁴ Lecz Arcykáplani y Doktorowie y czel-
 b 11. nieyſzy z ludu ſukáli go ſtrácić; ⁵ ále nie 48
 náydowali coby mu uczynić. Abowiem
 wſytek lud záwieſzał ſie ná nim, ſłuchá-
 iac go.

ROZDZIAŁ XX:

Za: 99. **M** Stało ſie: iednego dnia gdy on, 1
 Matt: 21. wczyl lud w kościele y opowia- A
 b 23. dał Ewangelia/ zeſli ſie Arcy-
 Mar: 11. káplani y Doktorowie z ſtárſzymi/ ¹ y z
 d 27. rzekli do niego mowiac: Powiedz nam
 ktora mocá to czyniſ: ábo / ktoć dał te
 władza: ² A Jeſus odpowiadáiac/ rzekł z
 do nich: Spytam y ia was o iedne rzecz/
 powiedzcie mi: ³ Krzeſt Janow byli 3 4
 niebá / czyli z ludzi: ⁴ A oni rozmyśláli s
 w ſobie/ mowiac: Iż ieſli powiemy / z
 niebá; rzecze: Przeczżeście mu tedy nie
 wierzyli:

6 wierzili? Jesli zaś rzeczemy / z ludzi;
wszystek lud wtámionuie nas: ponieważ
za pierwszą miało iż Jan jest prorokiem.

7 A odpowiedzieli że niewiedzą skąd
8 był. A Jezus im powiedział: A ja też
wam nie powiem która mocą to czynię.

9 A poczał do ludu mówić to podo: Za: 100

B bieństwo: Człowiek nasadził winnice / y Matt: 21.
nasiał iż oraczom: a sam odiáchal precz a 33.

10 na niemaly czas. A swego czasu posłał Mar: 12.
do oraczow sluge / aby mu dali z owocu a 1.
oney winnice. Ktorzy wbiwszy go / ode Iśa: 5.

11 śiali z niścym. Lecz przedsię posłał a 1.
sluge drugiego. A oni y tego wbiwszy y Ier: 2.
12 zestroćmy / odeśiali z niścym. A d 21.

posłał ieszcze trzeciego: a oni y tego zra-

13 mywszy wyrzucili. A rzekł pan oney

winnice: Co uczynie? Pośle syna mego

14 milego: śnać wyrzawszy tego / zawstydza

15 sie. Ktorego wyrzawszy oracze / myślili

C sami do sobie / rzekac: Ten ci jest dziedzić:

zabijemy go / aby dziedziectwo przy nas

16 zostało. A wyrzucimy go z winnice /
zabili. Coż im tedy uczyni pan oney win-

17 nice? Przyjdzie / a potraci oracze one /
a da winnice innym. Co wstyskawszy / rze-

18 kli mu: Nie day tego Boże. A on po-

Pſal: 17. żrzałowy ná nie / rzekł: Coż tedy ieſt to
 c 21. co nápiſano: Kámién ktory odrzucili
 Dzie: 4. budownicy / ten ſie eſtał głowa węgla.
 b 11. 14. ? Wſełki ktory wpádnie ná ten ká- 19
 Rzym: 9. mién / ſłucze ſie: á ná kogo by wpadł /
 g 33. 1. Piotr: 2. ſkruſy go.
 b 8. ? A ſtárali ſie Arcykapłani y Doktoro- 19
 Iſa: 8 wie áby go poimáli oneyże godziny: lecz
 c 14. ſie bali ludu. Abowiem poználi iſ prze-
 Matt: 21 ſie nim wyrzekł to podobieńſtvo. ? A 20
 d 42 Za 101. czchái ac náń poſtáli niektóre ludſie ná D
 Matt: 22. zdrádzie / ktorzyby ſie zmyſláli być ſpiá-
 b 15. wiedliwym; áby go podchwyćili w mo-
 Mar: 12. wie á podáli go wrzędowi y zwierzchno-
 b 13. ſci ſtároſciny. ? A pytáli go / inowiac: 21
 Nauczycielu / wiemy że dobrze mówisz y
 wczysz / áni ſie ogladaſ ná oſobe / ále dzo-
 gi Bożey w prawdzie náuczáš: ? godzi- 22
 li ſie nam dáć dań Ceſárzowi / czyli nie?
 ? Lecz obaczywszy zdráde ich / rzekł do 23
 nich: Co mie kuſicie? ? Wkaźcie mi 24
 groſz. Czy ma obraz y napis? A odpo-
 wiedziawſy rzekli: Ceſárſki. ? A rzekł im: 25
 Oddaycieſ tedy co ieſt Ceſárſkiego / Ce-
 Rzym: 13. ſárzowi: á co ieſt Bożego / Bogu. ? A nie 26
 b 7. mogli nágánić ſłowá iego przed ludem:
 á dziwuiac ſie odpowiedzi iego / wmiéli.

27 ? A przyszedłszy niektórzy z Sadduceusz: Za: 102.
 Ebow ktorzy mówią przeciw zmarłym: Matt: 22.
 28 wstaniu że go nie mają / pytali go / ? mo: 6 23.
 wiać: Nauczycielu / Morysz nam napi: Mar: 12.
 29 sał; Jesliby czy brat umarł mając żonę / b 18.
 a tenby szedł bez dziatek / aby ia wziął 5. Mo: 25.
 30 brata ię za żonę / a wzbudził potomstwo a 5.
 31 a pierwszy poiarwsy żonę / umarł bez
 32 dziatek. ? A poiała wtory / y ten umarł
 33 bez dziatek. ? Poiała y trzeci: Także y
 34 wssyscy siedm; a nie zostawili dziatek /
 35 y pomarli. ? Po wssytkich też umarła
 36 y niewiasta. ? W zmarłych wstanie te-
 dy / ktorego z nich ona będzie żona: ? abo
 37 wiem siedm mieli ia za żonę. ? A rzekł
 38 im Jezus: Synowie tego wieku żenia-
 39 sie / y za mazi da: ? lecz oni ktorzy godni
 40 beda wieku onego y powstania od umar-
 41 łych / ani sie żenić beda / ani za mazi
 42 poyda. ? abo wiem vmrzeć wiecey nie
 43 beda mogli: bo są równi aniołom / y są
 44 synami Bożymi / bedac synami zmar-
 45 łych wstania. ? A iż umarli zmarłych
 46 wstawia / y Morysz pokazał w krza-
 47 gdy zowie Pána / Bogiem Abrahámo-
 48 wym / y Bogiem Izaakowym / y Bogiem

2. Mo: 3.
 b 6.

Matt: 22.

d 32.

Mar: 12.

c 26.

Matt: 22

d 44.

Mar: 12.

d 35.

Psal: 106

a 1.

Za 103.

Matt: 23.

a 6.

Matt: 12.

d 38.

Wyż: 11.

f 43.

Jakobowym. [?] A Bog nie iewści umar-
 lich / ale żywych. bo iemu wszyscy żywią.
[?] Tedy niektórzy z Doktorow odpowia-
 dając rzekli mu: Nauczycielu / dobrześ
 powiedział. [?] A nie śmieli go daley ni-
 oczyć pytać. [?] A rzekł do nich: Jakoż po-
 wiadać / żeby Chrystus był synem Da-
 widowym? [?] a sam Dawid powiada w
 Księgach Psalmow: Rzekł Pan Panu G-
 moiemu / siadź po prawicy mojej: [?] aż-
 bym położył nieprzyjacioly twe / pod no-
 żkiem nog twoich: [?] Dawid tedy nazywa-
 go Panem: a iakoż jest synem iego?
[?] A gdy słuchał lud wszystek / rzekł wcz-
 niom swoim: [?] Strzeżcie się Doktorow
 zakonnych / ktorzy chcą chodzić w śa-
 tach długich / y miłuią pozdrawiania na
 rynkach / y pierwsze stolice w bożnicach /
 y pierwsze zasiadania na wozach: [?] Kto-
 rzy wytrawiają domy wdow: rzekomo się
 długo modląc. Cić odniosą cięższy sad.

ROZDZIAŁ XXI.

Mar: 12.

d 41.

A Weyrzawszy / wyżzał bogacze
 rzucające dary swe do skarbni-
 cy. [?] Wyżzał też y niektora wdowę
 bożuchna wrzucającą dwa drobne pie-
 niążki.

z niątki. [?] A rzekł: Prawdziwie wam po-
wiadam; iż wdowa ta uboga / wiecey
niż wszyscy wrzuciła. [?] ábowiem ci wszy-
scy / z tego co im zbywało wrzucili do da-
row Bożych: lecz ta z niedostatku swo-
go / wszystkie żywność swą ktorą miała /
włożyła.

⁵ [?] A gdy niektórzy powiádali o kósćie: Za: 104
Ble iż był pięknym kámieniem y w pomini-

6 kámi ozdobiony / rzekł: [?] Z tego ná co Matt: 24

pátrzyćcie / przyda dni w ktore nie będzie a 1.

zostawion kámiień ná kámieniu ktoryby Mar: 13.

⁷ nie był rozwałon. [?] A pytáli go mo- a 1.

wiac: Nauczycielu / kiedyż to będzie: á Wyż: 19.

co za znak gdy sie to pocznie dziać: g 44.

⁸ [?] A on rzekł: Pátrzcíe żeby was nie Za: 105.

zwiadziono. boć ich wiele przyjdzie w

imie moje / mowiac że ja jestem: á czas

sie przybliżył: nie chodźcieś tedy za nimi.

⁹ * [?] A gdy wsłyszycie walki y rozruchy /

nie lekaycie sie: potrzeba aby to w przod

¹⁰ było / áleć nie wnet koniec. [?] Tedy im

C mowil: Powstanieć narod przeciw nar-

odowi / y krolestwo przeciw krolestwu:

¹¹ [?] A wielkie trzesienia ziemi będą miey-

scami / y mory / y głody / stráchy też z nie-

ba / y znaki wielkie będą.

Ale przed

Za. 106

⁊ Ale przed tym wszytkim beda was
 imać/ y beda przesładować/ podawiać
 do bożnic y więzienia/ wodzac przed kro-
 le y przed starosty dla imienia mego. ⁊ a
 potka was to na świadectwo. ⁊ A prze-
 toż kładźcie to do serc waszych/ nie obmy-
 ślać iakobyście mieli odpowiadac. ⁊ A
 bowiemci ja wam dam wślę y mądrość/
 ktorey nie beda mogli odepzrec ani sie
 sprzeciwic wszyscy przeciwnicy waszy.
 ⁊ Bedziecie też wydani od rodziców y
 bráciey/ y krewnych y przyaciół: a nie-
 ktore z was zamorduią: ⁊ y bedziecie w
 nienawisći y wszytkich dla imienia me-
 go: ⁊ włos z głowy waszey nie zgine.
 ⁊ W cierpliwosći waszey otrzymacie
 dusze wasze.

Matt: 24.

b 13.

Matt: 24.

b 15.

Mar: 13.

b 14.

Dan: 9.

g 27.

⁊ A gdy wyśrzyćcie Jersusalem woy-
 ściem obtoczone; tedy wiedzcie że sie
 przybliżyło spustoszenie iego. ⁊ Tedy ci
 co sa w Judskiej ziemi/ niech uciekają
 na gory: a ktorzy sa w pośrodek iey/ niech
 wychodzą: a ci co sa po krainách/ nie-
 ch nie wchodzą do niey. ⁊ abowiem te
 dni sa pomsty aby sie wypełniło wszytko
 co jest napisano. ⁊ A biada brzemienным
 y pierśiami karmiacym w one dni. abo-

wiem be

- 24 wiem będzie słońce wielki na ziemi / y
 gniew przeciwko ludowi temu: ? y pole-
 ga od ostrza miecza: y zapędza je w nie-
 wola między wszystkie narody: a Jerusa-
 lem deptane będzie od poganow: aż się
 wypełnia czas poganow.
 25 * ? A będą znaki na słońcu / y księżycu *Matt: 24.*
 y gwiazdach: a na ziemi wciśnienie na- *c 29.*
 rodow dla zamieszania sumu morskiego *Mar: 13.*
 26 y nawalności: ? tak iż ludzie schnąć be- *c 24.*
 dą od strachu y oczekawania tych rze- *Iza: 13.*
 czy / które będą przychodzić na wszystkie *b 10.*
 świat. Albowiem mocy niebieskie wzru- *Ezec: 32.*
 27 szone będą. ? A tedy wyżrze Syna czło- *b 7.*
 wieczego przychodzącego w obłoku / z *10cl: 3.*
 mocą y z miastem wielkim. *c 15.*
 28 ? A to gdy się dziać pocznie / pogła- *Za: 107*
 29 sie przybliży odkupienie rasy. ? A po- *Rym: 8.*
 wiedział im podobieństwo: Porzrzyćie *d 23.*
 30 na figę y na wszystkie drzewa: ? gdy już z
 31 siebie listki wypuszczają / wiecie żeć już
 32 blisko jest lato. ? Także y wy gdy wyżrze-
 33 wieć / aż się wszystko ziści. ? Leczbo y sie-
 mia prze-

miá przemina: ále słowá moje nie prze-
mina.

Rsym: 13.

a 13.

⁊ A mieycie sie ná pieczy/ áby kiedy nie 34
były obciążone sercá wáše obzárstwem G
y opilstwem / y starániem tego żywotá:
á żeby ná was z trząskiem on dzień nie
przypadł. ⁊ Abowiemci iáko sídło przy- 35
pádníe ná wszytkie ktorzy miestáia po
wszytkiej ziemi. ⁊ A przetoż czuycie/ mo- 36
dlac sie ná káždy czas / ábyscie byli go-
dni wysć tego wszytkiego co przysć ma /
y stánać przed Synem człowieczym.

Za: 108

⁊ A náuczał we dnie w kóściele: á w 37
nocy wychodzac / przebywał ná gorze
która zowa Oliwna. ⁊ A wszytek lud 38
rániuczko sie schodził do niego w kóściele
le áby go słuchał.

ROZDZIAŁ XXII.

Matt: 26.

a 2.

Mar: 14.

a 1.

Matt: 26.

b 14.

Mar: 14.

b 10.

M Przybliżyło sie świeto Przasni-
⁊ kow/które zowa Páschá: ⁊ á su-
kali Arcykáplani y Doktorowie/ 2
iákoby Jესusá zabić: ále sie bali ludu. ⁊ A 3
wstąpił sátan w Judasá ktorego zwa-
no Iskariyotem/ iednego ze dwunásćcie. 4
⁊ á odszedszy/ zmowił sie z Arcykáplany y 5
z przelożonemi/ iákoby go im wydał. ⁊ A 6

wrađo-

wradowali się: y postanowili dać mu
6 pieniadze. y obiecał. A szukał sposobne-
go czasu iakoby go im wydał bez rzesey.

7. A przyszedł dzień Przasnitow / Ktorego

Matt: 26.

8 było potrzebá ofiarować Pásche. Tę

b 17.

dy posłał Piotra y Janá / mowiac: Szed-

Mar: 14.

9 sy zgotuycie nam Pásche / abyśmy poży-

b 12.

10 wali. A oni rzekli: Gdzie chcesz aby-

11 B syśmy naogotowali? A rzekł do nich: Oto

gdy wy wnidziecie do miastá / potka sie

z wámi niektory człowiek niosac dzban

wody: idźcieś za nim do domu do ktore-

12 go wnidzie / a powiedzcie gospodarzo-

wi domu onego: Nauczyciel cie pyta;

13 Gdzie iest złożenie kiedybym iadł Pásche

z uczniámi moimi? A on wam wkaże

14 wieczerń wielkí wstány: tamże naog-

15 tudzcie. A odszedłszy / náleżli iako im po-

16 wiedział; y zgotowali Pásche. A gdy

Matt: 26

przysła godzina / wsiadł y dwánaście A-

b 20.

17 postolow z nim. A rzekł im: Chetliwiem

Mar: 14.

pożadał pożywać tey Páschy z wámi /

b 17.

18 pierwey niżbym wćierpiał. Boć wam

powiadam; że iuż wiecey nie bede iesc

tego / aż gdyby sie wypelniło w Kroles-

19 twie Bożym. A wziąwszy kielich / dzieki

wczyniwszy / rzekł: Weźmićie á podzielćie

miedzy

między sie. [?] Abowiem wam powiadam / 18
 żeć nie bede pil z owocu macice win-
 ney / aż gdyby przyšlo Krolestwo Boże.
 1. Kor: 11. [?] A wziawszy chleb / dzięki uczynimysy 19
 6 24. mały / dawał im mówiac: Toć jest ciało
 moje / ktore sie za was dawa. To czynicie
 na pamiatke moje. [?] Także y kielich po 20
 wiczerzy / mówiac: Ten jest kielich te-
 stament nowy we krwi moiey / ktory za
 Matt: 26 was wylan będzie. [?] Wszakż oto reka 21
 b 21. tego co mie wydaie / zemna jest na stole.
 Mar: 14. [?] A Syni człowieczy idzie / według po 22
 c 20. stánowienia: wszakż biada człowieko-
 Jan 13. wi onemu przez ktorego będzie wydan.
 b 18. [?] A oni poczełi sie między sobą pytać / 23
 Psal: 40. ktoryby z nich był coby to uczynić miał.
 b 10. [?] A wszczal sie też między nimi spor / 24
 ktoryby sie z nich zdał być wietszym. [?] A 25
 on im rzekł: Krolowie narodow panu-
 iac nad nimi: a ktorzy nad nimi władzey
 używają / zowią ie dobrodzieymi. [?] Lecz 26
 wy nie tak: ale ktory jest między wami
 wietşy / niech będzie iako mnieyszy: a
 przelożony / iako ten co służy. [?] Abowiem 27
 Ktoż wietşy; tenli co siedzi w stole / czy
 ten co służy: izali nie ten ktory siedzi:
 a iam jest w posrzedku was / iako ten co

służy:

- 28 służy: ¹ lecz wy iestescie ktorzyście wy-
 trwali przy mnie w pokuścach moich.
 29 ² A ja wam zarządzam królestwo / iáko mi
 30 zarządził Ociec mój: ¹ ábyście iedli y pi-
 li w stole mego w królestwie moim y sie-
 dzieli ná stolicách sadzac dwoienasćie
 31 pokolenie Izraelskie. ² A rzekł Pan:
 D Symonie / Symonie / oto sátan pożądał
 32 áby was przesiał iáko pszenice: ¹ álamia
 prosił zá toba áby nie wstała wiára two-
 33 ia: á ty niekiedy náwrócivšy sie / po-
 twierdzay brácia twoie. ² A on mu rzekł:
 Pánie / z toba iestem gotow iść y do wie-
 34 zienia y ná śmierć. ² A on rzekł: Pietrze *Matt: 26.*
 powiádam ci / nie zápoie dziś tur / áž sie *c 34.*
 35 trzykroć záprzyš że mie nie znaš. ¹ A *Mar: 14.*
 rzekł im: Gdym was posyłał bez mieš- *c 30.*
 ka y táistry / y botow: záli wam czego nie *Matt: 10.*
 36 dostawało? A oni rzekli; Niczeğ. ² Rzekł
 im tedy: Ale teraz kto ma miešeć niech
 gi weźmie tákże y táistre: á kto nie ma/
 niech przeda płaszcz swoy / á kupi miecz.
 37 ¹ A bowiem ci wam powiádam; iž ieszcze
 potrzeba áby sie we mnie wypełniło ono
 pismo. A policzon iest miedzy złošmi *Isa: 53.*
 38 á mi. Boć terzeczy co o mnie sa nápisane; *d 12.*
 39 Koniec máia. ² A oni rzekli: Pánie / oto

Za: 109

Matt: 26

d 36.

Mar: 14.

d 32.

Jan 18.

a 1.

Matt: 26.

d 39.

Mar: 14.

d 35.

Matt: 26.

c 47.

Mar: 14.

c 43.

Jan 18.

a 3.

tu dwa miecze. A on im rzekł: Dostycie jest.
 ? A wyszedłszy / iako był zwykł / siedł na 39
 gore Oliwną. A za nim też sli y uczniowie.
 ? A gdy przyszedł na ono miejsce / 40
 rzekli im: Modlcie sie / abyście nie weszli E
 w pokuszenie. ? A on odszedł od nich i 41
 koby mógł zaciśnąć kamieniem; a kle
 knąwszy na kolana / modlił sie / ? mówiąc: 42
 Ojcze / jeśli chcesz / przemień odemnie ten
 Kielich. A wszakże nie moja wola / ale
 twoja niechay sie stać. ? A ukazał sie 43
 mu anioł z nieba / posilając go. A będąc
 w cięskości / tym dłużej sie modlił.
 ? Lecz potiego byli iako krople krwi zbier 44
 gające na ziemię. ? A gdy wstał od mo 45
 dlitwy / y przyszedł do uczniów swych /
 znalazł ich spiace od smutku. ? A rzekli im: 46
 Czemu spicie ? wstańcie / modlcie sie / aby
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

ieden

ieden z nich sługe Arcybiskupańskiego : y
 1 wiał mu vcho iego prawe. ? A Jezus
 odpowiedział / rzekł : Zaniechajcieś
 aż poty. A dotknawszy vch iego / vzbud
 2 wil go. ? A rzekł Jezus do onych Arcy-
 biskupow y kościelnych vrzednikow / y
 3 starších ktorzy byli przeciw niemu przy-
 szli : Wyśliszcie iako na zboycę z mieczmi
 4 y z kijami : ? Gdyż na każdy dzień bywał
 z wami w kościele / nie ściagneliście
 5 rąk na mnie : aleć ta jest godzina wasza / y
 6 moc ciemności. ? A poimawszy go pro- Matt: 26.
 wadzili w dom Arcybiskupański : A Piotr f 57.
 7 z nim siedł z daleka. ? A nanieciawszy o- Mar: 14.
 gien pośrzod sieni / gdy siedli spolu / był f 43.
 8 też Piotr między nimi. ? Ktorego wy- Ian 18.
 9 rzacawszy mektora służebnicą v ognia Matt: 26.
 siedzącego / y pilnie mu się przypatrzy- g 69.
 10 wszy / rzekł : A ten z nim był. ? A on się Mar: 14.
 go zamykał / mówiac : Niewiasto / nie g 65.
 11 znam go. ? A małuczeko potym wyrzaro- Ian 18.
 12 szył go drugi / rzekł : A ty jesteś z onych. A e 25.
 Piotr rzekł : O człowiecze nie jestem. Matt: 26.
 13 A gdy wyszła i- g 73.
 14 edną godziną / in- Mar: 14.
 15 sy niektórzy twierdził / mówiac : Praw- g 70.
 16 dźwiec ten z nim był. bo y Galilejczyk Ian 18.
 17 jest. ? A Piotr powiedział : Człowiecze e 26.

Matt: 26

c 34.

Mar: 14

c 30.

Jan 13.

d 38.

Matt: 27.

a 1.

Mar: 15.

a 1.

Jan 18.

c 28.

nie wiem co mówisz. A natychmiast gdy
 on jeszcze mówił / zapiał kur. ⁶¹ A Pan o-
 brociwszy się porządził na Piotra. A wspo-
 mniał Piotr na słowo Pańskie / iako
 mu był powiedział: Jś pierwey niż kur
 zapiecie / trzykroć się mnie zaprzęś. ⁶² A
 Piotr wyszedłszy precz / gorzko płakał.
⁶³ Lecz mężowie którzy go trzymali / na-
 grawali go / bijąc. ⁶⁴ A zakrywając go / bili
 oblicze jego: y pytali go mówiąc: Prozo-
 kuy. kto cie vderzył? ⁶⁵ A wiele innych rze-
 czy bluźniac mówili przeciw niemu. ⁶⁶ A
 gdy był dzień / zeszli się starszy z ludu y Ar-
 cykapłani y Doktorowie / y przywiedli
 go do rady swey / mówiąc: ⁶⁷ Jeslis ty
 iest Chrystus powiedz nam. A rzekł im:
 Choćbym wam powiedział / nie wierzycie
 mi: ⁶⁸ a ieslibych też y zopytał / nie od-
 powiecie mi / ani wypuscicie. ⁶⁹ Lecz od
 tad będzie Syn człowieczy siedział na
 prawicy mocy Bożey. ⁷⁰ A rzekli wszyscy:
 A wieces ty iest Syn Boży? A on rzekł:
 Wy powiadać / zem ia iest. ⁷¹ A oni rze-
 kli: A coż nam wiecesy po świadectwie?
 gdyżesmy sami słyszeli z vst jego.

ROZDZIAŁ XXIII.

A Powstawszy *ono* wszystko ich mno- *Za: 110.*
 1 sio / wiodło go do Pilata. *Y* *Matt: 27.*
 2 poczęli nań skrzyć / mówiac: Te- *a 2.*
 gosiny znaleźli odwracającego naród nasz /
 y zafázuiącego dani dawać Cesarzowi: *Matt: 22:*
 y mówiącego że on jest Chrystusem kro- *b 21.*
 3 lem. *Y* pytał go Pilat / mówiac: Ty *Mar: 12.*
 4 żes iest król Żydowski? A on odpowied- *b 17.*
 5 ział: Ty powiadasz. *Y* A Pi- *Matt: 27.*
 lat rzekł do Arcykáplanow y do rzeşe: *b 11.*
 6 Żadney ia przyczyny nie nárdwie w tym *Mar: 15.*
 7 człowieku. *Y* Lecz sie oni silili / mówiac: *a 2.*
 8 Wzrusza lud wczac po wszystkiey Jud- *Ian 18.*
 9 skiey ziemi / poczynęszy od Gálilei y aż do *f 33.*
 10 tad. *Y* A Pilat wysławszy Gálilea / py-
 11 tal iesliby był człowiekiem Gálilejskim.
 12 *Y* A gdy zrozumiał iż należał do władzey
 13 Herodowej / odesłał go do Herodá / kto-
 14 ry też w Jerusálem był w one dni. *Y* A
 15 B Herod wyzrawszy Jezusá / wádował sie
 16 bázno. Bo go zdawná prágnał widzieć:
 17 dla tego iż wiele o nim szechal: y nádzie-
 18 wał sie że miał widzieć iákie cudo od
 19 niego uczynione. *Y* Pytał go tedy wie-
 20 lem słow. A on mu nic nie odpowia-
 21 dał. *Y* Lecz Arcykáplani y Doktorowie

stali / potężnie nań skarżać. Tedy wzgár¹¹
 dżiwşy im Herod z woyskiem swoim /
 y násmiawşy sie / oblokşy go w śáte
 białá odesłał do Pilatá. A sstáli sie¹²
 przyziacioly Herod y Pilat onegoż dnia. C
 bo przedtym byli sobie nieprzyziacielmi.
 A Pilat wezwawşy Arcykáplanow y¹³
 przelożonych / y ludu / rzekł do nich :¹⁴
 Przyprowadźcie mi tego człowieka / iáko
 by lud odwodzacego : á oto ia pytaiac
 przed wámi / nie nálażem w tym czło-
 wieku żadney winy z tych o ktorych nań
 skárgę kładziecie. Ale ani Herod. bom¹⁵
 was do niego odsyłał : á oto nie uczyni-
 no mu nic godnego śmierci. A przetoż¹⁶
 go skárawşy wypuścze. A potrzebá¹⁷
 mu było wypuścić im iednego ná swie-
 to. A záwolála społem wszytká rzeşá /¹⁸
 mowiąc : Stráć tego / á wypuść nam
 Barábbasá : który był dla nieiákiego¹⁹
 rozruchu w mieście uczynionego y dla
 meżoboystwa posádzon do więzienia.
 Znowu tedy mówił Pilat do nich / chcąc²⁰
 wypuścić JEsusá. Ale oni woláli /²¹
 mowiąc : Wkrzşuy / wkrzşuy go. A on²²
 potrzebie rzekł do nich : Ale cóż wşdy
 złego ten uczynił : Żadnym przyczyny
 śmierci

Ian 18.

g 38. y 19.

a 4.

Matt: 27

c 23.

Mar: 15.

b 14.

śmierci w nim nie znalazł: przeto skaraz
 22 w sy go / wypuścze. [?] A oni nálegáli glosy
 Dwieltum / żadaiac aby byl vkrzyżowan:
 24 y zmacniały sie glosy ich. [?] A Pílat przy-
 sadził aby sie sstało wedle ich żadania.
 25 [?] A wypuścił im onego ktory byl dla ro-
 zruchu y meżoboystwa wrzucon do wie-
 zienia / o ktorego prosili: á Jესusá po-
 26 dał náwola ich. [?] A gdy go wiedli / poi-
 mawszy Symoná niektorego Cyreney-
 27 cza / ze wsi idacego / wložyli nań krzyż
 aby miosł zá Jესusem. [?] A šło zá nim bár-
 zo wiele ludu y niewiašt: ktore go plá-
 28 kały y lamentowały. [?] A Jესus obrociw-
 šy sie do nich / rzekł: Corki Jerosolim-
 skie / nie plączcie nádemna: ále same
 nád soba y nád dziatkámi wašymi plącz-
 29 cie. [?] Abowiemci oto / przyida dni / w
 ktore beda mowić: Szczęśliwe nieplo-
 dne / y żywoty ktore nie rodziły / y pierśi
 30 ktore nie karmiły. [?] Tedyć poczna mo-
 Ew ić goram; Przywalcie nas: á págor-
 31 kam; Przykrycie nas. [?] Abowiem ieslić
 to ná zielonym drzewie czynia: coż ná
 suchym będzie?
 32 [?] Wiedziono też z nim y drugich dru-
 33 łożycyńcow / aby ie strácono. [?] A gdy

Matt: 27.

d 32.

Mar: 15.

b 21.

Iša: 2.

d 19.

Ose: 10.

b 8.

Obia: 6.

d 16.9.46

Zaczá-

lo III.

Matt: 27.

d 33.

Mar: 15.

b' 22.

Jan 19.

c 17.

przyšli na miejsce ktore zowia trupich
głoro; tam go wkrzyżowali: y one zło-
czyńce / iednego po prawey / a drugiego
po lewey stronie. [?] A Jesus mowil: Opy-
cze / odpusć im: boć niewiedza co czyni-
a. A rozdzielivszy śaty iego / rzucili lo-
sy. [?] A stół lud patrzałiac: a nasmiewali
sie z niego przełożeni z nimi / mowiac:
Inne wybarwial / niechże sie y sam wy-
barwi / iesliż ten iest Christus on Boży
wybrány. [?] Włagrawali go też y żołnie-
rze przychodzac / a ocet mu podaiac / [?] y
mowiac: Iesliś ty iest krol Żydowski /
wybarwże sie sam. [?] Był też nad nim na-
pis / wypisany Græckimi / Lacińskimi y
Żydowskimi literami: TEN IEST KROL
ZYDOVSKI. [?] A ieden z onych złoczyń-
cow zawieszonych / sromocił go / mowiac:
Jesliś ty iest Christus / wybarwże sam
siebie / y nas. [?] A odpowiedziavszy dru-
gi / fukał go / mowiac: A Boga sie ty nie-
boiś / gdyżes teyże skazniey podległ: [?] A
myć wždy sprawiedliwie: bo godna za-
pláte za uczynki nasze odnošimy: lecz ten
nie zlego nie uczynił. [?] A mowil do Jesu-
susa: Panie / pomni na mie / gdy przy-
dziesz do krolestwa twego. [?] A Jesus mu

rzekl:

rzekł: Zaprawdę mówię tobie; Dzisiaj
 44 nina będziesz w raju. ? A było iakoby o
 kosiey godzinie: A stała się ciemność
 po wszystkiej ziemi aż do dziewiatey go-
 45 dziny. ? A zaczęło się słońce: a zaśloną
 46 kościelna rozdarta się w połę. ? A Jezus
 zawoławszy głosem wielkim / rzekł: O-
 cze / w rece twe polecam ducha meiego.
 47 A to rzekłszy / skonał. ? A widząc Rota-
 G mistrz co się działo / chwalił Boga / mo-
 wiąc: Prawdziwie ten człowiek był
 48 sprawiedliwy. ? A wszystkie rzeše które
 się spólnie były na to dziwowisko zesły-
 widząc co się działo / wracały się bijąc
 49 się w pierś swoje. ? A wszyscy iego zna-
 iomi z daleka stali / y niewiasty które by-
 ły za nim przysły z Galileicy / przypatru-
 50 jąc się temu. ? A oto mąż imieniem Jo-
 seph / Senatorem będąc / mąż dobry y
 51 sprawiedliwy / ? (ten nie zezwalał na ra-
 de y na uczynkach) z Arymatyey miasta
 52 Judyjskiego / który też y sam oczekiwał
 53 Pilata prosił o ciało Jezusowe: ? y zia-
 wszy wwinął w prześcieradło / a położył
 go w grobie wykowanym / w którym ie-
 śce żaden nie był położon.

Psal: 30.
 a 6.

Matt: 27.
 g 57.
 Mar: 15.
 g 43.
 Ian 19.
 g 38.

⁊ A był dzień Przygotowania / y śabat
nasiawał. ⁊ Przyszedſzy też miewiaſty /
ktore były z nim przyſły z Galiłeicy / o-
glądały grob / y iako było połoſono ciało
tego. ⁊ A wrociwſzy ſie nągotowały
wonných rzeczy y maſci: ale wſzdy w ſa-
bat uſpożoily ſie wedle przykazania.

ROZDZIAŁ XXIIII.

Za: 112.

Matt: 28.

a 1.

Mar: 16.

a 2.

Jan 20.

a 1.

N Pierwszego dnia ſabatow bārzo
rāno przyſły do grobu / nioſac ma-
ſci ktore były nągotowały: ⁊ ną-
laſły kāmien odwāłony od grobu. ⁊ A
wſzedſzy / nie nalaſzy ciała Pana Jeſuſa
wzego. ⁊ ſſtało ſie: gdy ſie zātrwoży-
ły dla tego / oto dwā meſowie ſtāneli
przy nich w ſátach ſwietych. ⁊ A gdy
ſie bały / ā ſchylily twarz ku ziemi / rzekli
do nich: Co ſukacie żywiacego między
zmartwymi: nie maſci go tu; alec wſtał.
Wſpominicie iako wam powiādał / gdy
ieſzcze był w Galiłeicy / ⁊ mowiac: Jż
potrzebā aby Syn człowieczy był wydan
w rece ludſi grzeſnych / y był ukrzy-
żowan; ā trzeciego dnia aby zmartwych-
wſtał. ⁊ Wspomniāły nā ſłowā iego.
⁊ A wrociwſzy ſie od grobu / oznaymily

Matt: 16.

c 21. y 17.

c 25.

Mar: 9.

c 31

Wj: 9.

c 22

to wſzy.

B

to wszystko onym jedennasćm / y innym
 10 wszystkim. ? A była Maria Magdalená /
 y Joanna / y Maria Jakobowa / y inne z
 nimi / ktore to powiadały Apostołom.
 11 ? Ale sie im zdały iáko plotki słowá te / y
 12 niewierzyli im. ? Lecz Piotr wstawšy
 pobieżał do grobu : á náchyliwšy sie wy-
 żrzał same přesćierádla ležace / y od-
 šedl džiwiúac sie sam v siebie temu co
 sie sstało.

13 * ? A oto dwá z nich tegož dnia šli do Za: 113.
 miáscieczka ktore bylo ná šesćdziesiąt Mar: 16.
 štaťow od Jerusálem ktorego imie Em- 6 12.
 14 maus. ? á či rozmawiali z soba o tym
 15 wszystkim co sie bylo sstało. ? A sstało sie:
 Cgdý rozmawiali y spolu sie pytali / že sam
 Jezus przybližwšy sie šedl pospolu z
 16 nimi. ? á oczy ich byly zátřymáne áby
 17 go nie poználi: ? y rzekl do nich: Což co
 sa zá rozmowy ktore idac maćie miedzy
 18 soba / á iestěście smetni: ? A odpowia-
 dájac ieden ktoremu imie Kleophás /
 rzekl mu: Tyš sam przychodniem w Je-
 rusálem / á niewieš co sie w nim w te dni
 19 džiáło: ? A rzekl im; Co? A oni rzekli:
 O Jesúsie Nazárenskim / ktory byl maž
 prorok / mocny w czynku y mowie przed

Bogiem

Bogiem y wszytkim ludem: ? A iako Ar-
 cykaplani y przelozeni naszy wydali go
 na smierc / y ukrzyzewali go. ? A mych-
 my sie spodziewali iz on mial byl odku-
 pic Izraela: a ku temu wszytkiemu inz to-
 dzis trzeci dzien / iako sie to stalo. ? Ale
 y niewiasty niektore z naszych przestra-
 sily nas / ktore raniuzko byly v grobu:
 ? a nie nalazszy ciala tego / przysly / po-
 wiadaiac iz y widzenie anielskie widzia-
 ly / ktorzy powiadaiac iz zywie. ? A posli-
 byli niektorzy z naszych do grobu / y tam
 nalezli iako niewiasty powiadaly: ale
 samego nie nalezli. ? A on rzekl do nich:
 O glupi / a leniwego serca ku wierzeniu
 temu wszytkiemu co powiedzieli Proro-
 cy. ? Izaż nie bylo potrzeba aby to byl
 cierpiel Christus y tam wshedl do chwa-
 ly swoiey: ? A poczynszy od Moysesza y
 wszytkich Prorokow / wykladal im we
 wszytkich pismiech to co o nim napisano
 bylo. ? A przyblizyli sie ku miasteczku do
 ktorego sli: a on okazowal iakoby daley
 mial isc. ? A przymusili go / mowiac:
 Zostan z nami / boć sie ma k wieczoru / y
 dzien sie inz ku zachodu nachylil. A wshedl
 z nimi. ? A stalo sie / gdy siedzial z ni-

31 mi w stole / wziawszy chleb / błogosławił /
 32 a łamawszy podawał im. ¹ A otworzy-
 33 ly sie oczy ich / y poznali go : a on zniknął
 34 z oczu ich. ² A mówili między sobą : Jaka-
 35 li serce nasze nie pałało w nas / gdy mo-
 36 wił w drodze / y pisma nam otwierał :
 37 A wstawszy te same godziny wrócili sie
 38 do Jerozolim : y znaleźli zgromadzo-
 39 nych iedennastu / y tych którzy z nimi
 40 byli / ³ powiadaćcych : Jż wstał Pan
 41 prawdziwie / y ukazał sie Symonowi.
 42 A oni powiadał co się działo w drodze :
 43 y iako go poznali w łamaniu chleba : ⁴
 44 * ⁵ A gdy to mówili / ślanał Jezus w
 45 posród ich / y rzekł im : Pokoy wam :
 46 iaczi jest. nie boycie sie. ⁶ A przelekną-
 47 wszy sie y przestraszeni będąc / mieli
 48 iż ducha widzieli. ⁷ A rzekł im : Czemu-
 49 ście sie zadržali / a myśli wstępuia do
 50 serc waszych : ⁸ Ogladajcie rece moje /
 51 y nogi : że ciem ia tenże jest : dotykajcie
 52 sie / y przypatrujcie : boć duch nie ma ciała
 53 ani kości / iako widziacie że ia mam.
 54 A rzekszy to / ukazał im rece y nogi. ⁹ A
 55 gdy oni ieszcze nie wierzyli y dziwowali
 56 sie od radości / rzekł im : Macie tu co
 57 jeść : ¹⁰ A oni mu dali skute ryby pieczo-

Za: 114.

Mar: 16.

c 14.

Jan 20.

c 19.

ney / y

ney / y plastr miodu. [?] A gdy iadł przed
nimi / wziawszy oścátki dalim. [?] A rzekł
do nich: Tę sa słowa ktorem mówił do
was bedac ięszce z wami: iż sie musiało
wypelnic wszystko co napisano w za
konomie Mozyesowym / y w Prorocach / y
w Psalmiech o mnie.

[?] Tedy im zmysł otworzył / żeby rozumie
li pisma: [?] A rzekli im: iż tak iest na
pisano: y tak było potrzeba aby Chri
stus wcięrpiał / y wstał od umarłych dnia
trzeciego: [?] a żeby była przepowiedziana
w imie iego pokuta y odpuszczenie grze
chow po wszystkich narodziech / pocza
wszy od Jerusąlem.

[?] A wy ięście świadkami tego. [?] A
ia posyłam obietnice Wycá meę ná was:
a wy siedzicie w mieście / aż będziecie o
bleczeni mocą z wysokości. [?] A wywiodli
ie precz do Bethániey: a podniosszy re
ce swe błogosławił im. [?] A stało sie: gdy
im błogosławił / rozstał sie z nimi / y był
niesion do niebá. [?] A oni pokłon wczę
niwszy / wrocili sie do Jerusąlem z wesę
lim wielkim: [?] A byli ząwse w koscie
le / chwalac y błogosławiac
Bogá. Amen.

Psal: 18.

a 8.

Dzie: 1.

b 8.

Ian 14.

d 26. y 15.

d 26.

Dzie: 1.

a 4.

Mar: 16.

d 19.

Dzie: 1.

b 9.

S W I E T A E
W A N G E L I A I E S V
C H R I S T V S O W A,
V V E D L V G I A N A.

R O Z D Z I A L I.

A **N** Apoczątku było Słowo / **Zac: i.**
 2 **W**o / a Słowo było v Bogá /
 3 **a** Bogiem było ono Słowo.
 4 **T**o było ná początku v
 5 Bogá. **W**szystko sie przez nie sstało: a
 6 bez niego nic sie nie sstało / co sie sstało /
 7 **w** nim był żywot / a żywot był światło
 8 **s**cia ludzi: a światłość w ciemnościach
 9 **s**wieci / a ciemności iej nie ogarnęły.
 10 **B**yl człowiek posłany od Bogá / ktore **Matt: 3.**
 11 mu imie było Jan. **T**en przyszedł ná **a 1.**
 12 świadectwo: aby świadczył o światło **Mar: 1.**
 13 ści / aby przezeń wszyscy wierzyli. **N**ie **a 4.**
 14 byli on światłością: ale iżby świadc
 15 **z**ył o światłości. **B**ylac światłość **Nit: 3.**
 16 prawdziwa ktora oświeca wszelkiego **c 19.**
 17 człowieka ná ten świat przychodzącego. **Zyd: 11.**
 18 **B**la światcie był / a świat iest uczynion **a 3.**
 19 **przezeń /**

- przezeń / á swiát go nie poznał. [?] Przy-
 sedł do swej własności / á swoiś go nie
 przyieli. [?] Lecz ktorzykolwiek przyieli
 go / tym dał moc áby sie stáli synami
 Bożymi / tym ktorzy wierza w imie ie-
 go. [?] Ktorzy nie ze krwi / áni z woley
 ciała / áni z woley meżá / ále z Boga sie
 narodzili. [?] A Slowo *ono* ciałem sie stia-
 ło / y mieszkáło miedzy námi (y widzieli-
 smy chwałę iego / chwałę iáko iednoro-
 dne^g od Oycá) pelne láski y prawdy.
[?] Jan świádeczy o nim / y woła mo-
 wiac : Ten ci był o ktorymem powiádał
 ktorzy za mná idzie / stiał sie przedemná :
 bo był pierwszym náđ mie. [?] A z pelno-
 ści iego mychmy wszyscy wzięli / y láskę
 zá láskę. [?] Abowiem zákon przez Moysá
 zefá jest dan ; á láská y prawdá przez Je-
 susá Chrystusá sie stála.
- [?] Boga żaden nigdy nie widział : ied-
 nnorodny Syn ktorý jest w łonie Oycá :
 wškim / on opowiedział.
- * [?] A toć jest świádectwo Janowe /
 gdy postáli Żydowie z Jerusálem kápłá-
 ny y Lewity do niego / áby go zopytáli ;
 Ktoś ty jest ? [?] A wyznał / á nie zaprzáł :
 á wyznał ; Żem ja nie jest Chrystus. [?] A

spytáli

- Spytáli go : Což tedy ? Jestes ty Eliáš ?
 Rzekł : Nie iestem. Jestes ty Prorok ?
 22 Odpowiedział ; Nie. ? Rzekli mu te-
 dy : Ktožes iest / żebychmy dali odpo-
 wiedź tym którzy nas posłali : co powia-
 23 daš o sobie ? ? Rzekł : Jam głos woła- *Iša: 40.*
 iace^o ná pušczy ; Prostuycie droge Pán- *a 3.*
 ſka / iáko powiedział Ezáiaš Prorok. *Matt: 3.*
 24 ? A či co byli poſtámi / byli z Pháryseu- *a 3.*
 25 ſow. ? A pytáli go / á mowili mu : Cze- *Mar: 1.*
 muž tedy krčíš / ieſližeš ty nie ieſt Chri- *a 3.*
 26 ſtus / áni Eliáš / áni Prorok ? ? Odpo- *Luk: 3.*
 D wiedział im Jan / mowiac : Jač krče- *a 4.*
 voda : ále w poſrzedku was ſtánał kto- *Matt: 3.*
 27 rego wy nie znacie. ? Ten či ieſt ktoryžá *c 11.*
 mna przydžie / ktory przedemna byl : *Mar: 1.*
 ktoregom ia nie godžien žebym rozwia- *b 8.*
 28 zał rzemyk v trzewiká iego. ? Toč ſie *Luk: 3.*
 džiało w Bethániey zá Jordanem / k- *d 16.*
 dy Jan krčil. *Džie: 1.*
 29 * ? Názájutrz vyžrzał Jan Jeſuſá ida- *a 5. 2. a 2.*
 cego do ſiebie / y rzekł : Oto Báránek Bo- *y 11. b 16.*
 30 žy / oto ktory gládzi grzech ſwiátá. ? Ten-
 či ieſt o ktorym powiádał ; Idžie zá-
 mna maž / ktory ieſt przedemna : iž pier-
 31 wey byl niž ia. ? A iam go nie znał : ále
 ižby byl obiawion w Iſráelu / dla regom
 V ia przy

Matt: 3.

d 16.

Mar: 1.

b 10.

Luk: 3.

e 22.

ia przyszedł krzcić wodą. ² A świadczył ³²
 Jan / mówiąc: Jsem widział Duchá E
 sstępującego iáko gołębice z niebá / y zo-
 stał ná nim. ³ A iám go nie znał: ále kto-³³
 ry mnie posłał krzcić wodą / ten mi powie-
 dział; Ná ktorego wżrząys Duchá esstę-
 pującego y ná nim zostawiającego / ten ci
 jest który krzci Duchem świętym. ⁴ A ³⁴
 iám widział: y świadczyłem że ten jest
 Syn Boży.

Zac: 4.

* ¹ A názáinurz zá sie stał Jan / y dwa ³⁵
 uczniowie jego. ² A poyżarzawszy ná Jes ³⁶
 susá idącego / rzekł: Oto báránek Boży.
³ A usłyszeli go dwá uczniowie mówią-³⁷
 cego / y sliżá Jესusem. ⁴ A obroćawszy ³⁸
 sie Jესus / y wyżarzawszy zá sobá idące /
 rzekł im: Czego szukacie? A oni mu rze-
 kli: Rabbi (co zerciemy / wyłożawszy /
 Náuczycielu) gdzie mieszkasz? ⁵ Rzekł ³⁹
 im: Podźcie / á ogladajcie. Przysli tedy ⁴⁰
 y widzieli gdzie mieszka / y zostáli przy
 nim oneż dnia: á byłá iáko by dziesięta
 godzina. ⁶ A był Andrzej brát Symoná ⁴¹
 Piotrá ieden ze dwu którzy slyszeli od
 Janá / á sli byli zá nim. ⁷ Ten pierwey ⁴²
 nálażł Symoná brátá swego / y rzekł mu;
 Náleżłismy Messyášá (co jest wyłożywa-
 sy / Chrie

- 42 sy / Christus.) ¹ A przywiódł go do Je-
 susá. A weyżrzawszy nań Jesus / rzekł:
 Tyś iest Symon syn Jonow: ty będziesz
 zwan Cephás (co sie wytláda / Piotr.)
- 43 ¹ Názáiutrz chciał wymiódz do Galí: Zac: 5.
 leiey / y nálażł Philippá. A rzekł mu Jes-
 44 sus: Podź za mna. ¹ A Philip był z Bets-
 45 saidy / z miastá Andrzeiowego y Piotro-
 45 wego. ¹ Nálażł Philip Nátthánaela / y
 rzekł mu: Náleżłisiny onego o którym
 pisál Mojżesz w zakonie y Prorocy / Jes^{1. Moj: 3.}
 46 susá syná Josephowego / z Názáretu. ¹ A
 Grzekł mu Nátthánael; A możesz co do-^{c 15. y 46.}
 47 brego być z Názáretu? Rzekł mu Phi-^{b 10.}
 47 lip: Podź á ogladay. ¹ Wyżrzał Jesus ^{5. Mo: 18.}
 Nátthánaela idacego ku sobie / y rzekł o-^{c 18.}
 48 nim: Oto prawdziwie Isráelczyk / w ^{Isa: 40.}
 48 którym nie máś zdrády. ¹ Rzekł mu Nát-^{c 10. y 45.}
 thánael: Skądże mnie znaś? Odpowie-^{b 8.}
 48 dział Jesus y rzekł mu: Pierwey niż cie ^{Ier: 23.}
 49 Philip wezwał / gdys był pod figa / wi-^{a 5.}
 49 działem cie. ¹ Odpowiedział mu Nát-^{Ezec: 34.}
 thánael / y rzekł: Rabbi / tyś iest Syn ^{e 23. y 37.}
 50 Boży / tyś iest Król Isráelski. ¹ Odpo-^{f 24. g 25.}
 50 wiedział Jesus / y rzekł mu: Jżemci po-^{Dan: 9.}
 51 wiedział; Widziałem cie pod figa / wie-^{f 24. g 25.}
 51 rzyś; wietśże rzeczy náđ te wyżrzyś. ¹ A

Mat. 24. rzekł mu: Zaprawde / zaprawde mówię
 630. y 28. wam; wyźrzycie niebo otworzone / y an-
 6 18. yoly Bożę wstępujące y sstępujące na
 Syná człowieczego.

R O Z D Z I A L II.

Zac: 6.

N Dnia trzeciego były gody małżeń-
 stie w Kanie Gálilejskiej: á była A-
 tám mátká Jesusowa. ¹ Wczwan
 też był y Jesus / y wczniowie iego ná go-
 dy. ² A gdy nie sstało winá / rzekła má-
 tká Jesusowa do niego: Winá nie má-
 ia. ³ A rzekli ey Jesus: Co mnie y tobie
 niemiásto: iefczec nie przysła godzina
 moia. ⁴ Rzekła mátká iego slugom: Co-
 kolwiek wam rzecze / to czynćie. ⁵ A by-
 6 lo tám šest flagiew kámiennych / we-
 dlug oczyszciania Żydowskiego posta-
 wionych / bioracych w sie káżdá dwie á-
 bo trzy wiádrá. ⁷ Rzekł im Jesus: Nás-
 pelnicie te flagwie wodá. A nápełnili
 ie áż do wierzchu. ⁸ A rzekł im Jesus:
 Czerpaycieś teraz / á doniesćie przelo-
 9 nenu wesela. A doniesli. ¹⁰ A gdy sko-
 11 ſtował przelożony wody oney kcora sie
 sstała winem / á nie wiedział skądby
 było / lecz słudzy wiedzieli kcorzy wodę

Nis: 4.
 f 46.

czerpáli:

- czerpáli: wezwał oblubieńcá on przelo-
 10 żony. [?] Rzekł mu: Każdy człowiek pier-
 wey dawa wino dobre: á gdy sobie pod-
 pija / tedy potleyše. A tys dobre wino
 11 zachował áż do tego času. [?] Ten pocza-
 tek cudow uczynił Jęsus w Kanie Ga-
 lileystkiej: y okazał chwale swą / y wwie-
 rzyli wń uczniowie ięgo.
 12 [?] Potym sstąpił do Kaphárnauma / Zac: 7.
 on y mátká ięgo y bráćia ięgo / y uczni-
 wie ięgo: á zmięskáli tam nie wiele dni.
 13 * [?] A była blisko Páschá Żydowska / y
 C wstąpił Jęsus do Jerusálema: [?] A znalazł
 14 w kóściele te co przedawali woły y owce
 y gołebie; y te co pieniądze odmieniali
 15 siedzace. [?] A uczyniwszy iákoby bicz z
 powrozkow / wyrzucił wszytkie z kóścio-
 lá / y owce y woły: á tych co pieniędzmi
 hándlowáli pieniądze rozsypał / y stoły
 16 poprzewracał. [?] A tym co gołebie prze-
 dawáli rzekł: Wynieście to stad / á nie
 czynicie domu Oycá mego domem kupie-
 17 ckim. [?] A wspomnieli sobie uczniowie
 ięgo / iż iest napisano: Śárliwóść tómu ^{Psal: 68.}
 18 twęgo zjadłá mie. ^{d 10.} [?] Żydowie tedy od-
 19 powiedziawszy rzekli mu: Coż zá znák
 Dokázuiesz nam iż to czynisz? [?] Odpowie-

Matt: 26. **D**ział Jezus / y rzekł im: Rozwalcie ten
 f 61. y 27. Kościół / á we trzech dniách wystawie go.
 e 40. ? Rzekli tedy Żydowie / Czterdzieści y 20
 Mar: 14. sześć lat budowano ten Kościół / á ty go
 f 58. y 15. we trzech dniách wystawisz? ? Lecz on 21
 e 29. mówił o Kościele ciała swiego. ? Prze: 22
 toż gdy smartwychwał / wspomnieli
 Psal: 3. uczniowie jego / iż o tym mówił: y wwie-
 b 6. y 56. rzyli pismu / y mówie ktora wyrzekł Je-
 b 9. sus. ? A gdy był w Jerusalemie w Pásche 23
 w święto / wiele ich wwierzyło w imię
 jego / patrząc na jego cuda ktore czynił.
 ? Lecz sam Jezus nie zwierzał się im / 24
 przeto iż on znał wszystki: ? A iż nie po- 25
 trzebował / áby mu kto świadczył o czo-
 wieku: ábowiem on wiedział co było w
 człowieku.

R O Z D Z I A Ł III.

Zac: 8. **N** Był człowiek z Pharyseusów i z
 mieniem Nikodem / Książę Żydów A
 wskie. ? Ten przyszedł do Jezusa
 w nocy / y rzekł mu: Rabbi / wiemy iż się
 przyszedł od Boga Nauczycielem: Bo
 żaden tych znamiion czynić nie może kto
 re ty czynisz / iesliby z nim Bog nie był.
 ? Odpowiedział Jezus / y rzekł mu : Żą- 23
 prawda /

prawde / záprawde mowie tobie; iesli sie
 kto nie odrodzi znowu / nie moze widziec
 4 krolestwa Bozego. ? Rzekl do niego
 Nikodem: Jákož sie moze czlowiek ro-
 dzic bedac starym? izali moze powtore
 wnisc w zywot mátki swoiey y odrodzic
 5 sie? ? Odpowiedzial Jezus: Záprawde/
 záprawde powiadamci; Iesli sie kto
 nie odrodzi z wody y z Duchá swietego/
 nie moze wnisc do krolestwa Bozego.
 6 ? Co sie národzilo z ciála / ciálo iesi: á co
 7 sie národzilo z Duchá / duch iesi. ? Nie
 dziruuy sie zemci powiedzial; Potrzeba
 8 si: wam národzic znowu. ? Duch kedy
 B chce wieie: y glos iego slyfysz; ále nie *Psal: 134.*
 wiesz skad przychodzi ábo dokad idzie: *4 s.*
 tatzeć iesi kazdy ktory sie národzil z du-
 9 cha. ? Odpowiedzial Nikodem y rzekl
 10 mu: Jákož to byc moze? ? Odpowia-
 dzial Jezus / y rzekl mu: Tys iesi Náu-
 czycielem w Isráelu / á tego nie wiesz?
 11 ? Záprawde / záprawde powiadam to-
 bie; iz co wiemy / to mowimy: á co ch-
 my widzieli / to swiádeczymy. á swiádec-
 12 twá náše^o nie przyimuiecie. ? Iesliž gdym
 wam rzeczy ziemskie powiádal / przed sie
 nie wierzycie: iákož / ieslibym wam nie-

bieście opowiadał / wierzyć będziecie :

Zac 9. ¹ A żaden nie wstąpił do nieba / iedno : 13

^{4 Mo: 21.} ten który stąpił z nieba ; Syn człowieczy :

^{b 9.} który jest w niebie. ¹ A iako Mojżesz po: 14

wyższy był wezją na puszczy : tak potrze-

ba aby powyższon był Syn człowieczy :

¹ aby każdy który weń wierzy / nie zgi: 15

nał / ale miał żywot wieczny.

Zac: 10. ^{*} ¹ Abowiem Bog tak umiłował : 16

^{1. Ian 4.} świat / że Syná swego iednorodzonego

^{b 9.} dał : aby wszelki kto wierzy weń / nie zgi: 17

nał / ale miał żywot wieczny. ¹ Boć nie

posłał Bog Syná swego na świat / aby

sadził świat : ale iżby świat był zbawion

przezeń. ¹ Kto wierzy weń / nie podległ : 18

potępieniu : lecz kto nie wierzy / już po: C

tepiiony jest : iż nie wierzy w imie iedno:

rodzoneg Syná Bożego. ¹ A toć jest po: 19

^{W 13: 1.} tepienie ; że światłość przyszła na świat /

^{a 9.} a ludzie ráczey umiłowáli ciemności niż

światłość : bo były złe ich uczynki. ¹ Ka: 20

żdy bowiem który złe czyni / nienawidzi

światłości ; ani idzie na światłość / żeby

nie były zgánione uczynki iego. ¹ Lecz 21

kto czyni prawdę / przychodzi do świat:

łości / aby sie okazały sprawy iego / iż w

Bogu sa uczynione.

Potym

- 22 ¹ Potym przyszedł Jēsus y uczniowie Zac: 11.
 iego do Judyjskiej ziemi; y tam przemiesz- Nii: 4.
 23 skwal z nimi / y krzcił. ² Krzcił też y a 2.
 Jan w Aenonie blisko Sálimá: iż tam
 było wiele wod: y przychodzili y krzcili
 24 sie. ³ Bo iestcze Jan nie był dány do wie-
 25 zienia. ⁴ Wszczęło sie potym gadanie u-
 czniow Janowych z Żydy około oczyś-
 26 czenia. ⁵ A przysli do Janá y rzekli mu:
 Rabbi / ktory z toba był za Jordanem/
 ktoremus ty dal świadectwo / ten oto Wyz: 1.
 27 krzci / á wszyscy idą do niego. ⁶ Odpo- c 19.
 D wiedział Jan / y rzekł: Nie możec nic
 wziąć człowiek / iesliby mu nie było dano
 28 z niebá. ⁷ Wy sami iestescie mi świad-
 kami / żem powiedział; Nie iestem ia Wyz: 1.
 29 Kto ma oblubienice / ten ci iest oblubie- c 20.
 niec: lecz przyjaciel oblubieńcow ktory
 stoi á słuha go / wielce sie weseli dla gło-
 30 sie wypełnione iest. ⁸ On ci ma rość; á ja
 31 mam drobnieć. ⁹ Z wysoca przychodzą
 cy / nád wszystkimi iest. Z ziemi bedący/
 z ziemi iest / y o ziemi mowi: ktory z nie-
 32 bá przyszedł / iest ci náde wszystki. ¹⁰ A co
 widział y słyszał / toż świadcz: á swiá-

dectwá iego żaden nie przyimuie. [?] Ktoć
iego świadectwo przyiał / ten zápieczes-
tował iż Bog iest prawdziwy. [?] Abo
wiem ktorego Bog posłał / słowa Bożé
powiada. Boć nie pod miara Bog da-
wa ducha. [?] Oćiec miłuie Syná / y wszy-
tko oddał w ręke iego. [?] Kto wierzy w
Syná / ma żywot wieczny: á kto nie wie-
rzy Synowi / nie ogląda żywota / ále
gniew Boży nád nim zostawa.

R O Z D Z I A L IIII.

W Dy tedy poznał Jესus iż wstysze-
li Pharyseusowie / że Jესus
wiecey uczniow czyni / y krzci /
niżli Jan: [?] (choćiaż *śam* Jესus nie
krzcil / ále uczniowie iego.) [?] Opuścił
Judeę i ziemię / y szedł zaśie do Gálileiey.
[?] á musiał przesć przez Sámáryę.

[?] Przyšedł tedy do miastá Sámáryey
które zowa Sychar: blisko solwárku kto-
ry dał Jákob Josephowi synowi swemu.
[?] A była tam studnia Jákobowá. Jესus
tedy *bedąc* sprácowány z drogi / siedział
táť nád studnia. A było iákoby o szóstej
godzinie. [?] Przyšla niewiastá z Sámáry-
ey czerpáć wodę. Rzekł iey Jესus: Day

mi pić.

Wyt: 3.
c 22.

Zá: 12.

1. Mo: 33.

d 19. i 48.

d 22.

Io: 4: 24

g 32.

8 mi pić. ⁹ Bo wezmowie ię odesli byli do
9 miásta / áby kupili stráwy. ¹⁰ Rzekłá mu
B tedy oná Sámárytánska niewiásta: Já
10 kóž ty / Żydem bedac / prosis v mnie pić /
ktoram iest niewiásta Sámárytanka?
bo Żydowie nie obcuia z Sámárytany.
11 ¹⁰ Odpowiedział Jesus / y rzekł iey: Ws
wiedziálá dar Boży / y kto iest coć mo-
wi; Day mi pić: tebyś go śnać prosila/
11 á on ci by dał wodę żywą. ¹² Rzekłá mu
niewiásta: Pánie / nie masz y czym czer-
pác / á studnia iest głęboka: skądże tedy
12 masz *te* wodę żywą? ¹³ Izazęś ty wietszy
iest niżli oćiec náš Jákob / ktory nam *te*
studnia dał / y sám z niey pil / y synowie
13 iego / y dobytek iego? ¹⁴ Odpowiedział
Jesus / y rzekł iey: Káždy ktory pije z tey
wody / záśie będzie prágnał: lecz ktoby
pil z *oney* wody ktora mu ja dam / nie be-
14 dźie prágnał ná wieki / ¹⁵ ále wodá ktora
C mu ja dam / sstanie sie w nim źródłem
wody / wyskákniacey ku żywotowi wie-
15 cznemu. ¹⁶ Rzekłá k niemu niewiásta:
Pánie / day mi tey wody / ábych nie prá-
16 gnelá / áni tu czerpác chodziła. ¹⁷ Rzekł
iey Jesus: Idź / záwołay mežá twego / á
17 przydź tu. ¹⁸ Odpowiedziálá niewiásta /

y rzekłá:

y rzekła: Nie mam męża. Rzekł iey Je-
sus: Dobrześ powiedziała / iż nie mam
męża. ¹ Abowiemes pięci mężow miała
ła: a teraz ktorego masz / nie iest twoim
mężem. Toś prawdziwie powiedziała.
² Rzekła mu niewiasta: Panie / widze
iżes ty iest Prorok. ³ Oycowie nasi
chwalili Boga na tey gorze: a wy powia-
dacie / że w Jerusaleem iest miejsce kedy
potrzeba Boga chwalić. ⁴ Rzekł iey Je-
sus: Niewiasto wierz mi / iż idzie godzi-
na / gdy ani na gorze tey / ani w Jerusa-
lem będziecie chwalić Oycę. ⁵ Wy chwa-
licie co niewiecie: my chwalimy co wie-
my: bo zbawienie z Żydow iest. ⁶ Ale
przychodzi godzina / y teraz iest / gdy pra-
wdziwi chwalcy będą chwalić Oycę w
duchu y w prawdzie. Bo y Ociec tak o-
wych szuka / ktorzyby go chwalili. ⁷ Duch
ci iest Bog: a ci ktorzy go chwala / po-
winni go chwalić w duchu y w praw-
dzie. ⁸ Rzekła mu niewiasta: Wiem / że
przydzie Messyas (ktorego zowa Chri-
stusem:) gdy tedy on przydzie / oznay-
mi nam wszystko. ⁹ Rzekł iey Jesus: Ja-
ciem iest ktory z toba mowie. ¹⁰ A w tym
przyšli uczniowie iego: y dziwowali sie

że z nie-

5. Mo: 12.

a 6.

4. Krol:

17. c 28.

g 36.

2 Kor: 3.

d 17.

1 że z niewiasta mówił. Wszakż żaden
 nie rzekł: O co pytaś / ábo co z nią ro-
 28 zmarwiaś? [?] Zostawiła tedy wiadro swe
 niewiastá: y šlá do miastá / y mówiła o-
 29 nym ludžiam: [?] Podźcie / á ogladajcie
 człowieká ktory mi powiedział wszytko
 comkolwiek czynila. Nie tenli jest Chri-
 30 stus? [?] A przetoż wysli z miastá / y przy-
 31 šli do niego. [?] A tym časem prosili go
 32 uczniowie/mowiac: Rabbi / iedź. [?] A
 on im rzekł: Mam ja pokarm ku iedze-
 33 niu o ktorym wy niewiecie. [?] Mówili
 tedy uczniowie miedzy soba: Alboć mu
 34 kto ieść przynioś? [?] Rzekł im Jesus:
 E Mocy pokarm jest ábych czynił wola
 tego ktory mie posłał / ábych wykonał
 35 sprawę jego. [?] Iżaz wy nie mówicie; iż
 ieścze są cztery miesiące / á žniwo przy-
 24 dzie? Oto wam powiadam; podniescie
 oczy wasze / á przypátrźcie sie kráinam/
 36 żeć już biale są ku žniwu. [?] A ktoć žnie/
 25 bierze zaplátę / y zbiera owoc do żywota
 D wiecznego: áby y ten ktory sieie wesełił
 37 sie spolu / y ten ktory žnie. [?] Albowiem w
 26 tym przysłowie ono jest prawdziwe: iż
 27 inny jest ktory sieie / á inny ktory žnie.
 38 [?] Jácíem was posłał žać to okolo czego-

ście wy

Matt: 9.
 d 37.
 Luk: 10.
 a 2.

ście wy nie robili: inſyć robili/ á wyście
 weſli w roboty ich. [?] A z miáſtá onego
 wiele Sámárytanow wwierzyli weń;
 dla powieſci *oney* niewiaſty ktora ſwiad-
 czyła/ że mi wſytko powiedział com ie-
 dno czyniła. [?] Gdy tedy przyſli do nie-
 go Sámárytanowie/ proſili go áby tam
 zoſtał: y zmieſtkał tam dwa dni. [?] A dą-
 leko wiecey ich weń wwierzyło dla mo-
 wy iego. [?] A niewieſcie mówili: Jż iuż
 nie dla twej powieſci wierzymy: bo ſmy
 ſámi ſłyſeli/ y wiemy że ten ieſt praw-
 dſwymie zbáwiciel ſwiátá.

Matr: 13.

g 57.

Mar: 6.

4 4.

Luk: 4.

d 27.

Matr: 4.

b 12.

Mar: 1.

b 14.

Luk: 4.

b 14.

Wyj: 2.

b 9.

Zac: 13.

[?] A po dwu dniách wyſedł ſtamtad: y
 oſedł do Gálileiey. [?] Abowiem ſamże
 Jeſus ſwiadczyl iż Prorok w oyczyźnie
 ſwey czci nie ma. [?] Gdy tedy przyſedł do
 Gálileiey/ przyieli go Gálilejczycy/ wi-
 dzac wſytko co czynił w Jeruſálem w
 ſwieto: bo teſz byli y ſámi przyſli ná ſwie-
 to. [?] Przyſedł tedy záſie do Kany Gáli-
 leyſkiej/ gdzie był wode winem uczynił.

* A był niciałki Krolk/ ktorego ſyn
 chorował w Káphárnaumie. [?] Ten gdy
 wſłykał iż Jeſus przyſedł z Judſkiej zie-
 mie do Gálileiey/ poſedł do niego/ y pro-
 ſił go áby ſſąpił á vzdrowił ſyná iego.

bo poczy

48 bo poczynal vmierac. [?] Rzekł tedy do
 niego Jezus: Jesli znákov y cudow nie
 49 wyśrzyćcie / nie wierzyćcie. [?] Rzekł do nie-
 go Krolík: Pánie / sstap pierwey niż
 50 vmrze syn moy. [?] Rzekł mu Jezus: Idź/
 syn twoy żyw iest. Wwierzył człowiek
 mowie ktora mu powiedział Jezus / y
 51 poszedł. [?] A gdy on już sstepował / za-
 bieżeli mu śrudzy / y oznaymili mowiac/
 52 iż syn iego żywie. [?] Pytał sie tedy od
 nich godziny / ktorey mu sie polepszyło.
 Rzekli mu: Jż wczorá siódmej godzi-
 53 ny opuścila go gorączká. [?] Poznał te-
 dy o cieć / iż to oná godziná byla ktorey
 mu rzekł Jezus; Syn twoy żywie. A w-
 wierzył sam y wšytek dom iego.
 54 [?] Tenci zaśie wtory znák uczynił Jez-
 sus / przyszedşy z Judskiej ziemi do
 Gálieiey.

R O Z D Z I A L V.

1 **W**lo potym święto Żydowskie / y
 wstąpił Jezus do Jerusálem.
 2 [?] A iest w Jerusálem owcza sa-
 A dzáwka / ktora po Żydowsku zowia Bez-
 3 thśáida / máiaca pieć kruzgankow. [?] W-
 tych leżało bárzo wiele niemocnych / śle-
 pych /

Zac: 14.

3. Mo: 23.

a 5.

5. Mo: 16.

a 1.

pych / chromych / wyschlych / ktorzy cze-
 kali poruszenia wody. [?] A anioł Pański
 ssielowal czasu perwnego w sadzawce:
 y wzruszala sie woda. A kto pierwszy w-
 stapil do sadzawki po wzruszeniu wody /
 sstawał sie zdrowym iakabykolwiek zle-
 ty był niemoca. [?] A był tam niektóry
 człowiek trzydzieści y osm lat niemoca-
 złożony. [?] Tego wyrzawszy Jesus leża-
 cego / y poznawszy że iuż długi czas miał
chorobę, rzekł mu: Chceś być zdrow?
[?] Odpowiedział mu *on* chory / Panie / nie
 mam człowieka / ktoryby mnie wpuszcil
 do sadzawki gdy bywa poruszenia wody:
 Bo niż ia przyjde / inšy wnidzie przede-
 mną. [?] Rzekł mu Jesus: Wstań / we-
 źmi łożę twe á chodź. [?] A natychmiast
 zdrowym sie sstał on człowiek: A wziął
 łożę swe / y chodzil. A był sabát dnia one-
 go. [?] Mowili tedy Żydowie onemu v-
 zdrowionemu; Szabát iest / nie godzić
 sie tobie łożá twego nošić. [?] Odpowie-
 dział im: Ktory niezdrawym uczynil /
 onże mi rzekł; Weźmi łożę twe / á chodź.
[?] Pytáli go tedy; Ktoryż iest ten czło-
 wiek coć powiedzial / Weźmi łożę twoie
 á chodź? [?] A on vdrzwił / ny niewiedzial.

Kto był.

2. Mo: 20.

b 11.

1er: 17.

d 24.

kto był. Abowiem Jezus vsedl był od
 14 rzeffe ktora była ná onym mieyscu. [?] Po-
 C tym go Jezus znalazł w kościele / y rzekł
 mu / O toś sie sstał zdrowym: nie grze-
 15 że wiecey / abyć sie co gorszego nie sstało.
 iż Jezus iest ktory go zdrowy uczynił.
 16 [?] A dla tegoż Żydowie prześladowali Zac: 15.
 17 Jhesa / że to czynił w szabát. [?] Lecz im
 Jezus odpowiedział: Oćiec moy aż do-
 18 tad dźiała: y ia dźiałam. [?] Dla tego te-
 dy tym wiecey fukáli Żydowie iakoby
 go zamordowali: iż nie tylko gwałcił
 szabát / ale też Boga powiadał być Wy-
 cem swoim / czyniac sie rownym Bogu.
 19 [?] Odpowiedział tedy Jezus / y rzekł im:
 Záprawde / záprawde mówię wam; nie
 możeć Syn sam od siebie nic czynić / ie-
 dno co wyźrzy Wycá czyniacego. abo-
 wiem cokolwiek on czyni / to y Syn tak-
 20 że czyni. [?] Boć Oćiec miłuje Syná / y
 D wszytko mu wkázuie co sam czyni: y wiet-
 21 sze mu nád te uczynki okaże / abyście sie
 wy dźiwowali. [?] Abowiem iakó Oćiec
 22 wzbudza umárle y oźywia: tak y Syn
 ktore chce oźywia. [?] Boć Oćiec nikogo
 nie sadzi: lecz wszytek sad dał Synowi:

aby wszyscy czcili Syna / tak iako czczą
Oycę. Ktoć nie czci Syna / nie czci y
Oycę / który go posłał. * Zaprawdę / za-
prawde powiadam wam / iż kto słowa
mego słucha / a wierzy onemu który mnie
posłał / ma żywot wieczny: y nie idzie na
sąd / ale przeszedł śmierci do żywota.

Zac: 16.

* Zaprawdę / zaprawdę wam powia-
dam; że idzie godzina y teraz iest / gdy
umarli wstają glos Syna Bożego / a kto-
rzy wstają / ożyją. * Abowiem iako Ociec
ma żywot w sobie: tak dał y Synowi
aby miał żywot w sobie: y dał mu wła-
dza sad czynić / iż iest Synem człowie-
czym. * Nie dziwuycieś sie temu / boć
przychodzi godzina / w którą / wszyscy co
są w grobiech / wstają glos Syna Bożego
go: * I wniida / ci którzy dobrze czynili / na
powstanie żywota / a którzy źle czyni-
li / na powstanie sadu.

Matt: 25.
d 46.

Za: 17.

* Nie mogę ja sam od siebie nic czy-
nić. Jako słysze / sadze: a sad mój iest
sprawiedliwy: Jż nie szukam wolej mo-
jej / ale wolej tego który mnie posłał. * Je-
śliż ja sam o sobie świadczę / świade-
ctwo moje nie iest prawdziwe. * Insić
i jest który o mnie świadczy: y wiem że

Matt: 3.
c 17.

prawdźi

prawdziwe iest świadectwo ktore wy
 33 dawo o mnie. ^{Wys: 1.} Wyscie stali do Janá / ^{b 15. c 19.} y
 34 dal świadectwo prawdzi. [?] A ia nie od
 człowieka świadectwo biore: ale to mo-
 35 wie abyście wy byli zbawieni. [?] Onci
 był świeca goraiaca y świecaca. A wy-
 ście sie chcieli do czasu poradować w
 36 światłości iego. [?] Aleć ia mam swia-
 dectwo wietrze niż Janowe. Abowiem
 uczynki ktore mi dal Ociec abych ie wy-
 konal: te same uczynki ktore ia czynie-
 świadecz o mnie / iż mis Ociec posłał. ^{Matt: 3.}
 37 [?] A Ociec ktory mie posłał / onżec swia- ^{d 17. 7 17.}
 czyl o mnie. A nie słyszelście nigdy glo- ^{a 5.}
 38 su iego / aniście osoby iego widzieli: [?] A ^{S. Mo: 4.}
 słowá iego nie macie w sobie mieszkáia- ^{b 12.}
 cego: iż ktorego on posłał / temu wy nie
 39 wierzycie. [?] Rozbieraycie pisma: gdyż
 sie wam zda że w nich żywot wieczny
 macie: á oneć sa ktore świadecz o mnie:
 40 [?] á do mnie przysć niechcecie / abyście
 41 mieli żywot. [?] Chwały od ludzi nie bio-
 42 re. [?] Alempoznał was iż miłości Bo-
 43 żej nie macie w sobie. [?] Jaciem przysedł
 Gw imie Oycá mego / á nie przyjmiecie
 mie: iesliby przysedł inny w imie swe / o-
 44 nego przyjmiecie. [?] Jakoż wy możecie

wierzyć / ktorzy sie w chwale iedni od
drugich Kochacie: á chwały ktora od są-
meſ Boga iest / nie ſukacie: ? Nie mnie⁴⁵
mających aby ch ia was oſkarżać miał v
Oycá: iestci ktory was oſkarża Moryſz /
w ktorym wy nádziecie macie. ? Bo gdy⁴⁶
byſcie wierzyli Moryſzowi: wždybyſ-
cie y mnie wierzyli; bowiem on o mnie
piſał. ? Lecz iestli iego piſmom nie wie⁴⁷
rzycie: iákoż moim ſłowom wwierzycie ?

R O Z D Z I A L V I.

W O tym Ieſus odeſedł zá morze,
Galileyſkie / ktore iest Tybery-
śádskie: ? y ſlá zá nim rzeſa wiel-
ka / iſz widzieli znáti ktore czyniſ ná d cho: A
rymi. ? Wſedł tedy Ieſus ná gore: y 3
ſiedział tá m z uczniámi ſwemi. ? A by⁴
lá blizko Páſchá / ſwieto ſydowſkie.

? Podnioſzy tedy oczy Ieſus / y wy⁵
ſzrawſzy iſz wielka rzeſa idzie do niego /
rzekł do Philipá: Skąd kupiemy chle-
bá / żeby ci iedli: ? A mowił to kuſac go: 6
bo ſam wiedział co miał czynić. ? Od-
powiedział mu Philip: Zá dwieſcie gro-
ſzy chlebá nie doſyc im bedzie / żeby každy
máło co wziął. ? Rzekł mu ieden z ucz-
niow iego / Andrzej brát Symoná Pio-

trá: Jeſt

1. Mo: 3.

c 15. y 22.

d 18. y 49.

b 10.

5. Mo: 18.

c 15.

Matt: 14.

b 13.

Mar: 6.

c 32.

Luk: 9.

a 10.

2. Mo: 12.

c 15.

3. Mo: 23.

a 5.

5. Mo: 16.

a 2.

Zac: 18.

- 9 trá: ¹ Jest tu iedno páchole / co ma pie- Matt: 14.
b 17.
 10 cioro chlebá ieczmiennego y dwie rybie: Mar: 6.
c 38.
 10 ále coż to iest ná ták wielu: ² Rzekł tes- Luk: 9.
b 13.
 B dy Jesus: Każcie ludzjom vsieść. A by-
 11 lo trawy dosć ná onym mieyscu. A ták
 vsiadło meżow w liczbie iákoby pieć ty-
 11 siecey. ³ Wziął tedy Jesus on chleb: á dzie-
 ki uczyniwszy / rozdał siedzącym. ták
 12 że y z ryb ile chcieli. ⁴ A gdy sie náiedli/
 rzekł uczniom swoim: Zbierzcie zbývá-
 13 jące włomki / áby nie zginely. ⁵ Zebráli
 tedy / y nápełnili dwánaście kóšow w-
 łomków z pieciorgá chlebá ieczmienne-
 14 go / ktore zbýwały tym co iedli. ⁶ Oni
 tedy ludzie wyrzawszy cud ktory JEsus
 uczynił / mówili; Jż ten iest prawdziwie
 15 ⁷ Prorok ktory miał przyść ná swiát.
 Tedy Jesus poznawszy iż mieli przyść Zac: 19.
 áby go porwali y uczynili krolew / vciekł Matt: 14.
c 23.
 16 ⁸ zásie sam ieden ná gore. Mar: 6.
f 46.
 16 ⁹ A gdy byl wieczor / sstąpili uczni-
 wie iego do morzá. ¹⁰ A wsiadłszy w łódz/
 17 iecháli zá morze do Ráphárnauma / á
 iuż sie było zmierzło: á JEsus byl nie
 18 przyszedł do nich. ¹¹ A morze / z powstá-
 nia wielkiego wiátru / burzyć sie zaczy-
 19 nało. ¹² Gdy tedy odpłyneli iákoby ná

dwudziestu y pięci albo na trzydzieści
 statków: wyrzeli Jhesusa chodzącego po
 morzu / a przybliżającego się ku łodzi / y
 wlekli się. ¹ Lecz on im rzekł: Jaciem ²⁰
 iest / nie boycie się. ² A tak go chcieli ²¹
 wziąć do łodzi: a natychmiast łódź przy-
 płynęła do ziemi do której iachali. ³ Na ²²
 zaiutrz / rzęsa która stała za morzem /
 bacząc że tam nie było drugiey łodzi tyl-
 ko *ona* jedna / a iż Jhesus nie wszedł był w
 łódź z uczniami swemi / ale sami ucznio-
 wie jego wiechali: ⁴ a drugie łodzie przy- ²³
 szły były od Tyberyady / nie daleko miey-
 sca gdzie iedli chleb po Páńskim dzieł-
 czynieniu. ⁵ Gdy tedy obaczyła rzęsa / ²⁴
 iż tam nie było Jhesusa / ani uczniow ię-
 go; wśiedli w łodzie / y przepławili się
 do Kapharnauma szukając Jhesusa. ⁶ A ²⁵
 znalazłszy go za morzem / rzekli mu: Rab-
 bi / kiedyś tu przybył: ⁷ Odpowiedział ²⁶
 im Jhesus / y rzekł: Zaprawdę / zaprawdę
 mówię wam; szukacie mnie nie przeto iż-
 ście widzieli cuda / ale iżście chleb ię-
 dli / y nąiedliście się byli. ⁸ Sprawuy ²⁷
 cieś nie pokarm który ginie / ale który
 trwa ku żywotowi wiecznemu / który
 wam da Syn człowieczy. Abowiem te-
 go Ociec

Za: 20.

- 28 go Oćiec Bog zápieczetował. [?] Rze Wys: 1.
 Eli tedy do niego: Což działáć mamy á ^{e 32.}
 29 bysiny czynili uczynki Boże? [?] Odo Matt: 3.
 wiedział Jesus / y rzekł im: Toć jest dzie ^{d 17. y 17.}
 30 go on postal. [?] Rzekł mu tedy: což ty ^{a 5.}
 31 wždy záznáć czyniś / á bysiny wyźrzieli / y ^{2. Jan: 3.}
 32 wierzyli tobie: Což działaś? [?] Oycowie ^{d 23.}
 33 nášy iedli máme ná puřczy. iáto iest ^{2. Mo: 16.}
 34 napisano: Chleb z niebá dał im ku iedze ^{a 4.}
 35 mu. [?] Rzekł im tedy Jesus: Záprawde / ^{4. Mo: 11.}
 36 záprawde mowie wam; Nie Moysesći ^{b 7.}
 37 wam dał chleb z niebá: ále Oćiec moy ^{Psalm: 77.}
 38 dáie wam chleb z niebá prawdziwy. [?] A ^{c 24.}
 39 wiem chleb Boży iest ktory z niebá ^{Mad: 16.}
 40 stápił / y dawa žymot swiátu. [?] Rzekł ^{c 20.}
 41 tedy do niego: Pánie / day nam záwždy ^{Zac: 21:}
 42 tego chlebá. A Jesus im powieđział: ^{Syr: 24.}
 43 Janći iest chleb žywotá: kto do ^{c 29.}
 44 mnie przychodzi / iáknáć nie będzie: á ^{c 29.}
 45 kto wierzy w mie / nigdy nie vprágnie. ^{c 29.}
 46 Ale mći wam powieđział / ižescie mie
 47 y widzieli / y nie wierzyćie mi.
 48 * [?] Wsytko co mnie dawa Oćiec / do
 49 mnie przyđzie: á tego co do mnie przy
 50 dzie / nie wyrzuće precz. [?] Bom stápił
 51 z niebá / nie ižbych czynił wola moje; á

le wola onego ktory mie poslal. [?] A ta³⁹
 iest wola onego ktory mie poslal. Oycá:
 aby mi nie z tego wszystkiego có mi dal/
 nie strácił; ále bym to wskrzesił w osta-
 teczny dzień.

Zaczá-
 lo 22.

[?] A táć iest wola Oycá mego / ktory⁴⁰
 mie poslal: iżby każdy ktory widzi Sy-
 ná / á wierzy weń / miał żywot wieczny:
 á ia go wskrzesze w ostatni dzień.

Matt: 13.
 g 55.

[?] A przetoż Żydowie szemrali o nim / á
 iż powiedal; Jamci iest chleb żywy / kto-
 ry z niebá sstapil: [?] y morwili: Iż ten⁴²
 nie iest Jesus syn Josephow / ktorego
 my oycá y mátkę znamy: Jákoż tedy
 ten powiáda; Iżem z niebá sstapil:
[?] Odpowiedzial tedy Jesus / y rzekł im: ⁴³
 Nie szemrzycie miedzy sobą.

Isa: 54.
 c 13.

* [?] Żaden ci do mnie przysć nie może / ⁴⁴
 iesli go Ociec ktory mie poslal / nie po-
 ciągnie: á ia go wskrzesze w ostateczny
 dzień. [?] Jest napisano w Proroczech: ⁴⁵
 beda wszyscy náuczeni od Boga. Wśhel-
 ki kto slyszal od Oycá / y náuczyl sie / przy-
 chodzi ku mnie. [?] Nie iżecby kto oycá wi-⁴⁶
 dzial / oproc tegó ktory iest od Boga: ten-
 ci widzial Oycá. [?] Záprawde / záprawde ⁴⁷
 wam powiádam: Kto wierzy w mie / ma

Matt: 11.
 d 27.

żywot wieczny.

Jamci

48 ? Jamci iest chleb żywota. ? Oycowie Zac: 23.

49 wáśy iedli mánnę ná puśczy : á pomárli. 2 Mo: 16.

50 ? Tenci iest chleb ktory z niebá sstapil: d 15.

aby ten coby go pożywał / nie umárł.

51 * ? Jamci iest chleb on żywy / ktorym
F z niebá sstapil. Jesliby kto pożywał te-
go chlebá / żyć będzie ná wieki. A chleb
ktory ja dam / iestci moje ciało za żywot
świátá.

52 ? Wádžili sie tedy Żydowie miedzy so-
ba / mowiac : Jákož nam ten może dáć

53 ciało swe ku iedzeniu : ? Rzekł im tedy
Jesús : Záprawde / záprawde wam po-
wiádam : Jeslibyście nie iedli ciała Sy-
ná człowieczego / y nie pili krwi iego /
nie będziecie mieć żywota w sobie.

54 ? Ktoć pożywa ciała mego / y pije mo- Zac: 24.
ie krew / ma żywot wieczny : á ja go
rośkrześe w ostatni dzień.

55 * ? Abowiem ciało moje prawdziwie 1. Kor: 11.
iest pokarm : á krew moia prawdziwie f 27.

56 iest napoy. ? Kto pożywa mego ciała / á
pije moje krew / we mnie mieszka / á ja w

57 nim. ? Jáko mie posłał żywiacy Ociec /
y ja żywie dla Oycá : á kto mnie poży-

58 wa / y on żyć będzie dla mnie. ? Tenci
iest chleb ktory z niebá sstapil. Nie iáko

oycowie waszy iedli manne / y pomarli.
Kto pożywa tego chleba / żyć będzie na
wieki.

¹ To mowil w bożnicy wieczac w Kā: 59
phárnaumie. ² Wiele ich tedy z uczniow 60
iego słucháiac / mowili: Twárda iest tá
mowa y któż iey słucháć może? ³ A wie- 61
dzac Jęsus sám w sobie iż o tym semrá: G
li uczniowie iego / rzekł im: To was o-
wys: 3. brąza? ⁴ Coż gdybyście widzieli Syná 62
b 13. 63
człowieczego wstępuiacego *tám* kiedy był
pierwey? ⁵ Duchci iest który ożywia: 63
ciało nie nie pomaga. Słowa które ia
wam mowie / duchem y żywotem są. ⁶ A 64
le są niektorzy z was / co nie wierza. Abo
wiem wiedział od początku Jęsus / któ-
rzy byli co nie wierzyli / y kto go wydać
miał. ⁷ A mowil: Dla tego mci wam 65
powiedział; iż żaden nie może przysć do
mnie / iesliby mu nie było dano od Oycá
moiego. ⁸ Od tego czasu wiele uczniow 66
iego odstąpiło náзад: y dálej z nim nie
chodzili. ⁹ Rzekł tedy Jęsus do dwuna: 67
ściu: Żali y wy odbieżeć *nie* chcecie?
¹⁰ Odpowiedział mu tedy Symon Piotr: 68
Panie / do kogoż od ciebie poydziemy: *gdyż*
ty masz słowa żywota wiecznego. ¹¹ A 69

mysimy

myslny wwierzyli y poznalisny żeś ty Matt: 16.
 70 iest Christus Syn Boży. [?] Odpowie c 16.
 dział im Iesus: Izalim ia nie dwunas Mar: 8.
 ście was obral: a ieden z was iest dya c 29.
 71 bel: [?] A mowil o Judaszu Symono Luk: 9.
 wym Iskariocie. Bo go ten wydać c 20.
 miał/ będąc iednym ze dwunasćcie.

ROZDZIAŁ VII.

A Potym Iesus przebywał w Gali Za: 25.
 leey: bo niechciał przebywać w 3. Mo: 23.
 Judskiej ziemi; iż Żydowie o to f 34.
 sie starali aby go zabili. [?] A były blisko
 3 Kuczki/ święto Żydowskie. [?] Rzekli te
 dy k niemu bracia iego: Wynidź stad / a
 idź do Judskiej ziemi: żeby y wczmo
 wie twoi ogladali dzieła twe ktore czy
 4 niś. [?] Abowiem żaden nic w skrytości
 nie czyni/ y stara sie aby był ná iáwi. Je
 5 sli te rzeczy czyniś / oznacmi sam siebie
 6 światu. [?] Bo y bracia iego wen nie wle
 7 rzeli. [?] Rzekł im tedy Iesus: Jeszcze
 czas moy nie przyszedł: ale czas wasz za
 8 wżdy iest po gotowiu. [?] Nie możec was
 mieć świat w nienawiści: ale mnie ma
 w nienawiści: że ia świadczę o nim iż
 9 sprawy iego są złe. [?] Idźcie wy ná to
 B święto.

świeto. á ia nie poyde ná to swieto: bo
moy czas iefcze sie nie wypelnił. ⁷ To
im powiedziawszy / zostal sam w Gálile-
iey. ⁸ A gdy posli brácia tego / tedy y on
poszedl ná swieto / nie iáwne / ále iákoby
potáiemnie. ⁹ Szukáli go tedy Żydowie
w swieto / á mówili: Gdzieli on iest?
¹⁰ A było o nim wielkie szemranie miedzy
rzesa. Bo iedni powiádali; Ze iest do-
bry. Druzzy zaśie mówili; Nie / ále zwo-
dzi rzesze. ¹¹ Wszakż o nim żaden iáwne
nie mówił boiac sie Żydow. ¹²

Zac: 26.

* ¹³ A gdy iuż było w pul swietá / wshedl
Jesús do kościoła / y vczył. ¹⁴ A dziwowa-
li sie Żydowie / mówiac: Jákż ten umie
pismo / gdyż sie nie vczył? ¹⁵ Odpowie-
dział im Jesús / y rzekł: Náuka moia nie
iestci moia; ále tego ktory mie poslal.
¹⁶ ¹⁷ Jesli kto bedzie chciał czynić wola ie-
go; dowie sie o náuce / iesliż iest z Boga / C-
ábo iesli ia sam z siebie mówie. ¹⁸ Ktoć
z samego siebie mówi / chwaly własney
szuka: Lecz kto szuka chwaly tego ktory
go poslal / ten iest prawdziwy / á nie máś
w nim nieprawości. ¹⁹ Izali wam Moy-
zesz nie dał zakonu: á żaden z was nie
czyni zakonu? ²⁰ Przeczże mie szukaćie

zabić?

zabić: Odpowiedziała rzeka / y rzekła:

2. Mo: 20.

Alboś opetány: Ktoż cie szuka zabić:

c 20. y 24.

21? Odpowiedział Jezus / y rzekł im: Je-

a 3.

Wyś: 5.

denżem uczynek uczynił / á wszyscy sie

22 dziwniećie. ? Dla tego wam dał Moy-

3. Mo: 12.

Dżesz obrzezanie: (nie iżby było z Moyze-

a 3.

1. Mo: 17.

śa / ále z oycow) y obrzezanie w śábát

23 człowieka. ? Jesliż człowiek przyjmie

obrzezanie w śábát / á przeciw tym sie nie

tárga zakon Moyżesow: ná mie sie gniesz-

waćie / żem wszytkiego człowieka wzdro-

24 wił w śábát: ? Nie sądźcieś według wi-

dzienia; ále sądźcie śadem sprawiedli-

5. Mo: 1.

25 wym. ? Mowili tedy niektórzy z Jero-

solimiánow: Żali nie ten jest ktorego

26 szukaia zabić: ? Lecz oto iáwnie mowi-

á nie mu nie rzeka. Żali prawdziwie po-

27 ználi książetá / iż ten jest Christus: ? A-

le tego znamy ślad jest: Lecz gdy przys-

dzie Christus / nikt nie wzwie śladby był.

28? Wolał tedy Jezus w kościele uczac / á

mowiac: A mnie znacie / y śladem jest

wiećie: á nie przyszedłem sam od siebie:

ále jest prawdziwy ktory mie posłał: kto-

29 rego wy nie znacie. ? Jác go znam: bom

30 od niego jest / á on mie posłał. ? Stára-

E li sie tedy iákoby go poimac: lecz żaden

sie nań nie tãrgnal: bo ieszcze nie przy-
 szła była godzina iego. [?] A wiele ludzi z
 rzeszey uwierzyło wẽn.

Za: 27.

A mówili / Chrystus kiedy przydzie-
 ą zaż wiecey cudow uczyni nad te ktore
 ten czyni: [?] Ustyseli Pharyseusowie iż
 to o nim rzeka szemrała.

* A posłali kszazetã y Pharyseusowie
 slugi / aby go poimáli. [?] Rzekł im tedy
 Jesus: Ieszcze *na* máł czas iestem z wã-
 mi: á ide do tego ktory mnie posłał.

Niż: 13.

d 35.

Bedziecie mnie szukać / á nie nãrdziecie:
 á gdziem ia iest wy doysć nie możecie.

[?] A przetoż Żydowie mówili miedzy so-
 ba: Dokadze ten poydzie / iż go nie nã-
 dziemy? Czyli poydzie do rozsposzonych
 Pogánow / y bedzie uczyl Pogány? [?] Coż
 to za mowã ktora wyrzekł / Bedziecie
 mnie szukać / á nie nãrdziecie: y gdziem ia
 iest / wy doysć nie możecie?

Zac: 28.

3. Mo: 23.

f 27.

5. Mo: 18.

c 15.

Ioel: 2.

g 28.

Dzie: 2.

c 17.

[?] A w on osłãteczny dzień wielki świe-
 ta / stał Jesus / y wołał / mówiac: Jesli
 kto prãgnie / niech ku mnie przydzie / á
 pije. [?] Kto wierzy w mie / iãko mówi
 pismo / rzeki wody żywey popłynã z ży-
 wotã iego. [?] (A to mówił o Duchu kto-
 rego wziãć mieli wierzacy wẽn.

Abowiem

40° Abowiem ieszcze nie byl Duch dány :
 bo Jezus ieszcze nie byl uwielbiony.)
 41° Tedy z oney rzeszey vslyshawsy te slo-
 wa iego / mówili : Naprawdę ten iest pro-
 42° rokiem. I drudzy mówili : Tenci iest
 Christus. A drudzy powiádali: Aż
 43° Christus przydzie z Galileiey? Iż
 Gpismo nie powiáda; iż Christus przy-
 dzie z nasienia Dawidoweg / a z Bethles-
 44° em miástečka gdzie byl Dawid? Ssta-
 lo sie tedy rozervanie dla niego miedzy
 45° rzeż. I niektórzy z nich chcieli go poi-
 máć : ále sie nań żaden nie tárznał.
 46° Przysli tedy słudzy do Arcykáplanow
 y Pháryseusow. A oni im rzeżli : Przecz-
 47° żecie go nie przymiedli? Odpowie-
 dzie im tedy Pháryseusowie : Alboście
 48° y wy zwiedzieli? Iż który z kśiażat
 49° ábo z Pháryseusow uwierzył weń? A
 50° le ten gmin który nie umie zakonu / prze-
 sła kety iest. I Rzeżł do nich Nikodem /
 51° on który byl w nocy przyszedł do niego / á
 byl iednym z liczy ich? Iżali zakon náš
 sádzi człowieka : nie wysluchawsy pier-
 wey y nie wyrozumiawsy spraw iego?

Mich : 5.

a 2.

Matt : 2.

a 6.

Wj : 3

a 2.

5. Mo: 17.

b 8. y 19.

d 15.

Odpowie

⁹ Odpowiedzieli / y rzekli mu: Alboś y ty 52
 jest Gálileyczyk? Wywiáduy sie písmá / á
 obáčź żeć z Gálileiey Prorok nie powstá-
 ie. ⁹ A wrocili sie káždy do domu swego. 53

ROZDZIAŁ VIII.

A Jezus poszedł ná gore Oliwná: 1
 á rániuczko zásie przyšedł do ko- 2
 ściolá: á wszytek lud šczedł sie do 3
 niego: á siadšy vczyli. ⁹ A przywiedli 4
 Doktorowie y Pháryseusowie niewiá- 5
 sie ná cudzołóstwie poimána: á postá- 6
 wiwšy ia w pośrzedku / ⁹ rzekli mu: Ná- 7
 uczyćielu te niewiáście teraz zástano w 8
 cudzołóstwie. ⁹ A w zakonie rozkazá- 9
 nam Moyses tákie kámiionowác. Ty te- 10
 dy co k temu mowiš? ⁹ A oto mowili ku- 11
 šac go: áby go oškarzyć mogli. A Jes- 12
 sus schyliwšy sie ná doł / písał pálcem ná 13
 ziemi. ⁹ Gdy tedy pytáiac go oczekawá- 14
 li; podniozšy sie rzekł im: Kto z was 15
 bez grzechu iest / niech ná nie pierwszy 16
 rzuci kámién. ⁹ A zásie schyliwšy sie / pi- 17
 sał ná ziemi. ⁹ A oni to vstýšawšy / ieden 18
 za drugim wychodzili / poczwšy od stár- 19
 šych: y zostál sam Jezus / á niewiásta w 20
 pośrzedku stoiaca. ⁹ A podniozšy sie 21

3. Mo: 20.
 b 10.

5. Mo: 17.
 b 7.

Jesus

- Jesús / rzekł im: Nie wiastó / gdzieś sa-
oni co ná cie stárzyli: żaden cie nie pote-
11 pil: ? A oná rzekła: Żaden Pánie. A Je-
sús powiedział: A ia ciebie nie potepie.
Idźże á iuż wiecey nie grzesz.
- 12 * ? Jescze im tedy mowil J. E. sús rze- Za: 29.
Błac: Jam iest światłość światá. Kto 1. Jan 1.
zá mna idzie / nie chodzi w ciemności: á b 5.
13 le będzie miał światłość żywotá. ? Rze-
kli mu tedy Pháryseusowie: Ty sam o
sobie świadczysz: świadectwo twe nie
14 iest prawdziwe. ? Odpowiedział Jesús /
y rzekł im: Choć iá świadczę o sobie /
jednak prawdziwe iest świadectwo moje:
gdyż wiem skądem przyszedł / y do kąd i-
de: lecz wy nie wiecie / skąd przychodzi
15 ábo do kąd ide. ? Wy wedle ciała sádzisz-
16 cie: iá nikogo nie sádzę: ? á iesli iá sá-
dze / sádmoy iest prawdziwy: Bo nie iest
stem sam; ále iá / y ktory mie posłał O-
17 cieć. ? A w zakonie waszym iest nápisá- 5. Mo: 17.
no: iż dwoygá ludzi świadectwo praw- 6. y 19.
18 dżiwe iest. ? Jam iest ktory o sobie s- d 15.
wiádczę: y świadczy o mnie Ocieć ktory 6. 16.
19 mie posłał. ? Mowili mu tedy: Gdzież 2. Kor: 13.
iest ten twoy Ocieć? Odpowiedział Je- a 1.
sús: Ani mnie znaćie / ani Oycá mego. Zyd: 10.
c 28.

Wysście mnie znali / śnaczyście y Wycá-
mego znali. [?] Te słowa mówił Jezus w
Kárbnicy wczac w Kościele: á żaden go
nie poímał: bo iefcze nie przysła była
godziná iego.

Zaczá-
1030.

* [?] Rzekł im tedy záśie Jezus: Ja ide-
y będziecie mnie szukać / y w grzechu wá-
śym pomrzecie. Gdzie ja ide / wy przysć
nie możecie. [?] Mówili tedy Żydowie: [?]
Aboć sie sam zábuje: że mówi; Gdzie ja
ide / wy przysć nie możecie. [?] Rzekł
im: Wysćcie z niskości; á iam z wysoko-
ści. Wysćcie z tego świata; á iam nie
ieść z tego świata. [?] Przetomci wam po-
wiedział; iż pomrzecie w grzechách wá-
śych. Bo iesliż nie wwierzyćcie że m
ieść; pomrzecie w grzechu wáśym. [?] Mo-
wili mu tedy: Ktożes ty ieść: Rzekł im
Jezus: Początek który y mówię wam.
[?] Namci o was wiele mówić / y sadzić: ²⁰

Wj: 3. lecz ten który mnie posłał / ieść prawdzi-
d 33. wy / á ia com słyśał od niego / to powiá-
Rzym: 3. dam ná świećcie. [?] A nie zrozumieli / że ²¹
a 4. mówił o Wycu swym Bogu. [?] Rzekł im ²²
tedy Jezus: Gdy podniesiecie Syná
człowieczego / tedy poznacie że m ia ieść;
á sam z siebie nic nie czynię: ále iáko

mie náu-

29 mie náuczył Očiec / to mowie. ¹ A ten
Dktory mie poslal/ zemna iest / y nie zostá-
wił mie sámego : bo ia to co sie mu po-
doba záwždy czynie.

30 ¹ To gdy on mowił / wiele ich weń v-
wierzyło.

31 ¹ Mowił tedy Jesus do tych co mu v-² Zacza-
wierzyli / Żydow : Jesli wy trwác będzie-³ lo 31.
cie przy mowie moiey / prawdziwie vcz-

32 niámi moimi będziecie : ¹ y poznacie
prawde / á prawda was wyswobodzi.

33 ¹ Odpowiedzieli mu : Jesteśmy nasie-
nie Abrahánowe / á nigdysmy nikomu
nie slużyli : iákož ty mowiš ; iž wolny-

34 mi będziecie ? ¹ Odpowiedział im Je-
sus : Záprawde / záprawde mowie wam ;

— Iž wśelki ktory czyni grzech / iest sluga
35 grzechu. ¹ Lecz slugá nie mieřka w do-
mu náwieki : ále syn mieřka ná wieki.

36 ¹ A przetož iesli was Syn wyswobodzi ;
37 prawdziwie wolni będziecie. ¹ Wiem

žeście synowi. Abrahánowi : ále fuřa-
cie iákoby mie zabić : iž mowá mojá nie

38 ma v was mieřka. ¹ Jáč powiádam
E com wiđział v Oycá mego : á wy tež czy-

nićie coście wiđzieli v oycá wářego.
39 ¹ Odpowiedzieli y rzekli mu : Očiec náš

Rzym: 6.

6 14.

2. Piot: 2.

d 19.

jest Abrahám. Rzekł im Jesus: Jesteście synowie Abrahámovi: czynicieście wczyny Abrahámove. ⁴⁰ ? Lecz teraz szukacie *iakoby* mnie zabić; człowiek / ktorym wam mówił prawdę / ktoram świadał od Boga. Tegoć nie czynił Abrahám. ⁴¹ ? Wy czynicie wczyny oycá waszego. Rzekł im tedy: Myslmyć się z cudzołóstwá nie zrodzili: iednegoż oycá mamy Boga.

Za: 32. ⁴² ? Rzekł im tedy Jesus: Być był Bog oycem waszym / tedy byście mnie miłowali. Abowiemem ja z Boga wyszedł / y przyszedł. Onći nie od siebie przyszedł / ale mie on posłał. ⁴³ ? Czemuż *tey* powieści moiey nie rozumiewacie? iż nie możecie słuchać mowy moiey. ⁴⁴ ? Wy z oycá drabliá jesteście: á požadliwosci oycá waszego czynić chcecie. Onći był meż oboyca od początku / y w prawdzie się nie został: bo w nim nie maś prawdy. Gdy mówi kłamstwo / z swego własnego mówi: iż jest kłamca / y oycem kłamstwa. ⁴⁵ ? A iż ja prawdę mówię / nie wierzycie mi.

* ? Ktoryż z was dowiedzie ná mnie grzechu? Jesliż prawdę mówię; przeczyć mi nie wierzycie? ⁴⁷ ? Ktoć z Boga

jest / słow

iest słow Bożych słucha. Dla tegoż wy ^{1. Jan 4.}
nie słuchacie / że nie iestescie z Bogá: ^{a 6.}

48° Odpowiedzieli tedy Żydowie / y rzekli
mu: Izali my nie dobrze mowimy / żeś
ty iest Samarytan / y czártá *w sobie* masz?

49° Odpowiedział Jესus: Jąc czártá *w so-*
bie nie mam: ále czcze Oycá mego / á wy
ście mnie nie wczćli.

50° ? A iac nie szukam chwały swey: iestci Zac:33.

51° ten ktory szuka y sádzi. ? Záprawde / zá-
prawde mowie wam: Jесли kto zácho-

52° wa mowę moie / śmierci nie ogláda ná-
wieki. ? Rzekli *mu* tedy Żydowie: Tera-
żesmy poználi że czártá *w sobie* masz. A

53° bráhám wmarł y Prorocy: á ty powiá-
dasz; Jеслиby kto strzegł mowy moiey;

54° nie skóstuie śmierci ná wieki. ? Jżas ty

Giest wietşy nád oycá náşego Abrahámá:
ktory wmarł y Prorocy pomárli: czymże

55° sie ty czynisz? ? Odpowiedział Jესus:
Jесли sie ia sam chwale; chwala moia

nic nie iest. Jеслиci Oćiec moy / ktory

mie czci: ktorego wy powiedacie iż iest

47° Bogiem wáşym: ? á *przecie* nie pozná-
liście go: ále ia go znam A iеслиbych

rzekł że go nie znam; bede podobnym
wam kłamca. Ale go znam y mowy iego

strzege. ¹ Abrahám oćiec wasz z rád. ² ścia żadał tego aby ogladał dzień moy: y ogladał y weselił sie. ³ Rzekli tedy Żydowie do niego: Pięćdziesiąt lat iesteż nie masz; a Abrahámás widział. ⁴ Rzekł im Jesus: Zaprawdę / zaprawdę / demowiem wam; pierwey niż Abrahám był / iam iest. ⁵ Porwali tedy kámmienie / aby nań ciłkali. lecz Jesus schronił sie / y wysze dź kóściolá.

ROZDZIAŁ IX.

Za: 34.

Mimo idac Jesus / wyżrzał czło-
wieka ślepego od národzenia:
² A spytałi go uczniowie iego mo-
wiąc: Rabbi / kto zgrzeszył; tenli / czyli A-
rodzicy iego / iż sie ślepym národził:
³ Odpowiedział Jesus: ani ten zgrze-
szł / ani rodzicy iego: ale żeby sie sprawy
Boże w nim okazały. ⁴ Mnieć potrze-
ba sprawować sprawy onego który nie
postał / do kąd dzień iest. náđchodzie noc /
gdy żaden nie będzie mógł sprawować.
⁵ Po kim iest ná świećcie / iestem światło-
ścią światá. ⁶ Rzekłszy to / plunął ná zie-
mie / a uczynił błoto z śliny / y pomazał
błotem oczy iego: ⁷ A rzekł mu: Idź /

vniy sie

1 vniy sie w sadzawce Sylloe / (co sie wy-
 2 klada / postány.) Pošedl tedy / y vmyl
 3 sie: y przyšedl widzac. [?] Sasiędzi tedy
 4 B y ktorzy go przedtym widáli že byl že-
 5 brakiem / mówili: Izali ten nie iest kto-
 6 ry siadał y żebrał: Jedni mówili: Iz
 7 ten iest. [?] A drudzy: Nie / ále mu iest
 8 podobny. A on mówił; Izem ja iest.
 9 [?] Mówili mu tedy: Jákožci sie oczy o-
 10 tworzyły: [?] Odpowiedział: Człowiek
 11 on ktorego zowia Jeseusem / uczynił bło-
 12 to: y pomázal oczy me / á rzekł mi: Idź
 13 do sadzawki Sylloe / á omiy sie. A šedłem /
 14 vmyłem sie / y przyšrzałem. [?] A rzekli
 15 mu: Gdziež ten iſty iest: Powiedział;
 16 Utwieriem. [?] Przywiedli go do Pháry-
 17 seufow / onego przedtym ślepego. [?] A
 18 šabát byl gdy Jeseus uczynił błoto / y o-
 19 tworzył oczy iego. [?] Potym go tedy py-
 20 Ctáli Pháryseufowie iáko przyšrzał. A
 21 on im odpowiedział: Włóžyl mi błotá
 22 ná oczy / y vmyłem sie / y widze. [?] Mówi-
 23 li tedy mektorzy z Pháryseufow: Ten
 24 człowiek nie iest od Boga / ktory nie cho-
 25 wa šabátu. A drudzy mówili; Jákož
 26 može człowiek grzešny takowe cudá
 27 czynić: y byla różnica miedzy nimi.

? Rzekli tedy ślepemu powtore; Ty co 17
 mówisz o onym co otworzył oczy twoje.
 A on powiedział: Jż jest Prorokiem.
 ? Nie wierzyli tedy Żydowie o nim / że 18
 by był ślepym y przeżywał; aż wezwali
 rodziców onego który przeżywał; ? A py- 19
 tali ich / mówiac: Tenże jest syn wasz/
 ktorego wy powiadacie iż się ślepo na-
 rodził: Jakoż wżdy teraz widzi? ? Od 20
 powiedzieli im rodzicy jego / y rzekli; D
 Wiemy że to jest syn nasz / a iż się ślepo
 narodził: ? lecz iako teraz widzi / niewie- 21
 my: albo kto otworzył oczy jego / my nie-
 wiemy: samego pytajcie / mać latá niech
 sam o sobie powie. ? To mówili rodzicy 22
 jego / iż się bali Żydów. Albowiem już by-
 li postanowili Żydowie; iż iesliby go kto
 wyznał być Chrystusem; aby był z bożni-
 ce wyrzucon. ? Dla tegoż powiedzieli 23
 rodzicy jego: Jż ma latá / pytajcieś sa-
 mego. ? Wezwali tedy powtore czło- 24
 wiek który był ślepym y rzekli mu: Daj E
 chwałę Bogu / my wiemy iż ten człowiek
 grzeszny jest. ? Rzekł im tedy on: Jesli 25
 grzeszny jest / niewiem: to iedno wiem /
 iż bymśy ślepym / teraz widzę. ? Rzekli 26
 mu tedy: Coż ci uczynił: iakoć otworzył
 oczy?

Iozu: 7.

19.

1. Krol: 6.

5.

27 oczy? [?] Odpowiedział im: Już ciem
 wam powiedział y słysielście: przecżże
 iefcze słysiec chcecie? zali y wy chcecie
 28 być uczniámi iego? [?] Tedy mu láiali / y
 mówili: Bądź ty iego uczniem: á my ie-
 29 stefimy Mozysefowymi uczniámi. [?] Myć
 wiemy że Bog do Mozysefá mowil: lecz
 30 tego skądby był niewiemy. [?] Odpowie-
 F dział on człowiek / y rzekł im: Toć iednák
 dziwno iest / że wy niewiecie skąd iest / á
 31 wždy otworzył oczy moje. [?] A wiemy iż
 grzesnych Bog nie wysłuchawa: ále ie-
 sli kto iest chwalcą Bożym / á wola iego
 32 czyni / tego wysłuchawa. [?] Od wieku nie
 słychano / áby kto otworzył oczy ślepo
 33 narózonego. [?] Gdyćby ten nie był od
 Bogá / nie moglićby nic *tákiego* uczynić.
 34 [?] Odpowiedzieli / y rzekli mu: W grze-
 cháches sie narodził wszytek / á ty nas v-
 35 czyś? A precz go wyrzucili. [?] Vysłyszał
 G Jesus iż go precz wyrzucili: á náłazsý
 go / rzekł mu: Wierzyśże ty w Syná Bo-
 36 żego? [?] On odpowiedział y rzekł: Kto-
 37 ryż iest Pánie / ábych wen wierzył? [?] A
 rzekł mu Jesus: A widziałes go / y który
 38 mowi z toba / onci iest. [?] A on rzekł:
 Wierze Pánie. A vpadsý uczynił mu
 poklon. A v A rzekł

Zac: 35.

⁊ rzekł Jezus: Náš sadem ja przy-
 sedl ná ten swiát; áby ci ktorzy nie wi-
 dza widzieli: á ktorzy widza ślepymi zo-
 stáli. ⁊ Wslyšeli to niektorzy z Phary-
 seusow / ktorzy byli z num: ⁊ rzekli mu:
 Zali y my iestesmy ślepymy? ⁊ Rzekł im
 Jezus: Byście byli ślepymy / nie mieli-
 byście grzechu. Lecz teraz mowicie: Jż
 widzimy. Grzech váš zostawa.

ROZDZIAŁ X.

O Aprawde / záprawde mowie wam:
 Kto nie wchodzi dzwiami do ow-
 czárnie / ále wchodzi inedy / ten iest
 złodziey ⁊ zboycá. ⁊ Lecz ktory wchodzi
 dzwiami / pásterzem iest owiec. ⁊ Temu
 odżwierni otwiera: á owce slucháia gło-
 su iego: ⁊ nazywa owce swe miánowi-
 cie / ⁊ wywodzi ie. ⁊ A gdy wypusći ow-
 ce swe / idzie przed nimi: á owce ida zá-
 nim / bo wiem znáia glos iego. ⁊ Ale zá-
 cudzym nie ida: owšem vćiekáia od nie-
 go: bo nie znáia glosu obcych. ⁊ Te przy-
 powiesć powiádal im Jezus. Lecz oni
 nie zrozumieli tego co im powiádal.
 ⁊ Rzekł im tedy zášie Jezus: Záprawde /
 záprawde wam powiádam; ižem ja iest

dzwiami.

8 dzwiami owiec. [?] Wszyscy ile ich przy-
 B sło / złodzieie są y zboycy: aleć ich nie
 słuchaly owce.

9 [?] Jamci jest dzwiami. Przez mie iesli Za: 36.
 kto wmidzie / zbawion będzie: y wmidzie
 10 y wmidzie / y pastwiska znaydzie. [?] Zło-
 dziey nie przychodzi iedno żeby kradł / a
 zabijał y tracił: iam przypsiedl aby żywot
 miały / y obficiey miały.

11 ^{*} [?] Jaciem jest pasterz dobry. Dobry
 pasterz dusze swoa daie za owce swoje.

12 [?] Lecz natiemnik y ktory nie jest paster-
 zem / ktorego nie są owce własne / widzi
 wilkã przychodzącego / y opuścza owce /
 y ucieka: a wilk chwytá y rozpłaca ow-
 13 ce. [?] Ale natiemnik ucieka: iż jest nate-
 mnikiem / y nie ma pieczy o owcäch.

14 [?] Jamci jest on pasterz dobry: y znam mo-
 15 ie / y znáia mie moie. [?] Jáko mie zna O-
 cieć / y ia znam Oycá: a dusze moie kłá-

16 de za owce moie. [?] A drugie owce mam /
 ktore nie są z tey owczárniey: y one po-
 trzeba abych przywiodł: y słuchác beda
 głosu mego: y będzie iedná owczárnia y
 ieden pasterz.

17 [?] Dla tegoć mie miłuię Ocieć; iż ia Za: 37.
 pláde dusze moie / abych ia zaśie wziął. [?]

Wst mi

Isa: 40.

c 11.

Ezech: 34

c 25. y 37

f 24.

Matt: 11.

d 27.

Luk: 10.

d 22.

Matt: 28.

d 19.

Mar: 16.

d 15.

Luk: 24.

g 47.

Dzie: 10.

f 35. 13. g

47. y 15.

b 7.

Gal: 1. b 9

Eze: 37.

f 22.

Wstt mi iey nie bierze / ale ia klade ia
 sam od siebie: y mam moc polozyć ia; a
 mam moc zaśie wziąć ia. To roszkanie
 wziętem od Oycá mego. ¹ Sstała sie te-
 dy zaś różnica miedzy Żydy dla tych po-
 wiesci. ² A mowilo ich wiele z nich:
 Czartá ma w sobie, y śaleie: czemuż go
 słuchacie? ³ Druzzy mowili: Teś słowa
 nie są czartá mniacego. Izali czart śle-
 pych oczy otwarzac może?

Zac: 38. ^{*} A bylo w Jerusaleme poświęcánie
 kościoła: y zimá była. ¹ A Jesus chodzil
 w kościele / w kruzganku Salomono-
 wym. ² Obstapili go tedy Żydowie / a
 rzekli mu: Dokądże dusze nasze ná rzeczy
 trzymasz? Jesus ty iest Christus / po-
 wiedz nam iáwnie. ³ Odpowiedział im
 Jesus: Powiadam wam a nie wierzy-
 cie. Sprawy ktore ia czynie w imie Oycá
 mego / tyć o mnie świadczą: ⁴ Ale wy
 nie wierzycie: iż nie iestescie z owiec
 moich. ⁵ Owce moje słucháia głosu me-
 go: a ia ie znam / y ida za mna: ⁶ ia im
 też wieczny żywot dawam: y nie zgina-
 ná wieki: ani ich żaden wrdże z reki mo-
 iey. ⁷ Ociec moy co mi dal / wietśe iest
 náde wszytko: a żaden nie może wrdzieć

z rąk Oycá

30 zrak Oycá mego. [?] Jáy Oćiec iedno iez-
 31 lesino. [?] Porwali tedy kámienie Żydo-
 32 wie / á / go w kámionowali. [?] Odpowies-
 dział im JEsus: Wiele dobrych uczyn-
 ków wkozałem wam z Oycá mego: dla
 któregoż uczynku z trch kámionuiecie
 33 mnie? [?] Odpowiedzieli mu Żydowie: Dla
 dobrego uczynku nie kámionujemy cie:
 ále dla bluźnierstwa: á iż ty bedac czło-
 34 wiekiem / czynisz sie sam Bogiem. [?] Od-
 powiedział im JEsus: Żali nie iest ná-
 pisano w zakonie waszym: Jż iám rzekł, *Psal: 81.*
 35 Bogowie iestescie? [?] Jesliżec one ná- *b 6.*
 zwał Bogami / do ktorych była Boża
 mowa / á nie może być pisino skazone:
 36 [?] mnie ktoreg Oćiec poswiecił y posłał ná
 G świat / wy powiadać / Że bluźnisz: iżem
 37 rzekł; Jestem Synem Bożym? [?] Jesliż
 nie czynie spraw Oycá mego / nie wierz-
 38 ciemi. [?] Ale iesli czynie: chociażbyście
 mnie wierzyć niechcieli / wierzcieś w
 czynkom: ábyście poználi y wierzyli /
 żeć Oćiec iest we mnie / á iá w Oycu. *ED*
 39 [?] Szukáli tedy iákoby go poimáć: lecz
 40 wshedł z reku ich. [?] A odshedłásie zá Jor-
 dan ná ono mieysce gdzie przedtym Jan
 41 krzcił: y tamże mieszał. [?] A wiele ich do
 niego

niego przychodziło / y mówili: Jż áczy
 kolwiek Jan żadnego znaku nie uczyni-
 nił: wszakoż wszystko cokolwiek Jan o
 tym powiedział / prawda była. [?] A wiele
 ich wwierzyło weni.

R O Z D Z I A L X I.

Zac: 39.

Matt: 26.

a 7.

Luk: 7.

f 37.

Nis: 12.

a 3.

M Był niektory chory Łazarz z Be-
 thániey / z miasteczka Márie y
 Marthy siostry iey. [?] (A Mária
 była tá ktora pomazała Páná másćia /
 y utarła nogi iego włosy swoimi: ktorey
 brát Łazarz chorował. [?] Posłały tedy
 siostry iego do niego mówiac: Pánie /
 oto ten ktorego miłujesz / choruje. [?] A
 Jesus vsłyszawszy / rzekł im: Choroba tá
 nie iestci ná śmierć / ále ná chwale Bo-
 ża: áby był w wielbion Syn Boży prze-
 nie. [?] Lecz Jesus miłował Marthe / y
 siostrę iey Mária y Łazarzá. [?] Gdy tedy
 vsłyszał że choruje; tedy przecie zmiesz-
 kał ná onymże mieyscu przez dwa dni.
[?] ále potym rzekł uczniom swym: Idźmy
 zaś do Judskiej ziemi. [?] Rzekli mu uc-
 czniowie: Rabbi / teraz oto stali Żydo-
 wie iákoby cie w kámionowali; á zaśie-
 tam idziesz? [?] Odpowiedział Jesus: A za-

nie dwa

nie dwańasćie iest godzin dnia : Jesli
kto chodzi we dnie / nie obrazi sie. bo wi-
10 dzi swiatlo tego swiata : ? ale iesli cho-
dzi w nocy / obrazi sie : bo w nim swia-
11 tla nie maś. ? To wymowil : a potym
rzekl do nich : Łazarz przyaciel naś spi :
12 ale ide aby ch go ze snu obudził. ? Rzekli
tedy uczniowie tego : Panie iesliżec spi /
13 bedzie zdrow. ? A Jezus mowil o śmier-
ci tego / lecz oni mniemali iż o zaśnieniu
14 snem powiedzial. ? Przeto tedy Jezus
powiedzial im iawnie ; Łazarz umarl :
15 y radem *temu* dla was (abyście wierzy-
li) iżem tam nie byl. Ale idźmy ku nie-
16 mu. ? Rzekl tedy Tomasz ktorego zwa-
no Didimus / do drugich uczniow : Podź-
17 myś y my / abyśmy z nim pomarli. ? Przy-
szedşy tedy Jezus / znalazł go iuż cztery
18 dni w grobie mającego. ? (Lecz Betha-
nia byla blisko Jerusalem iakoby ná-
19 piacinaście stajow.) ? A przyszło było
wiele Żydow do Marthy y Mariety / aby
20 ie cieşyli po bracie ich. ? Martha tedy
skoro uslyşala że Jezus idzie / zabieţala
mu : a Maria domá siedziála.
21 * ? Rzekla tedy Martha do Jezusa :
Panie / byś tu byl / nie umarlby był brát

moy.

Wyj: 5.

c 29.

Luk: 14.

c 14.

Wyj: 6.

d 33. f 47

moy. [?] Lecz y teraz wiem / że o cokol-
wiek będziesz Boga prosił; dać to Bog.

[?] Powiedział iey Jęsus; Zmartwych-
wstanie brat twoy. [?] Rzekłá mu Mar-

thá; Wiem iż zmartwychwstanie czasu
zmartwychwstania / w on ostatni dzień.

[?] Rzekł iey Jęsus: Jam iest zmartwych-
wstanie y żywot: Kto w mie wierzy /

choćby y umarł / żyw będzie. [?] á wśelki
ktory żywie á wierzy w mie; nie umrze

na wieki. Wierzyś temu? [?] Powiedziá-
lá mu: Równem Pánie / iam wwierzyłá
żes ty iest Christus Syn Boga żywego /
ktoryś na ten świat przyszedł.

‘ A to rzekłszy / ślá / y milczkiem wezwála:
Márieę siostry swoiey / mówiac: Tán-
czyciel przyszedł / y wzywa cie. [?] Oná
storo wślyślá / wnet wślá / y przysłá
do niego. [?] Bo Jęsus ięscze nie przys-
zedł był do miásteczka: ále był ięscze na
onem mieyscu gdzie mu záślá byłá Mar-
thá. [?] A przetoż Żydowie ktorzy z nią
byli w domu / á cieřyli ía / wyřzarowszy
Mária iż sie predko porwarowszy wybier-
żála; śli zá nią / mówiac: Iż idzie do
grobu áby táń plákała. [?] A tak Mária
gdy przysłá kedy był Jęsus; wyřzarowszy

go / przys-

go / przypádlá do nogiego / y rzeklá mu:
 33 Pánie / byś tu był / nie vmárłby był brát
 moy. [?] Jezus tedy gdy iá vyžrzał pláczá-
 ca / y žydy ktorzy z nia przysli. pláczące;
 34 rozrzewnił sie w duchu / y zátrwožíł sam
 siebie / y rzekł : Gódieście go položyli:
 Powiedzieli mu : Pánie / podś á ogle-
 35 day. [?] Záplákal Jezus. [?] Wierwili tedy
 36 žydowie : Weyiákoć go mlowal. [?] A
 37 niektorzy z nich mowali : Wie mogliže
 ten / ktory otworzył oczy śleponárodo- ^{W yj: 9.}
 nego / dokázáć tego / žeby był ten nie v- ^{a 6.}
 38 márł: [?] Jezus tedy rozrzewniwšy sie
 záś sam w sobie / przysedł do grobu. A
 bylá iástinia: á kámién ná niey był pole-
 39 žony. [?] Rzekł Jezus : Odeymcie ká-
 mién. Rzeklá mu Marthá sieřtrá one-
 go vmárlego : Pánie / iuž ci cuchnie / bo
 40 mu iuž czwarto dzień. [?] Powiedział iey
 Jezus : zájemci nie rzekł / iž iesli wwie-
 41 rzyš / ogladaš chwałę Božá: [?] E dieli
 tedy kámién. A Jezus podniosšy oczy
 swe wzgóre / rzekł: Oycze / dziekuie to-
 42 bie žeś mie wysluchal. [?] A ianci wie-
 dzał že ty mnie záwždy wysluchwáš;
 álem to rzekł dla ludu okolo stojácego /
 43 áby wierzyli ižes ty mnie poslal. [?] A to

rzekłszy; zawołał głosem wielkim: Łazarz
 rzu / wyniś się. ⁴⁴ A natychmiast wró-
 śedł on który był umarły / mając ręce y
 nogi związane chustkami: a twarz jego
 była chusta obwiązana. Rzekł im Je-
 sus: Rozwiążcie go / y puśćcie aby šedł.
⁴⁵ Wiele tedy Żydów którzy byli przysli-
 do Marii y Marthy / a widzieli to co
 uczynił Jezus; uwierzyli wń.

⁴⁶ Alektorzy też z nich šli do Pharyseu-
 sów / y powiedzieli im co uczynił Jezus.

Za 40.

* ⁴⁷ Zebrali tedy Arcykapłani. y Pha-
 ryszeusowie radę siedząca / y mówili:
 Coż czynimy: abowiem ten człowiek
 wiele cudów czyni: ⁴⁸ Jesli go tak za-
 niechamy / wszyscy wń uwierzą: y przy-
 da Królestwie / y weźmie nasze miejsce y
 narod. ⁴⁹ A ieden z nich Kajphas umie-
 niem / będąc Arcykapłanem onego ro-
 ku / rzekł im: Wy nie wiecie / ⁵⁰ ani
 myślicie iż wam jest pożyteczno żeby ie-
 den człowiek umarł za lud; a narod wszy-
 tek nie zginął. ⁵¹ A tego nie mówił sam
 z siebie: ale będąc Arcykapłanem roku
 onego / prorokował / iż Jezus miał um-
 rzeć za on narod: ⁵² a nie tylko za narod
 ale żeby syny Boże rozprośzone zgroma-

Niż: 18.

6 14.

dził w ie

53 dził w iedno. ? Od onego tedy dnia v
 54 myslili aby go zabili. ? Przetoż Jęsus
 iuż nie chodzil iawnie miedzy Żydy: ale
 odszedł do kráiny ktora iest blisko pusty-
 niey / do miásta ktore zowia Effrem: y
 táńże przebywał z uczniámi swemi.

55 ? Lecz była blisko Páscha Żydowska:
 á wiele ich szło do Jerusálem z oney krá-
 56 ny przed Páscha aby sie oczyszcili. ? Szu-
 káli tedy Jęsusá: y mówili ieden do dru-
 giego / stojac w kościele: Co sie wam
 57 zda / iż nie przyszedł ná święto? ? A Arcy-
 káplani y Pharyseusowie wydáli byli ro-
 skázanie; iesliby sie kto dowiedział gđ sie
 by był / żeby oznaymil / aby go poimáli.

ROZDZIAŁ XII.

1 **J**ęsus tedy sześć dni przed Páscha Zac: 41.
 A przyszedł do Bethániey / kedy był Matt: 26.
 2 Łazarz umárl / ktorego Jęsus a 6.
 3 wskrzesił. ? Táńże tedy sprawili mu wie- Mar: 14.
 czerza / á Marthá służyła: á Łazarz był a 3.
 jednym z onych ktorzy z nim społu w sto-
 3 lu siedzieli. ? Mária tedy wzięwszy
 funt oleyku Szpikánárdowego bázó
 drogiego / námázala nogi Jęsusowe / y v-
 tárła nogiego włosámi swoimi: tak iż

się dom napełnił wonności olejku *onego.*
 ? Rzekł tedy ieden z uczniow iego Jua-
 dasz Iskariot / ktory go miał wydać:
 ? Przecz tego olejku nie przedano za trzy-
 ścia groszy / á nie dano ubogim? ? A to
 mówił nie iżby miał pieczę o ubogich:
 ále iż był złodziejem / y miešek miał / á co
 wewnątrz nioś. ? Rzekł tedy Jezu-
 sus: Zaniechajcie iey / áby na dzień po-
 grzebu mego zachowała to. ? Abowiem
 ubogie zawsze z sobą mają: á mnie nie
 zawsze mają. ? Dowiedziała się tedy
 wielka rzesza z Żydow iż tam jest: y przy-
 szli / nie tylko dla Jezusa / ále żeby też byli
 wyzrżeli Łazarza / ktorego wzbudził od
 umarłych.

* ? A urządzili Arcykapłani żeby y Ła-
 zarsza zabili: ? bo wiele Żydow dla niego
od nich odstępowało / y wierzyło w Jezusa.
 ? A názáwierz wielka rzesza ktora była
 przyszła na świat / wysławszy że Jezus
 idzie do Jerusalemu: ? nabrali rozdźwię-
 pów / y wysłali naprzeciwko temu /
 á wołali; Hosan-ná / błogosławiony Kto-
 ry idzie w imię Pańskie / Krol Izraeli.
 ? A dostawszy Jezus osłecia / wsiadł na
 nie / iáko napisano: ? Nieboy się córko

Matt: 21.

a 7.

Syonka:

Syonka : oto ktol twoy iedzie siedzac ^{Mar: 11.}
 16 ná osleciu. ? A tegoż z przodku nie ro^{a 7.}
 Czumeli uczniowie iego : ále gdy był v^{Luk: 19.}
 wielbion Jესus / tedy wspomnieli iż to ^{f 35.}
 było o nim nápisano : y to mu uczynili. ^{Zach. 9.}
 17 ? Swiádeczła tedy rzeka ktora z nim by^{a 9.}
 ła kiedy Lázárzá wyzwał z grobu / y w
 18 strzesił go od umarłych? ? Dla tegoż
 też wysła przeciwko niemu rzeka : że sly
 19 seli iż on ten cud uczynił.

19 ? Mówili tedy Pharyseusowie mie^{Za: 42.}
 dzysoba: Widzicie iż prózna praca ná
 20 ła? Oto wszytek świat za nim poszedł.
 21 Byli też niektórzy Pogáni z tych kto
 22 rzy przysli byli żeby sie modlili w świe
 23 to. Ci tedy przysli do Philippá / który
 D był z Bethsaidy Galilejskiej / y píosili
 go mówiac: Pánie / chcemy Jესusá wi
 24 dzieć. ? Szedł Philip y powiedział An
 25 drzejowi. A Andrzej zaśie y Philip po
 26 wiedzieli Jესusowi. ? Lecz im Jესus
 27 odpowiedział mówiac: Przysła godzi
 28 ná / áby był wielbion Syn człowieczy.
 29 * ? Záprawdę záprawdę mówie wam ;
 30 iesli ziarno pszeniczne wrzucone w zie
 31 mie nie obumrze / tedy samo zostawa.
 32 Lecz iesli obumrze / wielki owoc przyno
 33 si.

Matt: 10. si. ⁹ Kto miluje dusze swoja / utraci ja: 29
 d 39. y 16 ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ¹³³⁷ ¹³³⁸ ¹³³⁹ ¹³⁴⁰ ^{1341</}

wieczy? Któryż to jest Syn człowieczy?
 27. Rzekł im tedy Jesus: Jeseze do małego
 28. czasu jest między wami światłość:
 Chodźcieś poświatłość macie / żeby
 was ciemność nie ogarnęła: A kto w
 ciemności chodzi / niewie kiedy idzie.

36. Poświatłość macie / wierźcieś w Za: 43.
 światłość: abyście byli synami świat-
 37. łości.

To powiedział Jesus: y odszedłszy schro-
 37. nił się od nich. Poedy tak wiele cudów
 czynił przed nimi / nie wwierzyli weni:

38. aby się wypełniła mowa Izaiaszá Pro-
 roka / która powiedział: Panie / ktoż w-
 39. wierzył powieści naszej? a ramię Pań-

39. skie komuż jest objawione? Dla tego
 40. wierzyć nie mogli / iż ijesze powiedział

40. Izaiasz: Poślepil oczy ich / y zatwár-
 41. dził serce ich: aby oczyma nie widzieli /

y sercem nie zrozumieli; y nie náwrócili
 41. się / abym ich nie vzdrowił. Poedy powie-
 42. dział Izaiasz / gdy widział chwale jego /

42. a mówił o nim. Wszakże iednak y
 43. 43. Książat wiele ich weni wwierzyło: ale
 dla Pharyseusów nie wyznawali / aby

43. nie byli z bożnice wyrzuceni. Poedy vmi-
 44. 44. łowali chwałę ludzką / wiecey niż chwa-

Iza: 53.

a 1.

Rzym: 10.

e 16.

Iza: 6.

c 9. 10.

Matt: 13.

b 14.

Mar: 4.

b 12.

Luk: 8.

b 10.

Dne: 28.

f 27.

Rzym: 11.

b 8.

te Boże. ¹ A Jezus wołał y mówił: Kto w
 me wierzy; nie w me wierzy / ale w
 one^o który me posłał. ² A kto me widzi; ³
 widzi onego który me posłał. ⁴ Ja bez-
 dac światłości przyszedłem na świat;
 aby każdy który wierzy w me / w ciem-
 ności nie mieszkał. ⁵ A jeśli by kto słuchał
 słow moich / a nie strzegł ich; iac go nie
 sadzę. Komu nie przyszedł żebym sadził
 świat; ale żebym świat zbawił. ⁶ Kto
 mnie gani / a nie przyjmie słow mo-
 ich; ⁷ ma tego który go sadi. Słowa kto-
 rem mówił / te go beda sadić w dzień
 ostateczny. ⁸ Gdyżem ja z siebie same-
 go nie mówił: ale Ociec który me po-
 śłał / ten mi dał rozkazanie co bych mo-
 wić y powiadać miał. ⁹ A wiem że roz-
 kazanie jego jest żywot wieczny. A prze-
 toż co ja powiadam; iako mi mówił
 Ociec tak powiadam.

Za: 44.

Matt: 26.

a 2.

Mar: 14.

a 1.

Luk: 22.

a 1.

R O Z D Z I A L XIII.

P przed światem Páschy / wiedząc
 Jezus iż przysła godzina jego aby
 przeszedł z tego świata do Oycy;
 umiłowawszy swe którzy byli na świe-
 cie / aż do końca je umiłował. ² A odpiera-
 winosy

- wiwszy wieczera / gdy inż był dyabel
 wrzucił w serce Judasza Symonowego
 3 Iskariota / żeby go wydał: [?] wiedząc iż
 wszystko dal Ociec w rece iego; a iż od
 4 Boga wyszedł y do Boga idzie: [?] wstał
 od wieczery / y złożył śáty swe. a wziął
 5 wszy przeszćierádło / przepasał sie. [?] Po-
 tym nálał wody do miednice / y poczał
 vmywać nogi uczniow / y vćierác prze-
 śćierádłem ktorym sie był przepasał.
 6 [?] Przyszedł tedy do Symona Piotra. A
 rzekł mu Piotr: Pánie / tyż mnie nogi v-
 7 mywasz? [?] Odpowiedział Jესus / y rzekł
 mu: Co ja czynię / ty teraz niewiesz: ále
 8 sie dowiesz potý. [?] Powiedział mu Piotr:
 Nie będziesz mi vmywał nog ná wieki.
 Odpowiedział mu Jესus: Jesli cie nie
 vmyje / nie będziesz miał cząstki zemna.
 9 [?] Rzekł mu Symon Piotr: Pánie / nie
 tylko nogi moje; ále y rece / y głowe.
 10 [?] Powiedział mu Jესus: Ktoć omyt iest /
 B ^{ten} nie potrzebuie iedno nogi vmyć: ále
 iest czyst wszystko. A wy iestescie czysty
 11 mi / ále nie wszyscy. [?] Abowiem wiedział
 ktory go wydać miał. dla tegoż powie-
 12 dział; Nie wszyscyście czystymi.
- [?] Gdy tedy vmył nogi ich / y wziął śáty

swego; śladŝy / zaście rzekł im: Rozumie-
cieŝ to com wam uczynił? Wy mnie
nazywacie Nauczycielem y Pánem: á
dobrze mowicie; bomci jest. A prze-
toż ieslim ia Pan y Nauczyciel wmył
nogi wasze: tedy y wy powiniecie iedni
drugim nogi wmywać. Abowiem da-
łem wam przykład; áby iákom ia wam
uczynił / tákeście y wy czynili.

Niŝ: 15.

b 20.

Matt: 10.

c 24.

Luk: 6.

f 40.

Á Záprawde / záprawde wam powiá-
dam; Nie jest slugá wietszy nád pána
swego / áni posel jest wietszy nád onego
ktory go posyła. Jesliż to wiecie / błó-
gostáwieni bedziecie iesli to uczynicie.
Nie o wszytkichci was mowie / iá-
wiem ktorem obral. Ale żeby sie wypel-
niło pismo: Ktory ie ze mna chleb / pod-
nieście przeciwko mnie piete swoje. Te-
raz wam powiádam / przedtym niż sie
sftanie: ábyscie gdy sie sftanie / wierzy-
li / izem ia jest. Á Záprawde / záprawde
powiádam wam: Kto przymuie ktore-
go bym posłał; mnie przymuie: á kto
mnie przymuie; onego przymuie ktory
mnie posłał. To rzekŝy Jesus / zátrwo-
zył sie duchem: y oświádczył / y rzekł:
Záprawde / záprawde wam powiádam;

Psal: 40

b 10.

Matt: 10.

d 40.

Luk: 10.

e 16.

że ieden

- 22 że ieden z was mie wyda. ? A przetoż Mar: 26.
b 21.
 23 poyrzeli wezmowie po sobie / watpiac Mar: 14.
b 18.
 24 tego siedział przy łonie Jესusowym / kto Luk: 22.
b 21.
 25 tego Symon Piotr / y rzekł mu: Ktoż Nis: 21.
d 20.
 26 jest o którym mówi? On tedy położyw-
 27 sy sie na pierśiach Jესusowych / rzekł
 28 mu: Pámie / któryż to jest ? Odpowies-
 29 dział Jესus: On jest którym ja omo-
 30 czony chleb podam. A omoczymy chle-
 31 bá dał Judasowi Symonowemu Iskár-
 32 riotowi. ? A po stucze oncy wstąpił
 33 weń śatan. A rzekł mu Jესus: Co czy-
 34 nisz / czyn rychley. ? A tego żaden nie ro-
 35 zumiał z siedzących naczby mu rzekł.
 36 ? Abowiem niektorzy mniemáli / gdyż
 37 D Judas miał miešek / iż mu rzekł Jესus:
 38 Nákup czego nam potrzebá na święto;
 39 ábo iżby co dał ubogim. ? On tedy w-
 40 ziawszy one stuczke / nátychmiał wy-
 41 śedł. A noc była.
 42 ? Gdy tedy wyszedł / rzekł Jესus: Teraz Za: 46.
 43 jest wwiełbion Syn człowieczy: á Bog
 44 wwiełbion jest w nim. ? A iesliż Bog
 45 wwiełbion jest w nim / y Bog wwiełbi
 46 go sam w sobie: á nátychmiał go wwieł-

Wys: 7.

c 34.

3. Mo: 19.

d 18.

Matt: 22.

d 39.

Nis: 15.

b 12.

Matr: 26.

d 35.

Mar: 14.

c 29.

Luk: 22.

d 33.

bi. [?] Działki ięszczęciem maluczkō ięst z
wami. Będziecie mnie szukać: a iakom
powiedział Żydom; gdzie ja ide / wy
przysć nie możecie: y wam teraz powia-
dam. [?] Przykazanie nowe dāie wam; Ale
bysćcie sie społecznie miłowali: iakom ja
was umilował abysćcie sie y wy spolu mi-
łowali. [?] Po tymci poznāia wszyscy Że-
ście uczniāmi moimi; ięśliż miłość mied-
będziecie ieden ku drugiemu. [?] Rzekł
mu Symon Piotr: Pānie dokādże i-
dziesz? Odpowiedział Jęsus: Dokād ja
ide / nie możesz ty teraz zā mna iść: lecz
potym poydziesz zā mna. [?] Rzekł mu
Piotr: Przecz zā toba nie moge iść te-
raz? Duse moje zā cie położe. [?] Odpo-
wiedział mu Jęsus: Duse swa zā mie
położysz? Zāprawde / zāprawdeć powia-
dam; Nie zāpoie kur / aż sie mnie po-
trzykrōć zāprzysz.

ROZDZIAŁ XIII.

Zar: 47.

 Jech sie nie trwoży serce wasze.
Wierzyćcie w Bogā; y w mnie
wierzćcie. [?] W domu Oycā me-
go ięst mieszkānia wiele. Gdziechby inā-
czey było, powiedziałbych wam był: Ale

bowiem

1 **B**owiem idę gotować wam miejsce. [?] A
 jeśli odejde / y zgotuje wam miejsce;
 przyjde zaśie y weźmie was do siebie: iż
 4 **b**ysście gdzieś ja jest y wy byli. [?] A wie-
 5 **s**cie do kąd ja idę / y drogę wiecie. [?] Rzekł
 mu **T**homáš: Pánie / niewiemy do kąd
 idziesz: á iákož możemy drogę wiedzieć:
 6 [?] Rzekł mu **J**esús: Jam jest drogá / y
 prawdá / y żywot. Żaden nie przychodzi
 7 do Oycá / iedno przez mnie. [?] Gdybyscie
 mnie ználi; wždybyscie y Oycá mego zna-
 li: á od tego času poznacie go / y widzie-
 8 **s**liście go. [?] Rzekł mu **P**hilip: Pánie /
 wkaż nam Oycá / á dosyć nam *ná tym*.
 9 [?] Rzekł mu **J**esús: Przez ták długi czas
 iestem z wámi: á nie poználiście mnie?
Philippie / kto mnie widzi; widzi y O-
 10 **y**cá. Jákož ty mówisz; Wkaż nam Oycá:
 11 **T**u wierzycie że ja w Oycu / á Ociec
 iest we mnie?

Słowa które ja do was mówię / nie **Za: 48.**
 od samego siebie mówię. Lecz Ociec we
 11 **m**nie mieszka iacy / on czyni rzeczy.
B **T**u wierzycie iżem ja w Oycu / á Ociec
 we mnie iest: Wždy dla sámych rzeczy
 12 **k**to wierzcie. [?] Záprawde / záprawde
 wam powiadam; Kto wierzy w mnie /
 rzeczy

Nis: 16.

c 23.

Matt: 7.

a 7. y 21.

b 22.

Mar: 11.

c 24.

uczynki ktore ia czynię / y on czynić będzie / y wiecieśe nád te czynić będzie: ? Bo ia do Oycá ide: á oczekiwieć będziecie prosić Oycá w imię moje; to uczynię: áby był uwielbion Oćiec w Synu. ? Jeśli mi o co będziecie prosić w imię moje; to uczynię.

* ? Jeśli mi miłujecie; chowajcieśe przykazania moje. ? A ia prosić będę Oycá; á innego pocieszyciela da wam / áby z wami mieszkał ná wieki / ? Duchá prawdy / ktorego świat przysiąc nie może: bo go nie widzi / áni go zna. Lecz wy poznacie go: iż w was mieszkać będzie / y w was będzie. ? Nie zostawieć was sierotami: przyde do was. ? Jeszcze máłuczeko: á świat mi iuż *wiecy* nie ogłasza. Lecz wy mnie widziecie: bo ia żywem / y wy żyć będziecie. W on dzień wy poznacie że ciem ia iest w Oycu moim / á wy we mnie / y ia w was. Kto ma przykazania moje / y zachowywa ie; ten ci iest / ktory mnie miłuje. A kto mnie miłuje / będzie go *też* miłował Oćiec mój: y ia go miłować będę / y obiarwie mu siebie samego.

Za: 49.

? Powiedział mu Judás / nie on Jstá:

riot:

riot: Pámie / což sie stało / że sie nam
23 obíawíc maš / á nie sruácu ? Odpowie-
dział Jésus / y rzek mu :

* Jéśli mie kto miluie / będzie chował
słowá moje : á Ociec moy w miluie go / y
do niego przydziemy / á mieszkánie v nie-
24 go wezmemy. ? Ktoć mnie nie miluie /
słow moich nie chowa. A słowo ktore-
ście slyšeli / nie jestái moje : ále tego kto-
25 ry mné posłał / Oycá. ? Tomci wam po-
wiedzial v was mieszkáiac. ? Lecz po-
wieszyciel Duch swiety / ktorego Ociec
pośle w imie moje onci wam wšytkiego
nauczy : y przyponim wam wšytko com
27 kolwiek wam powiedział. ? Pokoy zo-
stánuie wam / pokoy moy dáie wam :
Tute iáko dawa swiát / ia wam / dáie.
Niechże sie nie trwoży serce wáše áni
28 sie leká. ? Slyšeliście že ia wam po-
wiedzial : Odchodze y wroce sie do was.
Gdybyście mie milowali / wždybyście
słuchaowali / iž ide do Oycá : Bo Ociec
29 wiešy jest nižli ia. ? A terazem wam
powiedział przedtem niž sie stánie : iž-
30 byście gdy sie stánie / wierzeli. ? Juž
z wámi wiele mowić nie bude. Abowiem
idzie káráže swiátá tego / á we mnie nie
nie ma.

nie ma. [?] Ale iżby świat poznał / że mi-
nie Oycá : á iáko mi Ociec rozkaza-
táć czynie.

Wstańcieś / podźmny ślad.

ROZDZIAŁ XV.

Za: 50.

Wyj: 13.
a 10.

 Amieśt winna máćicá prawdę
wa : á Ociec moy iest oraczem
 [?] Wśelka latorośl ktora we mnie
nie rodzi owocu / odcniete ja : á wśelka
ktora rodzi owoc / te ochedoży / áby obfi-
sy owoc przynosiła. [?] Już wy iestesć
czystymi / dla słowa ktorem do was mo-
wił. [?] Mieszkajcieś we mnie ; á ja w
was. Jáko latorośl nie może rodzić o-
wocu sama z siebie / iesli nie będzie trwała
w winney máćicy : tákże áni wy / iesli we
mnie mieszkáć nie będziecie.

* [?] Jamci iest winna máćicá : wysćie
latorośli. Kto mieska we mnie / á iaw-
nim ; ten wielki owoc rodzi. Bo bezemnie
nie czynić nie możecie. Jesliby kto we
mnie nie trwał ; precz wyrzucon będzie
iáko latorośl / y vschnie / y zbiora ja / y do
ogniá wrzuca / y gore. [?] Jesliż we mnie
trwáć będziecie / á słowa moje v was
trwáć beda ; czegokolwiek záchcecie

prosić

- prosić będziecie / y sstanie sie wam.
- 8 ? W tymci jest wmielbion Ociec moy :
 B iżbyscie obfity owoc przyniesli / y byli
 moimi wezniámi. ? Jáko mie wmiłował
 Ociec / y ia wmiłowałem was. Trwaj-
 10 cieś w miłości moiey. ? Jesliż przykaza-
 nia moje zachowacie / będziecie trwać
 w miłości moiey. iákom y ia zachował
 rozkazania Oycá mego / y trwam w mi-
 11 łości iego. ? Tomci wam powiedział:
 áby wesele moje w was trwáło / á wesele
 wáśze zupełne było.
- 12 * ? Toć jest przykazanie moje ; ábyscie
 sie społecznie miłowáli / ták iákom ia
 13 was wmiłował. ? Wietsey nád te miło-
 ści żaden nie ma ; iedno gdy kto dusze
 14 swe poloży zá przyiácioly swoje. ? Wy
 iestescie przyiáciele moi / iesli czynić be-
 15 dziecie co ia wam rozkázanie. ? Już was
 C nie bede zwał slugámi : gdyż slugá nie-
 wie co czyni Pan iego : Lecz was ná-
 zwałem przyiácioly / bo wszytko com sły-
 skał od Oycá mego oznaymiłem wam.
- 16 ? Nie wyscie mnie obráli : álem ia was
 obrał. y postanowiłem was / ábyscie
 sli y przyniesli owoc / á owocby wáś
 trwał : áby o czkolwiekbyście prosili

Wyż: 13.

d 34.

Ephes: 5.

a 2.

2. Thef: 4.

b 9.

Matr: 28.

d 19.

Oycá w imie moje / dalby wam.

Zac: 52. * ¹ Toć wam przykazuie; abyście się

^{1. Jan: 3.} społecznie miłowali. ¹ Jesliż was świat

^{a 1. 7 4.} nienawidzi; wieǳcieś iż mnie pierwey

^{b 7.} niż was nienawidział. ¹ Byście byli

światá; tedyby świat co swego test mi-

łował: Lecz iżście nie są z swiata / alem

ia was wybrał z swiata; przetoż was

świat nienawidzi. ¹ Wspomniacie ná slo-

^{Wj: 13} wá moje ktorem ia wam mówił: Ucie-

^{b 16.} jest slugá wietszy niż Pan iego. Jesli

^{Matt: 10.} mnie przesładowáli; y wasci przesłado-

^{c 24.} wac beda. Jesliż słowa moje chowáli;

^{Luk: 6.} y wasce chować beda. ¹ Aleć wam to:

^{f 40.} wszytko czynić beda dla imienia mego:

^{Matt: 24.} bo nie znáia onego ktory mie posłał.

^{a 9.} Zac: 53. ¹ Bych był nie przyszedł / á nie powiá-

dał im / nie mieliby grzechu: lecz teraz

nie máia wymowki z grzechu swego.

¹ Ktoć mnie nienawidzi / y Oycá mego

nienawidzi. ¹ Bych był miedzy nimi

czynkow nie czynił ktorych żaden inšy

nie czynił; nie mieliby grzechu: lecz te-

raz y widzieli y nienawidzieli y mnie y

Oycá mego. ¹ A to żeby się wypełniło

^{Psal: 24.} słowo ktore jest w zakonie ich nápisane:

^{d 19.} Ze mie doremnie mieli w nienawiści.

A gdy

26 *¹ A gdy przydzie pocieszyciel / ktoreś Luk: 24.
 go ia wam posle od Oycá / Duchá praw- § 49.
 dy / ktory od Oycá pochodzi; onci o mnie
 27 świadczyc będzie: ¹ y wy świadczyc be-
 dziecie: bo zemna od początku iestescie.

ROZDZIAŁ XVI.

1 **T** Onci wam powiedział / ábyście
 2 sie nie gorsyli. ¹ Wylaczać was
 A z koźnic: Aleć przydzie godzina
 że wśelki ktory was zabię / nniemac be-
 dzie że czyni posługe Bogu. ¹ A to wam
 uczynia / iż nie poznali Oycá / ani mnie.
 4 ¹ Aleñci to wam powiedział; ábyście
 gdy tá godzina przydzie / wspomnieli na
 to / zem ia wam opowiedział.
 1 ¹ A tegom wam z przodku nie powia-
 dał / iżem był z wami.

* Lecz teraz ide do onego ktory mie
 posłał: áżaden z was nie pyta mie; do-
 6 ka idziesz? ¹ Ale iżem to wam powie-
 7 dział / smutek nápełnił serce wáśe. ¹ Aleć
 ia prawdę wam powiadam: pożyteczno
 wam ábych ia odszedł. Bo iesli nie odey-
 de / Pocieszyciel nie przydzie do was: á
 8 le iesli odeyde / posle go do was. ¹ A on
 B przyśedşy / będzie karal świat z grze-

chu / y z sprawiedliwości / y z sadu. [?] Że grzechu mówię; iż nie uwierzyli w mnie. [?] A z sprawiedliwości; iż do Oycy idę / a już mnie *wiecey* nie wyżrzyćcie. [?] A z sadu; iż książe tego świata już jest osadzone. [?] Mamci wam ieszcze wiele mówić: ale teraz zniesć nie możecie. [?] Lecz gdy przyjdzie on Duch prawdy / nauczy was wszelkicy prawdy: Bo nie sam od siebie mówić będzie / ale cokolwiek usłyszy / to powie: y przyśle rzeczy wam oznajmi. [?] Onci mnie uwielbi: bo wiem z mego weźmie / a wam opowie.

Zaczę-
ło 54.

[?] Wszytko cokolwiek ma Ociec / moje jest. Dla tegożem powiedział; że z mego weźmie / a wam opowie.

* [?] Máluczko / a już mnie nie wyżrzyćcie: y zaście máluczko / a wyżrzyćcie mnie: iż idę do Oycy. [?] Mówili tedy *niektorzy* z uczniow jego między sobą: Coż to jest co nam powiada: Máluczko / a nie wyżrzyćcie mnie: y zaście máluczko / a wyżrzyćcie mnie: a iż idę do Oycy? [?] Mówili tedy: Coż to jest co mówi; Máluczko / nie wiemy co powiada. [?] Poznał tedy Jezus / że go pytać chcieli: y rzekł im: O tym się pytacie między sobą / iżem wam

rzekł;

rzekł; małuczko / á nie wyżrzycie mie:
 20 y zaśie małuczko á wyżrzycie mie? [?] *Ża-*
 prawdę / áprawdę wam powiadam; iż
 wy będziecie płakać y nárzekać / á świat
 sie będzie weselił: á wy sie smecić będzie-
 21 ci. [?] *Niewiasta* gdy rodzi / smutek ma/
 iż przyszła iey godzina: lecz gdy porodzi
 dzieciatko / iuż nie pamięta wciśnienia
 dla radości / iż sie człowiek ná świat ná-
 22 rodził. [?] *Przetoż* y wy / teraz w prawdzie
 smutek macie: lecz zaśie ogladam was / á
 będzie sie radowało serce wasze: á rado-
 ści waszey żaden od was nie odeymie.
 23 [?] *A* dnia onego nie będziecie mie ni
 Doczpytać.

* *Áprawdę / áprawdę wam powiadam; Jesli o co prosić będziecie Oycá* *Zac: 55.*
 24 *w imię moje / da wam. [?] Dotychmiast* *Wyż: 14.*
ni oczesćie nie prosili w imię moje. Pro- *b 13.*
ścieś á weźmiecie: áby radość waszą by- *Matt: 7.*
 25 *ła doskonała. [?] Toćiem wam powiadał* *a 7. y 21.*
przez przypowieści: Przychodzić godzi- *b 22.*
na gdy iuż dálej nie przez przypowieści *Mar: 11.*
mowić wam bede; ále iáwnie o Oycu *c 24.*
 26 *oznaymie wam. [?] W on dzień w imię* *Luk: 11.*
moie prosić będziecie: y nie mowie wam *b 9.*
Iak: 1.
a 5.

iz ja bede Oycá prosił za wami. ¹ Albo ²⁷ wiem sam Ociec miłuje was / żeście wy mnie umiłowáli / y uwierzyliście / że mi ja od Boga wyszedł. ¹ Wyszedłem od Oycá / á przyshedłem ná swiát: záś opuszcjam swiát / á ide do Oycá. ¹ Rzekli ²¹ mu uczniowie iego: Oto / teraz iáwnie mówisz / á żadney przypowieści nie powiadaś. ¹ Teraz wiemy że wszystko wieś; ³¹ á nie potrzebác żeby cię kto pytał. Ztąd że wierzymy żeś od Boga wyszedł.

Matt: 26

c 31.

Mar: 14.

c 27.

¹ Odpowiedział im JEsus: Teraz ³¹ wierzyćcie: ¹ Otoć przychodzi godzina / ³¹ y terazże przyšla; ábyście sie każdy w swa rospierzchneli: á mnie samego zostawili: lecz nie jestem sam; bo jest Ociec zemna. ¹ Tomci wam powiedział; ³¹ ábyście we mnie pokoy mieli. Na swiecie wciąż mieć będziecie: ále vsaycie / iámcí zwyciężyl swiát.

ROZDZIAŁ XVII.

Łac: 56.

 O powiedział JEsus: y podniósł ¹ sy oczy w niebo / rzekł: Oycze / ¹ przyšla godzina / wstaw Syná ¹ twego / áby cie też Syn twoy wstawił: ¹ Jákos iemu dał władza nád wszelkim ²

Matt: 28.

c 18.

ciągłem;

1 ciólem; Jżby wśem ktoreś mi dał / dał
 2 im żywot wieczny. [?] A ten ci jest ży-
 wot wieczny; aby poználi ciebie / sąmes-
 3 go Boga prawdziwego / y ktoregoś po-
 4 stał Jżsusa Chrystusa. [?] Jaciem wysta-
 wil ciebie ná ziemi: wykonałem sprawę
 5 ktoras mi zlecił. [?] A teraz wystaw mie-
 ty Wycze sam v siebie / ta chwala kto-
 6 ram miał v ciebie pierwey niżli świat
 był stworzon. [?] Oznaymiłem imie twe
 ludziom ktoreś mi dał z światá: Twoi ci
 7 byli / y dales mi ie: á słowo twoie zácho-
 8 wali. [?] Teraz poználi iż wśytko coś mi
 9 dał / od ciebie jest: [?] Abowiem słowa
 B ktoreś mi dał / oddałem im: á oni ie przy-
 10 ieli / y poználi prawdziwie žem od ciebie
 wyszedł: y wwierzyli jżś ty mnie posłał.
 11 [?] Jác zá nimi prosze: Nie zá światem
 12 prosze; lecz zá temi ktoreś mi dał: [?] bo-
 sa twoi: y wśytki rzeczy moje sa twoie:
 á twoie sa moje: y wystawionem jest w
 nich. A iużem nie jest ná świecie: ále ci
 13 sa ná świecie / á ja do ciebie ide.
 14 [?] Wycze światy / zachowayże ie w imie
 15 twoie / ktoreś mi dał: aby byli iedno iá-
 16 17 to y my. [?] Gdy m z nimi był / iam ie zácho-
 18 wywał w imie twoie. Ktoreś mi dał /

Niz: 18.

69.

A a iii

strzeglem

Przegłem ich: y żaden z nich nie zginał /
 jedno się zatracenia: żeby się pismo speł-
 niło. A teraz do ciebie idę: y mówię to
 na świat / aby mieli wesele moje wy-
 pełnione w sobie. Jam im dał słowo
 twoje / a świat miał je w nienawiści / iż
 nie są z światą / iako y ja nie jestem z
 światą. Nie proszę abyś je ział z światą:
 ale żebyś je zachował ode złego. Nie są
 z światą: iako y ja nie jestem z światą.

Zac: 57. Poswiećże je w prawdzie. Słowo
 twoje jest prawdą. Jaks ty mnie po-
 stał na świat / y iam je posłał na świat.
 A za nie / ja poświęcam samego siebie:
 aby y oni byli poświęceni w prawdzie.
 A nie tylko za tymi proszę; lecz y za ony-
 mi którzy przez słowo ich wierzą w
 mnie: aby wszyscy byli iedno / iako ty
 Oycze we mnie / a ja w tobie; aby y oni
 w nas iedno byli: aby wierzył świat
 iżes ty mnie posłał. A ja chwale ktoraś
 ty mnie dał / dałem im: aby byli iedno /
 iako y my iedno jesteśmy. Ja w nich /
 a ty we mnie: aby byli doskonałymi w
 iedno: a iżby poznał świat żeś ty mnie
 posłał; y umiłowales je / iakoś y mnie u-
 miłował. Oycze / ci ktoraś mi dał / chce /

aby

aby gdziem ja jest / y oni byli zemna : aby
 ogladali chwale moie / ktoras mi dal :
 aby wiemes mie umilowal przed zaloze-
 25 nim swiata. ? Oycze sprawiedliwy /
 swiat cie nie poznal. a iam ciebie po-
 26 znał: y ci poznali / zes ty mnie poslal. ? A
 oznaymilem im imie twoie / y oznaymie:
 aby milosc ktoras mnie umilowal / w
 nich byla / a ia w nich.

ROZDZIAL XVIII.

A **P**owiedziawszy Jezus / wyszedł
 z uczniami swymi za rzeczkę Ce-
 dzon / kiedy byl ogrod: do ktorego
 on wszedł y uczniowie iego. ? A wiedzial
 tez to miejsce Judasz ktory go wydal: iz
 sie tam czesto schadzal Jezus z ucznia-
 3 z mi swoimi. ? Judasz tedy wziawszy ro-
 te / y od Arcykaplanow y Pharyseusow
 sluzebniki: przyszedł tam z laterniami /
 4 y z pochodniami / y z broniemi. ? A tak
 Jezus / wiedzac wszystko co nań przysc-
 miało / wyszedłszy rzekl im: Kogoż szukacie?
 5 Odpowiedzieli mu: Jezusa Na-
 zareńskiego. Rzekł im Jezus: Jam ci
 6 jest. A z nimi tez stal Judasz ktory go
 wydawal. ? Skoro im tedy rzekl; Jam

B

A a v

jest: po

Zac: 58.

Matt: 26.

e 36.

Mar: 14.

d 32.

Luk: 22.

d 39.

2. Krol: 15

e 23.

Matt: 26.

e 47.

Mar: 14.

e 43.

Luk: 22.

e 47.

jest: posli ná zad / y pádli ná zemie.
 ? Zopytalich tedy zásie; Kogo szukacie?
 A oni powiedzieli: Jesusa Nazárenskie-
 go. ? Odpowiedział Jesus: Powiedziam
 wam / iżem ja jest. Jesliż tedy mnie
 szukacie / dopusćcieś tym odeysć. ? Aby
 sie wypełniły słowa ktore wyrzekł: Jż z
 tych ktoreś mi dal / żadnegom nie strá-
 cił. ? A tak Symon Piotr máiac kord /
 dobył go: y vderzył sluge Arcykáplán-
 skiego / y vciał mu práwe vcho. A temu
 sludze było imie Málchus. ? Rzekł te-
 dy Jesus Piotrowi: Wlož twoy kord
 w pochwy. Iżali kielichá ktory mi dal
 Oćiec pić nie bede? ? Kotá tedy y Kot-
 mistrz y sluzebnicy Żydowscey poimali
 Jesusa y zwiázali go: ? A wiedli go na-
 przod do Annasá: Bo byl świekier Kái-
 phasow / ktory byl Arcykáplanem ro-
 ku onego. ? A Káiphass był on ktory Ży-
 dom rádził; Że pożyteczno jest aby ie-
 den człowiek vmárl zá lud. ? A šedł zá-
 Jesusem Symon Piotr / y drugi wceń.
 A ten wceń był znáiony Arcykáplanow-
 wi: y wšedł spolu z Jesusem do dworu
 Arcykáplánskigo. ? A Piotr stał v dzwi-
 ná dworze. Wyšedł tedy drugi wceń /
 ktory

Wjś: 17.
 b 11.

Izł: 3.
 a 2.
 Wjś: 11.
 f 49.

17 Ktory był znáiony Arcykáplanowi / y mo-
 wil z odzwierna: y wprowadził Piotrá.
 18 Rzekłá tedy Piotrowi služebnicá od-
 wierna: Jalis y ty nie iest z wezniow
 czlowieká tego? On powiedział; Nie
 19 iestem. A stała czeladź y služebnicy w
 wegla / bo zimno było / y grzali sie: á stał
 20 też z nimi y Piotr / grzejąc sie. Tedy
 D Arcykáplan pytał JEsusá o iego wez-
 niách / y o náncie iego. Odpowiedział
 mu JEsus: Jáciem iáwnie powiádał
 21 swiátu: iámcí záwsze wezyl w božnicy /
 y w kościele góście sie wszyscy Żydowie
 schadzáia: á w skrytości nicem nie mo-
 22 wil. Co mie pytasz? pytas tych ktorzy
 słucháli com im mowil: cié oto wiedza
 23 com iá powiádał. A gdy to mowil /
 ieden z služebnikow stoiacy tá / dał
 policzek JEsusowi / mowiac: Ták to od-
 24 powiádaś Arcykáplanowi? Odpo-
 wiedział mu JEsus: Jeslim źle rzekł;
 25 day świadectwo o złym: lecz iesliż do-
 brze / przecz mie bijesz? A odestal go
 Annas zwiázanego do Káiphasá Arcy-
 káplaná. A Symon Piotr stał / y grzał
 E sie. Rzekli mu tedy: Jalis y ty nie iest
 z wezniow iego? Záprzał sie on / y rzekł:

Matt: 26.

f 58.

Mar: 14.

f 54.

Luk: 22.

f 54.

Matt: 26.

f 57.

Mar: 14.

f 53.

Luk: 22.

f 54.

Nie ie:

Matt: 26

g 69.

Mar: 14.

g 67.

Luk: 22.

g 56.

Nie idziem. ¹ Rzekł mu ieden z służebników
 Ktoro Arcykapłanowych / powinowaty o
 nego ktoremu był Piotr uciał ucho: Za
 zem ia ciebie nie widział w ogrodzie z
 nim? ² Zaprzał sie tedy zaśie Piotr: a
 natychmiast kur zapiał.

Zac: 59.

Matt: 27.

a 2.

Mar: 15.

a 1.

Luk: 23

a 1.

Dzie: 10.

d 28. y 11.

a 3.

¹ Prowadzili tedy Jhesusa od Káiphasa
 sa ná ratusz. A było ráno: y sami nie we
 śli ná ratusz / aby sie nie zmazáli / ale iż
 by pożywali Páschy. ² A tak Pilat wy
 śedł do nich ná dwor / y rzekł: Co za za
 łobe przynosicie przeciw człowiekowi
 temu? ³ Odpowiedzieli / y rzekli mu:
 Być ten nie był zloczynca / tedyć byśmy
 go tobie nie podáli. ⁴ Rzekł im tedy Pi
 lat: Weźmiecieś go wy / a według zakó
 nu waszego osadźcie go. Rzekli mu tedy
 Żydowie: Nam sie nie godzi nikogo za

Matt: 20:

c 19.

Matt: 27.

b 11.

Mar: 15.

a 2.

Luk: 23.

a 3.

bijać. ⁵ Aby sie wypełniła mowa Jhesu
 sowa / ktora powiedział / oznajmując
 ktora śmiercia miał vmrzeć. ⁶ A przes
 toż zaśie wśedł Pilat do ratusza / y we
 zwał Jhesusa / y rzekł mu: Tyżes iest krol
 Żydowski? Odpowiedział Jhesus: Sam
 że od siebie to mówisz / czylić inşy po
 wiedzieli o mnie? ⁷ Odpowiedział Pi
 lat: Ażazem ia iest Żyd? Narod twoy /

y Arcy

y Arcykapłani podáli mi cie: cožes vczy-
 36 ml: Odpowiedział Jēsus: Krolestwo
 moje nie iestci z tego swiata: Gdychby
 krolestwo moje z teg swiata bylo; wzdych-
 by sie zástawiali stludzy moi / žebych nie
 37 byl wydan Żydom. lecz teraz krolestwo
 moje nie iest stlud. ? Rzekł mu tedy Pi-
 lat: Coś przecie ty iest krol: Odpowie-
 dział Jēsus: Ty mowiš / žem ia iest
 krolem. Jaciem sie ná to národził / y ná
 tom przyszedł ná swiat; abyh świadc-
 two dał prawdzie. Wšelki ktory iest
 38 z prawdy / slucha głosu mego. ? Rzekł
 mu Pilat: Což iest prawda: A to rzek-
 šy / wyszedł zástie do Żydow / y rzekł im:
 Ja žadney winy w nim nie náyduie.
 39 ? Lecz macie ten zwyczaj / abyh wam
 iednego wypuścił ná Pásche: chcecieš
 tedy že wam wypuścze krolá Żydow-
 40 kiego: ? Záwołáli tedy zást wšyscy / mo-
 wiac: Nie tego / ale Báraabbášá. A ten
 Báraabbáš byl zboycá.

Matt: 27.

b 15.

Mar: 15.

a 6.

Luk: 23.

c 17.

ROZDZIAŁ XIX.

1 **T**en čas tedy Pilat wział Jes-
 2 susá / y vbiczował. ? A żołnier-
 A 3 ze vplotšy korone z čiernia /

Matt: 27.

c 27.

włożyli

Mar: 15. włożyli ná głowę iego: y w płaszcz há-
 b 16. latowy oblekli go. ¹² A przychodzili do C
 niego / á mówili: Witajże królu Żydow-
 ski. y dawáli mu policzki. ¹³ Wyszedł te-
 dy zaśie Pilat przed ratusz / y rzekł im:
 Oto go wam wiode przed ratusz: aby-
 ście poználi że w nim żadney przyczyny
 nie nájdnie. ¹⁴ Wyszedł tedy Jesus / nio-
 sac cierniowa korone / y płaszcz hárlato-
 wy. A rzekł im: Oto człowiek.

Za: 60. ¹⁵ Gdy go tedy wyźrzel Archáplani y
 słuźebnicy ich, zawołáli mówiac: Wkrzy-
 żuy / wkrzyżuy go. Rzekł im Pilat: We-
 źmićieś go wy / á wkrzyżuyćie. boć ia w
 nim winy nie nájdnie. ¹⁶ Odpowiedzie-
 li mu Żydowie: Myć zakon mamy / á
 wedle zakonu ma umrzeć / że sie synem
 Bożym czynił. ¹⁷ Gdy tedy Pilat wstyskał
 te słowa / bázniey sie vlekl. ¹⁸ A wśedł
 zaśie do ratusza / y rzekł do Jesusa: Skas-
 deś ty iest? Lecz mu Jesus nie dał odpo-
 wiedzi. ¹⁹ Rzekł mu tedy Pilat: Nie mo-
 wiś zemna? niemiś iż mam moc wkrzy-
 żować cie / y mam moc wolnym cie wczys-
 nić? ²⁰ Odpowiedział Jesus: Nie miał-
 byś żadney mocy przeciw mnie / gdybyć
 iej zwierzchu nie dano. Przetoż który

12 mie tobie wrócił; wietšy grzech ma. [?] A
 C odtad že Pilat stáral sie / aby go wolným
 rzekł. Alež Žydowie wołali mówiac:
 Jesli tego wypuścíš; nie iesies przyja-
 ciel Cesárski. Každý bowiem co sie czy-
 13 ni krolém / sprzeciwiá sie Cesárzowi. [?] A
 Pilat vslyšawšy te mowy / wywiódł
 przed ratusš Jesusa / y siadł ná stolicy sa-
 domey / ná miescu ktore zowa Litho-
 14 strotos / á po Žydowsku Gábbáthá. [?] A
 byl dzień przygotowania Páschy / godzi-
 ná iákoby šosta / y rzekl Žydom: Oto krol
 15 váš. [?] A oni wołali: Stráć / stráć / vkrzy-
 žuy go. Rzekł im Pilat: Kroláž vaše-
 go vkrzyžuje? Odpowiedzieli Arcyká-
 plani: Tíe mamy krolá iedno Cesárzá.
 16 W ten čas tedy podal go im / žeby byl
 vkrzyžowan. A wzięli Jesusa / y wywie-
 17 dli. [?] A niošac krzyž sobie wysedł ná o-
 no miejsce ktore zwano Trupich głow /
 18 á po Žydowsku Golgothá: [?] gdje go v-
 krzyžowali / á z nim dúngich dwu šlad y
 19 zowad / á w pošrzedku Jesusa. [?] Nápi-
 20 sal tež Pilat y treul: y postavil nád krzy-
 žem. A bylo nápisano: IESVS NAZA-
 RENSKI KROL ŽYDOVSKI [?] Ten
 tedy tytuł czytáło wiele Žydom: iž bli-

sko mia-

Matt: 27.

d 33.

Mar: 15.

b 22.

Luk: 23.

e 33.

To miastá bylo mieszcze *ono*, gdzie byl w
 krzyżowan Jesus. A bylo napisano po
 Żydowsku / po Grecku / y po Łacinie.
 ? Mowili tedy Piłatowi Arcykapłani
 Żydowscy: Nie piś; Król Żydowski: ále
 iż on powiadał; Jestem Król Żydowski.
 ? Odpowiedział Piłat: Com napisał, *tom*
 napisał. ? Żołnierze tedy gdy go wkrzy-
 żowali / wzięli śáty iego (y uczynili czte-
 ry części; każdemu żołnierzowi część) y
 suknią. A była *tá* suknia nie śyta / od
 wierzchu cało dziana. ? Mowili tedy
 między sobą; Nie kraymy iey: ále rzuci-
 my o nie losy czyiá ma być. Iżby sie pi-
 smo wypełniło / Ktore mowi: Podzielili
 sobie śáty moje: á o suknią moje rzucili
 los. To tedy żołnierze uczynili.
 ? A śąły podle krzyża Jesusowego /
 mátká iego / y siostrá mátki iego / Mária
 Kleophasowá / y Mária Magdalená.
 ? Jesus tedy widzac mátkę y uczniá kro-
 rego milował stojąc / rzekł mátkce swo-
 iey: Niewiásto / oto syn twoy. ? Potym
 rzekł uczniowi: Oto mátká twoiá. A od
 oney godziny wziął *ia* uczeń *on* do siebie.
 ? Potymże widzac Jesus iż sie już wszy-
 tko wykonało / áby sie ziszcilo pismo /
 rzekł;

Matt: 27.

d 35.

Mar: 15.

c 24.

Luk: 23.

e 34.

Psal: 21.

c 19.

Zac: 61.

Psal: 68.

c 22.

29 rzekł; Prágne. ¹ A było naczynie postá-
wione octu pełne: A oni gebke pełna oc-
ctu / obłożywszy Izopem / podali do wst-
30 iego. ¹ Jezus tedy gdy wziął ocet / rzekł:
F Wykonało sie. A skłoniwszy głowę dus-
chą oddał.

31 ¹ Żydowie tedy (ponieważ był dzień Za: 62.
Przygotowania) aby na śabat nie zo-
stały ciała na krzyżu (abowiem był wiel-
ki on dzień śabátu) prosili Pilatá / aby
32 połamano goleni ich / á zieto ie. ¹ Przyskli
tedy żołnierze: á pierwszemu złamáli
golenie / także y drugiemu który z nim był
33 ukrzyżowan. ¹ Lecz przyszedłszy do Jes-
susá / gdy go wyźrzel iuż umárłego / nie
34 łamáli goleni iego: ¹ ále ieden z żołnier-
szow włócznia otworzył bokiego / á ná-
35 tychmiasł wyflá krew y wodá. ¹ A ten
który widział / świádeczył: y prawdziwe
jest świádectwo iego. A on wie iż pra-
wde powiáda: abyście y wy wierzyli.

36 ¹ Abowiem sie to stało aby sie wypełni-
ło pismo: Kości nie złamiecie z niego.

37 ¹ A záje długie pismo mowi: Wyźrza-
tego przebodli.

38 ¹ A potym prosił Pilatá Joseph z A-

G rimáthcey (przeto iż był uczniem Jesusa

2. Mo: 12.

g 46.

4. Mo: 9.

b 12.

Zach: 12.

c 10.

Matt: 27.

g 57

Mar: 15. sowym / lecz tajemnym dla boiaźni Ży-
d 42. dow) iżbrzdiał ciało Jესusowe. A po-
Luk: 23. zwolił Pilat. Szedł tedy / y zdiał ciało
g 50. Jესusowe. ? Przybył też y Nikodem / kto-
Wj: 3. ry był przedtym przyszedł w noc do Jе-
a 1. 77. g susa / niosąc masecz mirry y aloes wmie-
50. szaney iakoby sto fantow. ? Wzieli tedy
ciało Jესusowe / y związali je przescieraa-
dly zrzeczami wonnymi: iako jest zwy-
czay Żydom pogrzebacz. ? A na tym mie-
scu gdzie był wtrzyżowan / był ogrod: a
w ogrodzie grob nowy / w którym iest-
cze żaden nie był położony. ? Tami tedy /
dla przygotowania Żydowskiego / iż on-
grob był blisko / položyli Jესusa.

ROZDZIAŁ XX.

Za: 63. Pierwszego dnia po sabacie Ma-
Matt: 28. ria Magdalená przysła rano / gdy
a 1. iefcze było ciemno / do grobu /
Mar: 16. y wyzrząła kámięń odwalony od grobu.
a 1. ? Biegła tedy / y przysła do Symona
Luk: 24. Piotra / y do drugiego ucznia ktorego
a 1. milował Jესus / a rzekła im: Wziętoć
páná z grobu / a niewiemy gdzie go po-
łożono. ? A przetoż wyszedł Piotr y on-
drugi uczeń / y przysli do grobu. ? A bie-
4

żeli oba

želi obá spolu / lecz on drugi wcześ w
 sćignął Piotra / y pierwey przyszedł do
 5 grobu. ¹ A schyliwszy sie wyjrzał leżące
 B przesćcieradła: wśak oż nie wśedł. ² Przy-
 6 szedł tedy Symon Piotr idąc za nim / y
 wśedł w grob / y wyjrzał przesćcieradła
 7 leżące: ³ y ściertkę ktora była na głowie
 iego / nie z przesćcieradła położona / ale
 8 osobno zwiniona na jedno miejsce. ⁴ Te-
 dy też wśedł y on wcześ / ktory był pier-
 9 wey przyszedł do grobu: y widział / y w-
 10 wierzył. ⁵ Żbowiem ieścze nierozumiesz
 li piśiną / iż potrzebá było áby on wśtał
 z martwych.

10 ⁶ Odesłi tedy zaśie wcześniowie do swoich. Za: 64.

11 * ⁷ A Mária stała w grobu zewnátrz / ⁸ Matt: 28.

C płacząc. Gdy tedy plákała / náchylila ⁹ a 1.

12 sie y weyjrzała w grob: ¹⁰ A wyjrzała dwu ¹¹ Mar: 16.

ányołow w białe śródzacych / iednego w ¹² a 5.

głowy á drugiego w nog / tedy leżało cia ¹³ Luk: 24.

13 ło Jესusowe. ¹⁴ Żekliuey oni: Uwieria- ¹⁵ a 4.

śto / przecz pláczesz: Żekliá mi: iż wzie-

to Páná mego: á niewiem tedy go po-

14 łożono. ¹⁶ A to rzekšy / obróciła sie ná-

15 zad: y wyjrzała Jესusá stojącego / lecz

16 niewiedziála iż Jესus był. ¹⁷ Żekliuey

D Jესus: Uwieriaśto czemu pláczesz: Tego

śukał: Ona pamiętając żeby był ogro-
dmiot / rzekła mu: Panie ieslis go ty wy-
niosł / powiedz mi gdzieś go położył: a
ja go weźme. ? Rzekł iey Jesus: Maria. 11
Obrociwszy sie ona rzekła mu: Rabbos-
ni (to iest Mistrzu.) ? Rzekł iey Jesus: 11
Nie tykaś sie mnie: Bo ciem ieszcze nie w-
stąpił do Oycá mego. Ale idź do bráćciy
moiey / a powiedz im: Wstępuie do Oycá
moiego / y Oycá waszego; Bogá moiegó / y
Bogá waszego. ? Przysła Maria Mag- 11
dalena / oznáymuiac ucznióm; Iżem
widziała Páná / y to mi powiedział. 11

Za: 65.

Mar: 16.

6 14.

Luk: 24.

e 36.

1. Kor: 15.

4 5.

Matt: 18.

6 18.

* ? Gdy tedy był wieczor dnia onego 19
pierwszég po śabácie / a dzwi były zam- 19
knięte / tedy uczniowie byli zgroma- 19
dzeni dla boiáźni Żydów; przyszedł Je-
sus / y státał w posrzedku / y rzekł im: 20
Pokoy wam. ? A to rzekşy / wskazał im 20
rece y bok. Drádownáli sie tedy uczni- 20
wie wystraszşy Páná. ? Rzekł im tedy 21
zásie: Pokoy wam. Jáko mie posłał O- 21
ciec; tak y ja was posyłam. ? A to po- 22
wiedziawsşy / tchnał ná nie, y rzekł im: 22
Weźmiecie Duchá swietego: ? Których 23
odpuścićie grzechy / są im odpuszczone: 23
a których zatrzymacie / są zatrzymane. 23

A Thoa

- 24 * ? A Thomasz ieden ze dwunásćie /
 25 ktorego zowia Didymus / nie był z nimi
 kiedy przyszedł Jęsus. ? Mowili mu też
 dy drudzy uczniowie : Widzieliśmy Pá-
 ná. A on im rzekł: Jeśli nie wyźrze w re-
 26 ęu ięgo przebicia goździ / á nie włoże pá-
 cá ięgo ná mieysce goździ / y nie włożeł
 27 reki moiey w bok ięgo / nie wwierzę. ? A
 po ósmi dni / byli zaśie uczniowie ięgo w
 domu / y Thomasz z nimi. Przyszedł Je-
 sus dzwiami zamknionemi / y stáał w
 28 pośrodku / y rzekł: Pokoy wam. ? Po-
 tym rzekł Thomaszowi : Ściagni sám
 pálec twoy / á ogladay rece moie: y ścia-
 gni reke twoie / á wlož ia w bok moy: á
 nie bądź niewiernym / ále wiernym.
 29 Odpowiedział Thomasz y rzekł mu:
 Pan moy y Bog moy. ? Powiedział mu
 Jęsus: Jęś nie wyźrzał Thomaszu / w-
 wierzyłeś: Błogosławieni ktorzy nie wi-
 dzieli á wwierzyli.
- 30 ? Wieleć y innych známion uczynił Jęsus przed uczniami swemi / ktore nie
 31 są w tych księgách wypisáne. ? Ale te
 są nápisáne / ábyście wierzyli że Jęsus
 ięst Chrystus Syn Bóży: á iżbyście
 wierząc / żywot mieli w imię ięgo.

ROZDZIAŁ XXI.

Za: 66.

W tym okazał się zaś Jezus w
czniom w morza Tyberyjskiego. A
okazał się tak: Byli spolu Symon
Piotr / y Thomas ktorego zowią
Didymus / y Tachanael / ktory był od
Kany Galilejskiej / y synowie Zebedeus
sowi / y drudzy dwá z uczniow iego.
Rzekł im Symon Piotr; Jde ryb łowić.
Rzekli mu: Poydziem y my z tobą.
A wysli / y wsiedli w łódź: á oney nocy
nie włówili. A gdy było ráno / stał
nał Jezus ná brzegu: wszákoż nie po-
ználi uczniowie iego że był Jezus. Rzekł
im tedy Jezus: Dzieci / á macieś co iść?
Odpowiedzieli mu; Nie. Rzekł im:
Zápusćcie sieć po prawey stronie łodzi;
á náydziecie. Zápusćili tedy: á iuż dálej
nie mogli iey ciągnąć / przed wielko-
ścią ryb. Rzekł tedy uczeń on ktorego
młował Jezus Piotrowi: Pan ci iesel.
Symon Piotr wstyskawşy iż Pan iesel;
przepásal sie suknią (ábowiem był nági)
y rzucił sie ná morze. Lecz drudzy uc-
czniowie przypłyneli w łódź (bo nie dále-
leko byli od ziemi / ále iákoby ná dwie-
ście łokiet) ciągnąć sieć ryb. Gdy tedy

Wyj: 1.

g 45.

Matt: 4.

c 21.

Mar: 1.

b 9.

Łuk: 5.

a 4.

wysli

wyšli ná ziennu / vyžřeli węgla náložo-
 10 ne / y rybe ná nim ležaca / y chleb. ? Rzekł
 im Jēsus: Przymieście z tych ryb ktoreś-
 11 cie teraz poimáli. ? Wstąpił Symon

† iotr / y wyćiągnął sieć ná ziemię / pełną
 wielkich ryb / siá piáćdziesiąt y trzech.
 A choć ich ták wiele było / nie podárła
 12 sie sieć. ? Rzekł im Jēsus: Podźcieś / o-

biedwaycie. A žádn z siedzących v stolu
 nie smiał go zopytác: Ktos ty iest: wie-

13 dzac iž Pan iest. ? A przyszedł Jēsus / y

C wzial chleb / á darwał im / tákže y rybe. ? To

14 iuž trzeci ras okazal sie Jēsus wczinom
 swoim powstawszy z martwych. ¶

25 * ? Gdy tedy obiedwali / rzekł Symon. La: 67.

nowi Piotrowi Jēsus: Symonie Jano-

now miluieś mie wiecey niżli ci: ? Rzekł

mu: Táť iest Pánie / ty wieś že cie milu-

ie. Rzekł mu: Pásze bāránki moie.

16 ? Rzekł mu powtore: Symonie Janow

miluieś mie: Rzekł mu: Táť iest Pánie:

ty wieś že cie miluie. Rzekł mu: Pásze

17 bāránki moie. ? Rzecze mu potrzećie:

Somonie Janow miluieś mie: zásnu-

cił sie Piotr že mu trzeci kroc rzekł; Mi-

luieś mie: y powiedzial mu: Pánie / ty

18 wšytko wieś: ty znaś že cie miluie.

D Rzekł mu: Pásze owce moie. ? Zápra-

2 Piot: 1. ^{6 14.} wde / záprawde powiádam tobie: Gdyś
był mlodšym / sames sie opášował / y cho-
dziłes kedyś chćiał: lecz gdy sie stárze-
ieš / wyćiągnieš ręce twe / á inny cie opa-
še / y poprowádzi gdzie ty niechceš. ⁷ A
to mowil / dawáiac znáć ktora smierćia
miał wwielić Bogá.

Wj: 13. ^{6 23.} * A to powiedziawšy / rzekł mu: Podź-
zá mna. ⁸ A Piotr obroćiwšy sie / wyřzał
oného wczniá / ktorego milował Jėsus /
pozađ idacego: ktory teŝ poloŝył sie był
przy wiczerzy ná pierśiach iego / y mo-
wil: Pánie / ktoryž ieš ten co ćie wyda?
⁹ Tego tedy wyřzawšy Piotr / rzekł Je-
susowi: Pánie / á ten co? ¹⁰ Powiedział
mu Jėsus: Ták chce áby ten został áž
przyde / co tobie do tego? ty podź zá
mna. ¹¹ Gruchnelá tedy tá mowá mie-
dzy bráćia / iż on wceń nie vmrze. Lecz
nie rzekł mu Jėsus; Nie vmrze. ále:
Ták chce ŝeby on został áž przyde / co to-
bie do tego? ¹² Tenci ieš on wceń / ktory
świádczył o tym / y to nápišal; á wiemy
ŝe prawdziwe ieš świádecstwo iego.

Wj: 20. ^{8 30.} ¹³ Jest teŝ iešće y inych wiele rzeczy, kto-
re czynil Jėsus: ktore gdyby sie z osobná
pišály / tuŝe iż y sam świát nie mogłby o-
gárnać kšiağ ktoreby sie pišać mogły.

DZIEIE ABO SPRAWY APO- STOLSKIE.

ROZDZIAŁ I.

A Jeruszelem pisanie wy- Zac: i.
 prawil / o Theophile / o wszy-
 tkim co poczał Jezus czy-
 nic y uczynic: ? aż do dnia
 ktorego dawshy roztazanie Apostołom
 przez Duchá swietego / ktore był obrat-
 wziet iesi do niebá: ? ktorým też siebie są-
 mego po swej mece stáwil żywym w ro- Luk: 24.
 zmaitych dowodziech / przez czterdzieś- g 49.
 ci dni sie im ukázuiac / y rozmawiaiac o Jan 14.
 królestwie Bozym. ? A z nimi iedzac ro- d 26.
 kazał im / aby nie odchadzali z Jerusa- Matt: 3.
 lem; ale czekáli obietnice Oycowskiej: b 11.
 ktorasćie (práwi) slyšeli z ust moich: Mar. 1.
 ? abowiemci Jan krzcił wodá / a wy be- b 8
 dziecie krzzeni Duchem swietym po Luk: 3.
 nie wielu tych dni. ? A cásť ktorzy sie by- c 16.
 li zesli / pytáli go / mowiac: Panie / zali Jan 1. d 26
 w tym czasie przywrócisz królestwo I- Niz: 11.
 sraelowi: c 16. y 19.
44.

- 15 * W oneż dni powstawszy Piotr w
 16 pośród bráciey rzekł: (á byl poczet osob
 17 wespółek iáko by sto dwádzesćciá.)^o *Me-*
żowie bráćia / musia!oć sie wrpe!nić pi- *Psal: 40.*
sino ono ktore opowiedzia! Duch święty *b 9.*
przez vs!a Dawidowe / o Judaśu (kto- *Ian: 13.*
ry byl wodzem tych co poimáli Jesufá: *b 18. y 18.*
 17° *ktory byl policzony z námi / y dosta!a* *a 3.*
mu sie też byla czastká tego wslugowá-
 18 *nia.* ^o *A on iedná! otrzyma! rola z 3a-* *Matt: 27.*
pláty niespráwiedliwosćci; á obiesiwšy *a 7.*
sie rospu!ł sie ná poly / y wypłynely wšy- *Matt: 27.*
 19 *tkie wnetrznosćci iego.* ^o *A bylo to iáw-* *a 5.*
no wšetkim miešťaiacym w Jerusá-
lem: tak iż názwano one rola ich iezy-
kiem / Gáceldáma / to iest / rola krwie.
 20° *Abowiem nápisano w księgách Psál-* *Psal: 68.*
Dmow: Niechay bedzie ich miešťanie *c 26.*
puste / á niech nie bedzie ktoby w nim *Psal: 108.*
miešťal. A biskupstwo iego niech we- *b 8.*
 21 *źmie drugi.* ^o *Potrzeba tedo z tych me-*
żow ktorzy sie z námi schodzili przez w-
šytek czas / ktorego Pan Jesus przeby-
 22 *wał miedzy námi:* ^o *poczawszy ode krztu*
Janowego áż do tego dnia w ktory iest
wzięt od nas; áby ieden z nich byl z ná-
mi świádkiem zmartwychwśtáania iego.

¹ A postanowili dwu: Josephá / ktorego zywano Barsábasem / ktorego też nazywano Justem; y Mácieią. ² A mowidlac sie mowili: Ty Pánie ktory znasz sercá wszytlich / okáz z tych dwu iednego ktoregoś obrał / ³ aby wziął miejsce wstugowania tego y Apostolstwa / z ktorego wypadł Judaś / aby odsedł ná miejsce swe. ⁴ A podáli im losy y padł los ná Mácieią / y policzon jest miedzy iednymi náście Apostolow.

R O Z D Z I A L II.

Zac: 3:

Matt: 3:

c 11.

Mar: 1:

b 8.

Luk: 3:

c 16.

Wyt: 1:

a 8.

Nis: 11:

b 15: 7 19:

a 6.

Ian 7:

f 39:

A Gdy sie spelniały dni Piecdziesiaty dnice / byli wszyscy wespolek ná tymże mieyscu. ² A sstał sie z przedtá z niebá sumi / iákoby przypadácego wiatru gwałtownego: y napelnil wszytek dom gdzie siedzieli. ³ A wskázaly sie im rozdzielne ięzyki iákoby ognia / y wsiadł ná káżdym z nich z osobná: ⁴ y náspelnieni byli wszyscy Duchá swietego: y poczeli mówić rozmaitymi ięzykami iákoby im Duch swiety wymawiać dawał. ⁵ A byli w Jerusálem mieszkáacy Żydowie / meżowie nabożni / ze wszego narodu ktory jest pod niebem: ⁶ A gdy sie sstał

ten

ten głos / zbieżato sie mnostwo ludzi, y
strwożyło sie / że każdy z nich słyszał ie
własnym swym iezykiem mowiac. ⁷ A
zdumiewáli sie wszyscy / y dziwowali / mo-
wiac: Izali / oto / ci wszyscy ktorzy mo-
wia / nie sa Galileyczcy? ⁸ á iakoż każ-
dy z nas słyszał v nich swoy iezyk / w ktorym
my sie wrodzili? ⁹ Párthowie / y
Medowie / y Elámicowie / y mieszkáacy
w Mezopotámiey / w Judskiej ziemi /
iteż w Káppádociey / w Poncie y w Azy-
ey / ¹⁰ w Frigiey / y w Pámphiley / w E-
gipcie y w stronách Libiey / ktora iest
podle Cyreny / y przychodniowie Rzym-
scy: ¹¹ Żydowie też y nowonáwroceni /
Kretenczcy y Arabczcy: słyszelisiny ie
mowiac iezyki naszymi wielmożne sprá-
wy Bożé.
¹² A zdumiewáli sie wszyscy / y dziw-
owali / mowiac ieden do drugiego: Coż to
wždy ma być? ¹³ A drudzy násmiewáiac
sie mowili: Że sie ci winá młodego opili.
¹⁴ * A stánawszy Piotr z iedennascia /

Za: 4.

podniosł głos swoy / y odpowiedział im:
Mężowie Żydowscy / y wszyscy ktorzy
mieszkacie w Jersáleem / niech to wam
iáwno będzie / á przyjmicie do vsu słowá

mowię.

Ioel: 2.

g 28.

IJa: 44.

a 3.

Ioel: 2.

g 32.

Rzym: 10.

c 13.

Zac: 5.

moie. [?] Abowiem nie sać pijańci ci / iako
 wy mniemacie: gdyż jest trzecia godzina
 na na dzień: [?] alec to jest co powiedzia-
 no przez Proroka Joela: [?] A będzie / w
 ostateczne dni (mowi Pan) wyleie z Du-
 cha mego na wselkie ciało: a prorokow-
 wac beda synowie waszy y corki wasze: a
 młodzieńcy waszy widzenia beda mie-
 wac: a starcom waszym sny si- snic beda.
[?] A k temu w onez dni / na slugi me / y na
 sluzebnice moie wyleie z Duchá mego / y
 beda prorokowac: [?] y dam cudá na nie-
 bie wzgore / y známioná na ziemi nisko-
 krewo / y ogień y kurzawe dymu. [?] Słoń-
 ce sie obroci w ciemność / a księżyc w
 krew / przedtym niż przydzie on dzień
 Páński wielki y znáczny. [?] A sstanie sie /
 iz wselki / ktorybykolwiek wzywál imie-
 niá Páńskiego / zbawion będzie.
[?] Meżowie Izráelscy / sluchaycie słow-
 tych. Jesusa Nazárenskiego / meżá od
 Boga pochwalonego v was mocami y
 cudami y známiony / ktore czynil Bog
 przezeń miedzy wami / iako y sami wie-
 cie: [?] tego náznáczona ráda y przeýzre-
 nim Bozym wydáne / przez rece niezbo-
 žnikow vmeczynywszy zátráčiliscie. [?] Kto

rego

- tego Bog wzbudził rozwiazałszy bole-
ści piekła: iakoż była rzecz niepodobna/
aby od niego miał być on zatrzyman.
25 Abowiem Dawid o nim mówi: Upa-
trowałem zarōdki Pána przed sobą; bo
mi jest po prawicy / abych nie był wzru-
26 szon. Dla tegoż sie rozweseliło serce
moje / á rozradował sie język mój: ná-
to y ciało moje odpoczynie w nádziei.
27 Abowiem nie zostawiš duše mojej w
piekle: ani daš swietemu twemu oglá-
28 dác skáżenia. Oznamiles mi drogi ży-
wotá: nápełniš mierađosćia z obliczem
29 twoim. Meżowie bráčia / niech moge
E bezpiecznie mówić ku wam o Pátrýár-
se Dawidzie / że umárl / y pogrzebion
jest: y grob iego jest v nas / áž do dnia
10 dzisiejszego. Bedac tedy Prorokiem /
y wiedzac że mu Bog obiecal pod prze-
siegá / iž z owocu biodr iego miał posá-
31 dzić ná stolicy iego: przegladájac po-
wiedzial o zmartwychwstánni Chrystu-
sowem: iž ani zostáwion jest w piekle;
ani ciało iego wyzráło zupśowania.
32 Tegoć JZsusa wzbudził Bog: czego
33 my wšyscy jesteśmy świadkowie. Prá-
wica tedy Boża bedá: podá yžsion / á o-

Psal: 139.
b 8.3. Krol: 2.
b 10.Psal: 131.
c 11.Psal: 15.
b 10.Nis: 13.
c 35.W yk: 1.
c 8.

bietnice

bietnice Duchá swietego wziawszy ob
 Oycá / wylał tego / ktorego wy widziacie
 y slyšycie. [?] Abowiem Dawid nie wsta- 34
 Psal:109. pil do niebá : lecz sam powiáda / Rzekł
 21. Pan Pánu memu / siadź ná prawicy mo-
 iej : [?] áž poloże nieprzyiacioly twe pod
 nożkiem nog twoich. [?] Niechayżec tedy 36
 wie zá pewne wszytek dom Izráelski / iz-
 go y Pánem / y Christusem uczynił Bog
 tego to Jezusá / ktoregoście wy wkrzy-
 żowali. [?] A wšlyšawšy to / skrušeni sa-
 ná sercu : y rzekli do Piotrá y do innych
 Apostołow : Což mamy czynić mež-
 wie bráćia :

Zac: 6. [?] A Piotr do nich : Połutuycie (pá-
 wi) á okrzci sie káždy z was w imie Je-
 susá Christusá / ná odpuszczenie grze-
 chow wášych : á weźmiecie dar Duchá
 swietego. [?] Abowiem wam obietnicá 39
 tá iest uczyniona , y działkom wášym / y
 wszytkim ktorzy sa dáleko ; ktorekolwiek
 przyzowie P. Bog náš. [?] A wiela inych 40
 słow świádeczył / y nápominał ich mo-
 wiac: Wyzwolicie sie od teğ narodu prze-
 wrotnego. [?] Ktorzy tedy przyieli mowę 41
 tego / okrzczeni sa: y przystáło dnia onego
 iáko by trzy tysiące duš. [?] A trwáli w 42

43 nauce Apostolskiej / y w uczestnictwie
 łamania chleba / y w modlitwach. [?] A
 przychodził na każdą duszę strach: a wie-
 le się też dziwów y známion przez Apo-
 44 stoly działo w Jerusaleń: y była wielka
 boiaźń we wszystkich. [?] A wszyscy ktorzy
 byli wwierzyli / byli spolem: y wszystko
 45 mieli spólne. [?] Osiadłości y majątności
 przedawali / y wdzielali ich wszystkim / iá-
 46 ko ktoremu było potrzebá. [?] Zgodnie
 też co dzień trwając w kościele / a la-
 nuąc chleb po domiach / pożywali po-
 kármu z radością y w prostocie serdecz-
 47 nej: [?] chwalcąc Boga / y mając láskę w
 wsęǳ ludu. A Pan co dzień przyniázał
 tych / ktorzy mieli być zbáwieni do Eupy.

ROZDZIAŁ III.

1 **A** Piotr y Jan wstepowali do koś- Zac: 7.
 2 **ciółá** / na godzinę modlitwy dzie-
 wiata. [?] A mąż niektory chromy
 będąc z żywotá mátki swej był noszon:
 ktoreg na każdy dzień kładziono v drzwi
 kościelnych / ktore zwano Władobne / aby
 3 **prosił** iálmuzny v tych ktorzy do kościo-
 4 **ła** wchodzili. [?] Ten wyzawfsy Piotrá
 y Janá gdy mieli wnieść do kościółá /

C c

prosił

prosił ich o iálmużne. ¹ A Piotr z Janem pilnie nań pátrzac / rzekł mu: Weydźrzy ná nas. ² A on pátrzył ná nie spodzierwáiac sie co wziąć od nich. ³ A rzekł Piotr: Srebráć áni złotá nie mam: lecz co mam / to tobie dawam: W imie Jezusá Chrystusá Ciázareńského wstań / á chodź. ⁴ A wiały go zá práwa rękę iego / podniósł go: y wnet były wtwierdzone goleni iego y stopy. ⁵ A wyskoczywszy stánał / y chodził: y wszedł z nimi do Kościółá / chodząc y stając y chwalc Bogá. ⁶ A widział go wszytek lud chodzący go / y Bogá chwalcącego. ⁷ A poznawali go iż on był ktory dla iálmużny siadał v drzwi Nadobnych Kościelnych: y nápełnieni byli zdumienia y zápamiętania / z tego co sie mu przydáło.

Zac: 8. ¹ Gdy sie tedy trzymał on chromy wzdrózwiony Piotrá y Janá / zbieżał sie wszytek lud ku nim do kruzganku ktory zwano Salomonowym / zdumiewáły sie. ² A wyśrżawáły Piotr / odpowiedział do ludu: Mężowie Isráelscy / co sie temu dziewicie? ábo przecz sie nam przypátruiecie / iákbymy włásna mocá ábo władza to spráwić mieli żeby ten to chodził.

- 13 * ? Bog Abrahámow/ y Bog Izáá-
 C łow/ y Bog Jákowow/ Bog oycow ná-
 szych wmielbil Jესusá Syná swego / kto-
 regoście wy wydáli / y záprzeliscie sie go
 przed Pilatem/ gdyż było zdanie iego á-
 14 by był wypuszczon. ? A wysćcie sie záprze- Matt: 27.
 li świętego y sprawiedliwego / y prosi- c 20.
 15 liście aby wam dárowal meżoboyce: ? á Mar: 15.
 zamordowaliście sprawce żywota: kto- b 11.
 rego Bog wzbudził od umarłych/ czego Luk: 23.
 16 my świadkami iestesmy. ? A w wierze c 18.
 imienia iego / wzmocniło tego którego Jan 18.
 wy widziacie y znaćcie / imie iego: y wiara g 40.
 która przezeń jest / dáła temu to zupełne
 17 zdrowie przed wami wszytkimi. ? A te-
 raz bracia wiem żeście to z niewiadomo-
 18 ści uczynili/ iáko y przelożeni wáśsy. ? A
 Bog co przez wstá wśech Prorokow
 pierwey opowiedział / iż Chrystus iego
 cierpieć miał/ tak ziscił.
 19 ? A przetoż pokutujcie / y náwróćcie Zac: 9.
 sie/ aby byly zglądzone grzechy wáśe.
 20 ? Aby gdy przyda czas ochłody od o-
 bliczności Páńskiey / á posłałby wam
 21 opowiedánego Jესusá Chrystusá: ? kto-
 Dry potrzeba aby był w niebie aż do cza-
 su nápráwienia wśech rzeczy: ktore o-

5. Mo: 18.
6 15.

powiedział Bog od wieku przez vsiá swych świętych prorokow. ¹ Abowiem: 22
ci Moyses mowił: Jż Proroká wzbu-
dzi wam Pan Bog rász z bráciey wászey
iáko mnie: onego słucháć będziecie we
wsytkim co do was mowić będzie. ² A 23
stánie sie to: iż Wseltá dušá ktoraby
nie słuchála Proroká onego / będzie wy-
torzeniona z ludu. ³ Aleć y wsyscy pro- 24
rocy od Sámuelá / y inni po nich / ile ich
kolwiek mowiło / opowiadáli też ty dni.
⁴ Wysćie sa syny prorockimi / y testametu 25
tu ktory postanowił Bog z oycy nášy-
mi / mowiac do Abraháma: A w nášez
niu twoim błogosławione beda wsyt-
kie narody ziemie. ⁵ Wamci naprzod 26
Bog / wzbudziwszy z mrtwych Syná
swego / posłał go wam błogosławiacego
áby sie návrocił káždy od złości swey.

7. Mo: 12.
a 3. y 21
b 12. y 12.
d 18. y 26
a 4.

ROZDZIAŁ III.

Za: 10.

A Gdy oni mowili do ludu / nádešli
kápłani y wrząd kóścielny y Sád: A
duceufowie: ¹ frásniac sie iż v 2
czyli lud / á opowiadáli w Jესusie pow-
stánie od umárłych: ² A poimáli ie / y 3
podáli do więzienia do iutrá: bo iuż był

wieczor.

4 wieczor. ? A wiele tych którzy słowá ony
 5 slyszeli / wwierzyło: y była liczba meżow
 B bráli sie przelożeniich / y starszy y Dokto-
 6 rowie w Jerusaleme: ? y Annaś Arcyká-
 plan / y Káiphas / y Jan / y Alexánder / y
 7 ile ich iedno było z rodu kápláńskiego.
 ? A stáwioşy ie w pośrzedku / pytáli: kto-
 8 ra moc: ábo którym imieniem wyście
 9 to uczynili: ? Tedy Piotr nápełniony
 Duchá swietego / rzekł do nich: A śia-
 10 żetá ludu y starszy słuchaycie: ? Jesli nas
 dziś sadzicie o dobrodzieystwo niemo-
 11 cnemu człowiekowi uczynione / przez ko-
 12 go by ten był wzdrowiony: ? niechżeć
 wam wśem iáwno będzie / y wśytkiemu
 ludowi Isráelskiemu; żeć przez imie Pá-
 ná nášego Jesusa Chrystusa Názáren-
 skiego / ktoregoście wy wkrzyżowali / kto-
 rego Bog wzbudził od umárłych / przez
 tegoć ten stoi tu zdrowy przed wámi.
 ? Tenci iest kámién on wżgárdzony od
 was budniacych / ktory sie przydał ná
 głowe węgiclna. ? A nie máś w żadnym
 innym zbáwienia. Abowiem nie iest
 pod niebem inne imie dáne ludziom / w
 którymbyśmy mieli być zbáwieni.

Psal: 117.

d 22.

Matt: 21.

d 42.

Mar: 12.

a 10.

Luk: 20.

c 17.

Isa: 28.

d 17.

1. Piot: 2.

a 7.

Rzym: 9.

g 33.

Zac: II. ¹ Widzając tedy bezpieczenność Piotrowe
 y Janowe / porozumiewszy iż brli ludzie C
 proszą y bez nauki / dziwowali się y po-
 znali ie iż byli z Jესusem: ² lecz widząc
 człowieka z nimi stojącego który był w
 zdrowion / nie mieli co przeciw temu
 mówić. ³ A kázawszy im przez wstąpić
 z rady / namawiali się / ⁴ mówiac: Coż
 uczynimy tym ludziom: gdyż iednak
 znaczne znamię przez nie uczynione / jest
 wiadome wszytkum mieszkańcom w Je-
 rusalem: a zaprzec nie możemy. ⁵ Ale
 iżby się więcej nie rozstawiło między
 ludzi / zagrożymy im śmierć / aby więcej
 w imię to żadnemu człowiekowi nie mo-
 wili. ⁶ A wezwawszy ich / zakázali im, a-
 by koniecznie nie mówili ani uczyli w
 imię Jესusowe. ⁷ Lecz Piotr y Jan od-
 powiedziawszy / rzekli do nich: Jestliż
 jest sprawiedliwa przed Bogiem / was-
 radšej niżli Boga słuchać / rozsądzić.
⁸ Bo my nie możemy tego cośmy widzie-
 li y słyseli nie mówić. ⁹ A oni zagrożi-
 wszy im, wypuścili ie / nie náydując iako-
 by ie skáráć / dla ludu: ponieważ wszy-
 scy chwalili to co się było sstało. ¹⁰ Bo
 było więcej niż czterdzieści lat czło-
 wiekowi

wieſow / ná ktorym ſie ſſiało to cudo
o zdrowienia.

23 ¹ Lecz gdy ich wypuſzczono / przyſli Zac: 12.

E do ſwex: y oznarmili im coſłowięk do

24 nich Arcykapłani y ſtárfy mówili. ¹ Kto

rzę wſtyſawſzy / zgodnie podniesli głos

ſwoy ku Bogu y mówili: Pánie / tyś ieſt

ktoryś ſtworzył niebo y ziemię / morze y

25 wſſtę co w nich ieſt: ¹ Któryś Duchem

ſwietym przez wſtá oycá náſzego Da-

widá ſlugi twego powieſdział: Przeczzę ¹ *Psalm: 2.*

ſie narody zburzyły / á ludzie proznerze

a 1.

26 czy przemysłáli: ¹ Powſtáli krolowie

ziemię / y kſiażetá zgromádziły ſie weſ-

ſpołęk przeciwko Pánu y przeciw Chri-

27 ſtusowi tego: ¹ Abowiem ſie zgromá-

dziłi prawdziwie w mieſcie tym prze-

ciw ſwietemu Synowi twemu Ieſu-

ſowi / ktoregoś pomázał / Herod / y Pont-

ſki Pilat / z Pogány y z ludźmi Iſraélſki-

28 mi: ¹ áby uczynili coſłowięk reſtá twa y

29 rádá twa przeznáczyła áby ſie ſſiało. ¹ A

F przetoż teraz Pánie weſzrzy ná pogro-

zki ich: á day ſlugom twym ze wſſyćá

beſpiecznoſćia opowieáć ſłowo twoie:

30 ¹ á to / ſciągać reſtá twoie ná wzdra-

wiánia / á żeby ſie znáti y cudá działały

przez imie swietego Syna twego Jesusa.
 7 A gdy sie oni modlili / zadržasnelo
 sie mieste na ktorym byli zgromadzeni:
 y nápełnieni sa wfyscy Duchá s. y mo-
 wili śmieie słowa Boże. 7 Lecz mno-
 stwa wierzacych było serce iedno y dusá
 iedná: á żaden z majątności swych nie
 zwał nic swym własnym: ále było v nich
 wfytęo spolne. 7 A wielka moc Aposto-
 łowie dawáli świádectwo zmartwych
 wstania Jesusa Chrystusa Pána nášeg:
 y była wielka łaska nád nimi wfytými.
 7 Bo żadnego między nimi nie było nie-
 dostatecznego. Gdyż ktorzykolwiek mie-
 li role ábo domy / przedawşy przynosili
 zapłatę za ono co przedáli. 7 y kładli
 przed nogi Apostolŝkie. A rozdawano
 każdemu ile komu było potrzebá. 7 A
 Joseph ktory nazwany był Bárnabá-
 ŝem od Apostolow (co wyložymşy iest/
 syn pocieşenia) Lewit / rodem z Cypnu
 7 mając rola / przedał ia y przyniósł pie-
 niadze / y położył v nog Apostolŝkich.

R O Z D Z I A L V.

Zac: 13.

A Lecz niektory małż imieniem Aná-
 niasz / z Saphira żona swa prze-
 dał ośiadłość: y wiał nieco z sum-
 my wzie-

my wziętey za one majątność / z wiado-
mością żony swey: á przynioszły część
niektora / położył przed nogi Apostolskie.
3° A rzekł Piotr: Ananiaszu / przeczże śa-
tan skusił serce twe / iż byś skłamał Du-
chowi świętemu / y miał zapłaty roley?
4° Aż nie przedając nie twoje było / á
przedawzły / nie w mocy twej zostawało?
Przeczżes te rzecz do serca twego przy-
puścił? Nie skłamales ludziom / ále Bo-
5° gu. A słysząc słowa te Ananiasz / wpa-
dł w śmierć. A przyszedł strach wielki ná
6° wszystkich którzy tego słucháli. A wstawa-
zły młodzieńcy / porwali go; á wynioszły
7° w pogrzebli. A stało się pochwili / iáko-
B by po trzech godzinách / żoná też iego /
s niewiedząc co się stało / wešla. A od-
powiedział iey Piotr: Powiedz mi nie-
wiásto tyłkolicie za to przedáli te rola?
8° A ona rzekła: Jście / za to tyłko. A
Piotr do mey: Coż to żesście siezmowili
abyście kusili Duchá Páńskiego? Oto
nogi tych którzy pogrzebli mężá twego /
9° v dziwi / y ciebie wyniosá. y pádla
nátychmiast v nog iego / y skonała. A
10° wshedzły młodzieńcy náleżli ia wmarła: á
11° wynioszły pogrzebli podle mężá iey. A

padł wielki strach na wszytek kościół / y
na wszytkie ktorzy to słyseli.

Za: 14. * I Lecz przez rece Apostolskie działa- 12
sie wiele znaków y cudów między ludem. C
A byli wszyscy iednomyslnie w krążgan-
tu Salomonowym. I A z innych żaden 11
nie śmiał sie do nich przylaczyć: ale ie
lud wielce wystawiał. I Wiecey przy- 14
bywało wielkości wierzących w Pánu /
meżów y niewiaśc: tak iż też na vlice wy- 15
należali niemocne / y kładli ie na poście-
lách y łózkách: aby przynamniemy cień.
Piotra idącego zaczął ktorego z nich:
á byli wzdrowieni od niemocy swoich.
I Schodziło sie też mnóstwo z okolicz- 16
nych miast do Jerysálem / nosząc niemo-
cne y nągábáne od duchów nieczystych:
ktorzy wszyscy byli wzdrowieni. ¶

I A powstawszy Arcybiskup i wszyscy 17
ktorzy z nim byli / (to jest sekta Saddu-
ceuszów) nápełnieni są zazdrością: I y 18
poumáli Apostoły / y podáli ie do więzie-
nia pospolitego. I Lecz ányoł Páński w 19
noy otworzył drzwi ciemnice / á wy-
wiodł ie rzekł: I Idźcieś; á stánawśy 20
powiádajcie ludowi w kościele wszytkie
słowá żywota tego.

Ktorzy

- 21 [?] Ktorzy to wstępowali / weszli na świą- Zac: 15.
taniu do kościoła / y weszli. A przyszedłszy
Arcybiskup i ktorzy z nim byli / zwołali
Radę y wkrótce starze synów Izrael-
skich: y posłali do ciemnicy aby ie przy-
22 wiedziono. [?] A opiarwce przyszedłszy / y cie-
mnicę otworzywszy / nie znaleźli ich: a wro-
23 ciwszy sie oznajmili / [?] mówiąc: Ze cieś-
my ciemnicę znaleźli zamkniętą ze wkrót-
ką pilnością / y stróżę stojącą przede-
drzwiami: lecz otworzywszy żadnego smy
24 w niej nie znaleźli. [?] A gdy te słowa wstę-
pili / urząd kościelny y Arcybiskupi / wat-
25 pili o nich coby to wzdry było. [?] A przyszed-
łszy ktoś powiedział im: Jż oto meżowie /
ktoreście podali do więzienia / są w koś-
26 ciełe stojąc y wcząc lud. [?] Tedy pośledszy
urząd z służebnikami przywiódł ie bez
gwałtu: bo sie ludu bali by ich nie wkró-
27 mionował. [?] A przywiódłszy ie postawi-
li przed Radą. A pytał ich Arcybiskup /
28 [?] mówiąc: Srodzesmy wam zakazali a-
byście w imię to nie weszli: a oto napel-
niliście Jerusálem nauką waszą / y chce-
cie ná nas wlać krew członków tego.
29 [?] A odpowiadając Piotr y Apostołowie /
Frzekli: Wiecey trzeba słuchać Boga a
niż ludzi.

niż ludzi. ¹ Bog ojców naszych wzbudził
 Jესusá / ktoregoście wy zamordowali/
 zawieszivszy ná dzewie. ² Tęgo Reia- 32
 żecią y zbawiciela wywyżzył Bog pra-
 wica swoia / aby dał pokutę Izráelowi y 40
 odpuszczenie grzechow. ³ A myśmy są
 świadkowie tych rzeczy : także y Duch ś.
 ktorego dał Bog tym wszystkim ktorzy 41
 mu są posłuszni. ⁴ To wślyshawszy / pułali-
 sie y myśleli ie pomordować. ⁵ Lecz
 wstawszy w radzie niektórzy Pharyseu- 42
 imieniem Gamaliel Doktor zakonny / za-
 cny v wśsego ludu / rozkazał ná máły czas
 ludziom wystąpić : ⁶ y rzekł do nich : Me-
 żowie Izráelscy / miejcie sie ná baczem-
 y z strony tych ludzi / cobysście mieli czynić.
⁷ Abowiem przed tymi czasý powstał był 36
 Theodás / powiadałac sie być kim wiel- G
 kim, do ktorego przysłało meżow w licz-
 bie iákoby cztery sta : ktory zábit iest : a
 wśyscy ktorzy mu wierzyli / rozwineli
 sie / y w niwecz sie obroćili. ⁸ Po nim po- 37
 wstał Judás Gálileyczyk czasu popisú y
 wwiódł lud zá soba : ále on zginął / y wś-
 yszy ktorzy z nim przestawali / są rozpro-
 szeni. ⁹ Przetoż y teraz powiadam wam ;
 nie wdáyćcie sie z tymi ludźmi / y zanie-
 chajcie

35 haycie ich: ábowiem ieslić jest z ludźi tá-
 40 rada ábo tá spráwa/ obrocić sie wniwecz:
 41 lecz ieslić jest z Bogá/ nie możecie iej ze-
 pisać: byście sie nie zdáli z Bogiem
 42 walczyć. A wstucháli go. [?] Wezwawšy
 tedy Apostołow/ wbiwšy ie/ zakaźáli aby
 nie mówili w imie Jესusowe: y púścili
 ie. [?] A takžec oni šli od oblicności oney
 rady/ ráduiac sie iż sie sšáli godnymi
 dla imienia Jესusowego zelżywość od-
 nieść. [?] A nie przestawali káždy dzień w
 kościele y po domiech náuczác y opo-
 wiádać Jესusá Chrystusá.

R O Z D Z I A L VI.

1 **A** We dni one gdy sie przymnažáło
 2 wczniow/ wšczęło sie šemranie
 3 Grekow przeciw Žydom/ iż w po-
 4 sługowaniu powšednim bywały pogár-
 dzone wdowy ich. [?] A tak oni dwánaście
 zezwawšy gromáde wczniow/ rzekli im:
 Nie jest słušina žebyšmy my opuścili sto-
 wo Božé/ á stołom służyli. [?] Opátrczcieš
 tedy/ bráćia/ miedzy soba siedmi me-
 4 šov dobre šwiádecstwo máiacych/ pel-
 nych Duchá š. y madości/ ktorebyšmy
 przełożyli nád tá spráwa. [?] A my modli-

Za: 16.

twy y

Niż: 21.
b 8.

Za: 17.

twor y vsługowania słowa pilnować be-
dziemy. [?] A podobala sie ta rzecz oney
wszystkier gromadzie. A tak obrali Szczepa-
pana meza pelnego wiary y Duchá S. y
Philippá / y Prochorá / y Titánorá / y
Tymoná / y Pármená / y Nikoláia nowo-
nawroconego Antiochenczyka. [?] Te po-
stawili przed Apostole / á modliwszy sie
kladli ná nie rece. [?] A słowo Pánstwie
rosto / y mnozil sie poczet uczniow bá-
rzezo w Jerusálem: wielkie tež mnostwo
kapłanow poslušne było wierze.

* [?] A Szczepan *bedac* pelen łaski y mo-
cy czynił cudá y známioná wielkie mie-
dzy ludem. [?] A powstałi niektorzy z bo-
żnice ktora zowia Libertynow y Cyren-
eoczycow / y Alexandrianow / y trach-
torzy byli z Ciliciei y z Azyei / gadając
sie z Szczepanem. [?] Lecz nie mogli sie
sprzećiwieć mądrości y Duchowi ktory
mówił.

[?] Tedy náprawili meze powiádaiace-
iżesny go slyšeli mowiacego słowa blu-
żnierskie przeciw Moysesowi y Bogu.
[?] A tak wzrusyli lud y starše y Doktory
á zbiedzawszy sie porwali go / y przywie-
dli do rady: [?] y postawili fałszywe świad-

ci ktora

24 1 Ktorzy mówili: Ten człowiek nie prze-
 stawa mówić słow *bluźnierskich* przecie-
 25 2 *temu* miejscu światemu / y zakonowi. 1 A-
 3 3 bowiemśmy go słyseli mówiącego; Jż
 4 4 Jęsus Názareński ten zburzy to miej-
 5 5 sce / y odmieni obyczaje które nam po-
 6 6 dał Morześ. 1 A patrząc nań pilnie oni
 7 7 wkręscy którzy siedzieli w radzie: widzie-
 8 8 li oblicze tego iako oblicze anielskie.

ROZDZIAŁ VII.

1 1 Rzekł Arcykapłan: Jeśli sie to
 2 2 tak ma? 1 A on rzekł: Meżowie
 3 3 A bracia y oycowie / słuchajcie. Bog
 4 4 chwaly wskazał sie oycu naszemu Abrahá-
 5 5 mowi / gdy był w Mezopotámiey / przed-
 6 6 tym niż mieřkał w Cháranie: 1 A rzekł
 7 7 do niego: Wynidź z ziemi twey / y z two-
 8 8 iej rodziny / á idź do ziemi którać wła-
 9 9 3e. 1 Tedy wyszedłszy z ziemi Chaldey-
 10 10 skiey / mieřkał w Cháranie: á stamtąd /
 11 11 gdy umarł oćiec jego / przeniósł go do tej
 12 12 5 ziemi w której wy teraz mieřkacie. 1 A
 13 13 nie dał mu w niej dziedzictwa y ná siope
 14 14 nogi: ále obiecał mu ia był dąć w dziera-
 15 15 6 3awę / y nasieniu tego po nim / gdy ieřcze
 16 16 7 nie miał syná. 1 A mówił mu Bog: Ze

1. Mo: 12.

4 1.

nasie-

1. Mo: 15. c 13. nasienie iego przychodniem będzie w ci-
dziej ziemi: y zniwola ie / y vtrapia ie
przez cztery sta lat: ? a narod ktoremu
służyć beda / ia sadzić beda / mowił Bog
a potym wymida / y beda mi służyć na
tym miescu. ? A dał mu testament o-
brzezania: y także zrodził Izáák / y o-
1. Mo: 21. a 2. a 4. brzezal go dnia osmego: a Izáák Jáko-
1. Mo: 25. c 24. d 26. bá / a Jákob dwanaście Pátryárchow.
? A Pátryárchowie nienawidzac / Jose-
1. Mo: 29. d 32. y 30. phá przedali do Egiptu: Lecz Bog był
a. b. c. d. z nim: ? y wyrwał go ze wszytkich iego
y 35. d 23. vcistkow: a dał mu łaskę y mądrość przed
1. Mo: 37. f 28. Pháraonem krolew Egiptskim: y posta-
1. Mo: 41. d 37. nowił go stárostá náw Egiptem / y náw
wszytkim domem swoim. ? A przyszedł
głód ná wszytke ziemié Egiptská y Chá-
nanejská / y wielki ściśt: y nie náydowa-
li żywności oycowie násy. ? A wstysia-
1. Mo: 42. a 2. wszy Jákob iż były zboża w Egiptcie / po-
1. Mo: 45. d 3. a 4. stal oyc náse pierwszy raz: ? a zá wtó-
rym rázem poználi Josephá bráćia iego /
y oznaymiony był Pháraonowi národ ie-
go. ? A Joseph postawis / przyzwał oycá
sweego Jákobá / y wszytkiey rodziny swey
1. Mo: 46. a 1. a 5. w siedmudziesiąt y pięć dusaách. ? A
estapil Jákob do Egiptu: y umarł on y

oycowie

- 16 oycowie náš. [?] A przemiesieni sa do Sychemá / y położeni sa w grobie ktory ku- ^{1. Mo: 49. d 32.}
 pil Abrahám zá summe pieniedzy v sy- ^{1. Mo: 50. b 7.}
 17 now Hemorá syná Sychemowego. [?] A ^{1. Mo: 23. c 16. y 50. b 13.}
 C gdo sie przybliżył čás obietnice ktora [?] był przesiągl Bog Abrahámowi; rozro- ^{10. Mo: 24. g 32.}
 18 dził sie lud y rozmnożył w Egipcíe: [?] až ^{2. Mo: 1. a 7.}
 nastal inny krol w Egipcíe / ktory nie [?]
 19 znal Jozephá. [?] Ten podchodzac náš na- [?]
 rod / vtrapił oyce naše: tak iž musieli [?]
 20 dziatki swe wymiátáć aby nie żyly. [?] Te ^{2. Mo: 2. a 2.}
 gož času národził sie Moyses / y byl przy- [?]
 jemny Bogu: ktory wychowány byl trzy [?]
 21 miesiace w domu oycá swego. [?] A gdy [?]
 byl wyrzucony / wzięła go corká Phára- [?]
 onová / y wychovála go sobie zá syná. [?]
 22 [?] A wyćwiczon byl Moyses we wfel- [?]
 kiej mądrości Egipcíckiej: y byl možnym [?]
 23 w mowách y w uczynkách swoich. [?] A [?]
 gdy mu sie wypelnil čás czterdzieścia [?]
 lat / przyšlo mu ná mysl aby náviedzil [?]
 24 brácia swa syny Ifraélskie. [?] A widzac ^{2. Mo: 2. b 12.}
 niektorego vkrzywdzonego / obronil go [?]
 y pomścił sie krzywdy onego vtrapio- [?]
 25 nego / zabivšy Egipcícká. [?] A mnie- [?]
 mal žeby rozumieli brácia iego, že Bog [?]
 dáie im wybáwienie przez reke iego: lecz

2. Moy: 2. Oni tego nie rozumieli. ? A nazajutrz v²⁶
 b 13. Kazał sie im gdy sie wádžili / y wiodł ie
 ku pokoiovi / mowiac: Mežowie / brá-
 ćiasćie sobie: przeczże sie społu krzyw-
 dźicie? ? Lecz ten co krzywdził bliźnie-
 go / odegnał go mowiac: Ktož cie po-
 stawił kśiażeciem y sedzia nád námi?
 ? zali mie ty chceš zabić / iákos wczora
 zabił Egipczyk? ? A vćiekl Moyzeš
 zátz mowa: y był przychodniem w zie-
 mi Mádyańskiey / gđzie zrodził dwu sy-
 nu. ? A gdy wysło lat czterdzieści / v³⁹
 a 2. zál sie mu ná puśczy gory Syná ányol
 we krzu ognia płomienistego. ? Lecz
 Moyzeš wyżrzawšy / dźiwował sie onemu
 widzeniu. A gdy przystepował / áby sie
 przypátrzył / sstał sie do niego glos Pána
 ki mowiac: ? Jam iest Bog oycow
 twoich / Bog Abrahánow / Bog Izáá-
 kow / y Bog Jákobow. A zádrzawšy
 Moyzeš / nie śmiał sie przypátrować.
 ? A rzekł mu Pan: Zsuy boty nog two-
 ich: bo mieysce ná którym stoíš / iest zie-
 miá święta. ? Widziałem widzac v³⁴
 pienie ludu mego który iest w Egip-
 cie / y słykałem wzdychánie ich / y ssta-
 lem żebych ie wyrwał. A teraz chodź / á
 pośle

- 35 posle cie do Egiptu. [?] Tegoć Moyzesa
ktorego sie zaprzeli / mowiac: Ktoż cie
postanowił ksiażęciem y sedzia: tegoć
Bog ksiażęciem y odkupicielem posłał
przez rękę anioła ktory mu sie ukazał we
36 krzu. [?] Tenci ie wywiódł uczyniwszy cudo ^{2. Mo: 7.}
E da y znaki w ziemi Egipskiej y w mo- ^{8. 9. 10.}
rzu czerwonym / y nápuszczy przez czter- ^{11. 14.}
37 dześci lat. [?] Tenci iest Moyzesz / ktory ^{2. Mo: 16.}
powiedział synom Israelskim: Proroká ^{a 1.}
wzbudzi wam Bog z bráciey wásey iá ^{5. Mo: 18.}
38 to mnie: iego słuchać będziecie. [?] Ten ^{6 15.}
ci iest ktory był w zgromádzieniu nápus- ^{2. Mo: 19.}
zczy / z aniołem ktory z nim rozmawiał ^{43. d 19.}
ná gorze Syná / y z oycy nášymi: ktory
39 przyiał słowa żywe áby ie nam dał. [?] Kto-
remu niechcieli być posłusni oycowie
nášy: ále odrzucáli / y odwracáli sie ser-
40 cem swym do Egiptu: [?] mowiac do A-
aroná: Uczyn nam bogi ktorzyby sli ^{2. Mo: 32.}
przed námi: ábowiem Moyzesz on kto- ^{a 1.}
ry nas wywiódł z ziemi Egipskiej /
41 niewiemy co mu sie stało. [?] A uczyni-
li w one dni cielcá / á sprawowali ofiáre
báłwanowi / y kocháli sie w dziełách rąk
42 swoich. [?] A odwrócił sie Bog y podał ie
ná to áby służyli zastępom niebieskim: iá

Amos 5
g 25.

2. Mo: 25
d 40.

Zyd: 8.
b 5.

10. Iz: 3.
c 14.

1. Krol: 16
c 13.

Psal: 131.
a 5.

3. Krol: 6.
a 1

1. Kron: 17
b 12.

Nii: 17.
f 25

Isa: 66.
a 1.

3. Krol: 8.
c 27.

2. Kron:
6. c 18.

to napisano jest w Księgach Prorockich:
Zażęście mi zabite y inne ofiary ofiaro-
wali na puszczy przez czterdzieści lat /
domie Izraelski? Owszemęście przy-
ieli namiot Molochow / y gwiazde Boga
waszego Kemfama / obiaży ktoreście czy-
nili / abyście im pokłon czynili. A za-
prowadze was za Babilon. Przyby-
tek świadectwa był w oycow naszych na
puszczy / iako był rozrządził Bog mówią-
cy do Mojżesza; aby gi uczynił wedle
kształtu ktory widział. Ktory też rozia-
wszy wprowadzili oycowie nasi z Je-
susem w osiadłość Poganow / ktore
Bog wygnal przed oycy naszymi / aż do
dni Dawidowych: Ktory znalazł łaskę
w Bogu / y prosił aby znalazł przybytek
Bogu Jakobowemu. A Salomon
zbudował iemu dom. Aleć Nawyższy
nie miasta w kościelech reka uczynio-
nych / iako Prorok powiada: Niebo
jest ci stolicą moją / a ziemią podnożeń
nog moich. Coż mi za dom zbudujecie
mowi Pan? albo ktore jest miejsce od-
poczynienia mego? Zali reka moia te-
go wszystkiego nie uczyniła?
Ludzie twardego karku y nieobrzeza-

nych

nych serc y vsu / wy sie zawnždy sprzeci-
 wiacie Duchowi swietemu : iako oyc-
 52 wie waszy / takze y wy. [?] Ktoregoz z
 Prorokow nie przesladowali oycowie
 waszy : y nie pomordowali tych / ktorzy
 przedtym powiadali o przyjsciu tego spra-
 wiedliwego : ktoregoscie wy teraz byli
 53 zdraycami y morderzmi : [?] ktorzyście
 Grozili zakon przez rozrzadzenie anyel-
 skie / a nie strzezliście go.

54 [?] A sluchajac tego / pukali sie w ser-
 55 cach swych / y zgrzytali nan zebami. [?] A
 bedac pelen Duchá S. patrząc pilnie w
 niebo / wyzrzal chwale Bozǎ / y Jesusa
 56 stojacego po prawicy Bozey. [?] Rzekł :
 Oto widze niebiosá otworzone / a Syná
 czlowieczego stojacego po prawicy Bo-
 57 zey. [?] A oni krzyknawszy glossem wielkim /
 zatulili sobie vsy / y rzucili sie nan ie-
 58 dnomyslnie. [?] A wyrzuciwszy go z mia-
 sta / kamionowali : a swiádkowie skladli
 placzke swe v nog mlodziencá ktorego
 59 zwano Szawlem. [?] A kamionowali
 Szczepaná modlaczego sie a mowiace-
 60 go. [?] A kletnawszy ná kolána / zawołal
 glossem wielkim / mowiac : Pánie / nie

Niż: 22.

6 20.

przeczytaj im tego grzechu. A to rzekłszy / zaśnął w Pańu.

A Szawel zezwalał na zamordowanie tego.

ROZDZIAŁ VIII.

N Onegoż dnia wstąpiło się wielkie przesładowanie przeciwko Kościołowi / który był w Jerusalemie / y rozproszyli się wszyscy po krainach Judejskich y Samaryjskich / oprocz Apostolów. A pogrzebli Szczepana ludzie bogobojni / y uczynili nad nim wielkie płakanie. A Szawel burzył kościoły: wchodząc do domy / y wyrzucał meble y niewiaścę / podawał do więzienia. Oni tedy którzy byli rozproszeni / chodzili opowiadając słowo Boże.

Niż: 22.

44. 619.

Zac: 18.

* A Lecz Philip zaśedłszy do miasta Samaryjskiego opowiadał im Chrystusa. A rzesze pilnowały tego co Philip opowiadał / iednomyslnie słuchając / y widząc znamiona które czynił. Abowiem duchowie nieczysći / od wielu tych którzy ie mieli / wychadzali / wołając głosem wielkim. Wiele też powietrzem ruszonych y chromych byli uzdrowieni. A

było

było wielkie wesele w onym mieście.

- 9   A niektory mąż imieniem Symon/
ktory przed tym był w onym mieście
Czárnośieżnik / zwodząc lud w Sámá-
riey / powiádając sie być kim wielkim:
70   Ktorego słucháli wszyscy / od najmniey-
szego / aż do największego / mówiąc: Ten-
ci jest oná moc Boża ktora zowią wiel-
11 ká.   A oglądáli sie nań prze to / iż od da-
wnego czasu posalił ie był czárnośież-
12 stwy swemi.   A gdy wwierzyli Philip-
powi opowiadającemu o królestwie Bo-
żym / y o imieniu Jესusá Chrystusá; krzci-
13 li sie mężowie y niewiasty.   Tedy y sam
Cteż Symon wwierzył: á okrzciwszy sie
trwał przy Philippie. A widząc známio-
ná y mocy wielkie ktore sie działy / zdumie-
wał sie dziwuiac.

- 14   *   A wstyskawşy Apokaliptowie ktorzy
byli w Jerusálem / iż Sámária przyielá
słowo Boże; posłáli do nich Piotrá y
15 Janá.   Ktorzy gdy przysli / modlili sie
za nimi / áby wzięli Duchá świętego.
16   Albowiem ieszcze nie przyszedł był ná za-
dnego z nich: ále tylko okrczeni byli w
17 imie Páná Jესusowe.   Tedy ná nie wkła-
dáli rece / y bráli Duchá świętego.

Zac: 19.

⁹ A wyżrzałszy Symon / że przez wkła-
danie rąk Apostolskich był dawan Duch
świety ; przymosił im pieniądze / ⁹ mo-
wiac : Dajcie mi też te moc ; aby ten ná-
ktoregobychkolwiek rece włożył / wziął
Duchá ś. ⁹ Lecz Piotr rzekł do niego :
Pieniądze twe niech z tobą beda ná zgie-
nienie : żeś mniemiał iżby dar Boży
miał być zá pieniądze nabýwany. ⁹ Tle-
maś w rzeczy tej cząstki ani działu : bo-
wiem serce twe nie jest proste przed Bo-
giem. ⁹ Połuturze tedy zá teżłóść two-
je : á pros Bogá / ázabyć było odpuszczo-
ne to vmyślenie serca twego. ⁹ Abo-
wiem cie widze być w gorzkości żółci / y
zwiazaniu nieprawości. ⁹ A odpowie-
działwszy Symon rzekł : Modlcie sie wy
zá mna do Pána / aby ná mie takiego nie
nie przyšlo cobyscie powiedzieli. ⁹ A ták
oni świadectwo wydawszy y opowie-
działwszy słowo Páńskie / wrocili sie do
Jerusálem : y w wielu kráinách Sámar-
rytáńskich Ewángelia opowiadáli.

Za : 20.

* ⁹ Lecz ányoł Páński mówił do Phi-
lippá / rzekac : Wstań á idź ku południo-
wi / ná drogę ktora od Jerusálem bieży
ku Gázie / ktora jest spustoszála. ⁹ A wsta-

wszy siedł.

wſy ſedł. A oto maż Aethyopiánin Rze-
zániec możny Kándaki Krolowey Aethy-
opſkiey / Ktory był przetożonym nád wſy-
tkimi ſtárby iey / przyiechał był modlić
28 ſie do Jeruſálem: ? y wracał ſie ſiedzac
ná wozie ſwoym / á czytáiac Iſaiaſá Pro-
29 roká. ? Rzekł duch Philippowi: Przy-
30 ſtań / á przyłacz ſie do wozu tego. ? A przy-
biegáſy Philip / wſłyſzał go czytáiacego
Iſaiaſá Proroká / y rzekł: Rozumieſzże
31 co czytaſz? ? A on rzekł: A iákoż rozu-
mieć moge / ieſli mi kto nie pókaże? A
proſił Philippá / áby wſtąpiwſy wſiadł
32 do niego. ? A mieyſce piſmá Ktore czy-
tał / to było: Jáko owcá ná zabicie wie- *Iſa: 53.*
dzion ieſt: á iáko báránek bez głoſu przed *b 7.*
tym Ktory go ſtrzyże; ták nie otworzył
33 wſt ſwoich. ? W uniżeniu iego ſad iego
podnieſion ieſt: Rodzay iego kto wypo-
wie? ábowiem z ziemię zgładzony będzie
34 żywot iego. ? A odpowiedziawſy Rzezá-
niec Philippowi rzekł: Proſie cie o kim
to Prorok mówi? ſamli o ſobie / czyli o
35 kim innym? ? A Philip otworzywſy w-
ſtá ſwe / poczáwſy od tego piſmá / opo-
36 wiádał mu Jeſuſá. ? A gdy dáleý iecháli
w droge / przyſli nád iedne wode: tedy

rzekł Kzezániec: Oto wodá. Coż mi jest
 ná przeszkódzie ábych nie byl okrzczon:
 ? A rzekł Philip: Jesli wierzyś ze wszy-
 tkiego serca/wolność. A odpowiedziawszy
 rzekł: Wierze / iż Jესus Chrystus jest
 Syn Boży. ? A kazał stánać wozowi:
 y wstąpili obádwa w wodę / Philip y
 Kzezániec: y okrzcił go. ? A gdy wyszli
 z wody / Duch Boży porwał Philippá y
 nie widział go wiecey Kzezániec: ále ie-
 chał swa droga / weselać się. ? A Philip-
 aż w Azocie jest znalezion: á przechodząc
 po wszytkich mieyscach opowiadał E-
 wángelia / aż przeszedł do Cezáreey.

ROZDZIAŁ IX.

Za: 21.

Galat: 1.

c 13.

Rz: 22.

s 5.

22.

15.

8.

Kor: 12.

L. 1.

S Száwel dycháiac ieszcze groźbá-
 mi y morderstwem przeciw wcz-
 niom Páńskim; przyszedłszy do A-
 cykápłaná / ? prosił u niego listow do
 Dámásku do bożnic: iż iesliby ktore
 znalazł tey drogi meże y niewiasty / áby
 ie zwiázane przywiódł do Jerusálem.
 ? A gdy iechał: sstało się gdy byl blisko
 Dámásku / że spredka oświeciła go świat-
 łość z niebá. ? A padłszy ná ziemię / w-
 słyszał głos mowiacy do siebie: Száwe

le / Száwe

le / Szawle / przecz mie przesładuieś?

1 ¹ Rzekł: Ktos ty jest Panie? A on / Jam
jest Jesus / ktorego ty przesładuieś: Tru-
dno tobie przeciw osćieniom wierzgac.

6 ² A drżac y zdumiewając sie rzekł: Pá-
nie / co chceś abyć czynił? A Pan do
niego: Wstań á idź do miastá / á *tám* ci
7 powiedza co bedzieś miał czynić. ³ A

B meżowie ktorzy z nim byli w drodze / sta-
neli zdumianysy sie: głos w prawdzie
8 slyszac / lecz żadneg nie widzac. ⁴ A wstał
Szawel z ziemi / á otworzysy oczy nie
nie widział. A prowadzac go za rece /
9 wwieśli do Damásktu. ⁵ A był *tám* trzy

10 dni nie widzac; y nie jadł ani pil. ⁶ A w-
czeń niektorzy był w Damásktu imieniem
Anániasz / y rzekł Pan do niego w widze-
niu: Anániasz. A on rzekł: Otom ja
11 Panie. ⁷ A Pan ku niemu: Wstań / á idź
ná vlice ktora zowia Prosta: á szukay
w domu Judowym Szawlá imieniem
Társenczyká: ábowiemci sie oto modli.

12 ⁸ (A widział meżá Anániaszá imieniem
wchodzącego y rece nań wkładającego /
13 aby przyźrał.) ⁹ A odpowiedział Aná-

C niasz: Panie / slysałem od wielu *ich* o tym
meżu / iáko wiele złego czynił świętym

twym

twoim w Jerusaleem: ⁹ y tuć ma moc od
 Arcykáplanow wiązać wszytkie ktorzy
 wzywáia imienia twego. ⁹ A Pán rzekł
 do niego: Idźże / ábowiem ten mi jest
 naczyniem wybranym: áby nosił imie
 moje przed narody y krolimi y syny Isrá-
 ellskimi. ⁹ Bo mu ja włoży / iáko wiele
 potrzeba mu cierpieć dla imienia me-
 go. ⁹ A poszedł Ananiasz / y wszedł w dom: ⁷
 á włożywszy nań ręce rzekł: Szawle
 brácie / Pán mie posłał Jესus / ktorýc sie
 wklazał w drogę ktorąś šedł: ábys przepe-
 żrzał / á był nápełnion Duchem świe-
 tem. ⁹ A nátychmiasť spádły z oczu iego
 iáko łuski / y przeżyżrzał: á wstawszy o-
 kręzion jest.

Zac: 22.

⁹ A wziawszy pokarm pošíłł sie. A był
 z uczniami ktorzy byli w Dámásku przez
 kilka dni. ⁹ A nátychmiasť w božnicách
 opowiaádal Jესusá že ten jest Synem
 Božym. ⁹ A zdumiewáli sie wszyscy kto-
 rzy go słucháli / y mówili: Izali nie ten
 jest ktorý burzył w Jerusaleem te / ktorzy
 wzywáli tego imienia: y tu był ná to
 przyšedł / áby ie powiazawszy wiodł do
 Arcykáplanow: ⁹ A Szawel zmacniał
 sie tym wiecey / y záwštydzał Żydy / kto-

rzy mie-

rzy mieszkali w Damaſtku / dowodzac iż
ten iest Chryſtus.

- 23 [?] A gdy ſie wypełniło dni niemało / w-
radzili ſpolnie Żydowie / aby go zabili.
24 [?] Lecz oznaymiono Szawłowi zdrady
ich. A ſtrzegli y vbran we dnie y w no- 2. Kor 11.
25 cy aby go zabili. [?] Ale uczniowie wzię- 8 32.
wszy go w nocy / przez mur wypuſcili go /
26 ſpuſciwszy w koſu. [?] A gdy przyſzedł do
E Jeruſalem / kuſił ſie przyłaczyć do ucz-
niow : ale ſie go wſyſcy bali / nie wie-
27 rzac żeby był uczniem. [?] Lecz Barna-
baſ wziawſy go przywiódł do Apoſto-
łow : y oznaymil im iako w drodze wi-
dział Pána ; á iż mówił do niego : A iá-
ko w Damaſtku beſpiecznie mówił w
28 imie Jeſufowe. [?] A był w Jeruſalem to-
warczyſzac z nimi / á beſpiecznie ſobie po-
29 czyniaiac w imie Pańskie. [?] A mówił z
Pogány / y gadał ſie z Greki : á oni ſie
30 ſtáráli iákoby go zabić. [?] Czego dowie-
dzawſy ſie brácia / odprowadzili go do
31 Ceſáryey / y odeſtáli do Tárſu. [?] Ták te-
dy koſciół po wſytkiey Judſkiey ziemi y
Gálilei y Samáryey miał pokoy / y bu-
dował ſie chodzac w boiaźni Pańskiej /
á poćiecha Duchá ś. był nápełniony.

A ſtáło

Zac: 23.

⁊ stało sie iż Piotr gdy obchodził
wszystkie / przyszedł też do miastecz
mieścaki w Liddzie. ⁊ znalazł tam czo
wieka niektorego imieniem Aeneasa od
ośmi lat na łóżu leżacego / ktory był ru
kony powietrzem. ⁊ rzekł mu Piotr
Aeneasu / wzdrowia cie Pan Jezus Chri
stus : wstańże a posciel sobie. ⁊ natych
miast wstał. ⁊ patrzyli nań wszyscy
ktory mieścaki w Liddzie y w Saronie
ktory sie też nawrócili do Pána.

⁊ była w Joppie niektora wcześ
niczka imieniem Tabitha / ktora wylo
żywszy zowie sie Dorka. Ta była pełna
dobrych uczynków y iakmużn ktore czyn
niła. ⁊ stało sie w one dni / że zanie
mogła umrzeć. Ktora omywszy polo
żyli na sali. ⁊ iż Lidda była blisko Jopp
py / wezmiowie wysławszy że był Piotr w
niej ; posłali do niego dwu mężow / pro
sząc aby sie nie lenił przysć do nich. ⁊
wstawszy Piotr szedł z nimi : ktorego gdy
przyszedł wwieśli na sale. ⁊ obstarali
go wszystkie wdowy płaczace / y wskazując
mu suknie y płaszcze / ktore im robiła
Dorka. ⁊ wygnawszy wszystkie Piotr
położywszy na kolana modlił sie : a o

broćmy

broćiwşy ſie do ciała rzekł: Tábitho
wſtań. A oná otworzyła oczy ſwoie / y
41 wyſzrawşy Piotrá / vſiadła. ? A poda-
wşy iey reke / podnioſła. A wezwawşy
42 ſwietych y wdow / oddał iá żywa. ? A roz-
ſławilo ſie to po wſytkiey Joppie: y wie-
43 le ich wwierzyło w Pána. ? A ſtało ſie
że on wiele dni mieſkał w Joppie / v mie-
ſtorego Symoná gárbárzá.

R O Z D Z I A Ł   X .

A W Cezáreey był maż niektory iſ Za: 24.
mieniem Korneliuſ / Rotmiſtrz
2 roty ktora zwano Włoſka: ? po-
bożny y boiaſy ſie Boga ze wſytkim do-
mem ſwoym / czyniaſy iálmużny wielkie
ludziom: á Bogu ſie záwždy modlacy.
3 ? Ten widział iáwnie w widzeniu / okóło
dziewiatey godziny ná dzień / ányolá Bo-
żego wchoďzacego do ſiebie / y mowia-
4 cego iemu; Korneliuſu. ? A on nań pil-
nie pátrzac / á przeſtráſzony bedac / rzekł:
Co ieſt Pánie? A rzekł mu: Modlitwy
y iálmużny twoie wſtąpiły ná pámieć
5 przed Bogiem. ? A teraz poſli meże do
Joppy / á przyzow Symoná nieiákiego
6 co go zowia Piotrem. ? Ten ma gospo-

de y nie

de v nieiákiego Symoná gárbárzá / ktory ma dom nád morzem ; tenci powie co bedziesz miał czynić. ? A gdy odśedłano y oł ktory mówił do niego / wezwawšy dwu domowników swoich / y żołnierza pobożnego z tych ktory przy nim wstáwicznie byli / ? á rospowiedziawšy im wšytko / posłalie do Joppy. ? Lecz názáintrz gdy oni byli w drodze y przybližáli sie do miásta / wšedł Piotr ná gorę domu modlić sie o godzinie szóstej. ? A będąc głodny chciał ieść. Lecz gdy mu oni gotowali / przyšlo náń zachwycenie : ? y wyžrzał niebo otworzone / á sstepuiące k niemu naczynie iáćies / iákoby przyścierádło wielkie zá cztery kónce spuszczone z niebá ku ziemi : ? w ktorym były wšytkie czworonogie zwierzetá y gádziny ziemskie / y ptástwa powietrzne. ? A sstał sie głos do niego : Wstań Pietrze : rzež á iedz. ? A Piotr rzekł : Nie day tego Pánie : gdyžem nigdy nie iadł nic poſpolitego y nieczystego. ? A głos záśie powtore do niego : Co Bog oczyscił / te ty nie zow poſpolitym. ? A to sie po trzykroć sstało : y wnet naczynie ono wzięto iest do niebá. ? A gdy Piotr sam w

sobie

sobie wątpił coby to za widzenie było
ktore widział: alić meżowie / ktorzy od
Korneliusza byli posłani / pytający sie o
18 domu Symonowym / ślaneli w wrot. [?] A
zawoławszy / pytali iesliby tam Symon
ktorego zowa Piotrem / gospodemiał.
19 [?] A gdy Piotr rozmyślał o widzeniu / Zac: 25.
rzekł mu Duch; Oto cie szukaia trzey meżowie. ^{Nij: 15.}
20 [?] Przetoż wstawszy zeydź / a idź b 7.
z nimi / nic nie wątpiac: gdyżem ie ia
21 postal. [?] A Piotr zszedłszy do onych me-
żow / rzekł: Otom ia iest ktorego szuka-
cie: coż iest za przyczyna dla ktoreyście
22 przyszli? [?] A oni rzekli: Korneliusz Ko-
nistrz / maż sprawiedliwy y boiacy sie
Boga / y mający świadectwo od wsęgo
narodu Żydowskiego / napomnion iest
od anioła swietego / aby cie wezwał w
23 dom swoy / a słuchal słow od ciebie. [?] Te-
dy wprowadziliśmy ie / przysial do gospo-
dy. A nazajutrz wstawszy / wyszedł z ni-
mi: y niektorzy z bráciey z Jozpy sli z
24 nim. [?] A drugiego dnia wszedł do Cezá-
reey. Lecz Korneliusz czekał ich / we-
zwawsze krewnych swych y powinnych
25 przyjaciol. [?] A sšicło sie gdy wchodzil
Piotr / zabięzawszy mu Korneliusz / przy-

padłszy do nogiego położył się. ²⁶ A Piotr
go podniósł mówiąc: Wstań/ y iacien-
też jest człowiek. ²⁷ A rozmawiając z
nim wędł/ y nalał wiele tych co się by-
li zeszli: ²⁸ A rzekł do nich: Wy wiecie że
się nie godzi Żydowi nawiązać albo
schadzać się z cudzoziemcem: ale mnie
Bóg wskazał żebym żadnego człowieka
nie nazywał pospolitym albo nieczystym.
²⁹ A przetożem oprócz wątpienia przy-
szedł wezwany. Pytam tedy/ dla czego
ście mnie wezwali: ³⁰ A Korneliusz rzekł:
Od czwartego dnia aż do tej godziny
modliłem się o dziewiatej godzinie w
domu moim: a oto mąż stał przed
mną w odzieniu iasnym/ ³¹ y rzekł: Kor-
neliuszu/ wysłuchana jest modlitwa two-
ja/ y iasnużny twoie wspomnionie są
przed Bogiem. ³² A przetoż posli do Jop-
py/ a przyzow Symoná ktorego nazy-
wają Piotrem: ten ma gospodę w do-
mu Symoná gárbarzá nad morzem. ³³ A
takżem zaraz posłał do ciebie: a tyś do-
brze uczynił żeś przyszedł. Teraz tedy
my wszyscy jesteśmy tu przed tobą/ aby-
śmy słuchali wszystkiego tego co tobie
jest rozkazano od Pána.

A Piotr

34. ¹ A Piotr otworzywszy usta swe rzekł: Za: 26.
 F. Prawdziwiem doznał tego, iż sie Bog ^{5. Mo: 10.}
 35. na osoby nie ogląda: ¹ ale w każdym ^{d 17.}
 narodzie kto sie go boi a czyni sprawie ^{2. Kron: 19. c 7.}
 36. dlivosć / iest v niego przyiemnym. ³ Sło- ^{Iob 34. b 19.}
 wo posłał Bog synom Izraelskim / opo- ^{Mad: 6 b 8.}
 wiadaiac pokoy przez Jesusa Chrystusa ^{Syr: 35. b 16.}
 (ten ci iest Panem wshytlich.)
 37. * ¹ Wy wiecie ktore sie sstało slowo po- ^{Rzym: 2. b 11.}
 wshytkim Zydowstwie: Bo poczawszy ^{Galat: 2. b 6.}
 38. wiadał: ¹ Jesusa ^{enego z Nazarethu} i a- ^{Ephes: 6. b 9.}
 ko pomazał Bog Duchem swietym y ^{Kolof: 3. d 25.}
 moca: ktory chodzil czyniac dobrze / y v ^{1. Piot: 1. c 17.}
 39. bla: a borem z nim byl Bog. ² A my ie- ^{Matt: 4. c 18.}
 stesmy swiadekami wshytkiego co czynil ^{Luk: 4. b 14.}
 w kraimie Zydowskiej / y w Jerusale-
 ktorego zabili zawiesimsy na dzewie.
 40. ¹ Tegoż Bog wzбудil dnia trzeciego /
 41. y dal go zeby byl obiarzony ¹ nie wshyt-
 kiemu ludowi / ale swiadekom przedtym
 zgotowanym od Boga; nam ktorzy-
 smy pospolu z nim jedli y pili potym
 gdy wstał od umartwych.
 42. * ¹ A rozkazal nam opowiadac ludo-
 Gwi y swiadczyć / iż on iest ktorego Bog

náznáczyl sedzia żywych y umárłych.
 Ier: 31. [?] Temuż wšyscy Prorocy świádectwo 43
 f 24. wydaia; iż każdy weźmie grzechow od-
 Mich: 7. pusczenie przez imie iego/ ktożkolwiek
 d 18. weń wierzy.
 Za: 27. [?] Ty słowá gdy iefcze Piotr mówił/ 44
 przypadł Duch ś. ná wšytki słuchájące
 słowá. [?] Zdumieli sie oni ktorzy byli z 45
 obřezánia wierni co z Piotrem przysli;
 Niż: 15. iż też ná Pogány dar Duchá ś. byl wy-
 l 8. lan. [?] Abowiem słyseli ie mówiące ięzy- 46
 kámi y wielbiace Boga. Tedy Piotr od-
 powiedział: [?] Izali kto może bronić wo- 47
 dy/ żeby ci nie byli okřczeni ktorzy wzię-
 li Duchá ś. iáko y my? [?] A rořkazał ie 48
 krzcić w imie Pána Jესusá Chrystusá.
 Tedy go prosili aby zmięskát v nich
 ná kilka dni.

ROZDZIAŁ XI.

Mysłyseli Apostołowie y brácia,
 ktorzy byli w Judskéj ziemi/ że A
 y Pogáni przyieli słowo Boże.
[?] A gdy Piotr przyszedł do Jerusálem/ 2
 spieráli sie z nim ci ktorzy byli z obřezá-
 nia/ mówiac: [?] Czemus wšedł do ludzi z
 nie obřezáných/ y iadles z nimi? [?] A po- 4

czawšy,

czawſzy Piotr / wyſtąpił im porządkiem
5 mówiąc: [?] Jam był w mieſcie Joppie
modlać ſie / y widziałem w zachwyceniu
widzenie / ſſtepujące nieiaktie naczynie /
iako by przeſcierądło wielkie / z czterech
6 końce ſpuſzczone z nieba / y przyſzło aż do
mnie. [?] w które pilnie patrza: obaczy-
łem y wyſzaleł czworonogie ziemſkie
zwierzęta / y beſiye / y gądziny / y ptactwa
7 powietrzne. [?] A uſłuchałem głos mówią-
cy ku mnie: Wſtań Pietrze / rzeż / á iedz.
8 [?] A rzekłem: Żadnym ſpoſobem Pánie:
ábowiem nigdy nie poſpolitego ábo nie-
9 czyſtego nie weſzło w wſtá moie. [?] A ed-
powiedział powtore głos z nieba: Co
10 Bog oczyſcił / tego ty nie zow poſpoli-
tym. [?] A to ſie ſſtało po trzy kroć: y z á-
B ſie wſytko wciągniono do nieba. [?] Ali-
11 ſci nátychmiáſt trzy meżowie przyſta-
pili ku domowi w którym był / z Cezá-
12 reicy do mnie poſłáni. [?] A rzekł mi Duch;
ábych z nimi ſedł nie wátpiac. Szli
też zemna y ci ſeść brácia: y weſliſiny w
13 dom ónego meżá. [?] A opowiedział nam
iako widział ányolá w domu ſwym ſto-
iácego y mówiącego mu: Poſli do Jop-
py / á przyzow Symoná / którego názy-

Wjś: 1.

a 5.

Matt: 3.

c 11.

Mar: 1.

b 8.

Luk: 3.

c 16.

Jan 1. d 26

Nii: 19.

a 4.

La: 18.

waia Piotrem: ¹ Ktoryc powie słowa
 przez ktore zbawion bedziesz ty y wysy-
 tek dom twoy. ² A gdym ia poczał mo-
 wić / Duch s. przypadł ná nie / iáko y ná
 nas z poczatku. ³ A wspomniałem ná
 słowo Páńskie / iáko powiádał: Jan ci
 krzcił woda: ále wy będziecie krzeżeni
 Duchem świętym. ⁴ Jesliż im tedy ro-
 woná łáské dał Bog / iáko y nam ktorzy
 siny wwierzyli w Jhesusá Chrystusá: á co
 żem ia zaczął byt / żebych mógł zabronić
 Bogu? ⁵ A to wstysławszy umilkli / y
 chwalili Boga / mowiąc: Toć tedy y Po-
 gánom dał Bog pokutę ku żywotowi.
⁶ A Lecz oni ktorzy byli rozprošeni przed
 wtrapieniem ktore sie sstało zá Szcze-
 pana / záchodzili áż do Pheniciey / y Cy-
 prii / y Antychiey: žádnemu nie powiá-
 dáiac słowa / iedno sámym Żydom. ⁷ A
 byli niektorzy z nich meżowie Cypri-
 czycy / y Cyreneczycy / ktorzy wšedšy
 do Antychiey / mowali do Grekow / o
 powiádáiac Pána Jhesusá. ⁸ A była z
 nimi reka Páńska: A wielki poczet w-
 wterzywšy náwrocił sie do Pána. ⁹ A
 przyšlá o nich tá wieść do wšu košciola
 onego ktory był w Jerusálem: y postáli

Bárná

Rozd: II. Zpistolskie.

23 Bárnabáš až do Antyochiey. ? Ktory
 przeszedł / y lále Boža ogladawšy / v
 radował sie; y nápominał wšytkich / á
 by w przedsiemwzięciu serdecznym trwá
 24 li przy Pánu. ? Abowiem byl maž do-
 brý / y pełen Duchá s. y wiáry. A przy-
 25 šlá rzeša obšita ku Pánu. ? A šedl
 Bárnabáš do Táršu / áby šukał Száw-
 lá: a náležšy to przyprowadził do Anty-
 26 chiey. ? A cały rok bawili sie tam w ko-
 ściele: y náuczáli rzeše obšita / ták iž
 napierwey názwano w Antyochiey vcz-
 27 nie Chrzešćianý. ? Lecz w onež dni
 28 przyšli prorocy z Jerusálem do Antyo-
 chiey. ? A powšlawšy ieden z nich imie-
 niem Agábus / oznáymował przez Du-
 chá / iž miał być głod wielki po wšytkim
 29 řzá. ? A vczniowie iáko kto miał pošta-
 nowili káždy postać ná wspomoženie
 bráćiey ktorzy miešćáli w Judskiey zie-
 30 mi. ? Co y vczynili / pošlawšy do stár-
 šých przez rece Bárnáby y Száwlá.

ROZDZIAL XII.

1 **A** Pod onymže časem oborzył sie Za: 29.
 2 moca krol Herod / áby vtrapił nie-
 ktore z košćiolá. ? A dal šćiac Já-

Kubá bratá Janowego. [?] A widzac że
 sie to spodobało Żydom / przydal *k temu*
 że poimały Piotrá. A były dni Przasn-
 kow. [?] Ktorego poimawşy / podał do
 ciemnice / poruczywşy go pod czwore
 straż / gdzie było w kaźdey po czterech
 żołnierzách / aby go strzegli: chcac go
 po Pásce wiewieść ludowi. [?] A tak tedy
 Piotrá chowano w ciemnicy. Lecz mo-
 dlitwa bez przestánku działa sie od ko-
 ciolá ku Bogu za nim. [?] A gdy go miał
 wiewieść Herod; oneyże nocy spał Piotr
 między dwiema żołnierzmi / związány
 dwiema lánecuchy: á stróże przed drzwia-
 mi strzegli ciemnice. [?] A oto Anioł Pań-
 ski przystąpił / á iásność sie oświeciła w
 gmáchu: á traćiwşy w bok Piotrow /
 obudził go / mówiac: Wstań rychło. A
 opádły lánecuchy z rąk jego. [?] A rzekł do
 niego áńiol: Opaś sie / y obuy wbranie B-
 twoie. A uczynił tak. A rzekł mu: We-
 źmi ná sie płaszcz twoy / á idź za mną. [?] A
 wyszedşy śedł za nim: á nie wiedział że-
 by to było prawdą co sie działo prze-
 áń-
 yola: lecz mniemał żeby widzenie wi-
 dział. [?] A gdy m. neli pierwszay wtora
 straż; przypli do brany żelázney która
 wiedzie

wiedzie do miasta / ktora sie im dobro-
wolnie otworzyla. A wyszedſzy / przesli-
iedne vlice: y natychmiast odſedl anyol
11 od niego. [?] A Piotr przyſzedſzy k sobie/
rzekl: Teraz znam prawdziwie / iz Pan
poslal anyola swego / y wyrwal mnie z re-
ki Herodowej, y ze wſzytkiego oczekawa-
nia ludu Sydomſkiego.

12 [?] A obaczywszy sie, przyſzedl do domu Zac: 30
Márcy mátki Janá / ktorego nazywa-
no Márkiem: gdzie bylo wiele zgroma-
13 dzonych y modlacych sie. [?] A gdy on ko-
latal wedzwi v wrot / wysla dzieroka
14 widziec imieniem Rodá. [?] A poznawszy
Piotrow glos / od radoſci nie otworzy-
la wrot: lecz wbiezawszy oznaymila iz
15 Piotr stal przed wroty. [?] A oni rzekli do
nies: Szaleiesz. Ale ona twierdzila / iz
ſie tak rzecz ma. A oni mowili: Anyol to
16 iego jest. [?] A Piotr przedſie kolatal. A
gdy otworzyla / wyſzeli go y zdumieli sie.
17 [?] A finawszy na nie reka / aby vmiłkne-
li; roſpowiedzal im iáko Pan wywiodel
go z ciemnice / y rzekl: Oznaymiecie to
Jakubowi y bráćiem. A wyszedſzy ſedl na
18 inne miejsce. [?] A gdy dzien náſtal / byl
rozruch memá y między ſolnierzmi / co-

Le v

by sie

by sie z Piotrem sstało. ¹ A Herod pyta¹⁹
 wšy sie o nim y nie nálažšy / wczyniwšy D
 wywiádownie o strožách / kazał ie
 wieść: A wyiecharwšy z Judskiej zemie
 do Cesáreey / táńže mieškal. ² A byl roz²⁰
 gniewány ná Tyriyczki y Sydonczyki.
 Lecz oni zgodnie przyiecháli do niego /
 á náмовiwšy Blásta podkomorzego
 krolewskiego / prosili o pokoy: dla tego
 iż kráiná ich miała żywność od niego.
³ A dnia pewnego Herod oblokwšy sie²¹
 w śáte krolewską / siadł ná stolicy / y w
 czynił rzecz do nich. ⁴ A pospolstwo wo²²
 láło: Głosy Boże á nie człowiecze. ⁵ A ná²³
 tychmiast vderzył go ányoł Páński: prze
 to iż nie dał chwały Bogu: á roztocz
 ny od robáctwa / skonál. ⁶ Lecz słowo²⁴
 Páńskie rozrastało sie y rozmnažáło.

Za: 31.

Wj: 11.

s 29.

⁷ A Bárnábaš y Száwel wrocili sie z²⁵
 Jerusálem wykonawšy posługe / wšia
 wšy z soba Janá ktorego názywano
 Márkte m:

R O Z D Z I A L XIII.

Niž: 14.

d 25.

A Byli w kościele ktory byl w An¹
 tyochiey prorocy y náuczyciele / A
 między ktoremi byl Bárnábaš y

Symon /

1 Symon / ktorego zwano Nigrem / y Lu-
 2 cius Tyreneyczyt / y Mianáhen ktory był
 3 ſpolu wychowan z Herodem Tetrá-
 4 cha / y Száwel. [?] A gdy oni ofiáre czyni-
 5 li Panu / y poſcili / rzekł Duch ſwięty :
 6 Odłączcie mi Száwla y Bárnábášá ku
 7 tej ſpráwie do ktoreyiem ich wezwál.
 8 [?] Tedy poſzczac y modlac ſie y włożywſzy
 9 ná nie rece / odpráwili ie.
 10 [?] A tak oni wyſłáni od Duchá s. odefli
 11 do Seluciey : á ſtamtad woda ſie pu-
 12 ſcili do Cypm. [?] A gdy przyſli do Salá-
 13 miny / opowiadáli ſłowo Boże w bożni-
 14 cách Żydowſkich. A mieli y Janá ná po-
 15 ſłudze. [?] Lecz przeſzedſzy wſzytkę wyſpę
 16 aż do Páphu / nálezi niektorego meżá
 17 czárnoſieżniká fałſznego proroká / Dy-
 18 dá / ktoremu było imie Báriſu : [?] ktory
 19 był przy ſtároſcie Sergiuſu Párole czło-
 20 wieku mądrym. Ten przyzwawſzy Bár-
 21 nábášá y Száwla / žádal ſłucháć ſłowá
 22 Bożego. [?] Ale ſie im ſprzeciwiał Ely-
 23 más Czárnoſieżnik (ábowiem ſie tak
 24 wykláda imie tego) ſtáráiac ſie iákoby
 25 odwrocił ſtároſcie od wiáry. [?] Tedy Szá-
 26 wel / ktory y Páwel / nápełniony Duchá
 27 ſwięteg / weyſzrawſzy mu w oczy / [?] rzekł :

Rzym: 1.

4 1.

O pełny

O pełny wŝelkiey zdraǳy y wŝelkiey prze-
wrotnoŝci / synu dyabelŝki / nieprzyiaćie-
lu wŝelkiey ŝpiáwiedliwoŝci / nie prze-
ŝtawiaŝ wywracać proŝtych drog Pán-
ŝkich. ? A oto teraz reka Pánŝka nad to-
ba: y bedzieŝ ŝlepym / nie widzac ŝlónca
áż do czasu. A nátychmiast pádla ná-
chmurá y ciemnoŝć: á tuláiac ŝie ŝukał
ktoby go wodzil zá reke. ? Tedy ŝároŝta
widzac co ŝie ŝŝiało / wwierzył: zdumie-
máiac ŝie nád náuka Pánŝka.

Za: 32. ? A puŝciwŝy ŝie z Páphu Páwel / y
ci co z nim byli; przyŝli do Pergí Pám-
phileyŝkiey. A Jan odŝedŝy od nich /
wrocil ŝie do Jeruŝalem. ? Ale oni prze-
ŝedŝy Perge / przyŝli do Antyochiey Pi-
ŝydeyŝkiey: á wŝedŝy do bożnice w dzien
Sobotni / wŝiedli. ? A po przeczytaniu
zaķonu y proroķow / poŝáli Arcybożni-
cy do nich / mowiac: Meżowie bráćia /
ieŝli macie w ŝiebie ŝlowo nápomínania
do ludu / powiedzcie.

? A powŝtawŝy Páwel / y reka milcze-
nie wczyniwŝy / rzekł: Meżowie Iŝra-
elŝcy / y ktorzy ŝie boicie Boga / ŝluchay-
cie: ? Bog ludu Iŝraelŝkiego obrał oyce
náŝe / y wywyŝŝyl lud gdy mieŝkali w
ŝtemi

- 18 ziemi Egipskiej / wywiodł ie z niej 2. Mo: 1. a 1.
 19 wyniosłym ramięm: i y przez czas 2. Mo: 15. c 16. y 14. c 22 f 29.
 20 czterdzieści lat znośił obyczaje ich na
 21 puszczy. i A wyglądziwszy siedm naro- 2. Mo: 16. a 2.
 dow w ziemi Chananejkiej / losem im
 22 podzielił ziemie ich / i iakoby po czterech Iosu: 14. a 2.
 set y pięćdziesiąt lat: a potym dał im
 23 Sedzie aż do Samuela Proroka. i Lecz Sedz: 3. b 9
 od onego czasu prosili o krola: y dał im
 24 Bog Saula Syna Cysowego / meżá z po- 1. Krol: 8. a 5.
 kolenia Beniaminowego / lat czterdzie- 1. Krol: 9. c 16. c 17. y 10. a 1.
 25 ści. i Odiawszy go / wzbudził im Da- 1. Krol: 16 a 1. c 13.
 wida krola: ktoremu też świadectwo wy- Psal: 88. c 21.
 dawaiac / powiedział: Nalazłem Da- Isa: 11. a 1
 wida syna Jessego / meżá wedle serca Matt: 3. a 1.
 mego / ktory czynić będzie wszytkie woli Mar: 1. a 2.
 26 moje. i Z tegoż ci nasiemnia Bog według Lu: 3. a 3.
 obietnice wywiodł Izraelowi zbawicie- Za: 33.
 27 lą Jesusá: i gdyż przed wejściem iego Ian 1. c 20
 Jan opowiadał krzesi pokuty wszytkie- Matt: 3. c 11
 mu ludowi Izraelskiemu. Mar: 1. a 7.
 28 i A gdy Jan wypełnił bieg swoy / po-
 29 wiedział: Kim mie być mniemacie: nie
 30 iestem ia: ale oto idzie za mną / ktorego
 31 botow ná nogách nie iestem godzien ro-
 32 zwiezać.

* i Meżowie brácia / synowie narodu

Abrahá

- Luk: 3. Abrahánowego / y ktorzy między wami
 d 16. boia sie Boga / wamci iest posłane slo-
 Ian 1. d 27 wo zbawienia tego. ? Abowiem mieści-
 káiacy w Jerusálem y kšiażetá iego nie
 znátac tego Iesusa, y glosow Prorockich /
 ktore przez káždy sábat czytane bywá-
 la ; osadziwszy go wypelnili ie : ? á nie-
 Matt: 27. znalazšy w nim przy czym żadney śmier-
 c 20. c 22 ci / vprošili v Pilatá aby go zábili. ? A
 Mar: 15. gdy wykonáli wšytko co o nim nápisá-
 b 13. no bylo / ziawszy go z dzewa / wóžyli do
 Luk: 23. grobu. ? Lecz Bog wzbudził go od w-
 c 21. c 13. marlych dnia trzeciego. ? Ktory sie w-
 Ian 19. a 6. kázował przez wiele dni tym / ktorzy
 Matt: 28. nim społu przyšli byli z Galileiey do Jer-
 Mar: 16. usálem / ktorzy áz dotad sa świadkami
 b 6. iego do ludu. ? A my opowiadamy wam
 Luk: 24. te obietnice / ktora sie orcom nášym
 c 15. státa: ? že ia Bog wypelnil dziatkami
 Ian 20. nášym wzbudziwszy Iesusa.
 c 16.
 Psal: 2. Jáko tež iest nápisano w Psálmie
 b 7. wtorym: Syn moy iestes ty / iam cie dziś
 Zyd: 1. b 5. porodził. ? A iż go wzbudził od wmar-
 7 5. b 5. lych / že sie iuž nie ma wrocić do ska-
 Isa: 55 a 3 nia / ták powiedział: Jeć wam dam świe-
 Psal: 15. te Dawidowe wierne. ? Przeto y indziej
 b 10. powiáda: Nie daš światemu twemu o-
 Wyj: 1.
 c 31.

36 gladać skazania. ¹ Abowiemci Dawid
 wieku swojego wslużywszy / Boża rada
 37 zasnął: y przylaczon jest do oycow swo- ^{3. Krol: 2}
 38 ich / y vznał skazanie. ¹ Lecz ten ktorego. ^{b 10.}
 Bog wzbudził od umarłych / nie vznał
 38 skazania. ¹ Niechżeć wam tedy będzie
 iawnno / meżowie bracia / iż przez tego o-
 powiada sie wam odpuszczenie grze-
 chow / y od wszytkiego w czymście nie
 mogli być przez zakon Moysesow vspřa-
 39 wiedliwieni. ¹ Przez tego każdy wierzą-
 40 cy vspřawiedliwion bywa. ¹ A przetoż
 41 patrzącie aby ná was nie przyszło to co
 powiedziano w Prorocach: ¹ Obaczcie ^{Heb: 1.}
 42 wzgárdzicie / y dźiwuycie sie / á zniś- ^{b 5.}
 czevcie. Bo ia sprawuię sprawę za dni
 waszych / sprawę ktorey nie vwierzycie /
 43 gdyby wam kto opowiadał. ¹ A gdy oni
 wysłi / prosili aby w drugi sábat mówili
 43 do nich tyż słowá. ¹ A gdy sie rozestlo
 zgromádenie / poslo wiele z Żydow y
 z nabożnych nowonáwroconych za Pá-
 wlem y Bárnabášem: ktorzy mówiac
 do nich rádzili im aby trwali w lásce Bo-
 44 żey. ¹ A w przyszly sábat málo nie wsyt-
 45 ko miásto zebrało sie ku sluchaniu słowá
 G Bożego. ¹ Lecz Żydowie widzac one

Isa: 49.
b 6.

Matt: 10.

b 4

Mar: 6.

b 11.

Luk: 9.

a 5.

rzeffe/ nápełnieni są zazdrości / y sprzećiwiali sie temu co Páwel powiádał/ bluźniac. ? Tedy Páwel y Bárnabasz be-
spiecznie rzekli: Wamci było naprzód
trzebá opowiadác słowo Bożé: ále po-
niemaz ie odrzucacie / á osadzacie sie
niegodnymi być wiecznego żywota; o-
toż obracamy sie do Pogánów. ? Albo-
wiem tak nam Pan rozkazał *mowiąc*: Po-
stawiliśmy cie za światło Pogánom /
abyś byl ná zbawienie aż do kraiu zie-
mie. ? A Poganie słysząc to wradowali-
sie / y wielbili słowo Pánstkie: y wwierzy-
li / ile ich iedno było zrzadzonych ku ży-
wotowi wiecznemu. ? A roznaśało sie
słowo Pánstkie po wszystkiey oney kraínie.
? Lecz Żydowie podufczáli niewiast-
nabożne y wczciwe / y przednieysze mie-
szczánv: y wzbudzili przesladowanie ná
Pawla y Bárnabaszá / y wyrzucili ie z
granic szych. ? A oni otrzasnawszy
proch z nog swoich ná nie / przysli do Je-
koniey. ? A wczniowie byli nápełnieni
wesela y Duchá swietego.

ROZDZIAŁ XIII.

Sstało sie w Jekoníey / że pospółu
weszli do bożnicy Żydowskiej; y
mowili;

mówili tak / że wielkie mnóstwo Ży-
 2 dów y Graków uwierzyło. ¹ Lecz Ży-
 dowie ktorzy niewierni byli / pobudzili y
 ku gniewowi wzruszyli serca Pogánskie
 3 przeciw bráćiey. ¹ Przetoż niemáły czas
 strawili bezpiecznie sobie poczynáiac w
 Pánu : ktory dawał świadectwo słowu
 láski swojej / y czynił známioná y cudá
 4 przez rece ich. ¹ A rozdwoiło sie pospol-
 stwo miesckie : y byli jedni z Żydy / á dru-
 5 dzy z Apostoły. ¹ A gdy sie stało náście-
 Pogánów y Żydów z książetą ich / áby ie-
 6 spotwarz yli / y wskámiłowáli : ¹ dowies-
 B dziawszy sie / wdáli sie do miast Likáoń-
 skich / do Listry y Derbená / y do oko-
 liczney kráiny : y tamże opowiadáli
 Ewángelia.

¹ A mąż niektory w Listrze niemocny Za: 34.
 ná nogi siedział / będąc chrom z żywotá
 mátki swojej / ktory nigdy nie chodził.
 ■ ¹ Ten słuchał Párolá mówiącego. Który
 nań pátrzac / y widzac że miał wiáre á-
 ■ by był uzdrowion : ¹ rzekł głosem wiel-
 kim: Wstań ná nogi twoie prosto. A wy-
 70 skoczył / y chodził. ¹ A rzekše widzac co
 uczynił Páwel / podniósł głos swoy mó-
 wiąc po Likáońsku : Bogowie / stawšy

sie ludziami podobni / sstapili do nas. ^a A
 nazwali Barnabasa Jowisem / a Pá-
 wla Merkurysem: poniewaz on przodo-
 kował w mowie. ^a A kapłan Jowisow
 ktory był przed miastem ich, woły y wien-
 ce do wrot przyniossży / chciał ofiary z lud-
 dem sprawować. ^a Co uslyszawszy Apo-
 stołowie Barnabas y Pawel / rozdársszy
 odzienia swoje wskoczyli miedzy rzese
 wołaiac / ^a y mowiac; Nieżowie co to
 czynicie: y myć śmiertelni iestesny wam
 podobni ludzie: opowiadaiac wam abo-
 ście sie od tych próżnych rzeczy nawrócili-
 do Boga żywego / ktory uczynił niebo y
 ziemię y morze / y wszystko co w nich jest:
^a ktory za przeszłych wieków dopuszczał
 wszystkim Poganom chodzić ichże dro-
 gami. ^a Ależkolwiek nie zaniechał samego
 siebie procz świadectwa; czyniac dobro-
 z nieba / dawaiac dzdże y czas y rodzące
 ne / napełniaiac pokármem y weselun-
 sercá náše. ^a A to mowiac záledwie zá-
 wściagneli rzese / że im nie ofiarowali.

Zac: 35. ^a A nádesli niektorzy z Antyochiey y
 z Ikoniey Sydowie: a namowiwsszy rze-
 se / y kámienuiac Páwla / wymlekli go z
 miastá / mniemaiac żeby umarl. ^a Lecz

Psal: 145.

a 6.

Obia: 14.

b 7.

Psal: 80.

c 13.

2. Kor: 11.

f 24. 25.

gdy go

- gdy go wezmowie obścapił / wstawy-
 wszedł do miasta : a nazajutrz wyszedł
 20 do Derbená z Bárnabaszem. ¹ A gdy o-
 powiédzieli Ewángelia miastu onemu/
 y náuczylu wielu ; wrócili sie do Listry/
 21 y do Ikoniey / y do Antyochiey : ¹ utrwie-
 dzáiąc sercá wezmiow : y nápominaáiąc
 áby trwáli w wierze / a iż przez wiele vo-
 22 łożego. ¹ A postanowivszy im kápla-
 ny w káżdym kościele / modláć sie z po-
 23 stámi / polecili ie Pánu w ktorego wwie-
 24 rzeli. ¹ A przyszedłszy Pisydyá / przysli do
 25 Pámphiley : ¹ y opowiadziavszy w Per-
 giew słowo Páńskie / posli do Attálicy :
 26 a stámtad plyneli do Antyochiey : skąd
 27 byli oddáni łasce Bożey ku tey sprawie
 28 ktora wykonáli. ¹ A przyszedłszy / y ko-
 ściół zgromádzivszy / oznámili cokol-
 wiek Bog uczynił z nimi : a iż Pogánem
 29 stworzył dziwni miáry. ¹ A przemieścáli
 30 tám czas niemáły z wezmiámi.

Wst: 13.
a 1.

R O Z D Z I A L X V.

A Niektorzy przepędzili z Judskiey
 1 ziemie náuczáli bráćia ; Iż iesli Galat. 5.
 2 sie nie obrzeżecie wedle zwoyczánu a 2

Sf ij

Mozes

Moyzefowego / nie możecie być zbawieni.
 ? Gdy sie tedy wstąpił rozruch nie-
 mały Pawła y Barnabasz przeciwko
 nim; postanowili aby sli Paweł y Bar-
 nabasz y niektorzy inni z drugich do Apo-
 stoloro y do stárszych do Jerusálemu / z
 strony sporu tego. ? Oni tedy prowadze-
 ni od kościoła / przeszli Phenicya y Sa-
 marya / oznajmując nawrocenie Poga-
 now: y czynili wielką radość wszystkim
 bráćciom. ? A gdy przyszli do Jerusálemu /
 przywieci byli od kościoła / y od Aposto-
 low / y stárszych: y opowiedzieli cokol-
 wiek Bog z nimi czynił.

Zac: 36. ? Lecz powstałi niektorzy z sekty Pha-
 riseuszow ktorzy byli wwierzyli / mo-
 wiac: Jż ie potrzeba obrzezac / y rosta-
 zac im żeby zachowywali zakon Moyze-
 fow. ? Zebráli sie tedy Apostołowie y
 stárszy / aby weyrzeli w te spráwe. ? A
 gdy było wielkie sprzeczanie / wstawşy
 Wyż: 10. Piotr rzekł do nich: Mężowie bráćia /
 c 20. wy wiecie że od dawneę czasu Bog nie
 obrał między námi / aby przez vsią moie
 Poganie słucháli słowá Ewángeliey y
 Wyż: 10. wierzeli. ? A Bog ktorzy zna sercá / dał
 g 45. im świadectwo / dawşy im Duchá s. iá-
 ko y nami

ko y nami

9° kto y nam : ? y nie uczynił żadney różni-
 ce między nami y nimi / wiara oczyszcza-
 10° je sercá ich. ? Teraz tedy przecz kuściecie
 Boga / Kładac iáźmo ná syie uczniow /
 ktorego ani oycowie násy / ani my / zno-
 11° ścieśiny nie mogli : ? ale przez łaskę Pá-
 Cná Jezusa Chrystusa wierzymy iż be-
 12° dzień zbawieni / tak iáko y oni. ? A w-
 milnelo wszytko zgromádzienie ; á slu-
 cháli Bárnabasa y Páwła / opowiadá-
 iacych iáko wielkie známioná y cudá czy-
 13° nił Bog między Pogány przez nie. ? A
 gdy vmilneli / odpowiedział Jakub mo-
 14° wiac : Meżowie brácia słuchaycie mie.
 15° Symon powiedział iáko pierwey ná-
 wiedził był Bog / áby z Pogánor wziął
 16° lud ná imie swoje. ? A z tym sie zgadzá-
 ia słowa Prorockie / iáko jest nápisano :
 17° Potym sie wroce / y znou zbuduje
 przybytek Dawidow wpádły / á roziwáli-
 18° ny iego znou pobuduje / y nápráwie gi-
 19° áby ci co pozostáli z ludzi szukali Pá-
 Cná : y wszyscy narodowie nád ktoremi
 20° wzywano imienia moiego / mowi Pan
 21° czyniacy to. ? Znátiomac jest od wieku
 22° Bogu spráwá iego. ? Przetoż ia rádze-
 nie frásowác tych ktorzy sie z Pogánor

Amos 9.
 6 11.

Nijc 29. nawracacia do Boga: ¹ ale pisac do 20
 721.6 25. nich / aby sie wstrzymawali od splugaw
 wienia balwanow / y od porubstwa y od
 rzeczy dawionych / y od krwie. ¹ abo 21
 wiem Morysz od dawnych wiekow ma
 w kazdym miescie te / ktorzy go opowia
 daja w boznicach / gdzie na kazdy sabat
 czytaja. ¹ Tedy sie podobalo Apostolom 22
 y starszym / ze wszytkim kościołem prze
 brac meze z poszrod siebie y poslac do
 Antyochiey z Pawlem y Barnabasem /
 Jude ktorego zwano Barsabasem / y
 Syle / meze przednieysze miedzy bracia:
¹ napisawszy to przez rece ich. Apostolo 23
 wie y starszy bracia / tym ktorzy sa w An
 tyochiey y w Syryey y w Cylicyey / braciey
 ktorzy sa z Poganow zdrowia. ¹ Gdyze 24
 siny slyszeli / iz niektorzy z nas wyszedszy
 zatrwozyli was stowry / przewracaiac
 dusze wasze / ktorymesiny tego nie rosta
 zowali: ¹ zdalo sie nam wespolet zebrac 25
 nym / przebrac meze y poslac do was z na
 muleyszymi naszymi Barnabasem y Pa
 wlem / ¹ ludźmi ktorzy wydali dusze swe 26
 dla imienia Pana naszego Jezusa Chris
 tusa. ¹ A przetożesiny posłali Judasay 27
 Syle / ktorzy wam tez vsunie toz powie

28 bze. ¹ Abowiem zdało sie Duchowi
świetemu y nam / abyśmy wiecey nie kła-
dli na was ciężaru / oprócz tych potrze-

29 bnych: ¹ abyście sie wstrzymawali od

¹³²⁰³⁷ bálwanom ofiarowanych / y od
krowie / y od ¹³²⁰³⁷ rzeczy dawionych / y od porub-
stwa: od ktorych ¹³²⁰³⁷ rzeczy iesli sie zachowy-
wać bedziecie / dobrze weczynicie. Miec-

30 cie sie dobrze. ¹ A tak oni odpráwieni

31 F przyšli do Antyochiey: á zebrawszy mno-

32 stwo / oddáli list. ¹ Ktory przeczytawszy /

32 wrádownáli sie z pocieszenia. ¹ Judás też

y Sylás / bedac y sami proroki / dluga

mowa napomináli brácia / y wtwierdza-

33 li. ¹ A poimeškawszy tam czas nieiaki /

odpráwieni sa z pokojem od bráciey do

34 tych ktory ie byli posłali. ¹ Lecz Syli

zdało sie tam zostác / á Judás sam po-

szedł do Jerusálem.

35 ¹ A Páwel y Bárnabasz mieszkáli w

Antyochiey / nauczaiac y przepowiadá-

36 iac z wilem innych slowo Pánstie. ¹ A

G po kilku dni rzekł do Bárnabasá Pá-

wel: Wrociwszy sie nawiedzmy brácia

po wszytkich miesćciech / w ktorychesny

opowiadáli slowo Pánstie / iáko li sie má-

37 ia. ¹ A Bárnabasz chciał wziác z soba y

1776: 15.

d 20.

Nis: 21.

e 25.

Zac: 37.

Janá / ktorego zwano Márkiem. ? Ale Páwel prosił go nie brać tego z sobą / ktory odstaił od nich z Pámphyliey / á nie chodzil z nimi ná te robote. ? Esiáła sie tedy miedzy nimi różnica / tak iż odjedlieden od drugiego : á Bárnabas wziąłszy z sobą Márka / wiozl sie do Cypri: ? Lecz Páwel obravszy sobie Syle posiedbedac poruczony łasce Bożey od bráćciey. Uzbiegał Syria y Cylicia / wtwierdzaiac kościoły : roztázuiać chowac przykazania Apostołow y stáršych.

ROZDZIAŁ XVI.

MPrzyszedł do Derbená y do Listry. A oto był tam wcześ niekto ry imieniem Timotheusz / syn niewiasty wdowy wierney / z oycá Pogánimá. ? Który miał dobre świadectwo od bráćciey / ktorzy byli w Listrze y w Ikoniey. ? Tego chciał Páwel áby z nim wyszedł: y wziawszy obrzezał go dla Żydow / ktorzy ná onych mieyscach byli. Bo wszyscy wiedzieli że oćiec iego był Pogánimem. ? A gdy chodzili po mieściech / por dawáli im ku chowaniu wstáwy / ktore były postanowione od Apostołow y stáršych

šych ktor

5 szych ktorzy byli w Jerusale. [?] Otwier
 dzaly sie tedy kościoły w wierze / y co
 6 dzień ich w liczbe przybywalo. [?] A prze
 śedşy Phrygia y kraine Galacka / pohá
 mówani sa od Duchá swietego / aby nie
 7 mówili słowá Bożeg w Azycy. [?] A przy
 B śedşy do Misyey / kusili sie isc do Bithy
 niey : ale im nie dopuścił Duch Jesu
 8 sów. [?] A prześedşy Misyá / wstapili do
 9 Troády. [?] A ukázalo sie Páwłowi w no
 cy widzenie: Máz niektory Mácedon
 czyt stánal / prosac go y mówiac: Przy
 10 śedşy do Mácedoniei ratuy nas. [?] A
 gdy wyżrzal to widzenie / natychmiast
 starálišny sie isc do Mácedoniei: rozu
 mietac iż nas Bog wezwał ku powiáda
 11 niu im Ewángeliei. [?] A pustiwszy sie
 z Troády / prostosny bieżeli do Sámo
 thrácyey / á názájutrz do Neápolu :
 12 á stámtad do Philippowá : ktore iest
 pierwsze miásto w stronie Mácedon
 skiei nowa osáda. A mieszkálišny w tym
 13 że miescie kilká dni rozmawiaiac. [?] A w
 C dzień Sobotni wysłišny przed miásto
 nád rzekę / gdzie bywały modlitwy : y w
 siadşy mówilishny do niewiast ktore sie
 14 były zeszły. [?] A niektora niewiastá imie

niem Lydia / z miasta Thyatyrńskiego /
ktora śarlat przedawała / chwalaca Bo-
gą słuchala: ktorey Pan otworzył serce /
aby uwierzyła temu co powiadał Pá-
wel. ¹ A gdy była otrzczona y dom iey /
prosiła mówiac: Jesliście mnie osadili
być wierna Pánu / wysłedy do domu me-
go mieszkaycie. A przymusiła nas.

Za: 38.

¹ A przydało sie gdyśmy sli ná mobil-
twoe / iż dziewką niektora co miała du-
chą wieśczonego / zabiegała nam: ktora
zysk wielki pánom swoim czyniła wro-
żac. ¹ Tá chodzącá Páwlem y zánami /
wolała mówiac: Ci ludzie są słudzy Bo-
gą nawyższego / ktorzy wam oznáymia-
druge zbawienia. ¹ A to czyniła przez
wiele dni. Lecz Páwel boleiac / obróci-
wszy sierzekł duchowi: Rozkazuiec wi-
mie Jesusa Chrystusa / abys od niey wy-
szedł. A wyszedł oneyże godziny. ¹ A wi-
dzac pánowie iey / iż zginela nádzieja
zysku ich; poimawszy Páwla y Syle / wle-
kli ie ná rynek do wrzedu: ¹ a przymio-
dzy ie przed przelożone / rzekli: Ci ludzie
niepokoy czynia w mieście naszym / gdyż
są Żydowie: A opowiadają zwyczaj kto-
regosie nam przymować nie godzi ani

czynić;

- 22 czynić; gdyżesiny są Rzymianie. ¹ A
 23 zbieżał się człowiek pospolity przeciw
 nim: a wład rozdarłszy świąty / kazał je
 24 ścierozgani. ² A gdy im wiele ran za- 2. Kor: 11.
 dali wrzucili je do więzienia: rozkazu f 25.
 25 iac stróżowi aby ich pilnie strzegli. ³ Kto 1. Thef: 2.
 E ry wstawszy takowe rozkazy / wsadził a 2.
 26 ie do wnetrznego tarasu / a nogi ich zám- Philip: 1.
 27 knął w łańcuch. ⁴ Lecz o pulnoce / Páwel. c 13. d 29.
 y Sylás modlać się wychwalali Boga
 28 A więźniowie ich słuchali. ⁵ W czym
 sprętką powstało wielkie ziemie trzęsie-
 nie / tak iż się poruszyły fundamenty cie-
 mnice. A wnet się otworzyły wszystkie
 29 drzwi / y rozwiązały się petá wszystkich.
 30 ⁶ A ocuciwszy się stróż ciemnice / y wy-
 rzawszy drzwi otworzone w ciemnice;
 dobywszy mieczá / chciał się sam zabić:
 31 mniemając iż więźniowie pouciekali.
 32 Lecz Páwel zawołał głosem wielkim/
 mówiąc: Nie czyn sobie nic złego: bo-
 33 cieśmy sám wszyscy. ⁷ A kazałszy zaświe-
 cić / wbieżał tam, y drżąc przypadł do
 34 nog Páwłowi y Syli. ⁸ a wywiodszy je
 rzekli: Pánowie / coż mam czynić abych
 35 był zbawion? ⁹ A oni rzekli: Wierz w
 F Páná JEsusá / a będziesz zbawion ty y

dom twoy. ¹ A opowiadali mu słowo
Páńskie / y wšytkim ktorzy byli w domu
iego. ² A wziawšy ie oneyże godziny w
nocy / omył rány ich: y był ořzczoney sam
y wšyscy domownicy iego nátychmiast.
³ A wprowadziwšy ie do domu swego /
nágotował im stol / y rádownał sie ze wšy-
tkim domem swym / wwierzywšy Bo-
gu. ⁴ A gdy był dzień / posłał urząd ce-
klarze / mówiac : Wypuść one ludźie.
⁵ A opowiedział te słowa strož ciemnice
Páwłowi: Jż urząd posłał abyście byli
wypuśczeni: teraz tedy wyszedšy idźcie
w pokoiu. ⁶ A Páweł rzekł ku nim: W-
biwšy nas iáwnie nie przekonánymy /
gdyżesmy sa ludźie Rzymscy / wrzucili
do ciemnice : á teraz nas potáiemnie
wypycháia? Nie ták : ále sami przysze-
dšy niech nas wyprowadza. ⁷ A oznay-
mili urzędowi ceklarze te słowa. A bali
sie / wšyskawšy że Rzymiánie byli: ⁸ A
przyszedšy przepraszáli ie : y wywiódšy
prošili aby wysli z miásta. ⁹ A wyszedšy
z ciemnice / wesli do Lidzey : y wyřza-
wšy bráćia počiesyli ie y wysli.

R O Z D Z I A L X V I I.

Za: 39.

A **2** **1** Przefedfy Amphipol y Apollo: **2** **3** **4** **5** **6** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

go słuchali. ¹ A wziawszy słuszną sprawę,
od Jazona y od innych / puścili ie. ² A
bracia wnet w noc wyprawili Páwła
y Syle do Bereie. Ktorzy przyśledszy we-
śli do bożnicy Żydowskiej. ³ (A ci byli
przedmieszy z Thessáloniki; ktorzy prze-
ieli słowo Bożé ze wszytką ochotą: ná ták-
żdy dzień wywiádując sie pismá / iესliby-
sieto ták miało. ⁴ A przetoż wiele ich
wierzýło z nich / y niewiast Poganńskich
uczciwych / y meżow niemáło.) ⁵ A gdy
sie dowiedzieli Thessáloniceńscy Żydo-
wie / iż y w Bereiey opowiadáne iესt od
Páwła słowo Bożé; przyszli też tam
podburzájac y wzruszájac pospólstwo.
⁶ A tedy wnet Páwła wystáli bracia / aby-
śedł aż do morzá: wszákoż Sylás y Ti-
motheus pozostáli tam. ⁷ A ci co odpro-
wadzáli Páwła / zámiedli go aż do A-
then: á wziawszy rozkazanie od niego do
Syle y Timotheusá / żeby co narychley
przyszli do niego / odesłli.

Za: 40.

⁸ A gdy ich Páwel w Atheniech cze-
kał; wzruszał sie w nim duch iego / wi-
dzac miásto poddáne bálwochwálstwu.
⁹ A przetoż rozmawiał w bożnicy z Żydy
y z nabożnemi ludźmi, także y ná rynku ná

Káždy

1° Káždy dzień z tymi co tam byli. ¹ A nie-
 Ektorzy z Epikurow y Stoikow Philoso-
 phow gadali sie z nim: y iedni mówili:
 Coż wždy ten słowosiewcá mówić chce?
 A drudzy: Żda sie być opowiadaczem
 nowych bogow: iż im Jესusá y zmar-
 19 tnychwśłanie opowiadał. ² A porwaws-
 się go / wiedli do Areopagu / mówiac:
 Możemyli wiedzieć co to iest za nowa
 20 náuka / ktora ty powiadaś? ³ Bo iakties
 nowe rzeczy przynosisz do vsu nászych.
 A przetoż chcemy wiedzieć co wždy z tes-
 21 go ma być. ⁴ (A wszyscy Atheniczanie /
 y ci co tam mieřćáli goście / żadna sie
 inřa rzecz nie bawili / iedno powiada-
 22 nim ábo słuchánim nowin.) ⁵ A stojac
 Páweł w pořzod Areopagu / rzekł: Mę-
 żowie Athenřcy / we wszystkim was wi-
 23 dze iákoby zabobonnemi. ⁶ Ábowiem
 chodzac y przypátruiać sie bogom wá-
 řym / nálaźlem teź oltarz. ná którym ná-
 pisano / NIEZNAIOMEMV BOGV.
 Ktorego tedy nie znáiac go chwalicie /
 24 tegoć ia wam opowiadam. ⁷ Bog kto-
 Fry uczynił świąt / y wszystko co ná nim /
 ten bedac Pánem niebá y źemie / nie
 mieřćac w kořćielech reřa uczynionych:

ani reřo

1. Moy: 1.

a 1.

Wjś: 7.

f 48.

Isa: 40.
d 18.

⁹ ani rekomá ludzkimi bywa chwalon/
iákoby czego potrzebuiać: gdyż sam da-
wa wszytkim żywot y oddech y wszytko:
⁹ y uczynił z iednego wszytek rodzaj ludz-
ki / áby mieszkáli po wszytkiey ziemi: zá-
mierzywszy postanowione czasy / y grá-
nice mieszkánia ich: áby szukáli Boga
owaby go snać námáćáli ábo náleżli:
choćiać od káżdego z nas nie iest dáleko.
⁹ ábowiem w nim żywiemy y ruszamy
sie / y iestefmy: iáko y niektorzy z wáshych
Poetow powiádáli: Gdyżechmy też sa-
narodemiego. ⁹ Bedac tedy naroden-
Bozym; nie mamy rozumieć / áby złotu
ábo srebru ábo kámieniowi misterno-
rytemu / ábo wymysłowi człowieczemu
bostwo miało być podobne. ⁹ Aczkol-
wiek tedy przegladal Bog czasy onych
niewiádomości / lecz teraz oznáymiać lu-
dziom áby wszyscy wszedy pokutowáli:
⁹ dla tego iż postanowił dzień w ktorym
ma sadzić świat w sprawiedliwość
przez meżá ktorego náznaczył / wiare po-
dáiac wszytkim / wstrześiwszy go od w-
márłych. ⁹ A wstyskawszy o zmartwych
wstaniu; iedni sie śmiali / á drudzy mo-
wili: Bedziem cie drugi raz o tym słu-
chác. 21

33 chac. ¹ A także Paweł wyszedł z pośród
 34 ku ich. ² A mężowie niektórzy przystaw
 do niego / wwierzyli: między którymi też
 Dyonizyus Areopagita / y niwieśia imie
 niem Damárida / y dwudzy z nimi.

ROZDZIAŁ XVIII.

¹ **A** Potym odszedłszy z Athen / przyszedł
 do Korynthu: ² a znalazłszy nieko
 rego Żydá imieniem Aquile ro
 dem z Pontu / który był dopiero z Włoch
 przyszedł / y Pryscyllę żonę jego (dla tego
 iż był przykazał Klaudyusz aby Żydowie
 wszyscy poszli precz z Rzymu) przyszedł
 do nich. ³ A iż był tegoż rzemieślni / mie
 śkał w nich / y robił (a było rzemieślni
 robić namioty.) ⁴ A rozmawiał w bo
 żnicy na każdy śabat / wtracając imie
 Pána Jezusowo / y namawiał Żydy y
 Græki. ⁵ A gdy przysli z Măcedonicy
 B Sylás y Timotheusz / nálegał słowy Pá
 weł / oświadczać Żydom że Jezus jest
 Chrystusem. ⁶ Lecz gdy sie oni zástawia
 li y bluźnili / wytrzaszawszy śáty swe
 rzekł do nich: Krwó wászą ná głowe wá
 še; iaciem czyst: oderchniaśi poyde do
 Pogánow. ⁷ A odszedłszy śántad / wśedł

w dom mektoreg imieniem Tytá Justá /
 ktory służył Bogu : ktorego dom był po-
 dle bożnice. ¹ A Krispus Arcybożniczy
 wwierzył Pánu ze wszytkim swym do-
 mem : y wiele Korynthyran słucho-
 wiały / y krzesł przyimowało. ² A
 rzekł Pan Páwłowi przez widzenie : Nie
 boy sie ; ále moró / á nie milcz : ³ bo mci ia-
 iest z toba : á żaden sie ná cie nie tá-
 gnie / ábyć miał co złego uczynić : ábo
 wiem ia wielki lud mam w tym mieście.
⁴ A zmieszkał tam rok y šestć miesiecy
 náuczając w nich słowa Bożego. ⁵ A gdy
 Gallion był starostą w Acháiey / powsta-
 li iednomyslnie Żydowie przeciw Pá-
 włowi / y przywiedli go do sadu : ⁶ mo-
 wiac / Jż ten przeciw zakonowi náma-
 rnia ludzi chwalić Boga. ⁷ A gdy miał
 Páwel usta otworzyć / rzekł Gallion do
 Żydow : O meżowie Żydowscy / gdyby
 co niesprawiedliwego było / ábo zło czyn-
 stwo iákcie ; słuśniebych was wyćierpiał.
⁸ Lecz iesli są gadki o słowiech y imio-
 nách / y o zakonie waszym / sami tego
 pátrzcie : ia niechce być tego sedzia. ⁹ A
 odegnął ie od stolice. ¹⁰ A porwawszy
 wszyscy Sosthená Arcybożniczego / bili
 go przed

go przed stolicą: lecz Gallion nie na to
 18 niedbał. ¹ A Paweł gdy tam ięszce przez
 E niemały czas zmięskał; pożegnawszy sie
 z bracia / wiozł sie do Syriey / (a z nim
 Pryscillá y Aquilás /) ogoliwszy sobie
 19 głowe w Kenchrze: bo miał slub. ¹ A
 przyszedł do Ephezu / y tam ięzosiáwiał.
 A sam wszedłszy do bożnicy / rozmawiał
 20 z Żydy. ¹ A gdy go oni prośili / żeby u nich
 21 dłuższy czas zmięskał; nie zezwolił: ¹ a
 le ie pożegnał / mówiac: Wroce sie zás
 do was za wola Boża: y puścił sie z
 Ephezu.

22 ¹ A gdy przyszedł do Cezáreey; wysta-
 F piwszy / á kościół pozdrowiwszy / puścił
 23 sie do Antyochiey. ¹ A zmięskawszy tam
 nieco / wyszedł / idac porządnie przez trá-
 ne Gálácká / y przez Phrygia / wtwier-
 24 dzáiac wszytkie ucznie. ¹ A Żyd niekto-
 ry imieniem Apollo / rodem z Alexán-
 dryey / maż wymowny / przyszedł do E-
 25 phezu / będąc możnym w piśmiejch. ¹ Ten
 był wprawiony w drodze Pánstuy: á pa-
 láłac w duchu / mówił y náuczal pítie
 o Jესúsie: wiedzac tylko o krzcie Ję-
 26 wym. ¹ Ten tedy poczał bezpiecznie po-
 G czynąć w bożnicy. ktorego rzy.

4. Moys. 6.

c 18.

Niż: 21.

d 24.

Za: 41.

Pryscylla y Aquila / przyieli go / y dostali
 tecznicy mu wyložyli droge Pánsta. [?] A
 gdy chętał iść do Achaiey / napomina-
 iac brácia pisałi do wczniow áby go przy-
 ieli. Ktory gdy przyszedł / wiele pomagali
 tym ktorzy uwierzyli. [?] Abowiem po-
 teźnie przekonywał Żydy iawnie / okázu-
 iac z pisma / iż Jესus iest Chrystusem.

ROZDZIAŁ XIX.

Za: 42.

Mstało sie gdy Apollo był w Ko-
 ryncie / iż Páwel schodząc w sy gor-
 ne strony przyszedł do Ephezu: a
 znalazłszy niektóre wcznie / [?] rzekł do nich:
 Zaliście wzięli Duchá swietego gdyscie
 uwierzyli? A oni rzekli do niego: Owe-
 semesiny ani slycháli iesli iest Duch swie-
 ty. [?] A rzekł: W czymżescie tedy sa-
 pokrzeczeni? A oni powiedzieli: We-
 krzcie Janowym. [?] A rzekł Páwel: Jan
 ci krzcił krztem pokuty lud / mowiac:
 Aby w onego ktory miał przysć po nim
 uwierzyli / to iest / w Jესusa. [?] To usly-
 sawszy / okrzeczeni sa w imie Pána Je-
 susego. [?] A gdy ná nie wložyl rece Pá-
 wel / przyszedł ná nie Duch swiety / y mo-
 wili obcymi ięzyki y prorokowali. [?] A tych

Matt: 3

c 11.

Mar: 1.

b 8.

Luk: 3.

c 16.

Jan 1.

d 26.

Wyj: 1.

a 5. y 11.

b 16. y 19.

a 4.

Wyj: 2.

a 4.

wspytlich

wszystkich meżow było około dwunastcie.

8° A wshedşy do Bożnice / mowił bespie-
cznie przez trzy miesiące / rozmawiaiac y
namawiaiac do tego co należało krole-
stwu Bożemu. ¶

9° A gdy sie niektorzy zatwardzali / y
nie wierzyli / zlorzeczac droge Bożo
przed pospółstwem; odstapiwşy od nich /
odlaczyl wcznie; co dzień rozmawiaiac
10° w škole niektorego Tyránna. A to sie

działo przez dwie lecie: tak iż wşyscy
ktorzy mieszkali w Azyey / sluchali słowa
Pánstkiego / tak Żydowie iako y Poganie.

11° A nie ledá cudá czynił Bog przez rece
12° Páwlowe: tak iż też ná chore przyno-
siono chustki ábo przepaski od ciała iego /
y odchodziły od nich choroby / y ducho-

13° wie żli wychodzili. A niektorzy Żydo-

Cwie z tych co sie włoczyli czárty zátliná-
iac / wáżyli sie wzywać / nád tymi ktorzy
mieli duchy złe / imienia Pána Jesuso-
wego / mowiac: Poprzyśiegam was
przez Jesusá ktorego Páwel opowiada.

14° A było siedm niektorych synow Sce-
wy Żydá Arcykáplana / ktorzy to czynili.

15° A odpowiedziawşy duch zły rzekł im:
Znam Jesusá y wiem Páwla: ále wy

coście zacz: ? A wskoczywszy na nie on i
ezlowie w ktorym był duch zły / a opá-
nowawszy obudwu / zmocnił sie przeciw-
ko im: tak iż nágo y zranieni zućiekáli z
domu onego. ? A było to wiadomo wszy-
tkim Żydom y Pogánom / ktorzy mie-
skáli w Ephesie: y padł ná one wszytkie
strách / y wielbili imię Pána Jესusowo.
? A wiele wierzących przychodziło / wy-
znawáiac y opowiadáiac wezynki swo-
ie. ? A wiele z tych ktorzy sie náukám
niepotrzebnymi paráli / przyniozfsy kšie-
gi popalili przed wszytkimi: a obrácho-
wawszy cene ich / znaleźli pięćdziesiąt
tyściecy srebrników. ? Tak potężnie ro-
sło słowo Boże / y znacniało sie.

? A gdy sie to spełniło / wymyślił Pán
wcl w Duchu / przeszedfsy Mácedonia y
Acháia / isć do Jerusálem / mówiac; J-
potym gdy tam bede / potrzebá mi y
Kzym widzieć. ? A postawfsy do Má-
cedoniey dwu z tych ktorzy mu służyli /
Timotheusá y Erástá; sam ná czás po-
został w Azyey. ? A pod onym czásem sstał
ie rozruch niemáły okolo drogi Pána E-
fkiey. ? Abowiem niektory imieniem De-
metrius złotnik / ktory robił kšcioły

srebrne

śrebrne Dyánie : czynił niemały poży-
 25 teł robotnikom. [?] Ktore zebrawszy / y in-
 ne ktorzy sie tym parali robotniki / rzekł :
 Mężowie / wiecie iż z tego rzemieśła jest
 26 nasza majątność : [?] a widżicie y słyszyście /
 że nie tylko w Ephezie / ale mało nie po-
 wszytkiej Azyei / ten Páwel namiawia-
 iac odwrócił wielką rzeszę / mówiac : że
 nie są bogowie / ktore rekomá działająca.
 27 [?] A nie tylko potrzebá sie bać / aby nam
 przezeń tá czaśtká nie przysła w náganie-
 nie : ale aby y kościół wielkiej Dyány
 nie był nizacz poczytan : y do tego nie przy-
 szło iżby wszytek majątkat tey ktora chwa-
 li wszytká Azya y wszytek świat nie był
 28 zniszczon. [?] Co gdy wysłiseli / nápełnies-
 ni gniewu / krzykneli mówiac : Wiel-
 29 ką Dyána Ephezka. [?] A nápełniło sie
 F wszytko miáśio zámieszánia ; y wtárgnes-
 li iednostáynie ná rynek / porwawszy Gá-
 iá y Arystarchá Mácedończyki / podro-
 30 żne towárzyše Páwłowe. [?] A gdy Pá-
 wel chciał wynisć do pospólstwa / nie
 31 dopuścili mu wczniowie. [?] A niektorzy
 też z przednieyszych Azyanow / bedac mu
 przyiacielmi / poslawszy do niego prosili
 32 go aby nie wychodził ná rynek. [?] A dru-

dzy coś innego wołali. Abowiem było
 zgromadzenie zamieszane; a wiecey ich
 nie wiedziało dla czego się zeszli. ? A
 oney rzeszey wywiedli Alexandrą / ktore
 go popychali Żydowie. Tedy Alexander
 skłaniał się do milczenia / chciał woz-
 nić obywateli do spolskowania. ? Lecz gdy po-
 znali iż był Żydem; wstąpił się jeden głos
 od wszystkich iakoby przez dwie godziny
 rodłających: Wielka Dyana Epheska
 ? A pisarz wzmierzony rzesze / rzekł: Nie-
 żowie Ephescy / y którzy też są człowie-
 coby nie wiedział iż miasto Epheska
 jest chwałca wielkiej bogini Dyany /
 córki Jowiszowej ? Gdyż się tedy żaden
 temu sprzeciwić nie może: trzeba aby
 się się pohamowali / a nie skwapliwie
 nie czynili. ? Abowiemście przywiedli
 te ludzkie / ani świętokradzkie / ani blu-
 niące bogini wąż. ? A jeśli Demetri-
 us / y ci co z nim są rzemieśnicy / mają co
 przeciw temu; wskaż prawo bywa: są
 też starostowie / niechże iedni drugich
 pozowią. ? Jeśli się też o czym innym
 badacie; to się na porządnej schadzce
 odprawi. ? Abowiem trzeba się bać / aby
 bysiny nie byli oskarżeni o rozruch dnia

dzisieya

dzisieyszego : gdrż nie mąś żadneḡ win-
nego / o ktorymbysmy mogli dać sprawe
tego zbieżenia. A gdy to rzekł / rozpuscił
ono zgromądzenie.

ROZDZIAŁ XX.

A Gdy sie wcißł ten rozruch / we-
zwawşy Páwel uczniow / y nápo-
minájącich / pożegnał sie z nimi /
y poiáchal aby szedł do Mácedomiey. ¹ A
przeşedşy one jirony / y nápomniawşy
ie dluga mowa / przyşedł do Graczey.
³ ¹ Gdzie zmieştawşy trzy mieřacie / Dy-
dowie nań zasádkę uczynili / gdy sie ná-
zad wieść miał do Syriey : y wymyślił
⁴ wrocić sie przez Mácedomia. ¹ A puścił
sie z nim Sopater Pirrhon Beroeński :
z Theşşáloniczán też Arystárchus / y Se-
kundus / y Gáius Derbeyczyk / y Timo-
theusz : á z Azyanow / Tychikus y Trophi-
mus. ¹ Ci wprzód przyşedşy / czekáli nas
w Troádzie. ¹ A my po dniách Przasni-
Bkow odpłynelişmy od Philippowá : y
przyşlişmy do nich do Troády zá pieć
dni : gdzieşmy zmieştáli siedm dni.

⁷ ¹ A w pierwoşy dzień po śábácie / gdyśmy sie zeşli ná łamanie chleba / Páwel Zac:43.

przepowiadał im mając wyiechac naza-
 utrż : y przedlużył mowę aż do pułnocy.
 ? A było wiele lamp na oney sali / gódzie
 smy byli zgromádzeni. ? A siedzac nie-
 ktory młodzieniec imieniem Eutyhus
 w ołme / bedac ziet cieśkim snem / gdy
 Páwel długo przepowiadał / zmorzony
 ode snu / spadł na dół z trzeciego pietra /
 y podniesion jest umarły. ? Do ktorego
 szapiwszy Páwel / przypadł nań / á obla-
 piwszy go rzekł : Nie trwożcie sie : boć w
 nim jest duszá iego. ? A gdy zaście wsta-
 piły łamał chleb y kosztował / y dosyć dłu-
 go aż do śmítania przepowiadał ; także
 wyszedł. ? Przywiedli też młodzieńca
 onego żywego / y byli niepomału pocie-
 šeni. ? A my poszedšy do ołretu / wieźli-
 śmy sie do Assonu / á byśmy stamtąd wzie-
 li Páwła : ábowiem tak był postanowił
 mając sam pieśo iść. ? A gdy sie z nami
 szedł w Assonie wzięwšy go przyiąchali
 śmy do Mityleny. ? A stamtąd odwiozšy
 sie nazautrż przybiegliśmy przeciw Chi-
 iu : á drugiego dnia przypłyneliśmy ku Sa-
 mu : á nazautrż przyšliśmy do Miletu.

Za : 44.

? Ábowiem Páwel postanowił był mi-
 nać Ephez : áby mu nie przyszło trawić

czasu

czasu w Azyey. Bo sie kwąpil / iesli mo-
żna rzecz / aby na dzień Piecdziesiątni-
ce był w Jerusaleem.

17. ⁹ A z Miletu postawşy do Ephezu/
D przyzwał stárszych kościelnych. ⁹ Ktorzy
18. gdy przyşli do niego / byli wespołek / rzekl
im: Wy wiecie od pierwszego dnia kto-
regom wszedł do Azyey / iákom z wámi
19. był przez wszytek czas: ⁹ służac Pánu z
wszeláką pokorą / y ze łzami y pokusámi/
które ná mie przychadzały z zasadek Ży-
20. dowstich: ⁹ iákom nie opuścił nic poży-
tecznego / żebych wam oznaymić nie
miał / y nauczyć was iáwnie y po do-
21. miech: ⁹ oświadczáiac Żydom y Pogá-
nom pokute ku Bogu / y wiare w Pána
nášego Jesusa Chrystusa.

22. ⁹ A teraz oto ia zwiázány duchem / idę
do Jerusaleem: niewiedzac co sie tam ze-
23. mná dziać będzie: ⁹ iedno że Duch świę-
ty po wszytkich mieściech świadczy mi/
powiádaíac / że mie więzienia y utra-
24. pienia czekaia w Jerusaleem. ⁹ Ale zá-
nic sobie tego nie waże / y zdrowia mego
drożey sobie nie hácuie niżli mnie same-
go: bym tylko dokończył biegu mego / y
posługi słowa ktoram wziął od Pána

Jesusa /

Jესusa / ku oświadczeniu Ewangelii
 łaski Bożej. ¹ A teraz oto ja wiem / że
 nie ogladacie więcej oblicza mego w
 wśryty / przez ktorem przeszedł przepo-
 wiadaiac królestwo Boże. ² Przetoż
 oświadczam sie wam dnia dzisiejszego.
 że ciem ja iest czyst ode krwi wśrytych.
³ Abowiemem sie nie chroni / żebrach
 wam nie miał oznacmiać wśrytych rąk
 Bożej. ⁴ Pilnujcie sami siebie / y wśry-
 tki trzody / nad ktora was Duch s. po-
 stಾನowil Biskupami ; abyście rzadzili
 kościol Boży / ktorego nabył krwią swo-
 ja. ⁵ Jąc wiem że po odesściu moim wnie-
 da między was wilcy drapieżni nie sła-
 guiac trzodzie. ⁶ A z was samych powo-
 stಾನa meżowie mowiacy przewrotno-
 ści / aby odwiedli wcznie z sobą. ⁷ Dla tego
 goż czujcie: pomniac / że ciem przez trzy
 lata w nocy y we dnie nie przestawał
 napominac z was kázdego ze łzami. ⁸ A
 teraz poruczam was Bogu y słowu łaski
 iego / ktory moze przybudowac / y dac dzie-
 dzictwo między wśrytkimi poświęcony-
 mi. ⁹ Nie požadałem żadnego z was
 srebra albo złota / ani sáty / ¹⁰ iako sami
 wiecie: bo moim potrzebom y tych kto-

3. Mo: 16.

15.

1. Krol: 12.

3

35 rzy są zemsta / służyły te rece. [?] Wszytko
 36 ciem wam wkazał / iż tak pracować po-
 37 trzebá poderminować słabe: á pámietać
 38 ná slowo Pána Jესusowe / że on mowił;
 39 Szczęśliwsia iest rzycc; dawać niżeli brać.
 40 A gdy to rzekł / kłękawšy ná kolána
 41 swe / modlił sie z nimi wszytkimi. [?] A sstał
 42 sie płacz wielki wszytkich / á wpadałac ná
 43 syiey Páwlowey / całowali go. [?] bedac
 44 nabárzciey żáłośni z tego słowa / ktore
 45 powiedział; że wiecey nie mieli ogła-
 46 dać oblicza iego. A odprowadzili go
 47 do okrętu.

1. Kor: 4.

6 12.

2. Tef: 2.

b 9.

2. Tef: 3.

b 8.

ROZDZIAŁ XXI.

1 **A** Sstało sie gdysiny odiecháli roz-
 2 stawšy sie z nimi; przypłyneli
 3 siny prostym pedem do Kou / á ná
 4 zaiutrz do Rhodu / á stámtad do Pátá-
 5 ry. [?] A znalazšy okręť ktory miał płynąć
 6 do Feniki / wsiadšy *wen* iáchálsiny. [?] A
 7 gdy sie nam wkazał Cypr / zostáwiošy
 8 go po lewey stronie / plynelsiny do Sy-
 9 riey / y przypłáwilsiny sie do Tyru: ábo-
 10 wiem tám z okrętu składać miano to-
 11 war. [?] A znalazšy vcznie / zmiešćálsiny
 12 tám siedm dni: ktorzy Páwłowi mowi-

li przez

li przez Duchá / áby nie chodzil do Jerusa-
 sálem. ¹ A gdysiny wymieścáli *one* dni/
 wyszedšy pošlišiny á wšyscy nas prowad-
 dzili z ženami y z dziećkami aż za mia-
 sto: á kłękawšy ná kolána nád brze-
 giem / modlilišiny sie. ¹ A požegnawšy
 sie społecznie / weszlišiny w okret: oni też
 wrocili sie do *domon* swoich. ¹ A my od-
 prawiwšy plynienie od Tyru przypłyte-
 lišiny do Ptolemáidy: á przywitawšy sie
 z bráćmi / mieścálišiny v nich ieden dzień.

Zac: 45.

Wj: 6.

b 5.

¹ Lecz náziánuř wyszedšy / przypłyšiny
 do Cezáreey. A wšedšy w dom Philip-
 pá Ewángelišty / ktory był ieden z *onych*
 siedmi / zostálišiny v niego. ¹ A ten miał
 cztery corki pánni / ktore prorokowały.
¹ A gdysiny *tám* przez niemálo dni mie-
 śćáli / nádszedł z Judskéy ziemie prorok
 niektory imieniem Agáb. ¹ Ten przypszo-
 šy do nas / wziawšy pás Páwłow / y
 zwiázawšy swoje nogi y rece / rzekł: To-
 mowi Duch święty: Mieżá ktorego iest
 ten pás / ták zwiáza w Jerusálem żydo-
 wie / y podádza w rece Poganow. ¹ Co-
 gdysiny vslyšeli / prośilišiny y my / y či któr-
 rzy ná onym mieyscu byli / áby nie cho-
 dził do Jerusálem. ¹ Tedy odpowiedział:

Páwel

Paweł / y rzekł: Co czynicie / płaczac / a
trapiac serce moje? Abowiem ia gotowem
nie tylko być związany / ale y wma-
rzeć w Jerusalemi / dla imienia Pana
14 Jესusowego. ? A gdysiny go namowić
nie mogli / przestálisiny / mówiac: Nie-
15 chayżec się dzieie wola Pańska. ? A po-
onych dniach nágotowawszy się / przy-
16 šlisiny do Jerusalemi. ? A šli też spolu z
námi wezńowie z Cezáreey / prowadzac
z sobą (w ktoregosiny gospoda stać mie-
li) Mnázoná niektorego Cypryczyka /
17 stárego wezńia. ? A gdysiny przyšli do
Jerusalemi / wdziecznie nas przyieli brá-
18 ćia. ? Lecz názájutrz wszedł Paweł z ná-
mi do Jákubá / y zebráli się wszyscy stá-
19 řy. ? Ktore pozdrowiwszy / opowiedział
Dím wszystko z osobná co Bóg czynił mie-
20 dzy Pogány przez službę iego. ? A oni
wysłuchawszy / chwalili Boga / y rzekli
mu: Widziš bráć / iáko jest wiele ty-
śiecy brórow ktorzy uwierzyli: a wszyscy
21 scy goracc przy zańonie stoia. ? A šlošeli
o tobie z pomieści / iż wezř odstánia od
Mozesa / tych řyrow ktorzy są między
Pogány: powiádać że nie máia obre-
zywáć synow swoich / ani chodzić wedle

zwozása

zwyczajn. ¹ Coż tedy jest? Koniecznie sie
 lud zeyść musi: bo v slysa żeś przyšedł.
¹ A przetoż uczyn to coć powiadamy.
 Sa v nas cztery meżowie / ktorzy ná
 sobie ślub máia. ¹ Te przyiawšy / oczyszc
 4. Mo7: 6. że sie z nimi: y zlož sie z nimi / aby ogolił
 c 18. głowy: á poznáia wšyscy / że to co o to
 Wyj: 18. bie slyšeli / fałš jest: ále iz sam chodziš
 c 18. przestrzegáiac załonu. ¹ Lecz o tych ktor
 Wyj: 15. rzy wwierzyli z Pogańow / myslny pisáli.
 d 20. c 29 stánowiac / aby sie wystrzegáli tego co
 jest ofiarowano bałwanom / y krwi / y
 rzeczy dawionych / y porubstwa.
¹ Tedy Páwel wziawšy one meże / ná
 Za: 46. záintrz oczyszciony bedac z nimi wšedł
 Niž: 24. do kościoła / opowiadáiac wypełnienie
 c 18. dniow oczyszczenia / áž za káždego z nich
 była oddána ofiara. ¹ A gdy sie wykonać
 miało siedm dni / Żydowie z Azyey wy
 szrawšy go w kościele / wzburzyli wšys
 tek lud / y pochwycili go / ¹ wołáiac: Me
 żowie Jsraelscy / ratuyćie: Tenci to jest
 człowiek który przeciwo ludowi y załona
 nowi / y miejscu temu / wšedy wšytkich
 uczy: á náđ to y Pogańy wprowadził
 do kościoła / y zgwałcił to miejsce świę
 te. ¹ (Albowiem przedtym widzieli z nim

w mie

w mieście Trofima Epheskiego / ktore
 go mniemali żeby Paweł wwiódł do ko-
 30 ściola) i y wzruszyło sie wszystko miasto /
 y zbieżał sie lud. A poimawszy Pawła /
 wywolekli go z kościoła / y natychmiast
 31 dzwizamkniono. i A gdy sie starali iá-
 koby go zabić / przyšla wieść do Hetmá-
 ná roty / Iż sie wzruszyło wszystko Jeru-
 32 salem. i Ktory natychmiast wziawszy
 służebne y Kotmistrze / przybieżał do
 nich. A oni wyrzawszy Hetmána y flu- Niż: 26.
 33 żebne / przestáli bić Pawła. i Tedy Het- 6 21.
 man przybliżywszy sie poimał go / y kazał
 go dwiema lącuchy zwięzać: y pytał
 34 sie koby był / y coby uczynił. i A drudzy
 G co innego wołáli miedzy rzeká. Lecz gdy
 sie nic perwego dowiedzieć nie mogli
 dla zgiełku / kazał go wieść do obozu.
 35 i A gdy był w wschodu / przydało sie iż go
 prawie nieśli żołnierze dla gwałtu one-
 36 go ludu. i Abowiem mnostwo ludzi śło
 37 zá nim / wołáiac: Strać go. i A gdy miał
 być wprowadzony Paweł do obozu /
 rzekł Hetmánowi: Godzili mi sie co mo-
 wić do ciebie? A on rzekł: Dmiesz po-
 38 Grecku? i A nie ciężes iest on Egipczy-
 ánin / ktorys przed tymi dni uczynił roz-

uch / y wywiodles ná puścza cztery ty-
 39 ście meżow zboycow: ? A rzekł do nie-
 22. go Pável: Jácíem íest człowiek Żyd
 3. Társeńczyk / mieśczanin nie z podleyse-
 go miásta Cylicier. Lecz prosze cie do-
 pusć mi mówić do ludu. ? A gdy on do-
 40 puscił / Pável sioiac ná wschodzie / sta-
 nał reka ná lud / á gdy było wielkie mi-
 czenie / uczynił rzecz do nich Żydowski-
 m ięzykiem / mówiac.

ROZDZIAŁ XXII.

Mężowie bráćia y oycowie / słu-
 chajcie tey ktora teraz do was
 czynie obmowy. ? (A gdy wstá-
 2 feli iz do nich inowil po Żydowsku / tym A-
 wietşe milczenie uczynili. ? A rzekł);
 21. Jácíem íest maż Żydowin / vrodzony w
 32. Tárście Cylicyjskim; lecz wychowan w
 tym mieście v nog Gámáhelowych / wy-
 ćwiczony wedlug prawdy zákónu oyczy-
 2. stego: goracym bedac milownikiem zák-
 3. ónu / iáko wy wsfyscy dzis íestescie: ? kto
 3. rym prześladował te droge áż ná śmierć /
 wiázac y podarwáiac do więzienia y me-
 5. że y niewiásty: ? iáko mi tego y Ancyká-
 plan íest środkiem / y wsfyscy stárfy: od B

ktorych

Których też listy wzięwszy do bráciey ie- Wys: 9.
 chalem do Dámásku / ábych przywiódł a 2.
 ty co tam byli / powiazawszy do Jerusa-
 6 lem / áby byli Karáni. Wys: 9. A przydało sie a 3.
 gdym iáchał / y przybliżałem sie do Dá-
 másku o południu / iż nagle oświeciła
 sie około mnie wielka światłość z nie-
 7 bá: Wys: 9. Wpadłszy na ziemię / wstąpiłem głos
 mowiacy mi: Száwle / Száwle / przecz-
 8 mie przesłáduiesz? Wys: 9. A iam odpowie-
 dział: Ktoś jest Pánie: A rzekł ku mnie:
 Jam jest Jesus Názárenski / Ktorego ty
 9 przesłáduiesz. Wys: 9. A ci którzy byli zemna /
 Cącz widzieli światłość / ále głosu nie sły- Dzie: 2. 9.
 10 szeli onego który zemna mowil. Wys: 9. A rze-
 kłem: Coż uczynie Pánie? A Pan rzekł
 do mnie: Wstawšy idź do Dámásku: á
 tamci powiedza o wszytkim co masz czy-
 11 nić. Wys: 9. A gdym niewidział przed iásno-
 ścia światłości oney / prowadzony zá re-
 kę od towarzysów / przyšedłem do Dá-
 12 másku. Wys: 9. A Anániasz niektory małż we-
 dle zákonu / máiac świadectwo od wszy-
 13 tlich Żydów miešťáiacych / Wys: 9. przyšedłszy
 D do mnie y stánawszy rzekł mi: Száwle
 brácie / przeżyrzy. A ia teyże godziny
 14 weyrzałem nań. Wys: 9. A on rzekł: Bog os-

com nąsych obrał ciebie abyś poznał
 wola iego / á izbyś ogladał sprawiedli-
 wego / y słuchał głosu z wst iego. ? Abo-
 wiem będziesz iego świadkiem do wstę-
 tich ludzi / tego coś widział y słyszał. ? A
 teraz co odwołaczaś? Wstań á okrzy-
 sie / á omży grzechy twe wzywając imie-
 nią iego. ? A przydało mi się gdym się
 wrocił do Jerusáleu / á modliłem się w
 kościele żem był od siebie odszedł. ? A wo-
 działałem go mowiącego ku mnie: Spieś E-
 sie / á wymsz rychło z Jerusáleu: abo-
 wiem świadectwa twego nie przyma-
 o mnie. ? A iam rzekł: Pánie / onć wie-
 dza / żećtem ia sadzał do więzienia / y bi-
 ialem po bożnicách wierzące w cie. ? A
 gdy wylewano krew Szczepańa męczeni-
 ká twego iam też tudzież stał / y ze-
 zwałem y strzegłem śać tych ktorzy
 go mordowali. ? A rzekł ku mnie: Jdź
 ze / bo ia do Pogánom dáleko pošle cie.
 ? Słucháli go tedy aż do tego słowa: á
 tu podniesli głos swoy mówiac: Zgladź
 z ziemi tákiego człeká: bo nie słusza aby
 miał żyć. ? A gdy oni wołáli y miotáli
 śáty swe / y ciškáli proch ná powietrze;
 ? roztazał go Hetman wieść do obozu /

y bicz 90

y biczować y maczyć go : żeby ſie dowie-
 dział przyczyny / dla czego by tak nań wo-
 25 lano. ? A gdy go rzemieńni związano /
 rzekł Páwel do Rotmistrzá tamże ſto-
 iacego : Izali ſie wam godzi człowieká
 Rzymiániną y nieoſadzoneg biczować ?
 26 ? Co wſłyſzawſzy Rotmistrz / przyſtąpiw-
 ſzy opowiedział Hetmánowi mówiac :
 Co maſz czynić ? bo ten człowiek ieſt
 27 Rzymſki mieſzczánin. ? A przyſtąpiwſzy
 G Hetman / rzekł mu : Powiedz mi ieſliſ-
 ty ieſt Rzymiánin ? A on rzekł : Tak ieſt :
 28 ? A odpowiedział Hetman : Jam zá-
 wielką ſumme tego mieyſkiego doſtał.
 29 A Páwel rzekł : A iam ſie y wrodził. ? Wia-
 tychniaſt tedy oſtąpili od niego či co
 go maczyć mieli. A temu ſie y Hetman
 zlekł / dowiedziawſzy ſie że był Rzymiá-
 30 ninem / á iż go był związał. ? A názá-
 iutrz chcąc pewnie wiedzieć o ktoraby
 rzecz był od Żydów obwinion / rozwiá-
 zał go : á rozkazał ſie zeyſć káplanom / y
 wſzytkiey ich ſiedzacey rádzie : á wywiod-
 ſzy Páwła poſtawił przed nimi.

R O Z D Z I A L XXIII.

A Páwel pátrzac pilnie ná one rá- Za: 47.
 de ſiedzaca / rzekł : Meżowie brá-
 3 b h ię cia / ia

2. Mo: 22.
d 28.

Philip: 3.
b 5.
Nis: 24.
f 21.

Matt: 22.
c 23.

cia / iaze wſhytkiego ſumnienia dobrego
zachowałem ſie przed Bogiem aż do
dnia tego. ¹ A Ananiasz Arcykapłan ka-
zał go tym ktorzy przy nim ſtali bić w
gebe. ² Tedy rzekł Páwel k niemu: Sta-
rze cie Bog ſciáno pobielona. A ty ſie
dzac ſadziſz mie wedle zaſonu; á roſká-
zuieſz mie bić przeciw zaſonowi? ³ A ci
ktorzy táim ſtali / rzekli: Arcykapłano-
wi Bożemu ſlorzeczyſz? ⁴ A Páwel rzekł:
Nie wiedziałem brácia / żeby był Arcy-
kapłanem. Bo nápiſano ieſt: Przełożo-
nemu ludu twego ſlorzeczyć nie będzieſz.
⁵ A wiedzac Páwel że iedná część była
Sádduceuſow / á druga Pháryſeuſow; ⁶
zawołał w oney rádziej: Mężowie brá-
cia / iam ieſt Pháryſeuſ / ſyn Pháryſeu-
ſow; o nádziecie y o powſtanie umarłych
mnie *tu dziś* ſadza. ⁷ A gdy to wymowił /
wſzezał ſie rozruch między Pháryſeuſá-
mi y Sádduceuſámi: y rozermáło ſie o
no zgromádzienie. ⁸ A bowiem Sáddu-
ceuſowie powiádaia; iż nie máſz zmar-
twych w ſtánia / ani ányola / ani ducha: á
Pháryſeuſowie *to* oboje przyznawaia.
⁹ A ſtáło ſie wolánie wielkie. A powſta-
wſzy niektorzy z Pháryſeuſow / ſpierałi
ſie mo-

sie mowiac: Tuteż tego me nardziemy
 w tym człowieku: a iesliż z nim mowił
 10 duch ábo ányoł: ? A gdy był wielki roz-
 ruch; boiac sie Hetman áby Páwła nie
 rozšárpáli miedzy soba; roszkazał iść stu-
 żebnym / á wydrzeć go z pośrzodku ich;
 11 y odwieść go do obozu. ? A przyskley no-
 C cy stánawšy przy nim Pan / rzekł: Badź
 śtały: ábowiem iákos o mnie świádczył
 w Jerusáleń; táżec y w Rzymie trze-
 12 bá świádczyć. ? A gdy był dzień / sczed-
 šy sie mektorzy z Żydow / slubem sie zá-
 wiazáli / mowiac; że nie mieli áni iesć
 13 áni pić / áżby zábili Páwła. ? A było ich
 wiecey niż czterdzięści meżow / ktorzy
 14 to sprzysiężenie uczynili. ? Ktorzy przy-
 šedšy do Arcykáplanow y stáršych / rze-
 kłi: Slubemesmy sie záwiazáli że nic v-
 kuśić nie mamy / áżbysmy zábili Páwła.
 15 ? A przetoż wy teraz oznaymicie Het-
 manowi y rádźie / áby go do was wy-
 wiodł: iákobyscie sie mieli dostáteczniey
 wywiedzieć o sprawách iego. A my / pier-
 wey niżli doydzie / gotowismy go zábić.
 16 ? Co gdy vstýšal sześtrzeniec Páwłow
 17 te náśádkę / przybieżawšy y wšedšy do
 D obozu opowiedział Páwłowi. ? A Pá-

wel przyzwawşy k sobie iednego z Rot-
 mistrzow/rzekł: Doprowadz młodzień-
 cą tego do Hetmána: bo mu coś ma do
 powiedzieć. [?] Przetoż tedy on wziaw-
 şy go przywiódł do Hetmána / y rzekł:
 Páweł wiezień prosił mnie / ábych tego
 młodzieńcá doprowadził do ciebie: kto-
 ryć ma coś powiedzieć. [?] A Hetman w-
 ziwşy go zá rękę / y odwiódşy ná stro-
 ne / pytał go: Coż iest co mi oznaymić
 masz? [?] A on rzekł: Umyslili Żydowie
 prosić cie / ábys iutro wywiódł Páwła
 przed siedzaca ráde: iákoby sie mieli co-
 dostátiecznieşwego o nim dowiedzieć.
[?] Ale ty nie wierz im: Boć sie nań náśa-
 dżilo z nich wiecey niż czterdzieści me-
 żow / ktorzy sie ślubem záwiazáli / iż nie
 m.ia. ani ieść / ani pić / áżby go zamordo-
 wáli: y teraz inż sa pogotowiu / czeká-
 iac od ciebie przyobiecánia. [?] Hetman
 tedy odpráwił onego młodzieńcá; rostká-
 zujac áby tego przed żadnym nie powia-
 dał / że mu to oznaymił. [?] A wezwawşy
 dwu Rotmistrzow/rzekł im: Nágotuy-
 cie dwiesćie służebnych / áby sli áż do
 Cezáreey: k temu siedmdziesiąt iezd-
 nych y dwiesćie pieşych z ofszepami /

od trze-

24 od trzeciey godziny w noc : [?] A nągo-
 tujcie łone / aby Páwla wsádziwszy /
 25 zdrowo odprowadzili do Felixá stárosty.
 (ábowiem sie bał by go snadź nie por-
 wáli Żydowie / y nie zábili ; á onby potym
 26 odnosił potwarz / iákoby wziąć miał
 F pieniądze) [?] nápisawszy list / ktory to w
 F sobie zámykał : Klaudius Lizyas wiel-
 27 Tego mezá poimánego od Żydow / gdy
 iuż od nich miał być zabit / przyszedłszy z
 28 rota odialem go : dowiedziawszy sie iż
 29 jest Rzymiánin . [?] A chcąc wiedzieć przy-
 czynę dla ktoreyby nań skárżyli / wywie-
 30 dłem go przed ich ráde . [?] Ktoregom ná-
 lażł o skárżonego o gadki zákonu ich :
 31 lecz nie máiącego żadney winy godney
 śmierci ábo więzienia . [?] A gdy mi oznay-
 miono o zdrádzie ktora nągotowali by-
 32 li przeciw iemu ; posłałem go do ciebie /
 opowiedziawszy też tym co nań skárży-
 33 li / aby przed toba mówili . Nlecy sie do-
 34 b:ze . [?] Służebni tedy / ták iákó im było
 rozkazano / wziawszy Páwla / prowadzili
 35 noca do Antypátridy . [?] A náziáutrz wy-
 práwiwszy iezdne aby z nim iácháli / wro-
 36 ćili sie do obozu . [?] Ktorzy wiechawszy do
 G

Cezáreey / á oddawšy list stáročcie / po-
stáwili przed nim y Páwla. [?] A przeczy-
tawšy list, y zopytawšy z ktoregoby był
powiátu: y zrozumiawšy że był z Cylicie-
ey / [?] rzekł: Będzie cie słuchał / gdy też przy-
da ci ktorzy ná cie stárzyć mają. A rozka-
zał go strzedz ná páłacu Herodowym.

ROZDZIAŁ XXIII.

A Po pięci dniách ziachał Arestá-
plan Anániasz z niektórymi stár-
šymi / y z nieiákim Tertullem pro-
kuratorem / ktorzy stáneli przed stárosta
przeciw Páwlowi. [?] A pozwanwšy Pá-
wla / poczał nań stárzyć Tertullus. mo-
wiac: [?] Gdyżesmy pokoju wielkiego
przez cie wielmożny Felixie dostáli / y
wiele sie przez twoie opátrznosc poprá-
wilo: záwždy y wszedy to z wselákim dzie-
łowáním przyjmujemy. [?] A iżbych cie
dlugo nie báwil; proszę ábys nas málu B-
ezko z láski swey posłuchał. [?] Náležlismy
tego człowieka zárazliwego / y wszczyná-
iacego rozruch miedzy wsytkimi Żydy
po wsytkim świecie / y herstá sekty Klá-
sáreńszkow: [?] Ktory sie też wáżył zgwál-
cić zóściol: ktoregosmy też poimawšy

chcieli

chcieli osadzić wedle załonu napego.
 7 ¹ Lecz przyszedłszy Hetman Lizyas z wiel-
 kim gwałtem / wydarł go z rąk naszych :
 8 ² rozkazawszy tym którzy nań stąrza isć
 do ciebie : od ktorego możesz sam rozsą-
 dziwszy o wszystkim tym rozemnać / ocz my
 9 nań stąrzymy. ³ A Sydowie też poświad-
 Czałi / powiadaiać ; że sie tak rzecz ma.
 10 ⁴ Lecz Paweł odpowiedział (gdy mu stą-
 rosta mówić dozwolił.) Wiedząc że od
 wielu lat iestes sedzia narodu tego / tym
 11 bezpieczniey dam sprawę o sobie. ⁵ Gdyż
 sam baczyć możesz / iż nie miał wiecey
 dni iedno dwanaście / iakom ia przyszedł
 12 do Jerusąlem aby m sie modlił. ⁶ A nie
 znaleźli mnie ani w kościele ni z kim gada-
 iacego / albo rozruch między rzeką czynia-
 cego / ani w bożnicach / ani w mieście :
 13 ⁷ y nie mogą tobie tego dowieść / ocz tu też
 14 raz ná mie stąrza. ⁸ Lecz to przed toba
 D wyznawam ; że według sekty ktora zowa-
 kacerstwem / tak służę Wycu y Bogu me-
 mu / wierząc wszystkimu cokolwiek w
 załonie y w Proroczech iest napisano :
 15 ⁹ máiać nadzieie w Bogu / iż będzie zmar-
 twych wstanie sprawiedliwych y niespra-
 wiedliwych / ktorego y ci sami czekaia.

W to sie

Wjś. 21.
6 26.

Wjś. 23.
6 6.

⁊ Oto sie też sam pilnie stąram / ábych
zawoždy miał sumienie bez obrażenia
przed Bogiem y przed ludźmi. ⁊ A po
wielu lat / przyszedłem ábym uczynił iá-
mużny narodowi mojemu / y ofiary / y
śluby. ⁊ W ktorych sprawách náleżli mie
ocyszczonego w kościele / nie z rześa / á
ni z rozruchem. ⁊ A niektórzy Żydowie
z Azyey / ktorzy tu mieli stąnać przed to-
ba / y skárzyć / iesliby co mieli przeciwko
mnie: ⁊ ábo ciż sámi niechay powiedzą
iesliż we mnie ználeżli iáką nieprawość;
gdyż stoie przed rąda: ⁊ oproc tego ie-
dnego głosu / ktorynem zawołał stoiac
miedzy nami: Jż o powstaniu umárłych
wy mnie dziś sádzicie. ⁊ A Felix / odlo-
żył im: gdyż dostátecznie wiedział o ko-
ło tcy drogi / mowiac: Kiedy Hetman
Lizrás przriedzie / wyslucham was. ⁊ A
rozkazal Rotmistrzowi przedz go / á iż-
by miał folge; y áby nie bionil żadnemu
z powinowátch iego służyć mu. ⁊ A po
tílkú dni przyiechawszy Felix z Dussella G
żona swa / ktora była Żydowką / wezwal
Páwła / y sluchal od niego wiary w Chri-
stusa Jესusa. ⁊ A gdy rzecz czynil o spía-
wiedliwosci y czystosci / y o sádzie przy-

głym;

1 skłm; wlekwf sie Felix odpowiedział;
 Już teraz odeydz: a gdy czas mieć bede/
 2 o wzorwe cie: i ktemu sie też spodziewał/
 żeby mu Páwel miał dać pieniedzy: y
 dla tegoż tym częściej go wzywáiac/ ro/
 27 zmarwiał z nim. i A gdy sie spełniły dwie
 lecie / wziął Felix namiestniká Porcius
 sá Festa. A chcąc Felix rzecz wdzięczną
 Żydom uczynić / Páwła w więzieniu
 zostawił,

ROZDZIAŁ XXV.

1 **J**esús tedy wśedfšy ná vrzab/
 A po trzech dniách wstąpił do Je/
 2 rusálem z Cezáreey. i A sli do
 niego Arcykáplani y przedniefšy z Ży/
 dom przeciw Páwłowi: y prosili go /
 3 i żadáiac láski przeciw iemu / aby go ka/
 zał przywieść do Jerusálem / uczyniw/
 fšy zasadzkę / aby go zábili ná drodze.
 4 Ale Jesús powiedział; iż strzega Pá/
 wla w Cezáreey / gdzie też sam miał w/
 5 rychle poiáchác. i Jesli tedy ktorzy mie/
 dzy wami są możni / niech (práwł) z ná/
 mi pospołu iáchawfšy / iesli jest iáká wi/
 6 na w tym człowieku / nań stárża. i A
 Bzmieştawfšy v nich nie wiecey iedno
 ośm ál:

ośm ábo dziesięć dni / sstapivšy do Ce-
 záreey názáintrz zásiadl ná sádzie / y ka-
 zał Pávla przymieść. [?] Ktory gdy był
 przymiedzion: obštapili go Żydowie oni
 ktorzy byli przysli z Jerusálem / wiele
 cieškich słarg kładac / ktorych dowieść
 nie mogli. [?] A Páwel odpierał; žem áni
 przeciw zákonowi Żydowskiemu / áni
 przeciw kościołowi / áni przeciw Cesá-
 rzowi nic nie wystąpił. [?] Lecz Gեսus
 chcac Żydom rzecz wdzięczna vczyni-
 ła / odpowiedziałivšy Pávłowi / rzekł:
 Chceš iáchác do Jerusálem / y táni o tych
 rzeczách sádzony być przedemną? [?] A
 Páwel rzekł: Przed stolicá Cesárstvá
 stoie / gdzie mam być sádzon: Żydomem
 nic nie závinil / iáko ty sam lepiey wieš.
[?] Bo ieslim im w czym winien / ábo m
 godnego śmierci vczynil / nie zbramam
 sie áby m vmrzeć nie miał. Lecz iesli sie
 nic nie náydne z tych rzeczy w ktorych
 mie ci winnia; żaden mie im dárować
 nie może: Appellnie do Cesárzá. [?] Tedy
 Gեսus rozmovivšy sie z ráda / odpo-
 wiedział; Appellowales do Cesárzá: do
 Cesárzá poydzies.

Za: 48. [?] A gdy wysło kilká dni / Agrippá krol
 y Bernicá

y Bernicá prziechali do Cezáreey wi-
 4 tając Jęstá. ? A gdy nie máło dni tám
 zmięskáli / Jęstus Krolowi oznaymil o
 Páwle / mówiac: Mąż niektory zostá-
 15 wion jest od Selirá w więzieniu : ? o kto-
 rym / gdym był w Jersálem / przysli do
 mnie Arcykapłani y stárszy Żydowscy /
 16 prosząc skáznicy przeciw niemu. ? Który-
 mem odpowiedział; że Rzymiánie tego
 zwręczyáiu nie máia / áby ktoreg człowieka
 wydać mieli ázby pierwey ten ná ktore-
 go winę kłáda / miał te którzyby náń w
 oczy skárzyli / y mieysce tu odpowiedzi
 17 ná to o co go winiá. ? Gdy sie tedy tu
 E zeszli / bez żadney odwołki názáu trz á-
 śiadscy ná sádzie / kázálem przywieść tego
 18 meżá. ? Przeciw ktoremu stánawşy ci
 co náń skárzyli / żadney winy zley nie
 przyniesli z tych ktorychem sie ia domnie
 19 mawá. ? Lecz iákies gadki o swym ná-
 bożeństwie mieli przeciw niemu / y o nie-
 iákim Jęsusie umárlým / o ktorym twier-
 20 dził Páwel iż żywie. ? A ia watpiac o
 tej to gadce / mówiłem / iesliby chciał iść
 do Jersálem / á tám o tym być rozsa-
 21 dzon. ? Lecz Páwel iż áppellował áby
 F záchowan był do Augustowego rozesná-
 nia / ro-

nia / rozkazałem go chować / aż go ode-
śle do Cezárzá. [?] A Agrippá rzekł do
Festá: A samem chciał słuchać cżłowie-
ká tego. A on rzekł: Jutro go wstysy-
[?] Wzaiutrz tedy gdy przyszedł Agrippá
y Bernicá z wielką okazalostí; y we-
šli ná miejsce tu słuchániu zgotowane /
z hetmánami y meżami przednierszymi
miastá onego: ná rozkazanie Festowe
przymiedziono Páwła. [?] A rzekł Festus:
Agrippó krolu / y wszyscy meżowie kto-
rzyscie tu z námi / widzicie tego / o kto-
regó wszytek lud Żydowski nálegáł ná
mnie w Jerusálem / proszący wołać / że-
by go wiecey nie żywić. [?] A iá dozna-
łem że nie uczynił nic śmierci godnego. Ale
iż on sam áppellował do Augusta / po-
stánowiłem go posłać. [?] O którym co-
bych pánu perwneǵ pisać miał / nie mam.
Przetoż wywiodłem go do was / á ná-
wiecey do ciebie krolu Agrippó / ábych
wypyttanie uczyniwszy miał co pisać.
[?] Bo mi sie nie słusna widzi / posłać
więźniá / á nie oznaymić obciáwienia
przeciwnemu.

ROZDZIAŁ XXVI.

A Agrippa rzekł do Pawła: **Maś** Za: 49.
 wolność sam o sie mówić. Tedy
 Paweł wyciągnawszy rękę / po-
 2 czął obmowę czynić. [?] We wszystkich w-
 czym mie winiła Żydowie / królu Agrip-
 po / za szczęśliwego sie poczytam / iż dziś
 3 mam przed toba odpowiadąć: [?] zwołasz-
 cza żeś ty świadom wszystkich rzeczy / y
 które są między Żydy / y zwyczajów y ga-
 dek: Przetoż cie proszę żebyś mie cier-
 4 pliwie słuchał: [?] Abowiem co sie tknie
 żywota mego / którym wiodł z młodości
 od początku / między narodem moim w
 Jerusalemem / wiedza wszyscy Żydowie /
 5 [?] będąc mie świadomi z dawną (gdyby
 B świadczyc chcieli) iż według napew-
 niejszey sekty nabożeństwa naszego ży-
 6 lem Pharyseusem. [?] A teraz w nadziei
 oney obietnice oycom naszym od Boga
 7 uczynioney / stoie sadowi poddany: [?] do
 której dwoienasć nasze pokolenie we-
 dnie y w nocy służyć Bogu spodziewa sie
 przysć. O którą nadzieie / od Żydow o-
 8 skrzyżonym jest królu. [?] Coż za niegodna
 wiary rzecz v siebie macie / żeby Bóg v
 9 marle wskrzeszał? [?] Jakiem koniecznie

Wyj: 8.

a 3. y 9.2.

y 22. 4.

Wyj: 9.

a 2.

Wyj: 9.

a 3. y 21.

b 9.

za rzecz sobie słusna rozumiał / żem po-
 winien był wiele czynić przeciw imie-
 niowi Jezusa Nazareńskiego: [?] com y ¹⁰
 czynił w Jerusalemie / y wielom świętych C
 w więzieniu zamykał / wziawszy moc od
 Arcykapłanów: [?] a gdy ie zabijano / te-
 żem ^{ná to} wotował. [?] A częstoćroć me- ¹¹
 cząc ie po wszystkich bożnicach przynus-
 salem bluźnić: [?] a názbýt śalenie z nimi
 postępując / przesładowałem aż y do po-
 stronnych miast. [?] W których rzeczach ¹²
 gdym do Damásku iáchal / z władzą y
 poruczeństwem od Arcykapłanów: [?] w ¹³
 południe będąc w drodze / widziałem /
 łrolu / iáśność z niebá nád iáśność sło-
 neczna / ktora oświeciła mie / y iádace ze-
 mna. [?] A gdesiny wszyscy wpádli ná zie- ¹⁴
 mie / wstyszałem głos mowiacy do mnie D
 Żydowskiim ięzykiem: Szawle / Szawle
 przecz mie przesładuiesz: trudnoć tobie
 przeciw ościeniowi wierzgąc. [?] A iam ¹⁵
 rzekł: Ktos iest Pánie: A Pan rzekł:
 Jam iest Jezus ktorego ty przesładuiesz.
[?] Ale powstań a stań ná nogi twe: ábo- ¹⁶
 wiem dla tego mci sie ukazał / ábych cie
 postánowił sluga y świadkiem tego coś
 widział y te^o w czymci sie okaże: [?] wyry- ¹⁷

wając

waiac cie od ludzi y od Pogánow/ do kto-
 18 rych cie ia teraz posylam : ? Ku otworze-
 E nin oczu ich y nawroceniu z ciemności
 do światłości/ á z mocy sáatánskiej do Bo-
 gá : áby wzięli odpuszczenie grzechow/
 y dział miedzy świętymi / przez wiare/
 19 ktora iest w mie. ? Przetoż krolu Agrip-
 po/ nie bylem niewiernym niebieskiemu *Wyż: 9.*
 20 widzeniu: ? ále naprzod tym ktorzy sa w *d 20. c 28*
 Dámásku y w Jerusálem / y po wysyt- *13. c 14.*
 kiej kráinie Judskiej / y Pogánom opo- *24. 41.*
 wiadałem áby pokutowali / y nawrócili *Wyż: 20.*
 sie do Boga/ czyniac uczynki godne po- *21.*
 21 kuty. ? Dla tegoć Żydowie poimawşy *f 33.*
 mie w kościele / kusili sie chcac mie za-
 22 bić. ? Lecz dostawşy ratunku od Boga/
 F zostalem áż do dnia tego / świádeczac y
 małemu y wielkiemu : nic nie powiáda-
 iac procz tego co opowiedzieli / że przysć
 23 miało / Moryzeş y Prorocy : ? Jż Chri-
 stus miał cierpieć / iż pierwszy powstawa-
 şy z umártych światłość miał opowia-
 24 dáć ludowi temu y Pogánom. ? To gdy
 on opowiaáał / y obmowa czenil / rzekł
 Sestus glossem wielkim : Száleteş Pá-
 le/ wielka cie náuka przewodzi ku kálen-
 25 stwu. ? A Páwel; Nie sálcieć náucz-

wielmożny Feste / ale prawdziwe a spel-
nego rozumu słowa powiadam. [?] Boć ²⁶
o tym wie król / przed którym bezpieczy-
nie mówię: gdyż nie tużę aby co z tych
rzeczy v niego było táyno. Boć się nic z
tych rzeczy nie działo w kacie. [?] Wie- ²⁷
rzyś królu Agrippa Prorokom: Wiem
iż wierzyś. [?] A Agrippa do Páwła: Miał ²⁸
łó mie nie náмовиś ábych był Chrześ- G
ciáninem. [?] A Páwel rzekł: Żadam od ²⁹
Boga / áby y w mále y w wielu / nie tylko
ty / ále y ci wszyscy ktorzy mie dziś słu-
chacie / táćmi się stali iáćmi ia też iest /
o krom tych okow. [?] A wstał król y sta- ³⁰
rosta y Bernicá / y ci ktorzy siedzieli z
nimi. [?] A odstąpirośy się rozmawiali ³¹
soba mówiac: Jż nie nie uczynił ten
cłowiek godnego śmierci / ábo więzie-
nia. [?] A Agrippa rzekł Festowi: Ten ³²
cłowiek mógł był wolnym być uczy-
nion / by był do Cesárza nie áppellował.

ROZDZIAŁ XXVII.

Za: 50.

A Gdy postanowiono że miał Pá-
wel woda iáćhać do Włoch / y być A
oddan z innymi więźniami Rote-
mistrzowi / imieniem Juluśferwi roty

Augusto

- 2 Augustowey: [?] wsiadłszy w okret Adru^{2. KOR. 11.}
 metyński/ mając się wieść podle kráior^{f 25.}
 Azyjskich/ puściliśmy się: á był z námi
 Arysíarchus Mácedonczpř Tessáloni-
 3 czánin. [?] A przypłyneliśmy dnia drugie-
 go do Sydonu. A Julius ludzkie się ob-
 chodząc z Páwłem/ dopuścił *mu* iść do
 4 przyjaściol/ y dostać opátrzenia. [?] A
 stámtad się puściwszy/ przypłyneliśmy
 pod Cypr: dla tego że były wiatry prze-
 5 ciwne. [?] A przepławiliśmy się przez ono
 morze *przećiw* Cylicyey y Pámphiley/
 przybyliśmy do Listry *miásta* Licyjskiego:
 6 [?] á tam Rotmistrz znalazłszy okret Ale-
 xándryjski/ktory płynął do Wloch/ prze-
 7 sádził nas do niego. [?] A przez wiele dni
 B leniwo płynąc/ y záledwie przećiw Gni-
 domi dojeżdżáiąc/ iž nam nie dopuszczał
 wiatr; popłyneliśmy pod Krete podle
 8 Sálmonu. [?] A ledwie ia przeminawšy/
 przyšliśmy ná mieysce nieiáké/ ktore zó-
 wa/ Dobré porty/ ktorego blisko było
 9 miásto Thálássa. [?] A gdy czas niemáły
 wśhedł/ á iuž było niebezpieczne żeglo-
 wanie/ ponieważ y post iuž był minal;
 10 [?] cieszył ie Páwel/ [?] mówiąc im: Nleżo-
 wie/ widze iž z škoda/ y z wielką wtráta

nie tylko towaru y okretu / ale też zdro-
 wia naszego będzie to iachanie. [?] Lecz ¹¹
 Rotmistrz wiecey vsal styrnikowi y sy-
 promi / niż temu co Páwel powiadał. [?] A ¹²
 gdyż nie było portu sposobnego ku żimo-
 waniu / wiele ich rady dodawało puścić
 sie stamtad : owaby iakożkolwiek mo-
 gli przepławiwszy sie do Pheniki / żimo-
 wać w portu Kretskiego / ktory leży ku
 południowi y zachodu. [?] A gdy powio-
 nał wiatr południowy / mniemając a-
 by sie im przedsięwzięcie zdarzyło / pu-
 ściwszy sie z Affonu / płyneli przy Krećcie.
[?] Lecz nie dlugo potym przypadł nań ¹⁴
 wiatr gwałtowny / ktory zowia Euroa-
 quilo. [?] A gdy był okret porwan / a nie ¹⁵
 mógł wiatru przemoc / puściwszy sie po-
 wiatru / płynelismy. [?] A gdysmy pod nie-
 ktorą wyspę przybiegli / ktorą zowia Cau-
 da, ledwosmy barki dostać mogli. [?] Kto-
 ra wziąwszy / używali pomocy / podpá-
 siąc okret / bojąc sie aby do wiru nie
 wpádli / spuściwszy naczynie tak płyne-
 li. [?] A iż nam nawálności frodze doku-
 szący / náziąutrz rzeczy z okretu wyrzu-
 ciłi. [?] A trzeciego dnia własnemi reko-
 mi sprzęt okretowy wyrzucili. [?] Lecz ²⁰
 gdy sie ^D

gdy sie ani słońce / ani gwiazdy przez wie-
le dni nie wkrążowały / a niepogoda nie-
mąła nadlegać / już odietą była wszytką
21 nadzieią zachowania żywota naszego. ? A
gdy było wielkie poście / tedy Paweł
staławszy w pośrodku ich / mówił: O
mężowie / potrzebacie iscie było abyście
mnie wsłuchawszy od Krety sie byli nie
puszczali / a tym sposobem vsli tego w-
22 trapienia y szkody. ? Lecz y teraz nápo-
minam was abyście byli dobrej myśli:
boć nie będzie zgubą żadney dusze z was
23 oprócz okretu. ? Abowiem stał przy
mnie tej nocy ányoł Boga ktoregom ia
24 iest / y ktoremu służe / i mówiac: Nie boj
sie Pawle / trzeba abyś stał przed Ce-
sárzem: a oto dárovací Bog wszytki/
25 ktorzy sie wiozą z toba. ? Przetoż bądź
E cie dobrej myśli mężowie: abowiem ci
wierze Bogu / że tak będzie / iáko mi po-
26 wiedziáno. ? Lecz musimy być wyrzu-
27 ceni ná nieiáki wysp. ? A gdy była noc
czternasta / gdyśmy sie tuláli po morzu / a
dryátyckim / około pulnocy / zdało sie że
glarżom iż była blisko nich iákaś krái-
28 ná. ? A spusćiwşy snur z ołowem / ná-
leżli gtebiey ná dwádzieścia sázon: a ná-

luczto postapirſzy / náleżli ná piacina-
 sście sazon. ¹ Lecz boiac sie ábysiny ná ²⁹
 mieyscá ostre nie nápadli / rzuciſzy
 cztery kotwice z stýru / żadáli áby dzień
 był. ² A gdy sie żeglarze stárali *iákoby* ³⁰
 cieć z okretu / y wypuśczáli barke ná mo-
 rze / rzkomo chcąc od przodku zárzuć
 kotwice: ³ rzekł Páwel Kotmistrzowi ³¹
 słuźebnym: Jesli ci nie zostána w okre-
 cie / wy nie możecie być záchowani. ⁴ Te-
 dy słuźebni obcieli powrozy w barki / y
 dopuścili ies odpásć. ⁵ A gdy poczyná-
 ło dnieć / nápominał Páwel wſytkich /
 áby iedli / mowiac: Dzisia czternasty
 dzień *iest*, *iáko* czekáiac trwacie posicza-
 cy / nic nie iedzac. ⁶ Przeto was proſe ³⁴
 ábyscie iedli / ku zdrowiu wáſemu: boć
 żadnego z was y włos z głowy nie spá-
 nie. ⁷ A to rzekſzy y chleb wzięſzy / dzie-
 kował Bogu przed wſytkimi / y pola-
 mawſzy poczał iesc. ⁸ Tedy wſyscy przy-
 ſiedſzy ku lepszey myśli / y sámi pokármu
 używali. ⁹ A bylo nas wſytkich duſ ³⁵
 okrećcie / dwiesćcie siedmdziesiat y ſeść.
¹⁰ Wáſyceni tedy pokármem / używali ³⁶
 okretu / wyrzucáiac zboże w morze. ¹¹ A ³⁹
 gdy był dzień / nie poznawali ziemie: ³⁷
 G

Matt: 10.

d 30.

Luk : 12.

b 7.

wsákoż

wszakoż wyrzeli niektora odnoge mają-
 iaca brzeg / do ktorey myslili / iesliby mo-
 40 gli przybić okret. [?] Tedy wyciągnawszy
 kotwice / puszcili sie na morze / wespolet
 rospuscicowszy przeguby styrowe / y pod-
 niozszy na przodku mały żagiel po wia-
 41 tru / zmierzali do brzegu. [?] A trąsawszy
 na miesyce ktore miało z obu stron mo-
 rze / otracili okret : tak iż przodek wwie-
 znowszy zostal nie ruszając sie ; lecz zad-
 42 rozbijał sie od gwałtownych wiałow. [?] A
 była rada słuzebnych / aby wieźnie pozá-
 biali ; żeby ktory wypłynawszy nie w-
 43 cięł. [?] Lecz Kotmistrz chcąc zachó-
 wać Pawła / nie dopuścił *im tego* czynić :
 y rozkazał aby ci ktorzy mogli pływać /
 naprzod wystąkowali / y na brzeg wy-
 44 chodzili : [?] a ostatek iedne na deskách / a
 drugie na czymkolwiek z okretu wyno-
 sili. A tak sie stało / że wszyscy zdrowo
 wysli na ziemię.

ROZDZIAŁ XXVIII.

¹ **A** Gdyśmy wysli zdrowo / tedyśmy Zac: 51.
 poznali / iż one wyspe Melita na-
 zywają. A oni obcy ludzie oká-
 z zowáli nam nie ledá ludzkość. [?] Abo

Ji v

wiem

wiem zapaliwszy kupa drewna ogrzewał nas wszytlich / dla dżdża idacego / y dla zimna. ¹ A gdy Páwel nązbierał nie miał to chrostu suchego / y kładł na ogień / wyrwawszy sie iąszczortą z ciepła / vchwyciła sie reki tego. ¹ A gdy wyrzeli oni obcy ludzie bestya wisząca v reki tego / mówili ieden do drugiego ; Koniecznie ten człowiek iest meżoboycą / ktoremu z moźrzą wybawionemu / pomsta żywym być nie dopuściła. ¹ A wszakoż on strasnąwszy bestya w ogień / nie złego nie vcierpiał. ¹ Lecz oni minimali żeby miał opuchnąć / y nagle vpadłszy vmrzeć. A gdy długo czekałi / y widzieli że go nie złego nie potkało / odmieniwszy sie / mówili iż iest Bogiem. ¹ A tamże przy onym mieyscu były folwarki Asiażeciá oney wyspy / imieniem Publiusa : ktory nas przyiawszy / trzy dni przyiaćcielskie podeymował. ¹ A trąfiło sie że oćiec Publiuszow leżał w goraczce y w bieguncce. Do ktorego gdy wszedł Páwel / y modlitwe uczynił / włożywszy nań rece vzdrowił go. ¹ Co gdy sie stało / tedy y wszyscy ktorzy mieli niemocy na wyspie / przychodzili y byli vzdrowieni. ¹ Ktorzy nam

też wielk

też wielkie czci wyrządzali: a gdyśmy
odjeżdżali / nákládli czego było potrze-
11 bá. ? A po trzech miesiącach / iácháli-
śmy w okrecie Alexandryjskim / ktory ży-
mował ná wyspie / ná którym był herb
12 Kástorow. ? A przypłynawszy do Syra-
13 kuzy / znieścálishy tam trzy dni. ? Skąd
obiáchwasy przybylishy do Rhegiu: a
po jednym dniu gdy powiewał wiatr
południowy / wtorego dnia przypłyneli-
14 śmy do Putre-ru: ? gdzie znalazłszy brá-
cia / vprośili nas Jeshy v nich przez
siedm dni znieścáli: a táżeshy šli do
15 Rzymu. ? A ślámtad brácia vřlyřawšy /
D wysłi przeciwko nam aż do rynku Appi-
usowego / y trzech kárczem. Ktore wy-
řawšy Páwel / dzieťi vczyniwšy Bogu /
16 wřiał śmiálość. ? A gdyśmy przyřli do
Rzymu / Páwłowi dopuřczono mieřć
17 osobno / z żołnierzem ktory go strzeřł. ? A
po trzech dniách / zezwał Páweł przednieř-
řych z řydow. Ktorzy gdy řięćli / mó-
wił do nich: Meřowie bráćie / nie v-
czyniwšy nic przeciw ludowi / ani zwoř-
czáíowi oyczystemu / zwiázány z Jeru-
řálem podanem iest w rece Rzymiá-
18 nom. ? Ktorzy wypytawřy řie o mnie /

chcieli

chcieli mnie wypuścić : dla tego że we
 mnie żadney przyczyny śmierci nie było.
 ? Lecz gdy przeciw temu byli Żydowie,
 musiałem appellować do Cesarza : nie
 żebych miał w czym naród mój opł
 żyć. ? Dla tey tedy przyczyny prosił
 was / abyście z wami wyjechał i re
 wili. Albowiem dla nędzy iest Ista
 tym łańcuchem iestem obłożony. ? A
 ni rzekli do niego : Myśmy wzięli
 słowo o tobie z Judyjskiej ziemi : ani nam
 żaden z bractey przyśledszy oznaymił / ani
 mówił o tobie co złego. ? Ale byśmy r
 dzi od ciebie słyseli co rozumieś. Albo
 wiem o tey sekcii iawnie nam iest iż sie
 iey wszędzie sprzeciwiaia. ? A postanowi
 wszy mu dzień / przyšlo ich wiele do nie
 go na gospode: ktorym świadectwo wy
 dawaiac przepowiadał królestwo Bo
 że: namawiaiac ich k temu co sie t
 Jezusa / z zakonu Moysesowego i z Pro
 rokow / od poranku aż do wieczora. ? Te
 dy iedni zezwalali na to co powiadał / a
 drudzy nie wierzyli. ? A bedac niezgo
 dni między sobą / odchodzili: gdzie Pa
 wel mówił iedno słowo: Iż dobrze Duch
 święty powiadał przez Izaiasza Proro

ka do

- 26 Ká do wrcow nášych / [?] mowiac: Idź
do ludu tego / á mow do nich: Vchem
wstysycie / á nie zrozumiecie: á widzac
27 wyzrycie / á nie wpátrzycie. [?] Abowiem
Gzátýlo serce ludu tego / á cieřko všymá
slucháli; y zámružáli oczy swe: áby śnac
oczýmá nie widzieli / á všymá nie slyše-
li / y sercem nie zrozumieli / y náwročili
28 sie / á vzdrowiłbymie. [?] Niechžec wam
tedy iáwno bedzie; ižec Pogánom po-
stáne jest to zbáwienie Božé / á oni slu-
29 cháć beda. [?] A gdy to on mowil; odesli
od niego Żydowie / máiac miedzy soba
30 wielkie spieranie. [?] A mieřkal Páwel
przez cále dwie lecie w swym naimie: á
przyjmował wřetki ktorzy przychodzili
31 do niego: [?] opowiadáiac Kroleřtvo Bo-
žé / y wczac rzeczy tych ktore sa o Pánu
Jesúsie Christusie / ze wřetkim
bespieczeństwem / bez
zákazania.

Isa: 6.

c. 9.

Matt: 13.

b 14.

Mar: 4.

b 12.

Luk: 8.

b 10.

Jan 12.

f 49.

Rzym: 11.

b 8.

Koniec Dziejow Apostolskich.

K Tibe: Cesá.	O K Nár: Pan.	V Wnie bow.

SVMMA DZIEIOW PIOTRA S. APOSTOLA.

18

34

1

Piotr wznie nápomina / áby się
ná obránie innego Apostolá ná
miejsce Judasowo zgotowáli. w Dzie:

Po zestántu Duchá S. w dzień Sáb-
teczny / pierwsze kazánie czyni do ludu
Żydowskiego / ktorým náwrocił ludzi
3000. Dzie: 2.

Wzdawia chromego / Chrystusá opo-
wiáda / á Żydy przywodzi do pokuty: i
táka goracością / náto kazánie 5000.
ludzi w Chrystusá wwierzyło. Dzie: 3. y 4.

Wśádzon do ciemnicy / áś był wypu-
szczony: gdzie zgromiwszy go Żydz / ro-
zkazáli áby wiecey Chrystusá nie opo-
wiádał: ále on z Janem śmieło odpo-
wiedzał: iś potrzebá wiecey Bogá ná-
šli ludzi słucháć. w Dzie: 4.

Anániaszá y Sáphtre / dla ich święto-
kradztwá / naglá śmierćia karze. Dzie: 5.

Cieniem ciáká swego choroby wśelá-
cie wzdawia. Támie.

Tegoż roku Piotr s. Jákubá mniet-
szego Biskupem Jerosolimskim postá-
nowił. Euseb: in Chron: 6 hist: lib: 2.
cap: 1. Chrysost: in Ioan: homil: 87.

19

35

2

Piotr z Janem posłan do Samárycy
ná potwierdzenie wiernych Chrześciján
now od Philippá Diákona náwroco-

nych /

Piotra S. Apostoła.

511.

Tibe.	Náro.	Wnie.	conych/ kedy Symoná czárnościeśniká zgronił. Dzie: 8.
20	36	3	Ná rozmáitých mieyscách w ziemi Syrowostkiey y w przyległych kráinách Ewángelia opowiáda. Dzie: 9.
Cáiu fa.	39	6	Náucza w Syryey y w kráinách Azyey mnieyshey / w Bithyniey / w Poncie / w Gáláciey / w Káppádoczey stánowiąc Biskupy y Káplány ná rozličnych mieyscách. 1. Piotr: 1. Niceph: lib: 2. cap: 35. Platina in Petro.
1.	39	6	Piotr w Antyochiey Kościół funduje / y stolice swa (ná ktorey siedział przez siedm lat) tamże zakłada. Euseb: in Chron. Wśáfie tam nicustáwicznie mieřka ; ále dla wietřego pożytku Kościoła Bożego / čássem w Jerusáleem / čássem ná inřych mieyscách przebywa. Hier: in Catal. Ignatius ad Magnesianos.
2	40	7	Piotr náwiedzájac Kościoły / wzdráwia Neneasá w Lidzie: á Tábite w Joppie umárla ożywia. Dzie: 9.
3	41	8	Od Boga przez widzenie nápomnio-ny / pierwřsy ze wřytkich pierwřego Pogániná Korneliusá Rotmistrzá okřci- wřsy / Pogánom wrotá do Kościoła ot- warza. Dzie: 10.
			Wrocivřsy sie do Jerusáleem broni swego przyřecia Pogánom. Dzie: 11. po- kázuiac iř Bog naprzod przez posługe iego Pogány powołał. Dzie: 15.
			Tegoř roku Mártھےű s. napierwřsy ze wřyř-

Klau.	Naro.	Wnie.	ze wszytkich Ewangelia napisał iezys- kiem Żydowskim. Euseb: in Chron.
2	44	11	Piotr w Jerusalemie po zabiciu Jákubá wśádzon do ciemnice z rozkazania Herodowego / zá modlitwa Kościelna przez ányolá z ciemnice wywiedzion byl. Dzie: 12. Ostepuac furiey Herodowej / wraca sie do Antyochiey / y Ewodiuszá pierwszego po sobie Biskupá stánowi. Euseb: in Chron: & hist: lib: 3. cap: 16. Suidas Ignatius ad Antiochen. Tegoż roku Apostołowie z miastá Jerusálema rozeszli sie po świecie / plemnas tego dnia Lipcá. A Piotr S. ná pokonanie Symona czarnońskieñiá przyszedł do Rzymu: tedy przez dwádzieścia y pięć lat stolice Biskupia áż do śmierci trzymał. Hier: in Catal. Euseb: in Chron: & lib: 2. cap: 12. 13. 14 Eccles: hist. Cōcil: tomo 1.
3	45	12	Tego też roku był on wielki głód po wszytkim świecie / o którym prorokował Agabus prorok. Dzie: 11. W tym roku 18. dnia Stycznia Rzymu sfi Kościół od Piotra Ksiazęcia Apostolskiego iest fundowany / y stolica Biskupia ozdobiony Martyrolog: Rom. Tegoż roku Piotr s. z Rzymu swoy list pierwszy pisał. 1. Petr: 5. Euseb: hist: lib: 2. cap: 14. Hieron: in catal: in Marco. Márek S. Ewangelie w Rzymie po

Klau.	Naro.	Wnie.	Złaczenie napisawšy /
			Damaſ: tom: 1. Cōcil: in Petro; do Alexandryey był od Piotra poſtan. Euseb: in Chron.
4	46	13	Piotr z Rzymu wzieſie ſwe nā ſzczepienie wiary rozſyla po rozmaitych ſtro- nāch y krānāch ſwiātā. Greg: lib: 5. epist: 60. & lib: 6. epist: 37. Niceph: lib: 2. cap: 35.
6	48	15	Pānnā Māria Bogārōdżicā wieta ieſt do niebā: ſeſćdziejiego y trzecie- go roku żywota ſwoie°. Euseb: in Chrō.
9	51	18	Piotr ze wſhytkimi ſydy z Rzymu wy- gnāny koſcioły nāwiedza; y wraca ſie do Jeruſālem / gōdzie nā pierwſzym ſbo- rze ābo Synodzie Jeroluſimſkim prze- ſyduie. Dzie: 15. y 18.
Nero.			Potym w Antyochiey był ſtrofowan od pāwła. Gal: 1.
7	63	30	Jākub S. mnięſzy / brāt pāſki / Bi- ſkup Jeroluſimſki od ſydw był zābit: nā ktorego mieyſce Symeon nāſtapił. Euseb: in Chron. Hier: de ſcript: Eccle.
8	64	31	Māreł S. pierwſzy Biſkup Alexā- dryiſki koronemeczeſſtā otrzymał. Hie- ron: de ſcript. Euseb: hiſt: lib: 2 cap: 23.
12	68	35	Piotr wrocivſzy ſie do Rzymu ſtāntad piſze ſwoy liſt wtory / tudzieſ przed ſwa- śmiercia ktora mu Pan był obiāwic ra- czył. 2. Piotr: 1. 14. Obiera y nāznācza ſwego ſuccellorā.
13	69	36	Nākōniec po wieżeniu przez dziewcieć mieſtocy / w Rzymie wkrzyſowany / Eo-

Nero. Nar. Wnie. cone macejſyſza otrzymał. Hieron: in
Catal. Auguſt: ſerm: de ſanct. 28

Ambroſius cōtra Auxētium.

Piotr ná proſbe Cyryſciañow / ni
był począł Neronowey ſurycy w noc
wſtepować / y wychodzić z miáſtá. Tę
wyrzawſzy Chryſtuſá w brame mu zábró-
gátiacego y do miáſtá wchodzącego / zo-
pytał go : Pánie / dokąd idieſz ? Odpo-
wiedzial Chryſtus : Idę do Rzymu / bo
bych powtore był wkrzyſzowan. Tę
Piotr wyrozumiawſzy / iż to náń przy-
mowká / á iż Pan Chryſtus nie w ſwoiey
oſobie / ále w ſtudze ſwym Piętrze miał
być w Rzymie znou wkrzyſzowan / rad
ſie náząd wroćtł : y wnet vchwycony
Páná Jeſuſá przez ſwoy krzyż w wielbił.

Summá Dzieiow Páw- lá S. Apoſtola.

Tybe.

18

34

1

S Jednu Diákonow obierá / y
wſłádanem rať poświęca.
Dzie : 6.

Stephan z nich napřednieyſzy známie-
nite czyni do ludzi kazánie / dla ktorego
był wſłántonowany : á Száwel (ktory
potym Páwlem teſt názwány) ná tego
śmierć przywala. Dzie : 7.

19

35

2

Száwel przeſláduie Kościół Boży / po-
dawájac do więzieniá meże y niewie-
ſty. Dzie : 8.

Tybe.	Naro.	Wnie	
20	26	3	Ná drodze do Dámásktu od Chrystusa jest nawrócony. Dzie: 9. Roku trzydzie- stego piatego żywota swego. Baron.
21	37	4	Idzie do Arabiey ná przepowiadanie Ewángeliey y wraca sie zász do Dá- másktu. ad Gal: 1.
22	38	5	W Dámásktu bedac w niebespieczeń- stwie / w kofsu był z muru spuszczoney. Dzie: 9. 2. Corinth: 11.
Káiu. 1	39	6	Idzie do Jerusálem áby ogladał pío- trá. ad Gal: 1. 18. Gdzie też niebespie- czeń bedac / od bráciey był z míasztá wy- prowadzon / y poszedł do Cezáreey á po- tym do Társtu. Dzie: 9.
Klau. 1	43	10	Náucza w Syryey y w Cyliciey. Gal: 1. y w Antyochiey / kedy naprzod wierne poczeto zwác Chrześciány. Dzie: 11.
2	44	11	Z Bárnébašem od infych wezniów / z woli Duchá á. oddzieleny / y po modli- twách y pościech / przez wkładanie rąk Biskupem y Apostolem wezyniony y poświęcony. Dzie: 13. y do trzeciego miesią był zachwycony. 2. Ker: 12.
4	46	13	paweł w Selewcyey / w Cyprie / y w Sáláminie Ewángelia opowiada: á w Páphie stároste Sergiuszá Páwla ná- wraca. Dzie: 13.
5	47	14	W Antyochiey Pizydeystiey w Bożnicy náucza: á dla niewdzięczności Żydów- skiey do Pogánów sie obraca. Tamie. W Ikonny wiele Żydów y Pogánów / á mianowicie S. Tekle Pánne nawra-

Klau.	Nar.	W me.	cały długo tam mieřka.	Dzie : 14. Epi- phan: haresi 78. Ambro: de Virg: lib: 2.
6	48	15	W Liřtrze wzdawia chrome ^o gdię go támionuia máło nie do śmierci. Dzie: 14	
7	49	16	Wewřytlich kořcielech kápłany y Bu- řtupy stánowi : á przez Pizdy y Pám- philia wraca sie do Antyochiey / y tam przez czas niemály mieřka. Dzie: 14.	
9.	51	18	Ż Wárnábaszem z Antyochiey pořan- do Jerusáleu do Apostolow / radzić sie o potrzebie obřezánia / y deřret pierw- řego Synodu odniořł do Antyochiey. Dzie: 15. Gal: 2.	
			Náwiedzátac wierne w Syryey y w Cilicyey / rořkáznie im / áby deřrety y przykazánia Apostolow y stárřych za- chowáli. Dzie: 15. 16.	
10	52	19	W Troádzie przez widzenie náponi- miony / áby sie vdał do Mácedontey / przepráwił sie przez morze do Philippo- wá / pierwszego miářta Mácedonřkiego / ředy Luřas do niego przyřat. Dzie: 16.	
			Ż Mácedontey przez Theřřálonike wřie- do miářta Atheny / ředy náwrocił wie- lu / á osoblwie Dyonyzyuřá Areopágu- te. Dzie: 17.	
			Ż Atheny przyředł do Koryntu / ředy mieřkał przez pultorá látá. Dzie: 18. y stántad liřt pierwszy do Theřřáloni- czan piřat.	
11	53	20	Wtóry liřt do Theřřáloniczán piře.	
12	54	21	Wyředřy z Koryntu do Ephezu przy- ředł : á	

Klau. Nar.	Wnie.	Śeodł: a potym do Cezárecy y Antyochi- ey/Gálacyey y Phrygicy: Skąd sie zásie do Ephesu wrócił. Dzie: 18. y 19.
13 Nero.	55	22
1	57	23
2	58	24
3	59	25

Nieśka w Ephesie przez trzy lata.
Dzie: 20.

z Ephesu pierwśy list do Korynthi-
an piśe / y stántad idzie do Mácedomi-
ey. Dzie: 20. Skąd pierwśy list do
Timotheusza piśał.

Wraca sie do Gracyey. Dzie: 20.
Skąd nápiśał list do Tytá / y po nim list
do Korynthyan wtory.

Lutafś s. Ewángelia w Achárey piśe.
Páwel s. list do Rzymtan piśe: z Koryntu
z Koryntu do Troády w Azey sie
vdał / kedy Eutychá młodzieńcá wmar-
łego wskrzesił. Dzie: 20.

z Troády przez morze do Miletu przy-
był / kedy przyzwawśy Biskupy y stárśe
z Ephesu nápominał. Dzie: 20.

Przyśedśy do Jerusáleu był poiman.
Dzie: 21. y od hermáná Lzyasza Szczę-
ściemu stároście podan. Dzie: 23. A od
tego śestowi zostáwion. Dzie: 24.

Appelluie do Cezárza. Dzie: 25. Ode-
śian do Rzymu. Dzie: 27.

W Rzymie zewawśy przednieyśych
Żydow ktorzy táu inieśkali / dáie im
spráwe przyiechánia y wieźenia swé / y
námauia ich z zakaonu Moysesowe^o aby
przyieli wiárę p. Chrystusowe. Dzie: 28.

Nieśka w Rzymie w wolnym wieźie

LIST PAWŁA APOSTOŁA S. DO RZYMIAN.

ROZDZIAŁ I.

A **N**awet sługą **J**esusa **Z**a: 79.
Chrystusa / powołany Apo- **D**zie: 13.
stoł / oddany ku opowiadá- **a** 2.
niu **E**wangeliey **B**ożey /
2 [?] Która był przed tym obiecał przez Pro-
3 roki swoje w pismach świętych / [?] o Sy-
4 nu swoim / (Który się stał iemu z nasie-
5 ma Dawidowego wedle ciała / [?] Który
 jest przeznaczony Synem **B**ożym w
 mocy / wedle ducha poświęcenia / z po-
 wstania z martwych **J**esusa **C**hrystusa
6 **P**anā nālego / [?] przez Ktorego wzięliśmy
 łaskę y Apostolstwo ku posłuszeństwu
 wiary między wszystkimi narody dla imie-
7 nia iego / [?] między Którymi y wy jesteście
 powołani **J**esu **C**hrystowi:)
[?] Wszystkim będącym w Rzymie / **B**o-
 gu miłym / powołanym świętym. **L**aska

wam y pokor od Boga Dycá nášego / y
Pána Jესusá Chrystusá.

⁹ A naprzód dziekuie Bogu moiemu
przez Jესusá Chrystusá / zá was rosyt-
kich ; iz wiara wáśá bywa opowiadána
po rosytém świecie. ⁹ Abowiem swiá-
dek mi iest Bog / ktoremu służe w duchu
moim w opowiadaniu Ewángeliey Syná
iego / żeć bez przestánku ná was pánuje-
tam / ⁹ záwsze w modlitwách moich pro-
śac / ázaby wżdy iáto zdárzyło mi sie kie-
dy / zá wola Boża / przybyć do was. ⁹ A-
bowiem pragne was widzieć / ábych
wam wżyczył iákiego dárú duchowneg-
ku wtwierdzeniu wáśemu : ⁹ to iest / á-
bysiny sie w was spolnie wćiesyli przez
zobopolna wiare wáśe y moie. ⁹ A nie-
chce ábysćie wiedzieć nie mieli brácia /
izem czesto przed sie brał przybyć do
was / (álem iest do tad záwściagnion)
ábych miał iáki pożyteć y miedzy wámi /
iáto y miedzy inšemi narody. ⁹ Gra-
kom y innym narodom , mądrym y niemá-
drym iestem powinien : ⁹ ták iz ile ze-
nnie być może , gotowem iest Ewángelia
opowiadác y wam ktorzysćie w Rzym-
mie. ⁹ Abowiem nie rostydam sie Ewán-
geliey.

gelley. Ponieważ jest mocą Bożą / na
zbawienie każdemu wierzącemu / Zyd^o
17 wi naprzód / y potym Graczymowi. ^{Abak: 2.} ^{a 4.}
bowiem sprawiedliwość Bożą przez nie
bywa objawiona z wiary w wiare: iako ^{Zyd: 10.} ^{g 38.}
jest napisano: Jż sprawiedliwy z wi^o
ry żywie. ^{Galat: 3.} ^{b 11.}

18 [?] Bo gniew Boży objawia się z nie- ^{Za: 80.}
C bą / przeciwko wśelakiej niepobożności
y niesprawiedliwości ludzi tych / ktorzy
w niesprawiedliwości zatrzymawia
19 prawdę Bożą: [?] ponieważ to co może
być wiadztano o Bogu / jest im wiado-
20 mo. Gdyż im Bog objawił. [?] Abowiem
rzeczy tego niewidzialne / od stworzenia
świata przez te rzeczy uczynione zrozu-
miáne / bywają poznáne: wieczna też
moc tego y bosstwo: tak iż nie mogą być
21 wymownieni. [?] Gdyż poznawszy Boga: ^{Ephe: 4.}
nie chwalili go iako Boga / ani mu dzie- ^{d 17. d 18.}
kowali: ale zmłczemneli w myślach
swoich / y zaczęto jest bezrozumne ser-
22 ce ich. [?] Abowiem powiadać się być
23 mądrymi / głupcami się siali. [?] A odmie-
nili chwałę nieśmiertelnego Boga / w
podobieństwo obrazu człowieka śmier-
telnego / y ptaków / y czworonogich

zwierząt, y gądzin. ? (A przetoż podał ie
 Bog pożądlivościom sercá ich / ku nie-
 czystości: áby między soba ciała swe spro-
 mócili.) ? A którzy prawde Bożá odmie-
 nili w kłamstwo: y modlili sie / y służyli
 stworzeniu ráczey niż stworzycielowi /
 który iest błogosławiony ná wieki. A
 men. ? Dla tegoż podał ie Bog w na-
 mietności sromotne. Bo niewiásty ich
 odmieniły vżywánie przyrodzone / w o-
 no vżywánie ktore iest przeciwno przyro-
 dzeniu. ? Tákžey mężczyzna / opuścił
 sy przyrodzone vżywánie niewiásty / zá-
 palili sie w swey pożądlivości ieden ku
 drugiemu / mężczyzna z mężczyzną spro-
 mote płodząc / á zapláte (słusna) błedu
 swego ná sobie odnošac.

Za: 81. ? A iáko sie im nie podobáło mieć zná-
 iomość Bożka: tákžey Bog podał ie w
 mysl bezrozumny: áby czynili to co nie
 przystoi: ? nápełnieni wśelákíey niesprá-
 wiedliwosci / złości / porubstwa / ká-
 mienia / zloczynstwa / pełni zázdrości / mor-
 derstwa / swaru / zdrády / sprośnych oby-
 czáiw / zaufnicy / ? obmowce / Bogu
 przemierzli / potwarce / pyšni / chlubni /
 wynalazcy złości / rodzicom nieposluš-
 ni / bezro-

31 ni / [?] bezrozumni / nie wkładni / bez miło-
 ści przyrodzoney / nie przeleadni / nie
 32 miłośniemi. [?] A którzy znając prawo Bo-
 że nie wyrozumieli iż ci co takowe rze-
 czy czynia / godni są śmierci: a nie tylko
 ci którzy ie czynia / ale też ci którzy czy-
 niacym zezwalają.

ROZDZIAŁ II.

1 **A** [?] Kżetoż nie możesz mieć wmo-
 wki o człowiecze którykolwiek
 2 sędziś. Abowiem w czym dui. *Matt: 7.*
 giego sędziś / w tym samego siebie po- *a 2.*
 tepiasz: Bo toż czynisz co posądzasz.
 3 [?] Wiemy bowiem iż sąd Boży iest we-
 dle prawdy wżeciwko tym którzy takos-
 4 werzeczysdzają. [?] A toż mniemasz o
 człowiecze który sędziś te co takowe rze-
 czy czynia / a czynisz ie też, żebyś ty miał
 5 wysć sadu Bożego: [?] Czyli bogactwo
 dobroćliwości iego / y cierpliwości / y
 niestwóplivosti gárdziś: niewiesz iż
 dobroćliwość Boża ciebie ku pokucie
 6 przywodzi: [?] Lecz podług zatwardzia-
 7 łości twej / y serca niepokutuiacego /
 skłarbisz sobie gniew / w dzień gniewu y
 obławienia sprawiedliwego sadu Bo-

żego/

Matt: 10. żego / ? Ktory odda każdemu podług v
d 22. czynkowiego. ? to jest / tym ktorzy w ciera
 pliwosci wzynku dobrego / sukaiia sta B
 wy y czci y niesmiertelności / odda żywot
 wieczny : ? lecz przeczynim / y nie wier
 zacyim prawdzie / ale wierzacym nies
 sprawiedliwosci / odda popedliwosc y
 gniew. ? Utrapienie y wciśk przeciwno
 każdej duszy człowieka Ktory zlosć po
 pełnia / Żyda naprzod przytym y Graczyn
 ná : ? á chwałá y cześć y pokoy wśelkie
5. Mo: 10. mu czyniacemu dobrze / naprzod Żyda
d 17. wi przytym y Graczynowi. ? Abowiem
2. Kron: nie máś wzgledu ná osoby v Boga.
19. 67. ? Bo ktorzykolwiek bez zakonu zgrze
Iob 34. syli / bez zakonu też pogina : á ktorzykol
b 19. wiek w zakonie zgrzesyli / przez zakon
Dzie: 10. beda sadzeni. ? Abowiem nie słuchácz
e 34. zakonu sprawiedliwemi sa v Boga ; ale
Matt: 7. ktorzy zakon czynia ci beda vsprawie
g 21. dliwieni.
Iak: 1. ? Bo gdyż Pogani nie máiaczy za
d 22. konu / z przyrodzenia czynia co zakon ro
Zac: 82. stázuie : tedy ci zakonu nie máiaczy / sa
 mi sobie sa zakonem : ? Ktorzy okázui
 dzieło zakonu nápićne ná sercach swo
 ich / gdy im wespółek sumnienie ich po
 świada

świadcza / y myśli między sobą różne á-
 bo ie oskarżające / ábo też wymawiające
 16 ce / [?] w dzień gdy Bóg sądzić będzie tá-
 iemnice ludzkie / według Ewangeliey
 17 moicy przez Jესusá Chrystusá. [?] A ie-
 śliż sie ty nazywaś Żydem / y przestawaś
 18 ná zákonie / y chlubisz sie w Bogu / [?] y
 znaś wola iego / y rozeznawaś co iest le-
 19 pszego / náuczony z zákonu / [?] tuszysz so-
 bie żeś iest wodzem ślepych / światło-
 ścia tych którzy są w ciemnościach /
 20 [?] mistrzem bezrozumnych / náuczycie-
 lem dzieł / mającymi kształt znáomo-
 21 ści y prawdy w zákonie. [?] Ktory tedy
 D oczysz drugiego / siebie samego nie v-
 czyś : ktory opowiadaś żeby nie krádzio-
 22 no / krádniesz : [?] ktory mówiś żeby nie
 cudzolożono / cudzolożyś : ktory sie brzy-
 dziś bálwany / świętokrádzstwo pełniś :
 23 [?] ktory sie z zákonu chlubisz / przez przeste-
 24 powanie zákonu Boga łżyś. [?] (Abo-
 wiem innie Boże dla was bluźnione by-
 wa między Pogány / iáko nápisano.)
 25 [?] Obrzezaniec w prawdzie iest pożyte-
 czne / ieslibyś zachował zákon : ále iesli-
 byś był przestepcą zákonu ; twoie obrze-
 26 zanie sstało sie nieobrzezaniem. [?] Je-

śliż te

Isa: 52.

b 5.

Ezec: 36.

d 20.

śliż tedy nie obrezający chowu prawa za-
konne: a zaż iego nieobrezani nie będzie
poczytani za obrezanie? ¹ y osadzi ten ²⁷
ktory iest z przyrodzenia nieobrezający /
zakon pełniacy / ciebie / ktory przez pi-
simo y obrezanie iestes przestępca zako-
nu? ¹ Abowiem nie ten iest Żydem / kto ²⁸
ry iest na iawiu; ani to iest obrezanie /
ktore iest na iawiu na ciebie: ¹ ale ten kto ²⁹
ry iest w skrytości Żydem; y obrezanie
serca / w duchu / nie w literze: ktorego
chwała nie z ludzi / ale z Boga iest.

ROZDZIAŁ III.

Za: 83.

Goż tedy ma nądzwyś Żydowi: ¹
abo co za pożytek obrezania: A
C. ¹ Wielki / wselakim obyczaiem. ²
Naprzod iż im zwierzone są słowa Bo-
że. ¹ Bo coż ną tym iesli niektorzy z nich ³
nie uwierzyli? A zaż niedowiarsstwo ich
w niwecz obroci wiare Bożą? ¹ Nie ⁴
day tego Boże. A owsem iest Bog pra-
wdziwy; a wszelki człowiek kłamliwy /
iako napisano: Abyś był vsprawnie-
wiony w powieściach twoich / a żebyś
zwyctieżyl gdy bywasz sadzon. ¹ Lecz ies-
liż niesprawiedliwość naszą Boża sprawa
wiedli

2. Tim: 2.

b 13.

1an 3. d 33

Psal: 115.

a 11.

Psal: 50.

a 6.

wiedliwość zaleca / coż rzeczymy ? Aż
 niesprawiedliwy jest Bog który gniew
 przywodzi : (mowie wedle człowieka.)
 6 Nie day tego Boże. bo inaczey iakoż
 7 Bog sadzić będzie ten świat : ? Abo
 wiem iesli prawda B Oża przez moje
 kłamstwo obfitowała / ku chwale iego :
 czemuż ja daley bywam osadzony iako
 8 grzeszny : ? A nie idzie *ślad* (iako źle o nas
 B mowia / y iako niektorzy powiadaia że
 byśmy mowili) żebyśmy złe rzeczy czynić
 mieli / aby przyszły dobre : ktorych pote-
 9 pienie jest sprawiedliwe. ? Coż tedy ?
 mamyli co nad nie : Żadnym sposobem.
 Gdyżemy przyczyny pokazali iż y żydo-
 wie y Gracowie wszyscy sa pod grze-
 10 chem : ? iako napisano : Iż nie masz y ie-
 11 dnego sprawiedliwego : ? nie masz rozu-
 miejacego / nie masz szukajacego Boga.
 12 ? Wszyscy sie odchylili / spolu sstali sie
 niepożytecznymi : nie masz ktoby czynił
 13 dobrze / nie masz aż do iednego. ? Gár-
 dło ich jest grobem otwartym / iezykow
 swych ná zd:áde używali / iad Aspido-
 14 pod wargami ich. ? Których wsta ná-
 pelnione sa przeklinánia y gorzkości :
 15 ? Włogi ich przedkie ku rozlewaniu krwi.

Galat: 3.

d 22.

Psal: 13.

a 1. 52. a 3.

Psal: 5.

c 41.

Psal: 139.

a 4.

Psal: 9.

b 7.

Isa: 59.

b 7.

Przyp: 1.

b 16.

Skryśce

? Skruszenie y znedzenie na drogach ich: 16
? a drogi pokoiu nie poznali. 17

Za: 84.

Psal: 35.

a 2.

Galat: 2.

d 16.

Galat: 2.

d 16.

? Nie masz boiaźni Bóžey przed ich oczyma. ? A wiemy iż cołowiek zakonowi mowi / tym ktorzy w zakonie są mowi: aby wszelkie vsia były zátulone / a iżby poddan był wszytek świat Bogu: ? Poziomeważ z uczynków zakonu żadne ciało nie będzie przed nim vspráwiedliwione: Bo przez zakon poznanie grzechu. ? Lecz teraz spráwiedliwość Bóža jest obiawiona bez zakonu: oświádeczona od zakonowi y Prorokow. ? A spráwiedliwość Bóža przez wiáre Jესusá Chrystusá / na wszytćie y nad wszytćimi weni wierzącymi. bo roźności nie masz. ? Abowiemi wszyscy zgrzesyli: y nie dostawa im chwały Bóžey. ? Vspráwiedliwienie darmo z łáski iego / przez okup ktory sie sstał przez Jესusá Chrystusá: ? Ktorego Bóg wystáwił aby był wblágánim przez wiáre Diwe krwi iego / ku okazaniu spráwiedliwości swoiey / dla odpuśczenia grzechow przedtym popelnionych / ? w cierpliwości Bóžey / ku okazaniu spráwiedliwości iego w tym czasie: aby on był spráwiedliwy / y vspráwiedliwiciacy te

go kto

- go który jest z wiary Jესusá Chrystusá.
 17[?] Gdzież tedy jest chluba twoia? odrzu-
 cona jest. Przez któryż zakon? izali w-
 czynkowy? Nie / ale przez zakon wiary.
 28[?] Abowiem za to mamy iż człowiek Za: 85.
 bywa vspráwiedliwion przez wiare / bez
 29[?] uczynków zakonu. [?] Izali Bog jest tyl-
 ko Żydów? áza też nie Pogánów? Ow-
 30[?] sem y Pogánów. [?] ponieważ ieden jest
 Bog, który vspráwiedliwia obżezánego
 z wiary / y nie obżezánego przez wiare.
 31[?] Zakon tedy niszcymy przez wiare? Vo-
 choway Boże: owsem zakon stánowimy.

R O Z D Z I A L I I I I

- 1[?] Oż tedy (rzeczymy) nálażł Abrahám
 A[?] otec náš wedle ciała? [?] Abowiem
 2[?] iесли Abrahám z uczynków
 jest vspráwiedliwion; mac chlube / ale
 3[?] nie v Boga. [?] Bo což písmo mówi? V-
 wierzył Abrahám Bogu: y poczytano
 mu jest ku spráwiedliwosci. <sup>1. Moy. 15.
b 6.
Galat: 3.
a 6.
Iak: 2. d23</sup>
 4[?] Lecz robiacemu / zapláta nie bywa
 poczytána podług láski / ále podług po-
 5[?] winności. [?] Nie robiacemu lepák / ále
 wierzacemu w tego który vspráwiedli-
 wia niepobożneg / poczytána bywa wiá-

Za: 86.

Psal: 31.

4 1.

1. Mo: 17.

b 10. y 11.

Za: 87.

rá iego ku sprawiedliwości wedle postą-
nowienia łaski Bożej. ¹ Jakoż też Da-
wid opowiada błogosławieństwo czło-
wieka / ktorému Bog poczyta sprawie-
dliwość bez czynków / *w mowiac*. ² Błogo-
sławieni ktorzy nieprawości są odpuszc-
zone / a ktorzy pokryte są grzechy.
³ Błogosławiony maż ktorému Pan
grzechu nie poczytał. ⁴ To tedy błogo-
sławieństwo w obżezaniu tylko się
należy / czyli też w nieobżezaniu: Gdyż
powiadamy iż poczytana jest wiara
Abrahamowi ku sprawiedliwości. ⁵ Ja-
koż tedy jest poczytana? w obżezaniu
czyli w nieobżezce? Nie w obżezaniu
ale w nieobżezce. ⁶ A wziął znak obżez-
ania / pieczęć sprawiedliwości wiary
która jest w nieobżezce: aby był Oycem
wszystkich wierzących w nieobżezce / a
by y onym poczytano było ku sprawiedli-
wości: ⁷ a żeby był oycem obżezania nie-
tylko tym ktorzy są z obżezania / ale też
chodzącym stopami wiary oycá naszego
Abrahama ktora była w nieobżezce.

⁸ Abowiem nie przez zakon obietnic
się stał Abrahamowi / albo nasieniu iego /
aby był dziedzicem świata: ale przez spra-
wiedli-

- 14 *wiedliwość wiary. ¹ Bo iesli ci ktorzy
są z zakonu / dziedzicmi są: tedyć prozna
została wiara / y w niwecz sie obrociła o*
15 *bietnicą. ¹ Gdyż zakon gniew sprawia.*
Abowiem gdzie zakonu nie masz; tam a
16 *ni przestępstwa. ¹ A przeto z wiary / iest
dziedzictwo, aby wedle łaski była gruntowa*
na obietnicą wszytkiemu plemieniu /
nie tylko temu ktore iest z zakonu; ale y
temu ktore iest z wiary Abrahámorey /
17 *ktory iest oćiec nas wszytkich / ¹ (iako*
iest napisano: Zem cie oycem wiela na
rodow postanowił) przed Bogiem / kto
remu wwierzył / ktory ożywia umarłe: y
ktory wzywa tych co ich nie masz / iako
18 *tych co są. ¹ Ktory Abrahám przeciw ná*
D dzieci w młodzieie wwierzył; że on miał
zostać oycem wiela narodow podług te
go co mu było obiecano: Ták będzie ple
19 *miętwoie. ¹ A we oślabiał w wierze: a*
ni sie oglądał na ciało swe zmartwiłe /
gdy inż miał ożyć. ¹ A on ná obuz
20 *marły żył. ¹ W obietnicy też*
Bożer z niewierzą nie watrił: ale sie w
moenił wiara: oddawszy chwałę Bogu:
21 *¹ bedac tego pewien iż cośkolwiek obie*
22 *cał / mocen iest y weznieć. ¹ Przeto mu*

1. Mo: 17.

4 4

1. Mo: 15.

4 5.

też poczytano ku sprawiedliwości. [?] A ²³
nie tylko dla niego napisano iest iż mu
przyczytano iest ku sprawiedliwości:
[?] ale też dla nas / którym ma być poczy- ²⁴
tano wierzącym w tego / który wzbudził
Jesusa Chrystusa Pana naszego z mar-
twych: [?] który iest wydan dla występ- ²⁵
ków naszych / a wstał z martwych dla w-
sprawiedliwienia naszego.

R O Z D Z I A L V.

Za: 88.

Będac tedy z wiary vsprawiedli-
wieni / pokoy w Bogu miej-
my przez Pana naszego Jesu-

Eph: 2.
d 13.

sa Chrystusa: [?] przez ktorego też przez
wiare mamy przystep ku tej łasce w kto-
rey stoimy / y chlubimy sie / w nadziei
chwały synow Bożych. [?] A nie tylko ^{10, 3}

Iak: 1. 23.

ale sie też y w uciskach chlubimy: wie-
dzac iż ucisk sprawnie cierpliwość: [?] a
cierpliwość / doświadczenie; a doświad-
czenie / nadzieie. [?] a nadzieia niepohams-
bia: iż miłość Boża rozlana iest w ser-
cach naszych / przez Ducha s. który nam
iści dan.

Zyd: 9.

d 14.

Zyd: 9.

d 15. g 28.

1. Piot: 3.

d 13.

[?] Bo przeczże Chrystus / gdyśmy iestcie
byli mdłymi / wedle czasu umarli za nie- B

pobożne;

z pobożne? ⁷ Gdyż ledwieby kto umarł
za sprawiedliwego: wszakoż za dobrego
s śnaczy sie kto y umrzeć wazyl. ⁸ Lecz

Bog zaleca miłość swoje ku nam: że
gdyśmy iestże byli grzesznymi według
⁹ czasu / Christus za nas umarł. ¹⁰ Dálekto
tedy wiecey teraz vsprawiedliwieni be-
dac we krwi iego / zachowani będziemy
¹¹ przezeń od gmeru. ¹² Bo iesliże bedac
nieprzyiacielmi / iestesny ziednani z Bo-
giem przez śmierć Syna iego: dáleko
wiecey bedac ziednani / będziemy zbá-
wieni w żywocie iego.

¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

przyszłego. ⁹ Ale nie iako przestępstwo /
 tak y dar. abowiem iesli przestępstwem
 iednego wiele ich pomiarło : daleko wie-
 cej na wiele ich opłynęła łaska Boża y
 dar / z łaski oney iednego człowieka Jezu-
 sá Chrystusa. ¹⁰ A nie iako przez iednego
 grzech / tak y dąrowanie. abowiem sad
 w prawdzie z iednego upadku tu potępie-
 niu : ale dar z wielu występku / tu w
 sprawiedliwieniu.

Za: 90. ¹ Abowiem iesli iedne^o przestępstwem
 śmierć królowała przez iednego : daleko
 więcej ci którzy obfitość łaski y dąro-
 wania y sprawiedliwości biora / w ży-
 wości królować beda przez iednego Je-
 susá Chrystusa. ² Przeto tedy iako przez
 iednego przestępstwo na wszystkie ludzi
 przyszedł grzech tu potępieniu : także też
 przez iednego sprawiedliwość / na wszyst-
 kie ludzi przyszło zbawienie, tu w sprawiedli-
 wieniu żywota. ³ Bo iako przez niepo-
 słuszeństwo iednego człowieka : wiele ich
 ośiało się grzesznymi : także przez posłu-
 szeństwo iednego / wiele ich ośiało się
 sprawiedliwymi. ⁴ A zakon przyszedł aby
 obfitowało przestępstwo. Lecz gdzie ob-
 fitowało przestępstwo / tam łaska tym
 więcej

2. wiecesy obfitowała. ¹ aby iako grzech
 królował ná śmierć : tak też aby lástka
 królowała przez sprawiedliwość ku ży-
 wotowi wiecznemu / przez Jესusá Chri-
 stusá Páná nášego.

R O Z D Z I A L VI.

- A** ¹ Oż tedy rzeczymy : Będziemże w
 grzechu trwać aby lástka obfitowa-
 2. ła? Nie day tego Bóże. Abowiem
 3. ktorzysiny umarli grzechowi / iakoż dą-
 ley w nim żyć będziemy?
 4. * ¹ Ażaz nie wiecie iż ilekolwiek nas
 w Chrystusie Jესusie iest okrzczonych /
 5. iestesiny okrzczeni w śmierci iego? ¹ A
 6. bowiem iestesiny z nimi póspółu pogrze-
 7. bieni w śmierć przez krzest: aby iako Chri-
 stus wstał z martwych przez chwałę
 Oycowstá / tak żebyśmy też my w nowo-
 8. ści żywota chodzili. ¹ Bo iesliżesiny sie
 9. przyścepieniami stáli w podobieństwo
 10. śmierci iego : tedy też w zmartwych-
 11. wstanie przyścepieni będziemy. Wiedzac
 12. to / że stary on náš człowiek póspółu iest
 13. z nim ukrzyżowan / aby ciało grzechu było
 14. zniszczone / żebyśmy już daley nie służyli
 15. grzechowi. ¹ Bo ktoć umarl / wolnym
 16. się stał

Za: 91.
 Galat: 3.
 d 27.
 Kolof: 2.
 b 12.
 Ephe: 4.
 f 23.
 Kolof: 3.
 b 10.
 Zyd: 9.
 d 14.
 1. Piot: 2.
 a 2.

sie szł od grzechu. ⁷ A jeśliżesiny z Chrystusem umarli: wierzymy iż też z Chrystusem żyć będziemy. ⁷ Wiedząc że Chrystus powstawszy z martwych więcej nie umiera / śmierć mu więcej panować nie będzie. ⁷ Bo iż umarł / grzechowi raz umarł: a iż żywie / żywie Bogu.

Zac: 92. ⁷ Także y wy rozumiećcie / iżście są umarłymi grzechowi: a żywymi Bogu w Chrystusie Jezusie Panu naszym.

⁷ Niechże tedy nie króluie grzech w waszym śmiertelnym ciele żebyście posłuszni mieli być pożadliwościom jego.

⁷ Ale ani wydawaycie członków waszych orężem niesprawiedliwości grzechowi: ale wydawaycie samych siebie Bogu / iako z martwych żywem: a członki wasze zbroją sprawiedliwości Bogu.

⁷ Abowiem grzech nad wami panować nie będzie: Boście nie pod zakonem / ale pod łaską. ⁷ Coż tedy? będziemy grzechu

Ian 8. d 34 żyć / żesiny nie pod zakonem ale pod łaską. ⁷ Nie daw tego Boże. ⁷ *2. Piot: 2. d 19.* Zaż nie wiecie

że komu sie sławicie sługami ku posłuszeństwu / sługami iestecie tego komu posłuszeństwo oddawacie / abo grzechowi na śmierć / abo posłuszeństwu ku

sprawie

- 17 sprawiedliwości : ? A chwałá Bogu że
bywšy niewolníkámi grzechu / iednáke-
ście vslucháli z serca tego sposobu náus-
18 ki pod ktoryście sie podáli. ? A bedac
wyswobodzeni od grzechu / zniewoleni
iestedście sprawiedliwości.
- 19 * ? Ludzkimci obyczáiem mowie / dla Zac: 93.
nieudolności ciálá wášego. Abowiem
iákoście wydawali członki wáše ná slu-
žbe nieczystości y niepráwosti / ku rozmá-
itey niepráwosti: tážte teraz wydaway-
ście członki wáše ná službe sprawiedli-
20 wosti / ku światobliwości. ? Bo gdyście
byli niewolnicy grzechu / byliście wolny-
21 mi sprawiedliwości. ? Ktoryžesście tedy
ná on čas pożytek mieli z onych rzeczy /
zá ktore sie teraz wstydzicie ? Gdyž o-
22 nych koniec iest śmierć. ? A teraz bedac
wyzwoleni od grzechu / á zniewoleni
Bogu ; macie owoc wáš ku światobli-
23 wosti / á koniec żywot wieczny. ? Abo-
wiem zapłaty grzechowe / śmierć : A
dar Boży / żywot wieczny w Chrystu-
sie Jესusie Pánu nášym.

R O Z D Z I A L VII.

- A **Q** Bo niewiecie brácia (boć mowie Za: 94.
z tymi ktorzy zakon vmicia) iż za-
L i v kon pá-

Kon pánwie czlowiekowi po ki žywie.
 1. Kor: 7. ² Abowiem niewiásta ktora ma meža /
 839. po ki máž žyw / obwiazána iest zákonowi.
 wi. lecz iesliby máž iey umárl; wolna
 iest od zakonu mežowego. ³ Przeto te
 dy po ki máž žywie / bedzie zwána cudzo
 ložnica iesliby flá za inšego meža. lecz
 iesliby máž iey umárl / wolna iest od za
 konu mežowego; áby nie byla cudzo
 žnica gdyby flá za inšego meža. ⁴ A ták
 že brácia moi y wy iestesście umartwieni
 zákonowi przez číálo Chrístusowe: áby
 ście sie sstáli inšeg ktory porostál z marte
 twych / áby smy owoc przynosili Bogu.
⁵ Abowiem gdy smy byli w čiele / namier
 tnošci grzechow / ktore byly przez za
 kon plužly w członkách nášych / áby o
 woc przynosily šmierci. ⁶ Lecz teraz ies
 Ńes smy wyzwoleni od zakonu šmierci / w
 ktorym smy byli zátrzymáni: ták áby smy
 my řužyli w nowošci ducha / á nie w stá
 rošci písmá. ⁷ Což tedy rzecemy? zá
 kon li iest grzechem? Bože vchoway. B
 Ale grzechu nie poznal / iedno przez za
 kon: Bo bych byl požadliwošci nie po
 znał / gdyby zakon nie mowil: Nie požá
 day. ⁸ Lecz grzech / wzíaw řy przyczynie
 przez

2. Má: 20.

c 17.

9. Moj: 5.

c 21.

przez *ono* zakażanie sprawił we mnie wse-
 9 laka pożądlivość. Abowiem bez za-
 10 konu był grzech martwy. [?] Aia żyłem
 niekiedy bez zakonu. Lecz gdy przysło
 11 rozkazanie ; grzech ożył. [?] Aiam był w
 12 mairł : y rozkazanie *ono* ktore było ku ży-
 13 wotowi / nalażło mi sie ku śmierci. [?] Bo
 grzech wziawszy przyczynę przez przyka-
 zanie / *zmiowi* mnie / y przez nie zabił *mie*.
 14 [?] A tak zakonci w prawdzie *ieść* święty /
 y przykazanie święte / y sprawiedliwe y
 15 dobre. [?] A tedy dobre stało mi sie śmier-
 cia? Bynamniey. Owszem grzech / aby
 sie grzechem pokazał / sprawił mi śmierć
 przez *ono* dobre : aby sie stał nader grze-
 szacym grzechem przez *ono* przykazanie.
 16 [?] Bo wiemy iż zakon *ieść* duchowny : a
 17 Ciam *ieść* cielesny / zaprzędany pod grze-
 18 chem. [?] Abowiem tego co czynię / nie ro-
 zumiem : gdyż nie czynię *tego* dobrego
 ktore chce : ale złe ktore nienawidzę to
 19 czynię. [?] A iesli czego niechce / to czynię ;
 20 przyznawam zakonowi że dobry *ieść*. [?] A
 21 teraz już nie ia to czynię / ale grzech we
 22 mnie mieszkający. [?] Bo wiem że nie mie-
 ska we mnie / to *ieść* / w ciele moim / do-
 bre. Abowiemci chcenie przy mnie *ieść* ;

1. Tim:1.
b 8.

Zac:95.

ale wyko-

ále wykonania dobrego w sobie nie náye-
 duie. [?] Bo nie czynie dobrego ktore chce: [?]
 ále czynie to zle / ktorego niechce. [?] Ale-
 sliż to czynie czego niechce: iuż nie ia to
 czynie / ále grzech we mnie mieszkaacy.
[?] Stárádnie tedy przez zakon / gdy ia chce
 czynić dobrze / że mi iest złość przylegla.
[?] Abowiem kocham sie w zakonie Bo-
 żym według wnetrznego człowieka.
[?] Lecz widze inny zakon w członkach
 moich / walczaczy przeciw zakonowi w
 myślu moiego / y ktory mie podawa w
 niewola zakonowi grzechu / ktory iest w
 członkach moich. [?] Nieścieszny ia człowiek
 / ktoż mie wybawi od tego ciała ś-
 mierci? [?] Łaska Boża przez Iesusa Chri-
 stusa Pána nášego. Przetoż tedy ia
 sam umyslemci służe zakonowi Boże-
 mu / lecz ciałem zakonowi grzechu.

R O Z D Z I A Ł V I I I.

Za: 96:

Teraz tedy nie máś żadnego po-
 tępiania tym ktory sa w Chri-
 stusie Iesusie: ktory nie wedle
 ciała chodzą. [?] Abowiem zakon ducha
 żywota ktory iest w Chrystusie Iesusie /
 wyzwolił mie od zakonu grzechu z śmierci.

ci. Bo

3 a. ? Bo co niepodobnego było zakonowi / w czym on słaby był dla ciała: Bog
posłarowy Syna swego w podobieństwie
4 grzesznego ciała / y przez grzech potępił
grzech w ciełe. ? aby vsprawniedliwienie
zakonu wypełniło sie w nas / ktorzy nie
podług ciała chodzimy / ale według du-
5 chą. ? Albowiem ktorzy sa wedle ciała:
B ci co iest cielesnego rozumiecia. lecz kto-
rzy sa wedle ducha / to co iest duchowne-
6 go rozumiecia. ? Bo mądrość cielesna /
iest śmierć: a mądrość duchowna / ży-
7 woty y pokoy. ? Gdyż mądrość cielesna /
iest nieprzyjaciółka Bogu: bo nie iest
poddana zakonowi Bożemu: a bowiem
e też nie może. ? A ktorzyć sa w ciełe / Bo-
9 gu sie podobać nie moga. ? Lecz wy nie
iestescie w ciełe / ale w duchu: wśakże
iesli Duch Boży w was mieszka. A ieslić
eto Duchá Bożego nie ma; ten ci nie
10 iestiego. ? Lecz iesli Christus w was
iest: tedyć ciało iest umarłe dla grzechu /
a Duch żywie dla vsprawniedliwienia.
11 ? A iesli Duch onego ktory Jესusá wzbu-
C dził z martwych / w was mieszka: ktorzyć
wzbudził Chrystusá Jესusá z martwych /
ten ożywi y ciało wasze śmiertelne dla

Duchá

Duchá swóiego w was mieszkającego.

* ¹ A także bracia / powinni iestesciny /
nie ciała / abyśmy podług ciała żyli. ² A
bowiem iesli podług ciała żyć będziecie /
tedy pomrzecie: ale iesli Duchem sprawy
ciała vmartwicie / tedy żyć będziecie.

Za: 97.

2. Tim: 1.

b 7.

Galat: 4.

a 5.

³ Bo ktorekolwiek Duch Boży rza-
dzi / ci sa synmi Bożymi. ⁴ Boście nie
wzięli ducha niewolstwa znówu ku bo-
iśni: aleście wzięli ducha synowskiego
przywłaszczenia / przez ktorego wołamy
Abbá (Oycze) ⁵ Abowiem tenże Duch
poświadcza duchowi naszemu iżesciny sa
synami Bożymi. ⁶ A ieslić synami / tedy
y dziedzicmi: dziedzicmi mówię Boży-
mi / a spolu dziedzicmi z Chrystusem.

Wszakóż iesli z nim cierpimy / abyśmy
też z nim byli uwielbieni.

* ⁷ Abowiem mam za to / iż wtrapienia
tego czasu niniejszego / nie sa godne oney
przysley chwały / ktora sie w nas obia-
wić ma. ⁸ Ponieważ y samo stworzenie
wielka chucia oczekawa objawienia sy-
now Bożych. ⁹ Gdyż prozności podda-
ne iest stworzenie / nie dobrowolnie / ale
dla tego ktory ie poddał pod nadszeia
¹⁰ bo y samo stworzenie będzie wyśwo-

bodzone

bodzone z niewolstwa / sążema / na wol-
ność chwały synów Bożych.

21 Gdyż wiemy iż wszystko stworzenie
22 spotu wzdycha / y spotu boleie aż dotad. ^{Za: 98.} A
nie tylko inne stworzenie, ale y my ktorzy
mamy pierwiastki Ducha / y my (mowie)
sami w sobie wzdychamy / oczekawaiac
przysposobienia synów Bożych / odku-
pienia ciała naszego.

23 Abowiem nadzieia testesny zbawie-
E ni. A nadzieia widziana nie testci na-
dzieia. bo co kto widzi / przecz sie tego na-
dziewa? Ale iesli sie tego nadzieiamy /
czego nie widzimy; przez cierpliwosc
oczekawamy. Takze tez y Duch допо-
мага krewkości naszej. abowiem tego
o co bysiny prosic mieli / iakoby potrze-
ba niewiemy: ale samze Duch prosi za
nami wzdychaniem niewymownym. A
en ktory wypatruie serca / wie czego
uch pozada: iz według Boga prosi
wietymi.

A wiemy ze tym ktorzy milnia Bo- ^{Za: 99.}
hytko dopomaga ku Dobremu / tym
sa wezwani podlug postanowien
tego swieci. Abowiem ktore on
il / te tez przenaznaczył / aby byli
podobni

podobni obrazowi Syná iego : żeby on był pierworodnym między wiela bráćciey. [?] A ktore przeniáznaczył / ty też wezwáł : á ktore wezwáł / ty też wspiárwiedliwił : á ktore wspiárwiedliwił / ty też w wielbił. [?] Coż tedy rzeczymy ná to : Jezúsi Bog zá námi / ktoż przeciwno nam : [?] Ktory też własnemu Synowi swemu : nie przepuścił / ále go zá nas wśytkie wydał : iáko też nam wśytkiego z nim nie dárował : [?] Ktoż będzie stárzył ná wybráne Bożé : Bog *jest* ktory wspiárwiedliwia. [?] Ktoż *jest* coby potepił : Chrystus *Jesús jest* ktory umárl / y owśem ktory y z *martwych* wstał / ktory też *jest* ná práwicy Bożey / ktory sie też wstáwia zá námi.

Psal. 43.
d 23.

[?] Ktoż tedy nas odłaczy od miłości Chrystusowej : utrapienie : czyli wćist : czyli głód : czyli nágość : czyli niebespieczeństwo : czyli przesládowanie : czyli miecz : [?] (iáko nápisano : Jż dla ciebie cały dzień bywamy martwiemi : iestefiny poczytáni iáko owce ná rzeż.) [?] Ale w tym wśytkim przewyćieżamy dla teğ ktory nas umiłował. [?] Abowiem pewniene tego / iż áni śmierć / áni żywot / áni

39 yłowię / ani kśieſtwa / ani mocarſtwa / ani
 ni teraznieyſze rzeczy / ani przyſtę / ani moc /
 39 ? ani wyſokość / ani głębokość / ani inſe
 ſtworzenie / nie będzie nas mogło odla-
 czyć od miłości Bożej / ktora ieſt w
 Chryſtusie Jeſusie Pańu naſzym.

R O Z D Z I A L IX.

1 **B**rawde mówię w Chryſtusie / Za:110.
 A nie kłamam: gdyż mi poſwiada-
 2 cza ſumnienie moje w Duchu
 2 ſwiętym: ? że mam wielki ſmetek / y w
 3 ſtawiczne bolenie ſercá moiego. ? Albo Dzie: 9.
a 2.
1. Kor: 15.
b 9.
 4 wiem ia ſam żadałem odrzuconym być
 od Chryſtuſá za brácia moje / ktorzy ſa
 4 krewni moi według ciała / ? ktorzy ſa
 Iſráelczycy / ktorych ieſt przyſpoſobienie
 ſynowſkie / y chwała / y teſtament / y za-
 5 ſonu danie / y ſłużba Boża, y obietnice /
 5 ? ktorych oycowie / y z ktorych ieſt Chry-
Bſtus ile wedle ciała / ktory ieſt nad wſytk-
 6 im Bog błogoſławiony na wieki. A. m.
 6 ? Lecż to być nie może aby miało na Za: 101.
 wſtecz paść ſłowo Boże. Abowiem nie
 wſyſcy ktorzy ſa z Iſráelá / ci ſa Iſráel-
 7 czycy: ? ani ktorzy ſa plemieniem Abrahá-
 7 hamowym / wſyſcy ſa ſynámi: ále w Iſ- 1. Mo: 21.
b 12.

- 18 ¹ Wład kim tedy chce / nād tym sie zmi- Za: 102.
19 luie: á kogo chce / tego zátwárdzi. ² Kze-
czesz mi tedy: Przeczże sie ieszcze wstara-
ża: bo któż sie sprzeciwi wolei iego?
20 ³ O człowiecze / coś ty iest / ktory sie spie-
Erafz Bogiem? Zali lepiónká rzecze le- Isa: 45.
piarzowi; Przeczżes mie tak uczynil? b 9.
21 ⁴ Zali gárneczarz gliny w mocy niema / Icre: 18.
aby z tejże były uczynil iedno naczynie a 6.
ku wieczności / á drugie ku zelżywości? Mad: 15.
22 ⁵ A iesli Bog chce gniiew okázác / y o- b 7.
znaymić możność swoje / znošil w wiel-
kiej cierpliwosti naczynia gniiewu ná
23 strácenie zgotowane / ⁶ izby oznaymil
bogáctwo chwały swey nād naczyniem
miłosierdzia ktore ku chwale przygo-
24 wal. ⁷ Was ktorych tež wezwał: nie tyl-
25 ko z Żydow / ále z Pogánow / ⁸ iáko v
F Ozeafá mowi: Wázowe lud nie moy / Oze: 2.
ludem moim: á nie vmilowána / vmilo- d 23.
wána: á te ktora bylá miłosierdzia nie 1. Piot: 2.
26 otrzymała / do miłosierdzia przypieta. ⁹ A b 10.
bedzie; ná mieyscu gózie im powiáda- Oze: 1.
no / Wy nie iestescie ludem moim: tam b 10.
názwáni beda synámi Boga żywego. Isa: 10.
27 ¹⁰ A Izárafzá Izráelem wola: By liczba c 22.
synow Izráelskich bylá iáko piasek mor- Oze: 1.
d 10.

Isa: 1.

c 9.

ſki / oſtatek zachowan będzie. [?] Abowiem
ſlowo ſkończaiac y ſpracaiac w ſpráwies
dliwoſci: iż ſlowo ſtrocone uczyni Pan
na ziemi. [?] y iáko przedtym powiedzia-
ł: [?] Iſraeſ; By był Pan zaſtepow naſienia
nam nie oſtawił: ſſiałibysmy ſie byli iá-
ko Sodoma / y bylibysmy Gomorze po-
dobni. [?] Coż tedy rzeczymy? Iż Pogá-
ni ktorzy nie ſukáli ſpráwiedliwoſci /
doſtapili ſpráwiedliwoſci / á ſpráwiedli-
woſci ktora ieſt z wiáry. [?] A Iſraeł ſu-
kaiac zaſtonu ſpráwiedliwoſci / nie do-
ſedł zaſtonu ſpráwiedliwoſci. [?] Dla czego
goż? Iż nie z wiáry / ále iáko z uczyn-
kow. ábowiem ſie otrácieli o kámién o-
brażenia / [?] iáko nápiſano: Oto kláde w
Syonie kámién obrażenia / y ſkále zgora-
żenia; á wſelki ktory wén wierzy / zá-
wſtydzon nie będzie.

Isa: 8 c 14

y 28. d 16

1. Piot: 2.

b 7.

R O Z D Z I A L X.

Za: 103.

B Rácia / wolać chetliwa ſercá me-
go / y modlitwá do Boga ieſt zá-
ninni ku zbáwieniu ich. [?] Abowiem
ſwiádectwo im daram iż máia-
chuc ku Bogu; ále nie według wnieſie-
tnoſci. [?] Bo ſpráwiedliwoſci Bożej

nie zná-

nie znáiac / á chcąc własná *spráwiedliwość*
 postáwić; *spráwiedliwości* Božey nie
 4 byli poddáni. [?] Gdyž Christus iest ko-
 niec zákonu: tu *spráwiedliwości* wśel-
 5 kiemu wierzącemu. [?] Abowiem *Moyses*
 zesz nápiśal: *Jż* *spráwiedliwość* ktora
 6 iest z zákonu ktoryby czlowiek czynił w
 B ra iest z wiary / tak mowi: Nie moró w *3. Mo: 15.*
 sercu twoim; ktož wstąpi do niebá: *a 5.*
 7 Toć / iest Christusá *sprówadzić z wysoko-* *Ezec: 20.*
 8 *ści.* [?] Abo kto sstąpi do przepáści: toć *b 11.*
 iest Christusá z martwych wywodzić. *5. Mo: 30.*
 9 [?] Ale což písmo powiáda: *Blisko iest* *c 14.*
 słowo w wśiách twoich / y w sercu two-
 im. toć iest słowo wiary ktore przepo-
 10 wiádamy. [?] Je ieslibys wyznał wsty two-
 11 imi Pána *Jesusa* / y wwierzyłbys w sercu
 twoim że go *Bog* z martwych wzbu-
 dził; zbáwion będziesz.
 12 ^{*} [?] Abowiem sercem bywa wierzone
 C tu *spráwiedliwości*; á wsty sie wyznánie
 dzieie tu zbáwieniu.
 13 [?] Gdyž písmo powiáda: *Wśelki kto* *Za: 104.*
 14 *weń* wierzy / *pohánbion* nie będzie. [?] *A-* *1sa: 28.*
 bowiem nie máś różności *Żydá* y *Grec* *d 16.*
 czyná: bo tenże *iest* *Pan* wśytkich / *hoy*

nie bogaty na wszystkie ktory go wzywają.
 1oel: 2. ia. ? Abowiem wszelki ktorybykolwiek
 g 22. wzywał imienia Pańskiego / zbawion
 Drie: 2. będzie. ? Jakoż tedy wzywać będą tego
 c 21. w ktorego nie uwierzyli? Abo iako w
 wierza temu o ktorym nie słyszeli? A iako
 to wstąpił oprocz przepowiadającego?
 ? Jakoż też będą przepowiadając iestliby
 1sa: 52. nie byli postąpi: iako napisano iest: Jaki
 b 7. to ślize na nogi opowiadających po
 Nahu: 1. koy/opowiadających dobrą! ? Aleć nie
 d 15. wszyscy są posłusni Ewangelii. Abo
 1sa: 53. wiem Jzaiasz mowi: Panie ktoż uwie
 a 1. rzył powieści naszej? ? Wiara tedy iest
 1an 12. słuchania: a słuchanie przez słowo Chri
 f 38. stusowe. ? Ale mowie / Sali nie słyszeli?
 Pjal: 18. A owsem po wszystkich ziemi rozszedł się
 a 5. głos ich: y na krócie światła słowa ich.
 ? Ale mowie; Sali Izrael nie poznał?
 5. Mo: 32. Pierwszy Moyses mowi: Ja przez niena
 c 21. rod ku zardości was przywiode / przez
 naród nierozumny zagniewam was.
 ? A Jzaiasz śmie y mowi: Jestem na le
 1sa: 65. zion od tych ktory mnie nie szukali: iaw
 a 5. niem się okazał tym ktory się o mnie nie
 1sa: 65. pytali. ? A do Izraela mowi: Cały dzień
 a 2. wyciągałem ręce moje do ludu niewier
 nego y sprzeciwiającego.

ROZDZIAŁ XI.

A Owie tedy: Izali odrzucił Bog
lud swoy: Boże vchoway. A
bowiem y iam iest Izraēlczyt /
z plemienia Abrahámowego / z pokole-
nia Beniaminowego.

2 ? Nie odrzuciłci Bog ludu swego Za: 105.
ktory przeyzrał. Ażaz niewiecie co pi-
sano o Eliaszu mowi: iako do Boga
rzecz czyni przeciwko Izraelowi *moniac.*

3 ? Pánie / Proroki twoie pobili / oltarze 3. Kro: 19
twoie poobalali: a iam sam zostal / y su- b 10.

4 kacia dusze moiey. ? Ale coż mu mowi Bo-
ska odpowiedź: Zostawilem sobie siedm 3. Kro: 19

tysiecy meżow / ktorzy nie uczynili po- d 18.

5 klonu Baalowi. ? Także tedy y czasu te-
go / ostatki według wybrania łaski sstaly
siezbawione. ? A ieslić z łaski; inżci nie

B z uczynkow: bo inaczey łaská inżby nie
7 byla łaská. ? Coż tedy: czego Izraēl su- Isa: 6. c 9.

kal tego nie dostal: a wybranie dosiáło / Matt: 13.

8 lecz drudzzy zasiepieni sa. ? Jáko iest ná- b 14.

pisano: Dał im Bog ducha zdziwne- Ian: 12.

9 nie slyšaly aż do dzisieyszego dnia. ? A f 40.

David mowi: Uiechay będzie stoł ich Dzie: 28.

śídlem / y włowieniem / y obrażeniem y f 26.

Psal: 68.

zapłata im. ? Niech beda zaciemione oczy
ich aby nie przeżyźrzel : a grzbietu ich za-
wzdy nachyla. ? Mowie tedy : Azaż sie
tak otracili aby padli ? Nie day tego Bo-
ze. Ale przez ich przestępstwo / sstało sie
zbawienie Poganom / aby ich nasladow-
wali. ? A iesli ich przestępstwo iest bo-
gactwem swiata / a umnieyszenie ich bo-
gactwem Poganow : iacoz daleko wie-
cey bedzie ich napelnienie :

Za:106

? Abowiem porwiadam wam Pogani-
nom / po kim iest Apostolem Poganow /
i zia wslugowanie moje czcić bede / ? aza-
bym iako pobudzil ciało moje ku zazdro-
sci / y zbawil niektore z nich. ? Abowiem
iesli ich odrzucenie iest ziednaniem swia-
ta : iakieź bedzie przyiecie / iedno żywot z
martwych ? A iesli zacywienie iest swie-
te / tedy y ciało : a iesli korzeń swiety /
tedy y galezie. ? A iesli niektore z galezi
płomione sa ; a ty bedac płonna oliwa /
iestes w nie wsczepion / y sstałes sie w
czestnikiem korzenia y tłustości oliw-
ney : ? nie chlubze sie przeciw galeziom. 11
Bo iesli sie chlubisz / nie ty korzenia no-
sisz / ale korzeń ciebie. ? Rzeczysz tedy : 19
Wylamane iest galezie / abym ia był w-

sczepion.

- 20 ściepion. [?] Dobrze: dla niedowiarstwa
 21 wylamane są. a ty wiara stoisz; nie wy-
 22 nosze się / ale się boję. [?] Abowiem iesli
 23 Bog przyrodzonemu gąleziu nie przepu-
 24 ścił: byś siac y tobie nie przepuścił. [?] O-
 25 baczże tedy dobroć y srogosć Boża: to
 26 jest / przeciwko tym ktorzy wpadli / sro-
 27 gosć: a przeciwko tobie dobroć Boża /
 28 ieslibys trwał w dobroci: bo inaczej y ty
 29 bedziesz wyciet. [?] Ale y oni iesli nie beda
 30 trwać w niedowiarstwie / beda wście-
 31 pieni. gdyż mocen jest Bog zaście ie w-
 32 ściepić. [?] Abowiem ieslis ty jest wycie-
 33 ty z oliwy z przyrodzenia plonney / a prze-
 34 ciwko przyrodzeniu ieszes wściepien w
 35 prawa oliwe: iakoż daleko wiecey ci
 36 ktorzy są według przyrodzenia / beda w
 37 własna oliwe wściepieni?
 38 [?] Abowiem niechce bracia abyście nie
 39 mieli wiedzieć tey tajemnice (żebyście
 40 nie byli sami v siebie rozumnymi) iż zaś-
 41 ściepienie po części przysło na Izraela /
 42 ażby zupełność Poganow weszła: [?] a tak
 43 Dwuście Izrael byłby zbawion / iako na-
 44 pisano: Przyjdzie z Syonu Zbawiciel /
 45 y oddali niezbożności od Jakoba. [?] A
 46 ten testament beda mieć odemnie: gdy

Za: 107

Isa: 59.

d 20.

M m v

odeyme

odeymie grzechy ich. [?] Jestci tak iz we-
 dlug Ewangeliey / sa nieprzyziacilo dla
 was: lecz podlug wybrania / vmiłowani
 dla oycow. [?] Abowiem Bog darrow y
 wezwania swego nie żaluie y nánstecz nie
 wraca. [?] Bo iako y wy niekiedy nie wwie-
 rzyliscie Bogu / á teraz dostaliscie mi-
 losierdzia dla ich niedowiárstwa: [?] tak
 y oni teraz nie wwierzyli dla miłosier-
 dzia wam okazanego, aby y oni miłosier-
 dzia dostali. [?] Abowiem zamknal Bog
 wszytko w niedowiárstwie: aby sie zmi-
 lowal nad wszytkimi.

* [?] O glibofości bogáctwa / madio-
 ści y wiadomofoci Bozey: iako sa nie do-
 ſcignione sady iego / y niewybadane dro-
 gi iego: [?] Bo ktoz poznal vmyst Pánſki:
 ábo kto byl ráyca iego: [?] Abo kto mu pir-
 wey dal / á bedzie mu oddano: [?] Gdyz
 nicgo / y przezeń / y w nim sa wszytkie
 rzeczy: Jemu chwala ná wieki. Amen.

ROZDZIAŁ XII.

Za: 108

Pſál: 4.
d 18.

Boſſe was tedy brácia przez mi-
 losierdzie Bozé / ábyscie wyda-
 wali ciała wasze ofiára żywia-
 33 / ſwiete / przyiemna Bogu / rozumna

ſluzba

- 2 słuźbę wáše. ¹ A nie bądźcie podobnemi
temu świátu: ále się przemienście z od-
nowieniem umysłu wášego, ábysście do-
świadczáli ktora jest wola Boga dobra/
3 y przyiemna / y doskonała. ¹ Abowiem z
láski ktora mi jest dána / powiádam każ-
demu między wámi będącemu / żeby nie
wiecey o *sobie* rozumiał / niżli potrzeba
rozumieć: ále iżby rozumiał z umiárko-
wánni, iáko každemu Bóg wdzielił miá-
re wiáry.
- 4 ¹ Abowiem iáko w iednym ciełe wiele
B członków mamy / á wszytkie członki nie
5 iedneź spírwe máia: ¹ táłże wiele nas
jest iednym ciálem w Chrystusie / á wszy-
scy z osobná iedni drugich członkami.
- 6 * ¹ A máiac rózne dáry / wedle láski
ktora nam jest dána: bądź proroctwo
7 wedle snuru wiáry / ¹ bądź posługowa-
nie w usługowaniu / bądź kto uczy w ná-
8 uce / ¹ kto nápomina w nápominiániu /
C kto wzyeża w prośności / kto przelożony
jest w pilności / kto czyni miłosierdzie z
9 weselem. ¹ Miłość bez obludności. Bzy-
dzac się złym; przystawiając ku dobremu.
10 ¹ Bráterska miłoscia iedni drugich che-
tliwie miłuiac. Uczciwościa ieden dru-

Ephe: 5.

d 17.

1. Thef: 4.

a 3.

1. Kor: 12.

b 11.

Ephes: 4.

b 7.

Za: 109

Za: 110.

Amos 5.

d 15.

Ephe: 4.

a 3.

1. Piot: 2.

d 22. y 2.

c 17.

Zyd: 13.

a 1.

1. Piot: 5.

b 5.

Zyd: 13.

a 2.

1. Piot: 4.

b 9.

Matt: 5

g 44.

1. Kor: 3.

c 13.

Przy: 3.

a 7.

Iśa: 5. c 21.

Przy: 20

d 22.

1. Piot: 3.

b 9.

2. Kor: 8.

d 21.

Zyd: 12.

d 14.

Syr: 23.

a 1.

Matt: 5

f 39.

5. Mo: 32.

c 35.

Zyd: 10.

f 30.

Przy: 25.

c 21.

giego vprzedzając. ? W pilności bądźcie
nie leniwemi. Duchem pałającemi. Pá-
nu służącemi. ? W nędzy sie weselacy-
mi. W utracie cierpliwemi. W mo-
dlitwie vstawicznymi. ? Potrzebam
świetych vdziałającemi. Do przyymowa-
nia gości ochotnemi. ? Błogosławcie
prześlądniacym was : błogosławcie á
nie przeklinaycie. ? Weselcie sie z wese-
lacymi : płaczcie z płaczacymi. ? Jedná-
kiey myśli ieden przeciw drugiemu bę-
dac. Wysoko nie rozumieiac / ále sie z
pokornymi zgadzając.

* Nie bądźcieś rozumnymi sami v
siebie. ? Żadnemu złym zá zle nie odda-
wając. Przemyślawając to coby było
dobrego nie tylko przed Bogiem / ále też
v przed wśytkimi ludźmi. ? Jesli można
rzecz / ile z was iest ze wśytkimi ludźmi
pokoy mający. ? Niemścić sie sami /
namileyśy : ále dajcie miysce gniewo-
wi: ábowiem napisano iest: Mnie pomi-
stając oddam / mowi Pan. ? Ale iesli łá-
nie nieprzyziacieli twoy / nákarani go : iesli
prágne / nápoy go. Bo to czyniac / wegle-
ogniście zgromádziś ná głowe ieg. ? Nie
daj sie zwyciężyc złemu : ále zwyciężay
zle w dobrym.

ROL-

R O Z D Z I A L XIII.

A **R**azda duśa niechay będzie podob-
 dana wyższj zwierzchnościom.
 Abowiem nie mąś zwierzchno-
 ści iedno od Boga. A te ktore są zwierz-
 chności, od Boga są postanowione. [?] Prze-
 to kto sie sprzeciwia zwierzchności /
 sprzeciwia sie postanowieniu Bożemu.
 A ktorzy sie sprzeciwiaia / potepienie so-
 bie odnośa. [?] Abowiem przełożeni nie
 są na postrach dobremu uczynkowi / ale
 złemu. A chcesz sie nie bać wrzedu? czyn
 co iest dobrego: a będziesz miał chwałę
 od niego. [?] Abowiem iest sluga Bożym
 tobie ku dobremu. Lecz iesli uczynisz co
 złego / boy sie. boć nie darmo miecz nośi.
 Abowiem iest sluga Bożym: mścić ies-
 lem ku gniewu przeciwko złe czyniace-
 mu. [?] Przetoż z potrzeby bądźcie podob-
 dani / nie tylko dla gniewu / ale też dla
 sumnienia. [?] Abowiem też dla tego po-
 bory dawacie. gdyż są slugami Bożymi /
 tego pilnuiacz. [?] Oddawaycieś tedy
 wszytkim coście powinni: pobor komu
 pobor: cło komu cło: boiażn komu bo-
 iażn: cześć komu cześć.

* [?] Nie bądźcie nikomu nic winni / ies-

Za: III.

Mat: 6.

a 4.

Tit: 3. 11.

1. Piot: 2.

c 13.

Matt: 22.

c 21.

Dno to,

2. Mo: 20. b 14. dno to, abyście sie społecznie miłowali.
 5. Mo: 5. b 18. bo kto miłuię bliźniego / ten zakon wypel-
 Matt: 19. c 18. nił. ? Gdyż / Nie cudzołoż / Nie zabijay /
 3. Mo: 19. d 18. Nie krádni / Nie świádcz fałszywie / Nie
 Matt: 22. d 39. požaday : y iesli ktore iest inſze przykazá-
 Mar: 12. c 31. nie: w tym ſłowie krotko ſie zamyka /
 Galat: 5. c 14. Miłuy bliźniego twego iáko ſiebie ſá-
 1ak: 2. b 8. mego. ? Miłość bliźniego / złości nie
 Za: 112. wyrządza. Wypełnienie tedy zakonu
 jest miłość. ☞
 * ? Zwłaſzcza wiedzac o czasie / iż przy-
 ſlá godzina abyſmy ze ſnu powſtáli. Al-
 bowiem teraz bliſſze iest náſze zbáwienie
 nie / niż kiedyſmy wwierzyli. ? Tloc prze-
 minelá / á dzień ſie przybliżył. Odrzuć-
 myſz tedy uczynki ciemności / á obleczmy
 ſie w zbroie ſwiátłości. ? Chodźmy wczé-
 Luk: 21. f 34. ciwie / iáko we dnie: nie w bieſiadách y
 Galat: 5. c 16. w pijańſtwách: nie w cielesnościách y
 1. Piot: 2. c 11. roſpuſtnościách: nie w zwádzie ani w
 zazdroſci: ? Ale ſie obleczcie w Pána
 Jeſu Chriſtá: ☞
 á nie mieycie ſtáránía o cieletu poſa-
 dliwoſciom.

R O Z D Z I A L XIII.

Tego ktory iest słaby w wierze /
 przymuycie: nie wdawaiac ſie w

2 spory. [?] Bo ieden wierzy *iz może* pożywać
wśelákich pokármon : á ow zás słaby iá-
3 rzyny niech iada. [?] Ten ktory ie / nie-
chay lekce nie wázy tego ktory nie ie : á
ktory nie ie / niechay tego nie posadza
4 ktory ie. Abowiem go Bog przyial. [?] Ty
ktos iest / co sadzisz sluge cudzego : Pá-
nuć swemu stoi ábo wpada. á ostoi sie :
ábowiem może go Bog postáwić.

Iak : 4.
c 13.

5 [?] Wiec ieden różnosť czyni między
dniami : á dungiemu káždy dzień iedná-
6 ki. Zostań káždy przy mniemaniu swo-
im. [?] Ktory dnia pilnuie / Pánu pilnuie :
B A kto ie / Pánu ie : bo dzieknie Bogu. A
kto nie ie / Pánu nie ie / á dzieknie Bogu.
7 [?] Abowiem żaden z nas sobie nie żywie :
8 y żaden sobie nie vmiera. [?] Bo chocia
żywiemy / Pánu żywiemy : chociaż v-
mieramy / Pánu vmieramy. Przeto te-
dy choć żywiemy / choć też vmieramy /
Páńscy iestefmy.

Za : 113.

9 [?] Gdyż ná to Christus vmárl y zmar-
twochwstał / áby y nád vmárlými y nád
10 żywiacyimi pánował. [?] A ty przeczże sa-
dzisz brátá twego : ábo też ty czemu so-
bie lekce wáżyš brátá twego : Abowiem
wszyscy stániemy przed stolicá Christus

Za : 114.

2. Kor : 5.
b 10.

Iſa: 45.

d 23.

Philip: 2.

b 10.

sowa. [?] bo ieſt napisano; Żywieia / mowi
 Pan / iż mi ſie wſelkie kołano pokłoni: y
 wſelki iezyk da chwale Bogu. [?] Przeto
 tedy każdy z nas za ſie liczbę da Bogu.
[?] A tak daley nie ſadźmy iedni drugich:
 ale rączy to poſtánowcie / żebyście nie
 dawáli obrażenia ábo zgorſzenia brátu.
[?] Wiem y wſanie mam w Pánu Jeſusie
 iż nie máſz nic przez ſie nieczystego: ie
 dno temu ktory mniema co być nieczy
 ſtym / to temu nieczyſtym ieſt.

Za: 115.

1. Cor: 8.

d 11.

[?] Bo ieſli dla poſármu brát twoy by
 wa záſmucon / iuż nie wedle miłoſci po
 ſtepuieſz. Nie zátrácaj poſármem twó
 im tego / zá ktorego Chriſtus umarł.
[?] Niechayże tedy dobro náſe bluźniom
 nie bedzie. [?] Abowiem kroleſiwo Boże
 nie ieſtci poſárm ani picie: ale ſpráwie
 dliwość / y poſoy / y weſele w Duchuś.
[?] Bo kto w tym ſłuży Chriſtusowi
 przyiemny ieſt Bogu / á ludziom do
 ſwiádczony. [?] Przetoż tedy ſtáraymy
 ſie o rzeczy ktore poſoiowi należa / y tego
 co ieſt tu zbudowaniu ſpolecznie ſtrze
 my. [?] Dla poſármu nie pſuy ſpráwy
 Bożej. Wſytkoć w prawdzie ieſt czyſte:
 ale źle ieſt człowiekowi ktory ie z obra

Tit: 1. d 15

żenim.

- 21 **żenim.** ¹ Dobra jest rzecz nie iść mięsá / y 1. Kor: 8.
nie pić winá / ani żadney rzeczy w ktorey d 13.
sie brát twoy obraża ábo pogarsza / ábo
- 22 **ślabieie.** ² Ty masz wiare: ³ mieysze iż w
siebie samego przed Bogiem: Szczęśli-
wy ktory samego siebie nie sádzi w tym
- 23 **co ma za dobre.** ¹ Lecz kto wątpi / esliby
iádl / potępion jest: iż nie ie z wiary. A
cokolwiek nie jest z wiary / grzech jest.

R O Z D Z I A L X V.

- A** ¹ **My** ktorzysiny mocniejszy / po Za: 116.
² **winnisiny** znośić krewkości ślá-
bych / á nie spodobać sie samym so-
³ **bie.** ¹ Káždy z was ma bliźniemu swemu
spodobać sie ku dobremu / dla zbudowa-
² **nia.** ³ Bo y Christus nie spodobał sie sam
sobie / ále iáko jest nápisano; **Wragánie** Psal: 68.
wragáiacych tobie / ná mie przypádly. b 10.
- ⁴ ¹ **Abowiem** cokolwiek nápisano / to
ku násey náuce nápisano: ábysiny / przez
cierpliwosc y poctechy písmá nádzieie
⁵ **mieli.** ² A Bog cierpliwosci y poctechy
B sprawcá, niech wam da ábrścić iednoż 2. Kor: 1.
miedzy soba rozumieli wedle **Jesusa** b 10.
Christusa: ³ ábyscie iednomyslnie / ie,

dnymi wsty slawili Boga y Oycá Pána
nášego Jesu Chrístá.

Zac: 117.

Przeto przyjmuycie iedni drugie /
iáko y Christus przyial was ku chwale
Božey. Abowiem powiadam / iż Je-
sus Christus byl slugą obżezánia / dla
prawdy Božey / aby utwierdził obietni-
ce oycow. Lecz Pogáni žeby zá mło-
sierdzie chwalili Boga / iáko nápisano:

Psal: 17

d 50.

2. Krol: 22

d 59.

Psal: 116.

a 1.

Isa: 11.

c 10.

Dla tego bede cie chwalił miedzy Pogá-
ny / Pánie: y bede śpiewał imieniu wi-
twemu. A zaśie mowi: Weselcie się
Pogáni z ludem iego. A zaśie: Chwal-
cie Pána wszyscy Pogáni: a wy slawiay-
cie go wszyscy ludzie. A zaśie Izaiáš
mowi: Bedzie korzeń Jessego / a ktory
powstanie pánować nad Pogány / w
tym Pogáni nádziecie pokládac beda. A
Bog nádziecie niech was nápełni wse-
lákiey radości y pokoju w wierzeniu: a
byscie obftowali w nádziei / y w mocy
Ducha świętego.

Lecz pewienem tego / bráčia moi / y
ia sam o was; iż wy iestescie pełni mi-
łości nápełnieni łaskákiey wnieietno-
ści / ták iż tež możecie iedni drugich ná-
pominac. A pisalem wam bráčia po-

niekad

niekąd przysmielszym / iakoby wam na
 pamięć przywożąc: względem łaski kto-
 12 ra mi jest dana od Boga / aby ch był sius-
 ga Chrystusa Jesusa między Poganymi i
 światobliwie káfuiacy Ewángelia Bo-
 13 za / aby brła ofiará Poganow przyiem-
 na / i poświęcona przez Duchá święte-
 17 go. ? Aliam tedy z czego sie pochwalic
 w Chrystusie Jesusie ku Bogu.
 18 ? Abowiem nie smiem nie mowic / cze- Za: 118.
 go Chrystus nie sprawnie przez mie ku
 posłuszeństwu Poganow / słowem y w
 19 czynki / ? przez moc známion y cudow /
 E przez moc Duchá świętego: tak iż od
 Jerusálem y okolo aż do Jiriku nápel-
 nilem *wszystki mieysca* Ewángelia Chri-
 20 stusa. ? A takem opowiadał te Ewán-
 gelia / nie gdzie był miánowan Chris-
 21 tus / aby ch ná cudzym fundamencie nie
 budował. ? Ale iako jest nápisano / Kto-
 22 ry nie jest oznasmiono o nim / ogladá-
 23 ja: a ktorzy nie slychali / rozumieja. ? *Isa: 52.*
 dla tego rozmáciem był zatrudnion / *d 13.*
 żem do was przysć nie mogł y bylem za-
 23 wósciagnon aż do tego czasu. ? Lecz te-
 raz nie máiac wiecey mieysca w tych
 kráinách a máiac chuc przysć do was

In ij

odwiela

1. Kor: 9.
b 11.

Za: 119.

od wielu przeszłych lat: [?] Kiedykolwiek
poyde do Hiszpaniey / spodziewam sie że
tamtędy idąc wyzrze was: y tamże od
was odprowadzon bede / gdy sie pierwey
społeczności waszey poczęści nasyce. [?] A
tergż poyde do Jerusalemu posługować
świątym. [?] Bo sie spodobało Macedo-
niey z Achają złożyć spólnie nieco na
bogie święte którzy są w Jerusalemu. [?] A
bowiem *monie* spodobało sie im / y są im
powinni. Bo iesli duchownych *dobrych*
pogan wczestnikami sie stali / powin-
ni też są w cielesnych usługować im.
[?] To tedy wykonawszy / y oddawszy im
ten owoc / wstąpie do was iadać do His-
zpaniey. [?] A wiem iż przyśedłszy do was /
z hoynym błogosławieństwem Ewán-
geliey Chrystusowey przyjde.

[?] Proszę was tedy bracia / przez Pana
naszego Jesu Chrysta / y przez miłość
Ducha świętego / abyście mnie wspoma-
gali w modlitwach *waszych* za mną do
Boga: [?] abych był wyzwolony od tych
którzy niewiernymi są w Judzkiej zie-
mi: a iżby posługowania moiego osiara-
prziemna była w Jerusalemie świętym.
[?] abych z weselem przyśedł do was za

wola

33 wola Boża / ábych spolu z wámi sie w-
ciešyl. ? A Bog pokoju niechay będzie
z wámi wszytkimi. Amen.

ROZDZIAŁ XVI.

1 **A** Zalecam wam Phebe sioſtre ná- Za: 120
2 **Q** ſe / ktora ieſt ſłuſebnica koſciola
Kenchrenſkieg : ? Abyſcie ia przy-
ieli w Pánu iáko przyſtoi ſwietym : y ſta-
li przy niey w ktoreybykolwiek ſprawie
was potrzebowała. Abowiem y ona wie-
lom była ná pomocy / y mnie ſámemu.
3 ? Pozdrowcie Pryſke y Akwille pomo- Dzie: 18.
4 cniiki moje w Chriſtusie Jeſusie. ? (Kto- a 2. g 26.
5 39 zá duſe moje ſyie ſwoiey náſtáwili :
ktorym nie ia ſam dziekuie / ále y wſyt-
6 kie koſcioly Pogáńſkie) ? y zgromádze-
nie ich domowe. Pozdrowcie Epnethá
7 mnie milego : ktory ieſt pierwiaſnikiem
Alzey w Chriſtusie. ? Pozdrowcie Má-
8 ria / ktora wiele pracowała dla was. ? Po-
9 zdrowcie Androniká y Junia krewn-
moie y towarzysze wiezienia moiego :
ktorzy znácznymi ſá miedzy Apoſtoly /
ktorzy teſz przedemná byli w Chriſtusie.
8 ? Pozdrowcie Ampliatá mnie namilſe-
9 go w Pánu. ? Pozdrowcie Urbaná po-

An ię mocniká

moeniká nášego w Chrystusie Jezusie /
 y Stáchiná mnie milego. ¹ Pozdrowicie
 Apelle doświadczonego w Chrystusie.
 Pozdrowicie ty ktorzy sa z domu Aristoc-
 bolowego. ² Pozdrowicie Herodioná kre-
 wnego moiego. Pozdrowicie ty ktorzy
 sa z Klarcissowego domu / co sa w Pánu.
³ Pozdrowicie Tryphene y Tryphose /
 ktore pracują w Pánu. Pozdrowicie Per-
 syde mila / ktora wiele pracowała w Pá-
 nu. ⁴ Pozdrowicie Rufá wybranego w
 Pánu / y matkę jego y moie. ⁵ Pozdrowi-
 cie Assenkrytá / Phlegontá / Hermasá /
 Pátrobz / Hermená / y bráćia ktorzy są z
 nimi. ⁶ Pozdrowicie Philologa y Julia-
 Nereusá y siostry jego / y Olimpiáde / y
 wszytki święte ktorzy z nimi sa. ⁷ Pozdrowi-
 cie jedni drugie z pocałowaniem świę-
 tem. Pozdraviáia was wszytki kościo-
 ly Chrystusowe.

Za: 121.

¹ A prosze was bráćia / ábyście wpátro-
 wáli ty ktorzy czynia rozruchy y pogor-
 szenia / mimo náuke ktoreyescie się wy-
 náuczyli: y chrońcie się ich. ² Abowiem
 takowi Pánu naszemu Chrystusowi me-
 služá / ále bizuchowi swemu: á przez lá-
 godne mowy y pobłażania zwodzą ser-
 cá meá

19 cá niewinnych ludzi. [?] Bo wasze poslušenieństwo rozstawiło sie po wszytkich mieyscach. Przeto sie z was wesele. Ale chce abyście byli mądrymi na dobre / a prośnymi na złe. [?] A Bog pokoju niechay zetrze śataná pod nogami waszymi w rychle. Łaska Pána naszego Jezusa Chrystusa z wami.

21 [?] Pozdrawia was Tymotheusz pomo-
cnik moy / y Lucius / y Jazon / y Sosipa-

22 ter krewni moi. [?] Pozdrawiam was w
Pánu iá Tertius / ktorym *ten* list pisał.

23 Pozdrawia was Gáius gospodarz moy /
Dy wštetek kościol. Pozdrawia was Erás-
tus śafarz mieyscki y Quártus brát.

24 Łaska Pána naszego Jezusa Chrystusa
25 z wami wszytkimi. Amen. [?] A temu ktory

może was wtwierdzić według Ewángel-
liey moiey y przepowiadania Jesu Chri-
stusoweg / według obietnicy tajemnicy

26 od czasow wiecznych zámileżány : [?] a
teraz obietnicy przez pisma Prorockie
według rozkazania wiecznego Boga / ku
posłuszeństwu wiary / między swemi na-

27 rody oznaymioney : [?] sámemu mądrymu
Bogu / przez Jezusa Chrystusa / ktoremu
czesć y chwała na wieki wiekow. Amen.

Dzie: 16

a 1.

Philip: 2.

6 19.

Ephē: 3.

d 20.

LIST PIERW- SZY PAWŁA S. APOSTOLA DO KORYNTHIAN. ROZDZIAŁ I.

La: 122.

Nawet powołany Apo-
stol Jezu Chrystusow / przez
wola Bożę / y Sosihenes
brat / ¹ Kościołowi Bożemu
ktory jest w Koryncie / poświęconym w
Chrystusie Jezuście / powołanym świę-
tym / że wszytkimi wzywającymi imie-
nią Pana naszego Jezu Chrysta / na wsze-
kim miejscu y ich y naszym. ² Łaska wam
y pokoy od Boga Oycy naszego y Pana
Jezu Chrysta.

³ Dziękuję Bogu mojemu záwsze zá-
was z łaski Bożej ktora jest wam dána
w Chrystusie Jezuście / ⁴ iż we wszytkim
jesteście vbogácenti w nim / w każdym
słowie y w każdej vmieietności / ⁵ (iáko
swiádectwo Chrystusowe wtwierdzone
jest w was) ⁶ tak iż wam ná żadney lás-
ce me

8 ſce nie ſchodzi / oczekawaiacym ziawie-
 8 nia Pána náſzego Jeſu Chriſta. ? Który
 B też was vmocni aż do końca nie nága-
 mionych / w dzień przyſcia Pána náſze-
 go Jeſuſa Chriſtuſa. ¶

9 ? Wierny ieſt Bog : przez Ktorego ieſte-
 ſcie wezwáni do ſpołecznoſci Syná ie-
 go Jeſu Chriſta Pána náſzego.

10 ? Lecz proſze was brácia / przez imie
 Pána náſzego Jeſu Chriſta / abyſcie toż
 mówili wſyſcy / á iſby nie były miedzy
 wami rozzerwánia : ále badźcie doſkoná-
 li w iednákimże rozumieniu y w iednym

11 zdaniu. ? Abowiem mam te wiadomoſć
 o was brácia moi / od domownikow
 12 Chloey / iſ poſwarkí ſa miedzy wami. ? A
 to powiadam / iſ każdy z was mówi :

Jam ieſt Páwłow / á ia Apollow / á ia
 13 Cephin / á ia Chriſtuſow. ? Ażá rozdzie-
 lony ieſt Chriſtus ? Ażá Páwel ieſt za
 was wkrzyſzowan : ábo w imie Páwłowe

14 ieſteſcie okrzyżeni. ? Dziekuie Bogu /
 iſzem żadnego z was nie krzcił / iedno

15 Kryſpá y Gáuſá : ? aby kto nie mówił /
 16 żeſcie w imie moje okrzyżeni. ? Okrzyż-
 Ciem też y dom Stephany. Wład to nie

17 wiem ieſlum Kogo drugiego okrzyżił. ? Boć

1. Teſ: 5.
d 24.

Za: 123.

Dzie: 18.
f 24.

Dzie: 18.
c 8.

A n v

Chriſtus

2. Piot: 1.
6 10.

Za: 124.

Mat: 2.

a 4.

Rym: 11.

b 16.

Isa: 29.

c 14.

Isa: 33.

a 18.

Chrystus nie posłał mnie krzcić / ale Ewangelia przepowiadac: nie w mądrości mowy / aby sie nie sstał prożnym krzyż Chrystusow.

Abowiem mowa o krzyżu / tym kto rzygina iestci głupstwem: lecz tym kto rzy zbawienia dostepnia / to iest nam / iest moc Boża. Bo iest napisano: W niwecz obroce mądrość mądrych: a dowcip rozumnych odrzuca. Gdzież mądry: gdzież Doktor: gdzież bádacz swiátá tego? Izali nie głupia wczym Bog mądrość swiátá tego? Abowiem gdeż w mądrości Bożej swiát nie poznal Boga przez mądrość: podobalo sie Bogu przez głupie przepowiadanie zbawic wierzace. Poniewaz y Żydowie cudow sie domagala / y Grackowie mądrosci szukala: a my przepowiadamy Chrystusa ukrzyżowanego / Żydom w prawdziem zjorzenim / a Grackom głupstwem / lecz samymi wezwánymi y Żydom y Grackom przepowiadamy Chrystusa mocá Bożą y mądrością Bożą. Poniewaz głupstwo Boże / iest miedzy ludzi: a mądrość Boża iest mocniysza nad ludzi.

Bo przy

26 ¹ Bo przypatrzcie sie / bracia / wasze-
mu powołaniu / iż nie wiele mądrych
wedle ciała / nie wiele możnych / nie wie-
27 leżacnego rodu: ² ale wybrał Bog głup-
siwą swiata tego / aby zawstydzil ma-
dre: a młde swiata Bog wybrał / aby za-
28 wstydzil mocne: ³ y podło wrodzone na
świecie / y wzgardzone wybrał Bog / y te
ktorych nie miał / aby zniszczył te ktore
29 są: ⁴ aby sie żadne ciało przed nim nie
30 chlubiło. ⁵ Ale z niego wy jesteście w
Christusie Jესusie: ktory sie nam stał
mądrością od Boga y sprawiedliwoś-
31 ścią y poświęcenim y odkupieniem: ⁶ aby
iako jest napisano; Kto sie chlubi / w
Pánu sie chlubił.

Ier: 23.

a 5. 6.

Ier: 9.

f 23.

2 Kor: 10

d 17.

R O Z D Z I A L II.

¹ **A** Za przyszedſy do was bracia /
przyszedłem nie z wynoſta mowa
2 albo mądroſcia / opowiadając
wam świadczo wo Christusowe. ³ Abo
wiem nie miałem ſie za tego że bym miał
co umieć między wami / iedno J'Esusá
3 Christusá / y tego wtrzyżowanego. ⁴ A
byłem ia ze młdoſcia y z boiaźnia y ze
4 dżenun wielkim v was: ⁵ a mowa mo-

Wj: 1.

c 17.

Dzie: 18.

a 5.

Wj: 1.

c 17.

ia y przes

ia y przepowiadanie moje nie bylo w
przyludzaiacych mądrości ludzkiej sto-
wiech / ale w okazaniu ducha y mocy:
aby wiara wasza nie byla w mądrości
ludzkiej / ale w mocy Bożej. A powia-
damy mądrość między doskonałymi:

Za: 126.

A mądrość nie wieku tego / ani kśia-
żat wieku tego ktorzy niszcza: ale po-
wiadamy mądrość Boga w tajemnic-
one zakryta / ktora Bog przenaźnaczył
przed wieki ku chwale naszej. Ktore-
żaden z kśiażat wieku tego nie poznali
Bo gdyby byli poznali / nigdyby byli
pána chwały nie wkrzyżowali.

Za: 127.

Isa: 64.

44.

Ale przepowiadamy iako jest napisano:
Czego oko nie widziało / y ucho nie sly-
sało / y w serce człowiecze nie wstąpiło /
co nagotował Bog tym ktorzy go mi-
luia. lecz nam Bog obiecał przez Du-
cha swiego. Abowiem Duch wszystko
wypatruie / y głębokości Boże. Bo
któż z ludzi wie co jest człowieczego / ie-
dno duch człowieczy ktory w nim jest:
także też co jest Bożego niżt niewie / ie-
dno Duch Boży. A my nie rozielismy
ducha tego swiata / ale ducha ktory jest
z Boga: abyśmy wiedzieli co nam Bog

dąrował.

13 dąrowal. [?] Co też opowiadamy nie przez 2. Piot: 1.
 wyuczone powieści ludzkiej mądrości: 6 16.
 ale przez naukę Duchá / duchownym du-
 14 chowne rzeczy przystosuiac. [?] A człowiek
 D cielesny nie poymnie tych rzeczy które są
 Duchá Bożeg: ábowiem są jemu głups-
 stwem / y nie może ich rozumić: iż du-
 15 chownie bywa rozsądzon. [?] Lecz duchow- Isa: 40.
 ny rozsądza wszystko; á sam od żadne- 6 13.
 16 go nie bywa rozsądzon. [?] Abowiem ktoż Mad: 9.
 poznał umysł Páński któryby go nau- 6 13.
 czył: lecz my umysł Chrystusow mamy. Rzym: 11.
 d 34.

R O Z D Z I A L III.

1 **M** Ja bráćia nie mogłem wam mo-
 A wić iáko duchownym / ale iáko
 2 cielesny. Jáko málutkie w Chri-
 stusie / [?] náprawiałem was mlekiem / á
 nie pokármem: boście ieszcze nie mogli
 3 ieszcze cielesni iestecie. [?] Abowiem gdyż
 między wámi iest zazdrość y swar; á za-
 żesćcie nie cielesni / y nie według człowie-
 4 ká chodźcie: [?] Abowiem gdy ieden mo-
 wi; Jam iest Páwłow; á drugi / Apol-
 low: á żesćcie nie ludźmi: Coż tedy iest
 5 Apollo: á co Páwel: [?] iedno słudzy tego

ktoremu

Psal: 61.

b 13.

Galar: 6.

b 5.

Za: 128.

ktoremuście uwierzyli / a iako każdemu Pan dał. Jam szczepił / Apollo polewał: ale Bog dał pomnożenie. ¹ A tak ani ten co szczepi jest czym / ani ten co polewa: ale Bog ktory pomnożenie dawał. ² A ten ktory szczepi / y ten co polewa: iedno są. A każdy swoje zapłatę weźmie według prace swojej.

³ Abowiem iestemy pomocnikami Bożymi: rola Boża zorana iestescie / budownicim Bożym iestescie. ⁴ Wedle kłosa Bożey ktora mi jest dana / iako mądry budowniczy założyłem fundament: a drugi na nim buduje. Lecz każdy niech baczy iako na nim buduje. ⁵ Abowiem fundamentu innego nietylko założyć nie może / okrom tego ktory założon jest / ktory jest Christus Jesus. ⁶ A iesli kto na tym fundamencie wybuduje złoto / srebro / kamienie drogie / drwa / siano / słoma: ⁷ Każdego robotą iawna będzie: Bo dzień Pański iawna iest weczyni: gdyż sie w ogniu objawi: a każdego roboty iaka iest ognień sprobuie. ⁸ Jesli ktorego roboty zostanie ktora przybudował / zapłatę weźmie. ⁹ Jesli ktorego robotą zgorzeł: flode odniesie: lecz sam będzie zbawiony.

16 wion; wśakże tak iako przez ogień. [?] Nie
 wiecie iżecie kościołem Bożym / a Duch
 17 Boży mieszka w was: [?] A iesli kto ko-
 ściół Boży zgwałci / tego Bog zetrąci.
 Abowiem kościół Boży święty iest / kto-
 18 rym wy iestescie.

Nis: 6.

d 19.

2 Kor: 6.

d 16.

18 [?] Niech żaden samego siebie nie zwod-
 dzi. Jesli kto zda sie *sobie* być mądrym
 między wami na tym świecie / niech sie
 19 sstanie głupim / aby był mądrym. [?] Abowiem
 mądrość świata tego / głupstwem
 iest v Bogu. Bo napisano iest: Po-
 20 mam medrce w chytrosci ich. A zaśie:
 Pan zna myśli medrcow iż sa próżne.

Zac: 129.

Job 5. 613

Psal: 93.

b 11.

20 [?] A tak niech sie nie chelpi żaden w lu-
 dziach. Abowiem wszystko iest wafse:
 21 [?] bądź Páwel / bądź Apollo / bądź Ce-
 phás / bądź świat / bądź żywot / bądź
 śmierć / bądź teraznieysze rzeczy, bądź
 22 przyszłe: boć wszystko wafse iest: [?] a wy
 Chrystusowi: a Chrystus Boży.

R O Z D Z I A L IIII.

A **S** Aż niechay człowiek o nas roz-
 1 sumie iako o slugach Chrystusa
 2 wych / y páfárzách táiemnic Bo-
 3 żych. [?] Tu iuż *wiec* szukáia między páfárz-
 4 mi / aby

2. Kor: 6.

a 4.

ni / aby ktory náleżon był wiernym.
 ? Ale v mnie to iest namniejszy żebych
 był od was sadzony / albo od dnia ludzkie-
 go. lecz y sam siebie nie sadze. ? Abowiem
 sie w ni wozym nie czuie: wśátko
 nie w tym iestem vspráwiedliwion: ale
 Pan iest ten ktory mie sadzi.

Za: 130.

? A tážcie nie sadźcie przed czássem / aż-
 by Pan przyšel / ktory tež oświeci zá-
 cía ciemności / y obiawi rády serc: á te-
 dy chwała będzie káždemu od Boga.

? A tomci brácia obrocił ná sie y ná
 pollá / dla was: abyście sie náuczyl
 nas / żeby sie nád to co iest nápisano / ie-
 den zá drugim nie nádymał przeciw
 drugiemu. ? Abowiem ktož cie roz-
 dza? Což tež masz czego byś nie wziął
 A iestliżes wziął / przeczże sie chlubi-
 kobys nie wziął? ? Jużescie násyce-
 iużescie vbogácenti: opócz nas krola-
 iećcie: á bodaiescie krolowáli / żebyśmy
 y my z wámi krolowáli.

Za: 131.

* ? Bo mniemam iż Bog nas oś-
 tnie Apostoły náznáczyl / iáko by na
 śmierć skázane.

* Abowiem sstálismy sie dziwno-
 ściem swiátu / y ányołom / y ludziom

My głupi

10[?] My głupi dla Chrystusa ; a wy rostro-
 pni w Chrystusie. myśmy słabi / a wy
 11[?] mocni : wy zacni / a my beze czci. [?] Alž
 do tej godziny y łakniemy / y pragniemy /
 y nędzy iestesmy / y bywamy policzkowa-
 12[?] ni / y tułamy sie / [?] y praciemy robiac
 własnymi rełomá. gdy nas hanbia / blo-
 gosławimy : gdy nas przesładuiá / tedy
 13[?] cierpimy : [?] gdy nam złorzecza / modlimy
 sie. Stálismy sie iáko plugástwa tego
 świata / iáko smieci wszytkich až dotad.
 14[?] Nie pišeć wam tego žebym was zás-
 wstydzil ; ale napominam iáko dziatki
 moje mile.

Dzie: 20.

g 34.

1. Tes: 2.

b 9.

2. Tes: 3.

b 8.

15[?] Abowiem choćbyście mieli dziesięć
 tysięcy nauczycielow w Chrystusie /
 wsákž nie wiele oycow. bomci ja was
 w Chrystusie Jesusie przez Ewangelia
 vrodził.

16[?] Proše was tedy / bądźcie násladow-
 cámi moimi / iákom y ja Chrystusow.

17[?] Dla tegomci posłał do was Timo-
 2a: 132.
 D theusá / ktory jest syn moy namulſy y
 wierny w Pánu : ktory wam przypomni
 drogi moje ktore są w Chrystusie Jesu-
 sie / iáko wszedy w każdym kościele vze.

18[?] Jákobyx nie miał przysć do was / ták

Do

sie nie

sie niektórzy nadełi. [?] Aleć rychło przy-
de do was/ iesli Pan będzie chciał: y do-
znam nie mowoy tych nadełtych / ale mo-
cy. [?] Abowiem nie w mowieć iest krole-
stwo Boże/ ale w mocy. [?] Coż woliecie:
z rozgali mam przyść do was; czyli z mi-
łością/ y z duchem cichości?

R O Z D Z I A L V.

Noniecznie slychac miedzy wa-
mi porubstwo / a takie porub-
stwo/ iakie sie y miedzy Pogany
nie náyduie/ tak iz snadź ktorys ma oycá
swego žone. [?] A wysćie sie nadełi; a nie-
ráczyeście tego z żalostíá vžyli / aby
był wyiet z posrzedku was ktory tego
uczynku sie ważył. [?] Ja iście ácz nieprzy-
tomny ciałem / ale duchem przytomny /
iużem iakó przytomny osadził / aby ten
ktory tak uczynił / gdy sie w imie Pána
nášego Jesu Christá zgromádzicie y z
duchem moim / z mocá Pána nášego Je-
susa / aby *monie* ten był oddan śatán-
owi ná zátrocenie ciálá: aby duch był zá-
chowan w dzień Pána nášego JEsusa
Christusa.

Za: 133

[?] Nie dobrac to iest chlubá waśá. ⁶

zaż nie

zaż niewiecie iż trochą kwasu wszystko Galat: 5.
b 9.
zaczynienie zakwasu?

* Wyczyścicieś stary kwas / abyście
byli nowym zaczynieniem / iako bez kwa-
su iestescie. Albowiem pascha nasza iest
ofiarowana Christus. A także używamy
my nie w starym kwasie / ani w kwasie
złości ani przewrotności: ale w prza-
sniłkach szczerości y prawdy.

9 Pisalem wam w liście / abyście sie
10 nie miesali z wstecznymi. A nie zgola
D z wstecznymi swiatą tego / albo z lako-
nymi / albo z drapieżnymi / albo z bálwo-
chwałcami: Bo inaczej musielibyscie
z tego swiatą wynisć.

11 Lecz teraz pisalem wam abyście sie Za: 134.
nie miesali: iesli ten ktory sie bratem
mianuje / iest wstecznikiem / albo lako-
nym / albo bálwochwałca / albo złorzecz-
cym / albo puiánica / albo drapieżca / żeby-
12 ście z takimym ani iedli. A zaż mo-
żá rzecz sadzić obce? A zaż wy swoich nie
sadzicie? Bo obce Bog sadzić bedzie.
Wyrzucicie złosniłá z posrzedku siebie.

R O Z D Z I A L VI.

A Mies ktory z was máiac sprawę
przeciw drugiemu / sadzić sie
O o przed

przed niesprawiedliwemi / á nie przed
 swietymi: ¹ Alzaż niewiecie iż swieci be-
 da ten swiat sadzić: ² A iesliż wy swiat
 sadzić macie: nie godniżescie sadzić rze-
 czy namnieyszych. ³ Niewiecie iż ányoły
 sadzić bedziemy: nierzkać rzeczy docze-
 sne: ⁴ Przeto tedy macieli sady o rzeczy
 doczesne / wysadźcieś te ná sad / ktorzy
 sa podleyśy w kościele. ⁵ Mowiec tu za-
 wstydzemu waszemu. Także nie máś mie B
 dzy wami madrego żadnego / ktorzyby
 mogli rozsądzić między bratem swoim:
⁶ Ale sie brát z bratem prawnie: y to
 przed niewiernymi: ⁷ Przeto tedy inż
 koniecznie iest w was wystepek / że sady
 między soba miewacie. Czemuż ráczey
 Erzywody nie cierpicie: czemu ráczey
 škody nie podeymuiecie: ⁸ Ale wy Erzyw-
 dźcie y škodźcie / á ieszcze bracia. ⁹ Alza
 niewiecie iż niesprawiedliwi nie odzie-
 dziez krolestwa niebieskiego: Nie mylcie
 sie / áni wśetecznicy / áni bálwochwał-
 cy / áni cudzołożnicy / áni psołliwi / áni
 Sodomezycy: ¹⁰ áni złodzieie / áni lako-
 mi / áni piánice / áni złorzeczacy / áni C
 drapieżce nie odzierza dziedziectwa kro-
 lestwa niebieskiego. ¹¹ A tymiscie nie-

ktorzy

którzy byli: áleście omyci / áleście po-
 święceni / áleście vspráwiedliwieni w
 imie Pána nášego JEsu Chrístá / y w
 Duchu Boga nášego.

- 12 ? Wsytko mi wolno / ále nie wsytko Za: 135.
 pożyteczno. Wsytko mi wolno / ále sie iá Syr: 37.
 13 w moc niczemu nie poddam. ? Pokárm d 31.
sluży brzuchowi / á brzuch pokármom: Ni: 10.
 lecz Bog y ten y one zepsuie: A ciáło nie f 22.
ma slużyć wsieteczeństwu / ále Pánu / á
 14 Pan ciálu. ? A Bog y Pána wzbudził / y
 15 nas wzbudzi przez moc swoie. ? Niewie-
 D cie iż ciáła wasze sa członkami Christu-
 sowymi: wżiaroszy tedy członki Christu-
 sowe / uczynie ie członkami wsieteczni-
 16 ce: Nie day tego Boże. ? A za niewie-
 cie / iż ten co sie złącza z wsietecznicą /
 sstáie sie iednym ciálem: Abowiem 1. Mo: 2.
 17 wi) beda dwá w iednym cieie. ? A kto d 24.
 sie złącza z Pánem / iednym duchem iest. Matt: 19.
 18 ? Strzeżcie sie porubstwa. Wsietki a 5.
 grzech któryby człowiek uczynił / nie iest Mar: 10.
 na cieie: ále porubstwo płodzący / przez a 8.
 19 ciwko własnemu ciálu grzeszy. ? A za nie Ephe: 5.
 wiecie / iż członki wasze sa kościołem g 31.
 Duchá s. który w was iest / ktorego má Wy: 3.
 20 cie od Boga / á nie iestesście swoi: ? Abo d 17.
2. Kor: 6. d 16.

Niż: 7. wiemeście kupieni zapłatą wielką. Chy
d 23. walcieś y noście Boga w ciele waszym.

1. Piot: 1
c 18.

ROZDZIAŁ VII.

Za: 136.

1. Piot: 3.
b 7.

Lecz o tym coście mi pisali: Do-
bzieć jest człowiekowi nie tykać a
nie niewiaśty. ¹ Wszakże dla po-
rubstwa / niech każdy ma swoje żonę / a
każda niech ma swego męża. ¹ Mąż nie-
chaj żenie powinność oddaie: także też
y żoná mężowi. ¹ Żoná nie ma w mocy
ciała swego / ále mąż. Także y mąż nie
ma w mocy swej ciała swego / ále żoná.
¹ Nie wymarwiajcie sie ieden drugiemu;
chybáby z spólnego zezwolenia do czas-
su / ábyscie wolnieyszy byli ná modlitwę:
á zaśie wracaycie sie do tegoż / áby was
sátan nie kusil / dla waszey niewstrzymal-
ności. ¹ A toć mowie według posol-
gowania / nie według rozkazania. ¹ Albo-
wiem chciałbym áby wszyscy ludzie byli
takom y ia: ále każdy ma własny dar od
Boga: ieden tak / á drugi owák. ¹ Lecz
mowie nie żonátym y wdowam: Dobrze
im jest iesliżeby tak trwály iáko y ia. ¹ A-
le iesli sie nie wstrzymawáia: niech w
małżeństwo wstapia. Bo lepiey jest w
małżeń-

małżeństwo wstąpić / niżli gorzeć.

10¹ Lecz w małżeństwie będącym rostkazu, Matt: 5.
e 32. y 19.
b 9.

11¹ nie odłączała. ¹ A iesli by sie odłączyła / Mar: 10.
b 9. 10. 11.
niechay że trwa bez małżeństwa / ábo sie
niech z mężem poiedna. A mąż żony Luk: 16.
d 18.
niech nie opuszcza.

12¹ Bo inšym / ia mówię / nie Pan. Je- La: 137.

13¹ li który brát ma żonę niewierną / á tá z
nim zezwala mieszkáć: niechay iey nie
opuszcza. ¹ A żoná iesli która ma mężá

14¹ C niewiernego / á on zezwala mieszkáć z
nią: niechay nie opuszcza mężá. ¹ Abo

wiem poświęcon bywa mąż niewierny
przez żonę wierną: y żoná niewierna by-
wa poświęcona przez mężá wiernego.
bo ináčey działki wáše byłyby nieczy-
15¹ stymi: á teraz swietymi są. ¹ A iesli nie-

wierny odchodzi / niechże odchodzi. A
bowiem nie iesi zniewolon brát ábo sio-

16¹ strá w tákowych *rzeczách*. áno ku po-
kowi wezwał nas Bog. ¹ Abo wiem co

17¹ wieś żono / iesli mężá zbáwiś: ábo co
wieś mężu / iesli żonę zbáwiś: ¹ Jednák

18¹ iáko káždemu wdziałł Bog / iáko kážde-
go wezwał Pan / ták niech postępuje; A

19¹ iáko w káždym kościele ucze. ¹ Obze-

D Co iij záncem

zánem kto wezwány jest: niechayże nie
 przywodzi nieobrzezki. W nieobrzezce
 kto wezwány jest niechayże sie nie obre-
 zuie. ¹ Obrezanie nic nie jest / y nieo-
 brezka nic nie jest: ale zachowanie Bo-
 zego przykazania. ² Každý w wezwaniu
 ktorým jest wezwan / w tymże niechay-
 trwa. ³ Jesteś wezwan niewolnikiem:
 nie dbayże. ale iesli też możesz być wol-
 nym / ráczey tego używaj. ⁴ Albowiem
 niewolnik wezwány w Pánie / iesci Pá-
 nu oswobodzonym: także też ktory jest
 wezwan wolnym / jest niewolnikiem
 Christusowym. ⁵ Drogoscie kupieni
 nie badzcieś niewolniki ludzkimi.
 Každý w czym jest wezwan / brácia
 w tym niech trwa przed Bogiem.
 * ⁶ A o pánnách ácz nie mam rozka-
 zania Pánstiego: wszákož ráde dáte / iá-
 ko ten ktorým od Pána miłosierdzia do-
 stąpił ábych był wiernym. ⁷ Mniemam
 tedy to być rzeczą dobrą / dla terázniey-
 šey potrzeby / iż dobra jest rzecz człowie-
 kowi tak być. ⁸ Przywiązaneś do żony:
 nie szukayże rozwiązania. Rozwiązanyś
 od żony: nie szukayże żony. ⁹ A ieslibyś
 sie też ożenił / nie zgrzeszyles. Iesliby też
 pánná

Wys: 6.

d 20.

2. Piot: 1.

c 18.

Za: 138.

pánna flá zá muž / nie zgrzesylá. Wšák
 že trapienie čiála mieč beda tákowi. A
 29 iac wam folguie. ? To tedy powiadam
 bráčia iz čas krotki iest: to zostáie / aby
 y ci co žony máia / byli iákoby ich nie mie-
 30 li: ? á ktorzy pláczu / iákoby nie plákáli:
 á ktorzy sie wesela / iákoby sie nie wese-
 lili: á ktorzy kupuia / iákoby nie dźierze-
 31 li: ? á ktorzy wżywáia swiátá tego / iá-
 koby nie wżywáli. boč przemýja křtášt
 32 swiátá tego. ? A chce abyście byli bez
 kłopotu. Niežonáty stára sie o rzeczách
 33 Pánstkich / iákoby sie podobal Bogu. ? A
 ktorzy sie oženil / stára sie o rzeczách swie-
 ckich / iákoby sie podobal ženie: y roz-
 34 dźielon iest. ? A bialagłowá niemežáta
 y pánna / myśli o rzeczách Pánstkich: aby
 byla swieta y čiálem y duchem.

A ktora flá zá muž / myśli o rzeczách
 swieckich: iákoby sie podobála mežowi.
 35 ? A toč mowie ku pożytkowi wáśemu /
 nie abym ná was sídlo wrzucił / ále ku
 temu co iest pocziwego / y coby was spo-
 sobilo do modlenia sie Pánu bez rośtár-
 36 gnienia. ? A iesli to sobie kto zá sromote
 Gma iz pánna iego iest dorosła / á iuz ták
 musí być: co chce niech czyni. nie grze-

Za: 139

Rzym: 7.
2.

by / iesli pojdzie za mąż. ¹ Bo kto po-
sta nowił mocno w sercu swym / potrze-
by nie miałac / a miałac w mocy swa wlas-
na wola / y to postanowił w sercu swym /
aby zachował pannie swa; dobrze czyni.
¹ A tak y ten ktory daie za mąż pannie
swoie / dobrze czyni: y ktory nie daie za
mąż / lepiej czyni. ¹ Żoná zwiázana iest
z zakonem / póki żywie mąż iey. a iesli by
zasnął mąż iey / wolna iest: niech idzie
za kogo chce: tylko aby w Pánie. ¹ Ale
szczęśliwsza będzie / iesli by tak została /
wedle moiey rády. A mniemam żeć y ja
mam Duchá Bożego.

ROZDZIAŁ VIII.

Lecz o rzeczach bálwanom ofia-
rowánych / wiemy iż wšyscy w
niecietość mamy. Omcietność
nádyma / a miłość buduię. ¹ A iesli kto
mniema żeby co umiał / ieszcze niewie-
iać mu umieć potrzebá. ¹ Lecz iesli kto
milnie Boga / ten poznán iest od niego.
¹ O pożywaniu tedy rzeczy bálwanom
ofiarowánych / wiemy iż bálwan nie nie
iust ná świecie / a iż żaden inšy Bog
nie iust iedno ieden. ¹ Abowiem choć sa

ci ktore

1   *ci ktore bogi zowa / badz w niebie / badz
 na ziemi (iakoż jest wiele bogow / y wie-
 2   le panow) ' ale w nas ieden jest Bog /
 Ociec / z ktorego wysytko / a my tu niemur-
 3   y ieden Pan / Jezus Chrystus / przez kto-
 4   rego wysytko / a my przezeń. ' Ale nie we
 5   C wysyttkich jest wiadomosc. Abowiem
 niektorzy do tychmiast sumnienie ma-
 6   iac z strony balwanu / przedsie iako rzecz
 balwanom ofiarowana iadaia : a sum-
 7   nienie ich bedac mdle / pokalane bywa.*

8   *' Lecz nas pokarm nie zaleca Bogu: Za: 140
 9   Bo chocysmy iedli / nic nam nie przy-
 10   bywa : a chocysmy nie iedli / nic nam
 11   nie vbywa. ' Jednak patrzcie aby snadz
 12   ta wolnosc wasza nie byla tu zgorshenu
 13   mdlym. ' Abowiem iesliby kto wyzrzal
 14   D tego ktory ma wiadomosc / a on w bals-
 15   wochwalnicy pozywa : izali sumnienie
 16   iego bedac mdle / nie wezmie pochopu
 17   do iadania rzeczy balwanom ofiarowa-
 18   nych : ' A zginie za ona twoja wiado- Rzym: 14.
 19   moscia brat mdly / dla ktorego Chrystus c 15.
 20   omarl : ' A grzeszac tak przeciw bractey / y
 21   obrazaiaac ich mdle sumnienie ; przeciw
 22   Christusowi grzeszycie. ' A przeto iesli Rzym: 14.
 23   pokarm obraza brata mego : nie bede d 21.*

iadl mies

iadł mięsá ná wieki / ábym brátá mego
nie zgorzyl.

R O Z D Z I A Ł IX.

Zalim nie iest wolnym? Zalim
nie iest Apostołem? Zalim Chu
stusa Jezusa Pána našego nie
widział? Zali wy nie iestescie robotá
mojá w Pánu?

Za: 141.

‘ A iесли innym nie iestem Apostołem:
ále wždy wam iestem. ábowiem pieczę
Apostolstwa mego wy iestescie w Pá
nu. ‘ Táci iest obroná mojá v tych ktorzy
mie pytáia: ‘ Zali nie mamy wolności
iesć y pić? ‘ Zali nie mamy wolności
wodzić *z soba* siostry niewiásty iáko y du
dzy Apostołowie y brácia Páńscy / y Ce
phás? ‘ Czyli iá sam y Bárnábasz nie
mamy wolności tego czynić? Ktoż kien
dy żołnierska swym kóstem służy? Ktoż
sádzi winnicę: á z owocu iey nie pożywa?
Ktoż trzode pásie: á mleka z trzody nie
pożywa? ‘ Zali według człowieká to
mowie? Zali też zákon tego nie mówi?
‘ Ábowiem w zákonie Moyzesowym
nápisano iest; Nie záwieszuy geby wo
łowi zboże wymłacáiacemu. Zali Bog
o wolech piecza ma? ‘ Czyli to koniec?

5. Mo: 25.

a 4.

1. Tim: 5.

c 18.

nie dla

- nie dla nas mowi: Abowiem dla nas
 jest napisano: iż w nadziei ma orać ten
 co orze: a który młoci w nadziei wzie-
 11 cia pożytku *młoci*. ? Jesliśmy wam du- Rzym: 15.
f 27.
 chowane *dobrá śiali* / co za wielka rzecz że-
 12 byśmy też wasze cielesne żeli: ? Jesli in-
 sy *tey wolności* nad wami używają / cze-
 muż nie rączyemy? Leczesmy *tey wol-*
ności nie używali: ale wszystko znasza-
 my / abyśmy przyczyni iakiego wstretu
 Ewangeliey Chrystusowey nie dali.
 13 ? Niewiecie iż ci którzy w świątnicy Za: 142.
5. Mo: 18.
a 1.
 robia / rzeczy z świątнице pożyczają: a
 którzy oltarzowi wstugują / uczestniczą
 14 mi są oltarzów? ? Tak też Pan postanowił
 tym którzy Ewangelia opowiadają
 15 ią / aby z Ewangeliey żyli. ? A iam ja
 C dney z tych rzeczy nie używał. A nie pisa-
 łem tego / aby się tak zemna stało: bo
 mnie lepiej wnrzec / niżby kto pochwa-
 16 łe moje miał wyniszczyć. ? Bo iesli Ewan-
 gelia opowiadam / nie mam się przecz-
 chlubić: gdyż mnie potrzeba przyciska:
 abowiem bieda mnie ieslibym Ewan-
 17 geliey nie przepowiadał. ? Bo iesli to
 dobrowolnie czynię / mam zapłatę. lecz
 iesli poniewolnie; sąsárstwa mi zwie-

rzono. [?] Ktorąż tedy moia jest zapłata? Abych nauczaiać Ewangeliey / bez nakładu wystawiać Ewangelia / żebych nie nazbyt wolności moiey używał w Ewangeliey.

Za: 143.

[?] Abowiem będąc wolnym od wszystkich / uczyniłem się niewolnikiem wszystkim, abych tym więcej ludzi pozyskał. [?] Stałem się Żydom iako Żyd / abych Żydy pozyskał. [?] tym co pod zakonem są; i takobyć był pod zakonem (choćam sam nie był pod zakonem) abym ty co pod zakonem są pozyskał. tym którzy byli bez zakonu / iako bezzakonnym (choćam nie był bez zakonu Bożego; ale był w zakonie Chrystusowym) abym pozyskał bezzakonnych. [?] Stałem się mdłym iako mdły: abych mdłych pozyskał. Wszystko stałem się wszystko: abych wszystkiego zbawił. [?] A wszystko czynię dla Ewangeliey: abym się stał iey uczestnikiem.

* [?] Ażaz nie wiecie / iż ci którzy w zimie biegają / acz więc wszyscy biegać ale przecie ieden zakład bierze: Także biegać abyście otrzymali. [?] Każdy też który na placu boju / od wszystkiego się powściąga. A oni iednak aby wzięli wie-

niec sta-

niec skazitelny; my lepak nie skazitelny.

26? Ja tedy tak bieże / nie iako ná niepe-
wna: tak sfermuie / nie iako wiatr bliac:

27? Ale karze ciało moje / y zniwalam: bym
stał inšym przepowiadając / sam sie
nie stał odrzuconym.

ROZDZIAŁ X.

A **B**owiem niechce bracia abyście
wiedzieć nie mieli iż oycowie ná-
sy wszyscy pod obłokiem byli / y

2. wszyscy przez morze przefli / [?] y wszyscy
byli okrzczeni w M'oyzeszu / w obłoku y

3 w morzu: [?] y wszyscy iedli tenże pokarm

4 duchowny / [?] y wszyscy pili toż picie du-

B chowne: (a pili z skały duchowney / kto-
ra za nimi była: a skała była Christus.)

5 [?] Wszakże wiele sie z nich Bogu nie
podobalo.

Abowiem polegli ná pušczy.

6 * [?] A te rzeczy były w figurze násey /
abyśmy z tego nie požadali iako y oni po-

7 žadali. [?] Ani badźcie bálwochwałcami /
iako niektorzy z nich: iako nápisano:

8 Siadł lud ieść y pić / y wstali igrać. [?] A
ni sie wšeteczeństwa dopuśczaemy / ias-

ko niektorzy z nich wšeteczeństwa sie

dopu-

2. Mo: 13.

d 21.

4. Mo: 9.

c 18.

2. Mo: 14.

c 22.

1. Mo: 16.

d 15.

2. Mo: 17

b 6.

4. Mo: 20

b 10. 11.

Za: 144

4. Mo: 26

g 65.

4. Mo: 11.

a 4. b 5.

Psal: 105.

b 14.

2. Mo: 32.

b 6.

4. Mo: 25

a 1.

dopuszczali: y zostało ich na placu dnia
 iednego trzy y dwadzieścia tysięcy. ? A
 mi kusimy Chrystusa / iako niektórzy z nich
 4. Mo: 21. kusili / y od wozow pogineli. ? Ani sz
 b 5. 6. mrzycie : iako niektórzy z nich szemrali /
 4. Mo: 11. y pogineli od zadržiciela. ? A to wysyt
 g 33. y 14. to przydało sie im w figurze: a iest na
 f 37. pisano dla napomnienia naszego / na
 ktore przyşly końce wiekow.

Za: 145

¶ Przeto kto inniema żeby stał / niech
 pątrzy aby nie padł. ? Pokušenie was
 niechay nie zeymuie / iedno ludzkie. lecz
 wierny iest Bog / ktory nie dopuści ku-
 sić was nad siłę waszą: ale z pokuşen-
 nim uczyni też wyszcie / abyście znosić
 mogli. ☛

? Dla tego namilşy moi / wciekaycie
 od bálwochwálstwa. ? Mowieć iako
 mądrym: wy sami rozsądzcie co mowieć.
 ? Kielich błogostáwienia ktoremu bło-
 gostáwimy / izali nie iest uczestnictwem
 Erwie Chrystusowej: y chleb ktory łamie-
 my / izali nie iest uczestnictwem ciała
 Pánskiego: ? Bo iednym chlebem / ied-
 nym ciałem nas wiele iestesmy / wysyşcy
 ktorzy z iednego chleba spolnie wşywam-
 y. ? Pątrzcie na Işraela według ciała

19 Iż ci którzy pożywają ofiar / nie są
uczestnikami ołtarza: Coż tedy: mówię
aby rzecz bálwanom ofiarowana / miał
20 czym być: albo żeby bálwan miał
czym być: owšem to mówię, iż to co po-
gáni ofiaruia / czátróm ofiaruia / á nie
Bogu. A niechce ábyscie byli uczestni-
21 kámi czártow. Nie możecie pić kielis-
chá Páńskiego / y kielichá czártowskię:
nie możecie być uczestnikami stolu Pán-
22 skiego / y stolu czártowskiego. A więc
F drażniny Pána: izalifmy mocniejszy
niżli on: Wfytko mi wolno / ále nie
wfytko pożyteczno.

23 Wfytko mi wolno / ále nie wfytko
24 iest tu zbudowaniu. Niechay niikt nie
fuka co iest iego: ále co iest drugiego.
25 Cokolwiek w iá tce predawáia / iedz-
cie: nic sie nie pytáiac dla sumnienia.
26 Páńskac iest zier niá y wfytko czym iest
27 nápełniona. Ilesli kto z niewiernych
was wzywa / á chcecie isć: wfytko co
przed was poloż a iedzcie / nic nie pytá-
iac dla sumnieni a.

28 Lecz iesliby / kto rzekł; Toć iest bál-
G wanom ofiaro wano: nie iedzcief dla o-
nego ktory ozi naymil / y dla sumnienia:

Syr: 37.
d 31.
Wyl: 6.
c 12.

Za: 146.

Psál: 23.
21. y 49.
b 17.

Za: 147.

' a powiadam dla sumnienia nie twego / 29
 ale onego drugiego. Abowiem przecz wola-
 ność moia ma być sadzona od sumnie-
 nia cudzego ? ' Jesli ja z dzieła poży- 30
 wam : czemuż mam być bluźnion za to
 Kolos: 3. iż dziełnie ? ' Choćia tedy iecie / choć pi- 31
 6 17. iecie / choć co innego czynicie : wszytko
 ku chwale Bożej czynicie. ' Bądźcie bez 32
 obrażenia y Zdomy Poganom / y Bo-
 cielowi Bożemu : ' iako sie y ia wsem
 we wszytkim podobam : nie szukając po-
 żytku mego / ale wielu ludzi: aby byli zbawieni.

ROZDZIAŁ XI.

Bądźcie naśladownikami moimi / iako
 to y ia Chrystusowym. ' A chwale-
 was bracia / iż we wszytkim na-
 mie pamiętać : a iakom wam podał
 rozkazania moje trzymacie. ' Ale chce-
 1 Ephe: 5. abyście wiedzieli / iż każdego meża głowa
 6 23. wa jest Chrystus : a głowa niewia-
 mał : a głowa Chrystusowa Bog. ' Ka-
 żdy maż modlacy sie albo prorokniacy
 zakrywaj głowę / sromoci głowę swoie.
 ' A każda niewiaśia modlaca sie albo
 prorokniaca nie nakryta głowa; sro-
 mości głowa

mości głowe swa : Boć to iedno iest iá-
 6 koby tez ogolona była. ? Abowiem nie-
 wiastá iesli sie nie nátrywa / niechże sie
 tez strzyże. Lecz iesli stomotá niewieście
 strzydz sie ábo golić : niechże nátrywa
 7 głowe swoje. ? Maż iednak nie ma zá-
 trywać głowy swojej : gdyż iest wyo-
 brażenim y chwala Boża : á niewiastá
 8 iest chwala meżowa. ? Bo maż nie iest
 z niewiasty / ále niewiastá z meżá.

9 ? Abowiem nie iestci stworzon maż Za:148.
 dla niewiasty / ále niewiastá dla meżá. 1. Moj:2.
 10 (A przetoż niewiastá ma mieć zwierz- Añ:1.22.
 chość ná głowie dla ányotow.) Wśá-
 11 kóz áni maż bez niewiasty ; áni niewi-
 astá iest bez meżá w Pánu. ? Abowiem iá-
 12 kó niewiastá z meżá iest / tak tez maż
 13 przez niewiaste. á to wśytko z Boga.

14 ? Wy sámi osadźcie ; przystoili niewie-
 15 ście nie przykrywšy sie modlić sie Bo-
 16 gu? ? Ażá sámo przyrodzenie was nie
 17 woczy / iż maż gdyby włosy zápuszczał / iest
 18 mu ku zelżywości : ? lecz niewiastá iesli
 19 zápusci włosy / iest iey ku chwale : przeto
 20 iż włosy sa iey zá przykrycie dáne? ? A iez-
 21 li sie kto zda być swarliwym : my nie
 22 mamy takie° obyczáiu / áni kóscioł Boży.

1 A to rozkazuje: nie chwalać iż się nie
ku lepszemu / ale ku gorszemu schodzącie. 27

2 Abowiem naprzód gdy się schodzącie
do kościoła / słysze iż rozzerwania bywają
miedzy wami: y po części wierze. 3 Boć 28
musza być y kacerstwa: aby y ci ktorzy sa
doświadczeni byli iawni miedzy wami.

* 3 Gdy się tedy wespół schodzącie / już 29
to nie jest używane wieczerzey Pániskiej.

4 Bo każdy wieczerza swa w przód stawia
ku iedzeniu. a wiec ieden łaknie / a drugi 30
jest pijany. 5 Zali domow nie macie do
iedzenia y picia: albo kościołem Bożym
gárdzicie: y zawstydzacie te ktorzy nie 31
máia: Coż wam rzekę: Chwale was:
w tym nie chwale. 32

Za: 149.

* 6 Abowiem ja wziąłem od Pána / 33
com też wam podał: iż Pan Jezus tej
nocy ktorey był wydan / wziął chleb: 7 a

Matt: 26. dzieki uczynił y łamał / y rzekł: Bierzcie 34
c 26. cie a iedzcie: toć jest ciało moje ktore

Mar: 14.

c 22.

Luk: 22.

b 12.

za was będzie wydane: to czyncie ná mo-
ie pamiatke. 8 Także y kielich / po wie-

czerzy / mówiac: Ten kielich / jest nowy
testament we krwi moiej. To czyncie
ilekroć pić będziecie / ná pamiatke moiej.
9 Abowiem ilekroć będziecie ten chleb:

iedli y

- iedli / y kielich wili / śmierć Páńska bez
 27 Dziecie opowiadac / aż przydzie. ¹ A tak ^{Ian 6.}
 Ktobykolwiek jadł ten chleb / albo pił kie ^{f 59.}
 lich Páński niegodnie ; będzie winien
 28 ciała y krwi Páńskiej. ¹ Uciechayże do ^{2. Kor: 13.}
 świadczy samego siebie człowiek : a tak ^{b 15.}
 niech ie z chleba tego / y z kielichá pije.
 29 ¹ Abowiem Który ie y pije niegodnie /
 sad sobie ie y pije / nie rozsądzaiać ciała
 Páńskiego. ☩
 30 ¹ Dla tegoć między wámi wiele cho-
 rych y słabych / y wiele ich zaśnęło.
 31 ¹ Bo byśmy sie sami sadzili : nie byli ^{Za: 150.}
 32 byśmy sadzeni. ¹ Lecz gdy bywamy sa-
 dzeni / od Pána bywamy karáni ; abyśmy
 nie byli z tym światem potepieni. ☩
 33 ¹ A tak brácia moi / gdy sie schodźcie
 ku iedeniu / oczekawaycie iedni drugich.
 34 ¹ Jesli kto łaknie / niechże ie domá : aby
 ście sie ná sad nie schodzili. Lecz inne
 rzeczy gdy przyde / postanowie.

R O Z D Z I A L X I I .

- 1 **A** O duchownych dárzech, brácia / nie
 chce abyście wiedzieć nie mieli.
 2 **A** * ¹ Wiecie iż gdyście Pogany by-
 li / iáko do niemych bálwanów prowadze

P p iij mi śliszcie.

Mar: 9.

f 39

Rzym: 12.

b 6.

2. Piot: 4

c 10.

ni fliscie. ¹ Przetoż oznaymuie wam /
iż żaden w Duchu Bożym mowiac / nie
mowi przeklectwá Jესusowi. A żaden
nie może rzec / Pan Jესus / iedno w Du-
chu świętym. ¹ A są różności dárow: ⁴
lecz tenże Duch. ¹ A są różności posług: ⁵
ale tenże Pan. ¹ A są różności spraw: ⁶
ale tenże iest Bog / ktory sprawuie wszy-
tko we wszytkich.

Za: 151.

⁷ A każdemu bywa dáne okazanie du-
chá ku pożytkowi. ⁸ A bowiem iednemu
przez Duchá bywa dána mowá mądroś-
ci: a drugiemu mowá wmiętności / we-
dlug tegoż Duchá: ⁹ a inšemu wiará / w
tymże Duchu: drugiemu dar wzdrowia-
nia w tymże Duchu: ¹⁰ a drugie czynie-
nie cudow: drugiemu proroctwo / dru-
giemu rozeznanie duchow / inšemu ro-
zmańtość ięzykow / a drugiemu tłumá-
czenie mow. ¹¹ A to wszystko sprawuie ie-
den a tenże Duch / wdzielaiac z osobná
każdemu iáko chce.

Rzym: 12.

a 3.

Ephes: 4.

b 7.

Za: 152.

Rzym: 2

a 4.

¹² A bowiem iáko ciáło iednoż iest / ale
członkow ma wiele; a wszystkie członki
ciáła iednego choć ich wiele iest / wszákie
są iednym ciáłem: takżec y Christus.
¹³ Ponieważ w iednym Duchu my wszy-

scy wie-

niedostatecznemu członkowi wietśa część dawşy: aby nie było rozervanie w cie-
le / ale iżby iedne członki o drugich toż-
stáranie miały. ¹ A iesli co cierpi ieden
członek; spolu cierpia wszystkie członki. D-
choć bywa wczczon ieden członek; we-
spół sie radnia wszystkie członki.

Za: 153.

Rzym: 12.

b 5.

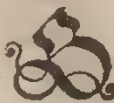
Ephe: 4.

b 11.

* ¹ Lecz wy iestescie ciałem Chrystu-
sowym / y członkami z członku. ² A Bog-
ci postanowił niektóre w kościele / na-
przed Apostoły / powtore Proroki / trze-
cie nauczyciele / potym mocy / k temu dár-
y wzdrowiania / podpomagania / rzadze-
nia / różności iezyków / mow w skłádá-
nia. ³ Izali wszyscy Apostołmi? Izali
wszyscy Proroki? Izali wszyscy nauczycielmi?
Izali wszyscy mocami? Izali wszyscy dary máia wzdrowiania? Izali wszyscy iezyki mówia? Izali wszyscy tłumá-
cza? ⁴ Prágnicieś co lepszych dárov. ⁵

A ia wam ieszcze przeważnieysza dro-
ge wkázuie.

R O Z D Z I A L XIII.

Dybych morił iezykami ludz-
kimi y ányelskimi / á miłości-
bych nie miał; ostatek sie iáko

miedź

miedz bizałaiaca / abo cymbał biziacy.

2^a **A** choćiabych miał prorocstwo / y wie-
działbych wszytkie tajemnice / y wszytkie
nauki: y miałbym wszytkę wiare / tāt iż
bych gory przenosił / á miłości bych nie
3 miał: nicem nie iest. [?] **A** choćbym wszy-
B^{te}kie majątności moje rozdał ná żywo-
ność vbogich / y choćbym wydał ciāto
moie tāt iż bych był spalón / á miłości
bych nie miał; nic mi nie pomoże.

4^a [?] **Miłość** iest *dlugo* cierpliwa / *laskawa* Zac. 154.
iest: **Miłość** nie zayżrzy / złości nie wy-
rządza / nie nádyma sie: [?] nie iest czci
pragnaca / nie szuka swego / nie wzrusza
6 sie *ku gniewu*, nie myśli złego: [?] nie radu-
ie sie z niesprawiedliwości; ale sie weseli
7 z prawdy: [?] wszytko znosi / wszytkiemu
wierzy / wszytkiego sie nādziewa / wszyt-
8 ko wyćierpi. [?] **Miłość** nigdy nie ginie:
C^{hoć} y proroctwā zniszczeia / choćiaż ies-
zyki vstāna / choćiaż vmiejtność be-
9 dzie zepsowana. [?] **Albowiem** po czesći
10 znamy / y po czesći prorokuiemy. [?] **Ale**
11 co iest po czesći zniszczeie. [?] **Edym** był
dziećciem / mowilem iāko dziećcie / ro-
zumialem iāko dziećcie / rozmyślałem iā-

P p v   ko dziećcie.

Ło dziecie. Lecz gdy m się stał mężem;
wymiściłem to co było dziecinne.
Teraz widziemy przez zwierciadło pod
zastoną: lecz w on czas twarz w twarz. D
Teraz znam poczęści: lecz w on czas
poznam iąkom jest poznany. Teraz
trwam wiarą / nadzieją / miłością; te trzy
rzeczy: lecz z nich większa miłość.

R O Z D Z I A L XIII.

Słaskuyście miłości / żądaycie
darów duchownych: lecz więcej
abyście prorokowali. Abowiem
Łto mowi ięzykiem obcym / nie ludziom
mowi / ale Bogu: gdyż żaden nie słucha.
Lecz duchem mowi tajemnice. Bo Łto
prorokuie / moroi do ludzi ku zbudowa
niu / y napominaniu / y pocieszeniu. Łto
ięzykiem mowi / samego siebie buduię:
lecz Łto prorokuie / zgromadzenie wiera
nych buduię. Chceć ia abyście wy
słyszeli moroili obcymi ięzykami: ale więcej
abyście prorokowali. Abowiem większy
jest ten co prorokuie / niż ten co ięzyk
mowi: chyba iesliby wykladał / aby Ło
ściół wziął zbudowanie.

a: 155.

Teraz bracia / gdybych przyszedł do
was

B

was ięzykami mówiac: coż wam pomo-
ge / iesli wam nie bede mówił abo przez
obiąwienie / abo przez wnieietność / abo
5 przez proroctwo / abo przez naukę? [?] W-
śaś y rzeczy bezduśne ktore dźwieć czy-
nia / choć fletnia / choć lutnia: iesliby
dźwiećkow rożnych nie dawály / iákoż
będzie poznano to co ná fletni abo ná
6 lutni graia? [?] Abowiem iesliby nieper-
ny głos traba dála / ktoż sie ná woynie
9 gotować będzie? [?] Tákże y wy ieslibyscie
iezykiem nie dáli mowy znaczney; iákoż
będzie rozumiano co sie mówi? bo be-
10 dziecie ná wiáre mówiacemi. [?] Jáko ná
przykład / ták wiele iest głosow ná tm
1 swiećcie: á nie máś nic niemego. [?] Je-
C slibych tedy niewiedział co znaczy glos/
bede v tego ktoremu mówie obcego ie-
zyká człowiekiemá ten co mówi / będzie też
12 v mnie zá obcego. [?] Tákże y wy / gdyż
duchow żadaćie: szukayćieś abyście w
nich ku zbudowaniu kościoła obfitowa-
13 li. [?] A dla tego kto mówi ięzykiem: niech
14 sie modli aby wykłádał. [?] Bo ieslibych
sie modlił ięzykiem / duchci sie moy mo-
dli; lecz rozum moy bez pożytku zostáie.
15 [?] Coż tedy iest? Modlić sie bede duchem/
modlić

modlić się będę y wyrozumieniem. Będę
 śpiewał duchem / będę śpiewał y wyro-
 zumieniem. ⁶ Bo jeśliś bóg błogosławił
 duchem : ten co jest na miejscu nie-
 mówiąc iakoż rzeczy ; Amen / na twoje dzie-
 łowanie : gdyż nie wie co mówi. ⁷ Albo
 wiem acz ty dobrze dziełujesz ; ale sie-
 drugi nie buduje. ⁸ Dziełnie Bogu mo-
 jemu / iż językiem was wszystkich mówię.
⁹ Ale w łosćcie wole być słowem według
 wyrozumienia mego powiedzieć abych
 y drugie nauczył : niżeli dziesięć tysięcy
 słowem obcym językiem.

Za: 156.

¹⁰ Bracia nie bądźcie dziećmi wyrozu-
 mieniem ; ale bądźcie dziećmi złością :
 a wyrozumieniem doskonałymi bądźcie.

Iśa : 28.

6 11.

¹² W zakonie napisano ; Iż przez obce
 języki / y obcymi ostrzy będę mówił ludowi
 temu : a przed sie mię y tak nie wysłucha-
 ja / mówi Pan. ¹³ A przetoż języki są na
 znak nie tym którzy wierzą / ale niewier-
 nym : a proroctwoa nie wiernym / ale
 wierzącym. ¹⁴ Jeśli by sie tedy zešlo wszy-
 tko zgromadzenie wiernych wesołych / a
 wszyscy by języki mówili / a jeśli by nie-
 uczeni ludzie albo niewierni ; izali nie
 rzeką / że śmielecie ? ¹⁵ Lecz jeśli by wszyscy

prorocy

prorokowali / á wśedlby ktory niewier-
ny ábo męczony : wśyścy go strofuia /
25 wśręcy go sędza : [?] Skrytości serca iego
bawia obiańione : á tak vpadfy ná o-
blicze pokłoni ſię Bogu / odpowiadáiac
że Bog w was ieſt prawdziwie.

26 [?] Coż tedy ieſt brácia : gdy ſie ſchodzi-
cie / káždý z was ma Pſalm / ma náuke /
ma obiańienie / ma iezyk / ma wykládá-
nie : wśytko niech bedzie ku zbudowá-
27 niu. [?] Chociaż kto iezykiem mowi : niech
F to bedzie po dwu / ábo nawiecey po trzech
y to ná przemiány / á ieden niechay tlu-
28 mácii. [?] A ieſliby tłumácii nie bylo /
niechże w kościele milczy : á niech mowi
29 ſobie á Bogu. [?] Prorocy teſz niech mo-
wia dwa ábo trzy / á inſy niechay roz-
30 sadzáia. [?] A ieſliby inſemu ſiedzacemu
było obiańiono / pierwſy niechay mil-
31 czy. [?] Bo możecie wśyścy po iednym
prorokować ; áby ſie wśyścy vczyli / y
32 wśyścy nápomnieni byli. [?] A duchowiec
33 Prorokow / poddani ſa Prorokom. [?] A-
bowiem Bog nie ieſt Bogiem roſtyrkow /
ále pokoiu : iáko teſz we wśytkich koście-
34 lech ſwietych náuczam. [?] Utwiaſty
G niech milcza w kościelech : ábowiem nie

Za: 157.

1. Tim: 2.
d 12.

dopuszcza

1 Mo: 3. dopuszcza się im mówić / ale mają być
 6 26. poddane / iako y zakon mówi. ? A jeśli się
 czego chce nauczyć / niechże domy swoich
 meżow pyta. Albowiem sromota jest
 niewieście w kościele mówić. ? Izali od
 was wyszło słowo Boże : albo do was sa-
 mych przyszło ? ? Jeśli kto zda się być
 prorokiem / albo duchownym / niechże
 pozna iż to co wam piše / są Pańskie ro-
 kazy. ? Lecz jeśli kto niewie / o mini-
 tez wiedzieć nie beda. ? A tak bracia za-
 daycie tego abyście prorokowali : a mo-
 wić językami nie zabraniajcie. ? Ale w-
 sytko niech będzie wćciwie y porządnie.

R O Z D Z I A L XV.

Za: 158.

Gal: 1.

b 11.

1. Piot: 2.

d 24.

12: 53.

25. c 8.

1. Ion: 2. a 2

Matt: 12.

c 40.

Matt: 28.

a 6.

Mar: 16.

a 6.

Oznajmuje wam / bracia / Ewán-
 gelia ktoram wam opowiedział / a
 ktoreście też przyieli / y w ktorey
 stojcie / ? przez ktora też zbawienia do-
 stępniecie : jeśli pamiętacie iakimi oby-
 czajem przepowiadałem wam / chyba-
 ście prozno uwierzyli. ? Bo naprod po-
 dalem wam com też wziął : iż Chrystus
 umarł za grzechy nasze według pisma :
 ? a iż był pogrzebion / iż też powstał z mar-
 twych trzeciego dnia / według pisma : ? a

iż się dał

1 iż sie dał widzieć Cephie / a potym onym
 2 siedennasciom. [?] Potym był widzian
 3 wiecey niżli od pięci set bráciey wespo-
 4 lek: z ktorych wiele trwa aż dotad / a
 5 niektórzy też zaśneli. [?] A potym był wi-
 6 dzian od Jákubá / potym od wśrytkich
 7 Apostołow. [?] A ná końcu po wśrytkich
 8 B był widzian y odemnie / iákoby od poro-
 9 nionego plodu. [?] Bom ia iest namniey-
 10 sy miedzy Apostoly: ktorem nie iest go-
 11 dzien aby mie zwano Apostolem / iżem
 12 przesładował Kościół Boży. [?] Lecz to
 13 com iest / z lástkim Bożey iest: a lástka ier-
 14 go ku mnie prozna nie była:
 15 ale m wiecey pracował niż oni wśryscy:
 16 wśáťże nie ia / ale lástka Boża zemna.
 17 [?] Abowtem chociaż ia / chociaż oni / táł
 18 przepowiadamy / y tákescie wwierzyli.
 19 [?] A iesliż o Chrystusie powiádáia iż
 20 zmartwychwstał: iákóž mowia niekto-
 21 rzy miedzy wámy / że zmartwychwstańia
 22 nie máś: [?] Lecz iesli zmartwychwsta-
 23 nia nie máś: tedyć ani Chrystus nie pow-
 24 stał z martwych. [?] A iesliż Chrystus nie po-
 25 wstał / tedyć prozne iest przepowiadanie
 26 náśe / prozna iest y wiara wáśá. [?] y zná-
 27 C dulemy sie też fałszywymi świádká Bo-

Luk: 24.
 46. e 34.
 Ian 20.
 6 19.

Dnie: 9.
 4 3.
 Ephe: 3.
 6 8.

Za: 159

ży mi:

żywu: iżesiny świadczyli przeciw Bogu /
 że Chrystusa wzbudził: ktoregoć nie w-
 zbudził / iesliże umarli nie powstali.
 ? Bo iesliż umarli nie powstali / tedyć y 16
 Chrystus nie powstał. ? Lecz iesli Chri- 17
 stus nie powstał: tedyć prozna iest wi-
 ra wasza: bo ieszcze iescieście w grzechach
 żyjących. ? A także y ci poginęli / ktorzy 18
 zaśneli w Chrystusie. ? Jesliż tylko w tym 19
 żywocie / w Chrystusie nadzieie mamy:
 ieszesiny niedziewięć mżli wszyscy ludzie.
 ? Lecz teraz Chrystus z martwych 20
 powstał pierwiastkiem tych ktorzy zaśneli.
 ? ponieważ przez człowieka śmierć / y 21
 przez człowieka powstanie umarłych.
 ? A iako w Adanie wszyscy umierali; 22
 tak y w Chrystusie wszyscy ożywieni be-
 dą. ? A każdy w swym rzędzie: Chrystus 23
 pierwiastkiem / potym ci ktorzy są Chri-
 stusowi / ktorzy uwierzyli w przyszcie i-
 go. ? Potym koniec: gdy poda królestwo 24
 Bogu y Oycu / gdy zniszczy wszelką 25
 zwierzchność / y władza y moc. ? A ma- 26
 krolować: ażby położył wszystkie nieprzy-
 iacioly pod nogi iego. ? A ostatni nie- 27
 przyjaciół śmierć będzie zniszczona. Bo 28
 wszystko poddał pod nogi iego. A gdy 29
 mówi;

Za 160

Obia: 1.

b 7.

Koloſ: 1.

c 18.

1. Moy: 3.

a 6.

Rzym: 7.

c 12. y 6.

d 23.

1. Tes: 4.

d 15.

Psal: 109.

a 2.

Zyd: 1.

d 13. y 10.

c 13.

Psal: 8.

b 3.

Zyd: 2.

b 8.

mowi;

27 mowi; [?] Ze mu wszystko *jest* poddano: i^aś
śna rzecz *jest* / i^z okrom tego ktory mu
28 poddał wszystko. [?] Lecz gdy mu wszystko
poddano będzie: tedy y sam Syn będzie
poddan temu ktory mu poddał wszystko:
aby Bog był wszystko we wszystkich.

29 [?] Bo inaczey co^z uczynia ci ktorzy sie *Za: 161.*

krzcza za umarłe / iesli^{że} koniecznie w
marli nie powstaia: Przecz^{że} sie y krzcza

30 za nie? [?] Przecz y my ka^zdey godziny w

31 niebezpieczeństwie iesiesmy? [?] Ka^zdy
dzień umieram przez wasze pochvale br^ać

cia / ktora mam w Chrystusie Iesusie
32 P^anie naszym. [?] Iesli^{żem} sie (wedlug

czlowieka *ownie*) ze zwierzem potykał w
Ephesie / co^z mi za pożytek / iesli umarli

nie powstaia: Jedzmy y piymy / bo c^{ie} iⁿu^z

33 tro pomrzemy. [?] Nie dajcie sie zwodzić /

34 źle rozmowy psuia dobre obyczaje. [?] Co
Euc^{ie}ćcie^ś sie sprawiedliwi / a nie grzeszcie.

bo c^{ie} niektorzy nie maia znaiomosci Bo^z

35 zey: mowiec wam tu zawstydzeniu. [?] Ale

le kto rzecze; Jako^z wzbudzeni bywaia

36 umarli: a w iaki^m cie^{le} wynida: [?] Glu^{pi}

pi / co ty sie^{ie}ś *to* nie bywa o^zywiono / i^eś

37 si pierwey nie obumrze. [?] A co sie^{ie}ś /

nie sie^{ie}ś cia^{la} ktore ma wynisć / ale go^z

I^sa: 22.

d 13. 7 56.

d 12.

M^ad: 2.

b 6.

Je ziarno / iako ná przyklad / přemoczne á
bo z inšych ktore. ? A Bog dáre mu ciá 38
lo iako chce: á každemu nasieniu / iego
własne ciálo.

Za: 162. ? Nie každé ciálo / tymže iest ciálem: 39

ále inše ľudské / inše bydlece / inše ptá-
še / á inše rybíe. ? Sa y ciála niebieskie / y 40
ciála ziemskie: ále inša iest ozdoba nie-
bieskich / á inša ziemskich. ? Inša iá- 41
sność slonca / inša iásnosť kšiezycá / á in-
ša iásnosť gwiazd. Abowiem gwiazda
od gwiazdy różna iest w iásności: ? Tak 42
či y zmartwychstanie. Bywa wsiáne
ciálo w skázitelnosti: á powstanie w nie-
skázitelnosti. ? Bywa wsiáne w stárá- 43
dości: á powstanie w chwalebności. By-
wa wsiáne w slábości: á powstanie w
chytrości. ? Bywa wsiáne ciálo bydle- 44
ce: á powstanie ciálo duchowne. Jesli
iest ciálo bydlece / iest tež duchowne:

1. Moy: 2. ? iako nápisano: Sstal sie pierwszy czlo- 45
b 7. wiek Adam w duše žywiace; á poslední
Adam w ducha ožywiáiacého. ? Lec 46
nie pierwsze ciálo duchowne / ále duša žy-
wiace: potym duchowne.

Za: 163. ? Pierwszy czlowiek z ziemie / ziemski: 47
wtory czlowiek z niebá / niebieski. ? Já 48

ti ziem

40 Ki ziemski / tacy też ziemscy : a iaki niebie-
 41 ski / tacy też niebiescy. ¹ Przetoż iakosmy
 42 nosili wyobrażenie ziemskiego : nosmy
 43 też wyobrażenie niebieskiego. ² A toć mo-
 44 wie bracia / iż ciało y ěręć królestwa Bo-
 45 żego osiągnąć nie moga : y skaza w nie-
 46 skazitelności dziedziczyć nie będzie.

51 ³ * ⁴ Otoć wam tajemnice powiadam :
 52 G ⁵ Zeć wszyscy z martwych wstaniemy ; a
 53 le nie wszyscy przemienieni będziemy.

54 ⁶ Bårzo przedko we mgnienie oka / na tra-
 55 be ostateczna (abowiemci zątrabi) a w
 56 marli powstana nieskazanymi / a my bez-
 57 dziemy przemienieni. ⁷ Boć musi to ska-
 58 żitelne przyoblec nieskazitelnosc : y to
 59 smiertelne przyoblec niesmiertelnosc.

60 ⁸ A gdy to smiertelne przyoblecze nie-
 61 smiertelność : tedy sie stanie mowa ona
 62 napisana : Smierć jest pożarta w zwoy

63 ciestwie. ⁹ Gdzież jest zwycięstwo twe
 64 o śmierci ? Gdzież jest śmierci ościen
 65 twoy ? ¹⁰ A ościen śmierci / jest grzech : a
 66 moc grzechu / zakon. ¹¹ Lecz dzieka Bo-
 67 gu / ktory nam dal zwycięstwo przez Pa-
 68 na naszego Jezusa Chrystusa.

69 ¹² A tak bracia moi mili / bądźcie sta-
 70 teczni a nieporuszeni / obfituiac w ro-

Oze : 13.

d 14.

Zyd : 2.

d 14.

I. Ian : 5.

a 5.

Za : 164.

boćcie Páńskiey záwsze : wiedzac iż praca
wászá nie jest próżna w Pánu.

ROZDZIAŁ XVI.

A O składaniu ktore bywa ná świecie
te / iákom postanowił Kościołom A
Gáláctim / tak też y wy czynćcie.
Pierwszego dnia po Sobocie każdy z
was niech odkłada v siebie / chowájac
co mu sie podoba : áby niedopiero gdy
przyde / składania były. A gdy przyde :
ktorebysćciekolwiek vchwalili przez li
sty / te posle áby odnieśli szczodrobli
wość wáše do Jerusálema.

Za. 165.

A iesliby słusna była żebych y ia sędli :
zemna poyda. A Lecz przyde do was /
gdy przyde przez Mácedonia. boć poy
de przez Mácedonia. A podobno po
mieštam v was / ábo też przeżimnie : á
bysćcie wy mnie przeprowádžili / kedykol
wiek poyde. Abowiem niechce was te
raz widzieć mýjájac : bo sie spodźiewam
iż pomieštam z wámi czas niektory / ie
śli Pan dopuści. A pomieštam w E
phezie áž do Swiatek. Abowiem dzwi

mi sa

mi są otworzone wielkie y iawne : y wie-
10 le przeciwników. ? A iesliby przyszedł

Tymotheusz / pątrzcie aby bez boiaźni
mieszał z wami. bo Pánśka robota ro-
11 bi iáko y ia. ? Niechayże go tedy niś so-

bie lekce nie waży : ále odprowadźcie go
w pokoju / aby do mnie przyszedł : bo
12 go czekam z brácia. ? A o brácie Apol-

Clu oznámuie wam / żem go bárzo pro-
sił / aby šedł do was z brácia : ále zgoła
nie miał teraz woley iść : lecz przydzie
gdy czas po temu mieć będzie.

13 ? Czuycieś / stoycie w wierze / meźnie Za:166.

sobie poczynaycie / y zmacniaycie sie.
14 ? wšytko wáše niech będzie w miłości.

15 ? A prośe was brácia / znaćie dom Ste-
phany y Fortunatá / y Acháiká / iż są
pierwiasłki Acháiey / á iż sie podáli ná
16 posługowanie świętym : ? abyście y wy
poddawali sie tákowym / y każdemu po-

17 magáiacemu y práciacemu. ? A rádu-
Die sie z przysćia Stephaná y Fortunatá

y Acháiká / iż to czego nam z was nie
18 dostawáło / nágródzili. ? Bo ochłodzi-

19 cieś tedy tákowie. ? Pozdraviáia was

Kościoły Azyjskie. Pozdrowiaia was
 wiele w Pánu / Aquillás y Priscillá / z
 zgromádenim swym domowym / w któ-
 rych też mam gospode. ²⁰ Pozdrowiaia
 was wszysey brácia. Pozdrowcie iedni
 drugie w swietym pocałowaniu. ²¹ Po-
 zdrowienie reka moja Páwłowa. ²² Je-
 ſli kto nie miłuje Páná náſzego Jeſusá
 Chriſtusá / niech będzie przeklectwem
 Máránáthá. ²³ Láſká Páná náſzego Je-
 ſusá Chriſtusá z wámi. ²⁴ Miłość mo-
 ja z wámi wszytkimi w Chri-
 ſtusie Jeſusie.
 Amen.

LIST PAWLA S. APOSTOLA DO KORYNTHIAN W T O R Y.

ROZDZIAŁ I.

A Zwet Apostoł Jესusá Za: 167.
Christusá przez wola Boga /
y Tymotheusz brát: Posćio-
łowi Bóžemu ktory jest w
Koryncie / ze wszytkimi świetymi ktorzy
sa we wszytkiey Acháiey. ? Láska wam
y pokoy od Boga Dycá nášego / y Pá-
ná Jესusá Christusá.
3 *? Błogosławiony Bóg y Oćiec Pá- Ephe: 1.
ná nášego Jესusá Christusá / Oćiec mi- 4 3.
łosierdzia / á Bóg wsfelákiey poćiechy / 1. Piot: 1.
4 ? Ktory nas ćiechy we wsfelákim wtrapie- 4 3.
niu nášym: á bysiny y my mogli ćiechyć
te / ktorzy sa w każdem wćisku / przez ná-
pominanie / ktorem nas sáme Bóg ná-
5 pomina. ? ábowiem iáko w nas obfitu-
ia wtrapienia Christusowe: tak też przez
6 Christusá obfituie y poćiechá náša. ? A

B

Q q iij

choć by

choć bywamy vtrapiem / dla wászego
 nápomínania y zbáwienią : choć bywa-
 my poćiešeni / dla wáſzey poćiechy : choć
 nápomínani bywamy / dla wászego ná-
 pomínania y zbáwienią / ktore ſpráwnie
 cierpliwóść tegoż vtrapienia ktore y
 my cierpimy : [?] áby nádzieia náſza o was
 mocna była : wiedzac iż iáko ieſcieście v-
 czestníkami vtrapienia / ták będziecie y
 poćiešenia.

Za:168. [?] Abowiem nie chcemy áby wam było
 tájno bráćia / o vciſtu náſzym / ktory nas
 potkał w Azyei : iż eſmy byli názbyt ob-
 ciężeni nád ſilę / ták że nam był ten ży-
 wot omierzl. [?] Aleſmy ſámi w ſobie mie-
 li wyrok ſmierci ; ábyſmy nie vſáli ſámi
 w ſobie / ále w Bogu ktory wzbudza v-
 márlę / [?] ktory z ták wielkich niebeſpie-
 czeńſtw wyrwał nas y wyrzywa : w kto-
 rym nádzieie mamy iż teſz ieſzcze wyr-
 wie / [?] gdy ſie wy teſz do tego modlitwa-
 zą námi przyczynić będziecie : áby za-
 dar przez *modlitwę* wiela oſob nam dány
 dzieki teſz były od wielu za nas czynione.

Za:169. [?] Abowiem ták ieſt pochwała náſza /
 ſwiadectwo ſumnienia náſzego ; iż w
 proſtoſci ſercá y ſczeroſci Bożey / á nie
 w mądro-

w mądrości cielesney / ale w łasce Bożey
obcowaliśmy na tym świecie: a nawiez
13 cey między wami. [?] Bo nie inſze rzeczy
piſemy wam / niżli ktoreście czytali y
poznali. A nadziewam ſie / iż też aż do
14 końca poznacie: [?] iakoście też poznali
nas poczeſci / iż ieſtesiny pochwała wa-
ſza / iako y wy naſza / w dzień Pańa naſze-
15 go Jeſuſa Chryſtuſa. [?] A z ta wſnoſcia
chcialem być iſć do was pierwey / abyſ-
16 cie wtore dobrodzieyſtwo mieli: [?] y przez
was przeſć do Măcedoniei / y zaſie z
Măcedoniei przyſć do was / y od was
być doprowadzon do Iuſkiey ziemi.
17 [?] A gdym to rozmyſlał / i zaſim uſzył iakiey
Dlekkomyſlnoſci: Abo to co rozmyſlam /
zaſi według ciała rozmyſlam / aby w mnie
18 było TAK y NIE *tak*? [?] Aleć wierny ieſt
Bog / iż mowa naſza ktora była do was /
19 nie ieſt w niej IEST, y NIE *ieſt*. [?] Abo
wiem Syn Boży Jeſus Chryſtus / ktory
między wami przez nas był przepowia-
dany przez mie y Sylwana y Tymothe-
uſa / nie był IEST y NIE: ale IEST: w
20 nim było. [?] Bo ile ieſt obietnic Bożych /
w nim ſa IEST: przetoż y przezeń Amen
Bogu / ku chwale naſzey.

Za:170. ¹ A ktory nas potwierdza z wami w 21
 Chrystusie / y ktory nas pomazal / iestci
 Bog: ² ktory tez zapieczetowal nas / y 22
 dal zadatek Duchá w sercach naszych.
³ A ia świadkiem sobie wzywam Boga 23
 ná dusze moje / iż folguiac wam ieszczem
 nie przyšedl do Korynthu: ⁴ nie / iżeby 24
 siny panowali wierze waszej: ale iż iesze
 siny pomocniki wesela waszego: Abo
 wiem wiara stoicie.

R O Z D Z I A L II.

A Lem to v siebie postanowil / abych
 powtore nie przyšedl z zaśnucem. ¹
 nim do was. ² Bo iesli ia was zaś-
 nucam: á ktoż iest coby mie rozwese-
 lil / iedno ten ktory iest ze mnie zaśnu-
 com: ³ A comci wam napisał / abych
 przyšedšy nie miał smutku ná smutek z
 tych, ktorzymbych sie był miał vciešyć:
 vřazac o was wšytkich / że wesele moje
 wšyſzey zá swe poczytacie.

Zac:171. ¹ Comci wam napisał z wielkiego v-
 trapienia y ścismienia sercá wiele lez
 mylować: nie przeto ábyscie sie zaśnu-
 cili: ale ábyscie vználi ktora miłość
 mam obſciecy ku wam. ² A iesliż kto zaś-

smucil, ^B

smucił / niemnieć zaśmucił / ale po cze-
 ści / abych was wszystkich nie obciążył.
 6 [?] Dosyćci temu który takowy jest / na
 strofowaniu tym które bywa od wielu:
 7 [?] tak iżby sie przeciwnym obyczaiem go-
 dziło raczey odpuszcic y cieszyć / by snadź
 zbytym smutkiem takowy pożart nie
 8 był. [?] Przetoż was proszę abyście miłość
 9 przeciwko niemu potwierdzili. [?] Albo-
 wiemci też dla tego był napisal / abym
 przez doświadczenie was doznał / iesliż
 10 we wszystkim iescieście posłuszni. [?] A ko-
 11 muście co odpuszcili / y ia. Bo y ia com
 odpuszcil / ieslim co odpuszcil / dla wasem
 12 *to uczynił*, w osobie Chrystusowej. [?] aby-
 smy oszukani nie byli od ściana: abo-
 13 wiem nie są nam tayne myśli iego. [?] Lecz
 gdym przyšedł do Troady dla *przepowia-*
dania Ewangeliey Chrystusowej / a dzwi-
 14 mi były otworzone w Pánu: [?] nie mia-
 lem spokoienia duchowi memu / iżem
 nie znalazł Tytusa brata mego / ale pože-
 gnawšy sie z nimi / pošedłem do Ma-
 cedonien.
 14 [?] A dzieka Bogu / który nas záwsze
 Dzwycięzcami czyni w Chrystusie Jesu-
 sie / y wonność zności sŕwey obia-
 15 *nia przez*

wia przez nas na każdym miejscu. ¹ Bo
 iesteśmy dobrą wonnością Chrystu. ² Bo
 Bogu w tych którzy zbawieni: ³ wola/
 y w tych którzy gina. ⁴ Jednymci w onia-
 śmierci na śmierć: a drugim w onia ży-
 wota ku żywotowi. A do tego też jest
 tak sposobny? ⁵ Bo nie iesteśmy iako
 wiele ich / fałszyacy słowo Boże: ale z
 szczerości / ale iako z Bogą / przed oblicze
 nością Bożą / w Chrystusie mówimy.

R O Z D Z I A L III.

A Wiec poczynamy zaśie zalecać sa-
 mych siebie? Czyli potrzebujemy
 (iako niektorzy) listów zaletnych
 do was / albo też od was? ¹ Listem na-
 śmym wy iesteście / napisanym na sercach
 naszych / który znają y czytają wszyscy
 ludzie: ² oznaymieni że iesteście listem
 Chrystusowym / od nas sprawionym / y
 napisanym nie czernidłem / ale Duchem
 Boga żywego: nie na tablicach kamien-
 nych / ale na tablicach sercá cielesnych.

Za: 173.

* ³ A mamy takie vsanie ku Bogu przez
 Chrystusa: ⁴ nie iżebyśmy byli dostate-
 czni sami z siebie co myśleć iako sami z
 siebie: ale dostateczność naszą z Bogą

jest.

6 iest. [?] Ktory też uczynił nas godnymi słu-
 B gami nowego Testamentu / nie litera a-
 le Duchem. bo litera zabija : a duch oży-
 7 wia. [?] A ieslić posługowanie śmierci li-
 terami wyrażone na kamieniach / było
 we czci : tak iż synowie Izraelowi nie
 mogli patrzyć na oblicze Mojżesowe /
 dla iasności oblicza iego / Ktora miała
 8 zniszczyć : [?] iakoż nie daleko wiecey po-
 9 sługowanie ducha we czci będzie : [?] Bo
 ieslić posługowanie potepienia / iest we
 czci : daleko wiecey posługowanie spra-
 wiedliwości *ma być we czci.* ☸

10 [?] Abowiem y to co uwielbiono było w
 C tej mierze / nie byłoć uwielbiono / dla o-
 11 nej przewyżsżającej iasności. [?] Bo iesliż
 to co miało zniszczyć / w chwale iest : da-
 leko wiecey to co trwa / iest w chwale.

Za:174.

12 [?] Młaiac tedy taką nadzieie / wielkiej
 13 bezpieczności wzywamy : [?] a nie iako
 Mojżesz kładł zasłone na oblicze swoje /
 aby synowie Izraelowi nie patrzyli na
 14 twarz iego co miało zniszczyć : [?] ale za-
 D twárdzone były smysły ich. Abowiem aż
 do dzisiejszego dnia tak zasłona w czy-
 taniu stárego Testamentu trwa nie be-
 dac odkryta (ponieważ w Chrystusie

2.Mo:34.

d 33.

niszczeie :

Ian 4.
d 24.

niszczcie:) ? ále áż do dzisieyszego dnia / 15
gdy Moryzesa czytáia / zastóná leży ná
sercu ich. ? A gdy sie náwróci do Pána / 16
będzie odietá zastóná. ? A Pan iestci
Duch. A gdzieć Duch Páński ; tám wol
ność. ? A my wszyscy / odkrytym obli
czem chwale Pánska iáko w zwiercie
dle vpátruiać / w toż wyobrażenie prze
mienieni bywamy z iásności w iásność /
iáko od ducha Páńskiego.

R O Z D Z I A L IIII.

Za: 175.

DLa tego máiac to vsługowá
nie: ták iákośmy otrzymáli mi
łóšierdzie ; nie vstawamy / ? ále
odrzućamy pokrývánía sromotne / nie
obchodząc sie chytrošćia / áni fałšuiac
řlowá Božego : ále okazáním prawdy
zálecaiac sie sámych do vselkiego sum
nienia ludži przed Bogiem. ? A iesli te
ž iest zářryta Ewángelia nářá ; tedy iest
zářryta tym řtorzy gina / ? w řtorých
Bog řwiátá tego óslepil řmyřly nie
wierných / áby inž nie řwiećila řwiátłóř
Ewángeliey chwały řChristuřwey / řto
ry iest obrázem Boga. ? Bo nie řámi řie
bie opowiádamy ; ále řJesuřá řChristuřá B

Pána.

Pána nášego: á sami siebie slugami
wáshymi przez Jhesusa.

- 6 ¹ Abowiem Bog ktory rzekl aby z cie- Za:176.
mnošci swiatlošc záswiecił ten zá-
swiecił w sercách nášych / ku ošwiece-
niu vznánie chwały Božey / w obliczu
7 Jhesusa Christusa. ² Lecz mamy ten šarb
w naczyniu škorpianym: aby wywóžše
8 nie bylo mocy Božey / á nie z nas. ³ We
wsytkim iestešmy vcišnieni / álešmy ne
vtloczeni: watpiemy / ále nie zwatpias-
9 my: ⁴ přešládowanie čierpimy / ále nie
bywamy opušczeni: vpadamy / ále nie
10 giniemy: ⁵ záwše vmartwienie Jheso-
Cwo nošac w čiele nášym; aby y žywot
Jhesow w nášých čielech byl okazány.
11 ⁶ Abowiem my ktory žywiemy / záwše
bywamy wydáni ná smierč dla Jhesusa:
aby tež žywot Jhesow byl okazan w
12 smiertelnym čiele nášym. ⁷ A také w
nas okázuie smierč skutek swoy / á žy-
wot w nas.

- 13 ⁸ Lecz máiac tegož Duchá wiáry / id- Za:177.
to iest nápisano; Vmierzylem / přeto- Psal:115.
žem mowil: y my wierzimy / přeto tež
14 mowimy: ⁹ wiedzac iž ten ktory rozbu-
džil Jhesusa / y nas wzbudži z Jhesusem / y
poštámi z wámi. ¹⁰ Abowiem

⁹ Abowiem wszystko *jest* dla was: aby 15
 łaska obfitująca / za dziełowaním wie- D
 lu / bążej sie rozmnożyła ku chwale Bo-
 żej. ⁹ Dla tegoć nie wstawamy: ale cho- 16
 cia sie nasz zewnętrzny człowiek psunie:
 jednak sie wewnętrzny odnawia dzień ode-
 dnia. ⁹ Abowiem przedziwsko przemija- 17
 iace y lekkie to nasze vtrapienie / náder y
 wysoce wielka ná wysokość wáge chwa-
 ly wiekuisia w nas / spráwuie / ⁹ gdyż me 18
 vpatrujemy rzeczy widzialnych / ale nie-
 widzialnych. Abowiem rzeczy ktore wi-
 dziemy / sa doczesne: lecz ktorych wi-
 dzieć nie możemy / sa wieczne.

R O Z D Z I A L V.

Za: 178.

W o wiemy że iesliby ziemski dom 1
 nasz tego mieszkánia był zepsó- A
 wány / iż budowanie mamy od
 Boga / dom nie rekomá robiony wiekui-
 sty w niebiesiach. ⁹ Boć też w tym wzdy- 2
 chamy / żadać być przyobleczeni nie-
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

Obia: 16.

c 15.

być zwleczeni / ale przyobleczeni: aby
pożarta była śmiertelność od żywota.

5° A ten który nas na to sprawuje / *ieści*
Bog / który nam dał zadatek Ducha.

6° Dufając tedy zawsze / y wiedząc że po-
staniemy w ciele / pielgrzymujemy od Pá-

7 ną. ^o (Abowiem przez wiare chodzimy /
8 a nie przez widzenie.) ^o lecz dufamy / y

B. dobra wola mamy wynieść raczey z ciá-
9 lá / a przytomnemi być Pánu. ^o Przetoż

wsilujemy / chociaż przytomnemi / cho-
ciaż odległymi bedac / abysmy sie iemu
wpodobali.

10° Bo sie wszyscy musimy okazać przed Za: 179.
solicą Chrystusową / aby każdy odniósł *Rzym: 14.*
własne *uczynki* ciála / według tego co w- *b 10.*

11 czynił / lub dobre lub złe. ^o Wiedzac te-
dy strach Páński ludzie namawiamy:
lecz Bogu iawnemi iestesmy. A nadzie-
wamy sie iż też w sumnieniach waszych

12 iestesmy iawnemi. ^o Nie znówu sami
siebie wam zalecamy: ale wam dajemy
przyczynę abysście sie chlubili z nas: że-
byście mieli co rzec przeciwko tym którzy

13° Bo choć od siebie odchodzimy / Bogu
C. odchodzimy: choć przy baczeniu iestesmy /
wam iestesmy.

Rr

Abd.

Za: 180.

? Abowiem miłość Chrystusową przy- 14
 ąsta nas: wważając to / iż iesli ieden
 za wszytkie umarł / tedy wszyscy byli u-
 marłymi. ? a za wszytkie umarł Chri- 15
 stus / aby y ci ktorzy żywiz / iuz nie sami
 sobie żyli / ale temu ktory za nie umarł y
 zmartwychwstał. ? A tak my / od tych 16
 miaśi nióg oż nie znamy wedle ciała. A
 iesli my znali Chrystusa wedle ciała: ale
 iuz teraz więcej nie znamy. ? A tak iesli 17
 kto w Chrystusie nowym *jest* stworze- D
 nim: stare rzeczy / przemienely / oto sie wszy-
 18
 19. tkie nowe staly. ? A wszytko z Boga / 18
 Obia: 21. ktory nas z soba poiednał przez Chry-
 20
 21. sta: y dał nam wrząd iednania. ? abo 19
 wiem Bog był w Chrystusie świat so-
 bie iednając / nie przyczynając im grze-
 chow ich: e zlecił nam to słowo ziedna-
 22
 23. nia. ? Miało Chrystusa tedy poselsstwo 20
 sprawienie / iakoby *nas* Bog przez nas
 napominal: Prosimy miaśi Chrystu-
 24
 25. sa / poiednać sie z Bogiem. ? Tego 21
 26. ktory nie vznał grzechu / uczynił grze-
 27. chem za nas: abyśmy sie my stali sprá-
 28. wiedliwością Bożą w nim.

ROZDZIAŁ VI.

A **Q** Pomagáiac nápomínamy / áby: Za: 181.
 1 ście nádárenimó lásti Bóžey nie
 2 przyieli. ¹ (Bo ták mowi: Czásu Iſa: 49.
 przyiemneſſy wylſuchałem cie: á w dzień
 3 zbáwienia rátorwałem cie. Otoż teraz
 czas przyiemny: oto teraz dzień zbáwie-
 4 nia.) ¹ Nie dawáiac nikomu żadnego 1. Kor: 10.
 zgorſzenia / áby nie było nágánione po- 8 32.
 5 ſługowanie náſe. ¹ Ale we wſſytkim 1. Kor: 4.
 ſlawimy ſámych ſiebie iáko ſludzy Bóžy/
 w cierpliwoſci wielkiey / w vtrápie-
 6 niach / w potrzebách / w wciſkách; ¹ w
 ráziach / w wiezieniu / w rozruchách / w
 7 pracách / w nieſpániach / w poćiech: ¹ w
 B czyſtoſci / w vmiecieſnoſci / w nieſkwa-
 pliwoſci / w lágodnoſci / w Duchu ſwie-
 8 tym / w miłoſci nieobludney: ¹ w mowie
 prawdziwey / w mocy Bóžey / przez bróń
 ſpráwiedliwoſci po práwicy / y po lewi-
 9 cy: ¹ przez chwale y zelżywoſć / przez o-
 ſławienie y dobra ſlawę: iáko by zwod-
 10 nicy / áno prawdziwi: iáko nieznáiomí /
 áno znáiomí: ¹ iáko vmieráiacy / á oto
 żywiemy: iáko poſaráni / á nie vmorze-
 ni: ¹ iáko ſmetni / lecz záwsze weſeli: iá-
 ko vbodzy / á wielu vbogacáiacy: iáko

Za: 182

nic nie máiacy / áno wšrtko máiacy. 1
 ? Vsta naše Korynthianie otvorzo- 11
 ne sa ku wam / serce naše iest rozšerzo-
 ne. ? Nie iestesćie ścisnieni w nas: lecz 12
 ścisnieni iestesćie w wnetrznosciach C
 wáśych. ? A máiac tež nagrode (mowie 13
 iáko synom) rozpzeštěńcie sie y wy.
 ? Nie sprzagaćieś sie z niewiernymi. 14
 Abowiem coż zá towárystwo spráwie-
 dliwosci z niepráwosciá? Abo co zá
 społeczność swiátłosci z ciemnościá?
 ? Abo co zá zгода Chrystusowi z Belia- 15
 lem? Abo co zá wczesnictwo wierne-
 mu z niewiernym?

Za: 183.

1. Kor: 3.

d 17. y 6.

d 19.

3. Mo: 26.

b 12.

Iša: 52.

c 11.

Iere: 31.

a 1. 9.

? A co zá zгода kościółowi Bożemu 16
 z bálwanámi? Abowiem wy iestesćie ko- D
 ściółem Boga żywego / iáko mowi Bog:
 Jż bede mieskał y przechadzał sie w
 nich / y bede Bogiem ich / á oni beda lu-
 dem moim. ? Przeto wmidźcie z po- 17
 szrodku ich / y oddzielcie sie / mowi Pan /
 á nieczystego sie nie dotykayćie: á ja
 was przymie. ? A bede wam zá oycá / á 18
 wy bedziećie mi zá syny y corki / mowi
 Pan wšechmogacy.

R O Z D Z I A L VII.

¹ **A** **W**ziac tedy / namileyſzy / te obie-
² tnice; oczyſciaymyſz ſámi ſie-
 bie od wſelákíey zmásy ciała y
 ducha / wykonywáiac poſwiacenie w
³ boiaźni Bożey. [?] Przyńmicie nas. Żadnes
 goſiny nie wtrzymódzili / żadnegoſiny nie
⁴ ſkázili / żadnegoſiny nie oſukáli. [?] Nie
 mówiec ku poſadzeniu wáſſemu. bom
 przedtym powiedział / iż w ſercách ná-
 ſzych *tak* ieſcieſcie / żebyſiny rádzi z wá-
 mi ſpolecznie vmárli y ſpolecznie żyli.
⁵ **B** Mam wielkie beſpieczeńſtwo v was /
 mam wielką pochwałę z was : pełnem
 poćiechy / náder obſytuie weſclem w ká-
 żdym wtrapieniu náſzym. [?] Abowiem y
⁶ gdyſiny przyſli do Mácedoníey / ciało
 náſe żadnego odpoczynienia nie miało /
 áleſmy vćierpieli wſelkie wtrapienie:
 zewnatrz / bitwy: á wewnatz / ſtráchy.
⁷ Ale ktory cieſzy vnizone / poćieſzył nas
 Bog / przyſciem Tytuſowym. [?] A nie
 tylko przyſciem iego / ále też poćiecha /
 ktora vćieſzony ieſt z was; oznáymuiac
 nam chęć wáſſę / plácz wáſi / wáſſę prze-
 ciwoż mnie vprzeymoſć: ták żem ſie
⁸ tym wiecey weſelił. [?] Iż choćiam was

zasmucił w liście / nie żal mi: á chocia-
 bym też żałował / widząc iż on list (cho-
 ciaż ná chwile) zasmucił was: [?] *wsak* je-
 teraz radujecie się: nie iżeszcie się smucili /
 ále iżeszcie się zasmucili tu pokucie. Albo
 wiem byliście zasmuceni wedle Boga /
 żebyście w ni wczę nie pędowali z nas.

La: 184.

1. Piot: 2.

d 19.

[?] Bo smutek który jest wedle Boga /
 pokute tu zbawieniu nieodmienne sprá-
 wnie: lecz smutek świecki smereć sprá-
 wnie. [?] Albowiem o to sámo to / żeszcie
 wedle Boga byli zasmuceni / iáko wiel-
 ka pilność w was sprawiło: owšem ob-
 mowe / owšem zagniewanie / owšem
 boiaź / nádto vprzymá cheć do popránny:
 owšem żarliwość / owšem pomste. we
 wszytkim okazaliście się być czystymi w
 tej sprawie. [?] A tak chociażem do was
 pisał / nie dla tegoż który był krzywdę v-
 czynił / ani dla tego któremu się krzywda
 stála: ále żeby się wam pokazało pilne
 staranie náše które mamy o was przed
 Bogiem / [?] dla tego siny się wciešyli. A
 w nášym pocieszeniu / narwieceyiesiny się
 radowali z wesela Tytusowego / iż ochlo-
 dzon jest duch iego od was wszytkich.
[?] Nieśli w niego z was się w czym prze- 14

chwalal

chwalal / nie zawstydzilem sie : ale iako
 smy wam wszytko w prawdzie mowili /
 tak tez przechwalanie nasze przed Tytu-
 15 sem / prawdziwym sie stalo : ? a wnetrze-
 nosci tego tym chetliwie sa ku wam /
 gdy wspomina na poslusienstwo wszyt-
 kich was / iakoscie go z boiaznia y ze-
 16 drzeniem przyieli. ? Radnie sie tedy iz
 wam we wszytkim dufam.

ROZDZIAŁ VIII.

A 1 **O**znajmujemy wam / bracia / la- Za: 185.
 2 ske Boza ktora jest dana w kos-
 3 ciech Macedonskich : ? iz gdy
 byli doswiadzeni wielkim utrapie-
 niem / obfitosc wesela ich sie pokazala / y
 4 ofiataczne wbostwo ich obfitowalo w
 bogactwo prosioty ich. ? Iz wedle mo-
 5 znosci (dacie im swiadectwo) y nad mo-
 6 znosć ochotnymi sie pokazali / ? z wiel-
 kim napominaniem prosac nas aby smy
 7 przyieli szczodroblivosc y spolecznosc po-
 8 slugowania ktore bywa przeciw swies-
 9 tym. ? A nie iakosmy sie spodziewali / ale
 sami siebie oddali / naprzod Panu / po-
 10 tym nam przez wola Boza : ? tak iz smy
B 11 tez prosili Tytusa / aby iako poczal / tak

Za: 186

dokonały v was teyże szczodrobliwosći.
 Ale iáko we wšytkim obfituecie w,
 wierze y w mowie / y w vmieietnosći / y,
 wšelákley pilnosći / nádto / y w miłosći
 wášey przecieko nam; ábyście y w tey
 szczodrobliwosći obfitowali. Nie mo-
 wiec iáko roztázuiac: ále przez stárání
 innych / y wášey wrodzoney miłosći do-
 świadczáiac. Abowiem znaćie láskę
 Pána nášego Jesusa Christusa / že dla
 was sšial sie vbogim / bedac bogátym;
 ábyście wy z bogácieli z vboštvá iego.
 A w tey rzeczy ráde dawam: ábowiem
 to wam iest požyteczno / ktorzy nie tylko
 czynić / ále y chćiećście *pirwey* poczełi od
 roku przeszłego: á teraz y vczynkiem to
 wykonaycie: áby iáko iest ochotne ono
 chcenie / ták teź bylo y wykonanie z tego
 co maćie. Abowiem iesli iest ochotna:
 wola: wedle tego co ma / iest przyiemna /
 nie wedle tego czego nie ma. Bo nie
 iżeby inšym miało być vlżenie / á wam
 vćišnieníe: ále wedle porownánia. Ná-
 ten čás wášá obfitosć / niech rátnie ich
 niedostátku / áby teź ich obfitosć byla
 porátowaním wášego niedostátku / áby
 bylo porownanie: iáko iest nápisano;

Ktory

Ktory wiele *názbierał*, nie miał *názbýt*: 2. Mo: 16.
 á kto málo; nie miał *mniey*. d 18.

- 16 *¹ A *dzięká* Bogu / ktory *dał* toż *stárá*: Za: 187.
 17 nie o was do *sercá* Tytusowego / ¹ iż *ná-*
 18 *pominánie* *przysłał*: ále *pilnieyszym* be-
 19 *dac* / *dobrowolnie* do was *wyszedł*.¹ Po-
 20 *stálismy* *też* z nim *brátá* / *ktorego* *chwałá*
 21 *ieśt* w *Evángeliey* *po* *wšytkich* *kościo-*
 22 *łách*: ¹ á *nie* *tylko* *to*, ále *też* *obran* *ieśt* od
 23 *kościołow* *zá* *towarzyszá* *drogi* *náŝey* / *ku*
 24 *tey* *lúŝce* *ktora* *bywa* *śáfowána* *od* *nas*
 25 *ku* *chwale* *Pánŝkiey* *y* *vmysłoney* *woley*
 26 *náŝey*: ¹ *ŝrzegac* *sie* *tego* / *áby* *nas* *któ*
 27 *nie* *nágánił* *w* *tey* *obŝitości* *ktorey* *vŝlu-*
 28 *gowánie* *przez* *nas* *sie* *ŝpráwuię*.¹ *Albo-* Rzym: 12.
 29 *wiem* *przemysławamy* *dobrá* *nie* *tylko* d 17.
 30 *przed* *Bogiem* ále *też* *przed* *ludźmi*.¹ A
 31 *poŝlálismy* z nimi *y* *brátá* *náŝego* / *ktore-*
 32 *gosmy* *wielekroć* *w* *wielu* *rzeczách* *do-*
 33 *ŝwiádeczyli* *że* *ieśt* *pilny*: á *teraz* *dáleko*
 34 *pilnieyszy* / *dla* *wielkiey* *vŝitości* *przeciw-*
 35 *ko* *wam*:¹ *choćiaż* *dla* *Tytusá* *ktory* *ieśt*
 36 *moim* *towarzyszem* *y* *pomocnikiem* *w*
 37 *was* / *choćiaż* *dla* *bráćiey* *náŝey* *Apoŝto-*
 38 *łow* *do* *kościołow* / *ktorzy* *śá* *chwałá* *Chri-*
 39 *ŝtusowa*.¹ *o* *kázánie* *tędy* *miłóŝci* *wá-*
 40 *ŝey* *y* *przechwałánie* *náŝego* *z* *was* /

ożażcie przeciw nim przed oblicznością
kościołom.

ROZDZIAŁ IX.

 O o posłudze ktora sie dziecie
świety m zda mi sie za niepotrze-
bna pisać do was. ¹ Znam bo-
wiem ochotne serce wasze: ktorym sie
przechwalam z was w Macedonczy-
kow. ² I y Achaja gotowa jest od roku
przeslego / a wprzeczność wasza wiele ich
pobudziła. ³ A poslałem / bracia / izbr-
przechwalanie wasze o was nie było pro-
zne w tej mierze: abyście (iako m powie-
dział) gotowymi byli: ⁴ aby snadź gdyby
zemna przyšli i Macedonczycy a znaleźli
was niegotowe / nie zawstędzaliszmy sie
my / iż nie rzekemy / o koło peroności tej
sprawy. ⁵ Zdało mi sie tedy za rzecz po-
trzebna prosić braciey / aby do was w
przed posli / y pierwey zgotowali wasze
sędziodobliwość przedtym obiecana / aby
brła gotowa tak iako sędziodobliwość / a
nie iako lachomstwo. ⁶ A to powiadam:
⁷ * Zco śkapie siecie / śkapie też zać be-
dzie: a kto siecie w błogosławieństwie /
w błogosławieństwie też zać będzie.

Każdy

7° Każdy iako wymyślił w sercu swoim nie
Czżamarzeniem ani z przymuszenia. *Syr: 35.*
bowiem ohotnego darowce Bog miłuię. *b 11.*

8° A Bog mocen jest uczynić aby obfito-
wala w was wszytká szczodrobliwosć: á-
byscie we wszytkim záwsze máiac wszy-
tek dostátek / obfitowali tu wseltkiemu
9 uczynkowi dobremu / ^o iako nápisano
jest: Ko sprosyl / dał v bogim: spráwiedli- *Psal: 111.*
10 wosć iego trza ná wieli wiekow. ^o A *b 9.*

ktory dodaie nasięnia siciacemu; doda
też chleba tu iedzeniu: y rozmnoży zá-
sięwki wáse / y przysporzy vrodzaiow
spráwiedliwosći wásey. *¶*

11° Abyście ná wszytkim vbogáceni ob-
Dfitowali tu wseltkicy prostosći / ktora
przez nas spráwnie dzieki Bogu.

12° A bowiem vslugowanie v rzędu tego *Za: 189.*

nie tylko wypelnia czego nie dostawa
świetym / ále też obfituie przez wiele
13 dziekowánia Pánu. ^o gdy przez doświad-
czenie tey posługi / Boga chwala zá po-
słuszeństwo wyznánia wáseg tu Ewáng-
geliey Chrystusowey / y zá szczerosć w v-
dzielaniu przeciwo nim / y przeciwo wszy-
14 tkim / ^o w ich też prosbie zá was / prá-
gnac was dla láski Bożey obfituacey

w was.

w was. ⁷ Bogu chwała za niewysto-
wiony dar iego.

ROZDZIAŁ X.

A Ja sam Páwel proſzę was prze-
cihość y łagodność Chryſtuſo-
we / ktory ácz obecnie ieſtem po-
dły między wámi / ále w niebytności ie-
ſtem ſmiały przeciwko wam. ⁷ A proſzę
niechbych będąc obecny nie był ſmiały
ta dufnością ktora myſle być ſmiały na
niektóre : ktorzy o nas rozumieia żeby
ſiny według ciała chodzili. ⁷ Abowiem
chodząc w ciełe / nie według ciała wal-
czymy. ⁷ Bo broni żołnierſtwá náſzego
nie ieſt cieleſna : ále Bogiem mocna na
zburzenie mieyſc obionnych / ktora rády
burzemy : ⁷ y wſeláka wyſokość wyno-
ſaca ſie przeciw poznaniu Bożemu / y
w niewolę podbiiamy wſelki rozum
podpoſłuſzeńſtwo Chryſtuſowe / ⁷ y po-
gotowiu mamy pomſcie ná wſelákie nie-
poſłuſzeńſtwo / gdy ſie wypełni poſłuſzeń-
ſtwo wáſe. ⁷ Tłá rzecz obecnie pátrzące.

Za: 190

Jeſli kto ſobie duſa / iſz ieſt Chryſtuſ
ſow : niech záſie to ſam v ſiebie wwaſza /
iſz iáko on ieſt Chryſtuſow / ták teſz y my.

Abowiem

7° Abowiem ieslibych sie ia też co wie-
 cey chelpil z zwierzchności naszej / kto-
 ra nam dal Pan na zbudowanie / a nie
 na zepsowanie was / nie zawstydzaj sie.
 9° A izbym sie nie zdal iakoby was stras-
 10 byl przez listy / ^o (abowiem / mowia / li-
 C styć ważne sa y poteżne: ale obecność
 11 ciała słaba / y mowa wzgardzona /) ^o to
 niechay wważa takow / iz iacy iesťesmy
 mowa przez listy w niebytności / tacy
 12 też obecnie w uczynku. ^o Abowiem nie-
 śmiemy samych siebie w poczet kłaść a-
 bo porównywać z niektórymi / ktorzy sa-
 mi siebie zalecaia: ale sami własná miar-
 ra nas samych mierzymy / y porównywa-
 3 my sie sami z soba. ^o Lecz y my nie be-
 dzie sie chlubić bez miary / ale według
 prawidła miary / ktora nam Bog wy-
 mierzył / abyśmy aż y do was dosięgli.
 14 ^o Abowiem nie rościągamy sie iakoby-
 D śmy dosięgnąć do was nie mieli. Bosmy
 też aż do was przyszli w Ewangeliey
 15 Chrystusowey: ^o nie chlubiąc sie bez miar-
 ry w cudzych pracach: lecz mając na-
 dzieie iz gdy sie rozmnoży wiara wasza /
 wielkimi sie sťaniemy miedzy wami we-
 dle prawidła naszego ku obfitowaniu /
 ku przes

Ephe: 4.
 b 7.

⁹ Tu przepowiadaniu Ewangeliey też y w onych stronách ktore są za wami: nie chlubić się z tego co już gotowo jest w cudzym prawie.

1er: 9.

b 23.

.. Kor: II.

d 31.

* ¹ Lecz kto się przechwala / niech się w Pánu przechwala. ² Abowiem nie ten co sam siebie zaleca jest doświadczony; ale ten ktorego Bóg zaleca.

R O Z D Z I A L X I.

Za: 191.

Lubym abyście trochę wytrwali głupstwu memu: ale mnie też A znaszycie. ² abowiem was goraco miluje vprzymia miłością Bóża. Bom was poślubił czysta pánna stawić iednemu mężowi Chrystusowi.

1. Mo: 3.

a 4.

¹ Lecz sie boie by snadź iako waż ofuskał Ewe chytrością swą: nie było także słazone śmyśły wáse / y nie odpádły od prostoty oney ktora jest w Chrystusie. ² Bo iesliby kto przyshedłszy inšego Chrystusa opowiadał ktoregosmy nie opowiadáli / ábo bierzeć ducha ineg ktoregoście nie wzeli; ábo inša Ewangelia ktoreyieście nie przyieli: słusniebyscie go cierpieli. ³ Boć mniemam że i ta nie; mney nie czynił niżli wielcy Apostołowie.

Bo cho

6 ¹ Bo choćiam też jest prosta w mo-
 B wie/ ale nie w umiejetności. Lecz we
 7 wſytkim okazałſiny ſie w was. ² Albo
 izalun zgrzeſzył/ ſámego ſiebie umi-
 iac/ abyście wy byli wywyżſzeni: iżem
 wam darmo Ewangelia Boża przepo-
 8 wiadał: ³ Inſem kościoły złupił/ bio-
 rac opátzienie tu wſługowaniu wam.
 9 ⁴ A bedac w was/ i cierpiec niedoſtatek/
 nie obciążyłem nikogo: abowiem niedo-
 ſtatek mój założyli brácia ktorzy przy-
 ſli z Mácedonier: y we wſytkim ſtrze-
 głem ſámego ſiebie abych wam był bez
 10 wciążenia/ y ſtrzedz bede. ⁵ Jeſtli marny
 C dą Chriſtuſowá we mnie iſ to przechwa-
 lanie nie będzie zwatłone przeciwo
 11 mnie w kráinách Acháieſkich. ⁶ Cze-
 12 mu: iſ was nie miłuię Bog wie. ⁷ A co
 czynię; to y nápotym czynić bede / abym
 odciął przyczyne tym ktorzy przyczyni
 13 żądaiá: aby w tym czym ſie chlubia / by-
 li náleżeni iáko y my. ⁸ Abowiem iáko-
 wi fałſzywi Apoſtolowie / ſa robotnicy
 zdrádlwi/ przemieniaacy ſie w Apoſto-
 14 ły Chriſtuſowe. ⁹ A nie dziw: abowiem
 ſam ſáta przemienia ſie w ányoła ſwiá-
 15 łości: ¹⁰ Nie wielka tedy ieſli też ſtudzy
 16 iego

iego przemieniała sie iakoby *byli* slugami
sprawiedliwosci: ktorych koniec bedzie
podlug uczynkow ich. [?] Powtore po-
wiadam (by mie kto nie mniemal byc
bezrozumnym: a iesliż wiec / tedy iako
bezrozumnego przymiecie mie / aby m sie
ia też maluczko co przechwalal) [?] co
mowie / nie mowiec wedle Boga, ale iak-
to w glupstwie / w tey pewności prze-
chwalania. [?] Gdyż wiele sie ich prze-
chwala wedle ciála: y ia sie przechwa-
ląc bede.

* [?] Abowiem rádźi znosićie bezrozum-
ne: bedac sami rozzumnemi. [?] Bo znosi-
ście iesli was kto zniewala / iesli kto
wyriada / iesli kto bierze / iesli sie kto wy-
nosi / iesli was kto policzkuje.

Za:193. [?] Mowiec według zelżywości / iakoby
smy to my słabymi byli w tey mierze. *Lecz*
w czymbykolwiek kto śmiał (w glup-
stwie mowie) śmiem y ia. [?] Żydowie sa:
y ia. Izraelczycy sa: y ia. Plemie Abrah-
hymowe sa: y ia. [?] Słudzy Chrystusowi:
sa: (iakto glupiec mowie) wiecey ia: w
pracach rozlicznych / w ciemnicach ob-
siedley / w raziach nad miare / w śmier-
ciach wielekroć. [?] Od Żydow wziąłem

po piec

po pięć kroć / po czterdzieści plag bez ied- s. Mo: 15
 25 ney. [?] Trzykroć byłem bit rozgami / ra- a 3.
 zem był włámionowan / trzykroćiem sie Dzie: 16.
 z okretem rozbił / przez dzień y przez noc e 22.
 26 byłem w głębokości morskiej: [?] w dro- Dzie: 14.
 gach częstokroć / w niebespieczeństwach c 18.
 rzek / w niebespieczeństwach rozboyni- Dzie: 27.
 27 tów / w niebespieczeństwach od swego a 2. g 41.
 narodu / w niebespieczeństwach od Po-
 stánów / w niebespieczeństwach w mie-
 ście / w niebespieczeństwach ná pusty-
 niey / w niebespieczeństwach ná morzu /
 w niebespieczeństwach miedzy fałszywa-
 28 bráćia: [?] w pracy y w kłopotie / w nie-
 dosypianiu wielkim / w głodzie y w pra-
 gnieniu / w pościech częstych / w zimnie-
 29 y nágości: [?] á oprocz tych rzeczy ktore ze-
 wnatrz przypadáia: nábieganie ná mie-
 co dzień / stáranie o wszystkie koscioły.
 30 [?] Ktoż choruje / á ia nie choruje: Ktoż sie
 Gzgarza / á mnie to nie pali: [?] Jesli sie
 31 potrzeba przechwalác: z krewkości mo-
 ich przechwalác sie bede.

31 [?] Bog y Ociec Páná nášego IESu Za: 194.
 Christá / ktory jest ná wieki błogosławio-
 32 ny / wieżec nie kłámam. [?] W Damasku- Dzie: 9.
 narodu onego śiárostá krolá Arety / osá- d 24.

dział był straża miasto Damaſceńskie / chcąc
mie poimąć : ? A byłem przez okno
w kofiu z muru spuszczone / y takim
bedrak iego.

ROZDZIAŁ XII.

A Esliż sie chwalić potrzeba (nie
przystoić w prawdzie) iednák A
przyjde do widzenia y obciawie-
nia Pánstiego. ? Znam człowieka w :
Dzie : 9. Christusie przed czternaścía lat (iesli
23. y 22. w cieie nie wiem : iesli procz ciała / nie
17. wiem : Bog wie :) iż takowo był zách-
wrycony aż do trzeciego niebá. ? A
znam takowego człowieka (iesli w cie-
le / iesli procz ciała / nie wiem : Bog wie :)
? iż był záchwrycon do Ránu : y slyſiał tá-
iemne słowa / ktorých sie człowiekowi
nie godzi mowić.

Za: 195.

? Z tegoż sie bede przechwalał : lecz
siebie samego nie bede sie przechwalał
iedno z krewkości moich. ? A bowiem
choćbym sie chciał przechwalać / nie be-
de głupim : bo prawdę powiem. lecz so-
guie : aby kto o mnie nie rozumiał wie-
cey nád to co widzi we mnie / ábo co sly-
ſy ode mnie. ? A iżbych sie z aenością ob-

iawienia

iawienia nie wynosił / dan mi jest bo-
 dziec ciaklu memu anioł fátánów / aby
 2 mie zaśyrykował. ¹ Dla tego trzykrociem
 9 páná prosił / aby ode mnie odšlapil: ¹ y
 Czekli mi; Dostyć ty masz ná lášce moiey:
 abowiem moc w słabości brwa potes-
 żniewka. Rad sie tedy przechwalać be-
 de w krewkościach moich; aby we mnie
 miešťala moc Chrystusowa.
 10 ¹ Dla tego sie kocham w krewkościach
 moich / w potwarzách / w potrzebách / w
 przesławowaniach / w wciškách dla Chri-
 stusa. Abowiem gdy nie mogę / tedym
 11 jest mocny. ¹ Stále m sie głupim: wy-
 Dście mne przmusili. Bomić ja od was
 miał być zálecon: abowiem w niwoczy-
 mem nie był podlejšy niżli oni báz-
 12 wlecy Apostolorwie: chociažem nie nie-
 12 jest. ¹ Jednakž znáti Apostolstwa mego
 wykonáne sa w was we wšelkiey ciera-
 pliwosti / w známionách / y w cudách y
 13 w mocách. ¹ Bo což jest w czynibyscie
 mniey mieli nád inše kóšcioly: jedno i-
 14 žem ja sam was nie obćiažal? Odpusć-
 14 cieš mte krzywdę. ¹ Oto trzeci ten raz
 Eieštem gotow przysć do was: á nie ob-
 ćiaže was. Abowiem nie fukam wá-

fych rzeczy, ale was. Boć nie dziatki mają
 ia rodzicom śkarbić / ale rodzicy dziat-
 kom. ? A iac bardzo rad nałożę y na-
 zwyż sie wydam sam za dusze wasze: acz-
 kolwiek obficie was miłuiac mnie i es-
 stem miłowan. ? Ale niech tak będzie:
 iam was nie obciążył: ale bedac ch-
 trym / chytrościami was podsiedl. ? Iza-
 li przez ktorego z tych ktorem do was
 posłał / osużalem was? ? Prosiłem Ty-
 tusa: y posłalem z nim brata. Iżali was
 Tytus osużał? Iżalimny nie tymże du-
 chem postępowali? Iżali nie tymiż sio-
 pami? ? Żasie miemacie iż sie wam wy-
 mierzamy? Przed oblicznością Bożą
 w Chrystusie mówimy: a wstyżość na-
 milecysz dla waszego zbudowania.

Za:196.

? Abowiem sie boie bych śnać przyśed-
 sy / nie znalazł was iakimibych niechciał:
 a ia żebych też nie był nalezion od was
 iakiegobyscie niechcieli: aby śnać spo-
 ry / zazdrości / gniewy / zwały / obinowy /
 szemrania / nadymania / rostyżki nie były
 między wami. ? by mie żasie Bog / gdy
 przyide / nie poniżył y was: żebych nie
 żalował wielu z tych ktorzy przedtem
 grzeszyli / a nie pokutowali z nieczysto-

ści y wse-

ści y wskłeczeństwa / y niepowściągli-
wości: a popelnili.

ROZDZIAŁ XIII.

- A** To ten trzeci raz ide do was: 5. Mo: 19. d. 15.
W vsćiechci dwou ábo trzech Matt: 18. b. 15.
świádkow stánie wskłecze słowo. Ian: 8. b. 17. Zyd: 10. c. 28.
- 2** Powiedziałem przedtym y opowiad-
dam / iáko sam obecnym bedac tak y te-
raz chociażem tam nie iest / tym ktorzy
przedtym grzesyli / y wskłecim inšym;
że iestlić zaśie przypde / nie przepuśczeć.
- 3** Czyli chcecie doznać Chrystusa we
mnie mowiacego? Ktoryć w was nie iest
sláby / ále w was iest mocny? Bo áczci
B iest wkrzyżowan ze mdłości; ále żywie
z mocy Bożej. Abowiem y my mdłymi
iestesmy w nim: ále żyć bedziemy z nim
z mocy Bożej dla was. Doświadcza-
cie sámych siebie iestli iestesćie w wie-
rze: sámych siebie doznawayćie. Abo
nie znacie sámych siebie że w was iest
Chrystus Iesus? Chybábysćie snać od-
rzuconymi byli. 1. Kor: 11. f. 28. **4** Lecz sie nádźterwam
że poznaćie / iż my nie iestesmy odrzuc-
nymi. **5** A prosimy Boga / ábrście nic
złego nie czynili: nie iżebysmy sie my do

świadeżonymi okazali / ale abyście wy-
co jest dobrego czynili / a mybyśmy byli
iako odrzuconymi. ¹ Bo nie możemy
nie naprzeciwko prawdzie : ale za pra-
wdą. ¹ Abowiem się radujemy / że my
iścieśmy niemocnymi / a wy iścieście moc-
nymi. A tego yżdamy / zupełney na-
prawy waszej. ¹ Dla tegoż co w nieby-
tności piše : abych przytomnym będąc
nie wżymał srogosci według władzy
ktora mi Pandal nązbudowanie / a nie
nā zepsowanie.

¹ Na ostatek bracia / weselcie się / bądź-
cie doskonali / napominaycie się / coż ro-
zumeycie : spokojni bądźcie : a Bog po-
koju y miłości będzie z wami. ¹ Pozdro-
wicie się społecznie w świętym pocálo-
waniu. Pozdraviáia was święci wszy-
scy. ¹ Láska Pána nášego Jესusá Chri-
stusá / y miłość Boża / y społeczność

Duchá świętego niech będzie
z wami wszyckimi.

Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOŁA DO GALATOW.

ROZDZIAŁ I.

A **W**iel Apostoł nie od Za 198.
 ludzi / ani przez człowieka /
 ale przez Jesusa Chrystusa /
 y Boga Oycę który go w
 2 zbudził z martwych / ¹ y wszyscy bracia
 którzy są zemni / Kościołom Gálatskim.
 3 ¹ Łaska wam y pokoy od Boga Oycę Za: 199.
 4 y Páná nášego Jesusa Chrystusa / ¹ który
 samego siebie wydał za grzechy náše / a
 by nas wyrwał z terážniejszego wieku
 złego / wedle woleý Boga y Oycę náše
 7 go : ¹ Ktoemu jest chwala ná wielki wie-
 6 kow. Amen. ¹ Dziwuie sie / iż tak przed-
 B ko przenosićie sie od tego który was we-
 zwał ku lásce Chrystusowej / do inšey E-
 7 wángelieý : ¹ Ktorac nie jest inša / iedno
 sa niektorzy co wami trwozą / y chca wy-
 8 wroćić Ewángelia Chrystusowa. ¹ Ale
 choćby y my / ábo ányol z niebá przepo-

S s ný   wiadał

wiadali wam mimo to cosmy wam przepowiadali / niech bedzie przeklectwem.
 ? Jakosmy przedtym powiadali / y teraz
 zaste mowie: Jesliby kto wam opowiad
 dal mimo to coscie wzeli / niech bedzie
 przeklectwem. ? Bo izali teraz przed lu
 dzmi sprawie mam: czyli przed Bogiem?
 Czyli skutam abym sie ludzjom podobal?
 Jeslibych sie ieszcze ludzjom podobal /
 nie bylabych sluga Chrystusowym.

La: 200 * ? Abowiem oznajmuje wam bracia
 15. iz Ewangelia przepowiadana odemnie
 a 1. nie jest wedle czlowieka. ? Bom iey ia
 eph: 3. nie wzial anim sie nanczyl od czlowieka:
 a 3. ale przez obiarwienie Jezusa Chrystusa.
 ? Boscie stosci o moim obcowaniu nie
 kiedy w Zydowstwie: izem srodze prze
 sladowal kościol Bozy / y burzylem gu
 ? y postepowalem w Zydowstwie nad
 wiele rowiennikow moich w narodzie
 moim / bedac wprzeymym milosnikiem
 wstaw moich oyczystych. ? Lecz gdy sie
 podobalo temu / ktory mie byl odlaczyl
 z zywota matki moiey / y wezwal z laski
 swoiey; ? aby mi obiarwil Syna swego
 abych go przepowiadal miedzy Pogany:
 natychmiast nie dokladalem sie ciata y

Erwie:

17 Erwie : ? ánim poszedl do Jerusálem do
 tych ktorzy przedemna byli Apostołow ;
 álem sedl do Arábíey / y wrocilem sie zá-
 18 sie do Dámásku. ? Zátym po trzech le-
 D ciech poszedlem do Jerusálem ábym o-
 gládal Piotrá : y zmiestkalem v niego
 19 pietnaście dni. ? A inszego z Apostołow
 żadnegom nie widział ; iedno Jáku-
 20 brátá Páńskiego. ? A co wam piše / oto
 przed Bogiem / żeć nie klámám.
 21 ? Zátym przyshedlem do Kráíow Syriey
 22 y Cylicíey. ? á bylem nieznáíomý z trva-
 rzy Kościołom Żydowskim ktore byly ro-
 23 Chrístusie : ? ále tylko vstýfeli byli / J-
 ten ktory przesládownal nas niekiedy / te-
 raz opowiada wiáre / ktora przedtym
 24 borzył : ? y chwalili Bogá ze mnie.

R O Z D Z I A L II.

1 **A** Wtym po czternáście lat / se-
 dlem zásie do Jerusálem z Bár-
 nábašem / wžíawšy z soba y Ty-
 2 tusa. ? A sedlem z obíáwieníá : y znáša-
 lem z nimi Ewángelia ktora przepo-
 wiádam miedzy Pogány / y z osobná z ty-
 mi ktorzy sie zdáli býć czym : ábym sítá-
 ná dáremno nie bieglábo tež nie biegał.

⁊ Ale y Ektus ktorzy zemna byl / bedac
 Poganimem / nie byl przymuszon obre-
 zác sie / ⁊ ale dla pokrycie wprowadzo-
 ner fałszywey bráciey / ktorzy sie wtrádli
 aby wysspiegowáli wolność náše / ktora
 mamy w Jezusie Chrystusie / aby nas
 zniewolili. ⁊ Ktorymesmy y ná chwile
 poddánoscia nie wstapili: aby prawda
 Ewángeliey trwála v was.

Za:201.

5. Mo:10.

d 17.

2. Kro: 19

c 7.

Job 34.

b 19.

Mad: 6.

b 8.

Syr: 35.

b 16.

Rzym: 2.

b 11.

Ephe: 6.

b 9.

Kol f: 3.

d 25.

Dzie: 10.

c 34.

1. Piot: 1.

c 17.

Za:202.

⁊ A od tych ktorzy sie zdáli być czym
 (iákiemi kiedy byli / nie mi ná tym. Bog
 nie ma wzgledu ná osobe czlowieczą)
 Do ktorzy sie zdáli być czym mnie sie nie
 czym nie przyłożyli. ⁊ Owszem przeciwnym
 obyczaiem / wyżrzawşy że mi iest
 zwierzona Ewángelia nieobrzezania /
 iáko Piotrowi obrzezania / ⁊ (ábowiem
 ten ktorzy dáł moc Piotrowi ná Aposto-
 swo obzezaną: dáł moc y mnie między
 Pogány) ⁊ A poznawşy iákie mnie dá-
 na / Jázub y Cephás y Jan / ktorzy sie
 zdáli być filarami / dali mi y Barnábie
 práwice społeczności / aby my między
 Pogány / á oni między obzezanymi prze-
 pomniadali: ⁊ tylko ábyśmy pámietáli ná was
 bogie: com też z pilnoscia czynil.

⁊ A gdy przyşedł Cephás do Antyo-

chey

chley; sprzeciwiłem sie mu w twarz / iż
 12 byl godzien nągánienia. ¹ Abowiem
 C przedym niż przysli mektorzy od Jákus-
 bá / wespól z Pogány iadał : á gdy przys-
 sli / zchramal sie y odlaczał sie *od nich* / bo-
 iac sie tych ktorzy byli z obżezánia.

13 ¹ A pomagáli mu tego zmyślánia ini Za: 203.
 Żydowie / ták iż też y Bárnabasz byl w-
 wiedzion od nich do tegoż zmyślánia.

14 ¹ Ale gdy obaczył iż nie prosto sli we-
 dług prawdy Ewángeliey / rzekłem Ce-
 phasowi przed wszystkimi : Jesli ty bedac
 Żydem po Pogáńsku żywiesz á nie po Ży-
 dowstwu : czemuż Pogány przymuszasz żyć
 15 po Żydowsku : ¹ My z narodu Żydowie /

16 á nie z Pogánów grzesznicy. ¹ Lecz wie- Rzym: 3.
6 19. 6 20.
 dzac iż nie bywa vspráwiedliwiony czło-
 wiek z uczynków zákonu / iedno przez

wiárę Jესusá Chrystusá : y my w Chri-
 stusá Jესusá wierzymy á byśmy byli vsprá-
 wiedliwieni z wiáry Chrystusowey / á nie Rzym: 3.
6 20.
 z uczynków zákonu : przeto iż żadne ciá-
 17 ło nie bedzie vspráwiedliwione z uczyn-
 ków zákonu. ¹ A iesliż szukáiac á byśmy

D byli vspráwiedliwieni w Chrystusie /
 brawamy náleżieni y sámi grzesznymi : is-
 zali Chrystus iest sluga grzechu : Nie

bay Bo

day Boże. ¹ Abowiem iesli zaśie budnie
 to com zepsował: czynie sąmego siebie
 przestępca. ² Bom ia przez zakon za-
 nowi umarł: abym Bogu żył: z Chrystus
 sem iestem ukrzyżowan. ³ A żywie / iuż
 nie ia: ale żywie we mnie Chrystus. A
 co teraz żywie w cieł: w wterze Syna
 Bożego żywie / ktory mnie umiłował / y
 wydał sąmego siebie za mnie. ⁴ Nie od-
 miącam łaski Bożej. Bo iesli przez za-
 kon iest sprawiedliwość / tedy Chrystus
 prozno umarł.

R O Z D Z I A L III.

Za:204

Bezrozumni Galátowie / ktoż
 was omanł / abyscie prawdzie
 nie byli posłusni / ktorych przed
 oczyma Iesus Chrystus przedtym tak
 był wemalowan / iakoby między wami był
 ukrzyżowan? ² Tego sie tylko chce nawi-
 czyć od was; I uczynkowli zakonnych
 wzięliście Duchá / czyli z słuchania wiá-
 re? ³ Takęście bezrozumni / że pocza-
 ły duchem / teraz ciálem dokonywacie?
⁴ Takżesście wiele cierpieli darmo: iesli
 wzdymy darmo. ⁵ Ktory tedy wam do-
 dawa Duchá / y sprawione mocy w was
 z uczynka

3 weczynkowli zákonu / czeli z sluchania
 6 wiary? Jako nápisano: Abrahám wwie- 1. Mo: 15
 rzl Boga / y poczytano mu ku správie- b 6
 7 dlivosti. Poznaćcieś tedy iż ktorzy z Rym: 4.
 8 wiary są / ci są semmi Abrahánowymi. 43. c 18.
 9 A wpatrujac pismo iż z wiary Bog Za 205.
 B vspráwiedliwia Pogány / przedtym opo- 1. Mo: 12.
 10 wiadáło Abrahánowi / Iż beda błogo- a 3. y 22.
 11 sławione w tobie wszytkie narody. A d 18. y 26.
 12 tak ktorzy z wiary są / beda błogosławie- a 4.
 13 ni z wiernym Abrahámem. Abowiem Syr: 44.
 14 ile ich jest z weczynkow zákonu / pod prze- d 20.
 15 klectwem są. Bo nápisano jest: Prze- 5. Mo: 27.
 16 klety każdy ktorzyby nie trwał we wszyt- d 26.
 17 kim co nápisano w księgách zákonu / a-
 18 by ono czynił. A iż przez zákon żaden Abak: 2.
 19 nie bywa vspráwiedliwion v Bogá / iá- a 4.
 20 wno jest stad: iż spráwiedliwy z wiary ży- Rym: 1.
 21 wie. A zákon nie jest ci z wiary: ále kto- b 17
 22 ryby ie czynił / w nich żyć będącie. 3. Mo: 18.
 23 A Christus nas wykupił od przeklectwa a 5.
 24 zákonu / sstawy sie za nas przeklectwem Za: 206
 25 (ábowiem nápisano / Przeklety każdy 5. Mo: 21.
 26 ktorzy wiśi ná dzewie) aby do Pogá- d 23.
 27 now. błogosławieństwo Abrahánowe
 28 przysło w Christusie Jesusie: abyśmy
 29 obiectnice Duchá wzieni przez wiare.

Brácia

Za: 207

yd: 9.

17.

Bracia (mowiec wedle człowieka) i
 a wsak człowieczego testamentu v
 twierdzonego niest nie łamie / ani k nie
 mu przydawa.

* Abrahámowi opowiedziáne sa o
 obietnice / y plemieniu iego. Nie mo
 wi / A plemieniom / iakoby o wielu: ale
 iako o jednym / A plemieniu twojemu
 ktory jest Chrystus. A toć powiadam
 iz testamentu przed tym od Boga utwier
 dzonego zakon ktory po czterech set y
 trzydzięści lat nastal / nie watli ku ze
 psowaniu obietnice. Abowiem iesli iz
 z zakonu jest dziedzictwo / tedyc nie z o
 bietnice. Lecz Abrahámowi przez obie
 tnice Bog darował. Coż tedy zakon
 przydan jest dla występku aźby przysło
 ono plemie ktoremu obiecał rozrządzone
 przez anyoly w rece pośrednika. A po
 średnik nie iesci jednego: lecz Bog ie
 denże jest. Zakon tedy jest przeciwno
 obietnicam Bożym: Nie day Boże. Abo
 wiem gdyby byl dan zakon ktoryby mogl
 obżywiać: prawdziwieby z zakonu była
 sprawiedliwość. Ale pisino zamknęło
 wszytko pod grzechem / aby obietnica z
 wiary Jezusa Chrystusa była daną wiec

Rzym: 3.

b 9.

13. c, m. ED

A przed

23 *¹ A przedtym niż przysła wiara; by- Za: 208
 C lismy pod zakonem strzeżeni będąc zám-
 knieni ku tey wierze która miała być ob-
 24 iawiona. ² A przetoż zakon / dziecinny
 wodzem naszym był do Chrystusa: abych-
 25 my z wiary byli usprawnieni. ³ Lecz
 gdy przysła wiara: inż nie jesteśmy pod
 26 dzieciowodem. ⁴ A bowiem wszyscy
 17 niami Bożymi jesteście przez wiarę w
 27 Chrystusie Jesusie. ⁵ Bo któżkolwiek
 jesteście otrzeczeni w Chrystusie: oblekli-
 28 ście się w Chrystusa. ⁶ Nie jest Żyd ani Reym: 6.
 Gracyn: nie jest niewolnik / ani wol- 4 3.
 ny: nie jest mężczyzna / ani niewiasta.
 A bowiem wszyscy wy jedno jesteście w
 29 Chrystusie Jesusie. ⁷ A jeśliście wy Chri-
 stusowi: tedyście plemię Abrahama-
 wym / y dziedzicami wedle obietnice.

R O Z D Z I A L I I I I.

1 A **N**owie to, iż do którego czasu dzie-
 dzie jest dzieciąciem / nie nie jest
 rozny od slugi / będąc panem w
 2 skutkiego: ¹ ale jest pod opiekunem y śa-
 3 farzmi aż do zamierzone^o czasu od oca:
 3 ² Także y my / gdyśmy byli dziećmi / byli-
 my pod elementy świata z niewoleni.

Lecz gdy

Za:2 29.

⁊ Lecz gdy przyszło wypełnienie czasu / 4
zestął Bog syná swego uczynionego z
niewiasty / uczynionego pod zákonem:

Rzym: 8.

16 15.

⁊ aby te ktorzy pod zákonem byli / wykup
pil / żebyśmy przysposobienia synowstwie
go dostali. ⁊ A iż jesteście synowie: ze 6

stał Bog Duchá Syná swego w sercu
wáśm wołaiącego Abbá / Oycze. ⁊ A tak
iż wieciey nie jest sluga / ale synem: a
ieśli synem: tedyć y dziedzicem przez
Bogá. ☛

Za:2 10.

⁊ Aleć ná on czas nie znáiac Bogá / 8
służyliście tym ktorzy z przyrodzenia nie
są Bogowie. ⁊ A teraz poznawšy Bo-
gá / y owšem poznám będąc od Bogá: B
iakoż sie zaś náwracać ku elementom
młdym y niedostatecznym / ktorým zaśie
znowu służyć chcecie: ⁊ Pilnujcie dni
y miesiecy / y czasów / y roków. ⁊ Boie sie
o was / bym snadź darmo nie pracował
o toło was. ⁊ Bądźcieśiáko ja / gdyżem
y ia iáko wy: Brácia / prośe was / w ni-
wczymieście mie nie obraźili. ⁊ A wiecie
iżem iuż dawno przez krewkość ciała
przepowiadał wam Ewángelia: ⁊ a po-
kusi wáśmę ktora była wciele. moim nie
lećceście wáśfli / aniście odrzucili: ale

ście mie

15 ście mie przyteli iáko ányolá Bożego /
 iáko Chrystusá Jესusá. ? Gdzież tedy
 iest błogo sławieńswo wasze : Abowiem
 świádcze wam / iż / by była rzecz možná /
 16 dálybyscie mi byli wylupiwšy oczy swo-
 17 ie. ? A tákžem sie sstał nieprzyiacielem
 18 waszym prawde wam mowiac : ? Nílu-
 Ciac was nie dobrze ; owšem was chca
 19 wyleczyć / ábyscie ie miłowáli. ? A dobre
 miłuyćie záwždy w dobry : á nie tylko ná
 20 ten czas gdym iest obecny v was. ? Dzia-
 tki moje / ktore záś boleiac rodze / ážby
 21 byl Chrystus w was wykštalowan. ? A
 chciałbym teraz być v was / y odmienić
 22 głos moy ; przeto iż watpie o was. ? Po-
 wiedzćie mi ktorzy pod zákonem chce-
 ćie być / záście zákonu nie czytáli :

22 * ? Abowiem nápisano / iż Abrahám
 miał dwu synu : iednego z služebnice / á
 23 drugiego z wolney. ? Lecz ktory był z slu-
 24 żebnice / według ciála sie národził : á kto-
 25 ry z wolney / przez obietnice. ? Co záś ie
 Dcos inšego znáczy. Abowiem te są dwa
 testámenty. Jeden ná gorze Syná-
 25 rá znáczy. ? (Abowiem Syná iest gorá
 w Arábiey : á stosuje sie z ta terázniwersá

1. Mo: 16.

d 15.

1. Mo: 21.

A 2.

Jerosolima) y służy z dziatkami swoimi.
 Ależ ona wysoła Jerosolimá / wolna 26
 jest: ktora jest matką naszą. 27 Abowiem
 napisano: Wesel sie nieplodna / ktora
 nie rodzi: zatrzytni á zawolay ktora
 brzemieniem nie boleć: gdyż daleko
 wiecey dziatki opuśczoney / niż tey kto-
 ra ma męża.

72:211. ¹ A my bráčia według Izááká ieste
² sınıy džiattkami obietnice. ³ Lecz iáko ná
⁴ on czas ten ktory sie był národził wedle
⁵ ciála / przesládomał tego ktory był wedle
⁶ ducha : tákże v teraz. ⁷ Ale co mowi pi
⁸ sınıo : Wyrzuć slúžebnice y syná iey. ábo
⁹ wolem nie będzie dźiedzićy syn slúžebni
¹⁰ ce z synem wolney : A ták brácia / nie ie
¹¹ stesınıy synámi niewolnice / ále wolney :
¹² ta wolnoścía ktora nas Chrystus o
¹³ swobodził.

ROZDZIAŁ V.

S Toycie: á nie poddáyćie sie znos-
wu pod iárzmo niewoley. ⁹ Oto
ia Páwel powiadam wam / iż ie-
śli bedziećie obriezani / Christus wam
nic nie pomoże. ⁹ A oświadczam sie za-
sie każdemu człowiekowi obriezuiace-
mu sie /

26 mu sie / iż powinien iest wszytek zakon
 27 4 pełnić. [?] Wyniszczeni iestesście z Chri-
 5 stusa / ktorzykolwiek w zakonie sie vspira-
 6 wiedliwiacie: z łaskiscie wypadli. [?] Al-
 7 bowiem my Duchem / z wiary / nádzieie
 8 sprawiedliwosci oczekawamy. [?] Bo w ^{Niż: 6.}
 B Chrystusie ^I Iesúsie nic nie waży ani o ^{15.}
 9 brzezanie / ani nieobrzezka: ale wiara /
 10 7 przez miłość dzielna. [?] Bieżeliscie do-
 11 brze: ktoż wam przekázil abyście nie by-
 12 si poslušnymi prawdzie? [?] Namowá tá-
 13 9 nie iestci z tego ktory was wzywa. [?] Tro- ^{1. Kor: 5.}
 14 chá kwásu wszytko zádziálanie zákwa- ^{b 6.}
 15 10 16. [?] Ja dufam o was w Pánie / iż nic
 16 infego rozumiec nie bedziecie: á ten
 17 ktory wami trwoży / odniesie sad / kto-
 18 rzykolwiek on iest.
 19 11 [?] A ia bráčia / iesli ieszcze obrzezanie ^{Za: 212.}
 20 opowiádam: czemuż ieszcze przesládó-
 21 wanie cierpie? Tedyč zniszczone iest
 22 12 zgoršenie krzyżowe. [?] Bodayže y odcie-
 23 13 ci byli ktorzy was wzrusáia. [?] Albowiem
 24 wy wezwáni iestesście ku wolności brá-
 25 14 15. [?] 16. [?] 17. [?] 18. [?] 19. [?] 20. [?] 21. [?] 22. [?] 23. [?] 24. [?] 25. [?] 26. [?] 27. [?] 28. [?] 29. [?] 30. [?] 31. [?] 32. [?] 33. [?] 34. [?] 35. [?] 36. [?] 37. [?] 38. [?] 39. [?] 40. [?] 41. [?] 42. [?] 43. [?] 44. [?] 45. [?] 46. [?] 47. [?] 48. [?] 49. [?] 50. [?] 51. [?] 52. [?] 53. [?] 54. [?] 55. [?] 56. [?] 57. [?] 58. [?] 59. [?] 60. [?] 61. [?] 62. [?] 63. [?] 64. [?] 65. [?] 66. [?] 67. [?] 68. [?] 69. [?] 70. [?] 71. [?] 72. [?] 73. [?] 74. [?] 75. [?] 76. [?] 77. [?] 78. [?] 79. [?] 80. [?] 81. [?] 82. [?] 83. [?] 84. [?] 85. [?] 86. [?] 87. [?] 88. [?] 89. [?] 90. [?] 91. [?] 92. [?] 93. [?] 94. [?] 95. [?] 96. [?] 97. [?] 98. [?] 99. [?] 100. [?] 101. [?] 102. [?] 103. [?] 104. [?] 105. [?] 106. [?] 107. [?] 108. [?] 109. [?] 110. [?] 111. [?] 112. [?] 113. [?] 114. [?] 115. [?] 116. [?] 117. [?] 118. [?] 119. [?] 120. [?] 121. [?] 122. [?] 123. [?] 124. [?] 125. [?] 126. [?] 127. [?] 128. [?] 129. [?] 130. [?] 131. [?] 132. [?] 133. [?] 134. [?] 135. [?] 136. [?] 137. [?] 138. [?] 139. [?] 140. [?] 141. [?] 142. [?] 143. [?] 144. [?] 145. [?] 146. [?] 147. [?] 148. [?] 149. [?] 150. [?] 151. [?] 152. [?] 153. [?] 154. [?] 155. [?] 156. [?] 157. [?] 158. [?] 159. [?] 160. [?] 161. [?] 162. [?] 163. [?] 164. [?] 165. [?] 166. [?] 167. [?] 168. [?] 169. [?] 170. [?] 171. [?] 172. [?] 173. [?] 174. [?] 175. [?] 176. [?] 177. [?] 178. [?] 179. [?] 180. [?] 181. [?] 182. [?] 183. [?] 184. [?] 185. [?] 186. [?] 187. [?] 188. [?] 189. [?] 190. [?] 191. [?] 192. [?] 193. [?] 194. [?] 195. [?] 196. [?] 197. [?] 198. [?] 199. [?] 200. [?] 201. [?] 202. [?] 203. [?] 204. [?] 205. [?] 206. [?] 207. [?] 208. [?] 209. [?] 210. [?] 211. [?] 212. [?] 213. [?] 214. [?] 215. [?] 216. [?] 217. [?] 218. [?] 219. [?] 220. [?] 221. [?] 222. [?] 223. [?] 224. [?] 225. [?] 226. [?] 227. [?] 228. [?] 229. [?] 230. [?] 231. [?] 232. [?] 233. [?] 234. [?] 235. [?] 236. [?] 237. [?] 238. [?] 239. [?] 240. [?] 241. [?] 242. [?] 243. [?] 244. [?] 245. [?] 246. [?] 247. [?] 248. [?] 249. [?] 250. [?] 251. [?] 252. [?] 253. [?] 254. [?] 255. [?] 256. [?] 257. [?] 258. [?] 259. [?] 260. [?] 261. [?] 262. [?] 263. [?] 264. [?] 265. [?] 266. [?] 267. [?] 268. [?] 269. [?] 270. [?] 271. [?] 272. [?] 273. [?] 274. [?] 275. [?] 276. [?] 277. [?] 278. [?] 279. [?] 280. [?] 281. [?] 282. [?] 283. [?] 284. [?] 285. [?] 286. [?] 287. [?] 288. [?] 289. [?] 290. [?] 291. [?] 292. [?] 293. [?] 294. [?] 295. [?] 296. [?] 297. [?] 298. [?] 299. [?] 300. [?] 301. [?] 302. [?] 303. [?] 304. [?] 305. [?] 306. [?] 307. [?] 308. [?] 309. [?] 310. [?] 311. [?] 312. [?] 313. [?] 314. [?] 315. [?] 316. [?] 317. [?] 318. [?] 319. [?] 320. [?] 321. [?] 322. [?] 323. [?] 324. [?] 325. [?] 326. [?] 327. [?] 328. [?] 329. [?] 330. [?] 331. [?] 332. [?] 333. [?] 334. [?] 335. [?] 336. [?] 337. [?] 338. [?] 339. [?] 340. [?] 341. [?] 342. [?] 343. [?] 344. [?] 345. [?] 346. [?] 347. [?] 348. [?] 349. [?] 350. [?] 351. [?] 352. [?] 353. [?] 354. [?] 355. [?] 356. [?] 357. [?] 358. [?] 359. [?] 360. [?] 361. [?] 362. [?] 363. [?] 364. [?] 365. [?] 366. [?] 367. [?] 368. [?] 369. [?] 370. [?] 371. [?] 372. [?] 373. [?] 374. [?] 375. [?] 376. [?] 377. [?] 378. [?] 379. [?] 380. [?] 381. [?] 382. [?] 383. [?] 384. [?] 385. [?] 386. [?] 387. [?] 388. [?] 389. [?] 390. [?] 391. [?] 392. [?] 393. [?] 394. [?] 395. [?] 396. [?] 397. [?] 398. [?] 399. [?] 400. [?] 401. [?] 402. [?] 403. [?] 404. [?] 405. [?] 406. [?] 407. [?] 408. [?] 409. [?] 410. [?] 411. [?] 412. [?] 413. [?] 414. [?] 415. [?] 416. [?] 417. [?] 418. [?] 419. [?] 420. [?] 421. [?] 422. [?] 423. [?] 424. [?] 425. [?] 426. [?] 427. [?] 428. [?] 429. [?] 430. [?] 431. [?] 432. [?] 433. [?] 434. [?] 435. [?] 436. [?] 437. [?] 438. [?] 439. [?] 440. [?] 441. [?] 442. [?] 443. [?] 444. [?] 445. [?] 446. [?] 447. [?] 448. [?] 449. [?] 450. [?] 451. [?] 452. [?] 453. [?] 454. [?] 455. [?] 456. [?] 457. [?] 458. [?] 459. [?] 460. [?] 461. [?] 462. [?] 463. [?] 464. [?] 465. [?] 466. [?] 467. [?] 468. [?] 469. [?] 470. [?] 471. [?] 472. [?] 473. [?] 474. [?] 475. [?] 476. [?] 477. [?] 478. [?] 479. [?] 480. [?] 481. [?] 482. [?] 483. [?] 484. [?] 485. [?] 486. [?] 487. [?] 488. [?] 489. [?] 490. [?] 491. [?] 492. [?] 493. [?] 494. [?] 495. [?] 496. [?] 497. [?] 498. [?] 499. [?] 500. [?] 501. [?] 502. [?] 503. [?] 504. [?] 505. [?] 506. [?] 507. [?] 508. [?] 509. [?] 510. [?] 511. [?] 512. [?] 513. [?] 514. [?] 515. [?] 516. [?] 517. [?] 518. [?] 519. [?] 520. [?] 521. [?] 522. [?] 523. [?] 524. [?] 525. [?] 526. [?] 527. [?] 528. [?] 529. [?] 530. [?] 531. [?] 532. [?] 533. [?] 534. [?] 535. [?] 536. [?] 537. [?] 538. [?] 539. [?] 540. [?] 541. [?] 542. [?] 543. [?] 544. [?] 545. [?] 546. [?] 547. [?] 548. [?] 549. [?] 550. [?] 551. [?] 552. [?] 553. [?] 554. [?] 555. [?] 556. [?] 557. [?] 558. [?] 559. [?] 560. [?] 561. [?] 562. [?] 563. [?] 564. [?] 565. [?] 566. [?] 567. [?] 568. [?] 569. [?] 570. [?] 571. [?] 572. [?] 573. [?] 574. [?] 575. [?] 576. [?] 577. [?] 578. [?] 579. [?] 580. [?] 581. [?] 582. [?] 583. [?] 584. [?] 585. [?] 586. [?] 587. [?] 588. [?] 589. [?] 590. [?] 591. [?] 592. [?] 593. [?] 594. [?] 595. [?] 596. [?] 597. [?] 598. [?] 599. [?] 600. [?] 601. [?] 602. [?] 603. [?] 604. [?] 605. [?] 606. [?] 607. [?] 608. [?] 609. [?] 610. [?] 611. [?] 612. [?] 613. [?] 614. [?] 615. [?] 616. [?] 617. [?] 618. [?] 619. [?] 620. [?] 621. [?] 622. [?] 623. [?] 624. [?] 625. [?] 626. [?] 627. [?] 628. [?] 629. [?] 630. [?] 631. [?] 632. [?] 633. [?] 634. [?] 635. [?] 636. [?] 637. [?] 638. [?] 639. [?] 640. [?] 641. [?] 642. [?] 643. [?] 644. [?] 645. [?] 646. [?] 647. [?] 648. [?] 649. [?] 650. [?] 651. [?] 652. [?] 653. [?] 654. [?] 655. [?] 656. [?] 657. [?] 658. [?] 659. [?] 660. [?] 661. [?] 662. [?] 663. [?] 664. [?] 665. [?] 666. [?] 667. [?] 668. [?] 669. [?] 670. [?] 671. [?] 672. [?] 673. [?] 674. [?] 675. [?] 676. [?] 677. [?] 678. [?] 679. [?] 680. [?] 681. [?] 682. [?] 683. [?] 684. [?] 685. [?] 686. [?] 687. [?] 688. [?] 689. [?] 690. [?] 691. [?] 692. [?] 693. [?] 694. [?] 695. [?] 696. [?] 697. [?] 698. [?] 699. [?] 700. [?] 701. [?] 702. [?] 703. [?] 704. [?] 705. [?] 706. [?] 707. [?] 708. [?] 709. [?] 710. [?] 711. [?] 712. [?] 713. [?] 714. [?] 715. [?] 716. [?] 717. [?] 718. [?] 719. [?] 720. [?] 721. [?] 722. [?] 723. [?] 724. [?] 725. [?] 726. [?] 727. [?] 728. [?] 729. [?] 730. [?] 731. [?] 732. [?] 733. [?] 734. [?] 735. [?] 736. [?] 737. [?] 738. [?] 739. [?] 740. [?] 741. [?] 742. [?] 743. [?] 744. [?] 745. [?] 746. [?] 747. [?] 748. [?] 749. [?] 750. [?] 751. [?] 752. [?] 753. [?] 754. [?] 755. [?] 756. [?] 757. [?] 758. [?] 759. [?] 760. [?] 761. [?] 762. [?] 763. [?] 764. [?] 765. [?] 766. [?] 767. [?] 768. [?] 769. [?] 770. [?] 771. [?] 772. [?] 773. [?] 774. [?] 775. [?] 776. [?] 777. [?] 778. [?] 779. [?] 780. [?] 781. [?] 782. [?] 783. [?] 784. [?] 785. [?] 786. [?] 787. [?] 788. [?] 789. [?] 790. [?] 791. [?] 792. [?] 793. [?] 794. [?] 795. [?] 796. [?] 797. [?] 798. [?] 799. [?] 800. [?] 801. [?] 802. [?] 803. [?] 804. [?] 805. [?] 806. [?] 807. [?] 808. [?] 809. [?] 810. [?] 811. [?] 812. [?] 813. [?] 814. [?] 815. [?] 816. [?] 817. [?] 818. [?] 819. [?] 820. [?] 821. [?] 822. [?] 823. [?] 824. [?] 825. [?] 826. [?] 827. [?] 828. [?] 829. [?] 830. [?] 831. [?] 832. [?] 833. [?] 834. [?] 835. [?] 836. [?] 837. [?] 838. [?] 839. [?] 840. [?] 841. [?] 842. [?] 843. [?] 844. [?] 845. [?] 846. [?] 847. [?] 848. [?] 849. [?] 850. [?] 851. [?] 852. [?] 853. [?] 854. [?] 855. [?] 856. [?] 857. [?] 858. [?] 859. [?] 860. [?] 861. [?] 862. [?] 863. [?] 864. [?] 865. [?] 866. [?] 867. [?] 868. [?] 869. [?] 870. [?] 871. [?] 872. [?] 873. [?] 874. [?] 875. [?] 876. [?] 877. [?] 878. [?] 879. [?] 880. [?] 881. [?] 882. [?] 883. [?] 884. [?] 885. [?] 886. [?] 887. [?] 888. [?] 889. [?] 890. [?] 891. [?] 892. [?] 893. [?] 894. [?] 895. [?] 896. [?] 897. [?] 898. [?] 899. [?] 900. [?] 901. [?] 902. [?] 903. [?] 904. [?] 905. [?] 906. [?] 907. [?] 908. [?] 909. [?] 910. [?] 911. [?] 912. [?] 913. [?] 914. [?] 915. [?] 916. [?] 917. [?] 918. [?] 919. [?] 920. [?] 921. [?] 922. [?] 923. [?] 924. [?] 925. [?] 926. [?] 927. [?] 928. [?] 929. [?] 930. [?] 931. [?] 932. [?] 933. [?] 934. [?] 935. [?] 936. [?] 937. [?] 938. [?] 939. [?] 940. [?] 941. [?] 942. [?] 943. [?] 944. [?] 945. [?] 946. [?] 947. [?] 948. [?] 949. [?] 950. [?] 951. [?] 952. [?] 953. [?] 954. [?] 955. [?] 956. [?] 957. [?] 958. [?] 959. [?] 960. [?] 961. [?] 962. [?] 963. [?] 964. [?] 965. [?] 966. [?] 967. [?] 968. [?] 969. [?] 970. [?] 971. [?] 972. [?] 973. [?] 974. [?] 975. [?] 976. [?] 977. [?] 978. [?] 979. [?] 980. [?] 981. [?] 982. [?] 983. [?] 984. [?] 985. [?] 986. [?] 987. [?] 988. [?] 989. [?] 990. [?] 991. [?] 992. [?] 993. [?] 994. [?] 995. [?] 996. [?] 997. [?] 998. [?] 999. [?] 1000. [?] 1001. [?] 1002. [?] 1003. [?] 1004. [?] 1005. [?] 1006. [?] 1007. [?] 1008. [?] 1009. [?] 1010. [?] 1011. [?] 1012. [?] 1013. [?] 1014. [?] 1015. [?] 1016. [?] 1017. [?] 1018. [?] 1019. [?] 1020. [?] 1021. [?] 1022. [?] 1023. [?] 1024. [?] 1025. [?] 1026. [?] 1027. [?] 1028. [?] 1029. [?] 1030. [?] 1031. [?] 1032. [?] 1033. [?] 1034. [?] 1035. [?] 1036. [?] 1037. [?] 1038. [?] 1039. [?] 1040. [?] 1041. [?] 1042. [?] 1043. [?] 1044. [?] 1045. [?] 1046. [?] 1047. [?] 1048. [?] 1049. [?] 1050. [?] 1051. [?] 1052. [?] 1053. [?] 1054. [?] 1055. [?] 1056. [?] 1057. [?] 1058. [?] 1059. [?] 1060. [?] 1061. [?] 1062. [?] 1063. [?] 1064. [?] 1065. [?] 1066. [?] 1067. [?] 1068. [?] 1069. [?] 1070. [?] 1071. [?] 1072. [?] 1073. [?] 1074. [?] 1075. [?]

3. Mo: 19 wie wypełnia; Miłny bliźniego twego
d 18. iako samego siebie. ? Lecz iesli ieden /
Matt: 22. drugiego kłacie y pożyrać; patrzyć
d 39. abyście sie sami spolem nie potiedli.
Mar: 12.

d 31. * ? Mowie tedy; Duchem sie sprzą- 16

Rzym: 13. wuyć / a pożadliwości ciała nie wypeł-
68. c 9. nienie. ? Abowiem ciało pożada przeciw- 17

Iak: 2. 48. ko duchowi: a duch przeciw ciału. Wo

Rzym: 13. to oboie spolu sie sobie sprzeciwia: aby-
d 14. 1. Piot: 2. 2. cie nie wżytko co chcecie czynili. ? Lecz 18

c 11. iesli was duch rzadzi / nie testecie pod
zakonem. ? A iawnie są wczynki ciała / 19

które te są; porubstwo / nieczystość / nie-

wżydlowość / wsteczeństwo: ? bałwo- 20

chwalcstwo / czarowanie / nieprzyjaźni-

stwo / zawiści / gniewy / niesnaski / ro-

styrki / kacerstwa: ? zardości / morder- 21

stwa / pijaństwa / biesiady / y tym podob- D

nie. O ktorych opowiadam wam / iakom

y przedtym opowiadał; iż ktorzy tak

we rzeczy czynia / Królestwa Bożego nie

dostapia.

Zac: 213. ? A owoc Ducha jest / miłość / wesele / 22

połoy / cierpliwość / dobroć / do-

broć / nieśwawliwość / ? cichość / wiara / 23

mierność / wstrzymieźliwość / czystość.

Przeciwko takowym nie masz zakonu.

A ktorzy

24⁷ A ktorzy są Chrystusowi / ciało swe w
krzyżowali z namietnościami y z pożą-
dlivościami.

25^{*} Jesli żywiemy duchem / duchem też
26 postępujemy. ⁷ Nie bądźmy chciwi pro-
żney chwały / iedni drugich drażnić /
iedni drugim zayżrzac.

R O Z D Z I A L VI.

2⁷ Racja / iesliby też człowiek do iá-
kiego wypadku był wniesion / wy-
duchowni nápráwuycie takiego
w duchu cichości: obaczając *káždy* same-
go siebie / ábys y ty nie był kuśon.

2⁷ Jedni drugich břemiona nóście: ⁷ Za: 214.

3⁷ tak wypełńcie zakon Chrystusow. ⁷ A-
bowiem iesli kto mniema żeby czym był /
gdyż ni czym nie jest / sam siebie osu-
4⁷ wa. ⁷ A każdy niech sprawy swojej do-

B świadczą / á tedy w samym sobie tylko
przechwalanie mieć będzie: á nie w dru-

5⁷ gim. ⁷ Bo każdy własne břemie ponie-
6⁷ sie. ⁷ A niech vžycza wšytkich dobr ten-
ktory bywa náuczán w słowie / temu kto-

7⁷ ry go náucza. ⁷ Nie bładźcie: z Bogáć
trudno sie śmiać. Abowiem cořolwiek

8⁷ będzie siáć człowiek / to też będzie ża-
ł. ⁷ Bo kto sieie ná swym čiele / z čiała też
żać będzie skáżenie. á kto sieie ná duchu /

1. Kor: 3.
b s.

1. Tes: 3. 3 Duchá žač bedzie żywot wieczny. ⁹ Lecz 9
 6 12. dobrze czyniac nie wstawaymy. abo C
 wiem času swego žač bedziemy nie w
 stawaiac. ¹ A przeto poſci czas mamy / 10
 czynmy dobrze wſytkim / á nawiecey do
 mownikom wiary.

Za: 215. ¹ Bącżcie iákim wam liſt piſał reka mo- 11
 ia. ¹ Bo ktorzykolwiek chca ſie wam po- 12
 dobáć w cieie; ci was przymuſaiá obre-
 zowáć ſie tylko áby dla Krzyża Chriſtuſo-
 wego przeſladowánia nie cierpieli. ¹ A 13
 bowiem y ci co ſie obrezuiá / zaſkonu nie
 zachowywaia. ále chca ábyſcie ſie wy
 obrezáli: żeby ſie z ciała wáſe^o chlubili.

* ¹ A ia nie day Boże ábym ſie chlubić 14
 miał / iedno w Krzyżu Pána náſzego Je- 15
 ſu Chriſta: przez ktorego mnie ſwiat ieſt
 wkrzyżowan / á ia ſwiátu. ¹ Abowiem w 16
 Chriſtuſie Jeſuſie nic nie waży áni o-
 bzezanie / áni nieobzezka: ále nowe 17
 Wyi: 5. 6. ſtworzenie. ¹ A ktorzykolwiek według 16
 tego práwidlá poſtepowáć beda / poſto-
 nąd nimi / y miłóſierdzie / y nád Iſraelem
 Bożym. ¹ A zátym niech mi ſie żaden nie 17
 przykrzy. Abowiem ia piatná Pána Je-
 ſuſowe ná cieie moim noſe. ¹ Láſka Pá- 18
 ná náſzeg Jeſuſá Chriſtuſá / z Duchem
 wáſzym brácia. Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOLA DO EPHEZIAN.

ROZDZIAŁ I.

¹ **A** **W** Aweł Apostoł Jესusá Za 216.
 Chrystusá przez wola Boga:
 wszystkim świętym którzy są
 w Ephēzie: y wiernym w
² Chrystusie Jესusie: ? Láská wam y po-
 kój od Boga Oycá nášego y Páná Jესu
³ Christá. ? Błogosławiony Bóg y Ociec 2. Kor 1
 Páná nášego Jezu Christá / który nam a 5.
 błogosławił wselákim błogosławień- 2. P 151
 stwem duchownym w niebieskich rze- 4 3.
⁴ czách przez Chrystusá: ? iáko nas wybrał
 w nim przed założeniem świata / ábyśmy
 byli świętymi y niepokalanemi przed
⁵ nim w miłości. ? Który nas przeniósł
 B z łku przysposobieniu zá syny / przez Je-
 susá Chrystusá / łku sobie: wedle w podobá-
⁶ nia wolei swoiey: ? łku chwale sławney
 láski swoiey / przez ktora nas przyiemny-
 mi uczynił w namilšym Synie swoim.
⁷ ? W którym mamy odkupienie przez Za: 217.

krewo iego (odpuszczenie grzechow) wedle bogatej łaski iego. [?] Ktora obfitowala przeciw nam we wselatej mądrości y roztropności / [?] aby nam oznaymił tajemnice wolej swojej / wedle w podobania swiego / ktore byl postawil w nim / [?] w rozrzaozeniu zupełności czasow / aby w Chrystusie wszystko naprawil / y to co jest na niebiesiech / y co jest na ziemi / w nimze. [?] W ktorym też my wezwani iestestwamy: bedac przenaznaczeni wedle postanowienia iego ktory sprawnie wszystko / wedle rady wolej swojej: [?] abyśmy byli ku sławnej chwale iego my / ktorzyśmy wprzod nadzieie pokladali w Chrystusie: [?] w ktorym usłuchali y wy / uslyszawszy slowo prawdy / (Ewangelia zbawienia waszego:) w ktorego też wwierzywszy / iestescie zapieczetowani Duchem obietnice swietym / [?] ktory jest zadatkiem dziedzictwa naszego / na okup nabytey wolności / ku chwale slawy iego. [?] Dla tego y ja uslyszawszy wiare wasza ktora jest w Panie Jezusie / y miłość ku wszystkim swietym:

Za: 218. [?] Nie przestawam dziekowac za was / zamiante o was czyniac w modlitwach

moich/

- 17 moich / [?] aby Bog Pána nášego *J*ezu
Christá Ociec / chwały / dal wam *Duchá*
*ma*drości y objawienia / w vзнániu ie-
 18 go / [?] oświecone oczy sercá wáśzego / á-
 byście wiedzieli ktora iest nádzieia we-
 ziwánia iego / y ktore bogáctwo chwały
 19 dziedzictwá iego w swietych / [?] y ktora
D iest przewyżšáiacá wielkość mocy iego
 przeciwko nam / ktorzy wierzymy : we *Niž* : 3.
 20 dług dzielności mocy síly iego / [?] ktora *b* 7.
 sprawił w *Christusie* / wzbudziwszy go
 z martwych / y posádziwszy ná práwicy
 21 swojej ná niebiesiech : [?] náde wszytkie
 kšiestwá y zwierzchności y mocy / y pá-
 nowánia / y nád wszytkie imie ktore sie
 miánuie nie tylko w tym wieku / ále teŹ
 y w przyszłym.
 22 [?] A wszytko poddał pod nogi ieg : á iego *Za* : 219.
 23 dał głowá nád wszytkim kóšciolem / [?] kto *Psal* : 8.
 ry iest ciálem iego / y nápełnieniem tego / *b* 8.
 ktory wszytko we wszytkich nápełnia.

R O Z D Z I A L II.

- 1 *A* Was ktorzyście byli vmárli dla *Kološ* : 2.
 2 występkow y grzechow wáśzych / *13. y* 3.
 2 [?] (w ktorychescie niekiedy chodzi *a* 3.
 li wedle wieku swiátá tego / według kšia

żećią zwierzchność mającego na tym powietrzu / ducha który teraz moc posiada w synach nieposlušnych) ? w ktorých y my wszyscy obcowaliśmy niekiedy w pozadliwosciach ciała naszego / czyż niacwola ciała y myśli / y byliśmy z przyrodzenia synmi gniewu iako v drudzy.

Za:220. ? Lecz Bog (ktory iest bogatym w miłosierdziu) dla wielkiej miłości swojej ktora nas umilował / ? y gdyśmy byli w zmarłymi przez grzechy / ożywił nas spolem w Chrystusie / (ktorego łaska iestescie zbawieniem) ? y wzbudził pospolu / y wespołek posadził na niebiesiech w Chrystusie Jესusie / ? aby okazał w przyszłych wiekach obfite bogactwo łaski swojej / w dobrotliwosci przeciwko nam w Chrystusie Jესusie. ? Abowiem łaska iestescie zbawieni przez wiare (y to nie z was / bo to dar Boży iest) ? nie z uczynkow / ? aby sie kto nie chlubil. ? Abowiem stworzeniemiego iestesmy / stworzeni w Chrystusie Jესusie ku uczynkom dobrym / ktore przedtym Bog zgotował abyśmy w nich chodzili.

Za:221. ? Przetoż pamiętajcie / żeście wy niekiedy byli Pogan y w cieie / ktorzyście by

li zwani

liżwani nieobrzeżka od onego ktoreżwa-
 no obrezani w cieie reżoná wczynie-
 12 nym: ¹ iżecie byli ná on czas bez Chri-
 Cstusa / oddaleni od społeczności Iśra-
 elskiej / y obcemi od testamentow / nie
 máiac nádzieie obietnice / y bez Boga
 13 ná tym świecie. ² A teraz w Chrystu-
 sie Jესusie wy ktorzyscie niekiedy byli
 daleko / sstáliscie sie blisko we krwi Chri-
 14 stusowej. ³ Abowiem on iest poćoiem
 nášym; ktory oboie iednym wczynil / y
 nieprzyiaźń ktora byla iáko przegrodze-
 nie sřzedniey ściány / rozwałil w cieie
 15 swoim: ⁴ sstázivšy zakonne przykazania
 w vstávách należace: áby dwu stwo-
 rzył w sámych sobie w iednego nowego
 16 człowieká / czyniac poćoy. ⁵ y poiednal
 z Bogiem obudwu w iednym cieie przez
 krzyż / vmorzywšy nieprzyiaźni w sá-
 17 mych sobie. ⁶ y przysedšy opowiedział
 poćoy wam ktorzyscie byli daleko / y po-
 18 ćoy tym ktorzy blisko. ⁷ Abowiem prze-
 Dzeń mamy przystep oboj w iednym Du-
 chu do Oycá.

Rzym: 5.

4 2.

19 * ⁸ A przeto iuż *wiecey* nie iestecie go-
 ście y przychodnie: áleście społmieszcza-
 20 nie z świetymi y domownikami Bożymi wy-
 budowa-

Za: 222.

budowa-

budowani na fundamencie Apostolow
y Prorokow / w ktorym iest przedmieszkem
węglowym kamieniem sam Jezus Chry-
stus: i na ktorym wszytko budowane
spoione / roście w kościół święty
nu: i na ktorym też y wy pospólnie
ieście sie na mieszkanie Bogu w Ducha
świętym.

R O Z D Z I A L III.

 Za tego / ja Páwel wiezien Je-
su Christow / za was Poganey: A
i esliście iedno slyšeli o sáfo-
waniu láski Božey / ktora mi iest do was
daná / i iz mi oznaymił tájemnice przez
obiáwienie / iákom wam przedtym pisał
ná krotce: i iáko czytać możecie obá-
czyć wyrozumienie moje w tájemnicy
Christusowej: i ktora inszych wiekow
nie była oznaymiona synom ludzkim / iá-
ko teraz obiáwiona iest świętym Apo-
stolom iego y Prorokom przez Ducha.
i Iz Poganí sa spolu dziedzicmi y spol-
nym ciałem y społecznymi uczestniki o-
bietnice iego w Chrystusie Jezusie przez
Ewángelia: i Ktoreiem sie sstał sluga
wedle dárú láski Božey / ktora mi iest B-
daná wedle skutku mocy iego.

Wyż: 1.

d 19.

1 Kor: 15.

b 9

Mnie

8 ? Nie namierfemu ze wfystkich
9 ſwietych / daná ieſt láſká tá / aby miedzy
10 pogány przepowíadał niedoſćigle bo-
11 gáctwo Chriſtuſowe: ? á iſzbym obja-
12 ſnił wfytłim ktory ieſt háfunek tájem-
13 nice zákrutey od wiekow w Bogu / kto-
14 ry wfytłko ſtworzył: ? aby była przez ko-
15 ſćioł oznaymiona kſieſtwam / y zwierz-
16 chnoſćiam / ná niebioſách / rozliczna
17 madoſć Boſza: ? wedle poſtánowienia
18 wiekow / ktore uczynił w Chriſtuſie Je-
19 ſusie Pánie náſzym. ? W ktorym ma-
20 C my beſpiecznoſć y przyſtep z wfánim /
21 przez wiárę iego.

22 * ? Przetoſ proſe ábyſćie nie wſtawáli
23 dla wéſkow moich zá was / ktora ieſt
24 chwala wáſzá. ? Dla tego kłękam ná ko-
25 láná moie ku Oycu Pána náſzego Jeſu
26 Chriſtá / ? z ktorego wfelkie oycotwo
27 ná niebie y ná ziemi ieſt názywáne / ? aby
28 wam dał wedle bogáctwá chwały ſwey /
29 ſebyſćie moca byli wtwierdzeni przez
30 Duchá iego we wnetrznego człowieká.
31 ? Aby mieſtkal Chriſtus przez wiárę w
32 ſercách wáſzych / będąc w miłoſći wktorze-
33 nieni y vgruntowani / ? ſebyſćie mogli
34 D doſćignąć ze wfytłimi ſwietymi / ktora

ieſt ſe-

jest szerokość / y długość / y wysokość / y
 głębokość / ¹ y poznać przewyżsaiaca ¹⁹
 wszelki rozum miłość Chrystusowa / aby-
 ście byli napełnieni wszelakiey zupełno-
 ści Bożej. ² A temu ktory może daleko ²⁰
 obściciey uczynić nąd to o co prosimy a-
 bo myslimy / wedle mocy ktora sie w nas
 skutkiem pokazuje: ² iemu chwała w Ko- ²¹
 ścielce / y w Chrystusie Jesuście na wszy-
 tkie rodzaie wieku wiekow. Amen.

R O Z D Z I A L I I I I.

Za: 224. **W** Koście was tedy ia wiezien w
 Philip: 1. Pánu / abyście żyli przystoynie A
 d 27. temu powołaniu ktorymescie po
 Kolof: 1. wołani / ¹ ze wszelaką pokorą y cichością / ²
 b 10. 3 cierpliwosć / znosac ieden drugiego
 1. Tes: 2. w miłości / ² staraiac sie abyście zachow- ³
 c 12. y 4. wali iedność ducha w zwiazce pokoju.
 a 1. ² Jedno ciało / y ieden duch: iako ieste- ⁴
 Rzym: 12. ście wezwani w iedney nadziei wezwá-
 c 10. nia waszego. ² Jeden Pan / iedną wiá- ⁵
 1. Kor: 7. rá / ieden krzest. ² Jeden Bog y Ociec ⁶
 5. Moy: 4. wszystkich / ktory jest náde wszystkim / y po-
 f 35. wszystkich / y we wszystkich nas.
 Mala: 2. * ² Lecz każdemu z nas daná jest lástka ⁷
 b 10. wedle miáry dárú Chrystusowego. ² Dla B ⁸
 Rzym: 12. tego ³
 a 3.

tego mowi: Wstapivszy ná wysokość/
wiodł wieżenie poimáne; dał dary lu-
9 dziam. ? (á to že wstapil/ což iest/ iedno
iz pierwey był sstapil do niższych czesci
10 ziemie: ? Ktoryc sstapil/ tenzeć iest kto-
ry też wstapil nád wszytkie niebiosá/ áby
11 nápełnil wszytko.) ? A tenze dał iedne
Apostoły / drugie zaś Proroki / á drugie
Ewángelisty: inne zaś pásterze y náu-
12 czyćiele: ? Ku naprławie świętych / ku ro-
boćcie posługowania/ ku budowaniu ciá-
13 lá Chrystusowego: ? áżbysiny sie wszyscy
C skupili w iedność wiary y poznánia Sy-
ná Bożeg/ w meżá doskonałego/ w miá-
re zupełności lat Chrystusowych:
14 ? Abyśiny wiecy nie byli dziećmi vno-
šacemi sie / y chwieiacemi od káždego
wiatru náuki przez zdiáde ludzka / przez
15 chytrość ku zámiedzeniu w blad. ? Ale
záchowywáiac prawde w miłości/ rośc-
my w onego we wszytkim / ktory iest gło-
16 wá/ Chrystus: ? Z ktorego wszytko ciáło
zgodnie złożone y spoione bedac / przez
wszytkie stáwy społecznego dodawania/
wedle dzielności káždego członka po-
dług miárki swej / czyni wzrost ciála ku
zbudowaniu samego siebie w miłości.

1. Kor: 12.

b 11.

2. Kor: 10

d 13.

Psal: 67.

c 19.

1. Kor: 12.

d 28.

Za: 225.

Zach: 8.

c 16.

To tedy

- Za: 226. [?] To tedy powiadam y oświadczam, 17
- Rzym: 1. ^{a 9.} sie w Pánu: ábyście sie wiecey nie sprá- D
 1. Piot: 4. ^{a 3.} mówáli iáko sie Poganie spráwuia w
 Rzym: 1. ^{c 21.} próżności vmysłu swég? [?] zámiony má- 18
 iac rozsadek / bedac oddaleni od żywota
 Bóžego dla niewmiejtności ktora w
 nich iest / dla záslepienia serca ich: [?] kto 19
 rzy przysiedsie w rozpácz / wdali sámych
 siebie ná niewornosciagliwość / tu popela-
 mianiu wśelákiey nieczystości / tu lákom-
 stwu. [?] Lecz wy nie tářescie sie Chrystu: 20
 sá náuczyli: [?] iesliżescie go iedno slu- 21
 cháli / y w nim iesliżescie wyruczeni (iáko E-
 iest prawda w Jესusie.) [?] Abyście zło- 22
 żyli wedlug pierwszego obcowána stá-
 rego człowieka / ktory sie psuie wedlug
 1. Piot: 4. ^{a 2.} obledliwych požadliwości.
 Rzym: 6. ^{a 4. y 12.} * ^{a 2.} A odnowcie sie duchem vmysłu wá- 23
 řego: [?] y obleczcie sie w nowego czło- 24
 wieká ktory wedle Boga stworzony iest
 Kolof: 3. ^{b 12.} w spráwiedliwosci / y swietobliwosci
 Zac: 227. ^{a 1.} prawdziwey.
 1. Piot: 2. ^{c 16.} ^{a 5.} A przetoż odrzuciwszy kłámstwo / mów- 25
 cie káždy prawde z bliźnim swoim: gdy F
 Zach: 8. ^{a 5.} żesmy członkami iedni drugich. [?] Gnie- 26
 Psal: 4. ^{a 5.} waycie sie / lecz nie grzeřcie: Słońce
 mechay nie záchodzi ná rozniewanie
 wáře.

27 wraße. ? Nie dawaycie mieyscá dyablu, Iak: 4.

28 ? Ten ktory kradł niechay iuż nie kradł b 7.

dme: lecz ráczey niechay prácnie/ robiac
rekomá swymi co iest dobrego / áby miał
skad wdzielić potrzebuacemu.

29 ? Wszelka mowá zła niech z wst wá-
srch nie pochodzi: ále iesli ktora iest do-
bra ku zbudowaniu wiary / áby łáskie-
z

30 dnáá słucháacym. ? A nie zasmucay-

Gcie Duchá swietego Bożeg; przez ktore-
go zápieczetowani iestesćie ná dzień od-

31 kupienia. ? Wszeláka gorzkość / y gniew /
y zápalczywość / y wrzast / y bluźnienie
niech bedzie odiete od was z wszeláka

32 złościá. ? Ale badźcie dobrotliwemi ie- Kolos: 3.
dni przeciw drugim / miłośierni / odpu- b 12.
szcáiac sobie iáto y Bog w Chrystusie
wam odpuscił.

R O Z D Z I A L V.

1 **B** Adźcieś tedy náśládowncami Bo- Za: 228.

2 żemi: iáto synowie namilşy: ? á Ian 13.

A chodźcie w miłości / iáto y Chri- d 34. y 15.

stus wmiłował nas / y wydał sámego sie- b 12.

bie zá nas ná ofiáre y ná zábićie Bogu 1. Ian 4.

3 ku wdzieczney wonności. ? A porubşiwó c 13.

y wszelka nieczystość / ábo lákomşiwó / Kolos: 3.

V v

mechay

niechay nie bedzie ani pomieniono między wami / iáko swietym przystoi: ^a ani sprośność / ábo głupia mowa / ábo żártowanie ktore nie przystoi: ále ráczey dziełowanie. ^a Bo to wieǳcie rozumieiac / iż wśelki wśetecznił / ábo nieczysty / ábo Błákomiec (co iest bálwochwálstwo) nie ma ǳiedziectwá w Królestwie Chrystusowym y Bożym. ^a Niechayże was niłt nie zwodzi prozsemi słowy. ábowiem dla tegoć przychodzi gniew Boży ná syny niewierne. ^a Nie badźcieś tedy wczesnkámi ich. ^a Abowiemesćie byli niekdedy ciemności: lecz teraz swiátlóśćia w Pánu.

^a Za:229. Spráwuyćieś sie iáko synowie swiátlóści / ^a (boć owoc swiátlóści / iest we wśeláktey dobrotliwóści / y w spráwiedliwóści / y w prawdzie.)

^a Doświadczáiac co iest wdźiecznego Bogu: ^a á nie spółkuyćie z wczynkami niepożytecznymi ciemności / ále ie ráczey Cstrofuyćie. ^a Abowiem co sie od nich potáiemnie ǳiele / sromotá y powiádać. ^a Wśákoż to wśytłko co ma być strofowano / od swiátlóści bywa obiárwiono. ^a Bo to wśytłko co obiárwiono bywa / iest swiátló.

- 14 światło. ¹ Dla tego mówi: Ocuć sie
który spiż / y powstań z martwych / a oś
świeci cie Chrystus.
- 15 * ¹ Patrzącieś tedy bracia / iakobyscie
Dostrożnie sie sprawowali: nie iako nie Kolos: 4.
- 16 mądry / ale iako mądry: ¹ czas odkupu ^{a 5.}
- 17 iac / przeto iż dni złe są. ¹ A przetoż nie
bądźcie nierozumnymi: ale rozumieia ^{1. Tes: 4.}
- 18 cym która jest wola Boża. ¹ A nie wpi ^{a 9.}
tarcie sie winem w którym jest nieczy-
stota / ale bądźcie napełnieni Duchem
św. ¹ rozmarwiaiac sobie w Psal-
miech / y w pieśniach / y w śpiewaniach
duchownych / śpiewaiac y graiac w ser-
cu swoim Panu:
- 20 ¹ Dziękuiac zawsze za wszystko / w imie Za 230.
Epáná nášego JEsu Chrístá Bogu y
- 21 Oycu. ¹ Bedac poddánymi jedni dru-
gim / w boiaźni Chrystusowej. ¹
- 22 ¹ Żony mechay beda poddane mężom / Moj: 3.
23 swym / iako Panu: ¹ abowiem mąż jest ^{a 16.}
E głowa żony / iako Chrystus jest głowa Kolos: 3.
kościół: Onże jest zbawicielem ciała ^{d 18.}
24 iego. ¹ Ale iako kościół poddany jest ^{1. Piotr: 3.}
Chrystusowi / tak też żony swoim me- ^{a 1.}
żom we wszystkim. ^{1. Kor: 11.}
- 25 ¹ Mężowie miłuycie żony wasze / iako Za: 231.

Koloj : 3. ^{d 19.} y Christus umiłowal kościół / y samego siebie wydał zań : [?] aby gi poświęcił / o- 26
czyszcivszy gi omyciem wody w słowie żywota : [?] aby sam sobie wystawił kościół 27
chwalebny / któryby nie miał zmązy / albo zmarsku / albo czego takowego : ale iżby był święty y niepokalany. [?] Takci y me- 23
żowie powinni są miłować żony swoje / iako swoje ciała. Kto miłuje żonę swo-
ię : samego siebie miłuje. [?] Abowiem ni- 29
gdy żaden ciała swego nie miał w nie- G
nawisći : ale ie wychowawa y ogrzewa /
iako y Christus kościół : [?] gdyżesiny 30
członkami ciała iego / z ciała iego y z ko-
ści iego. [?] Dla tegoż opuści człowiek 31
oycę swego y matkę swoją : y przylaczy
sie ku żenie swojej. y będą dwowie w ie-
dnym ciele. [?] Sakrament to wielki jest. 32
lecz ja mówię w Chrystusie y w koście-
le. [?] Wszakże y każdy z was osobną / nie- 33
chay tak miłuje żonę swoją / iako siebie sa-
mego : a żonę niech się boi męża swego.

R O Z D Z I A L VI.

Za : 232.

Koloj : 3.
^{d 20.}

Słatki / bądźcie posłuszne rodzi- 1
com waszym w Pánu : Boć to
jest sprawiedliwa. [?] Czci oycę 2
twego A

- twego y matkę twoję: (które jest pierwsze 2. Mo: 20.
 3 sie przykazanie z obietnicą) ? abyś sie do 6 12.
 brze działo / y abyś był długiego czasu na 5. Mo: 5.
 4 ziemi. ? A wy oycowie nie pobudzajcie 6 16.
 5 tu gniewowi dźiatek waszych: ale ie wy 6 9. y 7.
 chowajcie w kárności y w grozie 6 29.
 6 Pánstkey. ? Słudzy posłufni bądźcie 6 15.
 7 pánom wedle ciała / z bojáznia y ze dže 6 4.
 8 nim / w prostosci serca waszego / iáko 6 10.
 9 Chrystusowi: ? nie ná oko słužac / iáko by 6 3.
 10 ludzom sie podobáiac / ale iáko słužy 6 22.
 11 Chrystusowi / czyniac z serca wola Bo 6 2. 6 9.
 12 3a: ? z dobra wola słužac / iáko Pánu a 6 18.
 13 nie ludziam. ? wiedzac iż káždy co 6 18.
 14 B wież uczyni dobrego / to odniesie od Pá 6 18.
 15 ná / choć niewolny / choć wolny. ? A wy 6 18.
 16 pánowie táž se zachowajcie przeci 6 18.
 17 wko nim / odpuszczáiac grožbe: wiedzac 6 18.
 18 iż y ich y was Pan / iest w niebiesiech: a 6 18.
 19 nie máš v niego wzgledu ná osoby. 6 18.
 20 * ? Náostátek brácia / zmacniajcie 6 18.
 21 sie w Pánu / y w síle mocy iego. ? Oblecz 6 18.
 22 cie sie w zupełná zbroie Boža: abyście 6 18.
 23 mogli stać przeciwko zásadkam dyabel 6 18.
 24 24. ? poniewáž nie mamy boiu prze 6 18.
 25 ciwko krmí y ciálu / ale przeciwko kšies 6 18.
 26 26. y mócarstwam / przeciwko dźier 6 18.

- Rzym: 2. żamcam światá tych ciemności / prze-
 b 11. ciwko duchownym złościám / ná mebio-
 Galat: 2. sách. ? A przetoż weście zupełna zbroie 12
 b 6. Boża: ábysście mogli sprzeciwić sie w C
 Kolos: 3. dzieńzły / y we wšytkim doskonáli stá-
 d 25. nać. ? Stoycieś tedy przepásawšy bio- 14
 e 34. dź wáśze prawda / á oblokšy páncierz
 Piotr: 1. spráwiedliwości / y obuwšy nogi w 15
 e 17. gotowość Ewángeliey poťom: ? we 16
 wšytkim biorac tarcza wiáry / ktoraby-
 sście mogli wšytki strzaly ogniste onego
 1sa: 59. złego pogásić. ? przyłbice teź zbáwien- 17
 d 17. ną weźmiecie / y miecz ducha (ktore iest
 słowo Boże.)
 Za: 234. ? W káždy modlitwie y prośbie mo- 18
 1. Tes: 5. dlac sie ná káždy czás w duchu: y dla te-
 b 8. goż czuiac ze wšeláka pilnością / y pro-
 Luk: 18. szazá wšytkie światé: ? y zá mié / áby 19
 a 1. m' bylá daná mowá w otworzeniu wš D
 Kolos: 4. moich z bezpieczeniém / ábym oznay-
 a 2. miał tajemnice Ewángeliey / ? dla kto- 20
 2. Tes: 3. rey poselsť wo spráwne w láncuchu / á-
 a 1. bom o niey bezpiecznie mowil / iáko mi
 mowić potrzebá. ? A iżbyscie y wy wie- 21
 dzieli o moich rzeczách / co czynie: wšy-
 tko wam oznaymi Tychitús / namilšy
 brát y wierny slugá w Pámie: ? ktore 22

gom posłał do was ná toż / abyście wie-
dzieli co sie z námi dzieie / á izby poćieszył
23 sercá wáše. ¹ Pořoy bráćiey y miłóść z
wiára od Boga Wycá / y Pána Jesuśá
24 Chrystuśá. ¹ Láská ze wřytkimi ktorzy
miłuta Pána nášego Jesu Chrystá w
nieśkázitelności. Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOLA DO PHILIPPOWIAN.

ROZDZIAŁ I.

¹ **A**wel y Tymotheusz ^{Za: 235.}
studzy Jesu Chrystá : wřy-
tkim śwíetym w Chrystusie
Jesusie / ktorzy sa w Philis-
2 powie / z Biskupy y z Diákonámi. ¹ Lá-
ská wam y pořoy od Boga Wycá nášego
3 go / y Pána Jesu Chrystá. ¹ Dziekuie Bo-
gu memu w káżdym przypominaniu
4 was ¹ (zárzdy we wřelkich prośbách
moich zá wřytkich was / modlac sie z re-
5 selem) ¹ zá społeczność wáše w Ewán-
geliey

geliey Chrystusowey od pierwszego dnia
aż dotad :

*¹ Miałac te nadszienie / iż ten który po-
czął w was dobra sprawę / wykona ią aż
do dnia Jezusa Chrystusa. ² iakoż iest stu-
żna / abych ią to rozumiał o was wszy-
tkich / dla tego iż was mam w sercu y w
więzieniu moim / y w obronie / y w v-
twierdzaniu Ewangeliey / że wy wszyscy
uczestniłi iestescie wesela mego.

Za: 236.

¹ Abowiem świadkiem mi iest Bog
iako wam tego wszystkim życzę abyście
byli we wnetrznosciach Jezusa Chrystu-
sa. ² O to proszę / aby miłość wasza ie-
scze wiecey a wiecey obfitowała w v-
miejtności y we wszelakim zrozumie-
niu : ³ abyście doświadczali tego co iest
pożyteczniejszego / żebyście byli szczery-
mi y bez obrażenia na dzień Chrystusow.
⁴ bedac napelnieni owocem sprawiedli-
wości przez Jezusa Chrystusa / ku chwa-
le y czci Bożej.

Za: 237.

¹ A chce bracia abyście wiedzieli / iż
to co sie zemna dzieie / wiecey sie obrociło
ku pomnożeniu Ewangeliey. ² tak iż też
okowy moje w Chrystusie znacznie sie
ostały po wszystkim pałacu / y w wszystkich
innych.

14 inszych. [?] Iż też wiele ich z bráciey w Pá-
 nie/potuche wzięwszy z okow moich/ob-
 15 sidię śmieli bez boiaźni słowo Boże o-
 y powiádać. [?] Niektorzyć y dla zazdrości
 y sporu: á niektorzy też z dobrej woli
 16 Chrystusá opowiádaia. [?] Inni zaś z mi-
 łości: wiedzac iżem iest postanowion ku
 17 obronie Ewángeliey. [?] A drudzy też z
 sporu Chrystusá opowiádaia nie ścze-
 18 rze: mniemáiac iż przydawáia wciśku
 zwiázkom moim. [?] Bo coż? By iedno
 wśelkim sposobem/choć pod pokrywka/
 choć prawdziwie/ Chrystus był opowiá-
 dan: y w tym sie wesele/ ále y weselić be-
 19 dz. [?] Bo wiem iż mi to wynidzie ku zbá-
 wieniu/ zá wáśa modlitwa y posilánim
 20 Duchá Jesu Chrystowego / [?] według o-
 czekawania y nádzieie moiey/

Iż sie w ni wczym nie záwstydze / ále Za: 238.
 z wśelákim bespieczeństwem iáko zá-
 wśe tak y teraz wielce będzie wstawion
 Chrystus w cieie moim / choć przez ży-
 21 wot/choć przez śmierć. [?] Abo wiem mnie
 22 żyć iest Chrystus: á vmrzeć zysk. [?] A iesliż
 żywym być w cieie / to mi iest owocem
 pracy / iednáć niewiem cobym obrać
 23 miał. [?] A iestem ścisnion ze dwu stron:

pragnac żebym był rozwiązany y był z
 Chrystusem / *coby* daleko lepiej. [?] ale 30-24
 stać w ciele / potrzebniejszy jest dla was.
[?] A będąc tego pewien / wiem iż zostanę ²⁵
 y zetrwam w sztytm wam / ku waszemu
 pomnożeniu y weselu wiary: [?] aby ob- ²⁶
 fitowało pzechwalanie wasze w Chri-
 stusie Jezusie we mnie / gdy do was
 zaście przybędę.

Za: 239.

Ephe: 4.

a 1.

Kolof: 1

b 10.

1. Tes: 2.

c 12.

[?] Tylko sie sprawuycie iakto przystoi ²⁷
 ewangeliey Chrystusowej: abym chociaż
 przybywszy / y ogladawszy was / chociaż
 w niebytności slyszal o was iż stoićie w
 iednym duchu / iednomyslnie / pracuiac
 okolo pomnozenia wiary Ewangeliey. [?] A ²⁸
 ni w czym nie dascie sie ostraśać przeci-
 wnikom / co onym jest przyczyna zginie-
 nia / a wam zbawienia / y to od Boga:
[?] iż wam darowano jest dla Chrystusa / ²⁹
 nie tylko abyście weń wierzyli / ale iżby-
 ście też dla niego cierpieli; [?] tenże boy ³⁰
 mając iakście y widzieli we mnie / y te-
 razescie o mnie slyseli.

R O Z D Z I A L II.

Esli tedy ktore pocieszenie w
 Chrystusie / iesli ktore wcieśnienie A
 miłości /

- miłości / jeśli ktora społeczność ducha /
 ■ jeśli ktore wnetrznosci wlitowania: ? ná-
 pelnięcieś wesele moje / ábyście toż rozu-
 mieli / też miłość máiac / iednomyślni /
 3 iednoż rozumieiac. ? nie przez poswarki /
 ám przez prozną chwałę: ále w potórze /
 ieden drugiego máiac zá wyższego nád
 4 sie: ? nie pátrzac káždy swego / ále tego f 24 y 13.
 co iest drugich. b 5.
 5 * ? Abowiem tá cheć niech będzie w Za 240
 was / ktora *była* y w Chrystusie Jესusie:
 6 ? ktory bedac w postaci Bożey / nie po-
 czcił tego zá drapiestwo że był rownym
 7 Bogu: ? ále wniósłszy sáмого siebie /
 / przystawšy postać slugi / sstawišy sie po-
 dobny ludziom / y postáwa náleżiony iá-
 8 ko człowiek. ? Sam sie poniżyl / sstawišy Zyd: 2.
 sie poslušnym áż do śmierci: á śmierci b 9.
 9 krzyżowej. ? Dla tego też Bog *wysóce* go
 B weniósł / y dárował mu imie ktore iest
 10 nad wszelákie imie: ? áby ná imie Jესus Iśa: 45.
 sowe wszelkie koláno kłekało / niebieskich / d 23.
 11 ziemskich / y podziemnych. ? á iżby wszel- Rzym: 14.
 ki iezyl wznawał / iż Pan Jესus Chris b 11.
 tus iest w chwale Boga Oycá.
 12 ? Przetoż namilšy moi (iákościé zá Za: 241.
 wše poslušni byli:) nie tylko iáko przy

moiey bytności / ale teraz daleko wiecey
w niebytności moiey / z boiaźnią y ze
drżeniem zbawienie wasze sprawuście.

¹ Abowiem Bog jest ten ktory sprawu-
ie w was y chcenie y wykonanie wedle
^{1. Piotr: 4.} Dobrey wolej. ¹ A wszystko czynicie krom
^{6 9.} szemrania y postawkow. ¹ abyście byli

bez przygany / y szczerymi dziatkami Bo-
żymi / mienaganiomnymi w pośrodku na-
rodu zlego y przewrotnego / między kto-
remi świecicie iako światła na świecie:

¹ zachowuywając słowo żywota ku prze-
chwalaniu moiemu na dzień Chrystusow. C

^{Za: 242.} Jsem darmo nie biegat / anim darmo
^{Dzie: 16.} pracowat. ¹ Ale choćby też krewo moie
^{4 1.} wylano na ofiarc y na posługe wiary

waszey / wesele sie y pomagam woszekim
wam wesela. ¹ Także y wy sie weselcie y
pomagaycie mi wesela. ¹ A spodzieram

sie w Panie Jესusie / iż rychło Tymothe-
usza posle do was: abym y ja był dobrej
myśli / dowiedziawszy sie co sie z wami
dziecie. ¹ Abowiem nie mam żadnego tak
iednomysłnego / ktoryby sie wprzeymie

^{1. Kor: 10.} o was starał. ¹ Bo wszyscy swego szuka-
^{f 24. y 13.} ia: me Jესu Chrystusowego. ¹ A ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷

23 oycu / zemna służył w Ewangeliey. Spoz
dziewam sie tedy iż tego do was posle/
skoro obáczę co sie zemna dziać ma.

24 ? Aleć dufam w Pánie iż y sam rychlo Za: 243.

25 do was przybede. ? Wszakżem rozumiał

D 26 za potrzebna / posłać do was Epáphro-
dytá brátá y pomocníká y społ zemna
boiniacego á wáśego Apostoła / y sluge

26 w potrzebie moiey. ? Ponieważ wprze-
mie prágnał was wszytkich / y frásował

27 sie / żeście slyšeli że chorował. ? Boć iście

27 chorował aż blisko śmierci: ále Bog
zmiłował sie nád nim: á nie tylko nád
nim / ále też nádemna / iżbym nie miał

28 smutku ná smutek. ? Tym rychley tedy

posłałem go: ábyscie go wyżrzawszy / zaś
sie weselili / á ia bym nie był smetny.

29 ? Przyjmicieś go tedy w Pánu z weselá-
tım weselem: á takowe we czci mieycie.

30 ? Boć dla sprawy Chrystusowey blisko był
śmierci: odważywszy zdrowie swe / áby
wypelniłto czego nie dostawało do po-
slugi wáśey przeciwko mnie.

R O Z D Z I A L III.

A 22 Ostaték bráćia moi / weselcie
sie w Pánu. Toż wam piśać /
mnieć

mniec nie cieško / á mnam potreбно.

! Vpátruycie psy / vpátruycie zle robo-
tniki / vpátruycie porzezanie. ! Abo-
wiem my iestefiny obrzezáním / ktorzy
duchem słužymy Bogu: y chluby my sie
w Chrystusie Jესusie / á w cieie nie vsa-
my. ! áczkolwiekcibych ia miał vsanie y
w cieie. Jesli kto infy zda sie vsać w cie-
le: wiecey ia. ! Obrzezány osinego dnia
z narodu Iśraelskego / z pokolenia Be-
niaminowego / Iyd z Iydow / wedle za-
konu Pharyseuś / ! według vprzymey-
chuci przeslądniac kóściol Boży: we-
dlug sprawiedliwosci ktora iest w zakon-
ie obcutiac bez przegány.

*! Ale co mi bylo zyskiem / tom poczy-
tal dla Chrystusa być škoda.

! A owšem poczytam sobie wśreko za-
škoda dla wysokiego poznania Jესusa
Chrystusa Pána mego: dla ktorego m so-
bie wśreko poczytal za veráte / y mam
sobie zá gnoy / ábym Chrystusa zyskak: y
był nálezion w nim nie máiac spráwie-
dlivosti moiey ktora iest z zakonem: ále-
te / ktora iest przez wiäre Chrystusa Jესu-
sa / spráwiedliwosc z Bogá przez wiäre:
! žeby m go poznal / y moc zmartwych-
wstania

1. Kor: 11.

a 22.

Dzie: 23.

b 6.

11 wstania tego / y społeczności vtrapienia
 12 iego: przypodobany śmierci iego / owa-
 bym ktorym sposobem zabiezał ku powo-
 13 staniu zmartwych. Nie iż bym iuż wziął
 C ábo iuż doskonałym był: ále gonie / owa-
 bym vchwyćil / dla czego mi iest od Chri-
 stusa Jesusa vchwyconym.

13 * Brácia / iac o sobie nie rozumiem iż-
 bych iuż vchwyćil. Lecz iedno czynię, że
 14 tego co názasť iest zápamiętywáiac / á do
 tego sie co przede mna ciągnac / * dogá-
 niam do kresu ku zaplácie wezwánia
 15 wysokiego Bożego w Chrystusie Jesu-
 sie. * Ktorzy smykolwiek tedy doskoná-
 16 li / toż rozumiemy: á iesli co ináczey roz-
 17 miecie / y toć wam Bog obiáwi. * Wśá-
 toż do czego smy przyszli / áby smy toż ro-
 zumieli / w tymże práwidle trwámy.

17 * * Bądźcieś násládownicámi moimi /
 D brácia: á vpátruyćie te ktorzy ták postę-
 18 puia iáko macie wzor náś. * Boć wiele
 ich chodzi / o ktorých częstom wam po-
 wiádał (á teraz y pláczac powiádam) iż
 19 są nieprzyiacielmi krzyżá Chrystusowego:
 ktorých koniec / zátrácenie: ktorých
 20 Bog / iest bżuch: y chwálá w sromocie
 ich / ktorzy ziemskie rzeczy miluia.

Rzym: 16.

6 17.

Lecz

Za: 245.

! Lecz nasze obcowanie jest w niebie: 2
siech: Skąd też zbawiciela oczekawamy/
Pana naszego Jesu Christa / ? Ktory przez 2
mieni ciało nasze podle / aby sie podo-
bnym sstało chwalebnemu ciału iego /
wedle skuteczney mocy ktora też wszy-
tko podbić sobie może.

ROZDZIAŁ IIII.

N Przetoż bracia moi namilszy y po- 1
żądani / wesele moje y korona mo- 2
ia: tak stojcie w Panu / namilszy. 3
! Ludziey żadam / y Syntychi prosze / aby 2
toż rozumiały w Panie. ! A prosze y cie- 3
bie towarzyшу własny / pomagay tym 4
ktore w Ewangeliey spolu zemna pra- 5
cowaly / z Klementem / y z innymi pomo- 6
cniki moimi / ktorych imiona sa w księ- 7
gach żywota.

Za: 246.

* ! Wescelcie sie zaroze w Panu. pow- 4
tore mowie / wescelcie sie. ! Skromność 5
wasza niech bedzie wiadoma wszystkim 6
ludziom. Pan blisko jest. ! Nie troszcz- 7
ciez sie moez: ale w kazdey modlitwie y B 8
prosbie z dziekowaniem niech ządania 9
wasze beda u Boga oznaymione. ! A po- 7
toy Bozy ktory przeczyfca wsefki: smysly 8
niechay

niechay strzeże serc waszych y myśli waszych w Chrystusie Jezusie.

8 [?] Wszystko bracia / cokolwiek iest prawdziwego / cokolwiek pocztivego / cokolwiek sprawiedliwego / cokolwiek swietego / cokolwiek przyiemnego / cokolwiek dobrej slawy ; iesli ktora cnota / iesli ktora chwala karnosci / to obmyslaycie. [?] Czegoście sie też nauczyli / y przyieli / y slyšeli / y widzieliście we mnie / toż czynicie: a Bog pokoju będzie z wami.

10 [?] Lecz wwešelilem sie wielce w Pánu / Zaczą-
C iżescie wždy kiedy roſkwitneli w swoim lo 247.
stáraniu o mnie : iákož y stáráliście sie :

11 áleście czasu nie mieli. [?] Nie žebym mowit dla niedostatku. ábowiem nauczyłem sie ia przeſtawáć ná tym co mam.

12 [?] Vniem y vmízáć sie / vniem y obſitowác : (wſtedy / y we wſem iestem wyćwiczony) y náſyconym być y láknać ; y

13 obſitowác y niedostatek cierpieć. [?] wſſytko moge w tym ktory mie vmacnia.

14 [?] Wſáktže dobrzeście uczynili / vžyczyno-

15 ſy včíſtowi moiemu. [?] A wiecie y w y Philippowianie / iž ná poczátku Ewángeliey / gdym wyſzedł z Mácedoniey / žádn mi koſciol nie vžyczal co sie tycze

Rzym:12.
a 1.

darowania y brania / iedno wy sami: ¹ po-
niemaz y do Thessaloniki / raz y drugi
posylaliscie mi na potrzeby. ¹ Nie izo-
bym szukal datku: ale szukam owocu
ktoryby obsitowal na liczbie waszey. ¹ A
mamci wszystko / y obsitnie: iestem na-
pelnon / wziewszy od Epaphrodita co-
ście poslali / wonnosć dobrej woniey/
ofiare przyiemne Bogu miła. ¹ A Bog
moy niechay napelni wasze żądanie
wasze wedlug bogactwa swoięgo w ch-
wale / w Chrystusie Iesusie. ¹ A Bogu
y Oycu naszemu chwalá na wieki wie-
kow. Amen. ¹ Pozdromcie káždęgo s-
wietęgo w Chrystusie Iesusie. ¹ Poz-
drawiáia was brácia ktorzy sa zemna.
Pozdrawiáia was wszyscy swieci: á
zwlaszcza ktorzy sa z Cesárskiego domu.
¹ Láska Pána nášęgo Iesusa Chri-
stusa z Duchem waszym.
Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOŁA DO KOLOSSAN.

ROZDZIAŁ I.

A **W**iel Apostoł **J**esu **Za: 248.**
 Chrystá przez wola Boga / y
 Tymotheus brát: ' tym kto
 rze sa w Kolosie swietym /
 y wiernes bráciey w Chrystusie Jესusie.
 2 **L**aska wam y pokoy od Boga Oycá ná-
 3 **s**ego / y Pána Jესu Chrystá. Dziękuiemy
 Bogu y Oycu Pána násego Jესu Chri-
 4 **stá** / záwsze modlac sie zá was: ' wstyska-
 wsy wiare wáše w Chrystusie Jესusie /
 y milosć ktora macie ku wszytkim swie-
 5 **tym** / ' dla nádzieie ktora iest wam odlo-
 6 **żona** w niebie / ktoraście slyfeli w przes-
 powiádaniu prawdy Ewángeliey / ' kto-
Bra przyslá do was / iáko y ná wszytkim
 swiecie iest / y owoc przynosi / y pomna-
 7 **ża** sie iáko y u was / od dnia tego ktore-
 8 **goscie** wstysfeli y poználisćie laskę Bo-
 9 **żę** w prawdzie.

10 **J**akosćie sie náuczyli ed Epáphrá **Za: 249**

milęgo towarzyśa nąęego / ktore ięst
wiernym ſługa Chriſtuśwym dla was :
⁊ ktory teę nam oznaymł miłość wáęę
w Duchu.

* ⁊ Dla tego y my od dnia ktoreęo ſmy
wſtykeli / me przeſtawamy za was ſie mo-
dlić y proſić / abyſcie byli nápełnieni
znáiomóſci woley ięgo / we wſelákiey
mádroſci y wyrozumieniu duchownym:
⁊ abyſcie chodzili przyſtoynie / Bogu ſie
we wſem podobáiac : w káędym uczyn-
ku dobrym owoc przynofiac / y roſciac w
znáiomóſci Boęęę : ⁊ vmocnieni wſelá-
ka moca według móęnoſci iáęnoſci ię-
go / we wſelákiey ćierpliwoſci y nie-
ſkwaęliwoſci z wſelem.

Za:250. ⁊ Dziekuiac Bogu Ocu ktory nas go-
dnymi uczynił abyſmy byli weſeſtmiámi
dziedzićtwá ſwiętych / w ſwiáćkoſci:
⁊ ktory nas wyrwał z mocy ćiemnoſci / y
przenioęł w Kroleſtuo Sreńá ſwego mi-
łęgo / ⁊ w ktorym mamy odćupienie przez
kręę ięgo / odpufezenie grzechow.

⁊ Ktore ięst obráęem Boga niewidziá-
nego / národzony przed wſytkim ſwo-
rzaniem. ⁊ ábowiem przeęę wſytkie rzę-
czy ſa ſtworzone ná niebie y ná ziemi / C

widziáalne

widzialne y niewidzialne / choć mając sta-
ty / choć państwa / choć księstwa / choć
zwierzchności: wszystko przezeń / y w nim
17 jest stworzono: [?] a on jest przed wszystki-
mi / a wszystko w nim stoi.

18 [?] A on jest głowa ciała kościelnego / Za: 251.
który jest początkiem / pierworodnym z 1. Kor: 15.
umarłych: aby on między wszystkimi c 21.

19 przodkował: [?] iż się w podobąco / aby w Obja: 1.
20 wszystkim zupełność mieścił w nim: [?] a że b 5.

by przezeń tu sobie poideał wszystko w
spokoju / przez kreś krzyża tego / tak to
co na ziemi / iako y to co w niebieściach
21 jest. [?] A was którzyście niekiedy byli

22 oddaleni y nieprzyjaciele w myślem / w
złotliwych uczynkach: [?] teraz też poie-

dnął w ciebie człowieczeństwa swęgo przez
śmierć / aby was wysłał ewangelię y nie-

23 pośkalane y nieobwinione przed oblicze-
nością swą. [?] jeśliż wiec trwacie w
wierze ugruntowani y utwierdzeni / a
nie poruszeni od nadziei Ewangelię
którąście słyszeli / która obwołana jest
wślektemu stworzeniu / które jest pod nie-
bem / które ja Paweł sstałem się sługą.

24 [?] Który się teraz raduje w doległo- Za: 252.
ściach za was / y to czego nie dostawa w

trapieniam Chrystusowim / wypelniam
w ciebie moim za ciało iego / ktore jest ko-
ściół: 'ktorego sstałem sie ja sluga we-
dle sałowania Bożego / ktore mi jest dā-
ne do was / abych wypelniał słowo Bo-
że / 'tajemnice ktora była zakryta od
wieków y od rodząim / a teraz oznay-
miona jest światym iego / 'ktorym ch-
ciał Bog oznaymić bogactwo tej chwā-
lebney tajemnice między Poganę / kto-
ry jest Chrystus / między wami nadzieia
chwały / 'ktorego mi przewiada-
mo / wspominać każdego człowieka / y
nauczać każdego człowieka we wsze-
lkiej mądrości / abyśmy wstāwili każ-
dego człowieka do słony w Chrystu-
sie Jezusie: O co sie też pilnie stāram
bowiac według mocy iego / ktora we
mnie potężnie spracuje.

R O Z D Z I A L II.

Za: 253.

Abowiem chce abyście wiedzieli
iako wielkie stāranie mam o was
y o tych ktorzy są w Łaodyscei / y
ktorzykolwiek nie widzieli oblicza mego
w ciebie: 'aby pocieszone były serca ich /
spoiwszy sie w miłości / ku wśemu też bo-
gactwu

gáctwu zupełne^o wyrozumienia / ku po-
 znániu tájemnice Boga Oycá y Chri-
 5 stusá Jესusá / ¹ w ktorym skryte sa wszy-
 4 tkie skárby mądrości y wmiętności. ² A
 toć powiádam / áby was nikt nie pod-
 5 chodził przez wystáwną mowę. ³ Bo ácz-
 B tołwiekiem nie jest obecny ciálem / ále Kor. 5.
4 3.
 duchem jestem z wámi : weselac sie y wi-
 dzac porzadek wáś / y utwierdzenie wiá-
 6 ry wáśey / ktora jest w Chrystusie. ⁴ Já-
 7 koscie tedy przyieli Jესu Chrystá Paná /
 w nimże chodźcie / ⁵ wkorzeniemi y wy-
 budowani w nim / y wzmocnieni wiára /
 iákosćcie sie teź náucz yli / obfituac w
 nim w dziekowaniu.
 8 ¹ Pátrzcies by kto was nie osukał Za: 254
 przez Philozophia / y prozne omamienie:
 wedle wstáwy ludzkiej / podlug elemen-
 9 tow swiátá tego / á nie według Chrystu-
 10 sá: ² gdyż w nim mieszka wszytká zupeł-
 11 ność Bostwá cięlesnie : ³ y jesteście w
 nim nápełnieni / ktory jest głowa wśel-
 12 nego kśiestwá y zwierzchności : ⁴ w
 ktorym teź obrzezáni jesteście obrzezá-
 nim nie reka wczynionym / gdyście zewle-
 kli ciáło cięlesne / ále w obrzezaniu Chri-
 12 stusowym / ⁵ pogrzebieni z nim we

krzcie : w ktorymescie tez spolnie powstali przez wiare poteznosci Boga / ktory go wzbudzil z martwych.

Za: 255.

Ephc: 2.

a 1.

¹ A was gdyscie byli umarli w grzechach y w nieobrzezce ciela waszego ozywil z nim pospolu : odpuscivszy wam wszystkie grzechy / ² zmazawszy on przeciwnam cyrograph dekretu / ktory byl nam przeciwny / zniolz gi z posrodku / przybawszy gi do krzyza : ³ y zlupivszy ksiestwa y mocarstwa / wywiodl ie smiele na podzwo / iawnie triumph z nich czyniac sam przez sie. ⁴ Niechay was tedy nikt nie sadzi w potarnie albo w cieciu / albo w czesci swietla / albo w namianiu ksiestwa / albo sabbatow : ⁵ ktore sa cieniem rzeczy przysslych / lecz cielo jest Chrystus sowo. ⁶ Niechay was nikt nie podchodzi / chcac przez pokore y nabozenstwo anyolow / hardzie postupiac w tym czego nie widzial / prozno sie nadymaiac z umyslu ciela swego : ⁷ a nie trzymaiac sie glowy Chrystusa, z ktorego wszystkie ciela przez spoienia y związania zrzadzone y spolnie zlaczone / roscie na pomnozenie Boze.

La: 256.

¹ Jesliście tedy umarli z Chrystusem /

od element D

od elementow tego świata : przeczcie ie-
 21 ſcie : ? Nie dotykaycie ſie / ani koſtuycie /
 22 ani ruſzaycie : ? Co wſzytko idzie ku ſk-
 23 ſzeniu ſamym używaniem / iż ieſt wedle wo-
 zor mądroſci w zaboboniach y w wpo-
 korzeniu / y w nieſolgowaniu ciała / nie
 we czci takiey ku napełnieniu ciała.

R O Z D Z I A L III.

1 **E**ſliżeſcie tedy poſtali z Chri- Za: 257.
 A **ſ**tuſem : zwierzchnich rzeczy ſu-
 2 ſtaycie : gdzie Chriſtus ieſt na
 3 prawicy Bożey ſiedzacy. ? O te ſie ſi-
 4 ſzaycie / ktore ſa wzgore ; nie ktore ſa na
 5 ziemi. ? Abowiemeſcie umarli : y żywot
 6 waſz ſkryty ieſt z Chriſtuſem w Bogu.
 7 Gdy ſie Chriſtus żywot waſz okaże : te-
 8 dy y wy z nim okażećie ſie w chwale.
 9 ? Umartwiaycieſz tedy członki waſze Ephe: 5.
 10 ktore ſa na ziemi / porubſtwo / nieczyſto- a 3.
 11 ſte / roſketeczność / zła pożądlivość / y
 12 łakomſtwo / ktore ieſt bálwochwałſtwem.
 13 dla ktorych przychodzi gniew Boży na
 14 ſynny niewierne. ? w ktorycheſcie ſie y
 15 wy niekiedy obierali / gdyſcie żyli w

K r v nich

Rzym: 6. nich. ¹ Lecz teraz odłóżcie y wy to wszystko
 a. b 12. to : gniew / popedliwość / złość / bluź-
 Ephe: 4. nierówno / skłóca mowę z ust waszych
 f 23. ¹ Nie kłómaciecie jedni drugim : zwolte-
 Zyd: 12. z siebie stárego człowieka z uczynkami
 a 1. iego / ¹ á obłóte nowego tego który sie-
 1. Piot: 2. odnawia w znaiomości / podług wyo-
 41. 14. 42. brázenia tego który go stworzył. ¹ Godzie-
 nie máś Pogániná y Żydá / obrezánia y
 nieobrzezki / człowieka obcego y Tátárzy-
 ná / niewolniká y wolnego : ále wszystko /
 y we wszech Christus.

Za: 28: ^{* 1} Przypobleczyć sie tedy (iáko wy-
 Ephe: 6. bráni Boży / świeci / y umiłowani) we
 13. wnetrznosci miłosierdzia / w dobro-
 wość / w pokorę / w cichość / w cierpli-
 wość / ¹ jedni drugich znosząc : y odpuszc-
 zając sobie wszelby kto miał skargę prze-
 ciw komu. iáko też Pan odpuszcil wam;
 także y wy. ¹ A nád to wszystko / miejcie
 miłość / która jest zwiázka doskonałości.
¹ A póko Christusow niech przewyższa
 w sercach waszych / ku któremu też we-
 zwánie jesteście w jednym cieie : á w dzie-
 łach badzcie. ¹ Slovo Christusowe nie-
 chaj mieśta w was obficie / z wszeláką
 umiódrością / náuczając y sami siebie ná-

pominając /

pomínáiac / przez psalme / pieśni / v spie-
wánia duchowne / w lájce spiewáiac w
sercách wášych Bogu.

17. ' Wšytko cokolwieť czynície mowa Za: 259.
Dábo vczyníem / wšytko w imie Pána 1. Kor: 10
Jesusa Christusa / dziekuiac Bogu y g 31.
Oycu przezeń.

18. ' Žony badźcie poddane mežom / iáko Ephe: 5.
19 przystoi / w Pánu. ' Mežowie / miluycie e 22.
žony wáše: á nie badźcie gorzkim prze- 1. Piot: 3.
20 čiwko nim. ' Dziaťki poslušne badźcie a 1.
rodzicom we wšytkim. ábowiem sie to Ephe: 5.
21 podobaw Pánu. ' Oycowie nie pobu- f 25.
dzajcie ku gniewu dzieci wášych: áby Ephe: 6.
22 sercá nie tráćili. ' Služy badźcie po- a 1.
slušni we wšytkim pánom wedle čialá / Ephe: 6.
nie služac ná oko / iáko by ľudziom sie po- a 4.
dobáiac / ále w šczerości sercá / Boga Ephe: 6
23 sie boiac. ' Cokolwieť czynície / z duše a 5.
24 czynície iáko Pánu / á nie ľudziom: ' wies- Tit: 2. 69
dzac iž od Pána weźmiecie odpláte dzie- 1. Piot. 2
25. ' Bo ten co krzywdy czyni / odniešie to c 18.
co vkrzywdžil: á nie máš wzgladu ná
osoby v Boga.

Rzym: 2

b 11.

Dne: 10.

f 34.

R O Z D Z I A L III.

Anowie co sprawiedliwego i
 słusznego jest / oddawajcie się A
 gom : wiedząc że y wy macie
 Páná w niebie:

Zaczą- ¹ W modlitwie trwajcie : czuwać bez

lo 260. dac ná mę y z dziełowaním. ² modlacie się

Luk : 18. społecznie y zá nas aby nam Bóg otwo-

^{A 1.} rzył drzwi mowy tu opowiadaniu tále-

1. Tes: 5. mnice Chrystusowej (dla ktorej też ie-

^{C 12.} stem związány) ³ abych ja oznaymia-

Eph: 6. mówiac iáko jest potrzeba. ⁴ Uiadźcie się

^{C 18.} obchodźcie z obcym : czas odkupiac.

2. Tes: 3. ^{A 1.} ⁵ Mowa wasza mech záwsze będzie przy-

Eph: 5. iemna / sola okraszona : abyście wiedzieli

^{d 15.} iáko macie ázdeniu z osobná odpowie-

dzieć. ⁶ Co się zemna dzieie / wszystko wam

oznaymi Tytulus namiłszy brát / y toiera-

ny slugá / y towarzyszy w Pánu : ⁷ ktore-

gomi posłał do was dla tego aby się wy-

wiedziál co się dzieie z wami / y pocieszył

sercá wasze / ⁸ z Onesymem namiłszym á

wiernym brátem / ktory jest z was. ⁹ Wszy-

tko wam oznaymia co się tu dzieie.

Za: 261 ¹⁰ Pozdrawia was Arystarchus ktory i

jest zemna w poimaniu / y Młárek Bráta

neł Barnabášow (o ktorym wzięliście

rozkaz

restkazanie. Jesliby przyszedł do was
 11 przynudźcie go / y Jesus ktorego zowa
 C Just: m: i tor: y sa z obrezania. Ci sami
 sa pomocnicy moi w Krolestwie Bozym:
 12 ktorzy macie byli po ciecha. ⁷ Pozdrowia
 was Ewáphrás ktory z was iest / stu
 gá Christusa Jesusa / záwsze pracuiac za
 was w modlitwach / ábyscie stali dosko
 nálnymi y pełnymi we wśeláctey woli Bo
 13 žey. ⁷ Bo iestem mu świadkiem / že ma
 wielkie stáranie o was / y o tych ktorzy sa
 14 w Láodycei / y ktorzy w Hierápolu. ⁷ Po
 zdrowia was Lukáš lekarz miły / y De 2. Tim. 4.
 15 más. ⁷ Pozdrowcie brácia ktorzy sa w b 11.
 Láodycei: y Timphásá y zgromádze
 16 nie ktore iest w domu iego. ⁷ A gdy v
 was przeczytan bedzie ten list / sprawcie
 to aby tež czytany był w Kościele Láody
 ceńskim: á izbyście wy tež przeczytáli
 17 ten ktory iest Láodycerski. ⁷ A powiedz
 cie Archipowi; Dogladay posługowa
 18 nia ktoreś wziął w Pánu / ábysie wypela
 nił. ⁷ Pozdrowienie / reka moja Pá
 wlowa. Pámietajcie ná więzienie
 moje. Láská z wámi.
 Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOŁA DO THESSALONICZAN PIERWSZY.

ROZDZIAŁ I.

Za: 262.

W Amel y Sylwan y Ty
motheusz kościołowi Tessalo-
nickiemu w Bogu Oycu /
y w Pánie Jესusie Chrystu-
sie. Łaska wam y pokoy.

* ? Dziekuiemy Bogu zá was
wsytkie: wspomináiac was w modli-
twách nászych bez przesiánku : ? wspo-
mináiacoczynność wiáry wásey / y pra-
ce / y miłosć / y cierpliwość nádziecie w
Pánie nászym Jესusie Chrystusie / przed
Bogiem y Oycem nászym : ? Wiedząc
brácia vmiłowání od Boga / o wybrá-
niu wászym : ? gdeż Ewángelia náša
nie była v was tylko w mowie / ále też y
w mocy / y w Duchu swietym / y w zupeł-
ności wielkiej : iáko wiecie iákiemisiny
byli miedzy námi dla was.

Za: 263.

? A wy-słaliście sie náśladowcami s
nászymi. C

nášym / y Pánstím : przyiawšy słowo
w wielkim wciśnieniu / z weselem Du-
chá swietego : ' ták ižesćie sie sstáli
wzorem wsytkim wierzącym w Mác-
doniey y w Acháiey. ' Abowiem od was
Dzábzmiało słowo Pánstie: nie tylko w
Macedoniey y w Acháiey / ále sie tež ro-
zesła ná wselkim mieyscu / wiára wáśa
która jest ku Bogu : ták iž tež nam nie
trzebá nic mowić. ' Bo sámiz o nas o-
powiádáia iákowysmy przysłep do was
mieli : y iákosćie sie náwrócili do Boga
od báłwanow / ábysćie służyli Bogu ży-
wemu y prawdziwemu / ' y oczekiwáli
Syna iego z niebios (ktorego wzbudził
z martwych) Jesusa / ktory nas wybá-
wil od gniewu przysłego.

R O Z D Z I A L II.

A B owiem sami wiećie bráćia / iž Zaczą-
nie prozne było przyśćie náše do
was : ' ále przedtym wciérpiawšy
y zelżeni bedac w Philippowie / (iáko
wiećie) śmielesmy iednák sobie pocze-
li w Bogu nášym / przepowiádáiac v was
Ewángelia Boża z wielkim stáraním.
' Abowiem nápomínánie náše nie było
z osuťa.

Die: 19.
d 18. d 22.

z oszukańia / ani z nieczystości / ani w
 zdradzie : ? ale iakośmy doświadczeni⁴
 byli od Boga / żeby nam była zwierzona
 Ewangelia / tak mowimy : nie iako sie
 ludziom podobaiac / ale Bogu / który
 doświadcza serc naszych. ? Abowiem ni-
 gdysmy nie byli doznani w powieści po-
 chlebney / iako wiecie : ani w podeyżrze-
 niu łakomstwa / Bog świadek jest : ? ani⁶
 szukaiac chwały od ludzi / ani od was
 ani od innych. ? Mogac być wam ob-
 ciężliwi iako Apostołowie Chrystusowi : B
 ale sstaliśmy sie małutkami między wa-
 mi / iakoby mamta ogrzewaiac dzieci
 swoje : ? Tak was polubiwszy / żadali-
 śmy wam vżyczyć nie tylko Ewangeliey
 Bożej / ale też y dusz naszych : dla tego
 iżeście nam miłymi byli.

? Abowiem pamiętaććie bracia praca⁹
 nasze y trudzenie : gdyż w nocy y we dnie
 robiac / abyśmy żadneę z was nie obcią-
 żyli / przepowiadaliśmy v was Ewange-
 lia Boża. ? Wycie świadkami y Bog¹⁰
 iako światobliwie / y sprawiedliwie y bez
 naganienia byliśmy między wami kto-
 rzycie wwierzyli. ? Jakoż wiecie iże¹¹
 śmy kaźdego z was (iako oćiec dzieci
 swoje)

La: 265.

Die: 20.

g 34.

Kor: 4.

c 12.

2. Tes: 3.

b 8.

- 12 swoje) i napominali i cieszyli / y oświadcza-
 13 li sie abyście postępowali przysto-
 nie w Bogu / który was wezwał do swe-
 go królestwa i chwały.
- 12 * ? Dla tego y my dziękujemy Bogu
 C bez przestanku / iż wy przyjąwszy słowo
 Boże którescie słyszeli od nas / przyjęli-
 ście je nie iako słowo ludzkie / ale (iako
 jest prawdziwie) słowo Boga który sprá-
 wne w was którzyście uwierzyli.
- 14 ? Abowiem wy bracia staliście sie ná Za: 266
 śladowcami Kościołow Bożych które
 są w Judzkiej ziemi / w Chrystusie Je-
 susie: iżście y wy toż cierpieli od naro-
 25 du swego / iako y oni od Żydów. ? którzy
 y Pána Jhesusa zabili y Proroki / y nas
 przesławowali / y Bogu sie nie podo-
 bali / y wszystkim ludziom są przeciwni:
- 16 ? broniąc nam żebyśmy nie mówili Po-
 gánom iżby byli zbawieni: aby zámwe
 wypelniali grzechy swe. abowiem ná nie
 przyszedł gniew Boży aż do końca.
- 17 ? A my bracia będąc osieroćcałemi bez
 D was twarza / nie sercem / ná krótki czas:
 wprzemyślny sie stárali widzieć oblicze
 18 wasze z wielką chucią. ? Abowiemśmy
 chcieli przysć do was (zwłaszcza iá Pá-

wiel) y raz y drugi: ale przekázil nam śa-
tan. ¹ Abowiem ktorąż jest nadzieia na-
śa/ albo wesele/ albo korona przechwala-
nia? ² Iżali nie wy przed Pánem naszym
Iesusem Chrystusem iestescie w przy-
ście tego?

Zacza- ¹ Abowiem wy iestescie chwala naszą 2
lo 267. y wesele.

R O Z D Z I A L III.

A Kżetoż nie mogac sie wiecer w-
strzymać/ vpodobáło sie nam A-
bysim sami zostáli w Athes-
mie: ¹ a posłálismy Tymotheusa brá-
2 tá naszego/ v sluzę Bożego w Ewángel-
lie Chrystusowej/ aby was potwierdził
y nápominał z strony wiary waszej: ¹ a 3
by żaden soba nie trwożel w tych vci-
ściach: abowiem sami wiecie/ żeśmy ná-
to postáwieni. ¹ Bo też gdyśmy byli v 4
was/ opowiadálismy wam żeśmy mieli
cierpieć vciśnienie/ iákoż sie tak stáło/
y wierzcie to. ¹ Dla tego y ja nie mogac
sie wiecey wstrzymać/ poslálem abym B-
sie dowiedział o wierze waszej/ by was
śnadź nie skusił ten co kusi/ a żeby nie by-
ła dálemna praca naszą. ¹ Lecz teraz gdy 6

Tymothe-

Tymotheusz od was przyszedł do nas / y
oznaymł nam wiare y miłość waszą / a
iż nas macie w dobrej pamięci zawsze /
żadając nas widzieć / iako y my was :
7 ¹ Dla tegoż bracia iestefmy pociešem / z
C was / w każdey doległości y vtrapieniu
8 naszym przez wiare waszą : ² boć teraz
żywiemy / iesli wy stoicie w Panu.

9 ¹ Abowiem ktorąż dzięki możemy ode- Za:268.
dać Bogu za was / z wszelkiego wesela
ktorym sie weseliny dla was przed Bo-
10 giem naszym : ² w nocy y w ednie bårzo
pilno prosiac abyśmy was ogladali / y do
pełnili czego nie dostate wierze waszej.
11 ¹ Lecz sam Bóg y Ociec nasz / y Pan nasz
D Jezus Chrystus niech sprawi drogę na-
12 szę do was. ² A Pan niechay was pomno-
ży / y obfita uczyni miłość waszą iednego
ku drugiemu / y ku wszystkim : iako y my
13 iestefmy ku wam : ³ aby sercá waszą niená-
ganie vtwierdził / w światobliwości /
przed Bogiem y Ocem naszym / w przy-
ście Pana naszego Jesu Chrystá ze wszy-
tkimi swietymi tego. Amen.

R O Z D Z I A Ł III.

A Aostátek tedy bracia / prosimy Zac:269
was y nápomínáme przez Pa-
2 y 4 na Jesu

na JEsusá / áby iákoście wzięli od nas /
iáko sie macie sprawować / y Bogu sie
podobać / tak ábyscie sie też spráwo-
wali / ábyscie tym wiecey obfitowali.
? Bo wiecie ktore rozkazania dalem
wam przez Páná JEsusá. ? Abowiem ;
tác jest wola Boża / poswiecenie wáše :
żebyscie sie powściągáli od porubstwá /
? áby umiał każdy z was naczynie swe
chowác w światobliwosci y wczciwo-
sci : ? nie w popedliwosci żadze / iáko y
Pogáni ktorzy nie znáia Bogá / ? á żebr
kto nie podchodził ani ofukíwał w sprá B
wie brátá swego : ábowiem sie Pan mści
wszystkiego tego / iáko siny wam przedtym
powiádali / y oświadczáli. ? Boć nas
Bog nie wezwał ku nieczystosci : ále ku
poswieceniu. ¶

? A przeto ktory to odrzuca / nie odrzu-
cać czlowieká / ále Bogá / ktory też w
nas dal Duchá swego swietego. ? A o
bráterskiej miłości nie potrzeba ábysmy
wam pisáli : ábowiem wy sami od Bogá
iestescie náuczeni ábyscie iedni drugie
míłowáli. ? Bo też to czynicie ku wszyst-
kiej bráciey ktorzy są we wszystkim Míce-
doniey. Lecz was prosimy brácia / żeby-

ście wie-

Rzym: 12.

a 2.

Ephe: 5.

d 17.

1an 13.

d 34 y 15.

c 17.

1. 1an 2.

b 10. y 4

c 13.

1. Ale niestety obptowali: y wprzemy sie
 starali abyście spokojnymi byli / á každý
 swej sprawy pilnowali / y rekami swemi
 12 robili iákosny wam nákazali: ¹ á izby-
 ście sie z obcemi wczciwie obchodzili: á
 niczyiegoż nie potrzebowali.
- 13 * ¹ Lecz niehcemy brácia abyście wie- Za: 270
 dzieć nie mieli o tych ktorzy zaśneli / iz-
 byście sie nie smucili / iáko y drudzy kto-
 14 rzy nádziecie nie máia. ² Abowiem iesli
 wierzymy iz Jésus umárl y zmartwych-
 15 wstał: tak též Bog te ktorzy zaśneli
 przez Jésusá przyprowadzi z nim. ³ Abo-
 D wiem to wam powiádamy w słowie
 Pánstím / iz my żywiacy / ktorzy pozostá- 1. Kor: 15.
 niemy ná przysćcie Pánstie / nie vprzedsí- e 23. g 51.
 16 my tych ktorzy zaśneli. ⁴ Gdyž sam Pan
 z otkrzykiem y z głosem Archányelskim y
 z traba Boža sstapi z niebá: á pomárli
 17 w Chrystusie / powstána pierwey. ⁵ Po-
 tym my żywi / ktorzy pozostániemy: po-
 chwyceni bedziemy pospolu z nimi w o-
 błokách / abyśmy sie z Chrystusem potká-
 li ná powietrzu / á tak záwsze z Pánem
 18 bedziemy. ⁶ A przetož cieście sie społem
 tymi słowy.

R O Z D Z I A L V.

Za: 271

2. Piot: 3

c 10.

Obia: 3.

43. y 16.

c 15.

S O czásiech y o chwilách bráćia /
nie potrzebniecie ábyśmy wam pi- A
áli. ? Abowiem sami dostátecznie 2
wiecie / iż dzień Páński tak przydzie / iá-
ko złodziej w nocy. ? bo gdy rzeka / Po- 3
koy y bezpieczeństwo: tedy nagle zginie-
nie przydzie ná nie / iáko bol niewieście 4
brzemienney / á nie vcieka. ? Lecz wy brá- 4
ćia / nie jesteście w ciemności: áby on-
dzień was miał iáko złodziej zastać. ? ábo 5
wiem wšeszy wy / jesteście synowie swiá-
tlosti / y synowie dnia: nie jesteście no- 6
cy áni ciemności. ? Przeto tedy nie spi- 6
my iáko y inše: ále czuymy y badzmy 7
trzeźwimi. ? Abowiem ktorzy spia / w 7
nocy spia: á ktorzy sie vpućia / w nocy sie 8
vpućia. ? Lecz my bedac dñowi / badz- 8
my trzeźwi / oblekšy páncierz wiary y mi-
łości / á przylbice nádziere zbáwienia. 9
Za: 272. ? Gdyž Bog nie postawił nas tu gnie- 9
wu / ále tu nábyćiu zbáwienia przez Pá-
ná nášego Jesu Christá / ? ktorzy umarli 10
zá nas: ábyśmy / chociaž czuiemy / cho-
ćiaž spimy / spolu z nim żyli. ? Przetož 11
ćiešćie sie społecznie: y buduyćie ieden
drugiego / iáko też czynicie. ? A prosimy 12

- was bracia / abyście poznali te którzy
 praciuta między wami / y którzy są przeko-
 żonymi waszymi w Pánu / y nápominaia
 13 was: ¹ izbyście ie tym wiecey wazyl w
 miłości prze ich robota. pókoj zácho-
 waycie z nimi.
- 14 * ¹ A prosimy was bracia / karcicie nie- Za: 273.
 spokojne / cieście lekliwe / znaslaycie nie-
 mocne / cierpliwymi badzcie ku wsyt-
- 15 kum. ¹ Pátrzcie aby kto złem zá zle ko- Przyp: 17.
 Dmu nie oddawał: ale záwždy dobrego b 13. y 20
 násládujcie / ku wam społecznie y ku w- d 22.
 16 szetkum. ¹ Záwze sie weselcie. ¹ Bez prze- Rzym: 12.
 17 stánu sie modlcie. ¹ We wsytkim dzie- d 17.
 18 luycie. ábowiem tá jest wola Boża przez 1 Piotr: 3.
 Chrystusa Jezusa ku wam wsytkum. b 9.
 19 ¹ Duchá nie gáście. ¹ Proroctw nie lek- Syr: 18.
 20 ce wazcie. ¹ A wsytkiego doświadczay- c 22.
 21 cie: dobrego sie trzymajcie. ¹ Od wsela- Luk: 18.
 22 kiego podobienstwa złości sie powścią- a 1.
 23 gaycie. ¹ A sam Bog pokoju niech was Kołof: 4.
 zupełnie poswieci: aby cały duch wasz / a 2.
 y duszá y ciało bez nágámenia / w przy-
 ściu Pána nášego Jesu Chrystá bylo zá-
 chowane.
- 24 ¹ Wiernyč jest ktory was wezwál / kto- 1. Kor: 1.
 25 ry tež uczyni. ¹ Bracia modlcie sie zá b 9.

A y my

nas.

nas. Pozdrowcie bracia wszystkie w poca-
lowaniu świętym. Poprzysięgam was
przez Pana aby ten list przeczytany był w
bractwie świętym bractwie. Łaska Pana na-
szego Jesu Chrysta z wami. Amen.

LIST PAWŁA
S. APOSTOLA DO
THESSALONI-
CZAN WTORY.
ROZDZIAŁ I.

Za: 274

Nawet y Sylwan y Ty-
motheusz: Kościołowi Thes-
salonickiemu w Bogu Oyc-
cu naszym / y w Panu Jesu-
sie Chrystusie. Łaska wam y pokor-
od Bogá Oycá naszego y Pána Jesu
Chrystá. Bracia / powinniśmy Bo-
gu zároveň dziękować za was iáko sie go-
dzi / iż sie bázdo pomnaża wiara wasza /
y obfituje miłość każdego z was przeciw
drugim. tak iż y my sami przechwala-
my sie z was w Kościołach Bożych / z
cierpliw

go Jesu Chrysta w was / a wy w nim
podlug łaski Boga naszego / y Pana Je-
su Chrysta.

R O Z D Z I A L II.

Za: 276

pbe: 5.
b 6.

N Prosimy was bracia przez przy-
siecie Pana naszego Jesu Chrysta /
y nasze zgromadzenie tu niemu
abyście sie nie łatwo dali wnosic od
rozumu waszego / ani straszyc ani przez
ducha / ani przez powiesc / ani przez list
iako by od nas posłany / zeby iuz nadešel
miał dzien Pánski. ¹ Niech was nikt nie
zwoodzi żadnym sposobem. abowiem nie
przyjdzie dzien Pánski, iesli pierwey nie
przyjdzie odstąpienie / y będzie obławion
on człowiek grzechu / syn zadrženia. Kto-
ry sie sprzeciwia y wynosi sie nad to w-
sytko co zowia Bogiem / abo co za Bo-
ga chwala: tak izeby vsiadł w łosciele
Bozym okazniac sie iakoby był Bogiem.
² Izali nie pámmetacie iz ieszcze v was be-
dac / tom wam powiádal: ³ A teraz wie-
cie co zadržmawa: aby był obławion
czasu swego. ⁴ (Abowiem sie iuz spła-
wuierátemnicá nieprawosci: tylko aby
ten ktory trzyma teraz / niech trzyma /

63 odiet

3 aż odiet będzie z pośródtku.) ¹ A tedy
 obławion będzie on złodziej : którego
 Pan zabije duchem wsi swoich : y zadržá, ^{1sa: 11.}
 ci obławieniem przyścia swego / tego ^{a 4.}
 9 ¹ Ktorego przeście jest wedle sprawy śa-
 táníkrey / z wszeláka možností / y znáti y
 10 cudámi klamliwemi / ¹ y z wielkim oma-
 C niemieniem nieprawości w tych ktorzy gi-
 na / przeto i z miłości prawdy nie przyieli
 11 aby byli zbáwieni. ¹ Dla tego posle im
 Bog skutek osukánia / aby wierzyli
 12 klamstwu : ¹ iżby brli osadzeni wšyscy
 ktorzy nie wwierzyli prawdzie / ále przy-
 zwolili ná nieprawosć.

13 ¹ Lecz my powinnisiny Bogu dzieko- ^{Za: 277}
 wác záwsze zá was bráčia umilowani
 od Boga / iż was wybral Bog pierwiast-
 kámi ku zbáwieniu / przez poswíecenie
 14 ducha y wiáre prawdy : ¹ ná ktora tež
 D was wezwał przez Ewángelia náše / ku
 nábyciu chwały Pána nášego JEsu
 15 Christá. ¹ Przeto tedy bráčia stoycie : á
 trzymaycie podána ktorychescie sie ná-
 uczyli / choć wšinie / choć przez list náš.
 16 ¹ A sam Pan náš JEsus Christus / y
 Bog á Ociec náš ktory nas umilował /
 y dał poćieszenie wieczne / y nádzieis do-

bia przez

bia przez łaskę: i niech pobudza serca
wasze / y utwierdza we wspólakim uczyn-
ku y w mowie dobrej.

R O Z D Z I A L III.

Ephē: 6.

c 18.

Kolaf: 4.

a 3.

N A ostaték bráčia / modlcie sie za
nas / áby sie słowo Boże szerzyło
y było iásne / iáko y u was: i y á-
bysmy byli wyrwáni od niespokoynych y
złóśliwych ludzi. ábowiem nie wszystkich
jest wiára. i Aleć wierny jest Pan / kto-
ry was utwierdzi y strzedz będzie od zle-
go. i A duszamy o was w Pánu / i z to co
wam roskázuemy / y czynicie / y czynić
będziecie. i A Pan niech spráwuie ser-
ce wasze ku miłosći Bożej / y ku cierpli-
wosci Chrystusowey.

Za: 278.

i A opowiadamy wam bráčia w imie
Pána nášego Jesu Chrystá / i zbyście sie
odłaczyli od káżdego brátá nieporzadnie
chodzącego / á nie według podania kto-
re wzięli od nas. i Ábowiem sami wie-

Dzie: 20.

g 34.

1. Kor: 4.

c 12.

1. Tes: 2.

b 9.

ście iáko nas potrzebá násladować: gdy-
żesmy nie byli niespokoyni miedzy wa-
mi: i ánismy chlebá darmo od kórego-
pożywáli / ále z praca y z utrudzeniem w
nocy y we dnie robiac / ábysmy kórego-

z was

9 z was nie obciążyli. ¹ Nie żeby nam to
 C wolno nie było: ale żebyśmy wam sami
 siebie na wzor dali / abyście nas naślá-
 10 dowáli. ² Abowiem gdyśmy byli v was/
 tośmy wam opowiadáli: iż iesliby kto
 11 niechciał robić / niechże też nie ie. ³ Bo
 skłhelismy iż niektórzy niespokojnie sie
 spráwuia między wámi / nie robiac /
 ale sie cudzymi spráwámi niepotrzebnie
 12 báwiac. ⁴ Lecz takowym opowiadamy/
 y wpoiminamy przez Pána nášego Jesu
 Chrystá / aby z pokojem robiac / pożywa-
 13 li chlebá swego. ⁵ A wy brácia nie osłá- *Galat 6.*
 D biaycie dobrze czyniac. ⁶ Lecz iesli kto *6 9.*
 14 jest nieposlušny słowu nášemu / tego
 przez list oznaymicie: á nie mieszaycie sie
 15 z nim / aby sie zawstydzil: ⁷ á nie poczy-
 taycie go zá nieprzyiaciela / ale wpo-
 16 naycie iáko brátá. ⁸ A sam Pan pokoiu
 niech wam da pokoy wieczny ná wfel-
 kim mieyscu. Pan niechay bedzie z wá-
 17 mi wfytłimi. ⁹ Pozdrowienie / reka mó-
 ja Páwłowa: ktory jest znák w każdym
 18 listcie. tak pise: ¹⁰ Láska Pána nášego
 go Jesu Chrystá z wámi wfyt-
 łimi. Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOLA DO TYMOTHEVSZA PIERWSZY.

ROZDZIAŁ I.

Zac: 279

Wiel Apostoł Jესusa
Christusa podług rozkazania
Boga zbawiciela naszego
/ y Christusa Jესusa naszego

Dzie: 16. Dziecie nasze: ¹ Tymotheusowi milennu
synowi w wierze. Łaska / miłosierdzie / y
pokój od Boga Oycy / y Christusa Je-
susy Pána naszego. ¹ Jákom cie prosił
abyś zmieścił w Ephezie gdym siedl do
Macedonuy / abyś opowiedział nieko-
rym żeby mączyli nie wczeli / ¹ ani sie bą-
wili bąsniami y nieskończonemi mowa-
mi około rodzajów: które rádszy gadli
przynośa niż zbudowanie Boże które
jest w wierze. ¹ Ano łomiec przykazania
jest miłość z czystego serca / y sumienia
dobrego y wiary nieobłudney. ¹ Od któ-
rych niektórzy odstrzeluwszy sie / odwró-

čili sie

7 cili sie ku proznomowności / ¹ chcac być
nauczycielmi zakonu / nie rozumiejąc a-
ni co mówią / ani o czym twierdzą.

8 ¹ A wiemy że dobry jest zakon / jeśli by

9 go kto przystojnie użewał : ² wiedząc to

Za:280

Rym:7.

b 11.

10 iż zakon nie jest posłanowion sprawie-
dliwemu / ale niesprawiedliwym / y nie-
poddanym / niepobożnym y grzesznym /
złoshwym y sprośnym / orcom ordercom

11 y matkom ordercom / meżoboycom / ¹ w-

12 kietecznikom / Sodomczykom / wolne lu-

dzi w niewola przedającym / kłamcom /

13 krzywoprzysięzcom / y jeśli co innego

14 jest przeciwne go zdrowey nauce / ² Kto

15 ra jest wedle chwalebney Ewangeliey

16 błogosławionego Boga / Ktora mnie jest

17 zwierzona. ¹ Dziękuję temu Ktory mnie

18 umocnił Chrystusowi Jezusowi Panu

19 naszemu / iż mnie za wiernego poczytał /

20 na usługowanie posłanowiwszy. ² Kto

21 rym był pierwey bluźnierzem / y przesła-

22 dowca / y gwałtownikiem : ale m otrzy-

23 mał miłosierdzie Boże / zem niewiedząc

24 czynił będąc w niewierze. ¹ Ale

25 bo obficie wała łaska Pańska / to z wi-

26 ra y z miłością / Ktora jest w Chrystusie

27 Jezusie. ² Wiernac jest ta wi-

28 cieść / y

29 wselkie

Matt: 9.

b 13.

Mar: 2

c 17.

wśfelkiego przzięcia godna / iż Chrystus
 Jesus przyszedł na ten świat grzeszne
 zbawić / z których iam jest pierwszym.
 ¶ Ale dla tego miłosierdzie otrzymał:
 aby we mnie naprzód okazał Jesus Chri-
 stus wśfelaką cierpliwosć / na nauce
 tym którzy mają wwierzyć weń ku żywotowi
 wiecznemu. ¶ A królowi wiekow
 niesmiertelnemu / niewidzialnemu / śla-
 memu Bogu cześć y chwałę na wieki
 wiekow. Amen.

Za: 281.

¶ To roztazanie poruczam tobie synu
 Tymotheuszu: według proroctwo które
 vpředzily o tobie abyś wedle nich boio-
 wał dobry boy / ¶ mając wiare y dobre
 sumnienie / które odrzuciwszy niektórzy /
 wiare stracili. ¶ z których jest Zimene-
 us y Alexander: którym oddał sātano-
 wi / aby sie nauczyli nie bluźnić.

R O Z D Z I A L II.

Za: 282.

N Apominam tedy napierwey / a-
 by były czczone prosby / modli-
 twy / przyczyniania / dziekowa-
 nia za wśfelkie ludźie: ¶ za króle y wśfel-
 kie na przelożeństwie bedace: abyśmy
 cichy y spokojny żywot wiedli we wśfel-

lákley

3 ląkiey pobożności y czystości. [?] ábowiem
to iest dobra y przwieinna przed Bogiem
4 zbawicielem naszym / [?] ktory chce áby
wszyscy ludzie byli zbawieni / y przysli
5 ku wznaníu prawdy. [?] Boć ieden iest
B Bog / ieden teŝ pośrzednik Boga y lu
6 dzi / człowiek Christus Jesus : [?] ktory sa
mego siebie dał ná okup za wszystkie / swia
7 dectwo czasow swych. [?] ná co ja iestem
pośtanowion káznodzieia y Apostolem
(prawde mówie / nie kłámam) náuczy
cielem Pogánow w wierze y w prawos
8 dzie. [?] Chcetedy áby meŝowie modlili
C sie ná káżdym mieyscu : podnoŝac czyste
9 rece / bez gniewu y swarow. [?] Tákŝe y
niewiáŝty w ubierze ochedoŝnym / áby
sie ubierały ze wstydem y miernością / á
nie z tráŝionemi włosy / ábo zlotem / ábo
10 perlami / ábo w kóŝtownych ŝátách : [?] á
le iáko przystoi tym niewiáŝtam / ktore o
biecuta pobożność przez uczynki dobre.
11 [?] Niewiáŝta niech sie uczy w milczeniu /
D z wŝelákim poddánŝtwem. [?] Lecznáu
12 czác niewieŝcie nie dopuŝczam / áni pá
nowác nád meŝem : ále być w milczeniu.
13 [?] Bo Adam pierwszy ŝworzon iest ; po
14 tym Ewa. [?] Adam teŝ nie był zwiedzion :

2. Tim: 1.
c 11.

1. Piot: 3.
a 3.

1. Kor: 14.
f 34.

1. Mo: 1.
d 27.

1. Mo: 3. ^{b 6.} lecz niewiasta zwiędziona była na prze-
stepstwo. [?] Ale zbawiona będzie przez
rodzenie dzieci: iesliby trwała w wie-
rze y w miłości y w światobliwości y
trzeźwości.

R O Z D Z I A L III.

Za: 283.

Tit: 1. b 7.

Tit: 1. b 6.

Wterna to iest powieść. Jesli kto
biskupstwa pożąda / dobrego
uczynku żąda. [?] Ma tedy bi-
kup być bez przygany / maż iedney żony /
trzeźwi / roztropny / uczciwy / czysty / go-
ście ohotnie przyjmujący / ku nauce
miu sposobny / [?] nie opity / nie biacy / ale
skromny / nie swarliwy / nie chciwy / [?] ale
w domu swym rzadny: ktoryby dzieł
miał w poddaństwie z wśelaka czysto-
ścią. [?] Lecz iesli kto nieumie domu swego
rzadzić: iakoż piecza będzie mogł
mieć o kościele Bożym? Nie nowotny:
aby spyśniawszy / nie wpadł w potępie-
nie dyabelskie. [?] A ma też mieć dobre
świádecstwo od obcych: aby nie wpadł
w wraganie y sídło dyabelskie. [?] Dyako-
nowie także czysći / nie dwoistego slo-
wa / nie piánicy / nie fukáiacy skáradę
go zysku: [?] mający tajemnice wiary w

czystym

10 czystym sumnieniu. ⁷ A ci też niechay
 pierwey beda doświadczeni: a potym
 11 niech służy beda bez naganienia. ⁸ Ties-
 wiasty także wczciwe / nie obmownice /
 12 trzeźwie / wierne we wszytkim. ⁹ Drako-
 nowie niech beda mężowie iedney żony:
 ktorzyby dziatki swe dobrze rzadzili / y
 swe domy.

13 ¹⁰ Bo ktorzyby dobrze posługe swa od- Za: 284.
 D prawili / ziednāja sobie stopień dobry y
 wielkie wśanie w wierze / ktora jest w
 14 Chrystusie Jესusie. ¹¹ To tobie pise: spo-
 dziewając sie że rychło do ciebie przybe-
 15 de. ¹² A iesli omieśkam: abyś wiedział
 iako sie masz sprawować w domu Bo-
 żym / ktory jest kościół Boga żywego /
 16 filar y wtwierdzenie prawdy. ¹³ A bez
 wątpienia wielka jest tajemnica pobo-
 żności / ktora jest oznaymiona w ciełe /
 vsprawiedliwiona jest w duchu / okaza-
 ła sie aniołom / obwołana jest pogá-
 nom / wiare iey dano ná świecie / wzięta
 jest w chwale.

R O Z D Z I A L IIII.

A Ecż Duch iawnie porządza / iż 2 Tim: 3.
 w ostateczne czasy odstapia nie- a 1.
 33 ij ktorzy

2. Piot: 3. Ktorzy od wiary / przestawiaiac do dusz 12
 a 3. chow obledliwych y nauk czarownic /
 1ud: d 18. w pokrytosci klanstwo mowiacych /
 piatnowane mairych sumnienie swo- 13
 ie / zakazniacch malzenstwa / y rozkazni- D
 iacych wstrzymawac sie od pokarmow 14
 ktore Bog stworzy! ku uzywaniu z dzie-
 ka / wiernym / y ktorze poznali prawde. 15
 ? Bo wsfeltie Boze stworzenie dobre iest /
 a nie ma byc odrzucano co z dzieko- 16
 wanimi bywa przimowano. ? obowiem
 poswiecono brwa przez slowo Boze y
 modlitwe. ? To przekladaiac bracie /
 dobrym bedziesz sluga Chrystusa Jesusa /
 wychowanym w slowach wiary y nauki
 2. Tm: 2. dobrej ktoreyes doszedl. ? Lecz swiecić 17
 d 23. y babcie basni odrzucay / a cwiecz sie ku
 1ir: 3. c 9 pobożności. ? Abowiem cielesne cwiecze-
 nie / do mala iest pożyteczne : lecz pobo-
 żność do wsfeltkiego iest pożyteczna / mairac
 obietnice żywota ninieyszego y przyszlego.
 Za: 285. ? Wiernać to powieść y godna wsfego
 przyciecia. ? Abowiem przetoć też praeu-
 iemy y zelzeni bywamy / że nadzieie po-
 kladamy w Bogu żywym / ktory iest zbaw-
 wicielem wsfeltkich ludzi / a nawiecey
 wiernych. ? To powiada y nauczay.

12 ¹ Żaden młodość twoja niech nie gą-
dzi: ale bądź przykładem wiernych w mo-
wie / w obcowaniu / w miłości / w wie-
23 rze / w czystości. ² Połki nie przyde / pil-
D nuy czytania / nąpominania / y nauki.
14 ³ Lże zaniedbaway łaski ktora jest w to-
bie: Ktorac daná jest przez prorokowá-
25 me / z kładzeniem rąk kapłáńskich. ⁴ O-
czyniże rozmyślay / w tym sie obieray: aby
16 postępek twoy był wszytkim iáwny. ⁵ Pil-
nuy samego siebie y nauki: trwáy w
tych rzeczach. Bo to czyniac / y samego
siebie zbawisz / y tych ktorzy cie słuchają.

R O Z D Z I A L V.

1 **S** Társego nie szukay: ále iáko oycá
A nąpominay: młodsze / iáko brá-
2 cia: ¹ Stársze *nieniąsty*, iáko mą-
tli: młodsze / iáko siostry z wseláko
czystością.

3 ² * ³ Wdowoy czci / Ktore prawdziwie
4 wdowoy są. ⁴ Lecz iesli ktora wdowá dyle-
ci ábo wnuczeta ma: niech sie pierwey
wezy swoy dom rządzić / y wzajem odda-
wać rodzicom. ábowiem to jest przyie-
5 smino przed Bogiem. ⁵ A ktora prawdzi-
wie wdowá jest y osierociła: niech ma

nádziecie w Bogu / y niechay trwa ná
prosbách y ná modlitwách w nocy / y we
dnie. [?] Bo ktora w rostkóściach iest / ży-
wiał wmarła iest. [?] A opowiaday to áby
bez nágánienia były. [?] A iesli kto o swych
á nawiecey o domowych pieczy nie ma-
zápisał sie wiary / y iest goršy niżli me-
wierny. [?] Wdowa niech będzie obierá-
na niemniej niżli w šesćdziesiąt lat /
ktora była żoná iednego meža / [?] máia-
ca świadectwo w dobrych uczynkách /
iesli dzieci wychowála / iesli goście przy-
mowała / iesli swietych nogi umowała /
iesli wtrápiionym pomagála / iesli sie w
kázdym uczynku dobrym obierála.

Za: 286. [?] Lecz wdow młodszych nie przyjmuy:
Bo zbestwiwszy sie w Chrystusie chcą zá-
máż iść: [?] máiac potepieme / iż pierw-
szą wiaré w niwecz obrociły. [?] á ktemu
też proznujace uczą sie chodzić dom od
domu: á nie tylko proznujace / ále też
swiegotace y niepotrzebnymi rzeczami
sie bawiace / mowiac co nie przystoi.
[?] Chce tedy áby młodsze były zá máż: dzie-
ci rodziły / dom rzadziły: przeciwnikowi
nie dawały żadney przyczyny ku złorze-
czeniu. [?] Abowiem sie już niektóre náząd-

obrociły

- 16 obrocily za skatanem. [?] Jesli ktory wier-
 Cny ma wdowoy / niechze ich opatruie / a
 niechay kosciol nie bedzie obciazony: a
 by dostalo tym ktore sa prawdziwie wdo-
 17 wy. [?] Kaplani ktorzy sie w przełożen-
 stwie swym dobrze sprawnia / niech be-
 da nuami godnymi dworaktiey czci: a na-
 wiecey ktorzy pracuja w slowie y w nau-
 18 ce. [?] Abowiem mowi pisino: Wolowi 5. Moy: 25
 wymlacaiacemu zloze, nie zawiazesz ge- ^{a 4.}
 by. y / Godny jest robotnik zaplatty swo- ^{1. Kor: 9.}
 19 iev. [?] Przeciwno kaplanowi nie przy- ^{b 9.}
 muj stargi: wyiawsy za dwiema abo ^{Matt: 10.}
 20 trzema swiadkami. [?] Grzeszace strofuy ^{b 10.}
 przed wszytkimi: aby sie y drudzzy bali. ^{Luk: 10.}
 21 [?] Oswiadczam sie przed Bogiem y Chris- ^{b 7.}
 Dusem Iesusem y anyoly wybranymi / a-
 bys tego strzezl oprocz vblizenia / nie nie-
 czyniac z przychylnosci ku ktorey stronie.
 22 [?] Reku mi na kogo nie wkladay rych- ^{Za: 287.}
 lo / ani badz uczestnikiem grzechow cu-
 dzych. Samego siebie czystym zachow-
 23 way. [?] Wody ieszcze nie piy: ale vzyway
 potrose winy dla zoladka twego y cze-
 24 stych chorob twoich. [?] Grzechy niekto-
 rych ludzi sa iawne / vprzedzaiace na-
 sad: a za niektórymi tez pozad ida. Tak

że też dobre uczynki / iáwne bywáia : á te
które są inákse nie mogą się zátáić.

R O Z D Z I A L VI.

S Ludzy ktorzykolwiek są pod iárz-
mem / niech rozumieia pány swe
godne być wsfelákicy czci : áby
imie Páńskie y náuka nie była bluźnio-
na. ¹ A ktorzy máia pány wierne / niech
ich nie wzgardzáia iż są brácia : ále tym
wiecey niech słužia / iż są wierni y vmie-
lowáni / ktorzy tegoż dobrodziejstwa są
wczestnikami. Tego náuczay / y nápomiz-
nay. ² Jesli kto ináczey uczy / á nie prze-
stawa ná zdrowych mowách Pána ná-
szego Jesu Christá / y ná tey náuce ktora
jest wedle pobożności : ³ ten pysny jest /
nie umieiacy / ále czwierzacy się o ko-
ło gadek y sporow o słowiech : z ktorych
pochodza zazdrości / swary / bluźnier-
stwa / złe podewżżenia : ⁴ przewrotne
wykrety ludzi vmości skázonego / y kto-
rzy vtrácieli prawde / ktorzy pobożność
zyskiem poczytáia. ⁵ Lecz wielki jest zysk /
pobożność z przestawánim ná swym.
⁶ Abowiem nie przynieslismy nic ná ten
świat / bez wątpienia że też wynieść nic
nie możemy

2 nie możemy. ¹ Ale mając żywność y o
 3 dzieża/ na tym przedstawamy. ¹ Bo kto
 4 rzy sie chce z bogaćć / wpadaia w poku
 5 szenie y w sidło drabelskie/ y w wiele nie
 6 pożytecznych y škodliwych pożadliwo
 7 ści/ ktore pogrąžia ludzi na zatracenie
 8 y zginienie. ¹ Abowiem forzeń wšego
 9 zlego iest chćirwość: ktorey niektorzy pra
 10 gnac/ pobladzili od wiary / y sami sie w
 11 wickłali w wiele boleści.

11 ¹ Lecz ty / o człowiecze Boży/ chroń
 12 C sie tych rzeczy: a naśláduj sprawiedliwo
 13 ści/ pobożności/ wiary/ miłości/ cierpli
 14 wości/ cichości: ¹ Boiuy dobry boy wiá
 15 ry: chwyta y żywota wiecznego/ do kto
 16 rego iestes wezwán / y wyznales dobre
 17 wyznánie przed wiela świadkow. ¹ Ko
 18 stánuieć przed Bogiem ktory ożywia
 19 wšytko/ y przed Christusem Jესusem kto
 20 ry dał świadectwo przed Pontskim Pi
 21 latem dobrego wyznánia: ¹ abyś zácho
 22 wał to rostkazanie bez zmázy/ bez nágány
 23 áż do przyšcia Pána nášego Jესu Chri
 24 stá. ¹ Ktorego czásow swóich okaże blo
 25 gostáwiony y sam moźny Król królinas
 26 cych y Pan pánuiających: ¹ Który sam ma
 27 nieśmiertelność/ y mieška w światłości

Przyp: 27
 d 26.
 Matt: 6.
 d 25.

Za: 288

Matt: 27.
 b 10.
 Jan 18.
 d 37.

Obia: 17.
 d 14 y 19.
 g 16.

Jan 1. 18. nieprzystepney / ktorego żaden z ludzi
 1. Jan 4. nie widział / lecz ani widzieć może / kto-
 6 12. remu cześć y pánowanie wieczne. Am.
 Za 289. ? Bogaczom tego świata roztázu y
 Luk : 12. by o sobie wyśóce nie rozumieli / ani po-
 6 15. kládali nádzieie w bogáctwie nieper-
 nym / ále w Bogu żywym (ktory nam
 vžycza wszytkiego obficie ku vžywáníu)
 ? áby dobrze czynili / w vczynki dobre bo-
 gáctwi byli / rádži dawáli / vžyczáli / ? á-
 by skárbili sobie grunt dobry ná przyszły
 czas / áby dostąpili żywota prawdziwe-
 go. ? O Tymotheuszu / strzeż náuki to-
 bie powierzoney : wiáruiac sie proznych
 nowości słow / y sprzeczánia fałecznie
 mianowaney vmieietności / ? ktora sie
 niektorzy popisuiac / odpádli od
 wiáry. Láská z toba.
 Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOLA DO TYMOTHEUSZA WTORY.

ROZDZIAŁ I.

A **W**iel Apostoł **J**esusa **Za:290**
 Chrystusa przez wola Bo-
 ża według obietnice żywo-
 ta który jest w Chrystusie
 2 **J**esusie: ? Tymotheusowi namilsemu
 synowi / łaską / miłosierdzie / pokoy od
 Boga Oycy / y Chrystusa Jesusa Pána
 3 nášego. ? Dziekuie Bogu / ktoremu słu-
 że z przodków w czystym sumnieniu / iż
 bez przestánku ciebie wspominam w
 4 prośbách moich / w nocy y we dnie ? ża-
 dać cie widzieć / pámietać na łzy two-
 5 e / ábym był radości nápełnion / ? przy-
 wodząc *sobie* na pámieć one wiáre która
 jest w tobie nieobludna / która pierwey
 mieszkála w bábcie twoiey Loidzie / y w
 mátce twoiey Eunicey / á jestem tego
 6 pewien że y w tobie. ? Dla ktorey przy-
B czyny

Rzym: 8.
c 15.

czynny napominam cie abyś wzniecał łaskę Bożą / ktora jest w tobie przez włożenie rąk moich. [?] Abowiemić Bog nie dał nam ducha bojaźni: ale mocy / y miłości / y trzeźwości.

Za: 291.

[?] Nie wstydyż się tedy świadectwem Pana naszego / ani mnie więźnią tego / ale pospołu rob około Ewangelii wedle mocy Bożej / [?] ktory nas zbawił y wezwał y

Tit: 3. b 5.

wezwanim swoim świętym / nie według uczynków naszych / ale według postanowienia swego y łaski / ktora nam jest dana

Tit: 1. 43

na w Chrystusie Jezusie przed czasami wiekami. [?] A objawiona jest teraz przez oświecenie zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa / ktory iako śmierć skąził / tak żywot y nieśmiertelność oświecił przez

1. Tim: 2.
b 7.

Ewangelii: [?] dla ktorej ja postanowiłem / bym iestem kázno dziecią y Apostołem y nauczycielem poganom. [?] Dla ktorej przyczyny to też cierpie: ale się nie wstydam. Gdyż wiem Komum wwierzył / y pewierzem tego iż mocen jest pokładu mego strzedz do onego dnia. [?] Niech wzor zdrowego przepowiadania / ktoreś odemnie słyszał w wierze y w miłości ktora jest w Chrystusie Jezusie. [?] Strzeż pokładu

Dobrego

dobrego przez Duchá s. który w nas mie-
 15 ska. [?] Wieś to / iż mie odśapili wszyscy
 którzy są w Azyei: z których jest Phigel-
 16 lus y Hermogenes. [?] Niech da Pan miło-
 ścierdzie Onesiphorowemu domowi: iż
 17 mie często ochłodził / y lánecuchá sie me-
 18 bázro mie pilno szukał / y znalazł. [?] Niech
 mu Pan da aby nálaží miłosierdzie v
 Páná w on dzień. A ty lepiej wieś /
 iáko mi wiele w Ephesie vsługował.

Niż: 4.
 d 19.

R O Z D Z I A L II.

¹ A **T**edy synu moy / bądź vmo: ^{Za:292.}
² **S**cnion w lásce ktora jest w Chri-
³ **S**usie **J**Esusie: [?] á coś slyśał
 odemnie przez wiele świadków / toż zle-
 cay wiernym ludziom / którzy też spo-
 4 bni beda ku náuczaniu drugich. [?] Prá-
 cuy iáko dobry żołnierz **J**Esu Chrystu-
 5 sow. [?] Żaden służąc żołnierska **B**ogu
 nie bawi sie sprawami świeckimi: aby
 sie temu podobal ktoremu sie oddał.
 6 [?] Bo y w gonitwách prácuiacy nie bier-
 7 ze wienca / ázby práwnie wygrał. [?] Da-
 racz który prácuię ma naprzód owoc
 8 zázrywác. [?] Rozumiey co mówię: bo da
 tobie

tobie Pan we wszytkim wyrozumienie.
 ? Pámietay / iż Pan Jesus Christus po-
 wstał z martwych / *ktory jest z plemienia*
Dawidowego / wedle Ewangeliey mo-
iey / ? w ktorey cierpie vtrapienie iáko by
złoczyńcá áż do więzienia : áleć słowo
Boże nie jest zwiázane. ? A przetoż wszy-
tko cierpie dla wybránych: áby y oni zbá-
wienia dostąpili ktore jest w Chrystusie
Jesúsie z chwałą niebieską.

Za: 293 ? *Wierna to jest powieść. Abowiem ies-*
 Matt: 10. *lisiny z nim umárli: z num też żyć bedzie-*
 d 33. *my. ? iesli vcierpimy: z nim też krol-*
 Mar: 8 *wać bedziemy. iesli sie go záprzemy: y on*
 d 38. *sie nas záprzyw. ? iesli nie wierzymy: on*
 Rzym: 3. *wiernym zostawa / záprzec sámego sie-*
 a 3. *bie nie może ? To przypominay: oświada-*
czáiac przed Pánem. Nie spieray sie
słowy / bo sie to ninacz nie przygodzi / ie-
dno ná káże słucháacych. ? Stáray sie
pilnie ábys sie stáwił doświádczonem
Bogu / robotnikiem nie nágánionym /
dobrze rozbiéráacy m słowo praródy.
 ? *A świeckich rzeczy y proznomowności*
strzeż sie / ábowiem przemnáżáia wiecey
niepobożności: ? á mowá ich ferzy sie
iáko káncer: z ktorych jest Humeneus y

Philetus:

18 Philetus: ¹ Ktorzy od prawdy odpádli/
powiádájac iż sie iuż sstało zwartwych-
wstanie / y wywrocili wiäre niektorych.

19 ² Aleć mocny stoi grunt Boży / máiac
C te pieczęć: Zna Pan ktorzy sa iego / y/
Tiech odstapi od niespráwiedliwosci
wśelki ktory miánnie imie Páńskie.

20 ³ Lecz w wielkim domu / nie tylko sa Za: 294
naczynia złote y srebrne / ale tež dze-
wiáne y skorupiane: iedne ku wczciwo-

21 ści / á drugie ku zelżywości. ⁴ Jesliby sie
tedy kto od tych oczyscił: będzie nacza-
nim ku wczciwości poświęconym y wży-
tecznym Pánu / zgotowanym ná wśel-

22 ką spráwe dobra. ⁵ Chronźe sie chciwo-
D ści młodzieńskich: á násláduy spráwie-
dliwosci / wiáry / miłości / y pokoiu z ty-
mi ktorzy wzywáia Pána z czystego ser-

23 cá. ⁶ A wiáruy sie gadek głupich y nie-
umiejetnych: wiedzac iż rodza zwády-
a 4.

24 ⁷ A studze Páńskiemu nie trzebá sie swá-
rzyć: ale wkładnym być ku wśytkim /
1. Tim: 4.
b 7.
Tir: 3. 6 9

25 ⁸ w cichosci strofuiacym te ktorzy sie
sprzećiwáia prawdzie: ázaby im kiedy
dal Bog vpámietanie ku poznaniu pra-
26 wdy: ⁹ áby sie vpámietáli z sídel dyabel-

skich / od

skich / od ktorego sa poimani tu czynienia
woli iego.

R O Z D Z I A L III.

Za: 295.

1. Tim: 4.

a 1.

2. Krol: 3.

a 5.

Iud: d 18.

2. Moy: 7.

b 11. c 22.

Wiedz to / iż w ostatnie dni nastą-
na czas niebezpieczny. ¹ A beda
ludzie sami siebie miluacy / łatwo
mi / hardzi / pyśni / bluźnierze / rodzicom
nieposlušni / niewdzięczni / niepobożni /
przypodzonych nie miluacy / przymie-
rza nie trzymający / potwarcy / niepow-
ściągliwi / nieśkromni / bez dobroćliwo-
ści / ² zdrayce / wporni / nadeści / y rośko-
wiecy miluacy niżli Boga: ³ mając
poniekąd pozor pobożności / lecz sie mo-
cy iey zapieraacy. A tych sie chroń. ⁴ A-
bowiem z tych sa ktorzy wyrwają sie w
domy: y poimane wioda niewiastki grze-
chami obciążone / ktore wnoszą rozmaite
požadliwości: ⁵ ktore sie zawždy wczas /
a nigdy tu wznaniu prawdy nie przycho-
dzą. ⁶ A iako Jannes y Mambres sprze-
ciwiali sie Moysesowi: tak sie też ci
sprzeciwiają prawdzie / ludzie rozumu
określonego / zfałszowanej wiary. ⁷ Ale-
wiecy nie wskurają: a bowiem ich fa-
lszstwo jawne będzie w sytkim / iako y
onych

- 10 onrch brło. ¹ Lecz ty dostapiles moiey
Cnauki / cwiczenia przedsiwzięcia / wiā-
ry / wytrwānia miłosci / cierpliwosci /
- 11 ¹ przesladowānia wciśkow : iākie nā Za:296.
mie przechodził w Antiochiey / w Iko-
niey / w Listrze : iākiem przesladowānia
podcemował : ā ze wfelkich mie Pan
- 12 wermal. ¹ A wfescey ktorzy chca pobo-
żnie żoć w Chrystusie Jესusie / przeslā-
13 dowānie beda cierpieć. ¹ A zli ludzie y
zwoǳce pomnoża sie w gorse : w bład
wpadāiac / y drugie w bład wwoǳac.
- 14 ¹ Lecz ty trwaj w tym czegoż sie nāu-
Dczył y czegoć sie zwierzono : widzac od
15 kogos sie nāuczyl. ¹ ā iż z dziecinstwa w
miej piśmā swiete / ktore cie moga w-
prāwić ku zbāwieniu / przez wiāre kto-
ra jest w Chrystusie Jესusie.
- 16 ¹ Wfelkie piśmo od Boga nātechnio. Za:297.
ne / jest pożyteczne ku nauce / ku strofo- ² Piot: 1.
wāniu / ku naprāwie / ku cwiczeniu w ^{d 20.}
- 17 sprāwiedliwosci : ¹ ābr człowiek Boży
był doskonały / ku wfelkiej sprāwie do-
brey wyprāwione.

R O Z D Z I A L IIII.

A Swiadczam sie przed Bogiem
y ¹ Jēsu Chrystem ktory bedzie
sādzil

sędził żywe y umarłe / y przez przysięcie iego / y królestwo iego: ? przepowiaday słowo. nąlegay w czas / nie w czas: karz / sukay / napominay z wśelaką cięwliwosćią y nauką. ? Abowiem będzie czas gdy zdrowey nauki nie ścierpia: ale według swoich požadliwosći nągromadza sobie wczycielow mając swierzbiace vsy: ? a iako odwroca vsy od prawdy / tak się tu bąsnom obroca.

Za: 298 ? Ale ty czuy / we wsytkim prący / spráwy uczynek Ewangelisty / wslugowánie twoie wypełniay. ? Bądź trzezwim. Boć mnie iuż osiárować máia / y náchodzi czas rozwiázania mego. ? Goni twem dobra odpráwił / zawodum dokonał / wiárem zachował. ? Náoskátel / zgotowan mi iest wieniec spráwiedliwosći / ktory mi odda Pan sedzia spráwiedliwy w on dzień: a nie tylko mnie / ale y tym ktorzy miluia przysięcie iego.

Za: 299 ? Spiesz się ábys do mnie rychło przyszył. ? Abowiem Demás nie opuścił / w milowawšy wiek terážniejszy / y pośedł do Thessaloniki: Krescent do Galáciey /

Kolos: 4. Tytus do Dálmáciey. ? Lukáš sam iest zemna. Márkà wziawšy przyprowadz

z soba:

z soba : bo mi iest pożyteczny ku poslu-
 12 dze. ¹ A Tychiką posłałem do Ephezu.
 13 ¹ Opończa ktoram zostawił w Troadzie
 v Karpą / gdy przydziesz przynies z soba /
 14 y księgi / a zwłaszcza pargaminy. ¹ Ale
 Crander mosiężnik wiele mi złego pokas-
 zał : odda mu Pan według uczynków ies-
 15 go : ¹ Ktoreg sie y ty sirzeż : abowiem bār-
 16 zo sie sprzeciwił słowom naszym. W pier-
 wshey obronie moiey żaden przy mnie nie
 stał / ale mnie wszyscy opuścili : niechay im
 17 to nie będzie poczytano. ¹ Aleć Pan stał
 przy mnie / y vmocnił mie : aby sie przez
 mie przepowiadanie wypelniło / a iżby
 wyslykeli wszyscy Pogani : A iestem wyr-
 18 wan z pasczki lwiey. ¹ Wybawił mie
 D Pan od wszelakiego uczynku złego / y za-
 chowa do krolestwa swego niebieskiego.
 Ktoremu chwala na wieki wieków. Amen.
 19 ¹ Pozdrow Pryfke y Aquile / y dom Ones-
 20 zophorow. ¹ Erastus został w Koryn-
 cie : a Trofimam zostawił w Milecie d 16.
 21 chorego. ¹ Spieś sie abyś przyśedł przed
 zima. Pozdrawiaia cie Eubulus / y Pu-
 dens / y Linus / y Klaudia / y bracia wszy-
 22 scy. ¹ Pan Iesus Christus z duchem
 twoim. Łaska z wami. Amen.

LIST PAWŁA

S. APOSTOLA

DO TYTVSA.

R O Z D Z I A L I.

Zaczá-
lo 300.

2. Tim: 1.
6 9.

Wielki sługa Boży / á A-
postol Jezu Chrystusow ne-
dlug wiary webránych Bo-
żych y winańia prawdy: kto-
ra jest według pobożności / ku nadziei:
żywota wiecznego / ktora Bog ktory nie-
klama obiecał przed czasý wielkustymi:
á obiaćwił czasów swoich słowo swe:
przez przepowiadanie / ktore mi jest zwie-
zione według rozkazania zbawiciela ná-
szego Boga: Tysowi milemu synowi B-
według spólnier wiare / láská / y pokoju od
Boga Oycá / y Jezu Chrystá zbawiciela
nášeg. Dla tego ci zostáwił w Kre-
cie / ábys czego iefcze nie dostawa po-
práwił / y postanowił káplany po miá-
stách / iákom y ja tobie był przykazá.

1. Tim: 3.
4 2.

Jesli kto jest bez nagány / máž iedney o-
żony / syny wierne máiacý / nie obwino-

wáne w

7 wanie w zbytku / abo me poddane. ¹ Abo
 C wiem Biskup ma być bez przygany / iako
 8 śafarz Boży: nie pyśny / nie gniewliwy /
 nie opity / nie bijący : nie chciwy zysku
 9 i strąde^o. ¹ ale wdzięczne goście przy-
 muący / dobrośliwy / trzeźwy / sprawiedli-
 10 wy / swiety / powściągliwy: ¹ którzyby się
 trzymał wiernych słow które są wedle
 nauki / iżby mógł napominać przez zdro-
 wa naukę / y przekonać tych którzy się
 11 przeciwią. ¹ Abowiemci jest wiele
 nieposlušnych / proznomownych y zwro-
 dzieliow / a nawiecey którzy są z obze-
 12 zania. ¹ których trzeba przekonywać / kto-
 rze całe domy podwracają / wczac co nie
 13 potrzebą / dla zysku sprośnego. ¹ Powie-
 dział mektory z nich / własny ich Prorok:
 Daważdy są kłamliwemi sprośni Kreten-
 14 sowie: Wła kstałt bestii żywiacy / leni-
 wi brzechowie. ¹ To świadectwo jest
 D prawdziwe. Dla której przyczyny ostrze-
 15 że karz / aby zdrowi byli w wierze. ¹ nie
 bawiac się Żydowskimi baśniami / y
 mandataimi ludzi którzy się od prawdy
 odwracają.

15 ¹ Wszętkoć czyste czystym : lecz poła-
 lonym y miewiernym nie masz nic czy-

Za: 301.

Rzym: 14.

d 20.

Aaa uij

ftego/

stego / ale pośaiany jest ich wmyśl y sum-
 mienie. ¹ Wyznawáiac iz Boga znáia :
 lecz sie uczynkami zápieráia / bedac o-
 bzydlymi y nieposlušnymi / á do kážd-
 go uczynku dobrego niesposobnemi.

R O Z D Z I A L II.

A Ty mow co przystoi zdrowey náu-
 ce. ¹ Stárcey / áby byli trzeźwi /
 wstydlivi / rostopni / zdrowi w
 wierze / w miłości / w cierpliwości.
² Tákże stáre niewiásty / w wberze ktory
 światym przystoi / áby były niepotwarli-
 we / nie opile : ná dobre uczace / áby mło-
 de pánie ćwiczyły w rostopności / żeby
 meże y dźiatki swoje miłowály / ³ rostop-
 pne były czyste / trzeźwe / domu pilne / do-
 brotliwe / meżom swym poddáne : áby
 słowo Boże nie było bluźnione. ⁴ Mło-
 dzieńce tákże nápomina y áby byli trze-
 źwi. ⁵ Sáme go siebie we wszytkim po-
 daway wzorem dobrych uczynków / w
 náuce / w szczerości / w powadze : ⁶ Sło-
 wo zdrowe / nienágánione záchowyway :
 áby sie przeciwnik záwstydził / nie máiac
 nic coby o nas miał mowić zlego. ⁷ Słu-
 dzy áby pánom swym byli poddáni / żeby
 sie im

Ephe: 6.

4. 5.

sie im we wszytkim wpodobali / nie od,
 10 mawiaiac: ¹ nie osukawiaiac / ale we ^{Kolof: 3. d 22.}
 wszytkim dobra wiernosc pokazuiac: ^{1. Piot: 2. c 18.}
 aby w wszech ozdobili nauke zbawiciela
 naszego Boga.

11 * ¹ Abowiem okazala sie laska Boga ^{Za: 302.}
 zbawiciela naszego wszytkim ludzom:

12 ¹ nauczaiac nas abyśmy zaprzawszy sie
 niepobożności y świeckich pożądlivo-
 ści / trzeźwie / y sprawiedliwie / y pobo-
 13 żnie żyli ná tym świecie / ¹ oczekawiaac
 D błogosławioney nadzieie y przyszia chwa-
 ly wielkiego Boga y zbawiciela nasze-
 14 go JEsu Christa / ¹ ktory dal samego
 siebie za nas. / aby nas wykupił od wsze-
 látkiey nieprawości / á żeby oczyścił so-
 15 bie lud przyiemny / chetliwie sie obiera-
 y iacy w czynkach dobrych. ¹ To mow/
 y napominay /

A strofuy / z wszelaka powaga. Żaden
 toba niech nie gárdzi.

R O Z D Z I A L III.

A **N**apominay ie / aby przełożenst-
 wam y zwierzchnościom pod-
 2 danymi byli / poslušnymi / ná-
 każdy dobry czynek gotowymi / ¹ ničo-

Aaa uij go nie

go nie bluźnili / nie zwadliwym byli / ale
władnymi : wśelka łagodność okazu-
jąc przeciwko wśem ludziom. [?] Albo
wiem y my belisimo niekiedy głupi / nie-
wierni / bładzacy / służacy požadliwo-
ściami y rostkofami rozmaitym / w złości
y w zazdrości mieścićacy / przemierzli /
iedni drugich mienawidzacy.

^{2. Tim. 1.}
^{b 9.} * [?] Lecz gdy sie okazała dobroćliwość
y miłość ku ludziom Boga zbawiciela
naszego : [?] nie z wzynkow sprawiedli-
wości ktoreśmy my wzięli / ale podług
miłosierdzia swego zbawił nas przez o-
mocie odrodzenia / y odnowienia : Du-
chą świętego / [?] ktorego wylał na nas
obficie przez Jესusá Chrystusá zbawicie-
lá naszego : [?] abyśmy *bedąc* vsprawiedli-
wieni łaską iego / stali sie dziedzicami
według nadziei żywota wiecznego.

[?] Wierneć to jest słowo : a chce abyś
to twierdził : iżby sie stárali iáko by w
dobrych uczynkach przodkowali / ktorzy
wierza Bogu. Te rzeczy sa dobre y po-
^{1. Tim. 4.}
^{b 7.} zyteczne ludziom. [?] A głupich gadek / y
^{2. Tim. 2.}
^{d 23.} wliczania rodzajow / y sporow / y swa-
row zakonnych odstepuy. abowiem sa
niepozyteczne y prozne. [?] Człowieka ha-

retyká po

- retská po iednym y drugim strofowánim
 11 sie strzeż : ? wiedząc iż takowy jest wy-
 wrocony / y grzeszy / bedac własnym sa-
 12 dem potępienie. ? Gde posle do ciebie
 D Artemaná ábo Tychiká . spieś sie ábys
 do mnie przeszedł do Tukopectá : ábo
 13 wiem támem vmyslł zimować. ? Ze-
 násá Doktorá załonnego y Apollá pil-
 nie przed soba posli / ábr umi ná czim
 14 nie schodziło. ? A niech sie vczá y nášy
 w dobrych vczynkách przodkowác ku na-
 ległym potrzebám : iżby nie byli niewy-
 15 tecznyimi. ? Pozdramiáia cie či ktorzy
 są zemná wšyscy. Pozdrow te ktorzy
 nas miłuiá w wierze. Láská
 Boża ze wšetkimi wá-
 mi. Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOLA DO PHILE- MONA.

Za 302.

Nawet więzieni Chrystusa Jezusa / y Tymotheusza brat: Philemonowi miłemu / a pomocnikowi naszemu / y Appiey siostrze miłey / y Archippowi towarzyszowi naszemu y zgromadzeniu ktore jest w domu twoim. ¹ Laska wam / y pokor od Boga Oycy naszego / y Pána Jezusa Chrystusa. ² Dziekuie Bogu me-4 mu / záwsze pánując na cie w modlitwach moich / ³ słysząc o twojej miłości / y wierze / ktora maś ku Pánu Jezusowi / y ku reszcie świętym: ⁴ aby społeczność wiary twej była iáwna w poznaniu w-17
18
19
20
B
tego uczynku dobrego ktory jest w was w Chrystusie Jezusie. ⁵ Abowiem wese-
le wielkie miałem y pocieche z miłości twej bracie / iż wnetrznosci świętych sa
przez cie ochłodzone. ⁶ Przetoż máiac

wielko

wielka bezpiecność w Chrystusie Je-
 9 susie roztážíci co przystoi: [?] *iednák dla*
 miłości rádszey proše/ gdyžes takim iest
 iáko *to* Páwel stáry/ á teraz y w[?] *ezien* Je-
 10 su Chrystusow. [?] Proše cie zá synem mo-
 im Onezymem/ ktoregom zrodził w wie-
 11 zieniu moim / [?] ktory tobie niekiedy był
 niepożytecznym / á teraz y mnie y tobie
 12 *bárzo* vżytecznym / [?] ktoregomci odestal.
 C A ty przymi go iáko wnetrznosci moie.
 13 [?] Ktoregom ia chciał przy sobie zátrzy-
 máć/ áby mi zá cie służył w wiezieniu *dla*
 14 Ewángeliey: [?] wšákže bez twej rády nie
 chciałem nic czynić/ áby dobrodzieystwo
 twoie nie bylo iáko z przymuśsenia / ále z
 15 dobrej woley. [?] Albowiem snadź dla tego
 wystąpił ná chwile od ciebie/ ábys go przy-
 16 iął wiecznym: [?] iuž nie iáko sluge / ále
 miásto slugi brátá namilšego/ zwlašczá
 17 mnie; iákož dáleko wiecey tobie y w cie-
 18 le y w Pánu: [?] Jesli mie tedy masz to-
 19 wárzyšem: przimi go iáko mnie. [?] A ies-
 20 li cie w czym vkrzywodził áboč co wi-
 sien: to mnie przyczystay. [?] Jam Páwel
 D nápisal reka moia: ia nágrodze: žeby-
 ci nie rzekl / iżes mi y sáмого siebie wi-
 20 sien. [?] ták brácie. Vtích cie w tym vży-
 ie w Pá-

ie w Pánu. Ochłodź wnetrznosci mo-
 ie w Pánu. ? Pisalemci dusáiac poslu-
 ſeńſtwu twemu : wiedzac iż teſz nád to
 co mówię : uczyniſz. ? A zai az teſz zgotuy
 mi goſpode. ábowiem ſpodziiewam ſie iż
 przez modlitwy waſze bede wam dáro-
 wan. ? Pozdrowia cie Epáphrás towá-
 rzeſz moy w poimániu w Chriſtusie Je-
 ſusie / ? Márek / Ariſtárchus / Demás
 Lukáš pomocnicy moi. ? Láſká Pá-
 ná náſzego Jeſu Chriſtá z du-
 chem waſzym.

Amen.

LIST PAWŁA

S. APOSTOLA

DO ZYDOW.

ROZDZIAŁ I.

A **M** Ozmáiście y wiela spo- Za: 303.
 sobow mawiał przed tym
 Bog Oycem przez Proroki:
2 **N** a ostaték tych dni mówił
 do nas przez Syná / ktorego postanowił
 dziedzicem wszytkiego / przez ktorego też
3 y wieki uczynił. Mad: 7.
 Ktory będąc iásnością d 26.
 chwaly / y wyrażonym obrazem istności
 iego / á nosząc wszytko słowem mocy
 swey / sprawiwszy oczyszczenie grzechow /
 siedzi ná prawicy máiestatu ná wysoko-
4 ściach: Philip: 2.
 tym zaciemszm zostawszy nád 9.
 áńioły; im osóbliwse nád nie umie odzie-
5 dziczeł. Psal: 2.
 Bo ktoremuż kiedy z áńiołow b 7.
B rzekł: Tyś jest syn mój / iam ciebie dziś 2. Krol: 7.
 vrodził: b 14.
 A zaśie; Ja mu bede Oycem:
6 á on mnie będzie synem: Psal: 96.
 A gdy zaśie b 8
 wprowadza pierworodnego ná świat /
 tedy mówi: A niech sie mu klámáia wszy-
7 ścy áńiołowie Boży. mowi:
 A tu áńiołomci

Psal: 103. mowoi : Ktory postami swemi czyni du-
 a 4. chy : a slugami swymi / plomien ognia.
 Psal: 44. ? Lecz ku Synowi: Stolicą twoią Bo-
 b 7. że na wiek wieków / laśką prawości laśką
 królestwa twego. ? Umiłowałeś sprá-
 wiedliwość / a nienawidziałeś niepra-
 wości : dla tegoż pomazał cie Boże /
 Bog twoy / oleśkiem radości nád weze-
 smiki twoie.

Za: 304

Psal: 101.
d 26.

? A / Tyś Pánie ná początku vgrun-
 tował ziemię : a niebiosá dzielem są ra-
 t twoich. ? Oneć pogina / a ty zostániesz
 wszytki iáko sáta zwiotseia. ? A iáko o-
 dzienie zmienisz ie / y odmienia sie : ale ty
 tenżes iest / y láta twoie nie vstána.

Psal: 109.

a 1.

1. Kor: 15.

d 25.

? A ku ktoremuż kiedy z ányołów rzekł.
 Siedź po prawicy moiej / aż położy nie-
 przyjaćioły twoie podnożkiem nog two-
 ich : ? Izali wszyćcy / nie są duchowie
 wsluguacy : ktorzy ná posługe bywáia
 wysłáni dla tych ktorzy dziedzictwa
 zbawienia dostąpić máia ?

R O Z D Z I A L II.

Za: 305.

La tego trzeba nam tym wiecey
 pilnować tego cosmy strzeli : iz-
 byśmy kiedy nie przeciekáli. ? A

bowiem

bowiem iesli *ono* słowo powiedziane
 przez ányoły było trwałe / á każde prze-
 siepstwo y nieposłuszeństwo sprawiedli-
 3 wa zapłatę brało : ? iákoż my sie vchro-
 niemy / iesli zámiedbamy ták wielkiego
 zbáwienia : Które wziamęszy początek
 przepowiadania przez Pána / od tych
 którzy słyfeli / między námi potwierdzo-
 4 ne było : ? gdy Bog społu poświadczal
 známiony / y cudami / y różlicznymi mo-
 cámi y wdzielánim Duchá świętego we-
 s dług wolej swojej. ? Abowiem nie á-
 yolomci poddał Bog swiát przysły / o-
 5 ktorym mowimy. ? A świadczył ktos ná
 B niektórych miescu / mowiac : Coż iest
 człowiek iż náń pámietaś : ábo syn czło-
 6 wieczy iż go náwiedzás : ? Uczyniles
 go máło co mniejszym niżli ányoły : vko-
 ronowales go chwálą y czcią / y postá-
 nowiles go nád dzielem rak twoich.
 7 Poddales wszytko pod nogi iego. Abowiem
 w tym że mu wszytko poddał : ni-
 czego nie zostáwil coby iemu poddano
 być nie miáło. A teraz iefcze nie widzi-
 8 my żeby wu wszytko poddano było. ? Lec
 C teg ktorzy máło co niżli ányolowie mnie-
 szym iest uczyniony / widzimy Jezusá dla

bolesci

Psal: 8.

a 5.

Matt: 28.

d 18.

1 Kor: 15.

d 26.

Ephe: 1.

d 22.

Philip: 2.

b 8.

bolesci śmierci / czcía y chwala wtoro-
nowanego : aby z łaski Bożej / za wsty-
ki śmierci skótkował. ¹ Abowiem go-
dziło sie aby ten dla ktorego *jest* wstytko
y przez ktorego *jest* wstytko / tego ktory
wiele synow do chwaly był przyniósł
sprawce zbawienia ich / przez wciępie-
nie doskonały nuczynił.

Zaczá- ¹ Bo y ten ktory poświęca / y ci którzy
lo 306. bywáia poświęceni ; z jednego *śca* wsty-
scy. Dla ktorey przyczyny nie wstyda sie
Psal: 21. brácia ich nazywáć / ¹ mówiac : Opo-
ś 23. wiem imie twoie bráciey moey / w po-
śrzedku Kościoła wyśławiać cie bede.
Psal: 17. ¹ Zásie : Ja w nim dusáć bede. Nieś-
ś 3. cze: Oto ia y dzieci moie / ktore mi dal
IJa. 8. diś Bog. ¹ Ponieważ tedy dzieci spolecy-
nosć : miáły ciála y krowie : tymżec sposo-
bem y on tychże uczestnikiem był : aby
przez śmierć zniszczył tego ktory miał
Oze: 13. władza śmierci / to *jest* dyabla : ¹ á iżby
d 14. wznowił te / którzy dla boiáźni śmierci
1. Kor: 15. przez wstetek żwot podlegli byli nie-
ś 54. woli. ¹ Bo nigdzie ányołow nie przy-
muie: ále plemie Abrahánowe przyimu-
ie. ¹ Skąd powinien być podobny bráciey : aby śie asiał miłos-
ciernym

18 siernym y wiernym Arcykáplanem do
Boga / aby wblagał grzechy ludu. ? Albo-
wiem w czym sam vcierpiał y kuśon był
może y w pokuśach będących ratować.

R O Z D Z I A L   I I I .

1 **A** Tadzże bráćia świeci / vczestnicy Za: 307.
wzwołania niebieskiego / obáczcie
2 Apostoła y Arcykáplaná wyzná-
nia nášego Jესusa : ? Ktory wiernym jest
temu ktory go vczynił / iáko y Morysz 4. Mo: 12
3 we wśytkim domu iego. ? Albowiem ten b 7.
jest godný vczyniony tym wietśey chwa-
4 ły niżli Morysz; im wietśa część ma
5 niż dom / ten ktory gi zbudował. ? Boć
kázdy dom bywa budowan od kogo: lecz
ten ktory wśytko spráwił / Bog jest.

6 ? Prawdác że Morysz wiernym był Za: 308.
we wśytkim domu iego iáko słužá ná-
świádectwo tych rzeczy co miały być mo-
7 wione: ? ále Chrystus iáko syn w domu
B swym: Ktory dom my iestemy / iesliże
8 vřność y chwale nádziele áž do kónca
mocnie záchowamy. ? Przetož iáko mo- Psal: 94.
wi Duch święty: Dżis ieslibyście glos b 8.
iego vślyřeli / ? nie zátwardzaycieř serc
wářych iáko gdyscie mie obraźili w

go nie bluźnili / nie zwadliwymi byli / ale
 wkládnyimi : wśfelka łagodność okazu-
 iac przeciwko wśem ludziom. [?] Albo
 wiem y my byliśmy niekiedy głupi / nie-
 wierni / błądzaco / służaco požadliwo-
 ściam y rostkofiam rozmaitym / w złości
 y w zazdrości miewścáiaco / przemierzli
 iedni drugich mienaridzaco.

2. Tim. 1.
 b 9.

* [?] Lecz gdy sie okazała dobroćliwość
 y miłość ku ludziom Boga zbawiciela
 naszego : [?] nie z wzrętkow sprawniedli-
 wości ktoreśmę my wzięmili / ale podług
 miłosierdzia swego zbawił nas przez o-
 mocie odrodzenia / y odnowienia [?] Du-
 chą świętego / [?] ktorego wylał na nas
 obficie przez Jესusá Chrystusá zbawicie-
 la naszego : [?] abyśmy *bedąc* vsprawniedli-
 wiemi łaską iego / stáli sie dziedzicami
 według nadzieie żywota wiecznego.

1 Tim. 4
 b 7.
 2 Tim. 2
 d 23.

[?] Wierneć to jest słowo : a chce ábre-
 to twierdził : iżby sie stárali iáćoby w
 dobrych uczynkach przodkowáli / ktorzy
 wierza Bogu. Teć rzeczy są dobre y po-
 żyteczne ludziom. [?] A głupich gadek / y
 wliczania rodzajow / y sporow / y swa-
 row zakonnych odstepuy. ábowiem są
 niepożyteczne y prozne. [?] Cżłowiek á ha-

retyká po

11 reteká po iednym y drugim strofowaniu
 12 sie strzeż : [?] wiedząc iż takowy jest wy-
 wrocony / y grzeszy / będąc własnym sa-
 12 dem potępionym. [?] Gde posle do ciebie
 D Artemaná abo Trchitá · spieś sie abyś
 do mnie przeszedł do Sukopclá : abo-
 13 wiem támem wymyslił zimować. [?] Ze-
 nász Doktorá zażonnego y Apollá pil-
 nie przed sobą posli / aby mi na czym
 14 nie schodziło. [?] A niech sie wczay nášy
 w dobrych wczynkách przodkowác ku na-
 ległym potrzebam : iżby nie byli niewy-
 15 tecznyimi. [?] Pozdrowiaia cie ci ktorzy
 są zemna wšyscy. Pozdrow te ktorzy
 nas miłuią w wierze. Láská
 Boża ze wšetkimi wá-
 mi. Amen.

LIST PAWŁA S. APOSTOŁA DO PHILE- MONA.

Za 302.

Mówi wiezien Chrystusa
Jesusa / y Tymotheusz
brat: Philemonowi miemu
a pomocnikowi naszemu / y
Appiey siostrze miłej / y Archippowi to-
warzyszowi naszemu y zgromadzeniu
ktore jest w domu twoim. ¹ Zastawam
y pokorę od Boga Oycę naszego / y Pána
Jesusa Chrystusa. ² Dziekuję Bogu me-
mu / zawsze panując na cie w modli-
twach moich / ³ słysząc o twojej miłości
y wierze / ktora masz ku Panu Jesusowi /
y ku wśmem świętem: ⁴ aby społeczność
wiary twej była iówna w poznaniu wo-
łanego uczynku dobrego ktory jest w was
w Chrystusie Jesusie. ⁵ Abowiem wese-
le wielkie miałem y pociechę z miłości
twej bracie / iż wnetrzności świętych sa-
przez cie ochłodzone. ⁶ Przetoż mając

wielką

wielka bezpiecność w Chrystusie Je-
9 susie roztážíci co przystoi: [?] iednák dla
miłości rádšey proše/ gdyžes takim iest
iáko to Páwel stáry/ á teraz y w'ezien Je-
10 su Chrystusow. [?] Proše cie zá synem mo-
im Onezymem/ktoregom zrodził w wie-
11 zieniu moim / [?] ktory tobie niekiedy był
niepożytecznym / á teraz y mnie y tobie
12 bázgo vžytecznym / [?] ktoregomci odestal.
C A ty przymi go iáko wnetrznosti mote.
13 [?] Ktoregom ia chciał przy sobie zadrž-
máć/ áby mi zá cie služyl w wíezieniu dla
14 Ewángelíey: [?] wšákže bez twej rády nie
chcialem nic czinić/ áby dobrodzieystwo
twoie nie bylo iáko z przymuszenia / ále z
15 dobrej woley. [?] Abowiem snadž dla tego
vstapil ná chwile od ciebie/ ábys go przy-
16 iál wiecznym: [?] iuž nie iáko sluge/ ále
miásto slugi brátá namilšego/ zwlaščzá
mnie; iákož dáleko wiecey tobie y w cies-
17 le y w Pánu: [?] Jesli mie tedy maš to-
18 wárzyšem: przymi go iáko mnie. [?] A iez-
šli cie w czym vkrzywodził áboč co wi-
19 nien: to mnie przyczytay. [?] Jam Páwel
D nápisal reka moia: ia nágrodze: žebym-
ci nie rzekl / ižes mi y sáмого siebie wi-
20 nien. [?] ták brácie. Vñech cie w tym vžy-
ie w Pá-

ie w Pánu. Ochłodź wnetrznosći mo-
 ie w Pánu. ? Pisalemci dufájac poslu-
 ſeństwu twemu : wiedzac iż teź nád to-
 co mówię / uczyniſz. ? A zai az teź zgotuy-
 mi goſpode. ábowiem ſpodzieram ſię iż
 przez modlitwy wáſze bede wam dáro-
 wan. ? Pozdrowia cie Epáphrás towá-
 rzeſz moy w poimániu w Chriſtusie Je-
 ſusie / ? Márek / Ariſtárchus / Demás /
 Lukáš pomocnicy moi. ? Láſká Pá-
 ná náſzego Jeſu Chriſtá z dus-
 chem wáſzym.

Ament.

LIST PAWŁA

S. APOSTOLA

DO ZYDOW.

ROZDZIAŁ I.

A **M** **O**zmáicie y wiela spo- Za: 303.
 sobow marwiał przed tym
 Bog Wycom przez Proroki:
 2 **N** **o**ślátek tych dni mówił
 do nas przez Syná / ktorego postanowił
 dzieducem wśytkiego / przez ktorego też
 3 y wieki uczynił. [?] Który będąc iáśnością Mad: 7.
 chwały / y wyrażonym obrazem iśności d 26.
 tego / á nosząc wśytko słowem mocy
 swej / spráwiwszy oczyszczenie grzechow/
 siedzi ná práwicy máiestatu ná wśóko-
 4 ściach: [?] tym zacmieszym zostawszy nád Philip: 2.
 ányolów; un osóbliwse nád nie umie odzie- 9.
 5 duczył [?] Bo ktoremuż kiedy z ányolow
 B rzekł: Tys iest syn mój / iam ciebie dziś Psal: 2.
 vrodził: ^{b 7.} **Z**ásie; **J**a mu bede Wycom: 2. Krol: 7.
 6 á on miie będzie synem: ^{b 14.} [?] **A** gdy záśie
 wprowadza pierworodnego ná swiát /
 tedy mówi: **A** niech sie mu klámáia wśy- Psal: 96.
 7 ścy ányolowie Boży. ^{b 8} [?] **A** tu ányolómci
 mówi:

Psal: 103. *a 4.* mowi : Ktory posłami swymi czyni du-
chy : á slugami swymi / płomień ognia.

Psal: 44. *b 7.* ? Lecz ty Synowi : Stolicá twojá Bo-
że ná wiek wiekow / lastá práwosci lastá
królestwa twego. ? Umilowałeś sprá-
wiedliwość / á nienawidziałeś nieprá-
wosci : dla tegoż pomázał cie Boże /
Bog twoy / olejkiem rádosci nád weze-
smi twoie.

Za: 304

Psal: 101.
d 26.

? Tyś Pánie ná początku vgrun-
tował ziemié : á niebiosá dzielem sa-
twoich. ? Oneć pogina / á ty zostániesz
w sytci iáko sáta zwiotszeja. ? A iáko o-
dzienie zmienisz ie / y odmienia sie : ále ty
tenżes iest / y láta twoie nie vstána.

Psal: 109.

a 1.

1. Kor: 15.

d 25.

? A ty ktoremuż kiedy z ányosłow rzekł :
Siedz po práwicy moiey / áż poloże nie-
przyacioly twoie podnożkiem nog two-
ich ? ? Izali wšyćcy / nie sa duchowie
vsluguiacy : ktorzy ná posługe bywáia
wysłáni dla tych ktorzy dziedzictwo
zbáwienia dostąpić máia ?

R O Z D Z I A L II.

Za: 305.

La tego trzeba nam tym wiecey
pilnować tego cośmy strzeli : iz-
bysmy kiedy nie przeciekáli. ? A

bowiem

bowiem iesli ono slowo powiedziane
 przez anyoly bylo trwale / a kazde prze-
 stepstwo y nieposluszenstwo sprawiedli-
 wa zaplate bralo: ? iakoz my sie vchro-
 niemy / iesli zaniedbamy tak wielkiego
 zbawienia: Ktore wziamyſy poczatke
 przepowiadania przez Pana / od tych
 ktorzy slyſeli / miedzy nami potwierdzo-
 ne bylo: ? gdy Bog spolu poſwiadczał
 znamiony / y cudami / y rozlicznymi mo-
 cami / y wdzielaniem Duchá ſwietego we-
 ſdług wolej ſwoiej. ? Abowiem nie any-
 yolomci poddal Bog ſwiat przyſly / o-
 ktorym mowimy. ? A ſwiadczył ktos ná-
 B niektórym mieyſcu / mowiac: Coz ieſt
 człowiek iż nań pamietaſ: abo ſyn czło-
 wieczy iż go nawiedzaſ: ? Uczynileſ
 go mało co mnieyſzym niſli anyoly: vko-
 ronowaleſ go chwałą y czcią / y poſta-
 nowileſ go nád dzielem rak twoich.
 ? Poddaleſ wſytko pod nogi iego. Abowiem
 w tym że mu wſytko poddal: ni-
 czego nie zoſtawil coby iemu poddano
 być nie miało. A teraz ieſzcze nie widzi-
 my żeby wu wſytko poddano było: ? Lec
 Cteż ktory mało co niſli anyolowie mniey-
 ſzym ieſt uczyniony / widzimy Jezusa dla

boleſci

Pſal: 8.

a 5.

Matt: 28.

d 18.

1 Kor: 15.

d 26.

Ephe: 1.

d 22.

Philip: 2.

b 8.

bolesci śmierci / czcía y chwala wtóro-
nowanego: aby z łaski Bożej / za wsty-
ki śmierci skosztował. ¹ Abowiem go-
dziło się aby ten dla którego *jest* wstytko
y przez którego *jest* wstytko / tego który
wiele synów do chwały był przyniósł
sprawce zbawienia ich / przez wcierpie-
nie doskonały: n wezmie.

Zaczá- ¹ Bo y ten który poświęca / y ci którzy
lo 306. bywają poświęceni; z jednego *se* wsty-
scy. Dla ktorej przyczyny nie wstyda się
Psal: 21. bracia ich nazywać / ¹ mówiac: Opo-
6 23. wiem imię twoje braciey moey / w po-
środku kościoła wystawiać cie bede.
Psal: 17. ¹ Zásie: Ja w nim dusać bede. Nie-
a 3. cze: Oto ja y dzieci moje / które mi dał
Isa: 8. d. 18. Bog. ¹ Ponieważ tedy dzieci społecy-
nos: mają ciała y krwie: tymżec sposo-
bem y on trchże uczestnikiem był: aby
przez śmierć zniszczył tego który miał
Oze: 13. władza śmierci / to jest dyabła: ¹ a iżby
d 14. wzwołili te / którzy dla boiaźni śmierci
1. Kor: 15. przez wstytek żywot podlegli byli nie-
g 54. woli. ¹ Bo nigdzie aniołom nie przy-
muie: ale plemie Abraháamowe przyjm-
ie. ¹ Skąd powinien być we wstytku
być podobny braciey: aby się stał miło-

sternym

18 siernym y wiernym Arcykąplanem do
Bogá aby ubłagał grzechy ludu. ? Albo-
wiem w czym sam wciierpiał y kuśson był
może y w pokusách będących ratować.

R O Z D Z I A L I I I.

1 **S** Tadże bráćia świeci / uczestnicy Za: 307.
A wezwánia niebieskiego / obáczcie
2 Apostoła y Arcykąplaná wyzná-
nia nášego Jესusá : ? Który wiernym jest
temu Który go uczynił / iáko y Mójżesz 4. Mo: 12
3 we wszytkim domu iego. ? Albowiem ten b 7.
jest godný uczyniony tym wietšey chwa-
ły niżli Mójżesz; im wietšá cześć ma
4 niż dom / ten Który go zbudował. ? Boć
Káždy dom bywa budowan od Kogo: lecz
ten Który wszystko spráwił / Bog jest.
5 ? Prawdác że Mójżesz wiernym był Za: 308.
we wszytkim domu iego iáko świadectwo ná-
świádectwo tych rzeczy co miały być mo-
6 wione: ? ále Christus iáko syn w domu
B swym: Który dom my iesteśmy / iesliże
7 wśność y chwale nádziele aż do Kónca Psal: 94.
wi Duch święty: Dżis ieslibyscie głos b 8.
8 iego wślyšeli / ? nie zátwardzajcieś serc
wášych iáko gdyscie mie obraźili w

dzień kuszania ná pušczy / [?] gdzie mie-
 kusili oycowie waszy: doświadczyli / y
 widzieli sprawy moje [?] przez czterdzieści
 lat. A dla tegoż rozgniewałem sie ná
 ten naród / y rzekłem: Zárosie blada
 sercem. A oni nie poznali dreg moich /
[?] którymem przysiągł w gniewie moim /
 iż nie wróda do odpocznienia moiego.

Za: 309. [?] Patrzącieś bracia / iżby nie było kie-
 dy w którym was serce złościwe / mędo-
 wiarstwa / tu odstąpienim od Boga ży-
 wego. [?] Ale napominajcie ieden drugie-
 go ná każdy dzień / póki sie Dżisia naze-
 wa: iżby który z was nie był zátwardzon
 osuśaním grzechu. [?] Abowiem staliśmy
 sie uczestnikami Chrystusowymi: iesli
 tylko początek gruntu iego aż do końca
 mocny zachowamy. [?] Póki bywa mo-
 wiono / Dżis ieslibyscie głos iego w sły-
 śeli / nie zátwardzajcieś serc waszych iá-
 ko w onym obrażeniu. [?] Abowiem nie-
 którzy wstępowşy obrażili Boga: wśátze-
 nie wśrscy którzy byli wysli z Egiptu
 przez Moysesá. [?] A ná ktoreż sie roz-
 gniewał przez czterdzieści lat? Izali nie
 ná te którzy byli zgrzesyli; ktorých tru-
 py podlegly ná pušczy; [?] A którymże

przysiągł

przysięgl iż nie mieli wnieść do odpoczy- 4. Mo: 14.
 nienia tego: iedno tym / ktorzy niewier- d 21. 23.
 29 ni byli: i y widzimy / że nie mogli wnieść
 dla niedowiaśwa.

R O Z D Z I A L I I I I.

A Bzetoż sie boymy aby kiedyż Za: 310.
 niechawsy obietnice wespół do
 odpoczynienia tego / nie zdał sie
 2 ktory z was że pozostął. i Abowiem y
 nam opowiedziano / iako y onym. ale
 nie pomogła onym mowa ktorey słu-
 chali / przeto iż nie była złączona z wiara
 3 tych ktorzy słyszeli. i Abowiem wró-
 my do odpoczynienia ktorzysmy wwie-
 rzyl: iako powiedział / Jąkom przysięgl Psal: 94.
 w gniewie moim / iesliż wnida do odpo- c 11.
 czynienia moiego: a to choć już od za-
 4 łożenia świata sprawy były dokończone.
 B o siódmym dniu tym sposobem: A od- 1 Mo: 2.
 poczynal Bog dnia siódmego od r- 2.
 5 f- tych spraw swoich. i A tu zaś; Jesliż
 6 wnida do odpoczynienia moieg. i Gdyż
 tedy to zostawa że niektorzy wchodzi
 do niego / a i ktorem pierwcy opowie-
 dziano było / nie weszli dla niedowiaś-

Wyz: 3.
b 7.

stwą: ¹ zaśie nāznacza dzień niektory: ²
 Dzisia / mowiac przez Dawidā / po tāt
 długim czasie / iāto sie wyżskey rzekło /
 Dżis ieslibyscie głos iego wstysfeli: nie
 zātwardzaycieś serc wāszych. ¹ Abo
 wiem iesliby Jēsus sprāwił im byl odo
 poczynienie / nigdyby o inšym potym
 dniu nie mowil. ¹ A tāt zostawa ieszcze
 odpoczywānie ludowi Bożemu. ¹ Abo
 wiem ktory wšedł do odpoczynienia ie
 go / ten też odpoczywał od spraw swoich /
 iāto Bog od swoich. ¹ Spiešmyś sie te
 dy ābysmy wšeli do onego odpoczynie
 nia: iżby kto w tenże przykład niedo
 wiārstwā nie wpadł. ¹ Boć żywe iest
 słowo Boże y skuteczne / y przeraźliwe
 niżeli wšelāki miecz po obu stron ostry:
 y przemkaiace āż do rozdzielenia duše y
 ducha / y stāwow / y spikow / y rozeznā
 waiace myśli y przedsiwzięcia serdecz
 ne. ¹ A nie mās żadnego stworzenia
 niewidziālnego przed oblicznością ie
 go: lecz wšytkie rzeczy obnāżone sā y
 odkryte oczomiego / o którym mowimy.
¹ Māiac tedy Arcykapłanā wielkiego
 ktory przeszedł niebiosā Jēsusā Synā
 Bożego: trzymamy sie wyznānia. ¹ A

Psal: 33.

c 16.

Syr: 15.

d 20.

Za: 311.

bowiem:

bowiem nie mamy Arcykapłana który
by sie nie mógł wlitować nad krewkoś-
ciami naszymi : lecz takiego który był
kuśon we wszystkim na podobieństwo
16 *nasze* oprocz grzechu. ? Przystapmyś te-
dy z wfnoscią ku stolicy łaski : abyśmy o-
trzymali miłosierdzie / y łaskę znaleźli ku
pomocy czasu pogodnego.

R O Z D Z I A L V.

1 **A** **Q**uoniam każdy Arcykapłan z lu-
dzi wzięty / dla ludzi bywa posta-
nowion w tym co ku Bogu nale-
ży : aby ofiarował dary y *krwawe* ofiary
2 za grzechy. ? Któryby sie mógł wżalić
nieumiejetnych y bładzacych : gdyż y on
3 obłożon jest krewkością : ? a dla tego
powinien jest / iako za lud / także y sam
4 za sie ofiarować za grzechy. ? A żaden
B *sobie tey czci nie bierze ; iedno który by*
wa wezwan od Boga / iako Aaron.

2. Kron :
26. c 18.

5 ? Tak y Christus nie sam sobie tey czci
przywłaszczył żeby sie stał Arcykapła-
nem : ale *ten* który k niemu mówił / Tys
jest Syn moy / iam ciebie dziś vrodził.
6 ? Jako y indzie powiada : Tys jest ká-
planem na wieki / wedle porzadku Mel-
chisedechowego. B b b iij Kto

Psal : 2.
b 7.

Psal : 109.
a 4.

⁊ Ktory zá dniow ciała swego/modlił
 twy y pokorne prosby z wielkim woła-
 nim y łzami osiárowawšy onemu Ktory
 go mogł zachować od śmierci / był wo-
 słuchan dla swey wczciwosci. ⁊ Aledná-
 chocia był Synem Božym / wšákž sie
 náuczył poslušenstwa z tego co cierpiał:
 ⁊ á doskonałym zostawšy / sštal sie przy-
 czyną zbáwienia wiecznego wšytkim
 Ktorzy go słucháá. ⁊ Nazwány od Bo-
 gá Arcykáplanem wedle porzádku Mel-
 chisedechá.

Za: 312.

⁊ O Ktorymby nám wiele mowić y tru-
 dno wystłowić y wypráwić: gdyžescie sie
 sštáli nieposobni ku słuchániu. ⁊ Abo-
 wiem gdyście mieli podług dawnošci czá-
 su byc náuczycielámi: záse potrebuje-
 cie áby was wczono Ktore sa pierwsze po-
 czatki mow Božych: y sštáliście sie iáko-
 ci Ktorzy mleká potrzebuia / á nie státe-
 cznego pokármu. ⁊ Bo káždy co sie mle-
 kiem kármí / nie šwiádom iest mowý
 špráwiedliwosti: gdyž iest dziecieciem.
 ⁊ Lecž státeczny pokárm iest dokóná-
 lyh: tych Ktorzy przez zwyczáienie šly
 máia wycwiczone ku rozeznániu y
 złego y dobrego.

Rozdział

ROZDZIAŁ VI.

A **B**zetoż zaniechawszy morowy o
 początku *miary* Chrystusowej/
 mierimy się ku doskonałości: nie
 znowu zakładając gruntu pokuty od v-
 czynków martwych / y miary w Bogá/
 nauki krzczenia / y ręk rokládania / y po-
 stánia z martwych / y sadu wiekui-
 go. ¹ A uczynimy to iesli Bóg dopuści.
² Abowiem niepodobna jest aby ci kto
 raz sa oswiecceni / y skosztowali d-
 ru niebieskiego / y uczestniki się stáli
 Duchá swietego / y skosztowali dobrego
 słowa Bożego / y mocy przyślego wieku /
 a znowuby odpádli: aby zás być mogli
 Bodnowiem ku pokucie / *gdyż* znowu krzy-
 żują sami sobie Syná Bożę / y sromoca-
 gu. ³ Bo ziemiá ktora deszcz czesto ná się
 pádający pije / y rodzi ziele vżyteczne
 tym którzy ją spráwiają; bierze błogosła-
 wienstwo od Boga. ⁴ lecz tá ktora rodzi
 ciernie y osty / wzgárdzona jest / y blizka
 przeklectá ktorej koniec ku spaleniu.
⁵ Aleć namileyszy tużymy sobie o was
 coś lepszego y zbawienia blizszego / cho-
 ciaż tak mówimo. ⁶ Abowiem ci nie jest
 Bóg niespráwiedliwy / aby zapámietá

Matt: 12
d 45.Niż: 10.
e 26.2. Piot: 2.
d 20.

Za: 313.

roboty wáſzey y miłości ktorascie ora-
zali ku imieniu tego / gdyscie poſtugo-
wali światem y poſtuguiecie. ¹ Lecz za-
damy aby każdy z was toż ſtáranie oka-
zał ku wypełnieniu nádziecie aż do koń-
ca: ¹ abyście nie byli gnuśnymi / ale ná-
śladowcami tych ktorzy przez wiare y
cierpliwosć odſiedzica obietnice.

Za: 314.

1. Mo: 22.

c 16.

1. Moy: 12.

c 3. y 18.

c 18. y 22.

d 17.

¹ Albowiem Bog obiecałszy Abrahá-
mowi / gdy nie miał przez kogo wietſze-
go przyſtadz / przyſięgl przez ſámego ſie-
bie / ¹ mówiac / Błogoſławić błogoſła-
wić cie bede / y rozmnażać rozmno-
żę cie. ¹ A tak długo cierpliwie czekałszy /
dostał obietnice. ¹ Albowiem ludzie ná-
wietſzego niż ſámi przyſięgali: a każdy
go ſporu ich koniec ku potwierdzeniu
ieſt przyſięgá. ¹ W czym chcąc Bog dzie-
dziecom obietnice obſciecy okazać nieod-
miennosć rády ſwey / przyſięge ná to w-
czył: ¹ abyſmy przez dwie rzeczy nieod-
mienne / w ktorych być nie może żeby
Bog klámał / namocniejszy poćieche mie-
li / ktorzyſmy ſie ku odſierzeniu wyſta-
wionej nádziecie wćiekli / ¹ Ktora mamy
takó kotſice duſze beſpieczna y mocna /
y wchodzaca aż wewnątrz za zaſłone /

gdzie

20 [?] gdzie przewodnik za nas wyszedł /
zostawszy Arcykapłanem na wieki we-
dług porządku Melchisedechowego.

R O Z D Z I A L VII.

A Bowiem ten Melchisedech / Krol Za: 315.
Salemiski / Kapłan Boga nawyż: 1. Mo: 14.
tego / Ktory zaśedł Abrahámowi d 18.
wracającemu sie od porażki Krolow / y
2 blogosławił go: [?] Ktoremu też dziesię-
ćiny ze wszystkiego wydzielił Abrahám:
ktory naprzod wyklada sie Krol sprawie-
dlowości: potym też y Krol Salemá / to
3 jest / Krol pokoju. [?] bez oycá / bez matki / bez
rodu / nie mając ani początku dniow ani
końca żywota: ale przypodobany Syno-
wi Bożemu / trwa Kapłanem na wieki.
4 [?] A przypatrzcie sie iáko to wielki / Kto-
mu też dziesięćine z Korzyści dał Abrahám
5 Pátryarchá. [?] A cię Ktorzy są z sy- 4. Mo: 18.
now Lewiego / wrząd Kapłáński przymu- c 21.
iacy / rozkazanie máia aby bráli dziesię- 5 Mo: 18.
ćine od ludu wedle zakonu / to jest / od a1. a 3.
bráćiey swoiey: chociaż y oni wysli z 10zu: 14.
6 biodr Abrahámowych. [?] Lecz ten kto a 4.
B rego narod nie bywa poczytan miedzy
nimi / dziesięćine brał od Abrahámá / y o-

B b b v

nego kto

Za: 316.

nego który miał obietnice / błogosławil.
 ? A bez wszelkiego sporu to co mniemy,
 firm jest / od najmniejszego bierze błogo-
 sławieństwo. ? A tu iedną / ludzie ktore-
 rzy w mierzą dż eściecine biorą: lecz tam-
 ten / ktore ma świadectwo iż żywie. ? A
 (iż tak rzecz mam) ? Lewi który brał dżie-
 sieciny / przez Abrahama / sam Melchise-
 chowi oddał dżiesięcine. ? Abowiem ie-
 szcze był w biodrach oycowych / gdy mu
 zaświadczył Melchisedech. ? Jesliż tedy do-
 stonność była przez kapłanstwo Lewie-
 go (bo pod nim dan jest zakon ludowi)
 coż wiecey było potrzeba aby nastał in-
 szy kapłan wedle porządku Melchisede-
 chowego / a ktoryby nie był rzeczony we-
 dle porządku Aaronowego? Bo za prze-
 niesieniem kapłanstwa / musi też być za-
 konu przeniesienie. ? Bo ten o którym
 sieto mówi / z innego jest pokolenia / z
 ktorego żaden nie stał w ołtarzu. ? Abo-
 wiem iówna jest iż z pokolenia Juda
 posiedł Pan nasz: w którym pokoleniu
 nie o kapłanach nie mówił Mojżesz. ? A
 ieższe daleko wiecey iówna rzecz jest: ie-
 sliże na podobieństwo Melchisedecha
 nastawa inшы kapłan / ? ktory sie nie

stał we-

- 17 sstał wedle zakonu ktorego roszkanie
 jest cielesne / ale wedle mocy żywota kto-
 ry sstał być nie może. ¹ Abowiem *tak*
 świadczymy: *Jż* ty jesteś káplanem ná wieś- Psal: 109.
 ki / wedle porządku Melchisedechowego. 4 4.
 18 ² Abowiemci sstaie sie odrzucenie prze- Za: 317.
 szlego zakonu: dla słabości niepożytku
 19 iego. ³ bo zakon niczego nie przywiódł
 ku doskonałości: ale *tylko* był wprawa-
 dzeniem do lepszey nadziei / przez ktora
 20 przybliżamy sie ku Bogu. ⁴ A im wie-
 cey / jest nie bez przysięgi (Boć inni bez
 21 przysięgi káplany zostali: ⁵ a ten z przys-
 D siega przez tego ktory k niemu mówił:
 Przysięgał Pan / a nie będzie żałował: Psal: 109.
 22 tys jest káplanem ná wieki) ⁶ Tym da- 4 4.
 leko lepszego testamentu został *Jż* sus-
 rekoymia.
 23 ⁷ **⁸* Ktemu onych wiele sie káplany ssta-
 wało / dla tego iż im śmierć nie dopuści-
 24 ła przetrwać: ⁹ ale ten iż ná wieki trwa-
 25 ma káplánstwo wiekuiście. ¹⁰ Przetoż y
 zbawić ná wieki może / przystępujace
 przezeń do Boga: zarówno żywiac aby sie
 wstawiał za námi.
 26 ¹¹ Abowiem przysłało aby taki był náš
 Arcykáplan / święty / niewinny / niepo-
 kalány /

kalány / odlaczony od grzeszników / y ktora
ry sie stał wyższy nad niebiosá. ¹ Który
nie potrzebuie ná każdy dzień (iáko *inai*
3. Mo: 9. Arcykáplani) pierwcy zá grzechy swoje
b 7. y 16. ofiary sprawować / potym zá ludzkie.
b 6. bo to uczynił raz / samego siebie ofia-
rowawszy.

Za: 318. ¹ Abowiem zakon postanawiał Arcy-
káplany / ludzie krewkości podległe:
lecz mowá przysięgi ktora iest po zako-
nie / Syná stánowi ná wieki doskonałego.

R O Z D Z I A L VIII.

A Summá tego co sie mowi / tá iest / iż
tátiego mamy Arcykáplaná / ktora
ry vsiadł ná prawicy stolice wiel-
możności ná niebiesiech: ¹ Slugá *miej-*
scá naswietšego / á prawdziwego przyby-
tku / ktory rozbił Pan á nie czlowiek. ¹ A-
bowiem każdy Arcykáplán bywa posta-
nowion ku ofiarowaniu dárow y ofiar
zábitych: Zá czym potrzeba bylo aby ten
też miał coby ofiarował. ¹ Jesliby tedy
był ná ziemi / nie byłiby káplanem: gdyž
sa ci káplani ktorzy według zakonu dáry
ofiárnia / ¹ ktorzy słuža wizerunkowi y
cieniowi rzeczy niebieskich. Jáko powie-
B

Dziáno

dziano było *od Boga* Mojżesowi / gdy
 miał dokończyć przybytku: Patrząyże
 (prawi) ábys uczynił wszystko według
 wzierunku ktory jest tobie ná gorze oka-
 zan. ⁶ Ale teraz *nász káptan* dostał tym za-
 cnięyszego urzędu; im też jest poórzędni-
 kiem lepszego testámentu / ktory w lep-
 szych obietnicách jest postanowiony.

2. Mo: 25.

49. d 40.

Dzie: 7.

f 44.

⁷ Abowiem gdyćby on pierwszy był bez
 przegány: tedyćby wtoremu nięscá nie
 przáno. ⁸ Abowiem przyganiáiac im

Za: 319.

mowi: Oto dni przyida / mówi Pan / á
 wykonam nád domem Isráelskim / y
 nád domem Judskim testáment nowy /

Jer: 31.

f 31.

⁹ nie według testámentu ktorym uczynił
¹⁰ *Corcom* ich w dzień w ktorym wiał reke
 ich ábym ie wywiodł z ziemię Egyp-
 skiev: ábowiem oni nie wytrwali w mo-
 im testámentcie: á iám ich też zániedbał /
 mówi Pan. ¹¹ Boć ten jest testáment

ktory uczynie z domem Isráelskim po
 onych dniách / mówi Pan: Podáiac prá-
 wá moje w myśli ich / y ná sercu ich ná-
 piše ie: y bede im Bogiem / á oni mnie
 beda ludem: ¹² A nie będzie uczył każdy
 Dblizniego swego / y każdy brátá swe-
 go / mówiac: Poznay Páná. Abowiem

wšyscy

wszystcy nie poznają od namniętego z nich aż do namiętego: ? Abowiem ja będę miłościw nieprawościom ich: y grzechom ich wiecy nie wspomione. ? A w tym gdy mówi Nowy testament: pierwszy wiotchym uczynił. A to co wiotkcie y starze sie: blisko jest skazenia.

R O Z D Z I A L IX.

Za: 320.

2 Mo: 25.

a 8. y 26.

a 1. y 36.

a 8.

N Jaki y pierwszy / sprawiedliwienie nabożństwa y światnicce świecka. ? Abowiem sprawiony był przybytek pierwszy / w którym było lichtarze / y stoł / y położenie chlebow / który zowa światnica. ? A za wtora załona / był przybytek / który zowa przybytek Wawietky: ? mając złota kądzielnice / y skrzynie testamentu zerząd złotem powleczone: w ktorej było wiadro złote mające mąne / y laska Aaronowa która zakwitnęła / y tablice testamentu / a nad nią byli Cherubinowie chwały / zaciągający wbiagalnice / o czym teraz nie trzeba z osobną mowić. ? A gdy to tak było przygotowane / tedy do pierwszego przybytku wstawicznie wchodzali kapłani / którzy ofiary odprawowali.

3. Krol: 8.

a 9.

2. Kron:

5. c 10.

2. Mo: 25.

c 22.

Ale do

Za: 32E.

Za: 32E.

1. Jan 1.

Obia:

68. 16.

4 Mo: 9.

§ 77.

а 5 а 6.

GU/OC39.

gu / oczyści sumienie naše od marnotrych wczynkow / ku służeniu Bogu żywemu: [?] A dla tegoć jest nowego testamentu pośrednikiem: żeby za przysławieniem śmierci / na odkupienie występłków tych które były pod pierwszym testamentem / obietnice wziali ci którzy wezwani są wiccz tego dziedzictwá. ²

Galat: 3. [?] Abowiem gdzie testament jest / *támżec* musi być śmierć tego który testament czyni. [?] Bo testament w umarłych mocny jest: ponieważ ięscze nie jest ważny / gdy żywie ten co gi uczynił. [?] Skąd y on pierwszy bez krwi nie był poświęcony. [?] Abowiem gdy Mojżesz rosztył przykazanie zakonne przeczytał wskemu ludowi: wziawszy krew cielców y kozłow z wodą y wełną fíarłatową y z Izopem: y same księgi y lud rosztył pokropił. [?] mowiac: *Tác jest krew testamentu* który do was Bog nakazał. [?] Ktemu y przybytek y rosztył naczyne służby *świe* tej krwi także pokropił. [?] A niemal rosztył we krwi według zakonu bywa oczyszćciono: á bez rozłania krwi nie bywa *grzechon* odpuśczenie. [?] Potrzebá tedy było áby wżdy kstały onych rzeczy które są na

Galat: 3.
c 15.

2. Mo: 24.
c 8.

Matt: 26.
c 28.

sa na niebie/ tymi były oczyszczone: a ony
niebieskie/ lepszymi ofiarami niżli te.

24 ¹ Abowiem Christus nie wszedł do Za: 322.

Własnośc tego przybytku reka uczynione-
go / który był wizerunkiem prawdziwe-
go: ale do samego nieba / aby się teraz
okazywał przed oblicznością Bożą za
25 nami. ² A nie izby często ofiarował sam
meż siebie/ iako Arcykapłan wchodzi do
przybytku Własnośc tego co rok ze krwią

26 cudzą: ³ bochy mu trzeba było często
Gcierpieć od założenia świata: lecz teraz
przy skończeniu wieków raz się okazał
tu zgładzeniu grzechu / przez ofiarowa-
nie samego siebie. ⁴ A iako postanowio-
no ludziom raz umrzeć / a potem sad bez

28 dzie: ⁵ tak y Christus raz jest ofiarowan
aby grzechy wielu zgładził: drugi raz
krom grzechu okaże się tym którzy go o-
czekawają/ ku zbawieniu.

Rzym: 5.

a 6. b 8.

1. Piet: 3.

c 18.

ROZDZIAŁ X.

A **Q**U BOWIEM zakon miał cię przy Za: 323.
słych dobr / nie sam obraz rzeczy: 5. Mo: 16.
nigdy nie może tymi ofiarami c 14.
które na każdy rok wstawicznie ofiaru-
ia/ doskonałymi uczynić tych którzy k nim

E c c

przyśp

przystępia: [?] inaczey przestano by ie
 śiarrować / dla tego iżby wiecy nie mieli
 żadnego sumnienia o grzech ci którzy by
 przez nie Bogu służyli / będąc raz oczyszczo-
 nymi. [?] Lecz w nich bywa przypominanie
 nie grzechow na każdy rok. [?] Albowiem
 nie jest rzecz podobna aby kreś wołow
 y kozłow miała głądzić grzechy. [?] Przez
 71: 39. toż wchodząc na świat mowi: Wtęcha-
 6 7. ciales ofiary y obiarty: aleś mi ciało sprzą-
 wil. [?] Calopalenia y za grzech ofiary / me
 vpodobalyć sie. [?] Tedy m rzekł: Oto ide:
 na poczatku ksiąg napisano jest o mnie: [?]
 Albowiem czyni o Boże wola twoie. [?] Gdy
 wyższy powiedział / żeś niechciał aniś
 polubii ofiary y obiarty y calopalenia y
 ofiary za grzech / które wedle zakonu by-
 waia ofiarowane: [?] tedy m rzekł: Otoż
 ide aby m czyni o Boże wola twoie: O-
 deymnie pierwsze / aby wtore postawił.
[?] Przez ktora wola jestesiny poświęceniu
 przez ofiary ciała JEsusa Chrystusa raz
 uczyniona. [?] A każdy iednak kapłan stoi co-
 dzień wrząd swoy odprawiać / y też ofi-
 ary zabite częstoć ofiaruiac / które nie
 gdy nie moga grzechu zgładzić. [?] Lecz
 ten ofiarowawszy iedne zabity ofiary za
 grzechy /

- grzechy / ná wielki siedzi ná práwicy Bo-
 13 3ey. ¹ ná koniec czekać / ażby nieprzyja- ^{Psal: 109.}
 dziele jego położeni byli podnożkiem nog ^{a 5.}
 14 iego. ¹ Abowiem iedna ofiára / doskona- ^{1. Kor: 15.}
 15 1ymi wezmę ná wielki te ktorzy bywają ^{d 25.}
 15 poświęceni. ¹ A świadczý nam o tym y
 sam Duch święty. Abowiem gdy wprzód
 16 powiedział: ¹ Ten ci jest testament kto- ^{Jer: 31.}
 ry postanowie z nimi po onych dniach / ^{f 33.}
 17 mówi Pan; Podając prawná moje w ser- ^{Wyż: 8.}
 18 cach ich / y nápiše je w myślách ich: ^{b 5.} y pá-
 18 mietać wiecey nie bede grzechow y nies-
 18 prawości ich. ¹ A gdzieć *jest* odpuszczenie
 tych: inżci ofiary nie máś za grzech.
 19 ¹ Máiac tedy bráćia vfnosć wescia ^{Za: 324}
 Ddo przybytku Náswietśkiego przez krew
 20 Chrystusowę. ¹ ta droga ktora nam po-
 21 świecił nowa y żywa przez zasłone / to
 21 jest przez ciało swoje; ¹ y káplaná wiel-
 21 kiego *przełożonego* nád domem Bożym:
 22 ¹ przystapmyś z prawdziwym sercem w
 22 zupełności wiary / máiac serca pokropie-
 22 nim oczyszcione od sumnienia złego / y
 23 ciało omyte czystą wodą: ¹ trzymaymy
 23 wyznánie nádzieie náśey nie chwieiace
 sie (boć wierny jest ten ktory obiecał)
 24 ¹ y przypátrzaymy sie iedni drugim ku

pobudzaniu miłości y dobrych uczyn-
 kow: ? nie opuszczając społecznego zgro-
 madzenia naszego / iako maia obyczay
 niektorzy : owsem napominając : a to-
 tym wiecuy im widzieć że sie on dzień
 przybliża. ? Bo ieslibysmy umyślnie grze-
 syli po wzieciu znajomości prawdy / iuż
 nam daley nie zostawa ofiarą za grzech:
 ? lecz straszliwe iakies oczekawanie sa-
 du y zapalenie ognia ktory pożreć ma
 przeciwniki. ? Ktoby zakon Moryseow
 wzgardził: bez wszelkiego miłosierdzia
 za świadectwem dwu albo trzech gár-
 dło traci. ? iakoż mniemacie daleko sro-
 że zasłuży karania / ktoryby Syna Bo-
 żego podeptał / y krew testamentu / przez
 ktora był poświęcony / pokalana być ro-
 zumiał / y Duchá łaski zelżył: ? Abowiem
 znamy tego ktory powiedział: Nie pom-
 śląc / a ia oddam. A ząsie: Jż Pan sędzić
 będzie lud swoy. ? Stráśnoć jest wpásć
 w rece Bogá żywego.
 * ? Wspominaycieś *sobie* dni pierwsze: ?
 w ktorych bedac oświeceni / wytrwali-
 ście wielka potyczke trapienia. ? cze-
 ścia gdy z lekkościami y wciśki byliście
 ludziom ná oczy wystawieni: cześcia też
 gdyście

gdyscie sie sstali towarzyſtwni tych z ktora
 24 rymi sie tak obchodzono. [?] Abowieme
 Gscie y z wieźniami ſpolu wtrapieni byli:
 y złupienie maitnoſci waſzych przyieli-
 ſcie z weſelem / wiedzac iż wy macie
 maitnoſć w niebie lepką y trwającą.

Za: 326.

35 [?] Nie trąćcieſz tedy wſiania waſzego /
 36 ktore ma wielką zapłatę. [?] Abowiem
 cierpliwoſć wam ieſt potrzebna: aby-
 ſcie czyniac wola Bożę / otrzymali o-
 37 bietnice. [?] Boć ieſzcze máluczek y kro-
 cichno / á oto ktory ma przyſć przydzie-
 28 y nie omieſka: [?] á ſpráwiedliwy moy
 z wiary żywie.

Abak: 2.

a 3.

1. Piot: 1.

a 6.

Rzym: 1.

c 17.

Galat: 3.

b 11.

á ieſli ſie ſchroni: nie kocha ſie w nim
 29 duſzą moją. [?] Lecz my nie ieſteſmy ſyno-
 wie ſchramiácy ſie ku zginieniu: ále
 wierzac ku otrzymániu duſze.

R O Z D Z I A L X I.

1 **A** Jeſci wiara gruntem rzeczy tych
 2 ktorych ſie nádziewamy / wywo-
 3 dem rzeczy niewidziáných. [?] Abo-
 4 wiem przez te ſwiádectwo otrzymáli
 5 ſtarſzy. [?] Wiara dochodzimy iż ſa ſprá-
 6 wione wielki ſłowem Bożym: aby z nie-
 7 widziálných sſtały ſie widziálne. [?] Wiara

1. Moy: 1.

a 1. a 3.

C c c iij

ra Abel

1. Moj. 4. ra Abel obfitł i ofiarę ofiarował Bogu
 a 4. niżli Kain: przez ktora świadectwo o
 Matt: 23. trzymał i był sprawiedliwy: gdyż Bog
 d 34. świadectwo dał o dárzech tego / y umarł
 1. Moj: 5. wsty przez nie ięfcze mowi. [?] Wiara He
 c 24. noch był przeniesion / aby śmierci nie o
 Syr: 44. gladał / y nie b / nalezion: przeto iż go
 c 16. y 49. przemożł Bog: abowiem przed przemie
 d 16. sieniem otrzymał świadectwo iż sie
 Bogu podobal. [?] A bez wiary niepodo
 bna jest spodobać sie Bogu. Abowiem
 temu co do Boga przystępuje / potrzeba
 wierzyć iż jest Bog / a iż zapłate oddać
 tym ktorzy go służą. [?] Wiara Tote ob
 1. Moj: 6. wieńczonym bedac o tym czego ięfcze
 c 13. nie było widać / boiac sie / przygotował
 Syr: 44. korab ku zachowaniu domu swęg / przez
 c 17. ktory potepił świat: y stał sie dzie
 dżicem sprawiedliwości tej ktora jest
 przez wiare.
 Za: 327. [?] Wiara / miánowany Abrahám wstu
 1. Mo: 12. chał aby wyszedł na miejsce ktore w dzie
 a 4. y 13. dżictwo wżiać miał: y wyszedł / niewie
 a 1. dzac do kad siedł. [?] Wiara przeprowa
 dził sie do ziemie obiecanej / iako do cza
 dżey / mieszkając w namięciech z Izáá
 kiem y Jakobem spólnymi dżiedzicmi
 tejże

10 teyże obietnice. [?] Albowieni oczekawał
Cmąsłá *onego* fundámenty máiacego. kto
tego rzemieśnik y budowniczy iest Bog.

11 [?] Wiara / y sáma Sará będąc nieplo. ^{Za 328.}
dná wzięła moc ku przyięciu nasienia / y ^{1. Mo: 17.}
mimo czas wieku *swego*: iż wiernym być ^{10. y 12.}

12 rozumiała tego co obiecał. [?] Przetoż ^{10. y 12.}
jednego (á k temuż obumárłego) náro-
dziło się *potomkom* tak wiele iáko gwiazd ^{Syr: 4.}
ná niebie / y iáko piásku niezliczonego ^{422. 43.}

13 ktory iest ná brzegu morskim. [?] Wedle
wiáry umarli ci wśręcy / nie dostarofy
obietnic / ale z daleká ie vpátruiać / y po-
zdrowiać / y wyznawiać iż są gościnii
14 y przychodniámi ná ziemi. [?] Bo ktorzyć
to mówia: okázuia iż oyczyzny sukáia.

15 [?] A iesliby ná one pámietáli z ktorey byli
16 wysfli / mieć wždy czas wrocić się. [?] lecz
Dteraz lepszy żadáia / to iest / niebieskiey.

Przetoż nie wstyda się Bog nżaywáć się ^{Za: 329.}
Bogiem ich / gdyż im miásto zgotował. ^{1. Mo: 22.}

17 [?] Wiara / Abrahám gdy był doswiádo- ^{b 9.}
czan / ofiarował Izááká: á ofiarował ^{Syr: 44.}
jednorodnego / tenże ktory był wziął o- ^{d 21.}

18 bietnice: [?] (do ktorego rzeczone / iż w ^{1. Mo: 21.}
Izááku tobie będzie názvano plemie.) ^{b 12.}

19 [?] wważywśy to iż Bog może y z umár- ^{Rzym: 9.}
b 7.

- ich wzbudzić. Skąd go też w podobieniu
 1. Mo: 27. swo wstał. [?] Wiara / y w przyszlich 30
 d 27. f 36. czách / błogosławił Izáák Jákobá y Eza
 1. Mo: 48. uśá. [?] Wiara / Jákob umieraíac / káz 31
 c 15. demu z synow Josephowych błogosłá
 1. Mo: 47. wił : y pokłonił sie wierzchowi lastki 32
 g 31. go. [?] Wiara / Joseph umieraíac / o wy
 1. Mo: 50. ściu synow Izráelskich wspanional / y
 d 24. 25. okolo kóści swoich rozkazał. [?] Wiara /
 1. Moy: 2. a 2. Moysesá naródzzonego byli trzy mie
 Dzie: 7. ściace rodzicy jego : przeto iż go widzieli 32
 c 20. piętnym dzieciactwem / y nie bali sie wy
 1. Moy: 1. roku królewskiego. [?] Wiara / Moyses 34
 c 16. sstałszy sie wielkim / nie znał sie być sy
 2. Moy: 2. nem córki Pháraónowej : [?] wiecey obie
 b 11. ráiac być utrapionym wespól z ludem
 Bożym; niżli mieć docześna rozkosz z
 grzechu / [?] zá wietře bogáctwo poczy
 táiac wragánie Chrystusowe / niż stárby
 Egypckie. bo sie ogladał ná odpłáte.
[?] Wiara / opuścíl Egipt : nie boíac sie
 gniewu królewskiego. ábowiem onego nie
 widziálnego iákoby widzac státeczenie
 2. Moy: 32. oczekawał. [?] Wiara / spíráwil Pásche / y
 b 1. d 21. wylanie krwi : áby ten ktory pierwo
 2. Mo: 14. rodne trácił / ich sie nie dotknal. [?] Wiara
 c 22. ra przeszli morze czerwone iákó po su
 chey ście

chey ziemi : czego kusiwſzy ſie Egypcy-
 30 ąnie/byli zátopiemi. ¹ Wiára / mury Je- *Ioſu: 6.*
 ryhá vpádly / gdy ie obeſto przez ſiedm *6 20.*
 31 dni. ¹ Wiára / Káháb nierządna nie zgi- *Ioſu: 6*
 neliá weſpol z niewiernymi: przyiawſzy *d23.d25.*
 32 z pokojem do goſpody ſpiegi. ¹ A coſ ie- *Ioſu: 2.*
 ſzcze mam mowić ? Boć mi czáſu nie *a 3.*
 ſſtanie gdybym roſpowiádał o Gedeo-
 nie/o Baráchu/o Sámſonie/o Jephcie/
 o Dawidzie/ Sámuelu/y o Prorocch: *Za:330.*
 32 * ¹ Ktorzy przez wiáre zwalczyli krole-
 G ſtrwá / czynili ſpráwiedliwość/ doſtapili
 34 obietnic / záwarli lwie páſczeki / ¹ zága-
 ſili moc ognia / vſli oſtrych mieczow /
 zmocnili ſie z niemocy / meſznymi ſie ſſtá-
 li ná woynie / obozy obcych odwracáli :
 35 ¹ niewiáſty wzięły ſwoie vmárle z zmar-
 twychwſtania. á drudzy byli ciągnieni/
 nie przyiawſzy *oſiárowánego* wybáwienia/
 áby leſzego zmartwychwſtania doſta-
 36 pili. ¹ A drudzy doználi poſmiwiſt y bi-
 czowania / nádto y więzienia y ciemnic:
 37 ¹ byli kámionowani / przećináni / do-
 ſwiadczáni / mieczem zábići pomárli /
 błákali ſie w owczych y koſzych ſkorách /
 38 opuſzczeni / vciſnieni / vtrapieni: ¹ Kto-
 rych nie był godzien ſwiát / tułáiac ſie

po puszcach / po gorach y iámach / y w
 iáskunách ziemie. ¹ A ci wszyscy świad-
 dectwem wiary doswiadczeni /
 obietnice nie odnieśli. ² Iż Bog o-
 nas coś lepszego przyrzwał / aby bez nas
 doskonałej zapłaty nie wziął.

R O Z D Z I A L X I I .

Za: 331.

Rzym: 6

4 4

Kor: 3.

8.

4.

23.

Pier: 2.

41. 7. 4.

4 1.

Przy: 3.

b 11.

1065.6-17.

Wszetoż tedy y my mając ták
 wielki okół nas leżący obłó-
 świadków : złożymyśy wszelki
 ciężar y grzech który nas zewład obś-
 pił / w cierpliwosć bieżmy w zawódzie
 który nam iest założony / ¹ patrząc na
 Jezusa przodką y kończyciela wiary / któ-
 ry mając przed sobą wszelkie podiał krzyż-
 wżgardziwszy sromotę / y siedzi na pra-
 wicj stolice Bożej. ² Abowiem wwa-
 żajcie tego który takowe przeciwiem-
 stwo od grzesników podeymował prze-
 ciw sobie : abyście nie wstawali / osłabia-
 wszy na duszach waszych. ³ Boście iestce-
 sie aż do krwie nie zastawiali / walczac
 przeciwko grzechowi : ⁴ a zapamiętali-
 ścieście pościechy / która do was / iáko do sy-
 now mowi / rzećac : Synu mój / nie wż-
 gardzaj karania Páńskiego : ani osła-
 biay gdy

6 biay gdy cie on strofue. ¹ Abowiem ko- Obia: 3.
d 19.
 go Pan miłnie / tego karze : á bicznie ká-
 7 zdego syná ktorego przyimuie. ² W ká-
 ności trwaycie. Osiárniec sie wam Bog
 iáko synom. Abowiem ktoryž *jest* syn/
 8 ktoregoby Ociec nie karał ? ³ A iesli ies-
 steście bez karania / ktorego ssiáli sie w-
 sysey uczestnikami : tedyscie bekarzy / á
 9 nie synami. ⁴ Nad to cielesne oyce náše/
 Cmielismy wczycielmi / y balismy sie ich.
 zaž nie dáleko wiecey poslušni bedziem
 10 Gycowi duchow / á żyć bedziemy ? ⁵ A-
 bowiem oni ná málo dni / według woli
 swojej nas karáli : lecz ten ku pożytkowi
 nášemu ná to ábysmy byli uczestniki swie-
 11 toblivosti iego. ⁶ A wśelkie karanie
 Dácz terážniejšego času nie zda sie być
 wesole / ále ráczey smutne : wśákž po-
 tym spokoyny owoc sprawiedliwosci od-
 da tym ktorzy przez nie sa wićwiczeni.
 12 ⁷ Przetož rece opuśćzone y kolána osiá-
 13 bione wyprostuyćie : á czynćie koleie pro-
 ste nogami wáśnymi : áby ktory chramiac
 nie zabládžil / ále rádšey był vzdrowion.
 14 ⁸ Násláduyćie pokoiu ze wśytkimi / y
 swiatoblivosti : bez ktorey żaden nie
 15 oglada Boga. ⁹ Doglądaćie żeby kto

nie odsta

Za: 323.

Rzym: 12.

d 12.

nie odstąpił od łaski Bożej : aby który
 korzeń gorzki wzgore wyrastać nie
 przekazał / a przezeń wiele się nie po-
 to. ¹ By nie był kto wsieteczny albo spo-
 1. Mo:25. sny iako Ezau : który za potrawę jedną
 d 33. przedał pierworództwo swoje : ² Bo
 1 Mo:27. wieǳcie iż potym gdy chciał być dzie-
 f 38. dżicem błogosławieństwa / był odrzu-
 con. Bo nie znalazł miejsca pokuty / choć
 2. Mo:19. iey ze łzami szukał. ³ Boście nie przysta-
 c 12 y 20. pili do gory ktorey się dotknąć może /
 d 21. ognia gorącego / y wichru / y mgły / y bur-
 rzy / ⁴ y brzmienia traby / y głosu słow-
 który ci co slyżeli / zbraniáli się aby im
 wiecy nie mówiono. ⁵ (abowiem nie zna-
 2. Mo:19. śli tego co im nakázowano / Jesli się
 c 13. bydle dotknie gory / będzie wśmionowa-
 no. ⁶ A tak strasliwe było ono okázowa-
 nie / że też Moyses powiedział: Przestrá-
 śiony iestem y zadrżałem.) ⁷ Aleście przy-
 stąpili do gory Syońskiej / y miasta Bo-
 ga żywego / Jerusálembiebieskiego / y do
 wielu tysięcy zgromádzonych ányołow :
⁸ y do kościoła pierworodnych / spisanych
 w niebie / y do Boga sedziego wśytkich /
 y do duchow sprawiedliwych doskona-
 łych. ⁹ A do Jhesusa posrzednika nowego :

testamentu

testamentu / y do pokropienia krwie le-
piecy mowiacey niżli Żblowá.

25 [?] Pátrzaýcieś ábyście nie pogárdzili Za: 333.
G tym ktory mowi. Bo iesliż oni nie vsli/
ktorzy pogárdzili tym co ná ziemi mo-
wił: dáleko wiecey my / ktorzy sie odwra-
26 camy od tego ktory z niebá mowi. [?] Kto-
regó glos zácrzasnal ná on čás ziemia/
á teraz opowiedział / mowiac: Jeszcze
raz: á ia zácrzasne nie tylko ziemia / ale
27 też y niebem. [?] A to co mowi / Jeszcze
raz: znáczy przeniesienie rzeczy ruchó-
mych iáko uczynionych / áby zostály ty
28 ktore sie nie chwieia. [?] A przeto przyimu-
iac krolestwo niechwieiace sie / mamy
láskę: przez ktora słuźmy podobáiac sie
29 Bogu / z boiáźnią y z uczciwością. [?] Abo-
wiem Bog náś jest ogniem trawiącym.

Agg: 2.
b 7.

5. Moy: 4.
d 24.
Rzym: 12.
c 10.

R O Z D Z I A L XIII.

1 **N** Jlosć bráterska niechay trwa
2 między wámi. [?] A nie zápomí-
A naycie przyimowánia gości: á-
bowiem przez to nie wiedzieli niektorzy/
3 ányoły zá gości przyimuiac. [?] Pámie-
taycie ná więźnie *ták* iáko byście byli we-
spół z nimi więźniámi: y ná vtrapióne /
iáko byście

Rzym: 12.
c 13.
1. Piot: 4.
c 9.
1. Mo: 18.
23. y 19.
a 2.

iáktobyscie y sámi będąc w ciele *temu* z pod-
 legli. [?] Wczciw *niech będzie małżeństwu*
 we wšrtekim / y łoże niepokaláne. Bo
 wšeteczni i y cudzoložni Bog będzie
 sadził. [?] Obrczacie *niech beda bez látom-*
 stwa: przestawáiac ná tym co teraz *jest*
 Boč sam powiedział: *Nie zámiecham*
cie / áni cie opuścze. [?] Ták iž śmiełe mo-
 wimy: Pan mi *jest* pomocnikiem: nie ba-
 de sie bał coby mi człowiek uczynił.

Za:334. ^{*} Pánuetaycie ná przeložone wáše
 ktorzy wam mówili słowo Boże: kto-
 rych przypátruiać sie dokonániu obco-
 wánia / násláduycie wiary. [?] Jesus Ch-
 ristus wczorá y dziś: tenże y ná wieki.
[?] Ciáukámi rozmaitymi y obcymi nie-
 noście sie. Albowiem najlepsza *jest* serce
 utwierdzić lástká / nie potráwami: kto-
 re nie pomogły tym co sie imi báwili.
[?] Mamy ołtarz: z którego nie godzi się

3. Moj: 4. *ieść* tym ktorzy przybytkowi słužia. [?] 2.
 c 12. y 6. *bowiem* ktorých bydlat krew bywa w-
 d 20. y 17. *noszona do świętych przybytkow* przez An-
 f 27. *cykápłaná / tych ciała bywáia palom*
przed obozem. [?] Dla tego y Jesus / aby
 postroić lud przez własná krew / przed-
 miástem wciérpiáł. [?] Wymidźmyš tedy

do niego

do niego przed oboz : noſſac wraganie ie-
 4 go. [?] Abowiem nie mamy tu miáſtá trwá-
 5 iacego : ále przyſlego ſukamy. [?] Przez
 niego tedy wſtáwicznie oſiárujemy Bo-
 6 gu oſiáre chwały / to ieſt / owoc wſt wy-
 znawáiacych imieniowi iego. [?] A dobro-
 czynnoſci y wdziałania ſpólneg nie prze-
 pominaycie. Abowiem tákowymi oſiá-
 rámi záſługujemy ſie Bogu.

Mich : 2.

c 10.

7 [?] Badzcie poſлуſai przełożonym wá-
 ſzym / y badzcie im poddáni. Abowiem
 oni czuia iáko ci ktorzy zá duſę wáſę
 liczbe oddać máia :

Za : 335.

Aby to z weselem czynili / á nie wzdy-
 cháiac. boć to wam nie pożyteczno.
 18 [?] Modlcie ſie zá námi. ábowiem wſamy
 19 Diſz mamy dobre ſumnienie : we wſem
 20 chcąc wczciwie obcować. [?] A tym wie-
 21 cey proſe ábyſcie to czynili / iżbym wam
 rychley był przywrócon. [?] A Bog po-
 22 koiu który wywiodł od umárłych wielkie-
 go onego páſterzá owiec we krwi teſtá-
 23 mentu wiecznego / Páná Jeſuſá Chri-
 24 ſtuſá : [?] niechay was doſkonálymi wczy-
 25 ni we wſem dobrym / ábyſcie czynili wo-
 26 la iego / ſpráwuiac w was to co by było

przytemne

przyjemne^o przed nim przez Jესusá Chrystusa: ktorému iest chwala ná wielki wieków. Amen. [?] A proszę was bráćia abyście za dobre przyieli słowo pocieszenia. Bomci do was krotko nápisal. [?] Wiedzącie iż brát náš Tymotheusz wypuszczon: z ktorym (iesli rychło przyidzie) ogłódam was. [?] Pozdrowcie wszytki przelozone wasze / y wszytki święte. Pozdrawiaia was bráćia ze Włoch. [?] Łaska z wámi wszytkimi.
Amen.

LIST POWSZE- CHNY S. IAKUBA APOSTOLA.

ROZDZIAŁ I.

- A** Jakub / Boży y Páná ná- Zac: 51.
 tego Jesu Christá slugá / dwies-
 mánasće pokoleniom ktore sa-
 w rosproszeniu / zdrowia.
- 2** *? Bráćia moi / mieycie *to* sobie zá wfes-
 láka rádosć / gdy w rozmaite pokuśy wpá-
3 dniecie. ? Wiedzac iż doświádczenie Rzym: 5.
4 wiáry wáśey spráwuie cierpliwosć. ? a 3.
 cierpliwosć ma doskónály uczynek: áby-
 ście byli doskónáli y zupełni / żeby wam
5 ni ná czym nie schodziło. ? A iesli ktory
3 z was potrzebuie mądrości / niechże pro- Matt: 7.
 si o Bogá ktory obficie wfytłim dáwa / a 7. y 21.
6 á nie wymawia: á będzie mu daná. ? b 22.
Mar: 11.
B niech prosi z wiára nic nie watpiac. c 24.
 Bo ktoć watpi / *ten* podobny iest wáłu Luk: 11.
 morskiemu / wiatrem wzruszonemu y b 9.
7 miotánemu. ? przetoż niech on człowiek Jan 14.
 nie mniema áby co miał wziąć od Pá- b 13. y 16.
c 23. 24.

D d d

ná. Maż

na. ¹ Mąż w mroku dwójstego nieśiater ²
 czyni jest we wfzech drogach swoich. ³ ⁴ A
 niech sie brat podły chlubi / w podwójstym ⁵
 Psal: 102. ⁶ feniui swoim. ⁷ á bogáty / w podłosci ⁸
 6 15. ⁹ swoiey: boć przeminie iáko kwiat trawa ¹⁰
 Syr: 14. ¹¹ ny. ¹² Albowiem wfesło słońce z wpalenim ¹³
 6 18. ¹⁴ y wfuřsło trawie / y kwiat iey opadł / y ¹⁵
 Isa: 40. ¹⁶ zginelá ona śliczność oblicza iego: táż ¹⁷
 b 6. ¹⁸ też bogáty w drogach swoich wwieǳnie. ¹⁹
 1. Piot: 1. ²⁰ ²¹ * ²² Błogosławiony mąż ktory wytrwa ²³
 d 24. ²⁴ pokuře: bo gdy będzie dořwiádeczony / ²⁵
 1ob5. 617. ²⁶ weźmie koronę żywota / ktora obiecał ²⁷
 Bog tym kterzy go miłuiá. ²⁸

¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹

słowem prawdy / żebyśmy byli nieiaki
początkiem stworzenia tego.

19 ¹ Wiecie bracia moi mili / A niech w- Przy: 17.
felki człowiek będzie przedki ku słuchá- d 27.
niu: á leniwy ku mówieniu / y leniwy ku
gniewowi.

20 ¹ Boć gniew meżá nie spráwuje sprá- Zac: 52.
21 wiedliwości Bożey. ¹ Przetoż odłożymy
Dsy wśelákie plugástwo y obśtość złości /
przyjmicie w cichości słowo wśczepione
w was, które może zbáwić dusze wasze.

22 ¹ A bądźcie czynicielmi słowá / á nie Matt: 7.
słucháczmi tylko: osukaćciacy mi sá- b 12. c 21.
23 mych siebie. ¹ Bo iesli kto iesli słuchá- Rzym: 2.
czem słowá / á nie czynicielem: ten podos- b 13.
bny będzie meżowi ogladającemu obli-
cze národzenia swego we zwierciadle.

24 ¹ bo sie obezrzał / y odszedł / y wnet zápo-
25 mniał iákowski był. ¹ Lecz ktoby pilnie
wyzrzał w zakon doskonały wolności /
y wytrwał w nim / nie będąc słucháczem
zapámietliwym / ále czynicielem wczyn-
ku: ten błogosławiony będzie w sprá-
26 wie swojej. ¹ A iesli kto zda sie być na-
bożnym niepowściągaiać ięzyka swe-
go / ále zámeczac serce swe: tego nebo-
27 żeństwo proznie iest. ¹ Nabożeństwo

czyste y niepokalane v Bogá y Wycá to
 jest / Náviedzác sieroty y wdowy v
 cístu ich : á siebie sámego zachováč nie-
 zmázaným od tego sviátá.

R O Z D Z I A L II.

Zac: 53.

1. Mo: 19.

c 15.

5. Mo: 1.

c 16. c 17.

y 16. d 19.

Przy: 24.

c 23.

Syr: 42.

a 1.

Brácia moi / nie z brákováním o-
 sob mieycie wiáre Pána nášego
 Jesu Christá chwalebneho. [?] A-
 bowiem gdyby wšedł do zgromádenia
 wáfego máž máiacy zloty pierścien w
 šácie swietney / wšedłby tež y vbogi w
 podłym odzieniu / [?] y pátrzálibyscie ná
 tego co noší swietna šáte / y rzeklibys-
 cie mu : Ty siedź tu dobrze : á vbogie-
 mubyscie rzekli / Ty stoj tám : ábo siedź
 pod podnožkiem nog moich : [?] á zažes-
 cie nie rozsádzili sami miedzy soba / y nie
 stálišcie sie sedziáni mysli zlošćivých :
[?] Sluchaycieš brácia moi mili : Ažáž
 Bog nie obrał vbogich ná tym šwiecie /
 áby byli bogátemi w wierze / y dziedziemi
 kroleštvá ktore Bog obiecal tym kto-
 rzy go miluiá : [?] A wyscie zelżyli vbo-
 giego. Ažáž bogacze gwałtem was nie-
 včíšćáia : y čiž was do šadow nie počia-
 gáia : [?] Ažáž oni nie blužniá onego začne-
 go imies

go imienia ktorego wzywano nad wá-
 1 mi: ? Wszakże iesli zakon krolowski pe-
 nicie według pisma: Nikuwy bliźniego
 swego iáko samego siebie: dobrze czynis-
 9 cie: ? lecz iesli osobámi brátniecie / grzes-
 sycie / y karanie od zakonu iáko przestę-
 10 pcy odnosićcie. ? A ktobykolwiek zachó-
 wał wszytek zakon / á w iednymby wpadł /
 11 szał sie winien wszytkiego. ? Bo ktory
 rzekł / Nie cudzoloż; rzekłci też / Nie za-
 bój. A ieslibys nie cudzolożył / álebyś
 zabójca: sstałes sie przestepca zakonu.
 12 Tak mówcie / y tak czyncie iáko ci kto-
 rzy macie być sadzeni przez zakon wol-
 13 ności. ? Abowiem sad bez miłosierdzia
 C będzie temu ktory miłosierdzia nie czynił.
 A miłosierdzie przewyższa sad.
 14 ? Coż za pożytek brácia moi / gdyby kto
 mówił iż ma wiárę: á uczynkówby nie
 15 miał? Izali go może wiára zbawić? ? A
 iesliby brát ábo siostra byli nádzzy / y nie
 dostawáloby im porośedniey żywności:
 16 á rzekłby im ktory z was: Idźcie w po-
 koju / zgrzeycie sie á nasyćcie sie: á nie dá-
 libyscie im rzeczy potrzebnych ciała: coż
 17 tego za pożytek? ? Takżec y wiára / iesliby
 nie miała uczynków / martwa iest samá

3. Mo: 19.

d 18.

Matt: 22.

d 39.

Mar: 12.

e 31.

Rzym: 13.

e 9.

Galat: 5.

b 14.

3. Mo: 19.

e 15. g 37.

5. Moy: 1.

d 18.

Matt: 5.

e 20.

Za: 54.

1. Ian 3.

e 17.

w sobie. ¹ Ale rzecze kto: Ty wiare masz, a ja mam uczynki. okaz mi wiare twa bez uczynkow: a ja tobie okaze wiare moie z uczynkow. ¹ Ty wierzysz iz jest jeden Bog. Dobrze czynisz: y czarcic wierza / y drza. ² A chcesz wiedziec o czlowiecznie prozny / iz wiara bez uczynkow martwa jest: ¹ Abraham otec nasz izalini z uczynkow vsprawiedliwiony jest /
 1. Mo: 22. ofiarowawszy Izacka syna swego na oltarz: ² Widzisz iz wiara spolnie robila z uczynkami iego: a z uczynkow wiara sie wykonala: ¹ A wypelnilo sie pismo: 5
 5. Mo: 15. ktore mowi / Uwierzyl Abraham Bogu / y poczytano mu jest ku sprawiedliwosci / y nazwan jest przytacielem Boga. ¹ Widziciez iz z uczynkow bywa: 6
 b 6
 Rzym 14. vsprawiedliwiony czlowiek: a nie z wiary tylko: ¹ Takze tez Rahab nierazdnicca / izali nie z uczynkow jest vsprawiedliwiona przyawszy posly / y insha droga wypusciciwszy: ¹ Albowiem iako ciało bez ducha jest martwe: tak y wiara bez uczynkow martwa jest. 7
 a 1. a 4. 7
 6. d 25.
 Zyd: 11. f 32.

Zac: 55.

Matt: 23.

a 8.

ROZDZIAŁ III.

N Tychay was nie wiele bedzie nauczycielmi bracia moi / wie-
 dzac iz

2 dzac iż wielkŷy ſad odnieſiecie. ¹ Abo
 wiem w wielu wpadamy wŷyſcy. Jeſli
 kto w mowie nie wpada : ten ieſt maŷ
 doſkonaiŷy. Który teŷ moŷe powſciągáć
 3 wŷytko ciało. ² A ieſliŷ koniom wędzi-
 dla w geby wpráwimemy / przeto áby
 nam poſlušne były / y wŷytko ich ciało
 4 obracamŷ. ³ A oto / okrzy / ták wielkie
 będąc / y gdy ie ſrogie wiátry pędza : ie-
 dnak obracáne bywáia od málućkieŷ ſte-
 ru / gdzie iedno ieſt wola ſternikowá.
 5 ⁴ Táćci y iezyk ácz ieſt członek málućki /
 ále wielkie rzeczy podnoſi. Oto iáko
 6 máło ogień / iáko wielki l. s ſpala ! ⁵ A
 B iezyćci / ieſt ogień / powſſechnoſć nieprá-
 woſci. Jezyk poſtánowiony ieſt miedzy
 członkami náŷymi / który plugáwi wŷy-
 tko ciało / y zápala koło národzenia ná-
 ſzego zápalony od ognia piekielnego.
 7 ⁶ Abowiem wŷelkie przyrodzenie ŷwie-
 rzat y ptaków y gádzin y innych dawa-
 ſie wŷkromić / y okrocone ieſt przyrodze-
 8 nim ludzkim. ⁷ lecz iezyká ŷaden ŷ ludzi
 nie moŷe okrocić : ŷle nieſpokoyne pełne
 9 iádu śmiertelnego. ⁸ Przezeń blogoſtá-
 wimy Boga y Oycá : y przezeń przetli-
 namy ludzi którzy ná podobieńſtwo Bo-

że sprawieni są. ¹ Z tychże wst wycho-
dzi błogosławieństwo y przeklectwo.
Nie mać to tak być bracia moi.

Za: 56. ¹ Jesli stok z jednegoż źródła wypu-
ści srodka y gorzka woda? ¹ Jesli mo-
że / bracia moi / figa winne iagody ro-
dzić: albo winna macica figi? Tak też
ani stona *krynica*, słodkiej wody wypu-
ścić nie może. ¹ Ktoryż z was mądry y
ćwiczony? Niechże pokaże z dobrego
obcowania czynki swe łagodney ma-
drości. ¹ Lecz iesli zazdrość gorzka ma-
cie / y spory są w sercach waszych: nie
chlubcieś sie ani klaniaćcie przeciwko
prawdzie. ¹ abowiem nie iesćci ta ma-
drość z gory sstepniaca: ale *iesć ziemską /*
cielesną / dyabelską. ¹ Bo gdzieć zaz-
drość y spor; tamci niestateczność / y
wšelaka zła sprawa. ¹ Lecz mądrość kto-
ra iesć z gory / naprzod iesćci czysta: po-
tym spokojna / skromna / powolna / przy-
zwalająca dobrym / pełna miłosierdzia
y owocow dobrych / nie śanuiaca / ani
obludna. ¹ A owoc sprawiedliwości /
w pokoju bywa śiany / tym ktorzy po-
kój czynia.

R O Z D Z I A L I I I I.

A Kadze walki y zwády miedzy
 vámi? Izali nie stád: z požadli-
 wosci wáshych ktore wojnia w
 człontách wáshych. ¹ Požadacie: á nie
 macie. zabijacie / y zawisni iestecie: á
 nie możecie dostać. wádzicie sie y wal-
 czycie: á nie macie / dla tego iz nie pro-
 sicie. ² Proście / á nie bierzecie: przeto
 iz sle proście: ábyście ná požadliwos-
 ciách wáshych trawili. ³ Cudzołożnicy.
B nie wciecieś iz przwiązń tego swiátá / iest
 nieprzyaciółka Boża? Ktobykolwiek
 tedy chciał być prziaćielem tego swiá-
 tá: sstawa sie nieprzyacićielem Bożym.
⁴ Albo mniemacie iz prozno písmo mo-
 wi: Ku zazdrości požada duch ktory w
 was mieřka? ⁵ Lecz wietřa łáste dáte.
 Przeto mówi: Bog pyřnym sie sprzeći-
 wia; á pokornym łáste dawa. ⁶ Podda-
 wacieś sie tedy Bogu / á przeciwnie sie
 dyabłu / á vćieczy od was.

⁷ Przybliźavcie sie ku Bogu: á przy-
C bliźy sie ku wam. Ochedoźcie rece / grzes-
 řince: y oczyszćcie sercá / wy vmyřlu dwo-
⁸ řiego. ⁹ Dreczcie sie / y żáľuycie / y plácz-
 ćie: śmiech wař mech sie obroći w żá-

1 Moy: 6.

a 5. y 8.

d 21.

1. Ian 2.

c 15.

Ian 15.

c 19.

1. Piot: 5.

b 5.

Przy: 3.

d 34.

Ephe: 4.

f 27.

1. Piot: 5.

c 9.

Zac: 57.

1. Piot: 5.
b 6.

Rzym: 14.
a 4.

łosć / á wesele w smutek. ¹ Vmžcie sie
przed oblicznością Pánšťa: á podwyżši
was. ¹ Nie omawiajcie ieden dru-
giego bráčia moi. Kto omawia brata
ábo ktory sadzi brata swego: omawia
zákon / y sadzi zákon. A iesli sadziš zá-
kon: nie ieszes czynicielem zákonu / ale
sedzia. ¹ Jeden iesť zákonodawca / y se-
dzia / ktory može zágubić y zachować.
¹ A ty ktos iesť co sadziš bližniego? Oto
teraz wy co mowicie; Dzis ábo iutro po-
iedziemy do tego miásta / y zmiestamy
tam roľ / y bedziem kupczyć / y zyszcemy.
¹ (Ktorzy niewiecie co iutro bedzie. Wo-
což iesť żywot váš? Pará iesť / okázni-
ca sie ná mály čas / á potym niščeia-
ca) ¹ miásto tego cobyscie mieli mowić:
Bedzieli Pan chciał: y / Jesli bedziem
žywi / wczynimy to ábo owo. ¹ A teraz
chlubicie sie w hárdosćiach wášych.
Wšeltie chlubenie tákie zlosliwe iesť.
¹ Kto tedy wie co dobrze czynić / á nie
czyni; iesť mu to grzechem.

ROZDZIAŁ V.

Wž teraz bogacze / pláčcie / ná-
rzekáiac ná nedze vaše ktore
przyda ná was. ¹ Bogáctwo
váše

wáše zbotwíalo : á sáty wáše mole po-
3 gryzły. ? Złoto y srebro wáše pordzewíá-
lo : á rdzá ich bedzie wam ná swiáde-
ctwo / y požrze ciała wáše iáko ogień.
Stárbilístie sobie gniew w ostatnic
4 dni. ? Oto zaplátá robotníkow ktorzy
želi polá wáše / od was zadržmána / wo-
la : y wołanie ich wesło do vsu Pánc
5 zastepow. ? Zylístie w rostkách ná zie-
B mi / y w zbytkách wytuczylístie sercá wá-
6 se w dzień zabývania. ? Skazálístie y
zámordowálístie spráwiedliwego / á nie
7 sprzeciwił sie wam. ? Przetož čierpliwý-
mi badžcie bráčia / áž do przysćcia Pán-
skiego. Oto / oracz oczekíwa drogiego
owocu žemie : čierpliwie čekájac áž by
8 otrzymał zaránny y odwieczorný : ? y wy
badžcie čierpliwými / y utwierdzayćte ser-
cá wáše : ábowiem przybližýło sie przy-
9 sćcie Pánskie. ? Tíe wzdychayćte iedni
C przeciwo drugim bráčia : áby sćcie nie byli
sádzeni. Otoč / sedzia przede drzwíami
10 stoi. ? Bráčia bierzćte *sobie* ná przykład
ze sćcia zlego / vtrapienia / y čierpliwosć /
Proroki : ktorzy mowili imieniem Pán-
11 skim. ? Oto tych co čierpieli zá błogostá-
wione mamy. Jobowe čierpliwosć sly-

sćli sćcie.

Matt : 5.
f 34.

feliście / y koniec Pánstwi widzieliście / iż
latościwy iest Pan y miłośnierny. [?] A na-
przod bráćia moi / nie przysięgajcie / ani
ná niebo / ani ná ziemię / ani żadna inna
przysięga. Ale wászá mowá niech be-
dzie / Jest / iest : Tyle / nie : ábyście nie wpá-
dli w sad. [?] Utrapiiony iest kto między
wámi : niechże sie modli. Na počiecha-
ná sercu : niechayże śpiewa.

Mar : 6.
b 13.

[?] Chorwie kto między wámi : niechże
wzowie káplanow kóścielnych / á niech
sie modla nád nim / pomázuiać go ole-
iem w imie Pánstkie. [?] á modlitwá wiá-
ry vzdrowi niemocnego / y włzy mu
Pan : á iesliby w grzechách był / beda
mu odpuszczone.

3. Krol : 17
a 1.

Luk : 4.
d 25.

3. Krol : 18

g 41. g 45.

^{*?} Spowiádaycieś sie tedy iedni dru-
gim grzechow wászych : y modlcie sie ie-
dni za drugimi ábyście byli zbáwieni. á
bo wiem wiele może wstáwiczna prosba
spráwiedliwego. [?] Eliáš / był człowiek
nam podobny cierpietliwy : á modlitwa
modlił sie żeby deszcz nie pádał ná zie-
mie / y nie pádał trzy láta y šestć miesie-
cy. [?] A zásie modlił sie : á niebo spuści-
ło deszcz / y ziemiá wypuszcila owoc swoy.
[?] Bráćia moi / iesliby sie który między

wámi

20 wami obładził od prawdy / a nawrócił
 by go kto: niechay wie / iż ten co na-
 wrócił grzesznika od błedney drogi iego /
 zbawi dusze iego od śmierci / y za-
 kryje wielkość grzes-
 chow.

LIST S. PIO- TRA APOSTO- LA PIERWSZY.

ROZDZIAŁ I.

1 **A** Jotr Apostoł JEsusa
 Chrystusa / wybranym przy-
 chodniom rozproszonym po
 Poncie / Galácie / Kappá-
 2 dociey / Aziey y Bithiniey / i wedle przeys-
 zienia Boga Oycá / ku poświęceniu Du-
 chá / ku poświecenstwu y pokropieniu krwie
 JEsusa Chrystusa: Łaska y pokoy niech
 sie wam rozmnoży.

3 *? Błogosławiony Bog y Ociec Pa-
 na naszego Jesu Chrystá / który wedle
 wielkiego miłosierdzia swego odrodził

nas ku

2. Kor: 1.

a 3.

Ephe: 1.

a 3.

nas ku nadziei żywej / przez zmartwych-
wstanie Jესusа Chrystusа / i ku dziedzi-
ctwu nieskazitelnemu / y niepokalanemu / y
niezwiedlemu / na niebiesiach prze-
was zachowanemu / i ktorych Bog mo-
ca swoia strzeże przez wiare ku zbawie-
niu / zgotowanemu aby sie okazalo czasu
ostatcznego. i W czym radowac sie bez-
dziecie podeymuiac teraz ieslże potrze-
ba troszke vtrapienia w rozmaitych po-
kusach: i aby doswiadczenie wiary wa-
szey daleko kosztowney nad zloto (kto-
regoz przez ogien probuia) bylo nalezio-
ne *nam* ku chwale y czci y slawie gdy sie
obiawi Jესus Chrystus:

i Ktorego nie widziasz / miluiecie: w
ktorego tez teraz nie widzac go wierzy-
cie a wierzac raduiecie sie weselim me-
wymownym y chwalebny: i odnosac
koniec wiary waszey / zbawienie dusz. i W
ktorym zbawieniu wywiadowali sie y
badali Prorocy / ktorzy o przyszley na-
was lasce prorożowali; i badaiac sie na
ktory albo na iaki czas wskazowal / ktory
w nich byl duch Chrystusow: swiadczac
pierwey o vtrapieniach tych ktore *miaty*
przysc na Chrystusа / y o chwalach za tym

idacych:

idących : [?] Ktorem obiałwiono było / iż nie
 samym sobie / ale wam tym wstugowali
 co sie teraz wam opowiada przez ty kto
 rzy wam Ewangelia przepowiadali /
 przez Duchą S. z nieba posłanego / na
 ktorego pragna patrzyc aniołowie. [?] Prze
 toż przepasawszy biodra wmyślu wasze
 go / trzeźwimi będąc, doskonałe mieycie
 nadzieie o łasce wam ofiarowanej / przez
 obiałwienie Chrystusa Jesusa : [?] iako po
 słusne dzieci / nie przypodobaiac sie prze
 słym požadliwościom *ktore byty w niu*
 mieetności waszej : [?] ale według onego
 Swietego ktory was wezwał ; y wy badź
 cie swietymi we wszelakim obcowaniu :
[?] ponieważ napisano iest : Badźcie swie
 tymi / iżem ia iest swiety. [?] A iesli wzy
 wacie Wycá tego ktory bez wzgledu na
 osoby sadzi wedle uczynku każdego : w
 boiaźniż trawcie czas przemiestkawa
 nia waszego. [?] Wiedzac iż nie rzeczami ska
 żitelnyim złotem albo srebrem iestescie
 wykupieni od proznego obcowania wa
 szego od oycow podanego : [?] ale droga
 krewia iako baranka mienagánionego y
 niepokalanego Chrystusa / [?] acz prze
 rzanego przed założeniem swiata ; ale

3. Mo: 31
 g 44. 119.
 a 2. y 20.
 b 7.
 5. Mo: 10.
 d 17.
 Rzym: 2.
 b 11.
 Galat: 2.
 b 6.
 1 Kor: 6.
 d 20. y 7.
 d 23.
 Dnie: 20.
 f 28.
 Zyd: 9.
 c 12. d 14.
 1. Ian 1.
 c 7.
 Obia: 1.
 b 5.

tych czas

tych czasow ostatecznych oznaczmonego dla was / ? Ktorzy przezeń wiernymi iestescie Bogu ktory go wzbudzil z martwych / y dal mu chrole / aby wiara y nadzieia wasza w Bogu byla. ? Oczosc i w sercu dusze wasze w poslusienstwie milosci ku nieobludney braterskiej milosci / y szczeremu sercu iedni drugie miiluycie w przemie: ? odrodzeni nie z nasienia skazitelnego / ale skazy nie znaiacego / przez slowo Boga zywego y trwajacego na wieki. ? Pomewaz wfelkie ciało iako trawa: a wfelka chwala iego iako kwiat trawy. vschla trawa / y kwiat iey upadl. ? Lecz slowo B O Z e trwa na wieki. A toć iest slowo / ktore y was iest przepowiadane.

ROZDZIAL II.

Rzym: 6.

a 4.

Ephe: 4.

e 22.

Kolos: 3.

b 8.

Zyd: 12.

a 1.

Złożemy tedy wfelaka złość / y wfelaka zdradę / y obludności / y zło zdrości / y wfelkie obmowiska / ? iako dopiero narodzone dziateczki / rostopnego bez zdrady mileka požadaycie: abyście w nim wrosli ku zbawieniu. ? iestliście iedno skostowali iz słodki iest Pan. ? Do ktorego przystapiwszy / k

mienia

niemia żywego / ácz od ludzi odrzucone
go / ále od Boga wybranego y wzone-
go: ¹ y wy iáko żywe kámiennie buduycie
sie dom duchowny / káplánstwo swiete /
ku ofiarowaniu duchownych ofiar / przy-
iemnych Bogu przez Jhesusa Chrystusa.

⁶ ¹ Przeto w piśmie stoi: Oto kładę w
Syonie kámiień przednieyszy wegielný
wybrány / kóstawny / á kto wen wwie-
rzy / nie będzie zawstydzon. ¹ Wam tedy

B wierzącym wczciwością jest: á niewier-
nym kámiień ktory odrzucili buduiacy /
sten sie sstał zá głowę wegielną: ¹ y ká-
mieniem obrażenia / y opoka zgorżenia /
tym ktorzy sie o slowo obrażają / y nie
wierzą / ná co też postanowieni są. ² Lecz
wy iestescie rodziącem wybranym / krole-
wskim káplánstwem / narodem swietym /
ludem nabytym: ábyscie cnoty opowia-
dali tego ktory was wezwał z ciemno-
ści ku swoięj przedziwney swiátłości.

¹⁰ ¹ Ktorzyscie niekdedy byli nie ludem: á
teraz ludem Bożym. Ktorzyscie nie do-
ználi miłosierdzia: á terazescie miłosier-
dzia doználi.

¹¹ * ¹ Ciámileyszy / proste was iáko obcych
C y przychodniow / ábyscie sie wstrzymas-

Iza: 28.

d 16.

Rzym: 9.

g 33.

Psal: 117.

c 22.

Matt: 21.

d 42.

Dzie: 4.

b 11.

Iza: 2. c 14

2. Mo: 19.

a 6.

Oze: 2.

d 23.

Rzym: 9.

f 25.

Rzym: 13.

d 14.

Lee

wali od

Galat: 5. wáli od pożadliwości cielesnych które
 c 16. d 19. walcza przeciwko duszy: ' mając obco-
 Niż: 3. wanie wasze pocziwe między Poganymi:
 c 16. aby w tym w czym was pomawiaia iako
 kto zło czynce / z dobrych uczynków przy-
 patrzymy się wam / chwalili Boga w
 Rzym: 13. dzień nawiedzenia. ' Bądźcieś tedy pod-
 a 1. dani wszelkemu ludzkiemu stworzeniu
 dla Pána: chociaż królowi / iako prze-
 wyższającemu: ' chociaż starostom / iako
 kto przezeń posłanym ku pomścić zło czyn-
 ców / a ku chwale dobrze czyniacych.
 ' Gdyż tak jest wola Boża / abyście do-
 brze czyniac wsta zatkali nieumiejetnym
 a głupim ludzkom. ' Jako wolni / a nie
 iakoby mając wolność zastona złości /
 ale iako słudzy Boży. ' Wsytki czcicie.
 Rzym: 12. Braterstwo miłujcie. Boga się bojcie.
 c 10. Króla czcicie. ' Słudzy / bądźcie podda-
 Eps: 6. ni panom we wsytkiej boiaźni / nie tyl-
 a 5. ko dobrym y skromnem / ale też y przy-
 Kolof: 3. krym. ' Bo toć iaká.
 d 22. Jesli kto dla sumnienia Bożego odno-
 Tit: 2. 69. si frásunki / cierpiac bezwinnie. ' Bo co-
 2. Kor: 7. zá chwałá iesli grzesiac / a policzkwani
 c 10. bedac cierpicie? Ale iesli dobrze czy-
 niac / cierpliwie znosićie: toć jest iaká

Iaká v Bo-

21 **S**tá v Bogá. ? Abowiem ná to wezwá-
ni ieszecie:

* Boč y Christus včierpiał zá nas 30. Zac: 59
stánujac wam przyklad ábyście náslá-
22 dowáli stop iego. ? Ktory grzechu nie Isa: 53.
uczynił/ áni náležiona byla zdiáda w v. 6. 9.
23 ściech iego. ? Ktory zláiany bedac/ nie 1. 1an 3.
odláiał: vtrapienie čierpiac/ nie groził: 4. 5.
ále sie podawał temu ktory go niesprá-
24 wiedliwie sadził. ? Ktory sam ná čiele Isa: 53.
swym grzechy náše nosił ná dzewie: á. 4. 6. 5.
byšmy vmárwšy grzechom/ žyli spráwie
dlivosti: ktorego sinálošcia ieszecie
25 vleczeni. ? Boście byli iáko owce bla-
dzace: ále teraz ieszecie návroccni do
pásterzá y biskupá duš wášych.

R O Z D Z I A L III.

1 **A**ltže y žony niech beda poddá- Ephe: 5.
ne mežom swoim: áby tež iesli c 22.
2 Ktorzy nie wierza řowu Boženú, Kolof: 3-
przez spolne z žonámi mieřkánie bez flo- d 18.
3 wá pozyskání byli/ ? obaczysz y čyste w
3 boiázní obcowánie wáše. ? Ktorych o. 1. Tim: 2.
chedostwo niech bedžie nie ono zvierz- 6. 9.
chowne w trářeniu wlosow/ ábo w no-
řeniach złotych/ ábo w vbierání w řá-

E e ij ty: ále

ty: ¹ Ale skryty on serdeczny człowiek / w
 mieszkaniu spokojnego y skromnego du
 chą / Który jest przed oblicznością Bożą
 kosztowny. ¹ Abowiem tak niekiedy y
 światu niewiaśły vsłaiace w Bogu / vbie
 rały sie / bedac poddane meżom swoim.
 1. Mo: 18. ¹ Jako Sará posłuszną była Abrahámowi /
 b 12. nazywając go pánem: Ktorey ieszcze
 1. Kor: 7. ście ciekawymi / czyniac dobrze / á nie boiac
 a 3. sie żadnego postrachu. ¹ Także meżo
 wie / mieszkając z nimi wedle vmiecierno
 ści / wyrządzając wczciwość iáko słab
 szemu naczyniu niewiesściemu / iáko też
 spólnym dziedziczkam láski żywota: áby
 sie nie przerywały modlitwy wasze.
 Przyp: 17. ¹ A ná koniec wszyscy bądzcie iednákier
 c 17. y 20. go rozumienia / społem cierpiac doległo
 d 22. ści / bratersko miluiac / miłośnierni /
 Matt: 5. skromnymi y pokornymi bedac: ¹ nie od
 f 39. dawając zły za złe / ábo zláianim za zlá
 Rym: 12. iánie: lecz przeciwnym obyczáiem błogo
 d 17. sławiac: gdyż ná to iescieście wezwáni /
 1. Tes: 5. ábyście błogosławienstwo odziedziczyli.
 c 15. ¹ Abowiem kto chce żywot miłować /
 Za: 60. y oglądać dni dobre: Niechże pohámu
 Psal: 33. ie izeytk swoy od złego / y vstá iego niech
 b 13. nie mowia zdrády. ¹ Niech sie oddala

od złego /

od zlego / a niech czyni dobrze: niech su- ^{Psal: 33.}
 12 ka pokoju / y niechay go ściga: ^{15. y 36.} Gdyż
 13 Coczy Páńskie nád sprawiedliwymi / a v ^{a 8.}
 14 sy iego ku prośbie ich: Lecz twarz Pá- ^{Iani. d 16}
 15 ska przeciwko działającym złości. [?] A
 16 ktoż wam zaszkodzi / iesli sie dobrego ná-
 17 śladowcami sstaniecie: [?] ale choćaby- ^{Matt: 5.}
 18 ście też co cierpieli dla sprawiedliwo- ^{a 10.}
 19 ści: błogosławieni *ieście*ście. A strachu ich
 20 nie strachaycie sie / ani soba trwożcie.
 21 [?] Lecz Páná Chrystusa świećcie w ser-
 22 cach waszych /

Zawždy gotowymi bedac ku dosyć w
 czynieniu każdemu domagającemu sie
 od was odpowiedzi / około tey nadzieie
 16 ktora w was iest: [?] ale z cichoscia y z ^{Wyż: 2.}
 17 boiaźnia / mając sumnienie dobre: aby ^{c 12.}
 18 w tym w czym was pomawiaia / zawsty-
 19 dzili sie ci ktorzy potwarzaią obcowá-
 20 nie wasze dobre w Chrystusie. [?] Albo-
 21 wiem lepiej cierpieć dobrze czyniac (ie-
 22 sliby wola Boża byla) niżli źle czyniac.
 23 ^{*} [?] Gdyż y Chrystus raz umarł za grze- ^{Rzym: 5.}
 24 chy nasze / sprawiedliwy za niesprawie- ^{a 6.}
 25 dliwy: aby nas ofiarował Bogu / acz v ^{Zyd: 9.}
 26 martwiony ciałem / ale ożywiony du- ^{d 14. g 28.}
 27 chem. [?] w ktorzym też siedsy duchom prze-

Lee iij powiadał

1. Mo. 6.

c 14.

Matt:24.

d 37.

Luk: 17.

f 26.

powiadał tym / ktorzy byli w ciemnicy :
 ' ktorzy niekiedy niewierni byli / kiedy
 czekałi cierpliwości Bożej za czasu Tros
 ego / gdy Korab budowano : w ktorym
 mało / to jest / ośm dusz zachowane były
 przez wodę. ' Ktoremu też Krzest podo-
 bny będzie was też zbawia : nie składając
 nie cielesnego plugaństwa / ale zopytanie
 sumienia dobrego przed Bogiem / przez
 zmartwychwstanie J'Esusa Chrystusa.
 ' Ktory jest na prawicy Bożej /

połknawszy śmierć / abyśmy sie stali
 dziedzicami żywota wiecznego : siedęcy
 do niebá / poddawszy sobie anioły y
 zwierzchności y mocy.

R O Z D Z I A Ł IIII.

Zac:61.

Dyż tedy Christus wcierpiał w
 ciełe / wy też też myśla sie w
 zbroycie : gdyż ten ktory wcier-
 piał w ciełe / poprzestał od grzechow :
 ' aby ostatek czasu żył w ciełe / nie już
 wiecey ludzkim pożadliwościam / ale
 wolej Bożej. ' Abowiem dosyć nam, iż es-
 ście przeszłego czasu żywota petnili wola
 Pogánsta / chodząc w niepowściągliwo-
 ściach / pożadliwościach / opilstwach /

Ephe: 4.

c 23.

bieścia

biesiadách / pijaństwach / y sprośnych bál
 4 wochwálstwach. ¹ Já czym dżiwuia sie
 iz wy nie schadzaće sie z nimi ku teyże
 5 zbyteczney rozpustności / zlorzeczac was.
 6 ¹ Ktorzy dadza liczbę temu / Ktory gotow
 Bieś sadzić żywe y pomárle. ¹ Abowiemci
 y pomárlym dla tego opowiadano E-
 wángelia: aby iednák sadzeni byli we-
 7 dle ludzi w cieie / á żyli wedle Boga w
 8 duchu. ¹ Lecz koniec wszytkiego przy-
 bliżył sie.

* Przetoż roztropni badźcie: y czuy-
 9 cie w modlitwach. ¹ A náde wszytko /
 miejcie wstáwiczna miłość iedni ku dru-
 10 gim: gdyż miłość zakrywa wielkość
 Cko wziął łáskę / wstuguiac iá ieden dru-
 11 giemu: iáko dobrzy háfárze rozliczney
 12 łáski Bożey. ¹ Jesli Ktory mowi: niech
 moni iáko słowa Boże. iesli Ktory poslu-
 guie: niechay postuguie iáko z síly Ktozey
 Bog dodawa: aby we wfem był Bog
 pochwalon przez Jesusa Christusa:
 Ktoremu iest chwala y pánowanie ná-
 wieki wieków. Amen.

¹ Namileyšy / nie dżiwuyćie sie iáko Za: 62.

Ł e e iij

nowinie

Przy: 16.

b 12.

Rzym: 12.

c 13.

Zyd: 13.

a 2.

Philip: 2.

b 14.

Rzym: 12.

b 6.

1. Kor: 4.

a 2.

nowinie / temu wpałeniui ktore was po-
tyka tu waszemu doświadczeniu / iakoby
co nowego na was przychodziło:

* ? Ale sie weselcie iz z Chrystusem w
ciastach spolkniecie: abyście sie y w ob-
iawienie chwały iego weselili z radoś-
cia. ? Jesli was fromoca dla imienia
Chrystusowego / błogosławieni będzie-
cie: gdyż cześć / chwałá / y moc Boża /
duch iego nad wami odpoczywa. ? A
żaden z was niechay nie cierpi iako me-
żoboyca / ábo złodziej / ábo złomowca
ábo iako cudzego pragnacy. ? Lecz iesli
iako Chrześcianin: niech sie nie sroma-
owsem niech chwali Bogá dla imienia
tego. ? Gdyż czas iest / áby sie sad poczál
od domu Bożego. A iesli naprzod od
nas: ktoryż koniec tych co nie wierzą
Ewangeliey Bożey ? ? A iesli spráwio-
dliwy ledwo zbawion będzie: niebożny
y grzeszny / gdzież sie okaże: ? A ták y ci
ktorzy cierpią wedle woley Bożey: wier-
nemu stworzycielowi niech dusze swo-
polecáia w dobrych uczynkach. ➤

Przy: 11.
d 31.

R O Z D Z I A L V.

S Táršych tedy ktorzy sa miedzy
wami prosze / ia tákże stáršy
świadek

świadek wciśkow Chrystusowych / y w
 częstnik chwały oney ktora sie ma obia-
 2 wić: ? Pásćie stádo Boże ktore jest w
 was / dogladáiac go nie poniewolnie / á
 le dobrowolnie wedle Boga / áni dla
 3 skárádego zysku / ále z dobrej woley: ? áni
 iáko pánuiaacy nád kśieźa / ále wzorami
 4 bedac stádá z chuci. ? A gdy sie okaże on
 B Arcypásterz / odnieściecie nie wiednacy
 5 wieniec chwały. ? Tákże młodszy pod-
 dawaycie sie stárszym. A wszyscy iedni
 drugim potóre pokázuycie / gdyż Bog
 pyśnym sie sprzeciwia; á potórnym lá-
 6 skę dawa.

Rzym: 12.

c 10.

Iak: 4. b 6

6 * ? Vniżaycieś sie tedy pod mocna re-
 C ká Boża / áby was wywyższył czásu ná-
 7 wiedzienia: ? wśytko trostkánie wáśe
 skłádáiac nań / gdyż on ma piecza o was.
 8 ? Trzeźwimi badźcie / á czuycie: boć
 przeciwnik wáś dyabel iáko lew rycza
 9 cy krazy / szukáiac áby kogo pożárł. ? Kto
 remu sie sprzeciwiaycie mocni w wie-
 10 rze: wiedzac iż też vtrapienia potykáia
 bráterstwo wáśe / ktore jest ná świecie.
 10 ? A Bog wśelákiey láski / ktory wezwał
 D nas do wiecznéj swej chwały w Chrystu
 sie Jესusie / málucżko vtrapióne on ná

Za: 63.

Iak : 4.

c 10.

Psal: 54.

d 23.

Matt: 6.

c 25. d 28

Luk: 12.

c 22.

prawi / wtwierdzi / y vgruntuie. [?] Jemu
chwała y moc ná wieki wieków. Am.

[?] Pisałem ná krotce przez Sylwana /
iáko rozumiem / wam wiernego brátá:
nápomínáac y świádeczac / iž tá jest
prawdziwa láska Boža / w ktorey stoi-
cie. [?] Pozdramia was kóściół ktory jest
w Babilonie / táž wybrány: y Máreš
syn moy. [?] Pozdrowcie ieden drugiego
w pocałowaniu świętym. Láska wam
wsytkim ktorzyscie w Chrystusie
Jesúsie. Amen.

LIST S. PIO- TRA APOSTO- LA WTORY. ROZDZIAŁ I.

Za: 64.

 Amón Piotr / slugá y
Apostól Jesusow Chrystusow
ym ktorzy równa z námi wiá-
re otrzymáli przez spáwies-
dlwość Boga nášego / y zbáwiciela
Jesu Chrystá. [?] Láska y pokoy niech
sie wam

1. sie wam rozmnoży w poznaniu Boga y
 2. Chrystusa Jesusa Pána nášego: iakoż
 3. iego moc Boska wszystko nam dárowa-
 4. lá co należy ku żywotowi y pobożności /
 5. przez poznanie tego / ktory nas wezwał
 6. własną sławą y cnotą / i przez ktorego
 7. nawietże y naokořtorniejsze obietnice
 8. nam dárował: abyście sie przez nie stáli
 9. uczestnikami Boskieg przyrođenja / od-
 10. biejarosy skázenia požadliwosti ktora
 11. jest ná swiecie. A wy tez k temu pilności
 12. B wselaťtey przykładáťte / dodawáťte w
 13. wierze waszej cnote / á w cnotie vmieie-
 14. tność: i á w vmieietności powściągli-
 15. wosć / á w powściągliwosti ćierpli-
 16. wosć / á w ćierpliwosti pobożnosť / i á
 17. w pobożności bráterská miłość / á w brá-
 18. terskiej miłości vmilowanie. i Abo-
 19. wiem iesli co przy was sie náyduie / y ob-
 20. situie: wystáwi was nie proznymi ani
 21. niepożytecznymi w poznaniu Pána ná-
 22. šego Jesu Chrystá. i Bo kto tego nie
 23. ma: ślepy jest / y reťomá macáiacy ktory
 24. zápámietá oczyszczenia od stárych grze-
 25. chow swoich.

26. i A przeto tym wiecey bráćia stárayćie Zac: 65.
 27. sie żebyście przez dobre uczynki perwne

czynili

czynili wezwanie y wybranie wasze. abo
 wiem to czyniac nigdy nie zgrzeszcie.
 ? Bo tak hoynie wam sprawione bedzie
 wasze do wiecznego krolestwa Pana
 naszego y zbawiciela Jesusa Chrystusa.
 ? Przetoż nie omieszkam was zarosze v-
 pominac okolo tego/choć i azescie vnie-
 ietni y vtwierdzeni w terażniejszy pra-
 wodzie. ? A zda mi sie slusna/aby m was
 (pokim jest w tym przybytku) pobudzał
 przez napominanie: ? wiedzac iż przed-
 kie jest zlozenie przybytku moiego / iako
 y Pan nasz Jesus Christus oznaymil mi.
 ? A starac sie bede/ y czesto miec was po-
 zesciu moim / abyście na te rzeczy pa-
 mietali.

Ian 12.
 d 19.

1. Kor: 1.
 t 17. y 2.
 c 13. y 3.
 d 20.

Matt: 17.
 d 5.

* ? Abowiem oznaymilisiny wam moc
 y przyście Pana naszego / nie vwiędzie-
 ni basniami misternie wymyslonemi:
 ale przypatrzyszy sie sami wielmożno-
 ści iego. ? Bo wziął od Boga Dycę
 cześć y chwałę / gdy mu był przyniesion
 głos takowy od wielmożney chwały.
 Ten jest Syn moy namileyszy / w którym
 sie mnie vlubilo iegoż sluchaycie. ? A
 głos ten mysiny slyseli z nieba przynie-
 siony / bedac z nim na gorze swietey.

A mamy

¶ I mamc mocnyſze ſłowo Prorockie: ktorego ſie dzierżac / iako ſwiece w ciemnym mieſſcu ſwiecacey / dobrze czynicie / ażby dzień oſwiecił / a iutrzenkã weſłã w ſercach waſzych. ¶

¶ To naprzod wiedzac / iż każde piſmo Prorockie nie dzieie ſie wykładem wlaſnym. ¶ Abowiem wola ludzka nigdy proroctwo nie ieſt przynieſione: ale Duchem ſwietym natchnieni mówili ludzie ſwieci Boży.

Za: 66.

2. Tim: 3.

d 16.

R O Z D Z I A L II.

¶ Lecz byli y fałszywi prorocy między ludem / iako y między wami beda fałszywi nauczyciele / ktorzy chytrze wprowadza odſzczepieńſtwã zãtrãcenia / y zaprza ſie tego Pãna ktory ie kupił: ſãmi nã ſie przywodzac przedcie zginieniẽ. ¶ A wiele ich naſladować beda roſpuſty ich: przez ktore drogã prawdy bedzie bluźniona. ¶ a przez łãkomſtwo zmyſlonymi ſłowy wami kupczyć beda. Ktorem ſad zdawna nie omieſtkawa / y zãtrãcenie ich nie dzieie. ¶ Abo-

Iob 4. d 18

Iud: 6.

nymi ſciã-

1. Mo: 7.

4 1.

1. Mo: 19.

6 24.

nymi sđagnawšy ie do pieklá podał na meki/ ná sáď ie schowawšy: ? A stáre-
mu swiátu nie przepuścíl: ále Nłogę
sámo osinego opowíadaczá spráwiedli-
woścí záchował / przywíodšy potop na
swiát niepobožnych. ? A miásta So-
domczyków y Gomoreczyków w po-
piól obroćiwšy / wywrocením potepił
dáiac ie ná przykład tym ktorzy niepo-
božnie žyć mieli: ? spráwiedliwego Lo-
thá wćisńionego z niespráwiedliwoścí
y plugáwego obcowánia niezbožników
wyswobodzil. ? Abowiem widzením
słyšením on spráwiedliwy był: mieřka-
iac miedzy temi ktorzy dzień po dzień
trapili duře spráwiedliwá niezbožnym
wczynkámí.

Za: 67.

? Vmieć Pan pobožnych z pokuřením
wyrwáć; á niespráwiedliwych ná dzień
sáďny ná skáranie chowáć: ? A nawiecc-
tych / ktorzy zá ciałem w plugáwey po-
žadliwosci chodzą / á zwierzchnoscí
gárdzą / zuchwáley / w sobie sie kochá-
cy: nie boia sie wprowadzáć sekt blu-
niac. ? Gdyž áńiołowie sńia y moca wó-
słom bedac / nie znoszą przeciwno nim sa-
du bluźnierstkiego. ? A ci iáko byďlo bez-

rozumne

rozumne / z przyrodzenia ná włowie nie y
 skáze / bluźniac to czego niewiedza w zá-
 tráceniu swym zágina / ¹ odnošac zá-
 pláte niespráwiedliwosci / roškos máiac
 zá powšednie kochánie / smrodowie y
 plugárowcy : kocháiacy sie / w biešádách
⁴ swrych rozpustniac z wámi. ² Wczy má-
 iac pelne cudzołóstwá y grzechu nieu-
 stawáiacego. Przyludzáiac duše mešá-
 teczne / máiac serce wyćwiczone látko-
 swem / synowie przeklectwá : ¹ ktorzy o-
 pusćiwšy prosta droge obładzili sie / ná-
 sláduiac drogi Bálááimá z Bosforá / kto-
 ry wmułował zápláte niespráwiedliwo-
⁶ ści / ² ále miał strofowanie głupstwa
 swego. gdyž nieme bydle pod iármem be-
 dace głošem człowieczym mowiace / zá-
 hánowáło ślénstwo onego Proroká.
⁷ ¹ Cié sa stóki bez wody / y oblóki od wi-
 chru pedzone / ktorým chmurá ciemno-
⁸ ści jest zachowana. ² Abowiem hárd-
 ści prozne mowiac / przyludzáiá przez
 požadliwosci ciála przez niepowšcia-
 gliwosci / tych co troche odbiegli byli w
 błedzie obciuiacych : ¹ wolnośc im obie-
 cunac / gdyž sámi sa niewolnicy skázy. A-
 bowiem kto jest od kogo zwycięzon : tez

4 Mo: 22.
 d 23.
 Iud: 6 11.

Iud: 6 12.

Ian 8 d 24
 Rym: 6.
 d 20.

go też

Zyd: 6. go też niewolnikiem jest. [?] Bo iesliby:
 a 4. y 10. odbieżawşy plugaństwa świata przez po
 c 26. znanie Pána y zbawiciela Jesusa Chri
 Matt: 12. stusa / a tymiż sie zaś wwiklawşy zwoycie
 d 45. żeni byli: stały sie im ostateczne *rzeczy ich*
 gorŝe niŝ pierwsze. [?] Boby im lepiey by
 to nie vznác drogi sprawiedliwoŝci / ni
 ŝli poznawşy / wroćić sie náзад od po
 danego im rostkazania ŝwietego. Albo
 wiem sie im przydało wedle prawdzi
 wey przypowieŝci; Pies wroćil sie do
 Przyp: 25 zrzucenia ŝwego: y / Swinia vmyŝta do
 b 11. wrałania sie w błocie.

R O Z D Z I A L III.

Zac: 68

M Amileyşy / iuŝ ten wtory list do
 was piŝe / w ktorych *liŝciech* ŝe
 ra myŝl waŝa przez nápomina
 nie wzbudzam: [?] abyŝcie pámietáli ná
 to com przedtym powiedŝiał / ná ŝlowa
 ŝwietych Proroŝow y Apostołow wa
 ŝych / y ná rostkazanie Pána y zbawiciela.
 1. Tim: 4. [?] to naprizod wiedzac / iŝ we dni oŝtate
 a 1. czne przyda pod ŝdiáda nasmiercy /
 2. Tim: 3. ktorzy beda chodźić w ŝwoich właŝnych
 a 1. poŝadliwoŝciách / [?] moriac: Gdŝieŝ
 Iud: d 18. ieŝt obietnica ábo przyŝcie iego: Albo
 Ezec: 12. g 27. iem od

wiem od

wiem odtąd iako oycowie zaśneli / wszy-
 tko tak trwa od początku stworzenia
 5 ^B ? Bo tego chcemy nie widza / iż niebiosá
 6 zdawná były / y ziemiá z wody y przez wo-
 de stánelá słowem Bożym : ? przez ktore /
 świat ktory ná on czas *był* zatopiony
 7 wodą zginał. ? Lecz niebiosá ktore teraz
 są / y ziemiá / tymże słowem *iego* postáwio-
 ne są / záchowane ogniówi ná dzień sadu
 8 y zginienia niepobożnych ludzi. ? Ale
 dno to namileyśy niech wam tájno nie
 będzie / iż ieden dzień v Páná iako tysiac
 9 lat / á tysiac lat iako ieden dzień. ? Nie
 10 C odwołaczać Pan obietnice swoiey iako
 niektorzy mniemá : ále cierpliwie cze-
 ka dla was / niechcąc aby ktorzy zgineli /
 ále żeby sie wszyscy do pokuty nawróci-
 10 li. ? Lecz on dzień Páński przydzie iako
 11 złodziey : w ktory niebiosá z wielkim su-
 mem przemina / á żywioły rospalone ro-
 spuszczá sie / á ziemiá y rzeczy ktore ná
 11 niey są / popalone będą. ? Gdyż tedy to
 12 wśytko rozstáie : iákimiż wam potrze-
 bá być w świętym obcowániu y w pobo-
 żnościách : ? oczekiwáiec y śpieśac sie
 ná przyście dnia Páńskiego / przez ktore
 niebiosá goráiec rospuszczá sie / y ży-

1. Tes: 5.
 a 2.
 Obia: 3
 43. y 16.
 c 15.

Obia: 21 wioły pałające stopnieia: ? Lecz no-
 a 1. wych niebios y nowey ziemię wedle obie-
 Isa: 65. tnic tego oczekiwamy / w ktorych spra-
 617. y 66. wiedliwość mieszka. ? Przeto namiley-
 g 22. szy ná to czekać / stáraycie sie / ábyście
 bez zmásy y náruszenia od niego náleżie-
 Rzym: 2 ni byli w pokoju: ? á niestwápliwosć
 a 4. Pána nášego / rozumieyćcie byc zbáwie-
 nim: iáko y namilszy brát náš Páwel we-
 dzie dáney temu mądrości do was pisał:
 ? iáko y we wszytkich liściech / o tym w-
 nich mówiac: w ktorych są niektóre rze-
 czy trudné ku wyrozumieniu / ktore niew-
 mietetni y niestáteczni wykracáia / iáko
 y inne písmá / ku swemu własnemu zátrá-
 ceniu. ? Wy tedy bráćia wiedzac to przed-
 tó / strzeżcie sie / ábyście darowsy sie zwiesć
 błędem niebożników / nie wypadli z
 własney státeczności. ? Owšem rośćcie
 w lásce y w uznániu Pána nášego y zbá-
 wiciela Jhesuá Chrystusa. Jemuż
 chwałá / y teraz / y do dnia
 wieczności. Amen.

LIST IANA A S. APOSTOLA PIERWSZY.

ROZDZIAŁ I.

A **G** było od początku / Za: 69.
cosiny słyseli / cosiny widzie-
li oczyma naszymi / cosiny
ogladali / y czego rece nasze
2 dotykały o słowie żywota: ? (ponieważ
żywot oznajmiony jest: y widzieliśmy / y
świadczymy / y opowiadamy wam on ży-
wot wieczny / który był v Oycu / y zjawił
3 sie nam) ? Cosiny widzieli y słyseli / wam
B opowiadamy: abyście y wy społeczność
mieli z nami; a społeczność naszą byłaby
3 Oycem y z Synem iego Jesusem Chri-
4 stusem. ? A toć wam piśemy abyście sie
radowali / a żeby radość wasza zupełna
5 była. ? A toć jest poselsstwo ktoreśmy sły-
seli od niego / y opowiadamy wam: ^{Ian 3.} ^{b 12.} **Jż**
Bog jest światłością: a żadney ciemno-
6 ści w nim nie ma. ? Jeslibysmy rzekli
C iż społeczność mamy z nim / a w ciemno-
ści chodzimy; klamamy / a prawdy nie

Sff ij

czynimy.

Zyd: 9. czynimy. [?] Lecz iesli w światłości cho-
 d 14. dzimy iako y on iest w światłości; spo-
 1. Piot: 1. leczność mamy między sobą / á krewo Je-
 d 19. susá Chrystusá Syná iego oczyszcia nas
 Obia: 1. od wszelkiego grzechu.
 a 5.

Za: 70. [?] Jeslibysmy rzekli iż grzechu nie ma-
 3. Krol: 8. my; sami siebie zводzimy / á prawdy w
 c 46. nas nie máś. [?] Jeslibysmy sie spowieda-
 2. Kron: li grzechow naszych; wierny iest y sprá-
 6 g 36. wiedliwy / áby nam odpuscił grzechy
 Przy: 20. náśe / y oczyscił nas od wszelákiey nie-
 b 5. prawości. [?] Jeslibysmy rzekli żeśmy nie
 Eccle: 7. zgrzeszyli; kłamca go czynimy / y nie máś
 c 21. w nas słowá iego.

R O Z D Z I A L II.

Sznaczkowie moi / toć wam pi-
 se / ábyście nie grzeszyli. Lecz ie-
 sliby kto zgrzeszył / rzeczniká ma-
 my v Oycá / Jesusá Chrystusá sprawie-
 dlivego: [?] á on iest vblagánim zá grze-
 chy náśe: á nie tylko zá náśe / ále y zá
 wšego świata. [?] A przez to wiemy iż
 smy go poználi / iesli przykazánia iego
 zachowujemy. [?] Kto mowi że go po-
 znał / á przykazánia iego nie chowa;
 kłamca iest / á prawdy w nim nie máś.

Lecz kto

2.
00.
00.
Je
as
na
w
da
ca
hy
ie
ne
af
ie
na
ie
ze
za
ze
go
co
a;
af.
eto

5 ¹ Lecz kto zachowywa slovo iego; praw
dzowie sie w tym milosc Boza wykoná
lá / przez to wiemy iż w nim iestefiny.
6 ² Kto mowi iż w nim mieska; powinien
iáto on chodzil / y sam tákze chodzie.
7 ³ Namileyszy / nie pisec wam rosta: Zac: 71.
zania nowego / ale roskazanie stare kto
rescie mieli od poczatku. Stare roskaza
8 nie iest ono slovo ktoreście slyfeli. ⁴ Za: Ian 13.
B siero skazanie nowe pise wam / co praw: d 34. y 15.
da iest y w nim / y w was: iż ciemnosć b 12.
przeminelá / á prawdziwa swiatlosć iuz
9 swieci. ⁵ Kto mowi iż iest w swiatlos
sci / á brata swiego nienawidzi; az do
10 tad iest w ciemnosci. ⁶ Kto miluje bra: Nii: 3.
ta swego / w swiatlosci mieska / á zgor: c 14.
11 szenia w nim nie mas. ⁷ Lecz kto mena
widzi brata swego; w ciemnosci iest / y w
ciemnosci chodzi / á niewie gdzie idzie
12 iż ciemnosć zaslepila oczy iego. ⁸ Pise
wam synaczkowie / iż wam bywala od
13 puszczone grzechy dla imienia iego. ⁹ Pi
se wam oycowie / zescie poznali tego
ktory iest od poczatku. Pise wam mlo
dzieniaszkowie / izescie zwyciezylí onego
14 zlosnika. ¹⁰ Pise wam dziateczki / izescie
poznali oycá. Pise wam mlodziency /

iżescie mocni / á słowo Boże mieřka w
 was / y zwyciężyliście onego złośnika. 24
 ? Nie miłujcieř swiátá / áni tego co
 iest ná swiećie. Jesli kto miłue swiát /
 nie mář w nim oycowskiey miłosci. ? á 25
 bowiem wřytřko co iest ná swiećie / iest
 požadliwoř ciáľá y požadliwoř oczu / 26
 y pychá řywotá ktora nie iest z Oycá /
 ále iest z swiátá. ? A swiát przemija / y 27
 požadliwoř iego. Lecř kto czyni wola
 Bořa / trwa ná wieki.

Za: 72.

? Synaczkowie / ořátecznać iest go-
 dźina: á iákořcie řlyřeli iř Antychrist
 idzie: y teraz wiele Antychristow ná 28
 řáło. řad wiemy iř iest ořátnia godźi-
 ná. ? ř nasći wyřli: ále nie byli z nas.
 Bo gbyby z nas byli / wřdyćby z námi 29
 byli wytrwáli: ále *nas odbiegli*, áby sie o-
 řazáli iř nie wřęřcy z nas řa. ? Lecř wy
 pomázanie macie od řwietego / y wiećie
 wřytřko. ? Nie piřalemći wam iáko nie-
 znáiacym prawdy / ále iáko iá znáiacym:
 á iř řářde řlamřtwo nie iest z prawdy.
 ? Ktoř iest řlamca / iedno ten ktory przy-
 iř Jesus iest Christusem: Tencí iest An-
 tychrist ktory przy Oycá y Syná. ? Ká-
 řdy co řie przy Syná y Oycá nie ma. Kto.

wyznas

24 wyznawa Syna; y Oycá ma. ¹ Wy też
 coscie słyszeli od początku / to niechay w
 was trwa. Jesliby w was trwáło co-
 25 scie słyszeli od początku; wy też w Syn-
 ie y Oycu trwac będziecie. ² A ták jest.
 obietnica ktora on nam obiecal / żywot
 26 on wieczny. ³ Tomci wam napisal o tych
 27 ktorzy was zwodza. ⁴ A pomazanie kto-
 rescie wziali od niego niechay w was
 trwa. A nie potrzebuiecie aby was kto
 uczyl: ale iáko *toż* pomazanie uczy was
 o wszystkim / y jest prawdziwe / á nie jest
 kłamstwo. A iáko nauczyło was; *tákże* też
 28 w nim trwajcie. ⁵ A teraz synaczkowie
 trwajcie w nim: abyśmy gdy sie okaże/
 ofanie mieli / á nie byli zawstydzeni od
 29 niego w przyszcie jego. ⁶ Jesli wiecie iż
 sprawiedliwy jest: wieżcież iż y każ-
 dy czyniacz sprawiedliwosc / z niego sie
 narodzil.

ROZDZIAŁ III.

¹ **A** Atrzcie iáka miłosć dal nam O-
 1 **A** cieć / abyśmy nazwami byli syna-
 mi Bożymi y byli *imi*. Dla tegoć
 świat nie zna nas: iż onego nie zna.
 2 ² Ciąmuleyszy / teraz synami Bożymi ie-

Sff inq

stefiny :

Liſtu pierwſzego Rozd: 3.

ſeſiny: á ieſzcze ſie nie okazało czym ſe-
dziemy. *Lecz* Wiemy iż gdy ſie oka-
dobni mu będziemy: iż go wyrzuci. Po-
ieſt. ? A wſelki ktory ma te nádzu-
nim / poſwiaca ſie / iáko y on ſwiece i-
? Káżdy co grzech czyni / czyni też nie-
prawość: á grzech ieſtci nieprawość.

Iſa: 53. ? A wiecie iż ſie on okazał áby grzechy
a 4. náſze zglądził: á grzechu w nim nie máł.

1. Piot: 2. ? Wſelki ktory w nim mieſzka / nie grze-
d 22. ſzy: á ktokolwiek grzeſzy; nie widział go.

Iſa: 53. ? Kto go poznał. ? Synaczkowie / niechay
c 9. was żaden nie zwodzi. Kto czyni ſprá-

wiedliwość / ſpráwiedliwy ieſt: iáko y on
ieſt ſpráwiedliwy. ? Kto czyni grzech;

Ian 8. ze dyabła ieſt: gdyż od początku dyabel
f 44. grzeſzy. Ná toć ſie okazał Syn Boży;

áby zepſował dzieła dyabelſkie. ? Wſel-

ki co ſie národził z Boga / grzechu nie

czyni: iż naſtienie tego w nim trwa: y nie

może grzeſzyć: iż z Boga národzony ieſt.

za: 73. ? Po tym poznać ſyny Boże / y ſyny dy-

abelſkie. Wſelki ktory nie ieſt ſpráwie-

dliwy nie ieſt z Boga / y ktory nie miłue-

Ian 13. bráta ſwego. ? Abowiem to ieſt poſela-
d 34. y 15. ſtwo ktoreście ſłyſeli od początku / áby-
b 12. ſcie iedni drugich miłowáli. ? Nie iáko

Kaim

- Kaim/ Ktory był z onego złośnika/ y zabił
bratá swego. á přeczže go zabił: Jž vczyn-
ti iego zle byly: á bratá ieg sprawiedliwe.
- 13 * Nie džíwnyćie sie bráčia/ iesli was
14 świat nienawidzi. ? My wiemy iżesmy Ian 3.
přeniesieni z smierći do żywotá / iż mi d 24.
lujemy bráčia. Kto nie miluje: trwa w Wyj: 2.
15 smierći. ? Každý co nienawidzi bratá b 10.
swego; mežoboycá iest. A wiećie iż wšel 2. Mo: 19.
ti mežoboycá nie ma żywotá wiecznego d 17.
16 w sobie trwáiacego. ? W tymesmy po Matt: 5.
ználi miłość Boža / iż on duše swa za d 22.
nas položyl: y mysmý powinni kláść du Ian 15.
17 še za bráčia. ? Ktoby miał żywność b 13.
swiátá tego / á widziałby bratá swego Jakub 2.
potřebuiacego / á zawárlby wnetržno c 15. c 16.
ści swe przed nim / iákož w nim przeby-
18 wa miłość Boža: ? Synaczkowie moi/
D nie miluymy słowem áni iezykiem; ále v-
czynkiem y prawda.
- 19 ? Po tym znamy iż z prawdy iestesmy:
20 y przed nim wspołoinmy sercá náše. ? Bo Za: 74.
iesli nas winuje serce náše/ wietšyć iest Mat: 7. a
Bog niž serce náše/ y wie wšytko. 7. 21. b 22.
21 ? Namileyšy/ iesli nas serce náše nie Ian 14.
22 winuje/ vřánie mamy ku Bogu: ? y ocz- b 13. y 15.
kolwiekbyšmy prošili/ weźmiemy od nie a 7. y 16.
c 24.

Nis: 5. go: iż przykazania iego chowamy / y to
 c 14. co sie mu podobą czynimy. [?] A toć iest
 Jan 6. przykazanie iego / Abyśmy wierzyli w
 d 29. y 17. a 3. nie Syna iego Jესusá Chrystusá: y nio-
 Jan 13. d wali ieden drugiego / iáko nam rostkazal.
 34. y 15. [?] A ktoć chowa przykazania iego; w nim
 b 12. mieřka / á on w nim. A iż mieřka w nas
 Jan 14. c poznawamy / z Duchá ktorego nam dal.
 23. y 15. b 10.

R O Z D Z I A L I I I I.

N Amileyszy / nie káżdemu duchowi
 wi wierćcie: ále dořwiadcza-
 ćcie duchow iestli z Boga sa: gdyż
 wiele fałszywych prorokow wysło ná
 świat. [?] Po tym znać Duchá Bożego.
 Káždy duch ktory wyznawa iż Jესus
 Chrystus przyszedł w cieľe / z Boga iest:
[?] A káždy duch ktory rozwiezuie Jესusá;
 z Boga nie iest / á ten iest Antychryst o
 ktory meřcie slyřeli iż idzie / y teraz ci iuż
 iest ná świecie. [?] Synaczkowie / wy z
 Boga iestescie / y zmyćczyliście go gdyż
 wietřy iest ten co w was iest / niź ten co
 ná świecie. [?] Onić sa z światá: dla te-
 go wedle światá mówia / á świat ich słu-
 cha. [?] My z Boga iestescmy. Kto zna
 Boga; slycha nas. Kto nie iest z Boga; B
 nie słu-

Jan 9.
 f 47. y 10.
 c 27.

nie słucha nas. Skąd znamy ducha praw-
dy / y ducha błędu. ? Namileyszy / miłuy-
my iedni drugie : gdyż miłość iest z Bo-
gá. Káżdzy co miłue / z Bogá iest vro-
dzony / y zna Bogá. ? Kto nie miłue /
nie zna Bogá :

9 * Gdyż Bog iest miłość. ? W tym sie Jan 3.
b 16.
okazała miłość Boża w nas ; iż Syná
swego iednorodnego posłał Bog ná s-
wiát / abyśmy żyli przezeń. ? W tymci iest
miłość : nie iżbyśmy my vmiłowáli Bo-
gá : ále iż on pierwszy nas vmiłował / y
posłał Syná swego vblagánim zá grze-
chy náše. ? Namileyszy / iesli nas Bog
Ctáť vmiłował : y myśmy powinni iedni
12 drugie miłować. ? Bogá żaden mgdy Jan 1. c 18.
nie widział. Iesli miłujemy iedni dru- 1. Tim : 6.
c 16.
gie ; Bog w nas mieszka / á miłość iego
13 doskonała iest w nas. ? Przez to pozna-
wamy iż w nim mieszkamy / á on w nas :
14 iż z Duchá swego dał nam. ? A myśmy
widzieli / y świádeczymy iż Ociec posłał
15 Syná swegó Źbáwicielem świátá. ? Kto-
bykolwiek wyznał iż Iesus iest Syn Bo-
ży : Bog w nim mieszka / á on w Bogu.
16 ? A myśmy poználi / y vwierzyli miłości
która Bog ma ku nam. Bogci iest mi-

łość : á

łość: a kto mieszka w miłości; w Bogu
mieszka / a Bog w nim. [?] W tym wyko-
nana jest miłość Boża z nami / abyśmy
wfnosć mieli w dzień sadny: iż iaki on
jest; y my iestefiny ná tym świećcie. [?] W
miłości nie máś boiaźni: ale miłość do-
skonála precz wyrzuca boiaźń: gdyż bo-
iaźń ma vtrapienie. a kto sie boi; nie jest
doskonály w miłości. [?] My tedy miłujemy
Bogá; iż Bog nas pierwey vmiłował.

Zac: 75.

[?] Jesliby kto rzekł / iż miłuje Bogá: a
brátaby sweg nienawidział; kłamca jest.
Abowiem kto nie miłuje brátá swego
ktorego widzi: Bogá ktorego nie wi-
dzi iáko może miłować? [?] A roskazanie
to mamy od Bogá: aby ten co Bogá
miłuje / miłował też brátá swego.

Ian 13. d

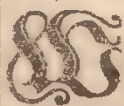
34. y 15.

b 12.

Ephe: 5.

a 2.

R O Z D Z I A L V.

Wszelki co wierzy iż Jesus jest
Christusem; z Bogá sie náro-
dził. A wszelki co miłuje tego
ktory vrodził; miłuje też tego ktory z
niego jest národzony. [?] W tym znamy
iż miłuiemy syny Boże: gdy Bogá miłu-
jemy / y przykazania iego czynimy. [?] Abo-
wiem tać jest miłość Boża; abyśmy przy-

kazania

czánia iego chowali: á przykazánia iego nie są cieſkie. Matt: 11.
d 30.

*¹ Bo wſſetko co ſie národziło z Boga; zwićieża ſwiát. á zwićieſtwo to ktore zwićieża ſwiát / ieſt wiára náſá. ² Ktož ieſt co zwićieża ſwiát / iedno ktory wie- 1. Kor. 15.
g 57.
³ rzy iž Jeſus ieſt Synem Bożym: ⁴ Ten ci Bieſt ktory przyſzedł przez wodę y krew / Jeſus Chriſtus: nie w wodzie tylko; á le w wodzie y we krwi. A Duch ieſt ktory ſwiádeczy / iž Chriſtus ieſt prawda.
⁵ ⁶ Abowiem trzey ſą ktory ſwiádecza ná niebie; Oćtec / Słowo / y Duch ſwiety. á ci trzey iedno ſą. ⁷ A trzey ſą ktory ſwiádecza ná ziemi; Duch / y woda / y krew / á ci trzey iedno ſą. ⁸ Jeſli ſwiádectwo ludzkie przyimuiemy: wietſeć ieſt ſwiádectwo Boże. poniewaž to ieſt ſwiádectwo Boże ktore wietſe ieſt / iž ⁹ ſwiádeczył o Synie ſwoym. ¹⁰ Kto wierzy Cw Syná Bożego; má ſwiádectwo Bo-
że ſam w ſobie. Jan 3.
d 36.

Kto nie wierzy Synowi: klamea go czyni: iž nie wwierzył ſwiádectwu ktore Bog ſwiádeczył o Synie ſwoim. ¹¹ A toć ieſt ſwiádectwo / iž żywot wieczny dał nam Bog. A ten żywot ieſt w Synie iego

Wpł : 3.
d 21.

nie iego. [?] Kto ma Syná ; ma żywot. Kto
nie ma Syná Božego / żywota nie ma.
[?] To wam piše: ábysście wiedzieli iż ży-
wot wieczny maćie ktorzy wierzyće w
imie Sená Božego. [?] A toć jest vsáne
ktore mamy do niego: Iż oczkolwiek
besme prosili wedle woley iego ; slucha
nas. [?] A wieme iż nas slucha / czego by-
smokolwiek żadáli: wiemy iż mamy pro-
šby ktorých od niego prosimy. [?] Kto
wie że brát iego grzeszy grzechem nie do
śmierci / niechay prosi / y będzie mu dan
żywot. grzeszacemu *nowie* nie do śmier-
ci. Jestci grzech do śmierci: zá tym nie
nowie áby kto prosił. [?] Wšelka niepra-
wość jestci grzech: á jest grzech do ś-
mierci. [?] Wiemy / iż wšelki národzony
z Boga / nie grzeszy: ále wrodzenie Bo-
žé záchoruje go: á on złośnik nie doty-
ka sie go. [?] Wiemy iż z Boga jestesmy: á
świat wšeteł ná złośniku zásiadł. [?] Lec
wieme iż Syn Boży przysedł y dał nam
zmysł / ábysme poználi prawdziwego Bo-
gá; á *aby* byli w prawdziwym Syme
iego. Tenci jest prawdziwy Bog y ży-
wot wieczny. Synaczkowie / strzeż-
cie sie báłwanow. Amen.

Luk: 24.
g 45.

LIST IANA S. APOSTOLA W T O R Y.

STárszy / Wybráney pá- Za: 76.
 nier / y działkamiey / ktore ia
 miłwie w prawdzie / á nie ia
 tylko / ále y wśyscy ktorzy po-
 ználi prawdę: ? dla prawdy ktora trwa
 w nas / y z námi będzie ná wieki. ? Niech
 będzie z wámi láska / miłosierdzie / pokoy
 od Boga Oycá / y od Chrystusa Jesusa
 Syná Oycowego w prawdzie y w miło-
 ści. ? Wweśelilem sie bázro / iżem nálaźl
 B z działek twych chodzące w prawdzie /
 5 iákosiny rośkázanie wzięli od Oycá. ? A
 teraz prośe cie páni / nie iáko przykázá-
 nie nowe piśacći / ále ktoreśmy mieli od
 poczatku / ábysmy iedni drugie miłowá-
 6 li. ? A táć iest miłość / ábysmy chodzili
 według przykázania tego. Abowiem to
 iest przykázanie; iákoście słyszeli od po-
 7 czatku / ábyscie w nim chodzili. ? Gdyż
 C wiele zwodzićielow wyszło ná świat /
 ktorzy nie wyznawáia iż Jesus Christus

przyśedt

Ian 13.
d 34. y 15.
b 12.
1. Ian 3.
b 11.

przyszedł w ciało : ten *káždy* iest zwo-
 dziecem y Antychrystem. ? Pátrzcie sá-
 mych siebie / żebyście nie stráćili coście
 wyrobili : ále żebyście zupełnâ odplá-
 wili. ? Wszelki ktory odstepuie / á nie
 trwa w náuce Chrystusowey ; Boga nie
 ma. Kto trwa w náuce / ten y Oycá /
 Syná ma. ? Jesli kto przychodzi do
 was / á tey náuki nie przynosi ; nie przy-
 muycie go do domu / ani go pozdrawiaj-
 cie. ? Abowiem kto go pozdrawia ; w-
 czestnikiem iest wczynkow iego zlosci-
 wych. ? Máiac wam wiele pisáć ; nie
 chcialem przez pápier y inkauzt : ábo
 wiem spodziewam sie przybyć do was
 y mowić *z wámi* wstnie : áby wesele wá-
 bylo zupełne. ? Pozdrawiaia cie
 dziatki siostry twoiey Wy-
 bráney. *Amen.*

LIST IANA S. APOSTOLA TRZECI.

¹ **S** Táršy / Gáiwowi namil / Za: 77.
² femu / ktorego ia milnie w
³ prawdzie. [?] *N*amilšy / proše
⁴ *PánáBogá* ábyč sie ná wšřtkim
⁵ dobrze powodziło / y ábyš zdrow był / iáko
⁶ sie dobrze powodzi dušy twoiey. [?] Wiel-
⁷ cem sie wrádował gdy przyšli brácia / y
⁸ dali šwiádectwo prawdzie twoiey / iáko
⁹ ty w prawdzie chodziš. [?] Wietšey nád-
¹⁰ te poćiechy nie mam ; iedno gdy šyše iž
¹¹ dšiatki moje chodza w prawdzie. [?] *N*a-
¹² milšy / wiernie czyniš cokolwiek dšias-
¹³ łaš dla bráciey / á to dla gošci. [?] Ktorzy
¹⁴ šwiádeczyli o miłošci twej przed kóšcio-
¹⁵ lem : ktore odprowadziwšy przystornie
¹⁶ wedle *Bogá* / dobrze uczyniš. [?] Abo-
¹⁷ wiem dla imienia iego wyšli / nie nie-
¹⁸ biorac od *Poránor*. [?] *N*ly tedy táko-
¹⁹ we powinnišme přezimować : ábyšny
²⁰ byli pomocníkámi prawdy. [?] *P*isalbym
²¹ C byl šnač kóšciolowi : ále *Diotrepeš* / kto-

G g g

ry miedzy

ry między nimi chce być przedniestym /
nie przyjmie nas. ? Przeto iesli przyja-
de / przypomnie uczynki tego ktore czyni:
słowy złościowymi szcziebiecac ná nas: á
iáťoby ná tym dosyć nie miał / áni sam
przyjmuie bráćiey; y tym co przyjmują /
zábrania / y z kóścioła ie wyrzuca. ? Na-
milšy / nie násláduy złego / ále co iest
dobrego. Ktoć dobre czyni: z Bogá
iest: Kto źle czyni / nie widział Boga.
? Demetryuszowi świadectwo dáia wšy-
šcy / y teź sáma prawdá: lecz y my swiá-
dectwo dawamy: á wieš iź swiáductwo
náše prawdziwe iest. ? Miałemci wiele
pisać: ále mci niechciał pisać inťaustem
y piórem. ? Lecz sie nádziewam rychło
cie wyzrzeć / á vstnie mowić bedziemy.
Pořoy tobie. Pozdraviáia cie przy-
iáćiele. Pozdrowiáánowi
cie przyiáćioły.

IVDY S. APO- STOLA LIST DO WSZECH WOBEC.

A **V**daś slugá **J**ĕsusow Za: 78.
Chrisusow / á brát **J**ánu-
 borw : tym ktorzy sa w Bo-
 gu Oycu umilowani / á w
Jesúsie **C**hrisúsie zachowani y wezwá-
 ni. ¹ **M**ilosierdzie / y pokoy y milosć
 niech sie wam rozmnoży. ² **N**amilexby-
 wśelaka pilnosć czyniac aby m do was
 pisał o spolecznym wáskym zbawieniu/
 miałem zá potrzebná pisać wam : pro-
 śac abyście boiowali o wiare raz swie-
 tym podána. ³ ábowiem wtracili sie
 niektorzy ludzie (dawno przedtym ná-
 to potepienie naznáczeni) niezbożni /
 ktorzy **B**oga nášego lástke obracáia w
 respusłnosć / y prza sie sámego **P**ánua-
 cege / y **P**ána nášego **J**esusa **C**hrisusa.
⁴ **A** chce wam przypomionać / gdyż raz
Bożetko wiecie / iż **J**esus wybáwíł
 lud z ziemie **E**giptskiej / zá sie te potrácił

4. Mo: 14. Ktorzy nie wierzeli. ^{f 37.} A anioły ktorzy
nie zachowali zacności swej / ale mieś-
kanie swoje opuścili / na sad dnia rebe-
kiego / związkami wiecznymi pod chmi-
1. Mo: 19. ra zachował. Jako Sodomá y Gomor-
6 24. rá / y inne okolo nich miastá tymże spo-
sobem zwoštecznarofy / y vdarofy sie zá-
cudzym ciałem / wystáwione są ná przy-
klad / ognia wiečniejszego karanie odno-
šac. Takžec tež y či y cialo plugáwia-
y zvierchnošć odrzucáia / y przeložen-
Zach: 3. íwá blužnia. ^{a 1.} Gdy sie Michal Archán-
yol z dyablem rospierał / rozmawiaiac o
ciele Morzešowym: nie smiał przeciw ni-
mu podniešć sadu blužnierskiego: ale
rzekl: Wiechci Pan rozkaže. ^c A či cze-
gokolwiek niewiedza / to blužnia: á co-
kolwiek z przyrozenia / iáto nieme by-
dlo / rozumiea; w tym sie psuta.
Za: 79. ^{1. Mo: 4.} Biedá im / iž sie droga Záimowa
b 8. vdáli: á zwiédženim Zálaámewym za-
4. Mo: 22. pláta rospuścili sie / á w przeciwnéšwie-
6 23. 24. Korego pogineli. ^c Cíť sa širodowien-
4. Mo: 16. ná biešiadách swoich spolnie biešiadu-
21. e 32. y iacy bez boiažni / sámých siebie pášacy
27. a 3. obtoři bezwodne od wiatrow táni y sám
2. Piot: 2. obnošone / dřewá iešienne / nienžytec-
d 17. ne / dřewá

ne / dwaćroć pomárte / wytorzenione /
 13° wáły frogie morskie / przez piány swe
 zelżewości swoje wyrzucájące / gwiaz
 do błakájące sie / ktorym chmurá ciem
 14 nosci ná wielki iest zachowána. ^o Lecz
 o tych prorokował Enoch siódmy od A
 dámá / mówiac / Oto przyszedł Pan z ty
 15 śiacami świętych swoich / ^o áby czynił sad
 przeciwko wszytkum / y strofował wszyt
 ki niezbożniki / ze wszytkich uczynków
 ich niezbożnych ktore niezbożnie pło
 dźili / y ze wszytkich przykrości ktore mo
 wili przeciw Bogu niezbożni grzeszni
 16 cy. ^o Cię są szemrące / nárzećące / cho
 dzacy wedle požadliwości swych / á wsta
 17 sobam dla pożytku. ^o Lecz wy namiley
 sy pámietaycie ná słowa ktore są przed
 tym powiádate od Apostołow Páná ná
 18 šego Jesu Christá / ^o ktorzy wam po
 wiádali / że w ošáteczny czas przyda
 19 našmiercy / chodzacy według swych
 20 požadliwości w niezbożnościách. ^o Cię
 są ktorzy sie sami odlaczáia / cielesni /
 21 Duchá nie máiacy. ^o Lecz wy namilšy /
 buduiac sie sami ná naswietšey wierze
 21 wášey / w Duchu S. modlac sie / ^o sami

Obia : 1.
 b 7.

Psal : 16
 6 10.

1. Tim: 4.
 a 1.
 2. Tim: 3.
 a 1.
 2. Piot: 3.
 a 3.

G g g iij sie w mi

sie w miłości Bożej zachowaycie / oczes-
 kowaiac miłosierdzia Pána nášego Je-
 su Christá ku żywotowi wiecznemu. ¹ A
 tedne z rozsádkiem Karzcie : ¹ á drugie
 zachowaycie / wyrrywaiac z ognia. A in-
 nych leuycie w boiázni ; máiac w nie-
 nawisći y one ktora cielesna test poká-
 láná suknia. ¹ A temu ktory was może
 zachowác bez grzechu / y postáwić przed
 oblicznością chwały swoiey mienágá-
 nítne w radosći w przyszćiu Pána ná-
 šego Jesu Christá. ¹ Samiemu Bogu
 zbáwicielowi nášemu przez Jesusa Chri-
 stusa Pána nášego chwalá y wielmo-
 žnosť / moc y zwierzchność przede
 wšemi wieki / y teraz / y ná wšy-
 tkie wieki wieków.
 Amen.

O B I A W I E - N I E S . I A N A A P O S T O L A . R O Z D Z I A Ł I .

A **B** i ą w i ę n i e J E S U S a
Ch r y s t u s a / k t o r e i e m u d a ł
B o g / a b y o k a z a ł s ł u g o m i
s w o j m c o s i e m a d z i a ć w r e -
c h l e : y o z n a y m i ł t o / p o s ł a w s y p r z e z a n -
y o ł a s w o j e g o s ł u d z e s w e m u J a n o w i /
2 k t o r y s w i a d e c t w o w y d a ł s ł o w u B o ż e -
m u / y s w i a d e c t w u J e s u C h r y s t u s o w e -
3 m u / c o k o l w i e k w i d z i a ł . ' B ł o g o s ł a w i o -
n y k t o r y c z y t a / y s ł u c h a s ł o w p r o r o c t w a
t e g o : y z a c h o w y w a t o c o w n i m i e s t n a -
4 p i s a n o : a b o w i e m c z ą s i e s t b l i z k o . ' J a n
s i e d m i k o ś c i o ł o m k t o r e s a w A z y e y . L ą -
s k ą w a m y p o k o y o d t e g o k t o r y i e s t / y 2. Moj: 3.
k t o r y b y ł / y k t o r y p r z y j d z i e / y o d s i e d m i d 14.
d u c h o w k t o r z y s a p r z e d o b l i c z n o ś c i a s ł o -
l i c e i e g o / ' y o d J e s u s a C h r y s t u s a k t o r y
B i e s t w i e r n y s w i a d e k / p i e r w o r o d n y z w

G g g u y m a r t y c h /

1. Kor. 15. mártch / y kšáže nád krolini žiemie /
 c 21. ktory nas vmiłował / y omył nas z gre-
 Kolos: 1. chow nášech we krwi swojej /
 c 18. y wczymł nas krolestwem y káplany
 zyd: 9. Bogu y Ocu swemu / iemż chwala
 c 12. d 14. moc ná wieki wieków. A . . O to idzie
 1. Piot: 1. z obłokámi / y wżrzy go wśelkie oko / y ci
 d 19. ktorzy go zbodli / y nárzekác beda nád
 1. Jan 1. min wśetkie pokolema žiemie: Tak / A .
 c 7. Iám jest Alphá y Omega / począt y
 Iza: 3. koniec / mowi Pan Bog / ktory jest / y kto-
 c 14. ry brł / w ktory przyidzie wśechmogacy.
 Matt. 28. Ja Jan / brát waś y towárzys w vč-
 c 30. řku / y w krolestwie / y w cierpliwosći w
 lud: c 14. I Christusie Jესusie / bylem ná wyspie /
 Iza: 41. ktora zowa Pátmem / dla słowa Božes-
 a 6. go / y dla świadectwa Jესusa. I Bylem
 Nis: 21. w duchu w dzień Páński / y slyšalem glos
 b 6. y 22. zá soba wielki iáko traby I mowiacy:
 c 13. Co widziš / nápiš w kšiegi: y pošli sie-
 dmu kšćciolom ktore są w Azyey / do La-
 phezuy / y do Smirny / y do Pergámu / y do
 Thiátyry / y do Sárgu / y do Philádelphu-
 ey / y do Láodyciey. I Obroćilem sie / á-
 bym obaczyl glos ktory mowił zemna.
 I obroćiwšie sie vžrżalem siedm swie-
 czników złotych: I á w pośrzedku onych
 siedmi

siedmi świecznikow złotych podobne-
 go Senowi człowieka / oblezonego
 w bluga sáte / y przepasanego v pierśi
 14 pásem złotym. [?] á głowa iego y włosy
 były białe iáko wełna biała y iáko śnieg /
 15 á oczy iego iáko płomień ognia. [?] á nogi
 iego podobne mośiadzowi / iáko by w
 piecu rospalonemu. á głos iego iáko
 16 głos wiela wod: [?] á miał ná swej prá-
 Dwey rece siedmi gwiazd. á z vsi iegó miecz
 z obu stron ostry wychodził: á oblicze iego
 iáko gdy słońce świeci w swej mocy.
 17 [?] A gdy go wyjrzał / wpadł do nog
 iego iáko martwy. A włożył prawa rękę
 swoie ná nę / mówiac: Nie boj się.
 18 Jam ci jest pierwszy y ostatczny / [?] y ży- Isa: 41.
 wy / y byłem umarły / á oto jestem żywa: b + y + 4.
 cy ná wieki wieków y mam klucze śmier- a 6.
 19 ci v piekła. [?] Ułamiłże tedy coś widział /
 20 y co jest / y co się dziać ma nápotym. [?] Tá-
 jemnice siedmi gwiazd ktoreś widział /
 ná prawicy moiej / y siedmi świeczni-
 kow złotych. Siedmi gwiazd; są anio-
 łowie siedmi kościołow. á siedmi świe-
 cznikow; są siedmi kościołow.

ROZDZIAŁ II.

Aniołowi kościoła Ephezeńskiego nápiš / *toć mowi ten ktory trzyma siedm gwiazd w prawicy swej / ktory chodzi między siedmiami świecznikami złotych :* *Wieh sprawy twoie / y praca / y cierpliwosć twoia :* *á iž nie mo-
 żeš cierpieć złych / y doświadczales tych ktorych sie mienia być Apostoly á nie sa / y nálažes ie klamcami :* *y maš cierpliwosć / y znašales dla imienia mego ; á nie vstałes.* *Ále mam nieco przeciw tobie ; žes miłosć twoie one pierwsza opuścił.* *Á pámietayže tedy stałes wy-
 padł : y pořutuy / á vczynił pierwsze czyni.* *Á iesli nie vczyniš ; przyideć tobie / á poruše świecznik twoy z miejsca swego / iesli nie będzieš pořutował.* *Ále wždy to maš / iž nienawidiš vczynkow Eufolaitow / ktorych y ja nienawidze.* *Á kto ma vcho / niech słuha co Duch mowi kościołom / Zwycięzcy dam ieść z drzewa žywota / ktore iest w Raiu Boga moiego.* *Á aniołowi kościoła Smyrnenižkiego nápiš / Toć mowi pierwszy y ostatni / ktory był umarł / y žywie :* *Áznam vciš twoy / y vboštwo twoie / áles iest bogaty :*

bogáty : y bluzma cie či ktorzy sie po-
 wiadaia byc žydmi / á nie sa ; ále sa bo-
 žmca šatánšťa. ⁷ Ute sie nie boy tego
 co mas čierpieč. Oto ma wrzucič dra-
 bel niektore z was do čiemnice abyście
 byli kušeni : y budetecie mieč včist přes
 dziesieč dni. Badž wierny až do smiera
 či : á damči wieniec žywota. ⁷ Kto ma
 vcho / niech slucha co Duch mowi ko-
 ściolom : Kto zvyčiežy ; nie będzie obra-
 žon od wtorey smierci. ⁷ A anjołowi
 kościoła Pergámskiego nápiš : To mo-
 wi ten ktory ma miecz z obudwu stron
 ostrý : ⁷ Wiem gdje miešťaš / gdje iest
 Dstolica šatánšťa : á trzymaš imie moie /
 y nie záprzales sie wiáry moiey. A w one
 dni / Antypás swiadeč moy wierný / kto-
 ry zábyt iest v was / gdje šatan miešťa.
 14 ⁷ Ale mam přečiwko tobie troche : iž
 tám mas trzymájace náuke Balaámo-
 we / ktory včyl Balaáka aby wrzucal
 zgoršenie před syny Isráelskie / žeby ie-
 dli y wšeteczeństwo plodzili : ⁷ tážse
 mas y ty trzymájace náuke Niskolá-
 tow. ⁷ Tymže spôsobem pokutuy : A iestli
 nie budeteš pokutowat ; przyideč tobie ry-
 chlo / y bede walczył z nimi mieczem wš-
 moich.

4. Mo: 24.

c 14. j 25.

a 2. j 31.

c 16.

moich. [?] Kto ma ucho / niech słucha co
 Duch mówi Kościołom : Zwycięzcy dam
 manne skreta : y dam mu kamyk biały ;
 y na kamyku / imię nowe napisane kto-
 rego imię nie zna / iedno ten który ie bie-
 rze. [?] A aniołowi Tyatyrskiego Kościoła
 napisz : Toć mówi Syn Boży / który ma
 oczy iako płomień ogniony / a nogi iego
 podobne mościadzowi. [?] Znam uczynki
 twoje / y wiarę y miłość twoje / y poslu-
 gowanie y cierpliwosć twoje / y uczynki
 twoje ostatnie obfitsze niż pierwsze. [?] Ale
 mam przeciwko tobie troche : iż nie-
 wieszcie Jezabeli / która sie mieni być
 prorokinia / dopuszczasz uczyc y zwodzić
 slugi moje / żeby wsieteczénstwo płodzi-
 li / y rzeczy bałwanom ofiarowane iedli.
[?] A dalem iey czas aby pokutowała : ale
 nie chce pokutować z wsieteczénstw
 swego. [?] Oto porzuce ja na łozę : a kto-
 rzy z nią cudzolożą / w wciśku wielkim
 beda / i esliby nie pokutowali z uczynkow
 swoich : [?] a dzieć iey pobije na śmierć
 y poznają wszystkie Kościoły iżem ja iest
 który badam sie nerek y ferc ; y dam każ-
 demu z was według uczynkow iego. [?] A
 wam y drugim ktoryście w Thyatyrze

mowie:

Iob 24.

d 23.

1. Krol: 16

b 7.

Psal: 7.

b 10.

Iere: 11.

d 20. y 17.

b 10 y 20.

c 12.

2. mowie : Ktorzykolwiek nie máia tej
 nauki / y ktorzy nie poználi glebokości
 3. sátních / iáko mowią ; nie wlože ná
 4. was inného břemena. [?] wšákže to co
 5. mácie / trzymajcie až przyide. [?] A ktoby
 6. zwićežyl y zachował až do końcaoczyn
 7. ki moje : dam mu zwierzchność nád po-
 8. gány / [?] y będzie ie rzadził laska želázna /
 9. a iáko státek zdunsti beda strušení : [?] iá-
 10. kom iatež wíal od Oycá moiego : y dam
 11. mu gwiazde záranne. [?] Kto ma vcho-
 12. niech slucha co Duch kóšciolom mowi.

Psal: 2.

6 8.

R O Z D Z I A L III.

1. **A** Anyolowi kóšciolá Sárdyiskiego /
 2. nápiš : toč mowi ten ktory má
 3. siedm Duchow Božych / y siedm
 4. gwiazd : Znamoczynki twoie ; iž máš
 5. inne / že žywieš / áleš iest vmárly. [?] Badž
 6. czynny / á utwierdzáy inne co vmržeč
 7. máto. Abowiem nie nájdúie czynkow
 8. tworich zupełnych před Bogiem moim.
 9. [?] Pámietay tedy iákoš wíal y slyšal : á
 10. choway y pokutuy. Jesliž tedy čuť nie
 11. budeteš ; przyideč do čiebie iáko zlodziej /
 12. á nie poznáš ktorey godziny przyide do
 13. čiebie. [?] Ale máš málo úmion w Sár-

Nis: 16.

6 15.

1. Tes: 5.

a 2.

džiech /

1. Piot: 3. Dziech / ktorzy nie pokalali śat swoich:
c 10.

y chodźcie beda ze mna w białych śatách;
iż godni są. ¹ Kto zwycięży / tak będzie
obleczon w śaty białe / y nie wymażę
imienia jego z ksiąg żywota / y wyznam
imie jego przed Oycem moim / y przed
anioły jego. ² Kto ma vcho / niech flu-
cha co Duch Kościołom mówi. ³ A anio-
łowi Kościoła Philádelphskiego nápiś:

1/a: 22.

f 22.

1. b 12.

b 14.

To mówi Świety y Prawdziwy / on kto-
ry ma klucz Dawidow: Ktory otwiera /
á żaden nie zámiera: zámiera / á żaden
nie otwiera. ¹ Wiem uczynki twoie. O-
to dał przed toba drzwi otworzone
ktorych żaden nie może zámknąć: iż ma-
ś mała moc / y zachowałeś słowo moje y
nie zaprzales sie imienia moiego. ² Oto
dam z bożnice śatánstkiey niektóre / co się
powiádają być Żydami / á nie są; ale kła-
mają. Oto uczynię im iżby przyszli y po-
klamli sie przed nogami twymi: y po-
znają iżem ja ciebie umiłował. ³ Iżes za-
chowal słowo cierpliwości moiej; i
też ciebie zachowam od godziny poku-
fema Ktora przysć ma na wšytek świat
kusić mieszkające ná ziemi. ⁴ Oto idę
rychło: trzymaj co masz; áby żaden nie

wziął ko-

12 wzial korony twoiey. ¹ Kto zwyciezý;
 uczynie go slupem w kosciele Boga me-
 go: a wiecey z niego nie wymidzie: y ná-
 piše ná nim imie Boga mego / y imie
 miásta Boga mego nowe Jerusálem /
 ktore sstepuie z niebá od Boga mego / y
 imie moje nowe. ¹ Kto ma vcho / nie-
 chaj slucha co Duch mowi kosciołom.
 24 ¹ A ányołowi koscioła Láodreckiego ná-
 piš: To mowi Amen / swiádek on wter-
 ny y prawdziwy / ktory iest poczatkem
 25 stworzenia Božeg^o. Znam spráwy two-
 ie / ižes nie iest áni žimny / áni goracy.
 26 bo daybys byl žimny / ábo goracy. ¹ ále
 ižes ostydly / á áni žimny áni goracy; po-
 27 czne cie wyrzucáć z vst moich. ¹ iž mo-
 wiš; Sem iest bogáty y zbogácialem / á
 niczego nie potrebuie. á niewieš ižes
 ty nedzny / y mizerný / y vbogi / y ślepy / y
 28 nági. ¹ Kádzeć ábys sobie kupil v mnie
 zlotá w ogniu došwiádczonego / žebys
 sie zbogáčil: y šácy biale ² žebys oblokl á-
 29 by sie nie okázowála sromotá nágošči
 twoiey: á námaš mášcia lekářska oczy
 30 twoie / ábys widzial. ¹ Za ktorekolwiek
 miluie; strofue y karze. Bádžže tedy
 31 žarliwym / á pokutny. ¹ Oto stoie v

Syr: 24.

29. b 14.

Kolof: 1.

6 15.

Přst: 8.

b 11.

Zyd: 12.

b 6.

Dziwi y

drzwi y koláce. iesliby kto wstąpił głoś
mo / y otworzył mi drzwi ; wniđe do me
go / y bede z nim wieczerał ; á on ze
mna. [?] Kto zwycięży ; dam mu siedzieć
soba ná stolicz moiej : iáťem iá teź zwycię
żył / y vsiadłem z Oycem moim ná sto
licy iego. [?] Kto ma vcho / niechay słu
cha co Duch kóściolom mówi.

R O Z D Z I A L IIII.

W O tymem widział : á oto drzwi o
tworzone w niebie ; á głoś pier
wszy ktorym słyfał iáťoby traba
gadái zcey zemna mówił : Wstap sam
á pokáżeć to co sie ma dziać rychło po
tym. [?] A nátychniaś byłem w duchu
á oto stolicá postáwiona była ná niebie
á ná stolicy siedzacy. [?] A ten siedzacy
był porządkiem podobny kámmenowi
Jáspisowi / y Sárdynowi : á teczá była
o kóło stolicy porządkiem podobna Smá
rágdowi. [?] A o kóło oney stolicy stolic
dwádzesćciá y cztery : á ná stolicách
dwádzesćciá y czterech stárszych siedza
cych / obleczoneych w sáty białe ; á ná głow
wiech ich korony złote. [?] A z stolicy wy
chodziły lyskawice / y głosy / y gromy : á

siedm

siedm lamp goráacych przed stolicá/
 6 ktorzy sa siedm Duchow Božych. [?] A
 przed stolicá iáko morze skłáne podobne
 kryształowi: á w posrzedku stolicy y o-
 7 kolo stolicy czworo žwierzat pełne oczu
 8 z przodku y z tyłu. [?] A žwierze pierwsze/
 C podobne byto lwowi: á wtore žwierze/
 podobne cielcowi: á trzeće žwierze/
 miało oblicze iáko człowiek: á czwarte
 žwierze podobne orłowi lataiacemu.

8 [?] A to czworo žwierzat/ každé z nich z o-
 sobná miały po šesći skrzydel okolo: á
 we wnatrz pełne sa oczu á odpoczynku
 nie miały we dnie y w nocy / mowiac:
 Święty/ Święty/ Święty Pan Bóg w *Isa: 6. a 3*
 9 sechmogacy/ ktory byl/ y ktory iest/ y kto-
 10 ry ma przysć. [?] A gdy one žwierzetá da-
 11 wały chwale y cześć y dziekowánie sie-
 dzacemu ná stolicy/ żywiacemu ná wie-
 12 ści wiekow: [?] wpádli czterzey á dwádzie-
 ściá stáršych przed onym ktory siedzi ná
 stolicy / y klániali sie żywiacemu ná wie-
 13 ści wiekow/ y porzucáli korony své przed
 14 stolicá / mowiac; [?] Godzieneš iest Pá-
 15 nie Bože náš wziąć chwale y cześć y
 16 moc: gdyžes ty stworzył wszystkie rzeczy/
 y dla woli twoiey byly y stworzone sa.

ROZDZIAŁ V.

Widziałem ná prawicy siedzącego ná stolicy / księgi nápisane wewnątrz y zewnatrz / zápieczętowane siedmiá pieczęci. ¹ A widziałem ányolá mocnego / glosem wielkim obwoływáiącego : Ktož jest godzien otworzyć księgi / y rozwiązać pieczęci ich ? ² A žádnén nie mógł áni w niebie / áni ná ziemi / áni pod ziemiá otworzyć ksiąg / áni ná nie pátrzyć. ³ A tam wiele płakał; iż žádnén nie był náležíst godný otworzyć księgi / áni ná nie pátrzyć. ⁴ Alež ieden z stáršich rzekł mi : Pláčz; oto zwróciš se k lew on z pokolenia Judowego / foržen Dawidow; áby otworzył księgi / y rozwiązał siedm ich pieczęci.

⁵ A widziałem; á ono w pośrzed stolice y czworgá zwierzát / v w pośrzedku onych stáršich / káránek stal iáko zabity / máiac siedm rogów y oczy siedm : ktore sa siedm Duchów Božich / po slánych ná wšytké ziemi. ⁶ A přyšedl. v wzial księgi z prawice siedzącego ná stolicy. ⁷ A gdy otworzył księgi; ono czworo zvířat y oni czterzey á dwádzesćiá stáršy

vpádli

wpádli przed Bářánkiem; máiacy káždy z nich árse/ y czáse złote pełne wonosności/ ktore sa modlitwy świętych: ¹ A Cspiewáli nowa pieśń/ mowiąc: Godzienes jest Pánie wziac kšiegi/ y otworzyc pieczęci ich/ iżes był zabit/ y odkupiles nas Bogu przez krew twoje/ ze wfelátiego pokolenia/ y ięzyká/ y ludu/ y narodu; ² y uczyniles nas Bogu násemu królestwem y kšapłanmi/ ³ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹

R O Z D Z I A L VI.

Widzialem iż otworzył bāranek iedne z siedmi pieczęci: y slyśa-
 lem iedno ze czterech zwierząt
 mówiace / iākoby głos gromu: Chodź/
 á pátrżay. ? A widzialem; á oto koń bia-
 ły / á ten co ná nim siedział / miał suk; y
 dano mu korone / y wyszedł zwyciężając
 aby zwyciężyl. ? A gdy otworzył wtora
 pieczęć; slyśałem wtore zwierze mówia-
 ce; Chodź á pátrżay. ? A wyszedł drugi
 koń rydzy: á temu co ná nim siedział /
 dano mu aby odiał poŕoy z ziemi / á i-
 by iedni drugie zabiłali / y dano mu miecz
 wielki. ? A gdy otworzył trzecia pieczęć;
 slyśałem trzecie zwierze / mówiace;
 Chodź á pátrżay. A oto koń wrony: á
 ten co ná nim siedział / miał fale w rece
 swoier. ? A slyśałem iākoby głos w po-
 środku czworga zwierząt mówiących:
 Miarka pŕenice za groŕ / á trzy miarki
 ieczmiemá za groŕ / á nie ŕkodzi oliwy y
 winá. ? A gdy otworzył czwarta pie-
 częć; slyśałem głos czwartego zwierze-
 cia mówiącego: Chodź á pátrżay. ? A
 oto koń błady: á tego ktory siedział ná
 nim / imie było Śmierć / á piekło flosa

nim / y

num / y daná mu iest moc nád czterni
czesćiami ziemię / zabić mieczem / glo-
dem / y śmiercią / y przez zwierzęta ziem-
skie. ⁹ A gdy otworzył piątą pieczęć;
C widziałem pod ołtarzem dusze pobitych
dla słowa Bożego / y dla świadectwa
które miały. ¹⁰ y wołały głosami wielkim/
mowiąc: Dokądże Panie (świety / y
prawdziwy) nie sędzisz y nie mścisz się
krwie naszej nád temi co mścilią na
ziemi? ¹¹ A dano każdemu z nich po śla-
cie białey: y powiedziano im / aby iestce
odpoczęły ná mały czas / ażby się też wy-
pełnili towarzysze ich / y bracia ich kto-
rzy mają być pobici iako y oni. ¹² A wi-
D działem / gdy otworzył szósta pieczęć; a
liści się stało wielkie trzęsienie ziemi /
y słońce się stało czarne iako wor wło-
siany: y księżyc wyszedł stał się iako
krew: ¹³ a gwiazdy z nieba wpadły ná zie-
mie / iako drzewo zrzuca nie dożyźniale
figi gdy od wiatru wielkiego bywa za-
trzęsione: ¹⁴ a niebo odstąpiło iako ksie-
gizwinione: a wszelka góra / y wyspy z
swoich miejsc poruszone są: ¹⁵ a królowie
ziemi y książęta / y Rtmistrze / y bogar-
ci / y mocarze / y każdy niewolnik / y wol-

1sa: 2. ny pokryli się wianę y w skały gor. ¹
 d 19. rzekli goram y skalam: Upadnięcie na
 Oze: 10. nas / y zakrycie nas od oblicza sieozas
 b 8. cego na stolicy / y od gniewu bārānto
 Luk: 23. wego: ¹ iż przyśedł dzień on wielki gnie
 d 30. wu ich. á ktoż się ostać będzie mógł?
 Nie: 9. 65

R O Z D Z I A Ł VII.

W Otrzymałem widział czterech anioł
 łow stojących na czterech w
 głąch ziemi / trzymających czte
 ry wiatry ziemi aby nie wiały na zie
 mie / ani na morze / ani na żadne drzewo.
 * ¹ A widziałem drugiego anioła wstę
 pującego od wschodu słońca / mającego
 pieczęć Boga żywego: y zawołał głosem
 wielkim ku czterem aniołom / którym
 dano jest skłodzić ziemi y morzu / ¹ mo
 wiac: Nie skłodzić ziemi y morzu / ani
 drzewam / aż popieczętujemy slugi Bo
 ga naszego na czołach ich. ¹ A skłoniłem
 liczbę pieczętowanych / sto y czterdzieści
 y cztery tysiące pieczętowanych ze w
 szech pokolenia synów Izraelskich. ¹ Z
 pokolenia Judowego / dwanaście ty
 siecy pieczętowanych. Z pokolenia Ru
 benowego / dwanaście tysiecy pieczęto
 wanych.

wanych. Z pokolenia Gadowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Aferowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Nephtalimowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Manasseffowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Symeonowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Leuiowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Izacharowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Zabulonowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Josephowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Beniaminowego / dwanaście tysięcy pieczętowanych. Potymem widział rzęsa wielka Cktores nie mogli nikt przeliczyć / z każdego narodu y pokolenia / y ludzi / y iezykow: stojąca przed stolicą y przed oblicznością bąrąnką / przyobleczeni w białe białe / a palmy w rękach / y wołały głosem wielkim mówiac: Zbawienie Bogu naszemu siedzącemu na stolicy / y bąrąnkowi. A wszyscy aniołowie stali około stolicy y starszych y czworga świę

rzat: y pádli przed stolicá ná obliczá
swe/ y poklon uczynili Bogu/ i mówiac;
Amen. Błogosławienie/ y chwałá/ y ma-
drość/ y dziekowanie/ cześć y moc/ y siła
Bogu náše^o ná wieki wieków. A: n.

*? Odpowiedział ieden z stáršych/ y
rzekł mi: Ci ktorzy są obleczeni w śáty
białe/ ktorzyż są: y ślad przyšli? A rze-
kłem mu: Pánie moy/ ty wieś. A powie-
dział mi: Cić są ktorzy przyšli z wóistku
wielkiego/ y omyli śáty swoje/ y wybieli-
li ie we krowi báráńkowej. i Dla tego
są przed stolicá Bożá/ y służá mu we
dnie y w nocy w kóściele iego: á siedzą-
cy ná stolicy mieśkáć będzie nád nimi.

Isa: 49.
c 10.

? nie beda wiecey láfnać áni prágnać/
áni ná nie słońce przypádnie/ áni żadne
goráco. i Abowiem báránek który iest

Isa: 25.
c 8.

w póśrzodku stolicy/ będzie ie rządzil/ y

Nii: 21.
b 4.

poprowadzi ie do źródel wod żywota: y
otrzc Bog wśelkú łze z oczu ich.

R O Z D Z I A L VIII.

A Gdy otworzył siódma pieczęć/
stáło sie milczenie ná niebie/ iáko
koby pół godziny. i Widziałem/
onych siedm ányołow ktorzy stoia przed
Bogiem:

3 Bogiem: á dano im siedm trab. ¹ A
 drugi ányol przyszedł y stánał przed oltar-
 zem / máiac kádžilnice złota: y dano
 mu wiele kádzenia / áby oddał z modli-
 tew wszech swietych ná oltarz złoty /
 4 ktory iest przed skolica Boža. ¹ A wsta-
 pił dyń kádzenia z modlitew swietych z
 reki ányelskiej przed Bogá. ¹ A wziął
 B ányol kádžilnice / y nápełnił ia ogniem z
 oltarzá / y wrzucił ná ziemię: y sstála sie
 gromy y głosy / y iskrawice / y trzęsienie
 5 ziemi wielkie. ¹ A siedm ányolow máia-
 cych siedm trab / nágotowali sie áby tra-
 6 bili. ¹ A zátřabil ányol pierwszy / y sstal
 sie grad y ogień / zmieřány ze křwia / y
 7 zřucon iest ná ziemię: y trzęcia część
 ziemi zgorzála / y trzęcia część drzew
 zgorzála / y wselka trawá zielona zgo-
 8 rzála. ¹ A zátřabil wtory ányol: á iá-
 9 C łoby wielka gorá ogniem paláiaca / w-
 rzucona iest w morze / y sstála sie křwia
 10 trzęcia część morzá: ¹ y pozdychála trze-
 cia część stworzenia żywiácego w mo-
 rzu / y trzęcia część okřetow zginela.
 11 A zátřabil ányol trzeci / y spádlá z nie-
 bá gwiazdá wielka / goráiaca iáko po-
 chodnia / y vpádlá ná trzęcia część řek /

y ná žrzdla wód: ¹ á imie gwiazdy/ ná
 zrwata piołn: y obrociła sie trzecia
 część wód w piołn: á wiele ludzi po-
 mářło od wód/ iż zgorzkniały. ² A zatra-
 bil ányol czwarty / y zarážona iest trze-
 cia część słońca / y trzecia część księży-
 cá / y trzecia część gwiazd / tak iż sie ich
 trzecia część zámila / y trzecia część
 dnia nie swieciła / y nocy táfže. ³ A wi-
 działem / y slyšalem głos iednego orła
 lecacego w póřzod nieba / mowiacego
 głosem wielkim: Biáda / biáda / biáda
 mieszkájącym ná ziemi: ód inych głosów
 trzech ányołów ktorzy zátřabić máia.

R O Z D Z I A L IX.

A Zátřabil piaty ányol / y widzia-
 lem gwiazdę áno spádła z nieba
 ná ziemię / á dano iey klucž stu-
 dnie przepásći. ¹ A otworzyła studnia
 przepásći: y wstąpił dym studnie / iáko
 dym pieca wielkiego: y zámilo sie słoń-
 ce y powietrze od dymu studniey. ² A wy-
 šł z domu studniey pářąceże ná ziemię.
 y dano im moc / iáko máia moc między
 wiádkowic ziemscy: ³ A rořkazano im
 żeby nie pšowály trawy ziemię / ani wšel

kiey zio-

tiey želonošči / áni wšeltieho dziewá :
 opócz sámých ludži ktorzy nie máia pie-
 7 czeći Božey ná czoíách swoich. ? A da-
 no im áby ich nie zabíjali : ále áby ie me-
 6 czyli pieć miesiecy : á męzenie ich / iáko
 męzenie niedźwiadłowe gdy czlowie-
 6 ká wřasi. ? A w one dni šutác beda lu-
 B Džie šmierći / á nie nayda iey : y beda ža-
 dáć vmržeć / á wćieže šmierć od nich.
 7 ? A podobieňštwá šáránczey / byly podo-
 bne koniom zgotowaným ná wojne : á
 ná głowách ich iáko by korony podobne
 zlotu : á twarzy ich iáko twarzy czlowie-
 8 cze. ? A miały włosy iáko włosy niewie-
 9 šcie ; á zeby ich / byly iáko zeby lwie. ? á
 miały páncerze iáko páncerze želázne : á
 glos šrzydel ich iáko glos wojow wie-
 10 luťkom biežacych ná wojne. ? y miały o-
 gony podobne niedźwiadłom / á w ich
 ogoniach žadlá byly : á ich moc ieřt ško-
 11 džiť ludžiom przez pieć miesiecy. ? á mia-
 12 ly nád soba krolá ányolá przepášci / kto-
 remu imie po Žydomřtu Abáddon / á po
 Grecku Apollion / á po Láćinie Exter-
 12 minans, to ieřt zátráćiacy. ? Biádá iedná
 C přeřlá / á oto ida ieřeže dwie biedy po-
 13 tym. ? A zátrabil ányol šošty : y šlyšalem

Iřa : 2.

d 19.

Oze : 10.

d 8.

Luk : 23.

d 30.

Wyt : 6.

d 16

Mad : 16.

b 9.

glos

głos ieden ze czterech rogów ołtarza zło-
tego / który jest przed oczyma Bożym /
mówiacy sossennu aniołowi który miał
trabe: Rozciąż *onych* czterech aniołow/
wwiązanych w wielkiej rzeki Euphraty.
Rozciążani są oni czterey aniołowie /
ktorzy byli zgotowani na godzinę / na
dzień y na miesiąc y na rok: aby pobili
trzecią część ludzi. A liczba konnego
wojska była po dwakroć sto tysięcy mi-
lionow. A słyshałem liczbę ich. A ták-
żem widział konie w widzeniu: a sie-
dzacy na nich / mieli pancerze ogniste / y
hyacyntowe y siarczane. a głowy *onych*
koni były iako głowy lwie: a z gęb ich
wychodzi ogień y dym y siarká. A od
tych trzech plag pobita jest trzecia część
ludzi / od ognia y od dymu y od siar-
ki / ktore wychodziły z gęb ich. A bo-
wiem władza koni jest w gębách ich / y
w ogonách ich. Bo ogony ich / weżom
są podobne / mając głowy: a tymiż sko-
dzą. A inni ludzie ktorzy nie są pobici
tymi plagami ani pokutowáli za uczyn-
ki rań swych / aby sie nie klániali czártom
y bálwanom złotym y srebrnym y mie-
dzianym y kamienń y dzewianym / ktor-

ry ani widzieć mogą / ani słyszeć / ani cho-
 dzić / y nie pokutowali za meżoboystwa
 swoje / ani za czary swoje / ani za wśiete-
 czeństwo swe / ani za złodzieystwa swoje.

R O Z D Z I A L X.

Widziałem drugiego ányoła mo-
 cnego zstepuiacego z niebá / w
 obłok obleczonego / á ná głowie
 iego teczá / á oblicze iego było iáko stón-
 ce / á nogi iego iáko słupy ogniowe. ² á
 miał w rece swej książeczki otworzone:
 y postáwił noge swoje práwa ná morzu /
 á lewa ná ziemi / y zámował głosem wiel-
 kim / iáko gdy lew ryczy. A gdy zámował /
 wymowily siedm gromow głosy swoje.
⁴ A gdy siedm gromow wymowily głosy
³ swoje / iam był pisać miał: álem wstyskał
 głos z niebá mowiacy mi: Zápieczetuy
 co mowily siedm gromow: á nie piś te-
 go. ⁵ A ányoł ktoregom widział stoiacego
 ná morzu / y ná ziemi / podniósł rękę
 swoje do niebá. ⁶ A przysiągł przez ży-
 wiacego ná wieki wieków / ktory stwo-
 rzył niebo y co w nim iest: y ziemię / y to
 co ná niej iest: y morze / y to co w nim
 iest: Ze czasu już nie będzie: ⁷ ále we dni
 głosu

Dan: 12.

67.

Eze : 3.

a 1.

głosu anioła siódmego / kiedy pocznę
 trabić / dokona się tajemnica Boża / iá-
 ko oznaymił przez sługi swe Proroki. [?] **A**
 słykałem głos z nieba zaś mówiący ze-
 mna / y rzekacy : Idź / á weźmi książeczki
 otworzone z ręki anioła stojącego na
 morzu y na ziemi. [?] **A** poszedłem do an-
 yoła / mówiąc mu áby mi dał książeczki.
A rzekł mi : Weźmi książeczki á zjedz ie :
 y gorzkim uczynią żołądek twoy / ále w
 wsciech twoich słodkie będą iáko miód.
[?] **A** wziąłem książki z ręki anioła / y zia-
 dłem ie : y były w wsciech moich słodkie
 iáko miód. ále gdym ie zjadł / brzuch moy
 zgorzkniał. [?] **A** rzekł mi : Musiś zaś
 prorokować poganom / y narodom / y
 językom / y wielom królom.

R O Z D Z I A L XI.

MDano mi trzćcinę podobną lasce
 y rzeczono mi : Wstań / á zmierz
 kościół Boży / y ołtarz / y modla-
 ce się w nim. [?] á śień ktora jest przed ko-
 ściółem / wyrzuc precz / á nie mierz iej :
 ábowiem dana jest poganom / á miasto
 święte deptać będą czterdzieści y dwa
 miesiące : [?] **A** dam dwiema świadkom

moim

moim / y prorokować beda tysiac dwie-
 ście y šesćdziesiąt dni / obleczeni w ro-
 49. ¹ Ciě sa one dwie oliwie y dwa ewie-
 50. ² Źniki stojace przed oblicznością Pána
 51. ³ / ziemie. ⁴ A iesliby im kto chciał škodzić ;
 52. ⁵ ogień wynidzie z wstich / y pożrze nie-
 53. ⁶ przyacioly ich. á iesliby im kto chciał
 54. ⁷ škodzić / ten táł ma być zabít. ⁸ Ci máta
 55. ⁹ Bmoc zamykáć nebo / aby deszcz nie šedł
 56. ¹⁰ we dni proroctwá ich : y máta moc nád
 57. ¹¹ wodami obroćić ie w krew / y zarázić zie-
 58. ¹² mie wfelaká plaga / leby kroc chćieli. ¹³ A
 59. ¹⁴ gdy dokończa sroádecťwá swóiego : be-
 60. ¹⁵ šta ktora wychodzi z przepáści / štoczy
 61. ¹⁶ z nimi bitwe / y zwycięzy ie / y pobie ie.
 62. ¹⁷ A ciála ich leżec beda ná vlicách miá-
 63. ¹⁸ ślá wielkiego / ktore duchównie nazywá-
 64. ¹⁹ ia Sodoma y Egyptem / gđzie teź Pan
 65. ²⁰ ich byl vkrzyżowan. ²¹ A vyžrza niektorzy
 66. ²² spókolenia / y z ludzi / y z iezykow / y z po-
 67. ²³ gánow ciála ich przez pulczwártá dnia :
 68. ²⁴ á ciál ich nie dopuścza kłásć w groby.
 69. ²⁵ ²⁶ á miesťkáiacy ná ziemi rádownáć sie nád
 70. ²⁷ nimi beda / y beda dobrej myśli : y vpo-
 71. ²⁸ minki posla iedni drugim / iž ci dwa Pro-
 72. ²⁹ rocy trapił miesťkáiace ná ziemi. ³⁰ A po
 73. ³¹ pulczwártá dnia / duch žywotá od Bo-
 74. ³² gá wfedł

gá wśedł w nie. A stáneli ná nogách
 swoich/á boiaźń wielka przypádlá ná ty
 co ná nie pátrzáli. ¹ A vslyšeli głos wiel-
 ki z niebá/mowiacy im: Wśapćie sám.
 A wśapili ná niebo w obłoku: y pátrzy-
 li ná nie nieprzyiáciele ich. ¹ A w oney
 godzinie sśtáło sie wielkie trzesienie zie-
 mie: y wpádlá dziesiata część mąśiár:
 y pobite sá w onym trzesieniu ziemie
 siedm tysięcy imion ludzi: á dnuďzy sie
 polekli/ y dáli chwale Bogu niebieskie-
 mu. ¹ Biádá wtora prześlá: á oto biá-
 dá trzecia przyďdzie rychło. ¹ A zátrobił
 ányol siódmy: y sśtály sie głosy wielkie
 ná niebie mowiace: Krolestwo tego
 swiátá sśtáło sie *krolestwem* Páná nášeg
 y Chrystusá tego / y będzie krolował ná
 wieki wieków. Amen. ¹ A oni czterey á
 dwádźiesięćá stáršy ktorzy przed oblicz-
 nosćá Bożá siedzą ná stolicách swo-
 ich/wpádlí ná oblicza swe/ y pokłomili sie
 Bogu/ ¹ mowiac: Dziekuiemy tobie Pá-
 nie Boże wszechmogacy/ ktorys ieś/ y
 ktorys był/ y ktorý maś przysć: iżes wziął
 moc twá wielká/ y otrzymałeś krole-
 stwo. ¹ A rozgniewáli sie Pogáni/ y przy-
 śedł gniew twoy / y czas umárłych/ áby

byli sá

byli sadzeni / y ábys oddal zapláte slugam twoim Prorokom y swietym / y boiacym sie imienia twęg málým y wielkim / y ábys wytráčil te co popsowali 19
 10 ¹⁰ziemie. ¹ A otworzony byl kóściół Bo-
 11 ¹¹ży ná niebie : y okazála sie skrzyniá te-
 12 ¹²stámentu iego w kóściele iego / y sstály
 13 ¹³sie lskáwice / y głósy / y trzesienia zie-
 14 ¹⁴mie / y grad wielki.

R O Z D Z I A L X I I.

1 ¹Wkazał sie znák wielki ná niebie :
 2 ²A niewiásta obleczone w słońce /
 3 ³á kšiężyc pod iey nogámi / á ná
 4 ⁴głowię iey koroná z gwiazd dwunásćie.
 5 ⁵á bedac brzemienna wołála boleiac / y
 6 ⁶meczy sie rodzac. ¹ A wkazał sie drugi
 7 ⁷znák ná niebie : á oto smok wielki rydzy/
 8 ⁸máiacy siedm głow / y rogow dziesięć : á
 9 ⁹ná głowách iego siedm koron : ¹ á ogon
 10 ¹⁰iego ciągnął trzecia część gwiazd nie-
 11 ¹¹bieskich / y zrzucił ie ná ziemie : A smok
 12 ¹²on stánał przed niewiásta ktora miała
 13 ¹³porodzić : áby ziadł dziecie iey gdsyby po-
 14 ¹⁴rodziła. ¹ A porodziła syná męczyznie-
 15 ¹⁵B ktory miał rzadzić wsytkie Pogány la-
 16 ¹⁶sta żelázna : y porwane jest dziecie iey

do Boga y do stolice iego : ¹ á miewiásta
 wciétká ná pustyma gdzie miała miejsce
 zgotowane od Boga aby ia tam żywio-
 no trysiac dwieście pięćdziesiąt dni. ² A
 sstała sie wielka bitwa ná niebie. Mi-
 chał y ányołowie iego walczyli przeciw
 smokowi / smok też walczył y ányołowie
 iego / ³ Lecz nie przemogli / áni miejsce
 ich daley znaleziono iest ná niebie. ⁴ A
 zrzucen iest on smok wielki waż staro-
 dawny / ktorego zowa dyablem y sáća-
 nem / ktory zwodzi wšytek swiát : y zrzucen
 iest ná ziemié / y ányołowie iego z-
 nim są zruceni. ⁵ A slyšalem głos wiel-
 ki ná niebie mowiacy : Terazci sie sstało
 zbáwienie y moc / y krolestwo Boga ná-
 šego / y zwierzchność Chrystusa iego : iž
 zrzucen iest oskarżyciel bráćcy nášey /
 ktory ie oskarżał przed oblicznością Bo-
 ga nášego we dnie y w nocy. ⁶ A oni
 zwyciężyli go dla krwie báráńkowej / y
 dla słowá świádectwa swego / á nie wá-
 milowali dusi swoich áž do śmierci. ⁷ á
 przetož weselcie sie niebiosá / y wy ktorzy
 mieszkacie ná nich. Biáda ziemi y mo-
 rzu : iž sstąpił dyabeł do was máiac
 wielki gniew / wiedzac iž máły czas ma.

A gdy

13° A gdy widział smot iż był zrzucen na
 D ziemię / przesładował niewiaste ktora
 14 była porodziła mężczyznę: A dano nie-
 wieście dwie strzydle orla wielkiego / a
 by leciała na pustynia na mieysce swoje
 gdzie ia żywia przez czas y czasy / y przez
 połowice czasu od obliczności wężowey.
 15° y wypuścił waż z geby swojej za nie-
 wiastę / wode iako rzekę: aby uczynił że
 16 by ia rzeką porwała. A ratowała się
 nią niewiaste / y otworzyła ziemią wsta-
 swe / y wypila rzekę ktora był wypuścił
 17 smot z geby swojej. A rozgniewał się
 smot na niewiastę / y śedł aby walczył z
 drugimi z plemienia iey / którzy zachowu-
 wają przykazania Boże / y mają ewan-
 18 dectwo Jezusa Chrystusa. A stanął na
 piasku morskim.

ROZDZIAŁ XIII.

A **W**idziałem bestyę wychodzącą /
 z morza / mającą siedm głów / y
 rogów dziesięć / a na rogach iey
 dziesięć koron / a na głowach iey imiona
 2 bluźnierstwa. A bestyę tą ktorą wi-
 dział / podobną była ryśiemi / a nogi iey
 iako nogi niedźwiedze / a gęba iey iako

gebá lwowa. A dał iey smok moc swoie
 y władza wielka. ¹ A widziałem iedne
 z głow iey iákoby ná śmierć zabita: á
 raná śmierci iey vleczona iest. A dżiwo-
 wala sie wszytká ziemia idąc za bestyá.
² A klániali sie smokowi ktory dał wła-
 dza bestyey: y klániali sie bestyey / mo-
 wiac: Ktoż podobny bestyey: á kto z nie-
 walczyć może? A dano iey wsta mówia-
 ce wielkie rzeczy y bluźnierstwa: y dano
 iey moc czynić czterdzieści y dwa mie-
 siacá. ³ A otworzyła wsta swoie ná blu-
 źnierstwa przeciwko Bogu / á bluźniła
 imnie iego / y przybytek iego / y te ktory
 mieszkają ná niebie. ⁴ A dano iey walkę
 czynić z Świętymi / y zwyciężać ie. A
 dano iey władza nád wszytkim pokole-
 niem / y ludem / y ięzykiem / y narodem.
⁵ A klámali sie iey wszyscy mieszkający
 ná ziemi / ktorych imiona nie są napisá-
 ne w księgách żywota Baranká / zabi-
 tego od założenia świata. ⁶ Jesli kto
 ma vcho / niech slucha. ⁷ Kto w poimá-
 nie wie dzie / w poimánie poydzie. Kto
 nieczem zabija / ma być nieczem zabít.
 Tuć iest cierpliwosć y wiara świętych.
⁸ A widziałem druga bestyá występuia-

¹ Moy: 9

a 6.

Matt: 26.

c 52.

- ca z ziemie : á miała dwa rogi / podobne
12 Barankowym : y mówiła iáko smok. ¹ A
używała wszytkiey władzey pierwszey be-
styej przed nią : y uczyniła żeby ziemiá y
mieszkáacy ná niey klániali sie bestyej
oney pierwszey / ktorey smiertelna rána
13 była vleczona. ² A uczyniła cudá wiel-
kie / że też y ogień uczyniła áby sstąpił
14 przed ludzi ná ziemi. ³ A zwodzi mieszká-
iace ná ziemi / dla znáków ktore iey da-
no czynić przed bestyá : mowiac obywá-
telom ziemi / áby czynili obraz bestyej /
15 ktora ma ráne mieczowa / y ożyła. ⁴ A
Dano iey áby dawała ducha obrazowi be-
styej : á żeby mówił obraz bestyej : y czy-
nił to áby pobici byli ktorzybykolwiek
16 nie klániali sie obrazowi bestyej. ⁵ A u-
czyni to żeby wszyscy mieli y wieley / bo-
gáci y wboższy y wolni y niewolnicy mie-
li ceche ná prawey ręce swoiey / ábo ná
17 czelech swoich. ⁶ A iżby żaden nie mógł
kupić ani przedać / iedno máiacy ceche /
ábo imie bestyej / ábo liczbę imienia iey.
18 ⁷ Tuć iest mądrość. Kto ma rozum ;
niech obliczy liczbę bestyej. Abowiem
liczbá iest człowieká : á liczbá iego šest
set šestdziesiąt y šest.

R O Z D Z I A L XIII.

Widziałem / á oto Báránek sta-
 ná gorze Syonie / á z nim sto
 czterdzieści y cztery tysiące má-
 iących imię tego / y imię Oycá tego nápi-
 sáne ná czelech swoich. ¹ A slychałem głos
 z niebá / iáko głos wiela wod / y iáko głos
 gromu wielkiego : á głos ktorym slysał
 iáko gedźcow gedących ná ársách swo-
 ich. ² A śpiewáli iáko by nowa pieśń
 przed stolicą y przed czworgiem żwie-
 rzat / y stáršymi : á żaden nie mógł oney
 pieśni śpiewać / oprocz onych sta czter-
 dzieści czterech tysięcy / z ziemi kúpio-
 nych. ³ Cić są ktorzy się z niemiáściami
 nie poćaláli. Bo dziewicami są. Ci cho-
 dza zá Báráńkiem gdziekolwiek idzie.
 Ci kúpieni są z ludzi pierwiáśńkami Bo-
 gu y Báráńkowi : ⁴ á w ich vściech nie
 nálaźło się klámsťwo. ábowiem bez zma-
 zy są przed stolicą Bożą.

¹ A widziałem drugiego ányoła leca-
 cego przez pośrzodek niebá / máiacego B-
 Ewángelia wieczna / áby iá opowiádal
 siedzącym ná ziemi / y wśelkiemu naró-
 dowi / y pćoleniu / y iezykowi / y ludowi :
² mówiac wielkim głosem ; Bóćcie się ³

Páná /

Páná / y chwale mi dáycie / iž přyšlá go- Esd: 16.
a 68.
Eccle: 12.
d 13.
Psal: 145.
a 6.
Dzie: 14.
c 14.
IJa: 21.
c 9.
Ier: 51. 48.
Niz: 18.
a 2.
 dzina sadu iego: á klániajcie sie temu
 který uczynil niebo y ziemié / morze / y
 szrodla wod. [?] Alžá nim siedl drugi ány-
 yol mowiac: Upádlá / upádlá Babilos
 nia oná wielka: ktora winem popedli-
 wości wfeteczénstvá swóiego nápoila
 wfetkie narody. [?] Al trzeci ányol siedl zá-
 nimi / mowiac glosém wielkim: Jesliby
 sie kto klánial bestyey y obrazowi ey / y
 wziąłby ceche ná swe czoło / ábo ná ręké
 swoie: [?] y on pić będzie z winá gniewu
 Božego / ktore zmieszáne jest z řezerym
 winem, w kubku gniewu iego: y będzie
 mczon ogniem y siárka przed ányoly
 řwietými / y przed Baránkiem. [?] Al dym
 Cmeki ich wstepowác będzie ná wielki wie-
 row: á nie máia odpoczynku we dnie y
 w noci / ktorzy sie klániali bestyey y obra-
 zowi ey / y iesli kto bierze ceche imienia
 12 ey. [?] Tuc jest cierpliwosć řwietých /
 ktorzy chowáia przykazánia Bože y wiá-
 re Jesusowe.

13 * [?] A wřtyřalem glos z niebá / mowia-
 cy mi: Nápiř; Błogosłáwieni vmárli
 ktorzy w Pánu vmieráa. Od tad inř
 mowi Duch / áby odpoczyneli od prac

Jii iiij

swolch/

swoich / áborviem vczyni ich zá nimi
idą.

10cl: 3.

c 13.

Matt: 13.

e 39.

¹ A widziałem áoto obłok biały: á ná
obłoku siedział podobny Synowi czło-
wiecznemu / máiacý ná głowie swej ko-
rone złota / á w rece swej sierp ostrý. ² A
drugi ányol wyszedł z kościoła / woláiac
głosem wielkim ku siedzacemu ná ob-
łoku: Zápusć sierp twoy á žni / gdyž przy-
šla godzina žecia / ponieważ vschło žni-
wo žemie. ¹ A zápuscił on siedzacý ná
obłoku / sierp swoý ná žemie / y požeta
jest žemia. ¹ A drugi ányol wyszedł z ko-
ścioła ktory jest w niebie / máiac y ten
sierp ostrý. ¹ A drugi ányol wyszedł z ol-
tarzá / ktory miał moc nád ogniem: y zá-
wolał wielkim głosem ku temu ktory
miał sierp ostrý / mowiac: Zápusć ten
twoy sierp ostrý / á zbieray groná win-
nice žemie: boč doyrzáły iągody iey.
¹ Zápuscił tedy ányol sierp swoý ostrý
ná žemie / y zebrał winnice žemie / y
wrzucił w kadz gniemu Božego wielka.
¹ A deptano kadz przed miástem / y wy-
šla krew z kadzi áž do wedziól końskich
przez tysiac šest stáian.

ROZDZIAŁ XV.

¹ **A** Widziałem drugi znak ná niebie
² wielki y dziwny: siedm ányo-
 low / máiacych siedm plag ośa-
 tecznych. Jż w nich wykonány iest
³ gniew Boży. ⁴ A widziałem iakoby mo-
 rze skłane zmieszane z ogniem / á te co
 zwycięstwo otrzymáli nád bestya y nád
 obrazem iey / y nád liczba imienia iey sto-
 iace nád morzem skłanym / máiace árfy
⁵ Boże. ⁶ á śpiewáli pieśń Mojżesá slu-
⁷ **B** gi Bożego / y pieśń Barántowe / mo-
 wiac: Wielkie y dziwne sa sprawy two-
 ie / Pánie Boże wszechmogacy: sprawie-
 dliwe y prawdziwe sa drogi twoie Kro-
⁸ lu wieków. ⁹ Ktoż sie ciebie bać nie be-
 dzie Pánie / á nie w wielbi imienia twe-
 go: gdyżes sam dobry iest / gdyż wszytkie
 narody przyda / y przed toba sie kłaniać
¹⁰ beda / że sie okazały sady twoie. ¹¹ A po-
¹² **C** tymem widział / á oto otworzon iest ko-
 ściół przybytku świadectwa w niebie:
¹³ ¹⁴ A wysło siedm ányolow / máiacych
 siedm plag / z kościolá obleczonech pło-
 tnem czystym y świetnym / y przepásá-
¹⁵ nych około pierśi złotymi pásy. ¹⁶ A iedno

Ier: 10.

a 7.

ze czworga zwierząt dało siedmiu ányo-
łom siedm czasó złotych / nápełnionych
gniewu Boga żywiacego ná wielki wie-
skow. ¹ A nápełnił sie kóściół dymu od
máiestatu Bóžego / y od mocy iego : a
nie mogli iść wniść do kóścioła / áž sie
skóńczyły siedm plag siedmi ányołów.

R O Z D Z I A L X V I.

Słyszałem głos wielki z kóścio-
ła / mówiący *omni* siedmi ányo-
łom : Idźcie / a wysleyćcie siedm
czasó gniewu Bóžego ná ziemię. ¹ A
wyszedł pierwszy / y wylał czásę swa ná
ziemię : y sstał sie zły y škodliwy wrzód
w ludziách máiacych ceche bestyey / y w
tych ktorzy sie kłáníáli obrazowi iey. ² A
wylał wtory ányoł czásę swa ná morze /
y sstało sie iákoby krew umárłego : a ká-
żda duśá żywa / zdechła w morzu. ³ A
wylał trzeci ányoł czásę swa ná rzeki y
źródła wod : y sstały sie krewia. ⁴ A słys-
załem ányoła wod mówiącego : Sprá-
wiedliwys iest Pánie / ktorys iest / y kto-
rys był / Swiety / ktorys to osadził : ⁵ i
krew Swietych y Prorokow wylali / y

dales im

- 7 daleš im krew pić: bo godni są. ¹ A sly-
 śalem drugiego z oltarzǎ mowiacego:
 Ták Pámie Boże wszechmogacy praw-
 8 dźliwe y sprǎwiedliwe sady twoie. ² A
 Bwylal czwarty ányol czǎśe swa ná ston-
 ce / y dano mu goracem trapić ludzie y
 9 ogniem: ³ y znoili sie ludzie znoiem wiel-
 kým / y bluźnili imie Boże ktory ma
 zwierzchność nád tymi plagami: á nie
 10 vpámietáli sie áby mu chwale dali. ⁴ A
 wylal piaty ányol czǎśe swa ná stolice
 bestyey: y estáto sie krolestwo iey zác-
 mione / y žwáli ięzyki swoje od bolesci.
 11 ⁵ A bluźnili Bogá niebieskiego od bole-
 ści y od wzrodero swoich / á nie pokáiali
 12 sie od vczynkow swoich. ⁶ A wylal šestý
 Cányol czǎśe swa ná one wielka rzekę Eu-
 phrátę: y wysuszył wodę icy / áby zgo-
 torána byla droga krolom od wschodu
 13 slonca. ⁷ A widziałem z vst smokowych /
 y z vst bestyey / y z vst falszywego proroká
 trzy nieczyste duchy podobne žabám.
 14 ⁸ Abowiem są duchy czártow czyniace
 známioná / y wychodza do krolow wszy-
 tkiey ziemię zgromádzác ie ná walke ná
 dzien wielki Boga wszechmogacego. ⁹ *Wst: 3.*
 15 ⁹ Oto ide iáko žlodzię: Błogosławiony *a 3.*

ktory

Matt: 24.

d 42. d 44

Luk: 12.

c 39. 40.

2. Kor: 5.

4 3.

ktory czuie / y strzeże s^{wo}ich / áby nie
 chodzil nágo / áby nie ogladano sromoty
 iego. [?] A zgromadzili ie ná miejsce ktore
 zowa po [?] Zydowsku Armágedon. [?] A
 wylal siódmy ányol czáse swa ná po-
 wietrze / y wyszedl glos wielki z kóscióla
 od stolice / mowiacy: Ssiáło sie. [?] A ssiá-
 ly sie lyskáwice / y glosy / y gromy / y ssiáło
 sie wielkie trzesienie ziemi / iákie nigdy
 nie bylo odkad ludzcie byli ná ziemi / tá-
 kowe trzesienie / ták wielkie. [?] A ssiáło
 sie miásto ono wielkie ná trzy czesći rozera-
 wáne: A miásta Poganow upádly. A
 Bábilonia wielka iest wspomieniona
 przed Bogiem / áby iey dal kubek winá
 zápalczywósci gniewu iego. [?] A wielka
 wyspa zniknela / y gory sie nie nalázly.
[?] A wielki grad iáko cetnarowý spadl z
 niebá ná ludzci: y bluznili ludzcie Boga
 dla plagi grádu: iz bázro wielka byla.

ROZDZIAL XVII.

MPrzyszedlieden z siedmi ániólów
 ktorzy mieli siedm czás / y gadal
 zemna mowiac: Chodź sam, oká-
 żeć p^otepienie oney wielkiey w^ofeteczni-

ce / ktora

ce / ktora siedzi nád wodami wielkimi /
2 z ktora wfeteczeństwo plodzili krolow
wie ziemie / y opili sie z winá wfeteczeńs
3 twá tey obywatelé ziemie. A zamiofi
mie w duchu ná puszcza. A widzialem
niewiáste siedzaca ná czerwoney besty
ey / pelney imion bluźnierstwa / ktora
4 miała siedm glow / y rogow dziesięć. A
B niewiásta ona przyobleczona była w
purpure y w karmázyn / y wzloczona zło
tem / y drogim kámieniem / y perlami /
máiac kubek złoty w rece swey pelny
bzydliwosci y plugástwa wfeteczeńs
5 twá swiego. A ná czele swoim imie
nápisáne; Táiemnicá: Bábilonia wiel
ka / mátká wfeteczeństw y bzydliwosci
6 ziemie. A widzialem niewiáste *one* pi
iána krewia swietych / y krewia mczeni
ników Jესusowych. A widzacia dziwo
7 wałem sie podziwieniem wielkim. A
rzekł mi ányoł: Czemu sie dziwuiesz? Ja
tobie powiem táiemnice niewiásty / y
bestyey ktora ia nosi / ktora ma siedm
8 glow y rogow dziesięć. Bestya kto
C ras widział była / á nie iest / á ma wsta
pić z przepásci / á poydzie ná zginienie:
y zádziwuita sie miestáiacy ná ziemi /

(ktorych

(ktorych imiona nie sa napisane w księgach żywota od założenia świata) widzac bestya ktora byla / a nie iest. ? A tuć iest rozum / ktory ma mądrość. Ta siedm głow: sa siedm gor na ktorych niewiasta siedzi / y krolow siedm iest. ? Piec ich wpadło / ieden iest / a drugi iescze nie przyshedł: a gdy przydzie / na mały czas ma trwać. ? A bestya ktora byla a nie iest: a ta iest osma / a iest z siedmi / a idzie na stracenie. ? A dziesięć rogow ktoreś widział: iestci dziesięć krolow / ktorzy krolestwa iescze nie wzili / ale wezmą moc iako krolowie na iedne godziny na bestya. ? Ci iedne myśl mają y moc y władza swoje bestyey podadzą. ? Ci z Baramiem walczyć beda / a Baramie iezwycieży: iż iest Pánem nad pány / y Kroleem nad krolimi / y ktorzy z nim sa / wzwani / y wybrani / y wierni. ? Rzekł mi; Wody ktoreś widział gdzie wfetecznicá siedzi: ludzie sa / y narody y izytki. ? A dziesięć rogow ktoreś widział na bestyey: cić w menawisci mieć beda wfetecznice / y wezmą ia spustoszenia y naga / y ciało iey beda iesc / a same ogniem spala. ? Albowiem Bog dał w fercá ich /

1. Tim: 6.

c 15.

Nis: 19.

c 16.

sercá ich / aby czynili co sie mu podobá /
aby dali krolestwo swe bestey / ázby sie
wypelnily słowa Boze. ¹ A niewiásta
ktoraś widzial / iesi miásto ono wielkie /
ktore ma krolestwo náw krolmi ziemie.

R O Z D Z I A L XVIII.

A Potymem widzial drugiego ányo-
lá sstepuiacego z niebá / máiace-
go moc wielka: y oświećilá sie
ziemiá od iásności tego. ¹ Zákrytnal
w mocy moriac: Vpádla / vpádla Báb-
ilonia oná wielka / y sšlálá sie miestá-
niem czártow / y sražá wšego ducha
nieczystego / y sražá wšelkiego prástwa
nieczystego y przemierzłego: ¹ y z winá
popedliwosti wšeteczeństwa iey pily
wšytkie narody: á krolowie země wše-
teczeństwo z níá plodzili: y kupcy ziem-
sev z mocy roškosy iey z bogáćieli. ¹ A
B slyšalem drugi glos z niebá moriacy:
Wynidžcie z niey ludu moy: abyšcie nie
byli wezešnikámi grzechow iey / á žeby-
šcie nie odniesli plagi iey. ¹ Abowiem
grzechy iey wšly áž do niebá / y wšpo-
mnial Pan ná niespráwiedliwost iey.

Isa: 21.

E 9.

Ier: 51.

a 8.

Wys: 14.

b 8.

Oddayo

Iſa: 47.

b 8.

1 Oddaycież iey / iáko y oná wam odda-
 wála: á w dwoy nasob dwoiáko odda-
 cie iey wedle uczynków iey: W kútbu
 ktorym nálewála / nálewaycie iey w
 dwoy nasob. 1 Jáko sie wiele wynosiła /
 y roſkoſy záżywála; tyle iey daycie meti
 y záloſci: iż w ſercu ſwym mowi: Sie-
 dzie krolowa: á nie ieſtem wdowa / y zá-
 loſci nie wyſrze. 1 Dla tego w ieden
 dzień przyda plagi iey / ſmierć / y ſine-
 te / y głód / y ogniem będzie spalona: iż
 mocny ieſt Bog ktory ia oſadzi. 1 A be-
 da pláć / y nád nią nárzeć krolowie
 ziemſey / ktorzy z nią wſeteczeńſtwo
 płódzili / y roſkoſy záżywali / gdy wyrza-
 dym ſpalenia iey: 1 z dáleká ſtoiac prze-
 boiażń mák iey / mowiac: Biáda / biá-
 da miáſto ono wielkie Bábilonia / miá-
 ſto ono mocne: iż w iedne godziny przy-
 ſedł ſad trwóy. 1 A kupy ziemſey plá-
 ć beda y nárzeć nád nią: iż towá-
 row ich żaden wiecey nie kupi / 1 towá-
 ru złotá y ſrebrá y kámienia drogiego /
 y perel / y biſtoru / y purpury / y iedwa-
 biu / y kármázyń / y wſelkiego drzewá
 Thyinowego / y wſelkiego naczynia
 Słoniowego / y wſelkiego naczynia z
 kámienia

13 kámenia kóstownego / y z miedzi / y z že-
 lázá / y z mármoru / y Cynámonu / y ká-
 E dzenia / y máści / y kádžila / y roiná / y o-
 luy / y máti czyssey / y pšenice / y bydlá /
 y owiec / y koni / y kolebeť / y mewolní-
 14 kow / y duš ludzkich. ¹ A owoce poža-
 dliwosti duše twej odesly od ciebie / y
 všetky rzeczy tluste y swietne zginely
 od ciebie / ani ich už dálej znayda.
 15 ² Kupcy tych rzeczy ktorzy sie zbogacili /
 od mey z dáleka stać beda dla bořázní-
 16 mák iey / pláčzac y žaluiac / ³ á mowiac:
 Biáda / biáda / miásto ono wielkie / kto-
 re bylo obleczone w bišior y w purpure /
 y w kármázyň / y bylo vzlocone žlotem y
 17 kámenim drogim / y perlami : ⁴ iž ie-
 dney godziny spustošone jest tak wiel-
 kie bogáctwo : y wšelki sterník / y wšel-
 ki po morzu iezdžacy / y žeglarze / y kro-
 rzykolwiek ná morzu robia / z dáleka sta-
 18 neli / ⁵ y záwoľali widzac miesce zápa-
 F lenia iego / mowiac : Ktořž podobne
 19 miástu temu wielkiemu : ⁶ A sypáli
 proch ná głowy své / á pláčzac y nárže-
 káiac woľali / mowiac : Biáda / biáda /
 miásto ono wielkie / w ktorým zbogá-
 čili wšyscy máiacy okřety ná morzu /

z placey tego : iż iedney godziny spustoso-
 fało. ¹ Rozráduy sie nád nim mebo y
 świeci Apostołowie y Prorocy : iż Bog
 osadził sąd wáś z niego. ² A podniosł ie-
 den ányoł mocny kámién iákoby mlyński
 wielki / y wrzucił w morze / mówiac : Tą-
 kim vedem wrzucona będzie Bábilonia
 mnásto ono wielkie : y iuż dálej nie bę-
 dzie náleżiona. ³ A głos gedźcow / y
 śpiewaków / y písków / y trebáczow /
 dálej w tobie słyšan nie będzie / y wófelki
 rzemieśnik wófelkiego rzemieśła nie za-
 naydzie sie wiecey w tobie / y głos mło-
 ná nie będzie dálej słyšan w tobie / ⁴ A
 światłość lámpy nie będzie sie dálej
 świeciła w tobie / y głos obłubieńcá y
 obłubienice nie będzie dálej słyšan w
 tobie : iż kupcy twoi byli kšiazetá ziemi
 jcy / iż czárami twymy pomamione byli
 wšytkie narody. ⁵ A w nim sie znáid-
 zlá krew Prorokow y swietych ; y wšy-
 tich pobitych ná ziemi.

R O Z D Z I A L X I X.

W O tymem słyśał iákoby głos rzo-
 sły wielkich ná mebie mówiac
 cych ; Allelu-Ja. Chwała y
 czesć

2 część y moc Bogu našemu jest: i z pra-
 wdziwe sa y sprawnedliwe sadz iego kto-
 ry osadził wfeteczynice one wielka, ktora
 psowała ziennie wfeteczestwem swoim/
 y pomścił sie krwie slug swoich z rak iey.
 3^a A powtore rzekł: Allelu-Ja. A dem-
 4^a iey wstąpił na wielki wiekow. i y pś-
 5^a dli czterzey y dwadziestá stárfch / y
 6^a czworo zwierzat / y poklonili sie Bogu
 siedzacemu na stolicy / mówiac; Amen/
 7^a Allelu-Ja. i y wśedł głos z stolice
 8^a mówiacy: Chwalcie Boga našego w
 9^a wysocy / słudz iego: y boiacy sie go máli y
 10^a wielcy. i y słyskałem iáto głos rzefey
 11^a wielkiey / y głos wiela wod / y iáto głos
 12^a wielkich gromow / mówiacych; Allelu-
 13^a Ja: i z krolował Pan Bog náš wśech
 14^a / mogacy. i weselmy sie y rádujemy sie/
 15^a By dajmy mu chwałę: i z przyšlo wesela
 16^a Báráńkowe / á małżonka iego zgoro-
 17^a 8 wálá sie. i y dano iey / áby sie oblekła w
 18^a biśtor czysty y świetny. Abowiembis-
 19^a sior; sac vspráwiedliwienia świętych.
 20^a i y rzekł mi; Nápiś: Błogosławieni
 21^a ktorzy ná wieczera wesela Báráńko-
 22^a wego wezwáni sa.

A rzekł mi: Te słowa Boże sa prawdzi-

Matr: 22.

42.

Luk: 14.

d 10.

Nis: 18. we. ¹ A wpadłem przed nogi iego / ábym
 b 9. sie mu kłaniał. A rzekł mi: Pátrz nie
 czyn tego: iestem ci społ slugá twoy / y brá-
 cicy twoicy ktorzy máia świadectwo Je-
 suse. Bogu sie kłaniaj. A borem á-
 wiadectwo Jესuse / iest duch proro-
 ctwá. ² A widziałem niebo otworzone /
 á oto kon białe: á siedzącego ná nim
 zwano Wiernym y Prawdziwym / á sa-
 dsi z sprawiedliwością y walczy. ³ A
 czy iego iáko plomień ogniowy / á ná
 głowie iego wiele koron / máiac imie ná-
 pisane ktorego niht niewie iedno sam.
 Iſ: 63. ⁴ A obleczony byi w háte krowia zmocho-
 41. 2. 3. na: á zowa imie iego Słowo Boże. ⁵ A
 woyská ktore sa ná niebie sly zá nim ná
 koniach białych / obleczone w bištor bia-
 ły y czyste. ⁶ A z vsk iego wychodzi miecz
 z oboiey strony ostry: áby im bił narody.
 psal: 2. A on ie rzadzić będzie laska żelázna: on
 c 9. też depce práse winá zápalczywošci
 gniewu Boga wszechmogácego. ⁷ A má
 ná hácie y ná biedzé swoiey nápisano:
 Wj: 17. Krol nád krolmi / y Pan nád pány. ⁸ A
 d 14. widziałem ányolá iednego stojácego w
 1. 1im: 6. słońcu: y záwolał głosem wielkim mo-
 c 15. wiac všem ptákom lataiacym w po-
 řzod nie-

řzod nie-

nád nim / ábo nie wiodzil dálej narodu
 dom / ážby sie wypelnily tysiac lat : á po-
 tem ma byc rozwiázan ná mály czás.
 ' A widzialem stolice : y vsiedli ná nich / 4
 á dano im sad / y dusie poscinánych dla B
 świádeckawá Jესusowego / y dla słowá
 Božego : y ktorzy sie nie klámáli besty-
 ey / ám obrazowney / y nie bráli cechy iey
 ná czolá ábo ná rece swoje : y žyli / y krol-
 lowáli z Ch-istusem *ono* tysiac lat. ' A
 inšy z umárloch nie žyli / áž sie skonczyly
 tysiac lat. Toč iešt žmártwy chystá-
 nie pierwoše. ' Błogosławiony y świę-
 te ktore ma czesć w pierwošm žmár-
 twy ch. wstániu : nád tymi wtora žmierć
 mocy nie ma : ále beda káplany Božymi
 y Ch-istuso. wymi : y beda krolowác z
 num tošiac lat. ' A gdy sie skonczya ty-
 siac lat / bedzie rozwiázan šátan z cie-
 mnice swojej / y wpmúdzie / y bedzie z-
 wiodzil narody ktore sa ná czterech we-
 glách zemie / Gogá / y Magogá / y
 zbierze ie ná walke / ktorych liczba iešt
 iáko piasek morišt. ' A wštapili ná šero-
 košć zemie / y obtoczyli oboz šwietych /
 y miásto vmišlowáne. ' A wštapil ogień
 od Bogá z meba y požárlie : ' á dyabel

Eze: 38.

a 1. y 39.

a 2.

ktoryie

ktory ie zwodzili / wrzucon jest w iezioro
ognia y siarki / gdzie y oná bestya y on fa-
lszyw Prorok beda meczem we dnie y w
11 nocu ná wieki wiekow. ¹ A widzialem
D stolicę wielką / białą / y siedzącego ná
nieo / przed ktorego obliczeni vciekla zie-
mia y niebo / á nmesce im nie jest znalez-
12 zione. ¹ A widzialem vmárle wielkie y
mále stojace przed oblicznością stolicy /
á księgi otworzone : y druga księga o-
tworzono / ktora jest żywota : y osadzo-
no vmárle z tego co nápisano bylo w o-
13 nich księgách wedle uczynkow ich. ¹ y
oddalo morze vmárle / ktorzy w nim byli /
y smierc y pieklo oddali vmárle / wie ktor-
zy w nich byli / y sadzono každego wedle
14 uczynkow iego. ¹ A smierc y pieklo wr-
zucono w iezioro ogniste. Tác jest
smierc wtora. A ktory sie nie nálażł ná-
pisany w księgách żywota / wrzucon jest
w iezioro ogniste.

R O Z D Z I A L XXI.

¹ A **W**idzialem niebo nowe / y ziemię ^{Isa: 65}
nową. ^{617 y 66.} Abowiem pierwsze nie-
bo / y pierwszą ziemią przemine-
1 ^{g 22.} 2 ^{Piot: 3} 3 ^{c 13.}
lá / á morzá iuż wiecey nie máś.

*⁷ A ja Jan widziałem *ono* święte miasto²
 sto Jerusalemem nowe spływające z nieba /
 od Boga przygotowane / iako oblubienice
 wbrana mężowi swemu. ⁷ A słyszałem;
 głos wielki z stolicy mówiący: Oto przy-
 bytek Boży z ludzimi / y będzie mieszkał z
 nimi. A oni będą ludzimi tego : a sam
 1sa: 25. Bóg z nimi będzie Bogiem ich. ⁷ y otrze-
 6 8. Bóg wskłkaje z oczu ich: a śmierci dā- B
 7: 7. ley nie będzie / ani śmierci / ani krzyku /
 d 17. ani boleści więcej nie będzie : a bowiem
 pierwsze rzeczy przeminęły. ⁷ A rzekł ten;
 1sa: 43. Który siedział na stolicy : Oto nowe czy-
 6 19. nie wszystkie rzeczy.
 2. Kor: 5. A rzekł mi: Napisz / iż te słowa wier-
 d 17. ne są y prawdziwe. ⁷ A rzekł mi: Stało
 7: 1. się. Ja jestem Alpha y Omega: początek
 b 8. y koniec. Ja pragnącemu dam darmo
 18: 22. ze źródła wody żywey. ⁷ Kto zwycięży /
 6 12. odziedziczy to / y będzie temu Bogiem ; a
 on mi będzie synem. ⁷ Lecz borażliwym /
 y niewiernym / y obumierłym / y mężo-
 boycom / y wściecznikom / y czarownik-
 kom / y bałwochwalcóm / y wszystkim
 kłamcom / część ich będzie w jezierce go-
 rzącym ogniem y siarka / która jest
 śmierć wtóra. ⁷ A przyszedł ieden z sied-
 mi anio-
 mi anio-

mi ányolow ktorzy mieli siedm czasů ná-
pełnionych siedmiá plag ostatecznych/
y gadał zemna / mowiac : Chodź / á oka-
żec oblubienice małżonke Baránkowe.
10 [?] A zámiościł mie w duchu ná gore wielka
y wysoka : y okazał mi miásto swiete Je-
rusálem sstepuiace z niebá od Boga /
11 [?] máiace iásność Boża. á swiátłosc ie-
D go podobná kámieniowi nákostrowniey
12 semu iáko Jáspisowi / iáko kryształ. [?] A
miáło mur wielki y wysoki / máiacy bran
dwánaście / á ná branách dwánaście
ányolow / y imioná nápisáne / ktore są i-
mioná dwunáście pokolenia synow J-
13 sraelskich. [?] Od wschodu / brany trzy : y
od pólnocy / brany trzy / y od południá /
14 brany trzy : y od zachodu brany trzy. [?] A
mur miásta miał fundamentow dwána-
ście : á ná nich dwánaście imion dwu-
15 náście Apostolow Baránkowych. [?] A
ten co gadał zemna / miał miáre trzci-
niána złota / áby mierzył miásto y brany
16 iego / y mur. [?] A miásto ná cztery węgły
E położone iest / á długość iego tak wielka
iest / iáko y szerokość. A mierzył miásto
trzcina złota ná dwánaście tysiecy stá-
ian : á długość y wysokość y szerokość

iego iednáké ja. ¹ A mierzyl mur iego sto czterdzieści cztery łokcie / miary złoto wieczet / ktora jest anyołowa. ² A było budowane muru iego z kámenia Jásptu : á sámó miásto złoto czyste / podobne skłn czystemu. ³ A fundámenty muru miásta / ozdobione wśelákim kámenim kádrogim. Pierwszy fundáment / Jáspt : wtore / Száfir : trzeci / Kálcedon : czwarte / Smárágd : ⁵ piaty / Sárdonyx : szóste / Szárdus : siódmy / Chrysolit : ósmy / Berillus : dziewiaty / Topázus : dziesiąty / Chrysóprás : iedenásty / Jácynth : dwunásty / Amethyst. ⁷ A dwánáście brian / sa dwánáście perel / káżdą z osobná : á káżdą brianą była z iedney perly : á wlicá mierzśca złoto czyste / iákó skło przeczoczyste. ⁹ A kóściolá nie widziálem w nim. ábowiem Pan Bog wśech / Gmogacé jest kóściolem iego y Báránek.

I/a : 60.
d 19.

¹⁰ A co miásto nie potrzebuie słonca áni : księżca aby świeciło w nim : ábowiem iáśność Boża oświeciła ie / á świeca iego jest Báránek. ¹¹ A Poganie chodzącá beda w swiáćłości iego : á krolowie ziemiśce chwale swoie y częśc do niego przynosa. ¹² A biany iego nie beda zám

I/a : 60.

Emione we dnie. ábowiem táim nocey nie
 26 będzie. ¹ X przymosá do niego chwałę y
 27 cześć Pogánow. ¹ Nie wnidzie do nie-
 go nic nieczystego ábo czyniacego obrzy-
 dłość y kłamstwo opócz nápisáných w
 księgách żywotá Báránkow. ¹

ROZDZIAL XXII.

¹ **M** Ukázal mi rzekę wodę żywotá /
 A ¹ iáśnie iáko křesťal / wychodzaca
 z stolicy Božey y Báránkowej.
 2 ¹ W posřzod vlice iego / y z obu stron o-
 ney rzeki drzewo żywotá / rodzace owo-
 ców dwánásćie / ná každý miesiąc po-
 dawátac owoc swoy / a liście drzewá tego
 3 ¹ ku lečeníu Pogánow. ¹ X nie będzie
 wiecey žádné překlectwo : ále stolicá
 Boža y Báránková w nim będzie / á
 4 ¹ studzy iego slůžyc mu beda. ¹ X ogladá-
 ja oblicze iego : á imie iego ná ich czo-
 5 ¹ slách będzie. ¹ X nocý wiecey nie będzie : á
 nie trzebá im będzie sviátlosti swiece/
 áni sviátlosti sloneczney : bo ie Pan
 Bog ošwiecáć będzie / y křolowáć beda
 6 ¹ ná wíetki wíetow. ¹ X rzekł mi : Te sto-
 Bwá wíerne sa y prawdziwe. A Pan Bog
 duchow Prorockich posťal ányolá swe-

Isa: 60.
 d 20.

go áby

Wyj: 19.

b 10.

Iśa: 41.

b 4 y 44.

a 6.

Wyj: 1.

b 8. y 21.

b 6.

go aby okazał sługom swoim co się ma stać w rychle. ¹ A oto przychodzi rychło. Błogosławiony który zachowuje słowa proroctwa ksiąg tych. ² A iama jest Jan którym to słyszał / y widział. A gdym słyszał y widział / wpadłem aby mi się pokłonił przed nogami anioła który mi pokazywał. ³ A rzekł mi: Patrz nie czyn tego / bo mci jest spól sługą twoy / y braciey twej Prorokow / y tych co chowają słowa proroctwa ksiąg tych. Bo gu się klaniaj. A rzekł mi: ⁴ Nie pieczętuy słow proroctwa ksiąg tych. gdyż Czas blisko jest. ⁵ Kto szkodzi / niech jeszcze szkodzi: a kto jest w plugaństwie / niech jeszcze plugawieie: a kto sprawiedliwy jest / niech jeszcze będzie vsprawiedliwion: a święty / niech jeszcze będzie poświecon. ⁶ Oto przychodzi rychło / a zaplata moia zemna jest / abym oddał każdemu według czynkow jego. ⁷ Jam jest Alphá y Omegá / pierwszy y ostatni / początek y koniec. ⁸ Błogosławieni którzy omywają śaty swoje: aby władza ich była nad drzewem żywota / a żeby weszli przez brany do miasta. ⁹ A na dworze pał y czarownicy / y wsietecznicy / y mes-

żoboyce /

7 zoboyste / y bátwochwalce / y každý který
 16 miluje y který czyni kłamstwo. ¹ Ja Jes
 Dsus poslałem ángolá mego / áby to wam
 świádczył w kóścielech. Jam iest kó
 17 rzeń y narod Dawidow / gwiazdá iásná
 y zaránna. ² A duch y oblubienicá mo
 9 wia ; Przydź. A kto slysy / niech mowi ;
 Przydź. A kto prágnie / niech przydźie : *Isa : 55.*
 á kto chce / niech bierze wodę żywotá *a i.*
 18 darmo. ³ Abowiem oświadczam sie ká
 10 żdemu słuchájacemu słow proroctwá
 C ksiąg tych : Jesliby kto przyložyl do te
 11 go : przyložy też Bog náń plagi opisáne
 70 w tych księgách. ⁴ A iesliby kto wiał z
 słow ksiąg proroctwá tego / odeymie
 też Bog część iego z ksiąg żywotá / y z
 20 miásta świętego / y z tych które sa nápi
 21 sáne w tych księgách. ⁵ Mowi ten co o
 tym świádczy : Záisťe przyde rychlo :
 Amen. Przydź Pánie Jesu. ⁶ Lás
 3 ká Pána nášego Jesusa Chri
 4 stusa z wámi wšytki
 mi. Amen.

Koniec Obiáwiení Janá S.
 y wšytkich ksiąg Tiowego Te
 skámentu.

Registr

Regestr Epistol

Regestr ábo Tablicá Epistol
y Ewángeliy / ktore z Nowego Te-
stámentu wyiete / w Niedziele y w Swie-
tá y w Pošty w Košciele według zwyczáiu
Rzymskiego czytáta.

Gwiazdka * znáczy pocátek Ewángeliy /
álbo Epistol y á raczka ¶ koniec.

W pierwsza Niedziele Adwentu Epistola ná listie	558. Ewángelia ná listie	285.
W 2. Niedziele Adwentu Epistola 561. Ewángel:		36.
W 3. Niedziele Adwentu Epistola 688. Ewángelia		304.
W e Srode w Suchedni Ewángelia		186.
W piatek w Suchedni Ewángelia		187.
W Sobote w Suchedni Epistola 714. Ewáng.		196.
W 4. Niedziele Adwentu Epistola 575. Ewángelia		196.
W wigilia Bozego Narodzenia Epistola 522. Ewán-		31.
gelia		

W dzień BOZEGO NARODZENIA	Ná 1. Mšcy Epistola 745. Ewángelia	190.
	Ná 2. Mšcy Epistola. 744. Ewángelia	191.
	Ná 3. Mšcy Epistola 749. Ewángelia	305.
Ná dzień S. Szczepána Epistola 414. Ewángelia		57.
Ná dzień S. Jana Ewángelisty Ewángelia		391.
Ná dzień Młodziankow Epistola 870. Ewángelia		5.
W 1. Niednele po Bozym Narodzeniu Epistola		655.
Ewángelia		195.

Ná dzień

y Ewángeliy.

Nádstien NO W E G O L A I A Epistola 743. Ewáng.	192.
Nádstien TR Z E C H K R O L O W Ewángelia	4
Niedziele pierrwszey po Trzech Krolách Epistola	554.
Ewángelia	194.
W ośtawie Trzech Krolow Ewángelia	305.
Niedziele wtorey po Trzech Krolách Epistola	555.
Ewángelia	309.
Niedziele trzeciey po Trzech Krolách Epistola	556.
Ewángelia	24.
Niedziele czwarrey po Trzech Krolách Epistola	557.
Ewángelia	24.
Niedziele piatrey po Trzech Krolách Epistola	658.
Ewángelia	47.
Niedziele szóstey po Trzech Krolách Epistola	702.
Ewángelia	48.
Niedziele starego Zapustu Epistola 590. Ewáng.	71.
Niedziele przed Zapustney Epistola 640. Ewáng.	220.
Niedziele Zapustney Epistola 600. Ewángelia	272.
We Strzode wstepna Ewangelia	18.
We Czwartek wstepny Ewangelia	24.
W piątek wstepny Ewangelia	16.
W Sobote wstepna Ewangelia	137.
W 1. Niedziele postu Epistola 627. Ewángelia	9.
W poniedziałek po 1. Niedzieli w post Ewángelia	95.
We Wtorek po 1. Niedzieli postu Ewángelia	75.
We Strzode Ewángelia	45.
We Czwartek Ewángelia	55.
W piątek Ewángelia	319.
W Sobote Epistola 711. Ewángelia	61.
Niedziele 2. w post Epistola 707. Ewángelia	61.
W poniedziałek po 2. Niedzieli Ewángelia	533.

Regeſtr Epiſtoł

We Wtorek Ewangelia	83
We Strzode Ewangelia	73
We Czwartek Ewangelia	264
W piątek Ewangelia	78
W Sobote Ewangelia	260
Triedziele trzecię w poſt Epiſtołá 673. Ewangelia	230
W poniedziałek po 3. Triedzieli Ewangelia	202
We Wtorek Ewangelia	61
We Strzode Ewangelia	54
We Czwartek Ewangelia	20
W piątek Ewangelia	314
W Sobote Ewangelia	33
Triedziele Strzodopostney Epiſtołá	65
Ewangelia	324
W poniedziałek Ewangelia	309
We Wtorek Ewangelia	331
We Strzode Ewangelia	342
We Czwartek Ewangelia	211
W piątek Ewangelia	353
W Sobote Ewangelia	33
Triedziele piatę w poſt Epiſtołá	76
Ewangelia	340
W poniedziałek Ewangelia	334
We Wtorek Ewangelia	331
We Strzode Ewangelia	348
We Czwartek Ewangelia	218
W piątek Ewangelia	355
W Sobote Ewangelia	35
Triedziele Zwiernę Epiſtołá 683. Ewangelia	75
y paſſya	9
W poniedziałek Ewangelia	355
We Wtorek paſſya	160

y Ewángeliy.

We Szrode pászya	286.
We Czwartej Epistola 596. Ewángelia	350.
W piątek pászya	350.
W Sobote Epistola 697. Ewángelia	111.
Niedziele WIELKONOCNEJ Epistola	570.
Ewángelia	160.
W poniedziałek Wielkonocny Epistola	435.
Ewángelia	292.
We Wtorek Wielkonocny Epistola	435.
Ewángelia	301.
We Szrode Wielkonocna Epistola	407.
Ewángelia	390.
We Czwartej Wielkonocny Epistola	424.
Ewángelia	387.
W piątek Wielkonocny Epistola 805. Ewángelia	113.
W Sobote Wielkonocna Epistola 800. Ewángelia	326.
Niedziele pierwszey po Wielkieynocy Epistola	826.
Ewángelia	503.
Niedziele wtorey po Wielkieynocy Epistola	803.
Ewángelia	347.
Niedziele trzeciej po Wielkieynocy Epistola	801.
Ewángelia	372.
Niedziele czwartej po Wielkieynocy Epistola	787.
Ewángelia	372.
Niedziele piątej po Wielkieynocy Epistola	787.
Ewángelia	373.
Nad dni Krzyżowe Epistola 796. Ewángelia	238.
W wigilia W niebo wstąpienia Epistola	670.
Ewángelia	374.
Nadzień W NIEBO WSTAPIENIA pánstwego Epistola 393. Ewángelia	151.

Regeſtr Epiſtol

Niedziela ſoſtey po Wielkieynocy Epiſtolá	807.
Ewángelia	171.
W wigilia Świąteczna Epiſtolá 468. Ewángelia	366.
Niedziela ŚW I A T E C Z N E Y Epiſtolá	396.
Ewángelia	367.
W poniedziałek Świąteczny Epiſtolá	435.
Ewángelia	312.
W wtorek Świąteczny Epiſtolá 423. Ewángelia	346.
W Środę Suchychdm Epiſtolá 397. Ewáng :	328.
W Czwartek Epiſtolá 422. Ewángelia	226.
W piątek Suchychdm Ewángelia	206.
W Sobotę Suchychdm Epiſtolá 532. Ewángelia	203.
W dzień S. T R O T C E Epiſtolá 554. Ewángelia	213.
Niedziela pierwej po Świątkách Epiſtolá	823.
Ewángelia	212.
W dzień B O Z E G O C I A L A Epiſtolá	596.
Ewángelia	329.
Niedziela wtorey po Świątkách Epiſtolá	822.
Ewángelia	256.
Niedziela trzeciay po Świątkách Epiſtolá	809.
Ewángelia	258.
Niedziela czwartej po Świątkách Epiſtolá	542.
Ewángelia	204.
Niedziela piątej po Świątkách Epiſtolá	804.
Ewángelia	13.
Niedziela ſoſtey po Świątkách Epiſtolá	535.
Ewángelia	143.
Niedziela ſtodmiej po Świątkách Epiſtolá	537.
Ewángelia	22.
Niedziela oſmiej po Świątkách Epiſtolá	542.
Ewángelia	262.
Niedziela dziewiętej po Świątkách Epiſtolá	591.

Ewänge

y Ewangelij.

Ewangelia	277.
Niedziele dziesiątey po Świątkách Epistola	597.
Ewangelia	270.
Niedziele jedennastej po Świątkách Epistola	606.
Ewangelia	142.
Niedziele dwánnastej po Świątkách Epistola	620.
Ewangelia	235.
Niedziele trzynastej po Świątkách Epistola	654.
Ewangelia	267.
Niedziele czternastej po Świątkách Epistola	660.
Ewangelia	19.
Niedziele piętnastej po Świątkách Epistola	661.
Ewangelia	215.
Niedziele szesnastej po Świątkách Epistola	669.
Ewangelia	255.
Niedziele siedmnnastej po Świątkách Epistola	670.
Ewangelia	83.
We Strzode w Suchedni Ewangelia	147.
W piątek w Suchedni Ewangelia	218.
W Sobote w Suchedni Epistola	766.
Ewangelia	251.
Niedziele osmnnastej po Świątkách Epistola	568.
Ewangelia	27.
Niedziele dziewiętnastej po Świątkách Epistola	672.
Ewangelia	80.
Niedziele dwudziestej po Świątkách Epistola	676.
Ewangelia	318.
Niedziele dwudziestej pierwszej po Świątkách Epistola	677.
Ewangelia	66.
Niedziele dwudziestej wtorej po Świątkách Epistola	680.
Ewangelia	81.

Regeſtr Epiſtoł

Niedziele dwudziestej trzeciej po Świątkach Epiſtoł	29.
Iá 687. Ewángelia	29.
Niedziele dwudziestej czwartej po Świątkach Epiſtoł	
Iá 695. Ewángelia	89.

N A S W I E T A P R Z E - D N I E Y S Z E .

W wigilia S. Andrzeja Ewángelia	306.
W dzień S. Andrzeja Epiſtoł 549. Ewángelia	10.
S. Mikołaja Epiſtoł 782. Ewángelia	94.
P O C Z E C I A P A N N Y M A R I E Y	
Ewángelia	1.
S. Tomáša Apostoła Epiſtoł	667.
Ewángelia	389.
Nawrocenta Páwła świętego Epiſtoł	426.
Ewángelia	71.
S. Janácego Biskupa y Męczennika Epiſtoł	
Iá 544. Ewángelia	352.
W dzień OCZYSZCZENIA P. Márey Ewán: 192.	
S. Agáthy Panny y Męczennicy Epiſtoł 571.	
Ewángelia	68.
S. Mácieja Apostoła Epiſtoł	395.
Ewángelia	38.
Jozephá oblubienicá P. Márey Ewángelia	2.
S. Woyciecha Epiſtoł 757. álbo 797. Ewán:	
gelia	347. álbo 368.
W dzień S. Márká Ewángelia	233.
S. S. Philippá y Jákuhá Ewángelia	364.
S. Urbánúšego Biskupa y Wyznawce Epiſtoł	
Iá 622. Ewángelia	34.

W dzień

y Ewángeliy.

Ná dzień S. Krzyża náleżenie Epistoła	683.
Ewángelia	317.
S. Stánislawa Epistoła 757. Ewángelia	347.
W wigilia S. Janá Krzciciela Ewángelia	183.
S. Janá Krzciciela Ewángelia	185.
W wigilia SS. piotrą y páwla Epistoła	401.
Ewángelia	391.
SS. piotrą y páwla Epistoła	439.
Ewángelia	39.
W oktawe SS. piotrą y páwla Ewángelia	52.
Ná dzień S. páwla Epistoła 648. Ewángelia	33.
N A W I E D Z E N I A p. Máriey Ewáng:	187
S. Máriey Mágdaleny Ewángelia	218.
S. Jásubá Apostoła Epistoła	576.
Ewángelia	73.
Stolice piotrowey Epistoła 797. Ewáng:	59.
p. Máriey Snieżney Ewángelia	241.
Przemienienia Pánstiego Epistoła	612.
Ewángelia	61.
Cyriáká Lúrgá y Smárágdá Epistoła	705.
Ewángelia	181.
S. Wáwryńcá Epistoła 634. Ewángelia	357.
W wigilia w niebowstecia p. Máriey Ewángelia	241.
W N I E B O W Z I E C I A p. Máriey Ewáng:	237.
gelia	
Ná dzień S. Bártlomiejá Epistoła 600. Ewáng:	210.
Sćciecia Janá S. Ewángelia	134.
Ná dzień N A R O D Z E N I A p. Máriey Ewáng:	1.
podnieśiená Krzyża S. Epistoła	683.
Ewángelia	355.
W wigilia S. Mártھےuśá Ewángelia	207.

Regeſtr Epiſtoł

Ná dzień S. Mártھےuſá Ewángelia	28.
S. Michála Epiſtoła	839.
Ewángelia	64.
S. Fránciſká Epiſtoła	662.
Ewángelia	38.
S. Lukęſá Epiſtoła 633. Ewángelia	233.
S. S. Symoná y Judy Epiſtoła	670.
Ewángelia	370.
W wigilia Wſech Świetych Ewángelia	210.
W S Z E C H Ś W I E T Y C H Epiſtoła	854.
Ewángelia	ii. y 12.
Ná dzień Jádusny Epiſtoła 611. Ewángelia	322.
S. Márciná Ewángelia	241.
Oſkarówania Pánn y Márey Ewángelia	1.
S. Káthárzyny Ewángelia	93.

N A Ś W I E T A V V O B E C.

W wigilia Apoſtołow Ewángelia	369.
Ná święto iednego Meczenniká	
Epiſtoła	615. 785. 786. 807.
Ewángelia	34. 60. 757. 357.
po Wielkieynocy	368.
Ná święto wielu Meczennikow	
Epiſtoła	532. 542. 772. 777.
po Wielkieynocy	797. 881.
Ewángelia	ii. 88. 210. 235. 243. 244. 283.
po Wielkieynocy	368.
Ná święto iednego Wyznawce Biſkupá	
Epiſtoła 757. 763. 782. Ewángelia	92. 94. 168.

Ná Świę

y Ewangeliiy.

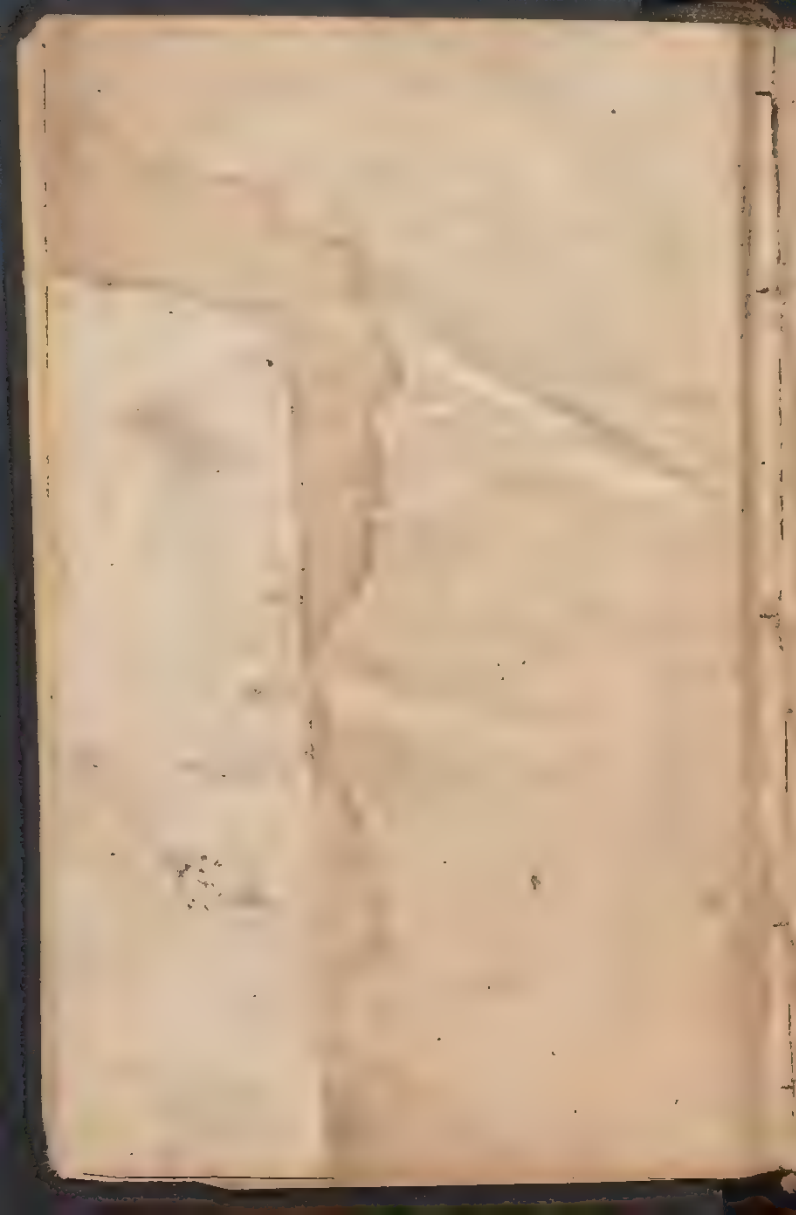
Ná Swieto Wyznawce nie Biskupa	Epistola 686.	Ewangelia 247. 248. 274.
Ná Swietá Doktorow	Epistola 737.	Ewangelia 12.
Ná Swietá Opátow		71.
Ná Swieto pánny y Meczenniczki	Epistola 584. 638.	Ewangelia 93. 49.
Ná Swietá wdow y biatychgłow S.	Epistola 725.	Ewangelia 49.
Ná Poświęcánie Kościółá.	Epistola 888.	Ewangelia 273.
Ná Nisey zá umárle	Epistola	611. 709. 872.
Ewangelia		322. 327. 329. 351.

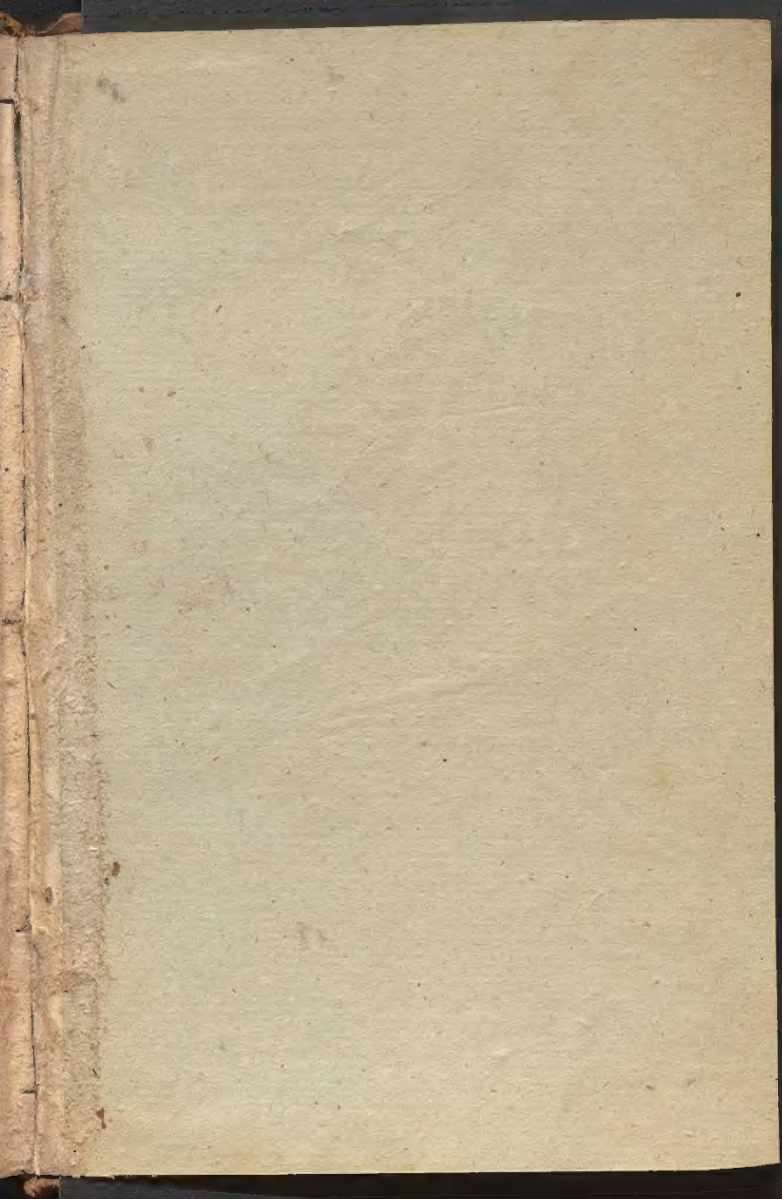
W K R A K O W I E,

Cum Gratia & Priuilegio S. R. M.

W Drukárni Andrzejá Piórkow-
czyka: Roku Páńskiego /

I 6 0 5.

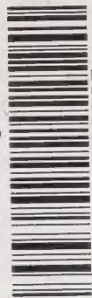

Biblioteka Jagiellońska

stdr0003057

